

Holy Bible

Aionian Edition®

**Kadede Kap Pjam Akan
Pohnpeian NT, Psalms: Old Alpha**

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as " The Purple Bible "

Holy Bible Aionian Edition ®
Kadede Kap Pjam Akan
Pohnpeian NT, Psalms: Old Alpha

Creative Commons Attribution-No Derivatives 4.0, 2018-2021
Text source: eBible.org
Source copyright: Public Domain
Pohnpeian old translation with old alphabet, 1922

Formatted by Speedata Publisher version 4.3.5 on 2/14/2021
100% Free to Copy and Print
<http://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc
<http://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Pohnpeian at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a lexicon. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates ten additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of *eternal punishment*. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the afterlife destinies of mankind and fallen angels.

This *un-translation* helps us to see these ten underlying words in context. The original translation is unaltered and a note is added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, unbound.Biola.edu, Crosswire.org, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org and with the Android App. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

Table of Contents

OLD TESTAMENT

Psalms 11

NEW TESTAMENT

Matäuj	41
Markuj	56
Lukaj	65
Ioanej	81
Wiawia	93
Men Rom	108
Men Korint I	114
Men Korint II	120
Men Kalejia	124
Men Epijuj	126
Men Pilipi	128
Men Koloje	130
Men Tejalonik I	132
Men Tejalonik II	134
Timoteuj I	135
Timoteuj II	137
Tituj	139
Pilemon	140
Men Ipru	141
Iakopuj	146
Petruj I	148
Petruj II	150
Ioanej I	151
Ioanej II	153
Ioanej III	154
Iudaj	155
Kaudial	156

APPENDIX

Reader's Guide

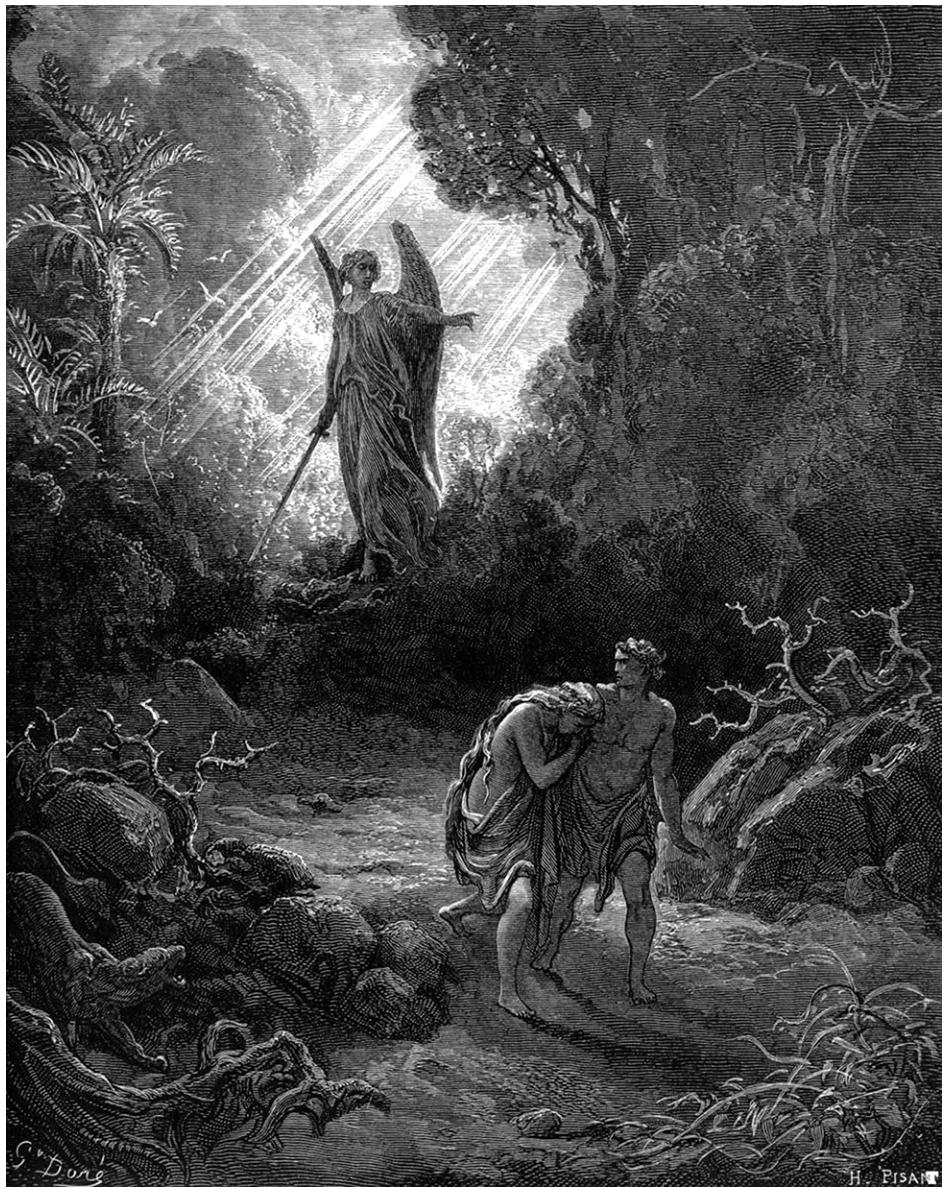
Glossary

Maps

Illustrations, Doré

OLD TESTAMENT

*Koht ahpw ketikihong ni palimesehn mwetuwel en Ihden kerup f kei, oh kedlahs kisiniei pwoat
me mpwul sirangarang pali koaros, pwe en silehsang aramas koaros tuhken komouro.*

Senesis 3:24

Psalms

1 MEID pai ol o, me jota alialu ni padak en me doo jan Kot akan, o me jo duki on me dipan akan, o me jo mondi ren me malaun akan, **2** A me kin peren kida kapun en leowa o madamadaua duen a kapun ni ran o ni pon! **3** A rajon tuka pot, me padedier ni kailan pilap akan, me kin kapareda wa ni a anjau, o ta kan jota kin monala, a karoj a wiavia pwaida. **4** Me doo jan Kot akan jota kin dueta, a re rajon dip me an kin iririp jili. **5** I me doo jan Kot akan jota pan pwai kida nan kadeik, o me dipan akan nam momod en me pun kan. **6** Pwe leowa kotin mani al en me pun kan; a al en ir, me doo jan Kot akan, pan joredi.

2 DA me men liki kan linarinarki, o da me wei kan lamelam eki me mal akan? **2** Nanmarki en jappa kan kin kanudi o jaupeidi kan kapukapun pena, en kaokaes dokod en leowa o Japwilim a me keider. **3** Kitail en Kawela ara men jaledi o kaje jan kitail ara jal akan! **4** A me kotikot nanlan, kotin kiparamateki, o Kaun o kotin mamale kin irail. **5** Eu ran a pan kotin kapun on ir ni a onion; o ni a onion lapalap a pan kotin kamajak irail. **6** A nai kajapwilada ai Nanmarki pon dol en Jion jaraui. **7** A nai pan padaki wei duen aude pan kapun en leowa! A kotin majani on ia er: Koe nai Ol, ran wet I kaipwi uk adar! **8** Poeki re i, I ap pan ki on uk, en jojoki men liki kan, o en aneki imwin jappa kan. **9** Koe pan kawe irail ekidi jokon mata, o kamor irail pajan rajon dal akan. **10** Ari, komail nanmarki kan en dukidi, o komail jaunkapun en jappa kan en leolekonala! **11** Papan leowa ni lan o pereperen ni majak! **12** Metik japwilim a Ol, pwe a der onion, o komail ap lokidokila pon al o, pwe a onion kak madan tapida. A meid pai ir karoj, me liki i.

3 O IEOWA, ai imwintiti me toto, o ir me toto, me kanudi on ia! **2** Me toto kin inda duen nen i, me dene jota jauaj pa i ren Kot. (Jela) **3** A komui leowa pere pa i, o komui pan kotin kalinana ia da, o kamait ia la. **4** I kin likwiri on leowa ki nii laud; o a kotin mani ai nidinid jan ni japwilim a dol jaraui. (Jela) **5** I kin wonon, o mamair, o pirida, pwe leowa kin kotin kolekol ia. **6** I jota kin majak jaunpei nen pak toto, me kin kapil ia pena. **7** Komotida Main, leowa o jauaja ia, aik Kot! Pwe komotin pikir ai imwintiti karoj, o Kawelar ni en me japon kan. **8** leowa me jauaj patail. Komotin kamauiaida japwilim omui aramaj akan! (Jela)

4 KOT kapun pa i, komotin mani ia ni ai likelikwir. Pwe komotin kin kotin kamait ia la ni ai anjau apwal. Komotin maki on ia o mani ai kapakap. **2** Komail jaumaj akan! Arai da mar ai pan jujued? Arai da omail pok on me mal kot, o omail perenki likam? (Jela) **3** Komail leolekonala, ap aja, me leowa kin piladar japwilim a lelapok o. leowa kin kotin mani ia ni ai likelikwir on i. **4** Ni omail makar, komail der wia dip. Komail madamadauaki monion omail ni omail wendi pon loj o ap auiau. (Jela) **5** Komail maironki mairon pun o liki leowa. **6** Me toto kin inda: Ij me pan kajale on kitail me mau kan? A leowa, komotin kamaraine kin kit marain en jilan omui! **7** Komotin kaperenda monion i laud jan anjau arail wain o korn me toto. **8** I kin wonon o mamair ni popol; pwe komotin Main, me kin jauaja ia da, pwe i en kak moleilei.

5 IEOWA komotin ereki a lokaia o kotin mani ai madamadaua. **2** O kotin mani ai likelikwir, ai Nanmarki o ai Kot, pwe i pan potoan kapakap on komui. **3** Main leowa, kotin mani nil ai nin joran, nin joran i men tu on komui o majamajan. **4** Pwe komotin kaidin Kot amen, me kin mauki tiak japon, me morjued jota pan mimieta mo'mui. **5** Me aklapalap akan jota pan pwaida mon jilan omui, komotin kin juedi ki me japon kan. **6** Komotin kin kamela me likam kan; leowa kin kin tataki me kamela o kotaue

aramaj akan. **7** A pan pedelon on nan tanpaj omui, pweki omui kalanan lapalap, o kaudok ni lan inen won japwilim omui im en kaudok o. **8** Main komotin kalua ia ni omui pun, pweki ai imwintiti kan; komotin kaineneta al omui mo i. **9** Pwe jota me melel kot ni au arail; o lol arail rokeki kaopa. Kapinwor arail rajon joujou me jo jer pena; o re kin akjanjale mauki lo arail. **10** Komotin kadeik irail da, Main Kot, pwe ren pup kidi pein arail inon. Jikin ir wei, pweki arail dip lapalap, pwe re kin kanudi on komui. **11** Karoj, me liki komui ap pan peren kida, re pan pereperen kokolata, pwe komotin kin jinjila irail. Iral pan pereperen, me kin pok on mar omui. **12** Pwe komui Main kin kapaiada me pun kan. Komui kin kin nekid ir ala ki omui kalanan dueta pere eu.

6 MAIN, komotin kaloke kin ia omui onion, o der kame kin ia omui onion lapala! **2** Main, komotin maki on ia, pwe nai me luet. Main, komotin kamau ia la, Main leowa, pwe ti kan me luetalar. **3** O nen i waponda melel. O Main, arai da? **4** Main, komotin jaupei don ia, dorela nen i. Komotin jauaja ia ni omui kalanan! **5** Pwe murin melar jolat me pan tamanda komui; o ij me pan kapina komui wajan mela? (Sheol h7585) **6** I pana kida ai janejan jan jautik lel manjan; i kawijokijkokela ai loj pil en maj ai. **7** Mom ai juede kilar ai injenjued, o i malar, pweki kamakamajak pai me toto. **8** Komail aramaj morjued akan karoj kaiwei jan ia, pwe leowa kin mani ai janejan. **9** leowa kin mani ai nidinid, o leowa kin manier ai kapakap. **10** Ai imwintiti karoj pan namenokela o majakada melel, re pan tanwei o madan jarodi.

7 MAIN, i kin liki komui leowa, ai Kot. Komotin jauaja ia on ai imwintiti kan karoj, o kin dore ia la, **2** Pwe ren der dueta laien amen kol ia di o tapen ia pajan, pwe jota pil amen jaundor. **3** Main, ai Kot, ma i wiadar mepukat, o ma pa i kat wiadar japon, **4** O ma i depukki mejued en akai ar wiawia mau on ia, pwe i dorelar, me imwintiti on ia, ap jota karepa, **5** A ma jo due, ai imwintiti en kaloke ia, o kol ia di, o tiakedi maur i nani pwel, o Kawela mar ai. (Jela) **6** Main, komotida ni omui onion o kin palian makar en ai imwintiti kan, o kin opadan ia, pwe re kin inau kidar kapun, **7** Pwe wei kan pan pokon don ir; o re kin purodala pweki irail. **8** leowa iei jaunkapun en wei kan. Main, kin jauaja ia, duen ai pun o duen ai lelapok! **9** Re kin kadukiedi me pun kan. Pwe komui Kot pun, kin kin kajauai monion o mudilik kan. **10** Kot iei pere pa i, me kin kin jauaja me melel ni monion arail. **11** Kot jaunkapun pun amen, me kin onionada ni ran karoj. **12** Ma meamen jota pan wukila, a ap kin ada japwilim a kodlaj o onopada kajik katiue o kainene won i, **13** O kin pwil poa kananan kajik katiue men kamela. A kin kaonopada japwilim a kananan kajik katiue, pwe men karonala. **14** Kilan, a lamelam me dir en jued, a lijenaneki men kaokaes o pan naitikedi likam. **15** A weirdar por eu o wiadar lolia, ap pein pupedi on lole, me a weirdar. **16** A men kamela pan japale don pein mon a, o a dokod jued pan pupedi on pein a al en wel. **17** I pan kapina leowa, pweki a pun, o i pan kauleki mar en leowa me lapalapia.

8 MAIN at Kaun, mar omui meid linan nan jat karoj! Iral kin kapina komui nanlan! **2** Jan nan au en jeri pwelel, o ir me kin kankan didi, re kin wia kidar manaman eu on omui imwintiti kan, pwe komui en kamela me imwintiti o, o me aktuau o. **3** Ma i kilekilan lan, dokod en lim omui, jaunipon o uju kan, me re kin wiadar: **4** Dakot aramaj o, pwe komui kin kin kupukupura i, de nain aramaj, pwe komui kin kin apapwali i? **5** Re kin kajapwilidier i anjau kij pan tounlan kan, a re kalinanadar i, o kawaialar i. **6** Re kajapwilidier karoj pan naa kan: **7** Jip o kau kan, o pil man en jat akan, **8** O

manpir en pan lan, o mam en nan jed, karoj me kin memaureki nan madau. 9 leowa at Kaun, mar omui meid linan nan jap karoj!

9 I MEN kapina leowa jan nan monion i meler, o kajokajoia duen japwilim omui dodok kapuriamui kan karoj. 2 I men pereperen o polauleki komui o kauleki mar omui; komui me lapalapia, 3 Pwe re kotin kaloedier ai imwintiti kan, irail pupedier o melar. 4 Pwe re kotin awali ia ni ai pun o ai dodok. Komui kaipokedi pon mol omui duen jaunkapun pun amen. 5 Kom kotin kapun on men liki kan o kotin kamela me japon kan, kom kotin kawelar mar arail kokolata. 6 Imwintiti o joredier, a namenokalar melel. Komui kotin wuketedi kanim akan; o jolar, me pan taman irail ada o tou ar akan. 7 A leowa pan kotin kaunda kokolata. A kotin kaonopada mol a, pwen kadeikada. 8 O a pan kotin kadeikada jappa ni pun, o kakaunda wei kan pun. 9 leowa jile pan me jamama kan, jilepa ni anjau apwal. 10 I me irail, me aja mar omui kin liki komui, pwe komui jota kin muei jan irail, me kin rapaki komui, Main leowa. 11 Kauleki leowa, me kin kaunda nan Jion. Komail padaki on wei kan a wiawia! 12 Pwe a kotin taman irail ada o kotin kainoma nta'rail. A jota kin kotin maliela likwir en me jamama kan. 13 Main leowa, kom kotin maki on ia. Re kotin mani ai apwal ren ai imwintiti kan, kom kotin dore ia la jan nan wanim en mela. 14 Pwe i en kajokajoia duen omui dodok kapuriamui pan wanim en nain Jion, perensi jauja pa om. 15 Men liki kan pupedi on nan por o, me pein irail weiradar, o nä'rail lodi on injar, me pein irail wiadar. 16 I me kitail ajaki, leowa me kotin kapun pun. Me japon kan jalidi on pein ar dodok en pa ar akan. (Jela) 17 Me japon kan en lokidokila nan wajan mela, o men liki kan karoj, me kin monokela Kot. (Sheol h7585) 18 Pwe me jamama o jota pan monokinokla kokolata, o me luet akan jota pan kaporoporeki mal kokolata. 19 Main, kom kotida! Pwe aramaj ender pwaida, a men liki kan karoj en pakadeikada mo omui. 20 Main, kotiki on ir men kamajak, pwe men liki kan en dedeki, me re udan aramaj eta. (Jela)

10 MAIN, da me kom kotin doo jan ia, o da me kom kotin rir jan ia ni anjau apwal? 2 Me japon kan ni ar aklapalap re kin kaloke me jamama o; re kin pokon pena o madamadaua duen ar morjued. 3 Pwe me japon o kin juaiki a tiak jued, o me norok moni, kin muei jan leowa, lalaue i. 4 Me japon o kin lamelame ni a aklapalap, me a jota kotin mani duen mepukat. Ni jon en a tiak jued karoj, a kin lamelame me jota Kot. 5 A kin pwaida ni a dodek. An japwilim omui kapun me doo jan i; a kin lalaue a imwintiti kan karoj. 6 A kin indinda nan monion i: I jota pan lodi; i jota pan diar ai apwal pot kkokolata. 7 Au a me dir en lalaue, o malaun, o kotaue, o pan lo a kin me jued o me apwal. 8 A wonon o majamajan nan kanim akan, a kin rir kamela me makelekel o, o por en maj a kin majamajan me japai o. 9 A kin majamajan waja rir dueta laien amen nan deu a, a kin auiaui, pwen koledi me luet o, a kin jaikidi me luet o ni a injar. 10 A kin dairukorokedi o karakarakedi, o me japai kan pan lodi on ni kiki kon kelai akan. 11 A kin indinda nan monion i: Kot pan monokela, a kin karirila jilan i, a jota man mani. 12 Re kotida Main Kot, kotin pokada lin ar, kom der kotin maliela me luet akan. 13 Menda me doo jan Kot o kin mamaleki Kot, o a kin indinda nan monion i, me dene kom jota pan kotin mani. 14 Ari jo, kom kotin mani, pwe kom kotin ireron me luet o kankanneran akan, pwen jauaja ir. Me japai o kin muid on komui pein i, o komui me jauja pa en me japoupou o. 15 Kom kotin katip pajan pa en me japon o, o kotin depuk on mejued o a tiak jued lao jolar pan diarokada. 16 leowa me Nanmarki kokolata; men liki kan en nikilar jan nan jap we. 17 Main, kom kotin manier inon en me luet akan; kom kotin kamanada monion arail, karon

omui mamani mepukat, 18 Pwen jauaja me japoupou o jamama o, pwe aramaj en jappa en jolar kanudi.

11 I LIKI leowa, a menda komail indan nen i: Piridalan pon omail nana dueta manpir amen? 2 Pwe kilan, me doo jan Kot akan kaonopadar kajik katieu o pwilikidi ar kanan en kajik katieu pon jal o, pwen rir kajikiedi me melel ni monion arail. 3 Pwe ma ur akan ronk pajan, da me aramaj pun en wiada? 4 leowa kotikot nan tanpaj a jaraui, mol en leowa mimi nanlan, jilan i kin mamajanji jili, kil en jilan i kin jojon aramaj akan. 5 leowa kotin jon me pun, ap kotin tataki me japon o morjued. 6 A pan kotin kamoredi on me doo jan Kot akan liol, o kijinai, o jwepel, o a pan katine kin irail melimel. 7 leowa me pun o a kotin pok on me pun. Jilan i ireron on me melel o.

12 MAIN kom kotin jauaja, pwe me lelapok kan malaulaular, o me melel akan me malaulau ren aramaj akan. 2 Irail kin lokaia likam, amen amen on men impa, re lokaiaaki lol riapot. 3 leowa pan kotin ujada kil en au karoj me linkapin o lo, me kin lokaia wei ni aklapalap. 4 Me kin indinda: Lo atail, me kit pan pwai kida, o kil en au at me kit keleki; jj at kau? 5 leowa kotin majani: I pan uda, pweki kankanneran en me luet akan o janejan en me jamama kan: I pan jauaja i, me kin inon ion. 6 Majan en leowa me makelekeleta jilper, me kamakelekel kidar nan dal pwel en kijinai pan pak iju. 7 Komui Main, pan kotin pera irail, o jinjila mon di wet kokolata. 8 Pwe me japon kan pan totolar waja karoj, ma aramaj jued pukat kin kaunda aramaj akan.

13 MAIN arai da kom pan kotin malie ia la? Arai da komui pan kotin karirila jilan omui mo i? 2 Arai da i en perki nan lol ai o jalo mi nan monion i ran karoj? Arai da ai imwintiti en kaurur kin ia? 3 Main ai Kot, kom kotin majan don ia o jaben ia. Kom kotin kamaraini maj ai, pwe i ender mela. 4 Pwe ai imwintiti ender inda: I kaloedier i. O me palian ia ender perenki ai pupedier. 5 A i kin liki omui kalanan; monion i en peren kida omui kotin jauaja ia. I pan kauleki leowa duen a kotin wiawia mau on ia.

14 ME pweipwei o kin indinda nan monion i: Jota Kot. Jota katepa'rail, o arail tiak meid jued; jota amen mia, me kin wia me mau. 2 leowa kin ireron aramaj akan jan nanlan, pwen majani, ma amen mia, me leolekon o rapaki Kot. 3 A irail kuedelar o karoj jota kon on, jota me kin wiada me mau, jota amen. 4 Irail karoj me kin wiada mejued, jota ar leolekon, o me kin kawela nai aramaj akan, lao medi kila, a re jota kin likwir on leowa? 5 I waja re kin majak, pwe Kot kotikot ren kadaudok en me pun kan. 6 Komail kin kawela inon en me luet; aki leowa, me a kin kaporoporeki. 7 O i men, jauja pan ljael en kodo jan nan Jion, o leowa en kotin lapwada japwilim a jalidi kan! I me lakop pan injenemauki o ljael pan pereperenki.

15 MAIN, jj me pan kaukaujon nan tanpaj omui? Ij me pan mimieta pon jpwilim omui dol jaraui? 2 Me kin kekeitwei ni makelekel, o me kin wia me pun, o me kin lokaia melel jan nan monion; 3 Me jota karaun mal ki lo a, o me jota kin wia mejued on men imp a; 4 Me kin mamaleki me lokidokilar o, ap kakaki me majak leowa kan, o me kin kaula melel, menda ma a juedi on pein i; 5 Me jota pan piti jan en amen na moni, o me jota pan ale kijakij, pwen kawela me pun amen. Ari, me kin apwal mepukat, jota pan luetala kokolata.

16 MAIN Kot, kom kotin jinjila ia, pwe i liki komui. 2 Nai potoan on leowa: Komui ta ai Kaun, jota eu pai, me i aja, pwe komui eta. 3 O i kin indan jaraui kan, me kin mi nan jappa: Met akan pwin ijou, me i kin pokepoke jan ni monion i. 4 A irail me kin

idedauen amen, pan lodi on awpal toto. I jota mauki arail mairon, me doleki nta, de mar arail I jota pan inda. **5** A leowa ai pai o ai peren; Komui kin kolekol ai jojo. **6** I diaradar ai pwajj en jep kajelet eu, ei pai kajelet eu, me i jojokier. **7** I kapina leowa, me kotin kalolekon ia; pil ni pon mudilik i kan kin padaki on ia. **8** I kin ariri leowa anjau karoj, pwe a kotikot ni pali maun i, i ap jota pan luetala. **9** I me monion i kin peren kida, o nen i kin popol, pwe pil pali uduk ai pan moleilei. **10** Pwe kom jota pan kotin mauki, nen i en mimieta nan wajan mela, o kom jota pan mueid on, me jpwilim omui jarau men pan mor pajan. (*Sheol h7585*) **11** Kom kin kotin kaaja kin ia al maur; peren lapalap mi mon jilan omui, o meid linan ni pali maun en lim omui kokolata.

17 MAIN kom kotin erek me pun o kotin mani ai likwir o kotin kupura ai kapakap, me jota kin kowei jan nan kil en au likam eu. **2** Ai pun en pwili jan re omui, o kom kotin majan don me pun. **3** Kom kotin kajau monion i ni pon, o komui kotin jojon ia, ap jota me kom kotin diar. I inaukidi, me i jota pan japon ni ai lokaia. **4** I kin rukila pan majan en jilan omui jan mon tiak en aramaj o al en men kamela. **5** Ni ai alialu wei i jota muei jan nan lip en aluwilu omui, ai kakawei jota katia jan. **6** I likwiri on komui, Main Kot, kom kotin mani ia, o kapaike don ia karon omui, o kotin erek ai kapakap. **7** Kom kotin kajaleda omui kalanan kapuriamu, pwe pali maun omui jauaj pan ir, me kin liki komui, on ir me palian ir. **8** Jinjila ia dueta por em maj eu, o kotin pera kin ia mot en lim omui, **9** Mon me japon kan, me men kawe ia la, mon ai imwintiti, me kin kapil ia pena. **10** Re kin kapiridi monion arail; o jan nan au arail re kin lokaia aklapalap. **11** Waja je kin kola ia, re kin kapil kit pena, maj arail kin majamajan, pwen kaje kit di on nan pwel. **12** Dueta laien amen, me inon ion mana, o dueta laien pul amen, me wonon nan waja ir. **13** Main, kom kotida, kaloedi o kanamenokla i; dorela maur i jan me japon kan ki omui kodlaj, **14** Jan ren aramaj akan ki lim omui, Main leowa, jan ren aramaj en jappa wet, me pwajj arail ni maur et; kom kotin kadire kila kaped arail omui dipijo kan, me nairail jeri ol me toto, o nairail akan me pan jojoki luan arail kapwa. **15** A i pan ariri jilan omui ni ai pun, o i pan medikila mom omui ni ai pan pirida.

18 I KIN pok on komui Main, ai kel. **2** leowa ai paip, ai kel, ai jaundor ai Kot, ai paipalap, me i kin liki, pere pa i, menkamaur pa i o jile pa i! **3** I kin nidinid on leowa, me kapin en ko on, o i pan dorela jan ai imwintiti kan. **4** I lodi oner jal en mela kan, o pilap en Pileam akan kamajak ia er. **5** Jal en wajan mela kol ia dier, o jal en mela kaloe ia dier. (*Sheol h7585*) **6** Ni ai majak i likwir on leowa o weriwer on ai Kot; I ap kotin erek nil ai jan nan tanpaj a, o ai likwir lel on karon a kan. **7** Jappa rerer o mokidedor, o pajon en nana kan ititekok or rerer, ni a kotin onionidar. **8** Atiniai koda jan nan jilan i, o kijinai kelail jan nan au a, ap kareda liol. **9** O a kotikidier nanlan o kotidido, o rotorot impan aluwilu a kan. **10** O a kotikot pon Kerup amen o kotin pirwei, o a kotin dake pa en an. **11** Tanpaj a im pwal iei rotorot, o katau laud, o tapok rotorot, kapil pena i. **12** Linan me mi mo a, kamueit pajan tapok kan ian akel o liol. **13** O leowa kin wiadar nanjapwe nanlan, o me Lapalapia kin poronelar kapit i jan akel o liol. **14** A kotin kajik wei jpwilim a kanan en kajik katieu, o kotin kamueit irail pajan. A kotin wiadar liol toto o kamajak irail adar. **15** Al en pil akan ap janjaladar, o pajon en jappa weiweidar ki ar onion Main, mon an en jilan omui. **16** A kotikidier lim a jan nan waja ileile, a kotin kol ia di o kotin api ia dar jan nan pil kalaimeun akan. **17** A kotin dore ia la jan ai imwintiti kelail akan, jan ir, me kailon kin ia, ir me i jota itar on. **18** Irail kaloe ia dier ni ai ran awpal, a leowa kin wialar jauaj pa i. **19** O a kotin kalua ia wajan jaladok, a kotin kamaio ia da, aki a kin kupukupura ia. **20** leowa kin kotin jauaja ia duen ai

pun, a kotin katini on ia duen makelekel en pa i kan. **21** Pwe i kin weweid nani al en leowa, o i jota kin katiwo on ai Kot. **22** Pwe a majan akan mi mo i, o i jota pan kaje jan ia a kujoned akan. **23** Pwe naiunjokalar mon jilan i o jueudeki ai japon. **24** O leowa kin katini on ia duen ai pun, o duen makelekel en pa i kan mon jilan i. **25** Komui me kalanan on me mau kan, o lelapok on me lelapok kan, **26** O makelekel ren me makelekel akan, o japon ren me japon kan. **27** Pwe kom kin kotin dorela aramaj luet akan, ap kadukiedi maj en me aklapalap akan. **28** Pwe kom kin kotin kamaraini ai lamp, leowa ai Kot kin kamaraini ai rotorot. **29** Pwe ni ian komui i kak kaloedi karij en jaunpei kan, o ni ai ian ai Kot, i kak lujwei pon kel takai. **30** Al en Kot me unjokala; majan en leowa me makelekel. I pere pan karoj, me liki i. **31** Pwe ia amen Kot impan leowa, de ia paip eu impan atail Kot? **32** lei Kot, me kotin aude kin manaman, o kaunjokala al ai. **33** A kin kotin wiai on na i kan dueta na en tia, o kin kajapwil ia dan waja ileile. **34** A kin padaki on pa i kan tiak en mauin o, pwen kak on kaonopada kajik katieu mata. **35** Kom kotiki on ia pere pan maur omui, o lim omui pali maun kamana ia da, o omui opampap me kajapwil ia da. **36** Kom kin kaonopadar al, me i pan weweid ia, pwe na i kan ender krijedi. **37** I pan tan won ai imwintiti kan o kono irail edi, o i jota pan puredo, lao karoj lodier. **38** I pan kamor irail pajan, re jota pan kap palian ia, o re pan pupedi on pan na i kan. **39** Kom kak kamana kin ia omui manaman on ni pei; Kom kak kajedi on pan na i kan karoj me palian ia. **40** Kom kin kotin kaloedi on ia ai imwintiti kan, pwen kawela, me kailon kin ia. **41** Re kin likelikwir, a jota kin parail ren leowa, a jota kin jaben ir. **42** I pan juk irail pajan dueta pwel pan nan kijinian; i pan kaje ir ala dueta pwel jamin jan nani al o. **43** Kom kin kotin dore ia jan ren akamai en aramaj, o kom kin kajapwil ia dan men liki kan; o wei eu me i jaja kin upa on ia. **44** Ni ar roner, re peiki on ia er, o nain men wai kan peikion ia ni linkapin. **45** Nain men wai kan poridier o rerer o pwarado jan nan ar im kalaimeun akan. **46** leowa kin ieiaj; kapin on ai paipalap; o kapin on Kot ai jaundor. **47** Kot me kotin depuk on ai imwintiti kan, o a kin kaloedi on ia ai imwintiti kan; **48** Kom kin dore ia la jan ai imwintiti kan, o kom kin kajapwil ia dan ir, me palian ia. Kom kin koton jauaja ia on me morjued on ia. **49** I me i men danke komui, Main leowa, nan pun en men liki kan o kauleki duen mar omui, **50** Komui me kin kamarauada melel jpwilim a nanmarki o a kin jauaja mau jpwilim a Dawid keiedier o kadaudok a kokolata.

19 LAN pokon kin kajokajoi duen linan en Kot o aude pan lan kin katitiki dodok en lim a kan. **2** Ran eu kin kajokajoi on eu ran o pon eu kin padaki on eu pon. **3** Jota kaparok o jota lepen lokaia, ari jo, nil a kin peido. **4** O a loua padak lel on jep karoj, o a kaparok lel imwin jappa. A kin wiai on katipin im pwal eu pan lan; **5** O a kin pedoi jan nan a pera dueta ol kamod amen, o kin pereperen dueta ol kamod amen ni a tanwei pon al o. **6** A dakada ni eu imwin lan ap tanalan imwin teio, o jota me kak rir jan mon karakar a. **7** Kapun en leowa me unjok o kin kainjenemauiala nen en aramaj akan. Kadede en leowa me melel o kin kalolekonla me leolepon. **8** Kujoned en leowa me pun o kin kaperenda monion en aramaj. Kujoned en leowa me makelekel o kamarainiada maj en aramaj. **9** Lomwin leowa me min o kin duuedeta. Majan en leowa kan me melel, o pun kaualap. **10** Irail me kajampwal jan kold o kold linan toto, o iau jan onik o onik kajampwal. **11** Ir me pil kin katamanda jpwilim omui ladu, o me kin kapwai ir ada, ar katin me lapalap. **12** Ij me kak aja duen toto en a japon? Kom kin lapwada dip ai me rir akan. **13** Pil perewe jan jpwilim omui ladu me aklapalap, pwe ren der kaloe ia di, i ap pan punala, o pan makelekel jan dip lapalap kokolata. **14** Kom kin kupura kaparok

en au ai o lokolokaia en monion i mo'mui, leowa ai paipalap o ai jaundor.

20 IEOWA en kotin mani om kapakap ni ran apwal o; mar en Kot en lakop en pera uk! 2 A en kotin porone don uk jauaj pam jan nan tanpaj jauau i kamana uk ada jan nan Jion. 3 A en kotin kupura om mairon karoj, o om mairon ijj en konkon re a. (Jela) 4 A en kotiki on uk, me monion om anane, o kotin kapaiada on inon karoj. 5 Je pan nijinjiki omui jauau kit, o ni mar en atail Kot kit pan kida at plak. Leowa en kotin kapwaada om poekipoek karoj! 6 I ap ajaer, me leowa kin kotin dorela japwilim a me keiedier, o a pan mani i jan nan japwilim a lan jauau, lim a pali maun kin jauaja kaualap. 7 Mo kan kin kaporoporeki war o oj akan; a kit kin keleki mar en leowa atail Kot. 8 Irlai lodier o pupedier, a kit uda o kajinenda. 9 Main kom kotin jauaja nanmarki o, o kotin mani at likwir on komui!

21 MAIN leowa, nanmarki o kin peren kida omui manaman, o a polauleki melel omui jauaja! 2 Kom kotiki on i, me monion i inon ion, o kom jota kin jopeiwei jan, me kilin aua poekipoki. (Jela) 3 Pwe kom kin wudokedi on poa me mau kan; kom kotin kajijorop kidi i nin kold kajampwal eu. 4 A kin poeki re omui maur, komui ap kotiki on i maur warai kokolata. 5 A linan me lapalap ki omui kotin jauaja i. Kom kin kotin kapwataki i manaman o linan. 6 Kom kotin kajapwilada i, pwen wia kamau men kokolata; kom kaperenda i mon jilan omui. 7 Pwe nanmarki kin liki leowa, o a pan dadaurata ki kalanan en me lapalapia. 8 Lim omui pan diar omui imwintiti kan karoj, o lin omui maun pan diar me kailon kin komui. 9 Kom pan wia kin i ala jtop en kijiniae eu, ni omui pan kotin pwarodo. Leowa pan kotin kawe ir ala ni a onion, o kijiniae pan kan ir ala. 10 Kom pan kotin karojela kadaudok arail jan nan jappa, o wa'rail jan nan pun en aramaj akan. 11 Pwe irail inau kidar, me re pan wia jued on komui a re jota pan itar on. 12 Pwe komui pan kotin kajaloe ir ada, pwe ren tan; kom pan kotin padok won ir omui jal en kajik katieu. 13 Main kom kotida ni omui rojon kit ap kauleki o kapina omui manaman.

22 A I Kot, ai Kot da me komui likidmalie kin ia la? I likelikwir, a jauaj pa i me doo. 2 Ai Kot, nin ran i kin likwir, a kom jota kin jaben, o ni pon i pil jota kin nenenita. 3 Ari jo, komui ta me jaraui, komui me kotikot pan kaul en kapin en Ijrael. 4 Jam at akan liki komui, o ni ar liki, kom kotin jauaja irail er. 5 Irlai likwir on komui, rap dorelar, re liki komui, rap jota namenokala. 6 A nai dueta kamatol amen, a kaidin ol amen, me aramaj akan kin lalaue o mamaleki. 7 Karoj me kilan ia, kin lalaue, ia, jara pajan au arail o tuetu'al mon arail! 8 A kin liki leowa, i en dorela i, o kamaioda i, pwe a kin kupura i. 9 Pwe komui kotin kaijwi ia jan nan kaped en in ai; komui ta, me i liki jan ni anjaun ai mi ni maramaran in ai. 10 Jan nan kaped en in ai i lokidokilan komui; komui ta ai Kot jan ni anjaun ai mi pon kopan in ai. 11 Kom der kotin doo jan ia, pwe anjaun kalokolok korendor, ap jolar jauaj pa i. 12 Kau ol kalaimun kan kapil ia penaer, o kau ol en Pajan kele ia pena. 13 Irlai jara don ia dueta laien weriwer o laualo amen. 14 Nai wudokilar dueta pil, ai kokon akan karoj muei pajaner, o monion i pei pajaner nan kaped i dueta wi. 15 Ai kelail nalanal lar dueta diper en dal eu, o lo i pajadan pan natanat ai, o komui kin wia kin ia me melar amen. 16 Pwe kidi kan kapil ia pena, o pwir aramaj jued eu kele ia pena, irail kapore pajan pa i o na'i kat. 17 I lik wadok kokon ai kan karoj; a irail kin kilekilan ap peren kida. 18 Re kin nek pajan ai likau kan nan pun arail, o re doropewi ai likau pup. 19 A komui Main ender doo jan ia! Ai kel madando o jauaja ia! 20 Dorela maur i jan kodlaj, pwe me ta ieu, o jan nan kel en kidi! 21 Jauaja ia jan nan au en laien, o dore ia la jan oje en man laualo! 22 I pan

padaki on ri ai kan duen mar omui, o i pan kapina komui nan momodijou. 23 Kapina leowa komail me majak i, o kadaudok en lakop en kalinanada i, o wan Ijrael karoj majak i. 24 Pwe a jota kotin mamaleki de juedeki me luet akan; o a jota kotin karirila jilan i jan irail; o ni a likwir on i, a kotin erekier. 25 I pan kapina komui nan momodijou kalaimun; i pan kapwaiada ai inau mon ir me lan i. 26 Me luet akan en mana o media, o me idok leowa, pan kapina i; nen omail pan memaureta kokolata. 27 Ni imwin jap karoj re pan tamanda leowa, ap wuki on i, o di en men liki karoj pan kaudoki on i. 28 Pwe wein leowa, o a kotin kaunda men liki kan. 29 Me wi kan karoj nin jappa pan manamana o kelepuki; karoj, me pan wiala pwel o jota kak kolekol maur ar, pan poni i. 30 Kadaudok eu mia, me pan papa i, re pan padaki on jeri o jeri en jeri kan duen leowa. 31 Re pan pwarodo o padaki on aramaj akan, me pan ipwidu mur duen a pun, o duen me a kotin wiadar.

23 IEOWA jile pa i, i jota pan anane meakot. 2 A kotin kamana ia nan moj kajelel o kaula ia won ni pil lamelamur. 3 A kotin kamanada nen i, a kaula ia pon al pun pweki mar a. 4 I lao weid nan mot en mela, i jota pan majak mejued kot, pwe kom kotin ieian ia, omui irar o lepin jaipali kamait ia la. 5 Kom kotin kaonop dan ia tepel eu jalon ai imwintiti kan. Kom kotin keiekeidi mon ai le, o ai dal kin wudewudok. 6 Pai o kalanan pan idauen ia arain ai maur, o i pan mimieta nan tanpaj en leowa kokolata.

24 JAPWILIM en leowa jappa o audepa kan, jap o meakaroj me kaujon poa. 2 Pwe a kotin pajonedier ni kailan madau, o a kotin wiadar pon pil akan. 3 Ij me pan kodalan pon dol en leowa? O ij me pan kak uda ni mol en leowa jauau? 4 Me pa a kan jota japun o monion i makelekel; me jota kin mauki padak japan, o me jota kin kaula likam. 5 I me pan kamaula ren leowa, o a pan pun kila ren Kot a jaunkamaur. 6 I kainok, me kin peiki on Kot, me kin rapaki jilan omui, Kot en lakop. (Jela) 7 Komail ritinada wanim laud o lanada wanim nin jappa, pwe Nammarki linan en kotilon! 8 Ij Nanmarki linan men et? I leowa rojon o manaman, leowa me rajon nan mauin. 9 Komail ritinada wanim laud o lanada wanim nin jappa, pwe Nanmarki linan en kotilon! 10 Ij Nanmarki linan men et? I leowa Jepaot; I Nanmarki linan. (Jela)

25 MAIN, i kin inon ion komui. 2 Ai Kot, i liki komui, jauaja ia, pwe i ender jarodi, o ai imwintiti kan ender peren kida. 3 Pwe karoj me liki komui, jota pan jarodi, a me pan muez jan komui pan jarodi. 4 Main, kom kotin kajale on ia al omui kan, o kotin padaki on ia omui tiak kan; 5 Kalua ia ni omui melel o kalolekon ia! Pwe komui ta ai Kot, me kin jauja ia, ran karoj, i kin auiau komui. 6 Main, kom kotin tamada omui kalanan o omui kapunlol, me tapidar mon kaua. 7 Re der kotin kupura dip en ai titikit o ai jopeik; a kupura ia ni ar kapunlol o kalanan! Main leowa. 8 Leowa me mau o lelapok, i me a kotin padaki on me dipan akan pon al o. 9 A kin kalua pun me luet akan, o a kotin padaki on me luet akan al a. 10 Al en leowa kan me dir en kalanan o melel on ir, me kin kolekol a inau o majan akan. 11 Main, kom kotin maki on ia ai japan kan me lapalap, pweki mar omui. 12 Ij ol, me kin lan leowa? A pan kotin padaki on i duen al o, me a en pilada. 13 Nen e pan mi waja mau o kadaudok a pan aneki jap o. 14 Leowa kompoke pan me kin lan i, a pan kotin padaki on i duen a inau. 15 Maj ai kin ariri leowa anjau karoj, pwe a pan kotin lapwada na'i kat jan nan injar. 16 Kom kotin majan don ia o maki on ia, pwe nai japoupou o luet. 17 Majak en monion i lalaudalar; kotin kalua ia jan nan ai apwala akan! 18 Kom kotin mani ai luet o ai kankanneraner, o kotin maki on ia dip ai kan karoj! 19 Kom kotin mani duen ai imwintiti kan, pwe re me toto, o re kin kailon kin ia ni ar aklapalap. 20 Kom kotin jinjila ai maur o dore ia la, kom kotin apwali ia, pwe i der

namenokala, pwe i kin liki komui. **21** Melel o pun en jinjila ia, pwe i auiaui komui. **22** Main Kot, kom kotin dorela Ijrael jan nan ar apwal akan karo!

26 IEOWA kom kotin jauaja ia, pwe i kekeit wei ni melel. I kin liki leowa, i jota pan luetala. **2** Main kom kotin kajau ia da o kajonejon ia, o kamakelekele mudilik i kan o monion i. **3** Pwe i aja duen omui kalanan, o i kin weweid ni omui melel. **4** I jota kin mondi ren aramaj aklapalap akan, o i jota kin waroki on me morjued akan. **5** I kin tataki pokon en mejued akan, o i jota kin mondi ren me japon kan. **6** I omiomni ki makelekel o i kin pok on jpwilim omui pei jaraui, Main, leowa, **7** Waja i pan kapikapina, nil laudeta o padak duen omui manaman akan karo. **8** Main leowa, i kin pok on wajan tanpaj omui, o wajan ar linan. **9** Kom der kotin kajapoke ia la ianaki me dipan akan, de maur i ianaki me kamela aramaj akan. **10** Pwe pa arail me dir en morjued o re ki men ale kijakij. **11** A nai kin weweid ni makelekel. Dore ia la o kotin maki on ia! **12** Nai kin aluwei pun. I pan kapina leowa nan momodijou kan.

27 IEOWA kamarain pa i o kamaur pa i, ij me i en majak? leowa kel pan mau i, ij me i en lomwink? **2** Ma mejued akan pan tana don ia, pwen kawela uduk ai o ai imwintiti kan, re pan dipikelekel o pupedi. **3** Ma pwin jaunpei pan kapil ia pena, i jota pan majapwekada, o ma mauin pan wiaui on ia, i pan liki i. **4** Iet eta, me i inon ion o men poeki ren leowa, i en mimieta nan tanpaj en leowa arain ai maur, pwen kilekilan jaraui kajevel en leowa kan, o ududial jpwilim a im en kaudok. **5** Pwe ni anjau apwal a kotin jinjila ia nan tanpaj a im pwal. A pan kotin karuk ia la nan tanpaj a im likau, o kotin kau ia da pon paip eu. **6** A pan kotin kajapwil ia dan pon ai imwintiti kan, me kapil ia pena; i ap pan wiada mairon en kapin nan tanpaj a im pwal, i pan kaul o kapin on leowa. **7** Main, kom kotin erekil nil ai, ma i pan likwir on komui, kom kotin maki on ia o mani ia. **8** Monion i kin kataman kin komui omui majan: Komail rapa kin ia! I me i pil kin rapaki jilan omui. Main leowa! **9** Der karir jan jilan omui mo i, o der kajapokela jpwilim omui ladu ni omui onion; pwe komui me jauaj pa i. Kom der kotin kaje ia la, o ender muei jan i, Kot ai jaunkamaur. **10** Pwe jam ai in ai likidmalie ia la, a leowa kotin jpwilim anekin ia la. **11** Main, kom kotin kajale on ia jpwilim omui al o kalua ia nani al pun pweki ai imwintiti kan. **12** Kom der kotin mueid on ai imwintiti kan en kaloe ia di; pwe jaunkadade likam palian ia, o re wia japon on ia jo majak. **13** Ari jo, i aja, me i pan ududial kalanan en leowa nan jap en me memaur akan. **14** Auiaui leowa! Der majak, o monion om ender majak, o auiaui leowa!

28 MAIN, ai paipalap, i lao likwir won komui, kom der kotin jpwaimokid, pwe ma re pan jpwaimokid, i pan dueta ir, me pan lokidokila nan por o. **2** Kom kotin mani nil en ai nidinid, i lao likwir won komui, i lao kapa won pa i kat mol omui jaraui. **3** Re der kotin kajapoke ia la ianaki me japon kan, ianaki me wia jued, me kin lokaia kajevel on men impa, ap lamelame jued nan monion arail. **4** Kotin depuk on ir duen ar dodok o duen ar tiak jued; kotiki on ir duen dodok en pa arail; katini on ir duen ar wiawia. **5** Pwe re jota injenoki dodok en leowa de wiawia en lim a kan; i me a pan kotin kawe ir ala, a jota kauada. **6** Kapin on leowa, pwe a kotin erekier nil en ai nidinid. **7** Leowa kel pa i o pere pa i, monion i kin liki i, o jauaj pa i mia. Monion i liki i o i pan danke i ki ai kaul. **8** Leowa kele parail; i me manaman on jauaja jpwilim a me keidier. **9** Kotin jauaja jpwilim omui aramaj akan o kotin kamauliala jpwilim omui jojo, o kotin kamana ir o apwali irail ada kokolata!

29 KOMAIL lapalap akan, wa don leowa, wa don leowa wau o manaman! **2** Wa don leowa wau en mar a, poni leowa ni omali kapwet jaraui! **3** Kapiti en leowa mi pon pil akan; Kot en linan kin wiada nanjapwe, iei leowa en pil kalaumun akan. **4** Kapiti en leowa me manaman, kapiti en leowa me linan. **5** Kapiti en leowa kin katip pajan jeder akan; leowa kin kotin katip pajan jeder akan en Lipanon. **6** A kin kotin kalukaluj irail dueta kau pul amen, Lipanon o Jirion dueta kau pul ol amen. **7** Kapiti en leowa kin luiwei dueta umpul en kijinai. **8** Kapiti en leowa kin kamokidada jap tan; leowa kin kamokidada jap tan en Kadej. **9** Kapiti en leowa kin kamokidada tia kan o kakilejauia nana kan, o nan tanpaj a im en kaudok karoj kin kapina i. **10** Leowa kotikot pon pil akan o leowa pan Nanmarki kokolata. **11** Leowa pan kamanada jpwilim a aramaj akan; leowa pan kotin kamauliala jpwilim a aramaj akan ki popol.

30 I kapina komui Main, pwe komui me kotin kajapwil ia dar, o jota mueid on ai imwintiti kan ren peren kin ia da. **2** Leowa, ai Kot, i likwir won komui, komui ap kotin kakel ia dar. **3** Main, kom kotin kalua nen i jan nan wajan mela. Kom kotin dore ia lar ni anjau me irail lokidokila nan pweleko. (Sheol h7585) **4** Komail lelapok kan en kapina leowa, o kapina mar a linan! **5** Pwe a onion kin marep ta ieu, a a mak arain maur en aramaj amen; nin jautik re kin jenejan, a ni manjan nijinij. **6** A nai inda ni ai anjau mau: I jota pan lodi kokolata. **7** Main, ni omui kalanan, kom kotin katenedi ai dol, a ni anjau me re karuki jan mo i jilan omui, i majapwekadur. **8** I likwir won komui Main, o i nidinideki on Kaun. **9** Da kadepa en nt' ai, i lao kodila nan por o? Pwel par pan kak kapina komui, o kapakaparok duen omui kalanan? **10** Main leowa, re kotin mani ia o kotin maki on ia; leowa jauaj pa i. **11** Kom kotin kawukila ai injenjued on nijinij; kom koti ki janer ai tuken likau, ap id kalikauwi ia dar popol. **12** Pwe nen i en kauli on komui, a ender nenenla. Main ai Kot, i pan kapina komui kokolata.

31 MAIN, i liki komui, kom kotin ieian ia, pwe i ender namenokala kokolata; dore kin ia la duen omui pun. **2** Kapaiakidi don ia karon ar akan, madan jauaja ia! Kom kotin wiada ai paipalap rojon, o kele pa i, pwen jauaja ia! **3** Pwe komui ai paip, o ai kel. Kom kotin kalua ia pweki mar omui. **4** Kom kotin api ia jan nan injar, me re wiai on ia, pwe komui kele pa i. **5** I kakaliki on komui nen i; kom kotin dore ia la, komui Main Kot melel. **6** I juedeki me kin kaporoporeki dikedik en ani mal akan, a i liki leowa. **7** I pan pereperen o polauleki omui kalanan, pwe komui me kotin mani ai luet, o kotin kupura nen i ni anjau apwal. **8** O re der mueid on ai imwintiti, ren kaloe ia di. Kom kotin kajone na i kat nan waja jalatok. **9** Leowa, kom kotin maki on ia, pwe i majak; maj ai juedelki ai mamauk, pil dueta nen i o pali war ai. **10** Pwe maur i luet kilar ai injenjued, o ai par akan malaulaular ki ai jenejan, ai kelail titikitelar pweki dip ai, o kokon ai kan luetalar. **11** Ai imwintiti kan karoj lalaue ia, o i wialar kanamenok pun men imp ai kan, o kamajak pan jau i kan; me kilan ia nani al o, kin tanwei jan ia. **12** Aramaj monoike ia lar dueta me melar amen; nai rajon dal eu, me mor pajan. **13** Pwe i roner duen me toto kin pujerokion ia; men kamajak kapil ia pena; re kin kapun pena duen nai, pwen kame ia la. **14** A i kin kaporoporeki komui Main, i ap inda: Komui ta ai Kot! **15** Ai anjau mi nan lim omui, dore ia jan nan pa en ai imwintiti kan o jan me kin pakipaki ia. **16** Kamarainiki jpwilim omui ladu jilan omui, dore ia ki omui, dore ia ki omui kalanan. **17** Main, kom der kotin mueid on, i en joredi; pwe i likwir won komui. Me japon kan en joredi, pwe irail en nenenla nan wajan mela. (Sheol h7585) **18** Kil en au en me likam akan en nenenla, irail, me lalaue me pun kan ni laumaum, o aklapalap, o kaurur. **19** Meid laud omui kalanan, me kom kotin nekinekid on me lan komui kan, o me kom

kin kajale on ir, me liki komui janjal mon aramaj akan. 20 Kom kin kotin karir ir ala re omui jan karoj, me kailon kin ir, kom kin kadupal ir edi jan mon lo akamai. 21 Kapina on leowa, me kotin kalanan laud on ia nan kanim teneten eu. 22 Pwe ni ai peikajal i indindar: I lokidokilar jan mon jilan ar. Ari jo, kom kotin erekil nil en ai nidinid, ni ai potoan werwiwer on komui. 23 Komail japwilim a jaraui kan karoj, pok on leowa! leowa kin kotin jinjila me pojondakan akan, ap depuk on ir melel, me aklapalap akan. 24 Komail karoj me kaporoporeki leowa, en kelail o der majak!

32 MEID pai, me dip arail lapwadar, o me ar japun pwaipwaidier! 2 Aramaj meid pai, me leowa jolar pan kapokoki on dip ar, me jota likam nan monion ar. 3 Pwe ni ai men okila, kokon ai kan ap jujueda kilar ai janejan ran karoj. 4 Pwe lim omui katoutou ia nin ran o ni pon, o ai kelail monedier, dueta ni anjau en karakar. (Jela) 5 I me i weokadan komui dip ai kan, o jota okila ai japun kan. Nai indinda: I pan weokadan leowa ai katiwo kan; komui ap kotin maki on ia jued en dip ai. (Jela) 6 I me jaraui kan karoj pan potoan kapakap on komui arain anjau me komui ditarokada. Lapake kalmimum pan wiaui, a a jota pan lel on ir. 7 Komui me pere pa i, kom pan kotin perawei jan ia men kamajak, i ap pan dorela o kapina ni peren. (Jela) 8 I pan padaki on uk o kajale on uk al o, me koe en weweid ia; I pan kalua kin uk por en maj ai. 9 Komail der dueta oj de aj amen me jota ar madamadaua, me mau on, kijin mata en ko on au arail, a ma jo, re jota pan duki on uk. 10 Me japun o kin lodi on jon en madak toto, a me kaporoporeki leowa, kalanan en leowa pan kapil pena i. 11 Polauleki leowa, o pereperen komail me pun kan, o kapikapina komail karoj me lelapok melel akan.

33 KOMAIL me pun kan polauleki leowa, me lelapok kan en kapina i. 2 Danke leowa o kapikapina ki men kajan o kauleki on i jal en arp ejok. 3 Kauleki on i kaul kap pot, komail kanai on arp o nil! 4 Pwe majan en leowa me inen o a wiawa kan karoj melel. 5 A kin kotin pok on me pun o melel, jappa direki kalanan en leowa. 6 Nanlan wiaui kida majan en leowa o audepan a karoj ki nen en jilan i. 7 A kin kolekol pena pil en madau dueta nan dal eu, o a kin nekidala ad akan nan waja rir. 8 Jappa karoj en lan leowa o karoj me kaukaujon nan jappa en wauneki i. 9 Pwe ma a kin majanta, ap pan wiaui, o ma a kin panokada, ap pan miela. 10 leowa kin kotin kawela kapun en men liki kan, o a kin kawukila madamadaua en wei kan. 11 A me leowa kileledier, pan duedueta, o me a kin kupurada, pan kokolata. 12 Meid pai wei o, me leowa ar Kot, o wei, me a kin piladan a jojo. 13 leowa kin kin ireron aramaj akan karoj jan nanlan. 14 A kin ireron karoj, me kaujon jappa jan mol a teneten. 15 A kin viadar monion arail karoj, o a kin mani ar wiawa kan karoj. 16 Nanmarki amen jota pan pwai kida a karij toto, o ol komad amen jota pan dore kila a kelail. 17 Oj akan pil jota kak jauaja ekij o a kelail melel jota kadepa. 18 Kilan, jilan en leowa kin ireron on me lan i, o me kaporoporeki a kalanan. 19 Pwen kapit ir ala jan ni mela o katekatunole ni anjau en lek. 20 Nen atail kin auiaui leowa, i me jauaj patail o pere patail. 21 Pwe monion atail kin peren kida i, pwe kitail kin liki mar a jaraui. 22 Main, leowa, omui kalanan en mi po at duen at kaporoporeki komui.

34 I PAN kapina leowa anjau karoj; au ai pan kapina i kokolata. 2 Nen i en juaiki leowa, me luet akan pan ron, ap peren kida. 3 Komail ian ia kapina leowa, pwe kitail en wiaki eu, kalanada mar a. 4 Ni ai rapaki leowa, a kin jaben ia, o dore ia la jan nan ai majak karoj. 5 Me kin ariri i, pan kakelada, o maj arail jota pan namenokala. 6 Oi luet men et lao likwir, leowa ap kin erekier o dorela i jan nan a apwal akan karoj. 7 Toulan en leowa kotikot ren me lan i o kin jauaja ir. 8 Komail jon o kilan duen

kalanan en leowa! Meid pai, me liki i! 9 Lan leowa japwilim a jaraui kan! Pwe me kin lan i, jota pan anane meakot. 10 Laien pulepul akan lekila o men manada, a me kin rapaki leowa, jota pan anane meakot. 11 Jama ko, komail kodo re i, ron ia, i pan padaki on komail duen lan leowa: 12 Ij me inon ion maur warai, o ij me mauki ran kajelet akan? 13 Pere jan mejued lo om o kilin au om, pwe re der kotaue. 14 A muei jan mejued, ap wiada me mau, rapaki popol ap dadaurata. 15 Jilan en leowa mamani me pun kan, o karona erekil ar likwir; 16 A jilan en leowa kin palian ir, me kin wia mejued, pwen kawe ir ala jan nan jappa. 17 Iraill kin likwir, leowa ap kin mani ir o kin jauaja ir jan ni ar apwal akan karoj. 18 leowa koren ion ir, me monion arail arail olar, o kin jauaja ir, me nen arail olar. 19 Kalokolok tolel on me pun kan, a leowa kin kin jauaja ir jan nan mepukat karoj. 20 A kin jinjila kokon akan karoj, pwe eu under tip pajan. 21 Me jued kot pan kamela mo doo jan Kot akan, o me kin kailonki me pun kan, pan kalokolok. 22 leowa kin kin dorela nen en japwilim a ladu kan, o karoj me liki i jota pan kalokolok.

35 MAIN, kom kin pei on ir, me kin pei on ia; o kin palian on ir, me kin u on ia. 2 Re kin ale pere o tatan mauin ap kotida, pwen jauaja ia. 3 Napekida katieu jauaja ia on ai imwintiti kan. Kotin majan don nen i: Nai jauaj pam! 4 Me men kame ia la, en namenokala o kankaururala; o me men wia jued on ia, en pure wei o jarodi. 5 Ren wiala dueta dip en kijin war akan mon kijinian, o tounlan en leowa jikin irail wei. 6 Al arail en rotorotala o kitentel la, o tounlan en leowa en kin pakipaki irail. 7 Pwe re injenjara ia, pun kame ia la, ap jota karepa, o re wia por on ia, a jota karepa. 8 A en jejeinlek lodi on kalokolok; o injar me a wiadar, pein i en lodi on; o mela en lel on i waja o. 9 A nen i en perenki leowa o polauleki a kin jauaja ia. 10 Kokon ai kan karoj pan inda: Main, ij me rajon komui? Pwe kom kin jauaja me luet o on me a jota itar on, o kom kin jauaja me luet o jamama on me lolap akan. 11 Jaunkadede likam kai u on ia, kalelapok re i, me i jota aja due. 12 Re kin depukki me mau me jued, pwen kainjenjuede kin ia. 13 A nai, ni ar jomau, i puri on nan tuk en likau, o kaloke pein nai ni ai kaijejol, o kapakap jan monion i. 14 Nai wiai on ir dueta on kompoke pa i o udan ri ai: nai injenjued dueta amen, me kin loleitki in a. 15 A irail peren kida ai jikilikel o pokon pena. Men lalaue pokon pena ia o jon en aramaj, me i jaja, kin lalaue ia anjau karoj. 16 Re ni tete on ia, irail, me kin janjalma o lalaue pweki kijin mana. 17 Main, arai da, me kom pan kin majani mepukat? Dorela nen i jan arail mejued, o maur ta ieu jan laien pulepul akan. 18 I pan kapina komui nan momodijou laud, o nan pun en aramaj toto i pan danke komui. 19 Der mueid on ai imwintiti nin jokarepa, ren peren kin ia, o me kin kailon kin ia nin jokarepa, ren der lalaue ia ki maj arail. 20 Pwe ar lokaia jota kin kareda popol, o re kin madamadaua, en dipi on me lelapok kan nan japo. 21 O re jar pajan au arail on ia indada: lo io, pein kit kilaner. 22 Main, kom kin mani mepukat, kom der kin nenenla, Main, kom der doo jan ia! 23 Kotin opala waja o kipada, pwen kapun ia la o ai dodok, ai Kot o ai Kaun. 24 Main, ai Kot, kin kapun ia la duen omui pun, pwe ren der peren kin ia. 25 Der mueid on, ren inda nan monion arail: lo, io, i me je men! Der mueid on, ren inda: Kitail katalalar i. 26 Iraill karoj, me peren kida ai apwal akan, en namenokala o kankaururala, ir me poponmajo on ia, en likau kida namenok o kankaurur. 27 Iraill me kin peren kida ai pun en nijinj o pereperen, o ren inda anjau karoj: Meid kapina on leowa, me kin perenki jauaja japwilim a ladu o, 28 O lo i en kapakaparok duen omui pun, o kapina komui ran karoj.

36 IET me i men inda jan lol en monion i duen tiak en me japun o: Jota lan Kot mi mon maj a. 2 A kin kotaue o linkapin,

pwen pein i dadaurata a dodok jued, ap tataki me tei kan. 3 A lokaia karoj me jued o likam; a pil jota kin duki on padak, pwen wiada me mau. 4 A kin madamadaua pon a loj. A kin weweid nani al me jota mau o jota kin juedeki me japon. 5 Main, omui kalanan me ideda won lan, o omui melel pil lel on tapok kan. 6 Omui pun rajon nana en Kot akan, o omui kadeik kan me rajon iluk ileile kalank; Main, komui me kotin dorela aramaj o man akan. 7 Meid kajampwal omui kalanan Main Kot, pwe aramaj akan kin diar wajan kamaio pan mot en lim omui! 8 Re pan jaliel kila dipijou toto nan tanpaj omui, o kom kotin kanium pil kin irail peren laud rajon pilap pot. 9 Pwe parer on mau mi re omui, o ni omui marain, je kin kilan marain. 10 Kom kotin dadaurata omui kalanan on me aja komui, o omui pun on me melel jan ni monion arail. 11 Kom der mueid on, i en tiatidi pan me aklapalap akan, o pa en me japon kan ender kapupu ia di. 12 A mejued akan en pupedi waja o, pwe ren lokidokila o jolar memaureda.

37 KOE der makaraki me jued akan; o der peirinki me kin wia japon. 2 Pwe re pan jorala madan dueta rä, o re pan monedi dueta tan tuka kan. 3 Kaporoporeki leowa o wiada me mau, kaukajonta nan jap o, o wiawia me pun. 4 Polauleki leowa, a pan kotiki on uk, me monion om inon ion. 5 Mueid on leowa om wiawia kan o kaporoporeki i, a pan kotin wia mau. 6 A pan kapwareda om wiawia me pun dueta marain, o om tiak pun dueta nin jauaj. 7 Kaporoporeki leowa ap nenenla o auaiai, o koe der makar kida pan me kin pwaida ni a wiawia kan, ol o, me kin kapwaiada me jued. 8 Muei jan makar o pwilikidi om linaranar; koe der makar, pwe koe der pil wia me jued. 9 Pwe me jued akan pan kokoka jan, a me liki leowa, pan japaneki jap o. 10 Anjau takij, ap jolar me japon o, o ma koe men kilan deu a, a jolar mia. 11 A me opampap akan pan jojoki jap o, o re pan pereperen ki ar kapwa toto. 12 Me japon o kin kamajak me pun o, o ni teitei on i. 13 A leowa kotin kiparamateki i, pwe a kotin mani a anjau. 14 Me japon kan kin nape kida kodlaj o kaonopada kajik katieu, pwen kajikiedi me luet o jamama, o kamela me kekeit wei ni melel. 15 A ar kodlaj pan dokodi pein monion arail, o ar kajik katieu pan tip pajan. 16 Me malaulau en me pun amen, me mau jan dipijou toto en me japon kan. 17 Pwe pa en me japon kan pan tip pajan, a leowa pan kotin kolekol me pun kan. 18 leowa kotin manier ran en me lelapok kan, o ar dipijou pan duedueta. 19 Re jota pan namenokala ni anjau apwäl, o ni anjaun lek a pan itar on ir. 20 Pwe me japon kan pan lokidokila, o imwinti en leowa, ma re rajon jap kajelel eu, re pil pan mokonaidi dueta atiniae. 21 Me japon kan kin pwaipwand ap jota kapunala, a me pun o kin kadek o kin kijakija wei. 22 Pwe me paie kin i, pan jojoki jap o, a me a kotin karialar akan pan kokoka jan. 23 leowa kin kotin katenetene jon en aramaj due met ar kakakawai, o a kotin peren kida a wiawia kan. 24 Ma a pan pupedi, a jota pan lokidokila; pwe leowa kotin kolekidi i lim a. 25 Nai pulepul ap malar, a i jaikenta kilaner me pun amen likidmalielar, de na kan poekipoeki prot. 26 A kin kadek anjau karoj o kin men kijakij wei, o na kan pan paida. 27 Muei jan me jued ap wia me mau, koe ap pan mimieta nan jap o. 28 Pwe leowa kotin peren kida me pun, o a jota pan kotin likidmalieta jarpwil a jarauj kan; re pan nekinek kokolata, a kadaudok en me japon kan pan kokoka jan. 29 Me pun kan pan jojoki jap o, ap mimieta kokolata. 30 Au en me pun amen kin kida me leolekon, o lo a kaparokki me pun. 31 Majan en a Kot mi nan monion i, a jota pan krijedi. 32 Me japon kin majamajan me pun, pwen kamela i. 33 A leowa jota pan kotin mueid on, en mi nan pa a kan, o a jota pan kotin kajela i, a lao pan pakadeikida. 34 Auaiai leowa o weweid nan a al akan, a ap pan kotin kajapwil uk ada, pwe koe en jojoki jap o; koe pan kilan, me japon kan pan kokoka jan. 35 I kilaner me doo jan Kot

amen, me katiwo o pwaida o maurada dueta tuka mau pot. 36 A ni at dauli waja o, kilan, a joer mia; i idok duen i, a a jolar kak diarokada. 37 Dadaurata om lelapok, o wiawia me pun; pwe due met pan pwaida mau ni imwi. 38 A me katiwo kan pan wiaki eu lokidokila, o me japon kan pan koka jan ni imwi. 39 A leowa kotin jauaja me pun kan, i me kele paraai ni ar apwal akan. 40 O leowa pan kotin ieian ir o pan dore ir ala; A pan kotin dore ir ala jan me japon kan, o a pan jauaja ir, pwe re kin liki i.

38 MAIN, der kotin kaloke ia ni omui kupur jued, o der kame ia ni omui onion. 2 Pwe jarpwil omui kananan kajik katieu lel don ia, o lim omui katoutou ia. 3 Jota mau kot ni pali war ai pweki omui onion, o jota moleilei nan kokon ai kan pweki dip ai 4 Pwe dip ai kin kadupaledi mon ai, re kin katoutou ia dueta meakot me toutou melel. 5 Ai ola kan pojuedela o nanan pweki ai pweipwei. 6 I kin koj pena o paikor wei alialu, i kin injenjued anjau karoj, 7 Pwe lonelon ai monedier melel, o jota mau kot ni pali war ai. 8 Nai luetalar melel o i wokiwok pajaner. I kin janejan, pweki monion i jota kak moleilei. 9 Main, kom kotin mani ai inon karoj, o ai janejan jota rir jan komui. 10 Monion i rerer, ai kelail ko janer re i, o marain en maj aip rorototala. 11 Komopke pao i ai warok kan kin doewe jan ia, o juedeki ai kalokolok, o jau i kan kin doo jan ia. 12 O me kin inon ion kame ia la, kin majamajan ia, o me men wia jued on ia, kin indinda duen ar pan wiada dodok jued, o re kin widiwidin anjau karoj. 13 A nai dueta me jalonepon amen, me jota ron waja, o dueta me loton, me jota kak jar pajan au a. 14 Nai dueta ol amen me jolar ron waja, o jota depuk en lokaia mi nan au ai. 15 A i kin auaiai komui, Main. Komui Main ai Kot pan kotin jaben ia. 16 Pwe i men, ren der peren kin ia. Ma nä i pan krijedi, re pan peren kida melel. 17 Pwe i koren ion pupedi, o ai kalokolok kin koren ion ia anjau karoj. 18 Pwe i weekada dip ai kan o juedeki dip ai. 19 A ai imwintiti kan memaureta o irail me kelall; me kailon kin ia ni jota karepa me toto. 20 O me kin depukki ai me mau me jued, kin palian ia, pweki ai dadaurata me mau. 21 leowa ai Kot, kom der muei jan ia o der doewe jan ia! 22 Kom kotin madan don ia, Main jauaj pa i.

39 NAI inda: I pan kanai on al ai kan, pwe i ender wia dip ki lo i. I pan jali pena au ai arain en me japon o mi re i. 2 I kadukiedier ai lokaia o nenenlar o jolar inda duen peren, a ai kalokolok lauladalar. 3 Monion i karakaradar nan kapedi, o ma i pan tamanda meupukat, a rajon kijinial lulada; i ap lokaia kida lo i. 4 Main, kotin padaki on ia, me maur i pan imwijkela, o imwi pan ai ran akan, me i pan jamoer. 5 Mani, ai ran akan dueta täläp en pa en aramaj re omui; o maur i likamata jota meakot mo'mui. Melel aramaj, me kin keleki pein i, kin dueta adiniae. (Jela) 6 Re kin alialu jili rajon mota, o re kin katoutouki pein irail dodok mal. Re kin nanak pena ap jaja, ij me pan naineki. 7 Ari Main, ij me i en auaiai? I kaporoporeki komui. 8 Dore ia la jan dip ai karoj, o kom der mueid on, me pweipwei kan en kaurur kin ia. 9 I pan nenenla o jota jar pajan au ai, pwe kom kotin wiadar. 10 Kotin katukiedi omui kaloke ia; pwe nai dupok kilar ai kalokolok pan lim omui. 11 Ma kom pan kaloke amen pweki dip a, mom a kajelel ap pan juedala likamada man en mot kanala. O meid mal aramaj karoj! (Jela) 12 Main kom kotin erekai ai kapakap, o mani ai likwir, o der japaaimokid ni ai janejan, pwe nai jarpwil omui men kairu o pweledan omui wei men dueta jam ai kan karoj. 13 Kom kotin muei jan ia, pwe i en kelailada, mon ai pan kokowei o jolar mia.

40 I AUAUIER leowa, o a kotin iroir don ia o kotin erekier ai likelikwir. 2 A kotin api ia da jan nan por jued o jan waja lujujur, o kotin kajonedier nä i kat pon paip eu, pwen kak alu mau; 3 O a kotiki on nan au ai kaul kap pot, pwen kapina atail Kot; i me

aramaj toto pan udial ap lan leowa o kaporoporeki i. 4 Meid pai ol o me kaporoporeki leowa o jota waroki on me aklapalap akan, de mo weweid nin tiak likam! 5 Main ai Kot, meid kapuriamui jpwilim omui dodok kan o omui madamadaua, me komui kotin kajale on kit. Jota me rajon komui. I men kaparok o kajokajoi duen, a re jota mau on wadok. 6 Kom jota kotin kupura mairon man de mairon wan tuka kan; a kom kotin kawajak pajan jalon ai; kom jota kotin mauki mairon ijji de mairon en dip. 7 Nai ap inda: Kilan, I kokodo; nan puk o me intinidier duen nai. 8 I men kapwaiada kupur omui, ai Kot; o jpwilim omui kapun o mi nan lol en monion i. 9 I pan padaki on momodijou laud duen me pun. Kilan, i jota pan nenenla, Main kom kotin mani. 10 I jota okila omui pun nan monion i. I kin kapakaparok duen omui melel o maur, i jota kin okila omui kalanan o melel mon momodijou laud. 11 A komui Main der kotiki jan ia omui kalanan, omui kalanan o melel en jinjila ia anjau karoj. 12 Pwe ai kalokolok kapil ia pena, o re jota mau on wadok; dip ai katoutou ia, i ap jolar kilan waja; ir me toto jan pit en mon ai, ap jolar anian. 13 Kom kotin kupura ia Main, o kotin dore ia la; Main kom kotin jauaja madan! 14 Me kin majamajan ia, pwen kame ia la, en namenokala o lijela; me men wia jued on ia, en purewei o lijela. 15 Ir me kin likelikwirki due ai: "Io, io!" en majak o lijela. 16 Karoj me idok komui, en pereperen o popol. O me pok on omui maur, anjau karoj ren inda: Meid kapinan leowa! 17 Pwe nai jamama o luet; a leowa kin kotin apwali ia. Komui jauaj pa i o ai jaundor; ai Kot, kom der kotin pwand!

41 MEID pai me kin apwali me jamama o. leowa pan kotin dorela i ni ran apwali. 2 leowa pan kotin apwali i o jinjila a maur, o a pan pwaida nin jappa, o a jota pan mueidalu i nan pa en a imwintiti kan. 3 leowa pan kotin kakelada i ni a pan mela; kom kin kotin jauaja i ni a jomau karoj. 4 Nai inda: Main, kom kotin maki on ia; kakelada nen i, pwe nai wiadar dip on komui. 5 Ai imwintiti kan kin lokaia jued duen nai. Iad a pan mela o mar a pan ririlla? 6 A kin kodon kilan ia, a kin lokelokaia, a monion a me toror, pwe a kin rapaki karepan a lalaue, ap kokowei lokelokaia due. 7 Karoj me kailon kin ia, kin lidlidumonin kin ia, o re madamadaua jued duen nai. 8 Me juedkot mi re a; a pupedier o jolar pan uda. 9 Pil kompoke pa i, me i liki, o me ian ia manamana, kin tiaki ia di. 10 A komui Main maki on ia, o kau ia da, i ap pan depuk on ir. 11 I me i pan ajaki, me kom kotin kupura ia, pwe ai imwintiti ender nijinjin kin ia. 12 A kom kin kolekol ia pweki ia lelapok, o kom pan kotin kajone ia di mon jilan omui kokolata. 13 Kapina on leowa, Kot en ljael jan met o kokolata! Amen. Amen.

42 DUEN tia amen inon ion pil, iduen nen i kin inon ion komui o Kot. 2 Nen i inon ion Kot, on Kot ieiaj. Iad i pan lel waja o, me i pan ariri jilan en Kot. 3 Pil en maj ai, iei kan ai mana ni ran o ni pon, pwe irail kin indan ia ran karoj: Ia om Kot? 4 Ma i madamadaua duen mepukat, i ap wudokila audepan monion i on pein nai, pwe i inon ion ian pokon o kokodalan tanpang en Kot, o i men ian pokon, me kin wiada a ran, pereperen o kapikapina. 5 Nen i, da me koe injenjuedeki o jota moleileiki? Auiaui Kot! I pan puron kapina i. Pwe a kin jauaja kin ia jilan i. 6 Ai Kot, nen i me injenjued; i ap madamadaua duen komui nan jep en kailan lordan o Ermonin, pon dol Mijar. 7 Jpwilim omui pil akan nirinirjok, pil laud akan nirinirjok; jpwilim omui iluk kan karoj kadupal ia di. 8 leowa kin inaukidar a kalanan ni ran, a ni pon i kin kauli on i, o i kapakap on Kot en maur i. 9 I kin indan Kot ai paip: Da me kom kotin likidmalie kin ia la? Da me i en weweideki ni injenjued pweki ai imwintiti kelail on ia? 10 Likamata kokon ai kan mut pajaner, ni ai imwintiti lalaue ia. Pwe re kin indan ia ran karoj: Ia om Kot? 11 Nen i, da me koe injenjuedeki o jota moleileiki? Auiaui Kot! Pwe i pan danke i, pwe i jauaj pan maj ai o ai Kot.

43 MAIN Kot! Kotin jauaja ia pun, o kotin ieian ia nan kapun on aramaj jued pukat, o kotin dore ia la jan aramaj likam o morjued akan. 2 Pwe komui Kot en ai kel; da me kom kotin kajale kin ia la? Da me kom kotin mueid on, i en weweidwei ni ai injenjued, ma ai imwintiti kelail on ia? 3 Kom kotin kadarado omui marain o melel, pwe ira en kalua ia, o wa ia lan ni omui dol jaraui o tanpaj omui. 4 Pwe i en pedelon on nan pei jaraui en Kot, iei Kot me kaperen pa i o kapol pa i, o i en danke komui Kot ki arp, ai Kot. 5 Nen i, da me koe injenjuedeki o jota moleileiki? Auiaui Kot! Pwe i pan danke i, pwe i jauaj pan maj ai o ai Kot.

44 MAIN Kot, je roner ki jalon at, jam at oko kajokajoi on kit er, me kom kotin wiadar ni ar anjau maj. 2 Kom kotin pakiweier men liki kan ki lim omui, ap wilian ir di; kom kotin koko jan wei kan, ap id katotoe ir ala. 3 Pwe re jota kaloedier jap o ki ar kodlaj, o pa araili jota katopa on ir, pwe pali maun omui o lim omui, o marain en jilan omui; pweki kom kotin kupura irail er. 4 Pwe komui Kot ai Nanmarki, me inauki on lakop, en jauaja i. 5 Komui, me je pan kawekila at imwintiti kan; ni mar omui me je pan tiakekidi me kin palian kit. 6 Pwe i jota kin kaporoporeki ai kajik katieu, o ai kodlaj jota kak dore ia la. 7 Pwe komui me kin jauaja kit jan at imwintiti kan, o kom kin kanamenokala, me kailon kin kit. 8 Ran karoj je pan kapina Kot, o je pan danke on mar omui kokolata. (Jela) 9 Ari jo, kom kotin likidmalie kin kit ala, pwe jen lijela, o komui jota ian at karjakan. 10 Kom kotin mueid on at imwintiti, ren pakit kit wei, o me kailon kin kit, kin kulia jan at kapwa. 11 Kom kotin mueid on ir, ren kawe kit ala dueta jip oko, o kom kotin kamueit kit pajan nan pun en men liki kan. 12 Kom netikila jpwilim omui kan ni pwai jued, a komui ap jota kapwappa kilar. 13 Kom kin kotin wia on kit, jen kankauruk ren men imp at, o lalaue o jarodi ren me kapil kit pena. 14 Kom kin wia on kit karajepa eu ren men liki kan o aramaj akan kin dueduolok kin kit. 15 I kin jaro nin ran karoj o maj ai me di en namenok, 16 Ni ai roneron aramaj morjued o lalaue, o ni ai kilekilan ai imwintiti o me kin akdepuk kan. 17 Mepukat karoj lel don kit er, ari jo, je jota kak monokela komui, de wia dip on jpwilim omui inau. 18 Monion at jota pupwei jan komui, o je jota wuki wei jan al omui. 19 A komui kawe kit alar ni wajan man jued, o kom kadupale kidi mot en mela. 20 Ma je monokela mar en at Kol, o pokada pa at on amen kot, 21 Kot jota pan kotin diarada? Pwe a kin mani lol en monion at. 22 Pwe kit kin kalokoloke kin komui ni ran karoj, o kit rajon jip me pan kamela. 23 Main, kom kotalid! Da me kom kin jaimokela? Kotin opada waja, o der kajapoke kit ala kokolata! 24 Da me kom kin karirila jilan omui, o kin maliela at luet o at kalokolok? 25 Pwe nen it poridier ni pwel par; kaped it paj on pwel. 26 Kom kotalid, jauaja kit, o dore kit ala pweki omui kalanan.

45 MONION i kin wiada kaul kajelel apot; i pan kaule ki duen Nanmarki amen, lo i rajon penjil en jaunintin koik amen. 2 Komui ta me kajelel jan aramaj karoj; meid kajelel jilan omui; i me Kot kapai kin komui ta kokolata. 3 Pira won omui kodlaj ni lonelon omui, komui ol komad, o kapwata kin komui! 4 Komui en pwaida ni omui kapwat. Kom kotalid, pwen jauaja me melel, o me luet akan, pwen kolekol on ir me pun. Lim omui maun ap pan wia dodok kapuriamui. 5 Kananan omui kajik katieu me kon — wei kan kin lodi on komui —; re kin lel on nam monion in imwintiti en nanmarki. 6 Main Kot, mol omui pan duedueta kokolata; o jokon en wei omui me jokon en pun apot. 7 Kom kin pok on me pun ap tataki tiak jued; i me Kot, omui Kot, keie kin komui le en kaperen mon omui warok kan. 8 Omui likau kan kin pomauki mire, aloe, o kajia ni omui pedoi jan tanpaj omui im elpenpain, komui kin polauleki kaul o arp. 9 Jpwilim en Nanmarki jeripein ko mi nan pun en toun tanpaj omui; li Nanmarki a kotikot ni pali maun omui

kapwateki kold en opir. **10** Nai jeripein koe ron, o kilan, o kapaikei jalon om, o monokela jap om o jau om akan. **11** Nanmarki ap pan peren kida mom om kajelel; pwe i om Kaun, a koe en kaudoki on i. **12** Nain Tiruj, me kapwapa re'rail pan wado kijakij; o nidinid re om. **13** Japwilim en Nanmarki jeripein, me mi lole, meid kajelel ni monion i, a kapwateki likau kold. **14** A pan pakaluala ren Nanmarki ni a likau linan o a warok peinekap akan, me idauen i, kompope pa, pan kalua don komui. **15** Re pan kalua irail ki peren o nijinij, o re kin pedelon on nan tanpaj en Nammarki. **16** Noumui manakap akan pan wiliandi jam omui kan; i me kom pan kajapwiladan jaupeidi en jap akan karoj. **17** I pan tamanda mar omui ni di kan karoj; i me wei kan karoj pan kapina komui kokolata.

46 KOT atail kaporpor o kele patail, o jauaj patail ni atail apwal akan, me lel don kitail. **2** I me je jota pan majak, menda ma jappa pan jorela, o nana kan pan kirila nan waron en madau. **3** Menda ma a iluk kan pan onionida o pudopudeda, o ma a kelail on kawela nana kan. (Jela) **4** Pwe kanim en Kot pan pereperen a duedueta ianaki utun pil, me mi lole, waja me tanpaj jaraui en me Lapalap o mia ia. **5** Kot kotikotole, i me a pan tenetenki kokolata; Kot pan kotin jauaja i nin joran. **6** Men liki kan kin linaranar o wei kan pan ola, jappa pan joredi, ma a pan kotin majani. **7** Leowa Jepaot kotin ieian kitail; Kot en lakop i pere patail. (Jela) **8** Komail kodo, kilan dodox lapalap en leowa, me kotin dodox kelail nin jappa. **9** Me kotin kadukiedi mauin lel ni imwin jap karoj o katip pajan kajik katieu, o Kawela katieu, o Karona kila kijinai war en mauin akan. **10** Komail nenenla o ajada, me Nai ta Kot. I pan kawauwi pein Nai ren men liki kan, I pan kalinanada nin jappa. **11** Leowa Jepaot kotin ieian kitail; Kot en lakop i pere patail. (Jela)

47 KOMAIL kainok karoj lopolop o kapina Kot ki nil kaperen! **2** Pwe leowa me lapalap kaulap, a meid kalank; i Nanmarki lapalap nin jap akan karoj. **3** A kotin kaloedi on kitail wei kan o aramaj akan pan na' atail. **4** A kotin piladan kitail atail jojo, linan en lakop, me a kotin pok on. (Jela) **5** Kot kotida nijinij, o leowa ki nil en koronete kelail. **6** Kauli on Kot pajalm ko! Kaulki pajalm ko! Kauli on atail Nanmarki! Kakaul! **7** Pwe Kot Nanmarki nan jap karoj; komail kaul ki pajalm ni leolek. **8** Kot Nanmarki en men liki kan; Kot kotikot pon mol a jaraui. **9** Jaupeidi en wei kan pokon pena wiala wein Kot en Apraam; pwe pere en mauin nin jappa me japwilim en Kot. A kotin lapalap melel.

48 IEOWA meid lapalap, o a indand mau melel nan kanim en atail Kot, pon japwilim a dol jaraui! **2** Meid kajelel en dol Jion a uda, me jap karoj kin peren kida; ni pali apon kanim en nanamarki lapalap mimi ia. **3** Toun im kalaimun akan aja Kot, me i pere parail. **4** Pwe kilan, nammarki kan pokon pena, ap daulul wei. **5** Iral puriamui kila ni ar kilaner mepukat; irail majapwekadjar o taner. **6** Iral rerer, o re majak dueta li pan naitik amen. **7** Kom kin kotin Kawela jop en Tarjji ki an en maj en lan. **8** Duen atail ronadar, iduen kitail kin kilanada nan kanim en leowa Jepaot, nan kanim en atail Kot; Kot kin kolekol i kokolata. (Jela) **9** Main Kot je kin tamatamanda omui kalanan nan jpwilim ar tanpaj im en kaudok. **10** Main Kot duen mar omui iduen wau omui lel ni imwin jappa; pali maun omui me dir en pun. **11** Dol en Jion en pereperen, o nain luda jeripein ko en injenemauki omui kadeik kan. **12** Komail kaidon kapil pena Jion, wadok im ten kan; **13** Kilekilan mau a kel takai kan, o kajakajau a im kalaimun akan, pwe komail en kak kajoia on men mur akan, **14** Me Kot men et, pan atail Kot anjau karoj kokolata. A pan kotin kalua kitail kokolata.

49 Komail kainok kan karoj ron o dedeki, komail toun jap karoj, **2** Ir karoj, aramaj o jaupeidi, ir karoj me kapwapwa o jamama

kan! **3** Au ai pan kaparok duenolekon, o monion i duen lamalam pun. **4** I pan kapaike don jalon ai lepen majan, o i pan kajaleda me rir akan ni nil en arp. **5** Da me i en majak ni ran apwal akan, ma me japon kan kapil ia pena, **6** Me kin kaporoporeki ar dipijou o juaiki ar kapwa toto? **7** Pwe jota me kak dorela ri a, de tomeiki i ren Kot, **8** (Pwe meid apwal, en dorela nen ar; a jota pan pwaida kokolata). **9** Pwen maur potopot o jota kilan joujou o. **10** Pwe a kin kilan, me leolekon kan kin mela dueta me pweipwei o iakalar akan, o re pan mueid on amen ar dipijou kan. **11** I me re kin peren kida, ma im arail pan duedueta, o deu'rail pan mimieta kokolata; o re konekon melel nin jappa. **12** Ari jo, aramaj me konekon jota kak mimieta ni mepukat, pwe a pan kokowei dueta man amen. **13** Let ar wiawia pukat meid pweipwei; ari jo, kadaudok ar kin kapina ki ar arial. (Jela) **14** Re wonon nan wajan mela dueta pwin jip; mela kin kamana ir; a me lelapok kan pan kaun irail da madan, o mom ar pan joredi, o re pan doo jan deu'rail, mimieta nan pweleko. (Sheol h7585) **15** A Kot pan kotin dorela nen i jan nan mana en wajan mela, pwe a pan kotin jpwilimane kin ia. (Jela) (Sheol h7585) **16** Koe der puriamuiki, ma amen pan kapwapwala, o ma linan en im a pan laudala. **17** Pwe a jota pan wala meakot ni a pan mela, o a linan jota pan idauenla i. **18** A kin injenemau kila peren en maur kajelel wet, o aramaj kin kapina ir, me kin apapwali pein ir eta ni maur et. **19** A pan idauen la jam a kan, ap jolar kilan marain kokolata. **20** Ari, ma aramaj amen indand mau, ap jota a lamalam, a pan kokowei dueta man amen.

50 KOT leowa manaman majanier o molipedo jappa jan ni tapin katipin lel ni a kiridi. **2** Linan en Kot tapida jan Jion. **3** Atail Kot kotido, o a jota kin kotin japaaimokit. Kijinai kelail kin tion mo a, o melime laud kin mi impa. **4** A kotin molipe lan o jappa, pwen kapunala jpwilim a aramaj akan! **5** Komail kapokon pena ni lelapok kan, me wiadar ar inau on i na anjau en mairon! **6** Nanlan pan kajaleda a pun; pwe Kot kin kotin kadeikada. (Jela) **7** Komail nai aramaj akan ron, I pan padaki on komail. Ijrael, I pan kaparoki on komail: Nai Kot, om Kot. **8** I jota pan kaloke uk pweki om mairon, pwe om mairon ijj kin wiaui on ia anjau karoj. **9** Ari jo, I jota pan ale jan komail kau ol de kut o jip ol jan nan im omair. **10** Pwe man en nan wel karoj me ai o pil man akan, me mimi pon nana kid pak toto. **11** I aja manpir en nana karoj o jon en man karoj, me mi nan jap, kin mi re i. **12** Ma I men manadar, I jota pan indan uk, pwe jappa me ai o audepa karoj. **13** Da, koe lamelame, me I kin inon ion uduk en kau ol, de I men nim ntan kut ol? **14** Maironki danke on Kot o kapunalan me Lapalap o om inau. **15** Likwir don ia ni om injenjued, I ap pan dore uk ala, a koe pan kapina ia. **16** A Kot kin majani on me japon o: Da me koe kaparok duen ai kujoned akan, o lokaia kida au om duen ai inau, **17** Pwe koe kin tateki tiak pun o mamaleki ai kujoned akan? **18** Ma koe pan kilan lipirap amen, koe kin ian i, o koe kin waroki on me kamal akan. **19** Au om kin lokaia kiwei me jued o lo om me likam. **20** Koe kin wonon o lokaia likam duen ri om; o nain in om putak koe kin karuna mal. **21** Koe wiada mepukat, a nai kin nenenla; koe ap kiki on, me nai dueta koe. A I pan kapun on uk o kajaleda mon maj om. **22** Komail me mamaleki Kot, en aja, I pan kajor komail la o jota jauaj pamail pan mia. **23** Me kin maironki danke, kin kapina ia; o i al o, me I pan kajale on i duen maur en Kot.

51 MAIN Kot, kom kin maki on ia duen omui kalanan, o kin lapwada dip ai duen ar kalanan lapalap. **2** Kom kin widen ia jan ai wiawia japon, o kin kamakel ia jan ni dip ai. **3** Pwe i aja duen ar wiadar me jued, o dip ai me janjal on ia anjau karoj. **4** On komui eta me i wiai dip on, o wiadar japon mon jilan omui, pwe komui me pun eta ni omui majan akan, o komui makelekel eta ni omui pan kadeikada. **5** Kotin majani, me i ipwidier ni japon, o in

ai ape kin ia dar ni man en dip. **6** Kotin majani, kom kin kotin mauki melel, me mi waja rir; kom kin kajale on iaolekon rir. **7** Kom kotin kamakele kin ia jop, pwe i en minla, widen ia, pwe i en puetepueta jno. **8** Kom kotiki on ia peren o popol, pwe kokon ai kan, me kom kotin kawelar, en injenemaula. **9** Kom kotin jopwei jan dip ai kan, o kotin lapwada ai japon karoj. **10** Main Kot, kom kotin wiai on ia monion makelekel, o kotin kawiliakapada nen i. **11** Kom der kaje ia la jan mon jilan omui o der kotiki jan ia ar Nen jaraui. **12** Kom kotin pur on kamait ia la ki omui jauaja ia, o kotiki on ia nen en kaperen. **13** I pan padaki on me katiwo kan duen al omui kan, pwe me dipan akan en wuki on komui. **14** Main Kot, kom kotin dore ia la jan dip en nta, pwe komui Kot ai jaunkamaur, pwe lo i en kapina omui pun. **15** Main leowa, kom kotin kajar pajan kien ai, pwe au ai en kapikapina komui. **16** Pwe kom jota kotin mauki mairon kamela — a ma iei, i pan wiada — o mairon ijji kom jota kotin kupura. **17** A iet mairon, me Kot kin kotin kupura: Nen olar, o monion injenjuedalar, o karakarak, iei me komui Main Kot jota pan kotin mamaleki. **18** Kom kotin jauaja Jion ki omui kalanan, kotin kauada kel en lerualem. **19** Komui ap pan kupura mairon pun, mairon ijji o mairon unjok. I anjau me kau ol pan ijeda pon japwilim omui pei jaraui.

52 KOE ol weit, da me koe juaikeki me jued, pwe kalanan en leowa kin duedueta ni ran karoj. **2** Lo om inon ion me jued, o kin rajon naip kon pot, ni a wia likam. **3** Koe kin mauki lokaia jued jan me mau, o lokaia likam jan me pun. (Jela) **4** Koe kin men lokaiaki me jued lo om likam. **5** I me Kot pil pan kawe uk ala, o lepuk uk pajan, o waik uk jan nan im om, o koko uk jan nan jep en me maur akan. (Jela) **6** A me pun kan pan kilan o majapwekada, o re pan kaurureki i: **7** Kilan, iei ol o, me jota kaporoporeki leowa, pwe a keleki a dipijou toto o a kelail on a wiada me jued. **8** A nai dueta tuka olive pot nan tanpaj en Kot, i kaporoporeki kalanan en Kot kokolata. **9** I pan kapina komui kokolata, pwe kom kak kotin wiada; i pan kapina mar omui, pwe a linan ren japwilim omui lelapok kan.

53 ME pweipwei kan kin indinda nan monion arail: Jota Kot. Arail tiak meid jued. Arail japon kan jakanekan. Jota amen mia, me kin wia me mau. **2** leowa kin ireron aramaj akan jan nanlan, pwen majani, ma amen mia, me lolekon or rapaki Kot. **3** A ir karoj juedalar, o karoj jupunalar, jota me kin wiada me mau, jota amen. **4** Ir karoj me kin wiada me jued, jota arail lolekon, irail, me kin namala nai aramaj akan rajon prot, a re jota kin likwir on Kot. **5** Rap majak ni jota karepa, pwe Kot kotin kamueit pajaner kokon en ir, me kin kapil uk pena. Kom kotin kanamenok ir alar, pwe Kot kotin kaje ir ala. **6** O i men, jauaj pan Ijrael en kodo jan nan Jion, o Kot en kotin lapwada japwilim a jalidi kan! I me lakop pan injen mauki o Ijrael pan pereperenki.

54 MAIN Kot, kom kotin jauaja ia ki mar omui, o kotin kajanaleda ai pun ki omui manaman. **2** Main Kot, kom kotin erekai ai kapakap, o kotin mani lokaia en au i. **3** Pwe men wai kai palian ia, o me weit akan majamajan maur i, o re jota weweid mon Kot. (Jela) **4** Kilan, Kot jauaj pa i, leowa kin kolekol nen i. **5** A pan kotin depuk on ai imwintiti kan ar me jued. Kom kotin kawe ir ala ki omui melel. **6** I ap pan wiai on komui mairon kaperen, o kapina mar omui, pwe a me mau. **7** Pwe a kotin dore ia la jan nan ai apwai akan karoj, o maj ai peren kidar ai imwintiti kan.

55 MAIN Kot, kom kotin erekai ai kapakap, o kom der rirwei jan mon ai nidinid. **2** Kom kotin mani ia o kotin jaben ia. Pwe i kin janjalon jili o janejanki, **3** Pwe nil en ai imwintiti kin kainjenjued ia o me doo jan Kot akan kin pakipaki ia; pwe re kin men wia jued

on ia, o re kin kailon kin ia. **4** Monion i majapwekada nan kaped i, o majak en mela lel on ia. **5** Majak o rerer lel don ia; wapon kadupal ia di. **6** I ap indada: O ma pa i kat dueta pa en muroi, pwen pirwei o mi ekij waja. **7** I ap pan pirla waja doo, o kaukaujap tan. (Jela) **8** I pan madanlan wajan moleilei mon melimel o katau. **9** Main leowa, kom kotin kawuk pajan lo arail, o kotin kajore ir ala, pwe i kilekilan, me toun kanim o kin weit o akamai pena. **10** Mepukat kin wiaui ni ran o ni pon pon arail kel takai, o a dir en apwal o dodok kan. **11** Me jued akan kin kaunda kanim o; o tou a kan jota kin muei jan likam o kotaue. **12** Ma ai imwintiti pan wia jued on ia, i jota pan injenoki, o ma me kailon kin ia pan pei on ia, i pan ruki jan mo a. **13** A koe, ai warok, o kompole pa i o kij ai. **14** Wpe kitai minimin penaer nan pun atail. Kitail wiaki eu nan pun en pokon nan tanpaj en Kot. **15** Mela en madan lel won irail, pwe ren lokidokila nan wajan mela ni ar memaur; pwe im arail o lol arail me dir en morjued. (Sheol h7585) **16** A i pan likwir on Kot, o leowa pan kotin jauaja ia. **17** Nin jautik, o ni manjan, o nin jauaj i pan janejan o weriwer, a ap pan kotin mani nil ai. **18** A pan kotin dorela nen i jan ren me men palian ia, o pan kotin kamoleilei ia; pwe ir me toto, me u on ia. **19** Kot pan kotin erekai o kanamenok ir ala, pwe a kotikot eta jan tapin kaua. (Jela) Pwe re jota pan wukila, o re jota majak Kot. **20** A jaikidi japwilim a popol akan, o a kawela a inau. **21** Au a me kitelent jan wi, ap lamelame duen mauin, a lokaia me muterok jan le, ap rajon kodlaj kon, me onopa dan pei. **22** Mueid on leowa, me koe inon ion, a pan apwali uk ada, a jota pan kotin mued on me pun kan en wukiwuk jili. **23** Main Kot, kom pan kotin kaje ir lon on nan por lol en me jued o; me inon ion ta o likam kan jota pan lel on apali en maur arail. A i pan kaporoporeki komui.

56 MAIN Kot, kom kotin maki on ia, pwe aramaj akan nimirin on ia; re kin peipei o kamajak ia ni ran karoj. **2** Ai imwintiti kan kin nimirin nin ran karoj, pwe me toto pei on ia ni ar aklapalap. **3** Ni ai majak i kin kaporoporeki komui. **4** I pan kapina majan en Kot, i pan kaporoporeki Kot o pan jota majak, da me aramaj kak wiai on ia? **5** Ran karoj re kin kawukila ai lokaia, re kin madamadauata, duen ar pan kawe ia la. **6** Re pokon pena, o majamajan, o kanakanai on kaimwin na i kat, duen ar pan kak kame ia la. **7** Iaduen, re pan kak pitila ni ar morjuet? Main Kot, kom kotin kajapokala jan en aramaj due met. **8** Kom kotin wadok pena al en ai pitilar akan, o kotin kolekol pena pil en maj ai nan jepwilim omui dal o. Pwe kaidin karoj kileledier nan jepwilim omui puk o? **9** Ai imwintiti kan ap pan jalape wei ni ran o me i pan likelikwir; let me i aja, me Kot jauaj pa i. **10** I pan kapina majan en Kot; i pan kapina majan en leowa. **11** I kaporoporeki Kot, ap jota majak, pwe da me aramaj akan pan kak wiai on ia? **12** Main Kot, i inauki on komui, me i pan maironki danke on komui; **13** Pwe kom kotin dorelar nen i jan mela o na, i kat jan ai kriiddi, pwe i en weweid mon jilan en Kot nan marain en me maur akan.

57 MAIN Kot, kom kotin maki on ia, maki on ia! Pwe nen i kin kaporoporeki komui, o pan mot en lim omui i wajan ai maur, lao anjau apwal daulier. **2** I likwir on Kot, me lapalapia, on Kot, me kotin kaimwijkalai ai kankanneraner. **3** A kotin poronedo jan nanlan jauaj pa i on me kanamenok ia, o me kin nimirin on ia. (Jela) Kot pan kotin kadarado a kalanan o melel. **4** Nen i mi nan pun en laien akan, aramaj rajon umpsul en kijinjai; ni arail rajon katieu o kananan kajik katieu, o lo arail rajon kodlaj kon o. **5** Main Kot, kom kotida ileila jan lan, o wau omui nan jappa karoj. **6** Irail injarai ia nan al ai kan; re kin katoutou ni en i; re weirada mo i por eu, ap pein pupedi on lole. (Jela) **7** Monion i injenemaula, Main Kot, nen i onoper on kaul o kapin. **8** Nen i pirida! Kaul o arp pirida! I pan pirida nin joran. **9** leowa, i men danke on komui nan wei kan; i pan kauli on komui nan pun en aramaj akan. **10** Pwe omui kalanan me

laud dueta nanlan, o omui melel dueta tapok kan. **11** Main Kot, kom kotida ileila jan lan, o wau omui linan nan jappa karoj.

58 IADUEN komail loton, pwe komail jota men lokaia me pun, o komail jota men kapun nin tiak inen, komail aramaj akan? **2** Melel, komail kin wia me japon nan monion o, o nan jap o komail kin kelail on wiada me jued. **3** Me doo jan Kot akan me japon jan pon kapan in ar akan; me likam kan kin janjalon jili jan nan kaped en in ar akan. **4** Ar linaranar rajon linaranar en jerpent amen, rajon jerpent jalonepon, me penala jalon a, **5** Pwen der ron nil en jaunwun ani o kati ani men, me kadek wunani. **6** Main Kot, kom kotin katip pajan ni nan aurai; Main leowa, kom kotin kawela ni en laien pulepul akan. **7** Kom kotin kawe ir a dueta pil me kin pwilipwili wei. Ma a kaonopada a kananakan kajik katieu, re kin tip pajan. **8** Re pan joredi dueta kamadel amen kin mon pena; re jota pan kilan katipin dueta jeri amen, me jota dar puni. **9** Mon omail ainpot pan pam tui, a pan kotin jipet wei ni a onion. **10** Me pun o pan peren kida a lao kilan depuk on ir, o a pan widen nä a nan ntan me doo jan Kot o. **11** Aramaj akan ap pan inda: Me pun kan pan tundole katin; pwe Kot eta jaunkadeik nin jappa.

59 Al Kot, kom kotin dore ia la jan ai imwintiti kan, o kotin pera jan ia mon me palian ia. **2** Dore ia la jan me morjued akan, o kotin jauaja ia jan me inon ion nta. **3** Iraill kin majamajan maur i, me kelail akan pokon pena on ia, a jota dip ai, o jota me jued kot, me i wiadar, Main leowa. **4** Iraill tan pena o kaonopada, a jota dip ai. Kom kotin opada waja, o kotin ieian ia, o ireron mepukat. **5** Main leowa, Kot Jepaot, Kot en Ijrael, kotin opada waja, o kotin kadeikada men liki kan karoj. Kom der maki on amen ir, me kin wia dip ni ar aklapalap. (Jela) **6** Nin jautik re kin puredo nunun dueta kidi kan, o re kin tanatan jili nan kanim o. **7** Kom kotin mani, re kin lidelidu monin; kodlaj kan mi pan kilin au aurai: Ij me pan ron? **8** A komui, Main leowa, pan kotin kiparamat kin irail, o kom pan kotin kilij irail ia. **9** Kele pa i, i pan rukila re omui. Pwe Kot pere pa i. **10** Kot kin kotin kajale on ia melel a kalanan; Kot kin kotin wiai on ia, i en peren kida ai imwintiti. **11** Kom der kotin kame ir ala, pwe nai aramaj akan pan monkela, a kotin kamueit ir pajan ki omui mana, leowa pere pat, kajapoke ir ala. **12** Dip eta lokaia en kilin au aurai; i me re pan lokidi ni ar aklapalap; pwe re kin lokaia lalaue o likam eta. **13** Kom kotin kawe ir ala o der maki on ir; kawe ir ala, pwe ren jolar meakot, ap aja, me Kot kotin kaundaokud en lakop o jap karoj. (Jela) **14** Nin jautik re kin puredo nunun dueta kidi kan, o re kin tanatan jili nan kanim o. **15** Re kin tanatan jili rapaki kan ar mana, ap lipaned, ma re jota pan medila. **16** A i pan kauleki duen omui manaman, o ni manjan i pan kapina omui kalanan, pwe komui pere pa i o ai paip ni ran en ai apwal. **17** I pan kauli on komui ai paip, pwe Kot pere pa i o ai Kot kalanan.

60 MAIN Kot, kom kotin kaje kit alar, o kamueit kit pajaner ni omui onion, kom kotin pur on kamait kit ala. **2** Kom kotin kamokitadar jap o, o kawelar i, kom kotin kamauiala waja ola kan, pwe a kin mokimokid. **3** Pwe kom kotiki oner japwilim omui kan katoutou parail. Kom kotiki on kit er wain men kapweipwei kit alar. **4** A kilel eu, me kom kotiki on irail er, me majak komui, i me irail kauadar, ap kelail kidar. (Jela) **5** Pwe kompoke pamui kan en jaladokala; kom kotin jauaja ki pali maun ar o kotin erek kit. **6** Kot kotin majanier nan japwilim a mol jaraui, i me i peren kida; i pan nek pajan Jikem o jojon jap Jukot. **7** Kilead o Manaje iei jap we; nai kin kaunda Epraim; a luda iei ai jokon; **8** Moap iei ai dal en dudu; i kin tiakedi Edom; Pilijta kin nijinj on ia. **9** Ij me pan kalua ia nan kanim teneten eu? Ij me pan ian ia lel Edom? **10** Kaidin komui ai Kot? Komui me kaje kit alar o jota ian at karij akan. **11** Kom kotin jauaja kit ni at apwal akan, pwe en aramaj ar jauaje jota

katepa. **12** Ia naki at Kot kit pan kapwaiada dodok apwal akan. A pan kotin tiakedi at imwintiti kan.

61 MAIN Kot, kom kotin erek i likelikwir o kotin mani ai kapakap! **2** Jan ni imwin jappa i pan likwir won komui, ma monion i majakada, kom pan kotin kalua ia pon paip ileile eu. **3** Pwe komui kapore pa i o imaten kelail on ai imwintiti kan. **4** Kom kotin mueid on ia, i en mimieta nan japwilim tanpaj omui kokolata, o diar wajan kamaur pan lim omui kan. (Jela) **5** Pwe komui Kot mani duen ai inau; kom kin kotiki on ia er jojo en ir, me majak mar omui. **6** Komui en kotiki on nanmarki maur warai, pwe a jaunpar akan en totola kokolata, **7** Pwe a en mimieta mon Kot kokolata; kom kotin kajale on i kalanan o melel, me pan jinjila i. **8** I ap pan kauli on mar omui kokolata, pwe i en kapwaiada ai inau kan ni ran karoj.

62 NEN i moleileilar ren Kot, me kotin jauaja ia. **2** Pwe i eta ai paip, o jauaj pa i, o pere pa i, pwe i en jota luetala kokolata. **3** Arai da komail kin majamajan ol ta men, pwen kamela, me rajon did panpanla o kel me pual pajaner? **4** Re kin madamadaua duen ar pan kak kapupedi i, re kadek likam, re kin lokaia kajejel, a nan monion arail re kin lalaue. (Jela) **5** Nen i, kaporoporeki Kot, pwe i kapore pa i. **6** I eta ai paip o jauaj pa i, o pere pa i, pwe i ender pupedi. **7** Ai maur mi ren Kot, o ai linan, o ai paip, o ai kel; i kaporoporeki Kot. **8** Komail aramaj akan karoj kaporoporeki i anjau karoj; kajanjale on i monion omail. Kot kapore patail. (Jela) **9** A aramaj akan jota meakot, o me lapalap akan pil kin jupunala. Ni men tenok re kin kokoda, menda ma irail me toto. **10** Komail der keleki omail dipijou japon o der kaporoporeki me komail kuliadar. Ma komail pan kapwipwala, komail der kajampwaleki! **11** Kot kotikidar majan eu, me i roner akai anjau, iet: Kot eta me manaman. **12** Komui Main me kalanan o komui kin pwain on amen amen duen a wiawia kan.

63 Kot komui ai Kot, nin joran i kin piridaan komui. Nen i kin inon ion komui. Pali war ai kin inon ion komui nan jap madekon o monedi, waja me jota pil mi ia. **2** I waja i kin tamanda komui nan jupunil omui tanpaj im jaraui, pwe i men kilan omui manaman o linan. **3** Pwe omui kalanan mau jan maur; kil en au ai kin kapina komui. **4** I waja i inon ion kapina komui arain ai maur, o men pokada pa i kat ni mar omui. **5** I me pan kaperen pan nen i o ai popol, ma i pan kak kapina komui ki au ai kaperen. **6** Ni ai kin wendi pon loj, i kin madamadaua duen komui, o ni ai pirida, i kin lokelokaia duen komui. **7** Pwe komui jauaj pa i, o pan mot en lim omui kan i kin nijinj. **8** Nen i kin tenidi on komui; lim omui pali maun kin apapwali ia. **9** A irail me majamajan ia, pwen jaik ia di, pan lokidokila pan jappa. **10** Re pan pupedi on nan kodlaj, o kidi en wel pan kan ir ala; **11** A nanmarki pan peren kida Kot. Me kin kaula on i, pan pwaida, pwe au en me likam akan pan pena pinla.

64 MAIN Kot, kotin erekil nil ai ni ai injenjued. Kom kotin jinjila maur i mon ai imwintiti weit. **2** Kom kotin karuki ia la jan mon pokon en me jued akan, mon pwiv en me wia japon kan. **3** Me kin ada lo'raill dueta kodlaj pot, o me kaonopada ar kajik katieu, iei ar lokaia jued, **4** Pwen rir kajikiedi me lelapok o; madan re pan kajikiedi i, o jota injenoki. **5** Iraill me weit ni ar tiak jued, o re kin inda, duen ar pan injar, o re kin inda: Ij me pan kak kilan? **6** Iraill kin madamadaua duen me jued. Kitail kapwaiadar, karoj kileledier. Monion en aramaj me widin o meid koioki ni morjued. **7** A Kot pan kotin kajik ir edi madan, pwen kamadak on ir. **8** Pein lo arail pan kapup ir edi, o karoj, me pan kilan, pan kaurureki. **9** O aramaj karoj pan majak o inda: Mepukat Kot kin wiadar. O re

pan aja, me i japwilim a dokod. 10 Me pun o pan perenki leowa, o pan liki i, o me lelapok kan karoj pan pereperen.

65 MAIN Kot, je kin auiaui o kapina komui nan Jion, o je kin kapwaiada at inau on komui. 2 Komui kotin erekai at kapakap, pwe i me aramaj karoj pan pwara won komui. 3 Dip at kin katoutou kit kaulap. Kom kotin maki on kit dip at akan. 4 Meid pai, me kom kotin pilada o mueid on, en pwarala re omui, pwen kaujon nan japwilim omui kel; kit pan tunetunole o medikila dipijou en tanpaj omui, japwilim omui im en kaudok jaraui. 5 Kom kotin mani kit duen omui pun kapuriamui, Kot, at jaunkamaur, komui me kapeore pan meakaroj nin jappa, o me mi waja doo ni kailan madau; 6 Me kotin pajoneder nana kan, pwen teneten ni a kelail, i me audeki manaman. 7 Komui katukiedi nirjok en madau, nirjok en a iluk kan, o moronaron en aramaj akan. 8 Me kaujon ni imwin jappa, kin majakada omui kilel akan; komui kin kaperenda me kaujon ni pali maj o ni pali apon. 9 Kom kin kotin kupura jappa o kawujokekj o kakepwawpala i melel. Parer en Kot me dir en pil kaulap. Kom kin kotin jauaja ar wantuka kan, iduen omui kotin kapaiada jap o. 10 Kom kin kotin kapileda ar jap akan o kawujokekj ar mad akan o kamuteroj kila katau o kapaiada ar tuka kan. 11 Kom kin kapwada kidar jaunpar omui kalaman; o lip en aluwilu ar me dir en kamaum kan. 12 Moj en nan jap tan pil pwaida mau, o dol akan kin pereperen. 13 O mal akan me dir en pwin jip, o japp me rokeki korn, me mau on nijinj o kakau.

66 NIJINIJ on leowa nan jap karoj! 2 Kauleki linan en mar a; kapikapina i melel! 3 Komail potoan on Kot: Meid kapuriamui japwilim omui dokod kan! Japwilim omui imwintiti kapina komui pweki omui manaman. 4 Jap karoj en kaudok on komui o kapina komui o kauleki on mar omui. (Jela) 5 Komail kodo, kilan dokod en Kot, pwe a wiawia kan me kapuriamui ren aramaj akan. 6 A kin kawukila madau on jap madakon, pwe aramaj en kak alu pon pil o, i waja je peren kidar kaulap. 7 A kin kakaunda ni a manaman kokolata; jilan i kin ireron wei kan. Me kanudi kan jota kak pwaida. (Jela) 8 Komail wei kan kapina atail Kot, o komail kalaudela nil omail, pwen lel on waja doo. 9 Me kotin kolekol on kitail maur atail, o jota mueid on, nä atail en krijadi. 10 Pwe komui Kot me kotin kajonejon kit o kamakelel kit er, dueta jilper kin kamakelekelada. 11 Kom kin mueid on, jen lodi ni injar o, kom katoutou kin kit men katoutou eu. 12 Kom kin mueid on aramaj kai, en tiakedi pon mon at; kit lel on kijinjai o pil; a kom kin kapiti jan kit o kakele kit adar. 13 I me i pan pedekilon on nan tanpaj omui, pwen mairon ijj, o i pan kapwaiada i inau on komui, 14 Duen kil en au ai inaukidar, o duen au ai inda ni ai anjau apwal: 15 I pan mairon ijj on komui jip wi kan ianaki adinai en jip ol, i pan maironki kau ianaki jip o kut ol akan. (Jela) 16 Komail karoj, me majak Kot, kodo re i, i pan kajoi on komail, duen me a kin wiai on nen i. 17 I likwirki on i au ai o i kapinaki i lo i. 18 Ma i pan lamelame nan monion i, me i pan wiada me jued, leowa ap jota pan mani ia; 19 A kom kin erekai ai kapakap, o a kin manier ai nidinid. 20 Kapina on Kot, me jota kin mamaleki ai kapakap, o a jota kotiki wei jan ia a kalanan.

67 KOT en kin maki on kit, o kin kapai ka kin kit. A kin kamaraine kin kit, jilan i. (Jela) 2 Pwe japwilim a al akan me janaleda nin jappa o ren men liki kan a maur. 3 Main Kot, wei kan pan kapina komui, wei kan karoj pan kapina komui. 4 Wei kan pan peren kida o nijinj, pwe kom kin kapin kapun on wei kan ni tiak pun, o kom kin kaunda aramaj akan nin jappa. (Jela) 5 Main Kot, wei kan pan kapina komui, wei kan karoj pan kapina komui. 6 Jap o kin kapwaiada a tuka kan. Kom kin kapai kit ada, at Kot. 7 Kom kin kapai kit ada, o toun jappa karoj pan majak i!

68 KOT en kotida, pwe a imwintiti en kamueit pajan, o me kailonki i, en tan wei. 2 Kom kin pakirail wei dueta adinai, dueta kriji kin pei pajan nan kijinjai, iduen me doo jan Kot akan en joredi. 3 A me pun kan en pereperen o popol mon jilan en Kot o ren pereperen melel. 4 Kauli on Kot, kauli on mar a! Kaonopada al o on i, me kotiwei nan jap tan, a maraneki leowa — komail perenki i! 5 Pwe i Jam en me japoupou kan o jaunkapun en li odi kan. I Kot nan japwilim a tanpaj jaraui. 6 Kot me kin kadire kila jeri ko im en me kin kelep, me kin lapwada me jalidi kan, pwen pwaida o pereperen a me katiwo kan pan mimeta nan wajan lek. 7 Main Kot, ni anjau komi kotiwei mon japwilim omui aramaj akan, ni omui kotiwei nan jap tan! (Jela) 8 I anjau jap o rerer, o audepan lan kan morederi mon jilan en Kot, nana Jinai mon jilan en Kot en Irael. 9 Main Kot, kom kin kamoredier katau mau, o kom kin kamauradar japwilim omui jojo, me moneder, 10 Pwe japwilim omui pwin diar waja, me a kak kotikot ia. Main Kot, kom kin apwailar me luet akan duen omui kalanan. 11 Leowa kotikidier a majan ki pwin en wanporon kalaimun akan. 12 Nanmarki en karij toto tan wei madan, o waun im akan nek pajaner, me re atia jan ar imwintiti kan. 13 Ni omail kairu nan pun en noumail pwin man akan, komail rajon pa en muroi men, me linan dueta jilper o pa a komi dueta kold linan. 14 Ma me Manaman o lao kin kamueit pajan nanmarki kan, nana Jalmon rotorot ap pan marainla. 15 Nana Pajan iei nana en Kot; Pajan nana kalaimun eu. 16 Menda komail nana kalaimun akan kin kilekilan ap peirin on nana, me Kot kin piladar en kotikot ia? O leowa pan kotikot waja o kokolata. 17 War en Kot me kin toto pan pak kid; leowa kotikot re'rail ni nana Jinai. 18 Komui kotidalan poa o jalidier me jalidi kan, o kom kin ale on aramaj pai kan, pil on ir me katiwo kan, pwe leowa en kotikot waja o. 19 Kapina leowa nin ran akan karoj; Kot kin kotiki on kitail katoutou patail, ap pil kin jauaja kitail. (Jela) 20 Atail Kot iei jauaj patail, o leowa Kaun kin kin dorela jan mela. 21 Melel, Kom kin kawela monan a imwintiti kan, o a pan kin lejer pajan takain monan ir, me dadaurata ar katiwo. 22 Leowa kin majanier: I pan kapure don ir jan nan Pajan, I pan wa ir do jan nan kapin madau; 23 Pwe koe en tiakedi on nan ntan imwintiti kan, o noum kidi kan en tamotamo. 24 Main Kot, a janjal duen omui kotikot jili, duen omui kotikot jili nan mol omui jaraui, ai Kot o ai Nanmarki. 25 Pwin en kaul kin tio, ap pwin en jaunkajen nan pun en peinakap akan, me wiadar aip. 26 Kapina Kot leowa nan momodijou kan, komail me kijan parer en Irael. 27 Peniamin titikit kin kakaun nan pun ar, jaupedi en luda ianaki japwilim ar akan toto, jaupedi en Jepulon, o jaupedi en Naptali. 28 Omair Kot kin kauadar omair wei; Main Kot, i me komui en kin katenetenedi, pwe japwilim omui dokod. 29 Nanmarki kan pan wa don uk ar kijakj pweki omair im en kaudok nan lerujalem. 30 Kom kin lipor on man en nan rau, o pwin kau ol ianaki na kan, o wei kan, me kin pepeki kijin moni. Kom kin kamueit pajan wek kan, me kin men mauli. 31 Jaupedi en Äkipten pan pwarado; men Moren pan pokadan Kot pa'rail. 32 Komail wei kan nin jappa kauli on Kot, kakau o kapina leowa. (Jela) 33 I, me kin kotikot jili nanlan, nanlan en majia! Kilan, a kin kotiki on japwilim a nanjapwe manaman. 34 Komail kamelele mana en Kot! A linan mi ren Irael, o a mana mi nan tapok kan. 35 Komail meid kapuriamui nan mole jaraui. I Kot en Irael. A pan kin kotiki on aramaj akan mana o kelail. Kapina Kot!

69 MAIN Kot, kin jauaja ia, pwe pil itida lel on maur i. 2 I pan kirila nan waja lujujur lol, waja me jota kakaluak; i mi nan pil lol, o ad pan kamop ia la. 3 I pana kila ai janejan, kapin wor ai kirkilar, maj ai juedalar, pwe a waraalar ai auiaui Kot. 4 Me kin tata kin ia nin jokarepa me toto jan pit en mon ai. Me imwintiti on ia, o me kin kawie ia la, ap jota karepa, kin kelail. I en pwain, me i jota kulia jan. 5 Main Kot, kom kin mani ai pweipwei, o ai japan kan

me jota rir jan komui. 6 Kom der mueid on irail, me auiaui komui, en jarodi pweiki nai, Main leowa Jepao; kom der mueid on irail, me rapaki komui, en namenokala pweiki nai, Kot en Ijrael. 7 Pwe i kin kankaururla pweiki komui, maj ai me dir en namenok. 8 I wilar men wai amen ren ri ai kan, o nain in ai jaja ia lar. 9 Pwe limpok on tanpaj omui kajor ia dier, o lalaue en ir, me kin lalaue komui id ko don ia. 10 I kin janejan melel o kajiejo, ari jo, re kin lalaue ia. 11 I likau kidar ed eu, a re kin lalaue ia. 12 O me mondi pan wanim, kin kajekajenda ia, o wajan kan jakau, re kin kakaul kin ia. 13 A i kin kapakap on komui Main leowa ni anjau me kon on; Main Kot, kom kotin mani ia pweiki omui kalanalan lapalap o kotin jauaja ia. 14 Kotin dore ia la jan nan pwel, pwe i ender kirila; pwe i en piti jan, me kailon kin ia o jan nan pil lol; 15 Pwe lapake ender kamop ia la, o waja lol ender kadalada ia la, o au en por o ender pur pena on po i. 16 Mani ia, Main leowa, pwe omui kalanalan meid mau, kom kotin majan don ia, pweiki omui kalanalan lapalap. 17 O kom der karirela jan jpwilim omui ladu jilan omui, pwe i majak; kom kotin madan mani ia! 18 Kom kotido ren nen i o dorela i, kotin dore ia la pweiki ai imwintiti kan. 19 Komui manier duen ai jarodier, o ai lijela, o ai namenok, me palian ia, kin janjal on komui. 20 Ai jarodier kin kawela nan monion i, o i luetalear melel. I auiaui, ma jota me pan injenjuedeki mepukat, a jota man amen; o ma jota, me pan kamait ia la, a jota me i kak diar. 21 Irail kin kamana kin ia ede, o kanim pil kin ia pinika ni ai nem nim piladar kaualap: 22 Aaril tepel en wiala injar arail, o lidip arail, o kapup arail. 23 Maj arail en rotorotola, pwe ren der kilan waja, o irail en koj pena kokolata. 24 Wudokidi on po'rail omui onion, o omui onion melel en lel on irail. 25 Deu'rail en lijelipinda, o jota me pan kaujon nan im arail. 26 Pwe re kin pakipaki, me kom kotin kaloker, o re kin indinda, me dene komui kin kaloke mal jpwilim omui kan. 27 Kom kotin kaloodi on ir ni japon toto, pwe ren der konodi omui pun. 28 Irij jan ir nan puk en kamaur, pwe ren der ian me pun kan kileledi. 29 A nai me luet, o i kin waiwairok. Main Kot, omui jauaja ia en jinjila ia. 30 I pan kapina mar en Kot ki kaul pot, o i pan wauneki i melel ki danke. 31 I me leowa kotin kupura jan kau ol, me oje o pat en na pualapul mia. 32 Me luet akan kin kilan, o peren kida, o me kin rapaki Kot, monion arail pan maurada. 33 Pwe leowa kotin mani me jamama kan, o a jota kotin mamaleki jpwilim a jaldi kan. 34 Nanlan en kapina i, pil jappa, o madau, o karoj me kin mokimokid lole. 35 Pwe Kot pan kotin jauaja Jion, o a pan kauada kanim en luda kan, pwe aramaj en kaujon waja o, o aneki. 36 O wan a ladu kan pan jojoki irail, o me kin pok on mar a, pan kaujon waja o.

70 MAIN Kot kom kotin madando, dore ia la, Main leowa, pwen jauaja ia! 2 Me kin majamajan ia, en namenokala o jarodi, o me kin peren kida ai apwal akan, en ponjeker wei o lejila. 3 Pwe irail me kin indinda due ai: lo ol o! Ren namenokala. 4 A me kin idok komui, en pereperen o popolki komui, o me kin pok on omui maur, en indinda anjau karoj: Kot meid kapinan! 5 A nai me luet o jamama. Main Kot, kom kotin madan don ia, pwe komui ta jauaj pa i o ai jaundor; Main leowa, kom der kotin pwand!

71 MAIN leowa, i liki komui, kom der mueid on, i en jarodi kokolata. 2 Kom kotin dore ia la pweiki omui pun, o kotin jauaja ia, o kotin kapaike don ia karon omui kan o jauaja ia. 3 Komui en kotin wiala ai paipalap, waja i pan kak pitila ia anjau karoj, pwe kom kotin inauki on ia er, me kom pan dore ia la, pwe komui ai paip o ai kel. 4 Ai Kot, jauaja ia jan nan pa en me doo jan Kot, o jan nan pa en me japon o weit. 5 Pwe komui kapore pa i, Main leowa, komui ai kel jan ni ai pulepul. 6 I liki komui jan ni ai ipwidier, o komui me kaijwi ia jan nan kaped en in ai, i pan kapina komui kokolata. 7 Nai dueta meakot me kapuriamui on

me toto; a komui kel pa i manaman. 8 Kom kotin kadireki au ai kapin o danke on komui. 9 Kom der kotin kaje ia la ni ai mala, o der muei jan ia ni ai pan luetala. 10 Pwe ai imwintiti kin palian ia ni a lokaia, o me kin majamajan ia, kin kapakapun pena, 11 O indinda: Kot muei janer i, komail paki o koledi i, pwe jota jauaj pa a. 12 Main Kot, kom der kotin doo wei jan ia, Main Kot! Kom kotin madando o jauaja ia. 13 A me palian ia en namenokala o jarodi; o me rapa kin ia, pwen kame ia la, ren kadupale kidi namenok o lalaue. 14 A i pan auiauita, o i pan kalaudela ai kapin on komui kokolata. 15 Au ai en kaloki jili omui pun, o omui kamau pan ran karoj, me jota kak wadawad pena. 16 I kin weweild jili ni mana en leowa Kaun; i pan kapina omui pun eta. 17 Main Kot, kom kotin padaki on ia er jan ni ai pulepul, o i kaloki jili omui manaman akan jan maj kokodo lel met. 18 Main Kot, kom der kotin muei jan ia ni ai mala, pit en mon ai lao puetepetuala, lao i pan padaki on jeri en jeri kan omui wiawia o on me pan kokodo omui manaman. 19 Main Kot, omui pun meid ileile, kom kin wiada dodok lapalap. Main Kot, ij me rajon komui? 20 Pwe komui kotiki on kit er kamajak laud o toto, o kom kotin pur on kamau kit ada o wai ia dado jan nan waja lol. 21 Komui pan kotin kaileile ia da, o kom pan kotin pur on kamait ia la. 22 I ap pan kapinaki komui kajan, pweiki omui melel, ait Kot, i pan kauleki on komui arp, on komui, me Jaraui en Ijrael. 23 Kil in au ai o nen i, me re kotin dorelar, pan pereperen o kauli on komui. 24 Pil lo i pan indinda duen omui pun jan manjan lel jautik. Pwe irail, me men kawe ia la, namenokala o jarodier.

72 MAIN Kot, kom kotiki on nanmarki en kapun, o kotiki on nain nanmarki ol omui pun. 2 Pwen kaunda jpwilim omui aramaj akan nin tiak pun, o dorela jpwilim omui me luet akan. 3 Nana kan en kare don aramaj akan popol o dol akan me pun. 4 A pan jauaja pun en me luet ren aramaj akan; a pan dorela nain me jamama kan, o pan tiakedi me morjued o. 5 Aramaj pan majak komui jan eu kainok lel eu kainok, arain katipin o jaunipon mia. 6 A pan kotidi dueta katau on mat kap, dueta katau me kawujokek jep o. 7 Me pun o pan memaurata ni a ran akan, o muei mau pan pwaida, lao jaunipon jolar mia. 8 A pan kotin kaunda jan eu madau lel won eu, o jan pilap o lel ni imwin jappa. 9 Me kauaujoun nan jap tan, pan dairukedi on mo a, o a imwintiti kan pan kanala pwel par. 10 Nanmarki en Tarrij o me mi nan dake kan, pan wa don i ar kijakij; nanmarki en Arapia o Jepa pan wia noppwei. 11 Nanmarki kan karoj pan kaudoki on i, men liki kan karoj pan upa on i. 12 Pwe a pan dorela me jamama o, me kin weriweri, o me luet, me jota jauaj pa. 13 A pan kupura me titikit o jamama, o pan kotin jauaja nen en me jamama kan. 14 A pan kotin dorela ner arail jan ren me morjued o weit, o nt' arail me kajampwal mon jilan i. 15 A pan ieiajata o kold jan wein Arapia pan wijkj won i, o aramaj akan pan kapakapaki i anjau karoj, a pan kapaida ni anjau karoj. 16 Wantuka kan pan pwaida mau nin jappa o pon nana kan, korn pan momand dueta Lipanon; o aramaj akan pan wojada nan kanim akan dueta rā nan jap o. 17 Mar a pan duedueta kokolata; arain katipin a pan mimieta, iduen warai en mar a, o re pan kapaikida i; men liki kan karoj pan kapina i. 18 Kapin on Kot leowa, Kot en Ijrael, i eta, me kin wiada manaman akan. 19 O kapin on mar a lanin kokolata, o jap karoj en direki a wau! Amen, amen! 20 let imwilan kapakap en Dawid nain Ijai.

73 MELEL, Kot kompope pan men Ijrael, irail me makelekel nan monion arail. 2 A nai, ekij ta, a nā i kat pan lodi, o i koren ion kriedi ni ai kakakawei. 3 Pwe i jueudeki me aklapalap akan, ni ai kilaner en me japon kan ar pwaider. 4 Pwe jota apwal kot lel on irail ni ar pan mela, re kin kelai o war arail wilar melel. 5 Jota ar apwal kot dueta aramaj tei kan, o re jota pan kalokolok dueta aramaj tei kan. 6 Ari aklapalap, iei kapwat en tapin wor

arail, o arail likau, iei arail tiak weit. 7 Por en maj arail tikitik o jued kilar ar wilar, o re kin wiada, me re inon ion. 8 Re kin mamaleki meakaroj, o re kin lokelokaia me jued, o re kin lalaue o lokaia ni ar aklapalap. 9 Dene arail lokaia tapi jan nanlan, o me irail indinda, dene i eta me pun nin jappa. 10 I me aramaj akan lokidi on irail; o pil totoia re kin nimala. 11 Re kin inda: laduen, Kot pan kotin injenoki irail? O menda ren me lapalap irail? 12 Kilan, iduen me doo jan Kot akan; irail meid pai nin jappa, o re pan kapwapwala. 13 laduen, likamatajota katepa ai kamakelekeladar monion i o kaminela pa i kat ni me pun? 14 Pwe ran karoj i pan kalokolok, o ni manjan karoj ai kamekam mia. 15 Koren ion i pil pan indinda dueta irail, a jo, pwe i de pan juedeki jpwilim omui jeri kan karoj jan maj kokodo lel met. 16 I ap madamadaua duen mepukat, pwen dedeki, a i jota kak on. 17 Nai lao pedelon on mon mol en Kot jaraui o kilaner imwin me doo jan Kot akan. 18 Melel kom kotin pwili kin irail edi waja likakerij; kom kotin kapup irail edi on nani pwel. 19 laduen arail madan joredier. Irail lokidokila, o imwila'rail meid kamajapwek. 20 Main leowa, kom kin kotin kawela mom arail nan kanim o dueta auramen. 21 Ni ai madak nan monion i, o waiwairok nan ai mudilik kan, 22 I ap diaradar, me nai o pweipwei men, me jota aja meakot; dueta man amen mo omui. 23 Ari jo, i pan mimeta re omui kokolata, pwe komui kotin kolekol eta pa i pali maun. 24 Komui kin kalua ia duen kuper omui, o kom pan kotin kajamo ia nan linan omui. 25 Ma komui ta ai Kot, i jota pan anane meakot nanlan de jappa. 26 Ma pali war ai o nen i pan dupokala, pil menda, pwe komui Main Kot kamait pa i o pwajai kokolata. 27 Pwe kom kotin mani irail, me mwei jan komui pan lokidokila; Kom pan kotin kajapokela karoj, me wuki wei jan komui. 28 A iet ai peren, i en teneten on Kot, o i en kaporoporeki Kot leowa, pwen kalok jili omui wiawia kan karoj.

74 MAIN Kot, da me kom kotin kaje kin kit ala, o da me re onioniki jpwilim omui jip akan? 2 Kom kotin kupura jpwilim omui momodijou, me kom kotin pwaindar maj o, o me komui dorelar, pwen wiala jpwilim omui, kotin kupura dol Jion, waja me kom kotikot ia. 3 Kom koti don waja me lilelipin anjau warai; imwintiti me kawelar meakaroj nan im jaraui. 4 Me palian komui, kin weriwer nan tanpaj omui o pwilikkidi arail dikedik en ani mai akan lole. 5 Irail pwaradar dueta ir, me wia palapal nan wel. 6 Re kin kawela did kajelet akan ki jile laud o tikitik. 7 Irail karonala tanpaj omui; irail kajaminela o tiakedi waja me mar omui kotikot ia. 8 Irail kin inda nan monion arail: Na, kitail pan kawela! Irail karonala wajan kaudok karoj nan japp o. 9 Jolar manaman akai janjal on kitail, o jolar jaukop amen mia, o jota amen re atail me pan aja imwilan mepukat. 10 O Main Kot, arai da me morjued o pan lalaue, o imwintiti o pan mamaleki mar omui? 11 Da me komui kotiki wei jan lim omui? Kotikida pali maun omui o kaimwijkokala. 12 Pwe Kot ai Nanmarki jan maj o. I me jauaj pan meakaroj, me kin wiau nin jappa. 13 Kom kotin kamueit pajaner madau ki omui manaman, o kom kotin kawelar monan drake nan pil. 14 Kom kotin kawelar monan walroj, ap kotiki on aramaj nan japp tan, pwen kanala. 15 Komui kotin kapwaredar parer o pilap akan, o pilap kalaimun akan me kom kotin kanalanaladi. 16 Ran o pon me jpwilim omui; komui kotin wiadar jaunipon o katipin. 17 Komui wiadar irair en japp akan; komui me kin wia anjaun karakar o kapou. 18 Kom kotin kupura mepukat: Imwintiti o lalaue komui Main, o aramaj pweipwei kan mamaleki mar omui. 19 Kom der kotiki on man laulao nen en jpwilim omui muroi, o kom der likidmaliela pwin en jpwilim omui luet akan. 20 Kom kotin tamanda inau o, pwe japp olar waja karoj o im akan pual pajaner. 21 Re der kotin mweid on me luet o, en namenok purela, me jamama o luet akan en kapina mar omui. 22 Main Kot, kom kotida o kom kaimwijkokala

jpwilim omui dodok; kom kotin tamanda kankaurur, me kin wiau on komui jan ren me pweipwei kan. 23 Kom kotin der maliela weriwer en jpwilim omui imwintiti, mororonon en me palian komui kan, me kin lalaudalar anjau karoj.

75 Je kapina komui, Main Kot, je kapina komui, pwe mar omui me koren, o omui manaman akan kaloki jili due. 2 Pwe ni a anjau I pan wiada kapun pun. 3 Jap o tou a kan kin rerer; a i kin kolekol a ur akan. (Jela) 4 I indan me aklapalap akan: Komail der aklapalap! O on me doo jan Kot akan: Komail der keleki omail manaman! 5 Komail der kaileilada mon omail, komail der lokaia jued ni omail aklapalap. 6 Pwe jota jauajpa jan ni maj en lan de kapin lan, de jan nana en japp tan. 7 Pwe Kot, me kin kadeikada, o me kin kajapwilid amen, o kajapwilada amen. 8 Pwe dal eu mi nan lim en leowa, me dir en wain kelail, me a kotin kodidodie; a me doo jan Kot akan karoj nan jappa pan nim jan, o re pan nimala moroke. 9 A i pan padapadak kokolata, o kauli on Kot en lakop. 10 I pan kawela mana en me doo jan Kot akan karoj, a mana en me pun kan pan kakairida.

76 KOT me indand mau ren luda, o mar a me linan ren men ljael. 2 Tanpaj a im pwal mi nan Jalem, o tanpaj a mi Jion. 3 I waja a kotin katip pajan ia kananan kajik katieu, o pere, o kodlaj, o tatan mauin. (Jela) 4 Komui me linan o manaman jan dol en mauin kan. 5 Me aklapalap akan lodier on men kul akan o mela, o jaunpei komad karoj en kidi pa arail. 6 Main Kot en lakop oj o war kin pukepidi omui majan akan. 7 Komui meid kamajapwek. Ij me kak u mo'mui ni omui onion? 8 Ni omui kotin kajaledar omui kadeik jan nanlan, jappa ap majapwekadar o nenelen, 9 Ni en Kot a kotidir, pwen kadeik, o jauaja me luet akan karoj nin jappa. (Jela) 10 Pwe makar en aramaj kin kalinanada komui, o ma re pan pur on moromoron, luan omui onion pan itar on irail. 11 Komail inau on leowa omail Kot o kapwaizada. Komail karoj, me mi impa, wa don ren me kalom omail kijakij akan. 12 I me pan atia jan jaupeidi kan ar komad, a meid kalom on nanmarki en jappa kan.

77 I KIN likwirki nil ai on Kot, on Kot, me i pan likwir on, o i me kin kotin mani ia. 2 Ni ai anjau apwal, i kin rapaki leowa; ni pon pa i kin u wei o jota kin dukedi, pwe nen i jota kak injenemaula. 3 Ni ai tamanda Kot, i kin ajenokida, ni ai madamadaua, nen i kin luetala. (Jela) 4 Kom kin kotin kolekol por en maj ai, pwe ira en papat; nai inen en luet, jolar itar on lokaia. 5 I kin lamelame duen ran en maj akan, duen par akan me jamalar. 6 Ni pon i kin lamelame duen ai kajan arp, o monion i kin madamadaua; nen i kin raprapaki. 7 Kalelapok, leowa pan kotin onion kokolata, o a jota pan kotin maki on? 8 A kalanam rojelar melel, o a inau imwijkokala kokolata? 9 Kom kin maliebar a mak on kit, o a karirikilar onion a kalanan? (Jela) 10 Ari jo, i indadar: Mepukat me mau on ia; pali maun en lim en me Lapalap pan kak dorela meakaroj. 11 I me kin taman kida wiawian leowa; melel i kin tamanda omui manaman akan jan maj o, 12 O madamadaua duen omui wiawia kan karoj, o kilekilan duen omui dodok. 13 Main Kot, al omui me pun. Ia waja amen Kot manaman miä dueta Kaun o? 14 Komui ta Kot me kin wia manaman akan. Komui kotin kajaledar omui manaman nan pun en wei kan. 15 Komui kotin dore kila jpwilim omui kan omui manaman, iei jeri en lakop o lojep akan. (Jela) 16 Pil akan ariri komui, Main Kot, pil akan ariri komui, rap majapwekadar, o waja lol rererdar. 17 Tapok kalaimun akan kamoredier pil, tapok kan wiadar nanjapwe, o liol piripir jili. 18 Nanjapwe wiawier nanlan; jpwilim omui liol akan kamaraini jappa; jappa mokieda o rerer. 19 Al omui mi nan madau, al omui tätik nan pil kalaimun akan, o jota me kaan aluwilu omui. 20 Kom kotin kalua jpwilim omui kan dueta pwin eu ren Mojej o Aron.

78 KOMAIL nai aramaj akan, ron ai kujoned; komail kapaike don jalon omai padak en au ai! **2** I pan ki pajan au ai, pwen padak, o pan kida kajoi en maj o, **3** Me kitail ronadar o ajaer, o jam atail kajoi on kitail er, **4** Pwe kitail ender karirila jan kadaudok arail, me pan pwarado mur, o kaparokki wau en leowa, o a manaman o a dodok kapuriamu kan. **5** Pwe a kotin kauada men kataman eu ren lakop, o kotikida kapun eu ren men Ijrael, me a kotin kakaliki on jam atail akan, pwe ren ujelan nair jeri kan, **6** Pwe di en mur en aja due, o jeri ko, me pan ipwid; o ni ar kokoda, ren pil kajoi on nair jeri kan, **7** Pwe irail en kaporoporeki Kot, o ren der monokela en Kot a wiawia kan, o ren kapwaizada a kujoned akan, **8** O ren der dueta jam arail akan, me kainok kanudi o katiwo eu, me monion arail jota teneten, o nen arail jota melel on Kot; **9** Dueta kainok Epraim, me wa tatan mavin, ap purela jan nan pei. **10** Irail jota dadaurau inau en Kot, o re jota men weweideki duen a kujoned akan; **11** O re monokelar a wiawia kan o a manaman akan, me a kotin kajanjale on irail er. **12** A kotin wiadar manaman akai janjal mon jam arail akan nan Äkipten, nan jap Joan. **13** A kotin palan pajan madau o kotin mueid on ir, en kotela, o wiadar pil dueta kel takai eu. **14** A kotin kalua kin irail tapok ni ran o, a ni pon umpl en kijiniae. **15** A kotin palan pajan paip nan jap tan o kanim pile kin irail pil toto. **16** O a kotin kapkapwile wei pilap kai jan nan paip, pwe ren pwile wei dueta pilap laud akan. **17** Ari jo, re dadaurau ni arail dipi on i, o re kaonion me Lapalap o nan jap tan. **18** O re kajonejon Kot nan monion arail, ni ar inon ion kan arail mana. **19** O re palian Kot ni ar inda: Melel Kot pan kan wiada tepel eu nan jap tan? **20** Kilan, a poki paip o, pwe pil en pwarado o pilap akan pwilepwile wei, a iaduen, a pan kak kida prot o uduk on na aramaj akan? **21** leowa lao manier mepukat, ap kotin onionadar, o kijiniae wiauier ren lakop, o onion lel on Ijrael, **22** Pweki ar jo kamelele Kot, o jota kaporoporeki a jauaj. **23** A ap kotin majani on tapok en poa kan, o ritinida wanim en lan akan. **24** O kotin kamoredi on ir mana, pwe ren mana, o a kotiki on ir prot en lan. **25** Irail kanalar prot en tounlan kan; a kotin kadar on ir kijin mana toto. **26** A kotin kapwaredar pan lan an en maj en lan, o ni a manaman a kotin kamokidada an en pali air. **27** O a kotin kamoredi on ir uduk dueta pwel par, o manpir dueta pik en oror. **28** O a kotin kapup irail di waja karoj, me irail kaujon ia. **29** Rap manamana o medilar kaualap, o a kotin mueid on ir ar inon. **30** A ni ar kapwaadar ar inon, o ni ar manamana, **31** Onion en Kot ap lel on irail er, o kamelar ol lapalap re'rail, o kotin wokiedi manakap en Ijrael kajampwal akan. **32** A re kalaudelar arail dip, o re jota kamelele a manaman akan. **33** I me a kotin muedeiki ren mela, re jota paida, o ar apwal akan me toto arain ar maur. **34** Ni a kotin kame irail la, rap idok i, o wukila, o rapaki Kot. **35** O re tamadar, me Kot kele parail o Kot lapalap ar jaundor. **36** O re lik janjal mau on i ni au arail o re likam on i ni lo ar. **37** A monion arail jota teneten on i, o re jota dadaurau melel a inau. **38** Ari jo, a kotin kalanan on ir, o kotin makeki on ir dip arail, o jota kame irail la, o katukiedi a onion pan pak toto, o jota onioni melel. **39** Pwe a kotin kupura, me irail pali uduk, dueta kijinian, me pir wei o jolar puredo. **40** Pan pak toto re kanudi on i nan jap tan, o kakupur juedi i nan mal. **41** Irail pur on anjau karoj kajonejon Kot, o re akapuni on me Jaraui ren men Ijrael. **42** Re jolar tamanda lim a manaman, me dore ir ala jan ar imwintiti kan ni ran o. **43** Duen a kotin wiadar a manaman akan nan Äkipten o a dodok kapuriamu nan Joan. **44** A kotin kawuki on nta ar pil akan, rap jolar kak nima jan ar pilap akan. **45** Ni a kotin kapwaredar man jued an nan pun arail, me kan ir ala, o proj akan, me kawe ir ala. **46** A kotiki on muedi ar tuka kan, o ar wantuka on man jiek. **47** A kotin kawekilar akel ar wain o tuka kan ki akel tikitik. **48** A kotin kamekila ar man akel akan o ar pwin man akan liol. **49** A kotin onion melel o porone

won ir tounlan jued kai, o mueid on ir, ren linaranar, o morjued, o kainjenjued. **50** A kotin kaonopa dan onion al apot, o jota dorelar maur arail jan mela, o kotin mueid on kilitop ni maur arail. **51** A kotin kamelar mejeni karoj nan Äkipten, mejeni en ar kelail nan im en Am akan. **52** A kotin kaluala japwilim a kan dueta pwin jip eu nan jap tan. **53** A kotin kalua irail ni pun, pwe ren der majak meakot, a madau kadupaledi ar imwintiti kan. **54** A kotin wa ir ala lel ni irair en jap jaraui, lel nana wet, me lim a pali maun kileledier. **55** O kotin pakipaki men liki kan mo'rail, o kotin nek on ir jap arail, pwen jojoki, o a kotiki on kainok en Ijrael akan, en kaukaujon nan im arail. **56** A re jonejon? o kaonion Kot lapalap, o jota peiki on i, o jota duki on a majan akan. **57** O re muez jan o mamaleki meakaroj, dueta jam arail akan, o re jota teneten, dueta kajik katieu luet eu. **58** O re kaonion i ni ar kaudok pon dol akan, o re kupur juedeki i ki arail dikedik en anikan. **59** A Kot lao kotin mani mepukat, ap kotin onionada o kajapok ir ala melel. **60** A kotin muez jan tanpaj a nan Jilo, im pwal o, waja a kotikot ia ren aramaj akan. **61** A kotiki wei japwilim akan nan imaten, o a linan nan pa en imwintiti kan. **62** A kotiki wei japwilim a aramaj akan ni kodlaj, o kotin onioni japwilim a jojo. **63** Kijiniae kanala ar manakap akan, o ar peinekap akan jolar kak papaud. **64** Arai jamero kan mekilar kodlaj, a jolar li odi kan, me kin maiei. **65** leowa ap kotin opala waja dueta amen me mairelar, dueta ol komad amen kin nijinj ni a kan wain. **66** A kotin kaloedier a imwintiti kan o kanamenok ir ala kokolata. **67** A kotin kajelar im en lojep, o jota piladar kainok en Epraim. **68** Pwe a kotin piladar kainok en luda, dol Jion, me a kotin kupura. **69** O a kotin kauadar tanpaj a im jaraui waja ileile, dueta jappa me pan teneten eta kokolata. **70** Ap kotin piladar japwilim a ladu Dawid, o a kotin ale i jan nan deun jip akan. **71** A kotin kalua i jan ren jip en kadidi kan, pwen kamana japwilim a kainok en lakop o a jojo men Ijrael. **72** O a kotin apapwali ir ni tiak en monion melel o pun, o kakaun irail ada ni koik en lim a kan.

79 MAIN Kot, men liki kan tan don japwilim omui jojo; irail kajaminela japwilim omui im jaraui, o re wiaki lerujalem kantakai eu. **2** Re ki oner manpir en pan lan akan kalep en jpwilim omui ladu kan, o uduk en jpwilim omui jaraui kan on man en nan jap akan. **3** Impan lerujalem irail wudokila nt' ar dueta pil, o jota, me pan jarepedi. **4** Kit wialar kanamenok eu on men imp at, o me kapil kit pena, kin lalaue o kaurur kin kit. **5** Main leowa, arai da kom pan kotin onion, o inon en kupur omui pan lulada dueta kijiniae? **6** Kom kotin wudokidi on men liki kan, me jaja komui, omui onion, o on wei kan, me jota kin likwir on mar omui. **7** Pwe re kawelar lakop o im ar akan. **8** Kom der kotin tamanda dip en jam at akan; a kom kotin madan jauaja kit, pwe kit me malaulaular. **9** Main Kot, jauaj pat, kom kotin jauaja kit, pweki wau en mar omui. Kom kotin dore kit ala o kotin maki on kit dip at akan, pweki mar omui! **10** Da me kom kotin mueid on men liki kan en inda: Ari, ia arail Kot? Kom kotin kajale on men liki kan depuk en ntan jpwilim omui ladu kan, me wudokilar, en pil janjal mo at! **11** Kotin mani janejan en me jalidi o; kom kotin kolekol kidi lim omui manaman me kileledier on kamela. **12** Kom kotin depukki on men imp at pan pak iju ar lalaue, me re lalaue kin komui. **13** A kit, jpwilim omui aramaj akan, o jip en jpwilim omui moj, pan danke komui kokolata, kapakaparok duen omui linan anjau karoj.

80 KOMUI jile pan Ijrael, kotin mani; komui me kin apapwali lojep dueta jip akan. Kom kotido, me kaipokedi pon anin Kerup. **2** Kom kotin kajaleda omui manaman mon Epraim, o Peniamin, o Manaje, o kotido, pwen jauaja kit! **3** Main Kot Jepao, kom kotin kamait kit ala o kotin kajaleda jilan omui, kit ap par kelail kida. **4** leowa Kot Jepao, arai da, kom pan kotin onioniki kapakap en jpwilim omui aramaj akan? **5** Kom kin kotin kamana kin ir prot

en pil en maj, o kom kin kanim pile kin irail pil en maj toto. **6** Kom kin wiai on kit, me men imp at kin akamaiki on kit, o imwintiti pat kin laalae kit. **7** Kot Jepaot, kom kin kamait kit ala o kin kajaleda jilan omui, kit ap pan kelail kida. **8** Kom kin wado janer Äkipten tuka wain pot, o kom kokojan men liki kan, ap id padukedi i. **9** Kom kin kokoi on i al a o kawojada i, pwen kadirela japo. **10** Nana kan mi pam mot a, o ra kan kadupaledi jedern en Kot. **11** Kom kin kalaudelar i lel on madau o ra kan lel ni pilap o. **12** Da me kom kin kawe kilar a kel, pwe karoj me dauli kin kawela? **13** Pwak laualo dekadar, o man en nan jap kawelar. **14** Main Kot Jepaot, kom kin wukedoke don kit, o ireredo jan nanlan, o majani, o kin jauaja tukan wain pot et, **15** O kin apapwali i, me lim omui padukedier, o me kom kin apapwali. **16** A ron kilar kijinai, a paledier, re okilar majan en jilan omui. **17** Lim omui apwali ol en pali maun omui, o irail, me kom kin apapwali. **18** Kit ap jota pan wuki wei jan komui. Kom kin kamaur kit da, kit ap pan kapina mar omui. **19** leowa Kot Jepaot, kom kin kamait kit ala o kin kajaleda jilan omui, kit ap pan kelail kida.

81 KOMAIL pereperen kauli on Kot, me kel patail; nijinij on Kot en lakop! **2** Tapia kida kaul en kapin, o wiada tampurin, o laute kajejelel ianaki arp! **3** Ni jaunipon kap komail peuk koronete, ni maram, ni ran en im tantuka! **4** Pwe iduen tiak en Irael o kujonend en Kot en lakop eu. **5** A kin wiadar kujonend wet on lojep, ni a lipa jan Äkipten. I roner majan pot, me i jaikenta aja: **6** I kijaner katoutou kan pon apar a, o pa a jaladokalar jan kopu kan. **7** Ni om likwirki don ia om apwali. I ap jauaja uk; I kajaledok uk alar, ni anjau me koe lel on nanjapwe, o i jojon uk ni pil en akamai. (Jela) **8** Komail nai aramaj akan ron ia, I pan padaki on komail! O Irael, ma koe pan peiki on ia! **9** Jota amen Kot en mi re om, o koe der kaudoki on kot en men wai amen. **10** Nai leowa om Kot, me kalua uk jan nan Äkipten. Ki pajan au om, i pan kadirela. **11** A nai aramaj akan jota kin peiki on nil ai, o Irael jota duki on ia. **12** I ari mueid on irail en injen arail ni ar aklapalap, pwe ren kekeid wei ni pein arail lamelam. **13** O ma nai aramaj akan pan peiki on ia, o Irael pan weweid nan al ai kan, **14** I ap pan kaloedi ar imwintiti kan madan, o pa i pan u on me pali on irail akan, **15** O irail me kailonki leowa, jota pan kak on irail; o anjaun arail pakadeik pan duedeuta kokolata; **16** O I pan kamana kin irail korn kajejeelia, o i pan katunole kin i onik jan nan paipo.

82 KOT kotikot nan momodijou en Kot, o i jaunkapun en kaun akan. **2** Ari da komail pan kadeik japo o kajampwaleki me doo jan Kot akan? (Jela) **3** Jauaja pun en jamama o japoipou kan, o jauaja me luet o jamama kan ni ar pun! **4** Komail dorela me tikitik o jamama o, o kamaioda jan nan pa en me doo jan Kot akan. **5** A re jota kin duki on, o jota ar lokekorn; re kin weweid nan rotorot; pajon en jappa kan karoj mokimokidea. **6** Nai indada: Komail rajon kot akan, o nain me lapalap; **7** Ari jo, komail pan mela dueta aramaj akan, o komail pan lokidokila dueta me weit amen. **8** Main Kot, kom kotida o kin kadeikada jappa, pwe komui pan jojoki men liki kan karoj.

83 MAIN Kot, kom der jo majan don, o der japaaimokid, Main Kot, kom der kin nenenla! **2** Pwe kom kin mani, jpwilim omui imwintiti kan kin linaranar, o me kailon kin komui, me aklapalap. **3** Irail kin widin ni ar kapakapun ki jpwilim omui kan, o re kin raparapaki duen ar pan kawela jpwilim omui me nekinekilas akan. **4** Re kin inda: Na kitail, kitail kokojan irail, pwe ren jolar wei eu, o jolar me pan inda duen wein Irael! **5** Pwe irail wiaki eu o re inauki pena, ren palian komui, **6** Im pwak en Edom, o Ijmael, Moap, o Akar, **7** O Kepal, o Amon, o Amalek, men Pilijta ianaki men Tiruj. **8** Ajor pil waroki on ir; re kin jauaja kadaudok en Lot. (Jela) **9** Kom

kotin wiai on ir dueta on men Midian, o Jijera, o lapin ni pilap Kijon. **10** Me kamelar impan Endor, rap wia pwel la nan pwel. **11** Kom kin wiala ar jaupeidi kan dueta Orep o Jeep, o ar monjap akan karoj dueta Jepa o Jalmuna, **12** Pwe re indinda: Kitail pan kaloedi im en Kot akan! **13** Main Kot kom en kin wiai kin irail la äleip en kijinian, dueta dip en rá mon kijinian. **14** Duen kijiniania kin karonala tuka en wel o duen umpul en kijiniania kin ijkeda nan wel, **15** Iduen kom kin pakki kin irail jpwilim omui liol ape, o kamajak kin irail omui melimel. **16** Kadire kila maj arail namenok, pwe ren rapaki mar omui, Main leowa. **17** Ren namenokala o majapwekada kokolata, o ren joredi o mela. **18** Rap pan ajaki, me komui ta maraneki Kaun o me komui ta lapalap nan jap karoj.

84 MEID kajejelel tanpaj omui kan, Main leowa Jepaot! **2** Nen i kin inon ion o anane pera en tanpaj en leowa kan; pali war ai o nen i kin polauleki Kot ieiaj. **3** Pwe manpir diaradar deu a, o jwalpe paj a, waja a kin naitit ia: Jpwilim omui pei jaraui kan, Main leowa Jepaot, ai Nanmarki o ai Kot. **4** Meid pai ir, me kin kaujon nan tanpaj omui! Re kin kapina komui anjau karoj. (Jela) **5** Meid pai karoj, me kin keleki komui, o idedauen komui melell! **6** Me kin weweid nan jap en mamaie, waja re kin weirada parer ia; pil katau kin pwain kidi i pai kan. **7** Re kin kakairida ni ar manaman akan, lao re pan janjalada mon Kot nan Jion. **8** Main leowa, Kot Jepaot, kom kin erekai kapakap: Main Kot en lakop kin mani ia! (Jela) **9** Kot pere pat, kom kin majan don kit; kom kin ireron maj en jpwilim omui keidier men. **10** Pwe ran ta ieu mon jpwilim omui pera jaraui kan me mau jan ran kid; i mauki mimi pan wanin en tanpaj en Kot, jan kaujon nan im en me doo jan Kot akan. **11** Pwe Kot leowa rajon katipin o pere, leowa kin kotikida mak o wau, a jota pan kin mueid on me lelapok kan, en anane me mau kot. **12** Main leowa Jepaot, meid pai aramaj amen, me kin liki komui!

85 MAIN leowa, kom kin maki oner jpwilim omui japo maj o, o kom kin dorelar jalidi en lakop akan. **2** Re kin lapwadar me jued en jpwilim omui aramaj akan, o kom kin pwaidier dip arail karoj. (Jela) **3** Komui kin kadukiedi omui onion karoj, o kin wukidoki wei janer omui onion melel. **4** Kom kin puron kamait kit da, komui Kot at jaunkamaur, o kin katukiedi omui jokalanan on kit. **5** Kom pan kin onioni kit kokolata? Omui onion pan duuedua jan en kainok lel eu? **6** Kom jota pan kin puron kamaur kit da, pwe jpwilim omui aramaj kan en peren kin komui da? **7** Main leowa, kom kin kajanjaleda ar kalanan on kit, o jauaja kit! **8** I men ron, da me Kot leowa pan kin majani; pwe a pan mamajani duen muei mau on jpwilim aramaj o me lelapok kan, pwe ren der lodi on me pweipwei. **9** Melel, a jauaj me koren ion ir, me majak i, pwe a linan en mi nan jap atail. **10** Kalanan o melel pan tu pena, pun o muei mau en metik pena. **11** Melel pan wojada jan nan jap o, pun pan ireredo jan nanlan. **12** leowa pil pan kotikido me mau, pwe japo atail en kida wa kan. **13** Pwe pun pan ti on mo a, o a kakan pan wiala al arail.

86 MAIN leowa, kom kin kapaike don ia karon omui kan o mani ia, pwe nai me luet o jamama. **2** Kom kin apwali maur i, pwe nai me lelapok. Main Kot, kom kin jauaja ia, jpwilim omui ladu men et, me liki komui. **3** Main, kom kin maki on ia, pwe i kin likwir on komui ni anjau karoj. **4** Kom kin kaperend monion en jpwilim omui ladu, pwe monion i kin anane komui Main. **5** Pwe komui Main me mau o kalanan, o kom kin kalanan on ir karoj, me kin likwir on komui. **6** Main leowa, kom kin erekai kapakap, o kin mani nil en ai nidnid. **7** Ni ai apwali akan i kin likwir on komui, pwe kom, kin mani ia! **8** Main, jota me dueta komui nan pun en kot akan; o jota me kak wiawia dueta komui. **9** Men liki kin karoj pan pwarado, pwen kaudok on komui Main,

o wauneki mar omui. **10** Pwe komui me lapalap, me kin wiada manaman, o komui ta me Kot. **11** Main leowa, re kotin kajale on ia al omui, pwe i en weweid ni omui melel, kom kotin kolekol monion i on iet eta: Majak mar omui. **12** I men kapina komui Main, ai Kot, jan nan monion i, o wauneki mar omui kokolata. **13** Pwe omui kalanan me laud on ia; komui dore maur i jan nan wajan mela. (*Sheol h7585*) **14** Main Kot, me aklalapalakan kin palian ia, o pwin en me weit akan kin majamajan maur i, o re jota kin weweid mon jilan omui. **15** A komui Main Kot, me dir en kalanan, o mak, o kanonama, o omui kapunlol o melel me lapalap. **16** Kom kotin wukidoki don ia, o maki on ia, o kamaui kida jpwilim omui ladu omui manaman, o kotin jauaja nain jpwilim omui lidu! **17** Kom kotiki on ia kilel eu, me i pan paie kida, pwe ai imwintiti kan en kilan, rap namenok kila omui kotin jauaja ia, Main leowa, o kom kotin kamait ia la.

87 A kakaudar mau pon dol jarau kan. **2** leowa kotin kupura wanim en Jion jan wajan kajujen lakop karoj. **3** Kajoi kajejel mia duen koe kaniim en Kot. (*Jela*) **4** I pan kajokajoi duen Raap o Papel, me aja ia. Kilan, Pilitta o Tiruj, o pil men Atiopia: Mepukat ipwidier waja o. **5** A kajokajoi duen Jion indinda, me Jon en aramaj karoj ipwidie waja o, o me Lapalap o pan kotin kamanada i. **6** leowa pan kotin wadok, ni a pan kotin kileledi aramaj akan: Mepukat ipwidier waja o. (*Jela*) **7** O ni ar madomadon re pan kauleki: Ai parer karoj mi re om!

88 MAIN leowa, Kot ai jaunkamaur, i kin likwir nin ran o ni pon mo'mui. **2** Kom kotin mueid on, ai kapakap en lelda won komui. Kom kotin kapaik don karon omui kan ai likelikwir. **3** Pwe nen i me dir en mamauk, o maur i koren ion mela. (*Sheol h7585*) **4** Nai kin wadok on ir me melar, nai dueta ol amen, me jolar aniani. **5** I wonon nan pun en me melar akan, me wonon nan joujou, me kom jolar kotin kupura, pwe re lokidokilar jan nan lim omui. **6** Kom kotin kaje ia lar nan joujou, waja rototor o lol. **7** Omui onion kin katoutou ia, o kom kotin idan kin ia di omui iluk kan. (*Jela*) **8** Kom kotiki woner kompoke pa i kan waja doo, kom kotin wia kin ia la me jued kot on ir, i jaldier o jo kak pitila. **9** Maj ai juued kilar ai luet, nin ran karoj i potoan on komui, Main leowa, o i kapa won komui pa i kat. **10** Kom pan kotin kajaleda omui manaman ren me melar akan? De me melar akan pan maurada danke komui? (*Jela*) **11** Re pan kojoia duen omui kalanan nan joujou kan? O wajan mela duen omui melel? **12** Omui manaman akan pan janjaleda waja rototor, o omui pun nan jap en me re jolar kin lamelame? **13** A i kin potoan likwir on komui, Main leowa nin manjan, ai kapakap pan lel won komui. **14** Main leowa, da me kom kotin kaje ia kila, o da me kom okila ki jilan ar mo i? **15** Nai me luet o jaliel jan ni ai pulepul; i kin kamekamki omui kalom, i koren ion jolar kaporopor. **16** Omui onion kin kadupal ia di, omui kalom kawe ia lar. **17** Re kapil ia pena dueta pil akan jan ni manjan lel jautik, i karoj kapil ia pena. **18** Kom kotiki woner kompoke pa i o ai warok kan waja doo, rototor eta ai warok.

89 I PAN kauleki duen kalanan en leowa kokolata, o i pan kaparokki au ai omui melel jan eu kainok lel eu. **2** Pwe i indinda: Mak joutuk eu pan pwarado, o kom pan kotin kolekol ar melel nanlan. **3** I inauki oner, ai pilipildar akan; i kauki oner Dawid nai ladu. **4** Kadaudok om pan mimietta kokolata, o I pan kauadu mol om jan eu kainok lel eu. (*Jela*) **5** Nanlan ap kapina omui manaman akan, Main leowa, o omui melel nan pokon en jpwilim omui jarau kan. **6** Pwe ij nan tapok kan me rajon leowa? De ij me rajon leowa nan pun en me lapalap akan? **7** Kot meid manaman nan pokon en me jarau kan, o meid kapuriamui on me kauaujan re a. **8** Main leowa, Kot Jepaot, ij me rajon komui. Omui melel kin

kapil komui pena. **9** Komui me kotin kaunda madau anian. Komui kin kamoleilei iluk kan ni ar pan kokoda. **10** Komui me kotin tiakedi Raap dueta kamelar amen. Kom kotin kamueit pajamer imwintiti kan ki lim omui manaman. **11** Lan o jappa me jpwilim omui, jappa o audepa. Komui me kotin pajonedier. **12** Komui me kotin wiadar pali apon o pali air, Tapor o Ermon kin nijinjiki mar omui. **13** Lim omui me mananan o kumut en lim omui me rojon, lim omui pali maun me ileile. **14** Melel o pun iei pajon en mol omui; kalanan o melel kin tion mo omui. **15** Meid pai aramaj kan, me aja nijinjik leowa, re pan weweid ni marain en jilan omui. **16** Re kin polauleki mar omui jan ni manjan lel jautik, o re kin pwai kida omui pun. **17** Pwe linan en ar kelai komui, o komui pan pokoda oj at. **18** Pwe leowa pere patail o me Jarau en Irael, i atail Nanmarki. **19** Maj o kom kotin majanier ki kajanjal kai on me lelapok kan: I kamanadar me Lapalap amen, I kajapwiladar pilipildar amen jan ren aramaj akan. **20** I diaradar ai ladu Dawid, I keiekidier i ai le jarau. **21** Pa i pan kolekol i, o pa i pan kamanada i anjau karoj. **22** Imwintiti kan jota pan kak widin on i, o me japon kan jota pan kak kaloedi. **23** I pan kamela me palian i mo a, o I pan kaloke ir, me kailonki i. **24** A ai melel o kalanan pan mi re a, o ni mar ai oj a pan pokapokada. **25** I pan ki on pa a, en kaunda madau, o pa a maun, en kaunda pil akan. **26** A pan likwir don ia: Komui Jam ai, ai Kot, o paip en maur i. **27** O I pan wia kila i nai mejeni, ileila jan nanmarki en jappa kan. **28** I pan kalanan on i kokolata, o ai inau on i pan duedueta. **29** I pan ki on i kadaudok a kokolata, o mol a pan warai dueta lan. **30** A ma na kan pan muei jan ai kapun, o re jota pan weweid ni ai kujoned akan, **31** Ma re pan kajaminela ai tiak kan, o jota peiki on ai kujoned akan, **32** I ap pan kaloke kin ir ar katiwo ki jokon pot, o pan woki ir, pweki ar japon. **33** A I jota pan kiwei jan i ai mak, o ai melel pan mimieta re a. **34** I jota pan kawela ai inau, o I jota pan kawukila, me kowei jan nan au ai. **35** I kaukilar ai jarau pan me pak, me I jota pan likam on Dawid: **36** Kadaudok a pan joutuk, o mol a dueta katipin mo i. **37** A pan duedueta dueta jaunipon; o jaunkadede nan tapok kan me melel. (*Jela*) **38** A met komui kajapokela on onioni jpwilim omui me keidier. **39** Kom kotin kajela inau en omui ladu, o kom kotin kajaminela mar a. **40** Kom kotin karonk pajan a kel akan karoj, o kawelar a im teneten kan. **41** Karoj me daulier waja o kulia janer; a wialar kankaurur on men imp a kan. **42** Kom kotin pokada pali maun en me palian i, o kaperendar a imwintiti kan karoj. **43** Kom pil kotiki janer mana en a kodlaj kon, o jota kapwaiada i ni pei. **44** Kom kotin kaimwijokalar a linan, o kajedi on nan pwel mol a. **45** Kom kamotomotala ran en a manakap, o kadupalekidi i namenok. (*Jela*) **46** Arai da, Main leowa, me kom pan kotin karirela pein komui; arai da omui onion pan lulada dueta kijinjai? **47** Kom kotin tamanda duen motomot en maur i; de me mal kot omui kotin wiadar aramaj akan? **48** Ij ol o, me mair ap jota pan lel om mela? A pan kan dorela pein i jan mana en wajan mela? (*Jela*) (*Sheol h7585*) **49** Main, ia omui kalanan en maj o, me kom kotin inauki on Dawid ni omui melel? **50** Main, kotin tamanda kankaurur en jpwilim omui ladu kan jan ni wei toto, me kin katoutou monion i. **51** Main leowa, iaduen lalaue en omui imwintiti kan, iduen ar lalaue lip en jpwilim omui me keidier. **52** Kapin on leowa kokolata! Amen, iei Amen!

90 MAIN, kom me kotin nekid pat jan eu kainok on eu. **2** Mon nana kan o jappa, o aude pan jappa a wiauiaida, Kot kin mia, jan maj kokodo o pil kokolata joutuk, Main Kot. **3** Kom kin kotin kapurelan pwel par aramaj akan o kotin mamajani: Puredo komail aramaj akan! **4** Pwe par kid dueta aio me jamalar mon jilan omui o rajon majamajan eu ni pon. **5** Kom kin kotin kapwil irail wei, re rajon mair, dueta râ, me kin monedi madan. **6** Me kin majel pajan ni manjan, a nin jautik a pan palepaledi o monedi. **7** Omui onion me je kin jojore kidi, o omui onion melel, me je kin mekila

madan. 8 Pwe kom kotin kajanjale on pein komui dip at akan, o dip at rir akan nan marain en jilan omui. 9 I me at ran akan karoj kin tan weiki omui onion, at par akan rajon kajoi pot. 10 Warain at maur me jaunpar ijeijok, a ma re toto, a pan waleijok, a ma me kajampwal, a pan apwal o dodox. Pwe a kin tan wei madan, dueta kit kin pir wei. 11 A ij me kak dedeki mana en omui onion, o ij me kin majak onion wet? 12 Kom kotin padaki on kit, me kit pan mela, pwe jen leolekon kila. 13 Main leowa, kom kotin puron wukedoke don kit; arai da omui onion? Kom kotin maki on jpwilim omui ladu kan! 14 Kom kotin kadire kin kit ala ar kalanan ni manjan, kit ap pan kapin o pereperen arain at maur. 15 Kom kotin kaperen kit da murin at kalokoloker, o murin at kamekam warai. 16 Kom kotin kajale on jpwilim omui ladu kan omui wiawia kan, o omui wau on na jeri kan. 17 leowa at Kot, en kalanan don kit o kotin kapwaiada dodox en pa at akan re at; ei kom kotin kapwaiada dodox en pa at akan!

91 ME kin momod pan lim en me lapalap, o me pan mimietta pan mot en me manaman o. 2 lei me kin indan leowa: Ai paip, o ai kel, ai Kot, me i liki. 3 Pwe a pan kotin dore uk jan injar en jauninjar, o jan ni kilitop jued. 4 A pan kotin kadupal kin uk edi lim a, o koe pan moleilei pan lim a kan; a melel rajon kadauk o pere eu. 5 Koe jota pan majak kalom en ni pon, de kananan kajik katieu, me kin tan wei nin ran, 6 De kilitop, me kin wawai jili pon, de eu jon en kilitop me kin kaukawela nin jauaj. 7 Kid pan mela imp om, o nen ni pali maun om, ap jota pan lel on uk. 8 Koe pan kilanki maj om kan, o koe pan kilan duen a pan depuk on me doo jan Kot akan. 9 Pwe komui Main leowa, kapore pa i. Koe piladar me lapalap o, pwen om kel. 10 Jota me jued kot pan lel on uk, o jota kalokolok pan lel on im om. 11 Pwe a kotin kakaliki on jpwilim a tounlan kan, en apapwali uk o jinjila uk ala omui kan karoj. 12 Re pan wa kin uk ala lim ar akan, pwe nā om under dipikelelkin takai eu; 13 Koe pan tiakedi laien o oter kai, laien pulepul o jerpent, me koe pan jok poa. 14 A kin peren kin ia, I ap pan jauaja i, a aja mar ai, I ap pan jinjila i. 15 A pan likwir don ia, I ap pan jaben i, I pan ian i ni waja apwal, I pan kapitila i o kalinanada i. 16 I pan kamedi kin i maur warai, o I pan kajale on i a jauaj.

92 IET me kajampwal: Danke leowa, o kauleki pjalm akan on mar omui, ir me kotin lapaplap. 2 Ni manjan omui kalanan o ni pon omui melel in lolok jili. 3 Jan kajan jal ejok o arp o faute. 4 Pwe kom kotin kaperen kin ia, Main leowa ki ar wiawia; i pan nijinjiki dodox en lim ar akan. 5 Meid laud ar wiawia kan, Main leowa! O meid lol kuper omui! 6 Aramaj pweipwei men jota kak dedeki mepukat, o me rotorot amen jota kin injenoki. 7 Me doo jan Kot akan kin wojada dueta rā, o me katiwo kan karoj kin majal pajan, lao re pan lokidokila kokolata. 8 A komui ta Main leowa, me lapalapia, o komui pan dueduela. 9 Pwe kom kotin mani duen ar imwintiti kan, Main leowa, kom kotin mani, ar imwintiti kan pan joredi, o me morjued akan en kamuit pajan. 10 A ai ope pan pwaida dueta oj en man oje tapot, o i pan kekidler le kap. 11 O por en maj ai pan perenki ai imwintiti kan, o jalon ai pan polauleki me morjued akan, me kin palian ia. 12 Me pun o pan pwaida mau dueta ni pot, a pan kakairida dueta jeder en Lipanon. 13 Me patidier nan tanpaj en leowa, pan pwaida mon pera jaraui en atail Kot. 14 Menda ma re pan mala, pwe re pan pil majal pajan, o wa, o kelail. 15 Pwe re pan kajaleda, me Kot me pun, i ai paip o jota japon mi re a.

93 IEOWA kotin kaunda, a kotin kapwateki pein i manaman, leowa kotin kalikauwiada pein i, a kotin piraki pein i manaman; pil jappa me teneten o jota pan mokimokid. 2 Jan maj

lel met mol omui me teneten; komui me joutuk. 3 Main leowa pil akan lalaudala, pil akan nirinirjok, pil akan pil pan kokodo o nirinirjok. 4 leowa kotikot waja ileile. A manaman jan nil en pil kalaimun akan o iluk en madau kalaimun akan. 5 Omui majan akan meid pun. Tanpaj omui me linanaki jaraui kokolata, Main leowa.

94 MAIN Kot, komui jaundepuk, leowa Kot jaundepuk, kom kotin janjaleda! 2 Kom kotida, komui jaunkapun en jappa, kom kotin depuk on wiawia en me aklapalap akan. 3 Main leowa, arai da me doo jan Kot akan, arai da me doo jan Kot akan pan poponmaju, 4 O pudupudada lokaia jued o arai da, me japon kan karoj en juaikei ar morjued? 5 Re kin tiakedi jpwilim omui aramaj akan, o re kame omui jojo; 6 Re kin kamela li odi o men wai, o patik takain wor en me japoupou kan, 7 Rap inda: leowa jota kak kilan, o Kot en lakop jota pan aja due. 8 Komail me pweipwei nan pun en aramaj akan, en dedeki! O komail leolepon akan, iad me komail pan leolekonala? 9 Me koton wiadar jalon, o a jota pan erek? Me koton wiadar por en maj o, a jota pan kak majani? 10 Me kin kotin kaunda wei kan, a jota pan kaloke? Pwe i me kotin kalokonki aramaj. 11 leowa kotin mani lamelam en aramaj akan, me re aklapalap. 12 Meid pai ol o, me kom kotin kaloke, Main, leowa, o me kom kotin padaki on jan nar ar majan akan. 13 Pwen kanonama ni a apwal akan, lao joujou en me doo jan Kot akan pan weweida. 14 Pwe leowa jota pan kotin kajela jpwilim a aramaj akan, o a jota pan muei jan a jojo. 15 Pwe me pun, pan punpuneta, i me lelapok kan karoj pan weweideki. 16 Ij me pan jauaja ia on me morjued akan? O ij me pan jauaja ia on me dipan akan? 17 Ma leowa jota kotin jauaja ia, metar ekij nen i pan kolan wajan kapormen. 18 Ni ai indada: Nā i pan krijadi, omui kalanan, Main leowa, pan kolekola ia. 19 Ai injenjued laud nan monion i, a omui kotin kamait ia la kaperenda nen i. 20 Kom jota man paroki on mol o, me kin kajapunala jpwilim omui majan. 21 Re kin onop on kamela me pun amen, o re kin kadekada nta makelekel. 22 A leowa ai paip lapalap, o Kot iei paip, me i pan rukila ia. 23 A pan kotin depuk on ir ar me jued, o a pan kotin kame ir ala, pweki ar katiwo, leowa atail Kot pan kame ir ala.

95 KOMAIL kodo, pwe kitail pan kapina leowa o nijinj on paip en maur atail. 2 Kitail pan kola tuki on i kapin. Kitail en nijinjiki on i pjalm! 3 Pwe leowa Kot lapalap amen, o Nanmarki lapalap amen pon anin kot akan karoj. 4 Pan jappa mi ni lim a, o pon komon nana me jpwilim a. 5 Madau me jpwilim a, pwe i me kotin wiadar, o lim a kan wiadar waja madekon. 6 Komail kodo, kitail pan kaudok, o dairukedi, o kelepuki mon leowa, me kotin wi kitail dar. 7 Pwe i atail Kot, a kitail aramaj en jpwilim a wajan kamana o pwin en lim a. Ran wet, ma komail pan ron kapitie, 8 Komail der kapitakaila monion omail, duen a wiawier Meripa o ni ran en Maja nan jat tan, 9 Ni jam omail akan jonejon ia o kajau ia da, pwe re kilaner ai dodox kan. 10 Par paeijok I juede kilar di wet, o I indada: Monion en jon en aramaj duen met kin wukiwuk jili, o re jota men aja duen al ai kan. 11 I ap kaula ni ai makar: Irai jota pan konodi ai kamol.

96 KAKAULEKI on leowa kaul kap pot, jat karoj en kakauli on leowa! 2 Kakaul on leowa o kapina mar a; padapadak jan eu ran lel eu duen a maur! 3 Kajokajoi on men liki kan wau i, o on wei kan a manaman akan! 4 Pwe leowa meid lapalap o meid kapin, o meid kalom mon kot akan karoj. 5 Pwe Kot en aramaj akan me mal a leowa kotin kapikadar lan akan. 6 Wau o linan mi mon jilan i, manaman o linan kin kadirela nan tanpaj a im jaraui. 7 Komail men liki kan, ki on leowa, ki on leowa linan o manaman. 8 Komail ki on leowa linan en mar a; komail ko don mon jpwilim

a pera jaraui ianaki kijakij. 9 Komail kaudoki on leowa ni omail kapwat jaraui, toun jappa karoj en majak i. 10 Komail kaireki on men liki kan: leowa ta Nanmark! Pil jappa me teneten o jota pan mokimokid. A pan kotin kaunda kainok kan ni tiak pun. 11 Lan en peren kida, o jappa en popol; madau en nimirjok o audepa! 12 Jap en pereperen o audepa karoj, o tuka en nan wel karoj en nijinj. 13 On leowa, ni a kotido, ni a kotido, en kadeikada jappa. A pan kotin kaunda jappa ni tiak pun, o kainok kan ni a melel.

97 IEOWA ta Nanmarki, i me jappa en polaule kida o dake kan karoj en pereperen! 2 Tapok o rotorot mi imp a, pun o melel iei pajon en mol a. 3 Kijinai kin tion mo a, o ijkeda jpwilim a imwintiti kan karoj. 4 Jpwilim a liol akan kin kamaraini jappa, toun jappa kin kilan ap majapwekadar. 5 Nana kan pei pajan dueta krij mon leowa, Kaun en yap karoj. 6 Lan akan kaparokki a pun, o kainok karoj kin kilan a linan. 7 Me kaudoki on dikedik en ani kan en jarodi, o me kin juaiki ani kan; kot akan karoj dairukedi on mo a! 8 Jion kin ron mepukat ap peren kida, o peinekap en luda kan kin polauleki omui kapun kan, Main leowa. 9 Pwe komui ta Main leowa me lapalap nan jappa karoj, komui meid ileila jan Kot akan karoj. 10 Komail me kin pok on leowa en tataki me jued. A kin kotin apwali nen en jpwilim a lelapok kan. A pan kotin dore ir ala jan nan pa en me doo jan Kot akan. 11 Marain pan dakadan me pun kan, o peren on me lelapok melel. 12 Komail me pun kan perenki leowa o kapina mar a jaraui!

98 KAKAULEKI on leowa kaul kap pot; pwe a kotin wiadar dodok kapuriamu. A kotin kaleo kidi lim a pali maun o lim a jaraui. 2 leowa kotin kajaledar a kamaur, o mon maj en kainok kan a kotin kajanaledar a pun. 3 A kotin kolekol on men ljrael a kalanan o melel; imwin yap karoj kin kilan pai en atail Kot. 4 Jap karoj en nijinj on leowa! Popol o kauleki pajml! 5 Kauleki on leowa pajalm ianaki laute, wiada laute o kaul! 6 Lan trompete o nil en koronete, komail nijinj on Nanmarki leowa! 7 Madau en nimirjok o audepa, jappa o tou a kan; 8 Pilap akan en lopolopeki pa arail; o nana kan en pereperenki. 9 leowa, ni a kotidon kadeikada jappa. A pan kotin kadeikada jappa nin tiak pun o kainok kan nin tiak inen.

99 IEOWA ta kotin kakaunda; kainok kan kin rerer; a kotikot nan pun en Kerup akan, jappa kin mokimokid. 2 leowa me lapalap nan Jion, o lapalap melel jan wei kan karoj. 3 Ren kapina mar omui, me lapalap o kalom, i me jaraui. 4 O manaman en Nanmarki me kin pok on me pun. Komotin katenedier tiak pun. Komui me kotin wiadar me pun o inen nan kadaudok en lakop. 5 Kapina leowa atail Kot o poridier on ni utipa, pwe i me jaraui! 6 Mojej o Aron kijan jpwilim a jamero kan o Jamuel nan pun en ir, me kin likwir on mar a, re likwir woner leowa, i ap kotin mani o. 7 A kotin majan on irail jan nan ur en tapok; irail peiki on a majan o kujonid akan, me a kotiki on irail er. 8 leowa at Kot, komotin jaben irail er. Main Kot komotin maki on irail er, o kotin depuk on ir ar japan kan. 9 Kapina leowa atail Kot, o poridier ni jpwilim a nana jaraui, pwe leowa atail Kot me jaraui.

100 NIJINJ on leowa yap karoj! 2 Papan leowa ki peren; koki don mon jilan i nijinj! 3 Komail en aja, me leowa Kot. I me kotin wia kitail dar — a kaidin pein kitail — pwen jpwilim a aramaj o jip en jpwilim a pwin. 4 Pedelon on nan jpwilim a warim laud ki danke, o kau en kapin mon jpwilim a pera jaraui. Danke i o kapina mar a! 5 Pwe leowa me mau, a kalanan joutuk, o a melel pan due lueta kokolata.

101 I pan kauleki duen kalanan o pun; i pan kauleki pajalm akan on komui. Main leowa. 2 I men inen eweita ni al pun — iad kom pan koti don ia? — i men weweid ni melel ren toun

im ai. 3 I jota men wia morjued; i tataki wiawian me dipan akan, a jota pan pat on ia. 4 Monion japon pan muei jan ia; i jota men aja duen me jued. 5 Me kin rir karaunemali men impa, i pan kamela; i juedeki me aklapalap ni maj ar o monion arail. 6 Maj ai pan apapwali me melel akan nan japo, pwe ren kaujon re i; me kin weweid ni al pun, pan papa ia. 7 Me kin kotaue, jota pan kaujon nan im ai, me kin likam, jota pan pwaida mon maj ai. 8 Ni manjan karoj i pan kawela me katiwo nan japo, pwen kokojan kanim en leowa karoj, me kin wia japon.

102 IEOWA, komotin erekai kapakap, o ai weriweri en lel on komui! 2 Komotin karirala jilan ir mo i ni ran en ai apwal; komotin kapaike don ia karon omui kan; ni ran o, me i likelikwir, komotin mani ia madan! 3 Pwe ai ran akan kin tanwei dueta adinai, o kokon ai kan ronalar dueta nan kijinai. 4 Kapedi monedier dueta rä, i me i monoke kila ai manamana. 5 Kokon o uduk ai mon penaer pweki ai weriweri o janejan. 6 Nai rajon pelikan nan japo tan, o rajon däap nam waja ljjelipin. 7 I kin papad o rajon manpir kelep amen, me mondi pon oj en im o. 8 Ai imwintiti kin lalaue ia jan ni manjan lel ni jautik, o me palian ia, kin kaula kin ia. 9 Pwe i kin kankan paj dueta prot, o lim aii pil kin doloki pil en maj ai. 10 Pweki omui onion o onion melel; pwe komotin pok ia da, ap kaje ia di. 11 Ai ran akan tanwei dueta mota, o i monedier dueta rä. 12 A komui Main leowa pan kotikoteta kokolata, o kupur omui pan jan eu kainok lel eu potopoteta. 13 Komotin kotida o kurepela Jion, pwe anjau leler, me komotin mak on i, a auer leler. 14 Pwe jpwilim omui ladu kan kin pok on takai (en Jion), o re injenjuedeki moan im akan; 15 O men liki kan pan majak mar en leowa, o Nanmarki en yap akan karoj omui linan. 16 Pwe leowa kotin kauadar Jion. A kotin pwarada ni a linan. 17 A kotin wukedoke don kapakap en me jamama o, o a jota kin mamaleki a kapakap. 18 Mepukat pan kileledi on kainok en mur akan; o wei eu, me pan wiaui, pan kapina leowa. 19 Pwe a kin ireron jan mol a jaraui ileile; leowa kin ireron jappa jan nanlan. 20 Pwen erekai janejan en me jalidi kan, pwen lapwada, me kileledi oner kamela. 21 Pwe mar en leowa en lolok jili nan Jion, o a kapinapa nan lerujalem. 22 Kainok kan lao pokon pena o wei kan, pwen papa on leowa. 23 A kotiki janer ai kelail pon al o, a kamotemotelar ai ran akan. 24 I potoan on: Ai Kot, komotin kotikiwei jan ia ni apali en ai ran akan. Omui par akan kin jan eu kainok lel eu kokolata. 25 Komotin kajonedier jappa maj o, o lan pokon me dodok en lim omui. 26 Irail pan jorela, a komotin kotikot eta. Irail pan marinala rajon tuk en likau eu. Komotin kin kawuk ir ala likamata likau eu, irail ap pan wukila. 27 A komotin deedueta o anjaun omui rojion jota pan tukedi. 28 Nain jpwilim omui ladu kan pan mimieta, o kadaudok a pan pwaida re omui.

103 Nen i kapina leowa o lol i mar a jaraui! 2 Nen i kapina leowa, o der monokela a kin wiawia mau on uk! 3 Me kin makeki on uk dip om karoj, ap kin kamaualia om jomau kan. 4 Me kin dore uk ala jan ni waja apwal, me kin ninie kin uk mak o kalanan; 5 Me kin kapai uk adar ni om malar, o kin kapuluk uk ala dueta adler. 6 En leowa a wiawia me pun, o a kin kapunala, me mi ni kalokolok japon. 7 A kin kajale on Mojej al en a meakaroj, o on men ljrail a wiawia kan. 8 leowa me dir en kalanan o mak, a kin kin kanonama, o a kalanan me lapalap. 9 A jota kin kin kaleko aramaj anjau karoj, o pil jota onion kokolata. 10 A jota kin pwain on kitail duen dip atail, o jota depuk on kitail duen atail japan kan. 11 A duen ileile en lan jan jappa, iduen a mak lapalap on ir, me kin majak i. 12 Duen maj en lan o kapin lan ara doo pajan, iduen a kin kadooana wei jan kitail dip atail. 13 Duen jam amen pokepoke na jeri, iduen Kot kin kupukupura irail, me lan i. 14 Pwe a kin mani, da me kitail

wiaui kida, a kotin mani, me kitail me pwel par. **15** Aramaj amen kin rajon rä, a kin majal pajan dueta wantuka nan jap o. **16** Ma kijinian pan leler, a joer mia, o a jolar aja deu a. **17** A kalanan en leowa pan duedueta kokolata on ir, me lan i, o a melel on jeri en jeri kan, **18** On ir, me kin kolekol a inau, o madamadaua duen a majan kan, pwen kapwaiada. **19** leowa koton kauada mol a nanlan, o a kotin kaunda meakan karoj. **20** Kapikapina leowa, komail jpwilim a tounlan kan, komail me lapalap akan ni manaman, me kin kapwaiada a majan kan, o peiki on moat en a majan! **21** Kapikapina leowa jpwilim a pokon akan karoj, o jpwilim a ladu kan, me kin kapwaiada kupur a! **22** Kapikapina leowa jpwilim a dipijou kan ni waja karoj, me a kotin kakaun, nen i kapina leowa!

104 NEN i kapina leowa! leowa ai Kot, komui meid lapalap, komui me kapwateki linan o manaman. **2** Jpwilim ar likau iei marain, me komui kot lole; kom koton pak pajan nanlan dueta likau eu. **3** Kom kin koton wia kida pil pali poa en ponepon, a tapok kan wiala tan war omui, me kom kin kotikot jili ki pa en an. **4** Kom me koton wia kila jpwilim omui tounlan kan kijinian o jpwilim ar ladu kan umpsul en kijinai. **5** A kotin kajonedier jappa pon a pajon, a jota pan mokid kokolata. **6** Kom koton kadupale kidi i dueta likau eu, pil akan ileilada jan nana kan. **7** Re tan wei mon ar majan, re madan wei mon nil en omui nanjapwe. **8** Nana kan kokodar, a wau kan kokodier on waja, me kom koton kileledier on ir. **9** Kom kotiki on ir irair eu, me re jota pan dauli wei; re jolar pan pur on kadupaledi jappa. **10** Kom kin koton wiada, parer en kujukuda nan wau kan; re kin pwilipwil wei nan pun en nana kan. **11** Re koton kanim pileda man en nan jap akan o man en nan wel. **12** Manpir en pan lan kin kaukaujou ni kail a, re kin kakaul nin tuka kan. **13** Komui me kin koton kanim pileda nana kan jan jpwilim omui pera poa. Kom kin koton kadire kila wa kan jappa, me kom koton wiadar. **14** Komui me koton kawojadan man akan rä, o wan tuka me mau on aramaj, pwen kapwareda jan nan pwel mana on aramaj akan. **15** O wain en kaperenda monion en aramaj, o le en kalinanada maj en aramaj, o prot en kakelada war en aramaj. **16** Jpwilim en leowa tuka kan pan medila, jeder en Lipanon akan, me a kotin padukedier. **17** Waja manpir kin paj kin ia, o raier kaujou nan jeder. **18** Nana ileile iei deun kemje, a paip akan deun repit en wel. **19** A kotin wiadar jaunipon, pwen kilelekidi anjau kan, katipin aja waja me a pan kirila ia. **20** Kom kin koton wiada pon, man en nan wel rap mokidada. **21** Laien pulepul weriwerki kan arail mana, re kin idok ren Kot, me re pan kan. **22** Katipin lao dakada, re kin purela wonon nan por ar akan. **23** Aramaj ap kolan ar dodok, wia japaip lel nin jautik. **24** Main leowa, ar wiawia kan me dodok mele! Kom kin kajone irail di ki omui erpit o jappa me direki jpwilim omui dipijou kan. **25** Madau me kalaimun o dälap ni pali karoj; i waja me dir en mam, me jota kak wadawad, man tiktitik o kalaimun. **26** I waja me jop akan kin tanatan ia, o walroj, me komui koton wiadar, kin madomadon lole. **27** Ir karoj kin auiaui komui, pwe komui en koton katunole kin ir kan arail ni ar anjau. **28** Kom kin kotiki on ir, rap nanak pena; komui kotiki pajan lim omui, rap pan medi kila me mau kan. **29** Ni omui pan karirla jilan omui, rap pan majapwekada, kom kin kotiki jan ir anian arail, rap pan mela o purelan ar pwel par. **30** Kom kin koton kadarala an omui, rap pan wiauiada, o komui kin kawilikapada maj en jap o. **31** Linan en leowa pan duedueta. leowa pan koton peren kida jpwilim a wiawia kan. **32** A lao koton ireron toun jappa, jappa ap rerer; a lao koton jair nana kan, rap adida. **33** Arain ai maur i pan kakauli on leowa, o arain ai mi jappa et, i pan kauleki pjalm kan on ai Kot. **34** I men, ai kajokajoi en kaparenda kupur a; i pan polauleki leowa. **35** Me dipan akan en niki jan jappa, o me doo jan Kot akan en jola mia. Nen i kalinada leowa! Aleluia!

105 KAPINA leowa, likwir won mar a, kapakaparoki on kainok kan duen a wiawia kan. **2** Kauli on i, kauliki on i pjalm akan, kajokajoi duen a manaman akan karoj; **3** Peren kida mar a jaraui; monion en me rapaki leowa, en popol. **4** Komail inon ion leowa o a manaman; rapaki jilan i anjau karoj. **5** Tamatamanda jpwilim a dodok kapuriamu, me a kotin wiadar, o a manaman akan o majan en kadeik jan nan jilan i. **6** Kadaudok en Apraam koe jpwilim a ladu, o nain Ijrael komail, me a kotin piladar! **7** I leowa atail Kot; a kotin kaunda nan jap karoj. **8** A kin koton tamanda jpwilim a inau kokolata, majan o me a kotin inauki oner di kid. **9** Inau me a kotin wiadar Apraam, o a kaula, me a kotin kauki on Ijaak. **10** O a kotiki on lakop kujoned eu, o on Ijrael inau joutuk, **11** Ni a kotin majanier: I pan ki on uk Kanaan, iei me I kileledier, en pwajj omail jojo; **12** I anjau, me irail pwin tikiteku eu, o men kairu nan jap o. **13** Ni ar kokola jan eu kainok lel eu, o jan eu wei lel eu. **14** A jota koton mueid on amen aramaj, en katoutou irail, o a kotin kaloke nammarki kai pweki irail. **15** Komail der jair nai me keidier akan, o der wiai on ai jaukop akan me jued kot! **16** A lao kotiki on jap o anjaun lek; o kotin kawelar wajan kaporopor en mana, **17** A kotin poronelar ol amen mo'rail; lojep, me netilar, pwen wiala ladu men. **18** Nä a kan kalokolokki jal mata, o pali war a wonon nan mata, **19** Lao anjau me jpwilim a majan pwarado; majan en leowa kamakelekeleda i. **20** Nanmarki ap ilakila, pwen lapwada i, iei kaun en wei kan, me koton kamaioda i. **21** A kajapwiladan i pein im a, o kaun en a dipijou karoj. **22** Pwen jaliiedi kan duen me a mauki, o padaki on jpwilim a lapalap akan lolekon. **23** O Ijrael lipalan Äkipten, o lakop wiala men kairu nan jap en Am. **24** I anjau Kot koton kapara irail ada madan, o kotin kakelail ir ada jan a imwintiti kan. **25** A kotin kawukila kupur a, pwen kailonki jpwilim a aramaj akan, o widiwidin on jpwilim a ladu kan. **26** A ap koton poronela Mojeh, jpwilim a ladu, o Aron, me a kotin piladar. **27** Ira wiadar manaman akai nan pun ar, o dodok kapuriamu nan jap en Am. **28** A kotin kadarado rotorot, ap pon pena, o re jota injenoki a majan kan. **29** A kotin kauku on nta ar pil akan, o kamelar ar man akan. **30** Jap arail me direki proj lao lel on nan pera en ar nanmarki kan. **31** A kotin majanier, lon jued ap rokilar, o amuje nan jap karoj. **32** A kotiki on ir akel wiliandi katau, umpsul en kijinai nan jap ar. **33** A kotin kawelar ar tuka en wain akan o tuka en paiken, o kotin katip pajan tuka en jap ar akan. **34** A kotin majanier, manjiok o lon ap pwarada, rap pwaradar o re jota kak wadawad. **35** Rap kanala tuka kan karoj nan jap o, o kanala wantuka kan nan matuel o. **36** O a kotin kamelar mejeni karoj nan jap arail, mejeni karoj en ar kelail. **37** O a kotin kalua irail jan nan jap o ianaki jilper o kold, o jota me luet nan pun en ar kainok kan. **38** Äkipten peren kida ar jamalar, pwe re majapwekadar. **39** A kotin wiada tapok en kadupal irail edi, o kijinai en jereda irail ni pon. **40** Irail poekipoeki, i ap koton kadarado manpir akan; o a kotin kamana kin ir prot en nanlan. **41** A kotin palan pajan paip o, pil akan ap kujuk wei jan, re pwilipwile wei nan jap tan dueta pilap pot. **42** Pwe a koton tamanda a majan jaraui, o jpwilim a ladu Apraam. **43** A kotin kaluaki peren jpwilim a aramaj akan jan nan jap o, o nijinij jpwilim a pilipildar akan! **44** A ap kotiki on ir jap en men liki kan, o re aleer dipijou en kainok kan. **45** Pwe ren peiki on jpwilim a majan kan o kolekol a kujoned akan. Aleluia!

106 KAPINA leowa, pwe i me mau, pwe a kalanan pan potopot eta. **2** Ij me kak inda duen dodok manaman en leowa, o ij me kak kapina jpwilim a dodok kajapwal? **3** Meid pai, me kolekol me pun, o me kin wiada me pun anjau karoj! **4** Main leowa, kom koton taman ia da duen ar kalanan, me kom koton inauki on jpwilim omui aramaj akan, kajanale don kit omui jauaj! **5** Pwe i en kilan pai en jpwilim omui pilipildar akan o peren kidar peren en jpwilim omui aramaj akan, o kapina ian omui jojo. **6** Kit

ian jam at oko wiadar dip, je wiadar japon, je kawelar kujoned o kapwaiada tiak en me pun kan. **7** Jam at akan nan Äkipten jota injenoki jpwilim omui manaman akan, pwe re jota tamanda omui kalanan lapalap, o re katiwo on me lapalap o ni kailan madau ni jed waitata. **8** Ari jo, a kotin dore ir ala pweki mar a, pwen kajaleda a manaman. **9** A kotin majani on jed waitata, ap nalanaledier; o a kotin kalua irail waja lol dueta jap tan eu. **10** Iduen a kotin dore ir ala jan nan pa en me kailon kin ir, o a kotin jauaja ir jan nan pa en imwintiti; **11** Pil kadupaledi arail imwintiti kan, jota amen pitila. **12** Irail ap kamelele a majan akan, o kaul en kapin on i. **13** A re pil madan monokelar a wiawia kan, o re jota auiaui a majan. **14** Irail dire kila inon jued, ap kajonejon. Kot nan jap tan, **15** Ap kotin mueid on injen arail, o kotiki on ir, lol ar lao juedala. **16** Re ap kanudi on Mojey nan deu'rail, on Aron me jaraui en leowa men. **17** Jap ap jar pajan katalala Datan, o pur penan pon pwin in Apiram. **18** O kijinai eu kamajikada nan pun en arail pwin, umpul en kijinai eu karonalar me doo jan Kot akan. **19** Re wiadar kau pul amen ni Orep, o dairukedi jan mon kilel kold eu. **20** O re kawilanekei arail linan kilel en kau ol amen, me kin kankan rä. **21** Re monokelar Kot, arail jaunkamaur, me kotin wiadar dodok lapalap nan Äkipten. **22** O manaman akan nan jap en Am, o men kamajak ni jed waitata. **23** I ap kotin kupukupura, me a pan kame ir ala, ma Mojey jpwilim a pilipildar amen jota pan pukoki dip arail, pwen kotiki wei jan jpwilim a onion, pwe ren der mela. **24** A re mamaleki jap kajelel, o jota kamelele a majan kan. **25** O re lipanen nan im arail, o jota peiki on majan en leowa. **26** I ap kotin kaula on ir, me a pan kame ir ala nan jap tan. **27** O kadaudok ar en wowokidi nan pun en men liki kan, o kamueit ir pajan nan jap akan. **28** O re wuki on Pal-Peor, o kanala kijan mairon en ani mal. **29** O re kupur jued kin i ar wiawia kan, kalokolok eu ap lel on ir. **30** Pineaj ap kotida, kadeik irail ada, kalokolok ap imwijkalar. **31** Mepukat me a wadekida ni pun, jan eu kainok lel eu kokolata. **32** O re kupur juede kin i ni pil en Meripa, i me irail kareki on Mojey apwal laud. **33** Pwe re kapatau ni, ap kotin jupunala ekij ni a majan kan. **34** Re jota pil kanikiala wei kan, me leowa kotin majani on ir. **35** O re dolola men liki kan, o padakki arail tiak kan. **36** O re kaudoki on arail dikedik en ani kan, rap wialar injar arail. **37** O re maironki on tewil jued akan nairail putak o jeripein kan. **38** O re kamelar mal aramaj, iei udan nair putak o jeripein oko, me re maironki on ani mal en Kanaan, a jap o kajamin kila nta. **39** O re kajamine kila pein irail ar wia kan, o nenekei ar dodok jued. **40** leowa ap kotin onioni on jpwilim a aramaj akan o kotin juedeki jpwilim a jojo. **41** A kotin mueid on ir nan pa en men liki kan, o me kailon kin ir, wialar ar kaun. **42** O ar imwintiti katoutou ir, o re namenokalar pan pa'rail. **43** A kotin dore ir ala pan pak toto, a re duedueta ni ar inon jued o madamadaua, o re malaulau kilar ar japon. **44** A a kotin ireron ar kan kaneraner, ni a kotin erek i ar weriwer. **45** O a kotin tamanda jpwilim a inau, o a kotin kalukila duen a kalanan lapalap. **46** O a kotin maki on ir mon karoj, me jali irail weier. **47** leowa at Kot, kom kotin dore kit ala, jan ren men liki kan, pwe kit en danke mar omui jaraui o jpwilim ar dodok mau kan. **48** Kapin on leowa, Kot em Ijrael, jan maj kokodo o pil kokolata! O aramaj karoj en inda: Amen, Aleluia!

107 KAPINA leowa, pwe i me mau, pwe a kalanan pan potopot eta. **2** Iduen me dorelar ren leowa kan pan indinda, irail me a kotin dorelar jan nan pa en arail imwintiti; **3** Me a kotin kapokon pena jan jap en maj en lan, o kapin lan, o pali apan, o jan madau. **4** Irail janjalon jili nan jap tan, pol al apwal, re jota diarada deu'rail. **5** Re men manadar o men nim piladar, o kaped arail luetaiar. **6** Rap weriwer won leowa ni ar kankaneraner, o a kotin dore ir jan nan ar apwal akan. **7** O a kotin kalua ir pon al pun, pwe ren lel on wajan kaukaujon. **8** Ren kapina leowa, pweki

a kalanan o pweki a dodok manaman on aramaj akan. **9** Pwe a kotin kamede kilar kaped en me men nim piladar, o kadir kila me mau kan kaped en me men manadar. **10** Me ni ni waja rotorot o mot en mela, me jalikidi luet o mata. **11** Pweki ar katiwo on majan en Kot, o ar mamaleki kujoned en ma lapalap o. **12** I ap kaloke kin ir apwal akan, re wonon, a jota jauaj paraill. **13** Rap weriwer won leowa ni ar apwal akan, i ap kotin dore ir ala jan katoutou paraill. **14** A kotin kalua ir jan nan rotorot, o mot en mela, o kotin kamueit pajan ar jal akan. **15** Ren kapina leowa, pweki a kalanan o pweki a dodok manaman on aramaj akan. **16** Pwe a kotin kawela wanima mata, o a kotin juk pajan katen mata pan wanima akan. **17** Me pweipwei kan pan kalokolokki al en ar katiwo o ar japon kan. **18** Kaped arail kin juedeki jon en mana karoj, o re lel on kailan mela. **19** Rap weriwer won leowa ni ar apwal akan, i ap kotin dore ir ala jan katoutou paraill. **20** A kotin kadarado jpwilim a majan, o kotin kamaru irail da, o kotin jauaja ir jan nan ar por akan. **21** Ren kapina leowa pweki a kalanan o pweki a dodok mau on aramaj akan. **22** O ren maironki mairon en kapin o kajokajoia duen a wiawia kan ki peren! **23** Me kin mi pon madau o dake jop akan, o me kin netinet pon pil kalaimun akan, **24** Irail pukat kin kilekilan wiawan leowa kan, o a manaman akan nan madau. **25** A kotin majan eta, melimel ap wiawi, me kin kalaudela iluk kan. **26** Re kin koda ileile o kodi loledi, likamata kaped arail pei pajan ni ar majak. **27** Re rarauk jili dueta me jakaular, o ar lolekon karoj pan joredi. **28** Rap weriwer won leowa ni ar apwal akan, i ap kotin dore ir ala jan katoutou paraill. **29** A kotin kawuki on mole melimel, iluk kan ap moledi. **30** Rap peren kida, ma re pan moledi, o a kotin kalua ir nan kapitau me re inon ion. **31** Ren kapina leowa, pweki a kalanan, o pweki a dodok manaman on aramaj akan. **32** O ren kapina i nan pokon en aramaj, o ren kapina i nan momod en jaumaj akan. **33** A kotin kawuki on jap tan pilap akan, o utun pil akan on jap madekon. **34** O jap kajelel eu wiala jap tan en jol, pweki dip en me kaukaujon waja o. **35** A kotin kawuki on len pil jap tan, o jap jued on utun pil. **36** O a kotin mueid on me men manadar akan, en kaukaujon waja o, o re wiadar deu arail. **37** O re kin wia papajap o padukodi mat en wain, me kin wa ni a anjau. **38** O a kotin kamaru irail la, rap kin totolar, o a kotin kanedeleria arail man akan. **39** O irail malaulauilar o namenok kilar me jued, o japaui o luet akan. **40** A kotin wudokidi on jaupeidi kan namenok, o mueid on ir, ren janjalon jili nan jap tan, waja me jota al mia ia. **41** O a kotin pokada me jamama o jan ni a luet, o katotolar kadaudok a dueta pwin akai. **42** Me melel akan pan kilan, ap peren kida, o japon kan karoj pan kaku pena au arail. **43** Me lolekon kan pan kajampwale ki mepukat, o re pan dedeki kalanan en leowa.

108 MAIN Kot, monion i kin moleilei; i men kakauil o kakauleki pjalm akan, o pil nen i. **2** Koma arp o laute pirida! I pan paurida nin joran. **3** I pan kapina komui nan pun en kainok kan, Main leowa, o i pan kaule kin komui nan pun en aramaj akan. **4** Pwe omui kalanan me laud, ileila jan nanlan, o omui melel lelada won tapok kan. **5** Re kotida ponanin nanlan, Main Kot, o omui linan en kipadi jappa. **6** Pwe kompope pamui kan en jaladokala; kom kin jauajaki pali maun ar, o kotin erek i kit. **7** Kot kin majanier nan jpwilim a mol jaraui, i me i peren kida; i pan nek pajan Jikem o jojon jap Jukot. **8** Kilead o Manaje iei jap ai; nai kin kaunda Epraim; a luda iei ai jokon. **9** Moap iei ai dal en dudu; i kin tiakedi Edom; i pan nijinjiki men Piliitta. **10** Ij me pan kalua ia nan kanim teneten eu? Ij me pan ian ia lel Edom? **11** Kaidin komui ai Kot? Komui me kaje kit ala, o jota ian at karij akan. Main Kot. **12** Kom kin ieian kit ni at apwal akan, pwe en aramaj ar jauaja jota katepa. **13** Ianaki at Kot kit pan kapwaiada dodok manaman akan. A pan kin tiakedi at imwintiti kan.

109

MAIN Kot, me i kin kapikapina, kom der kotin japaimokid! **2** Pwe au en me doo jan Kot, o me kin kotaue jara don ia, re lokelokaia on ia ki lo likam; **3** Re lokaia jued on ia waja karoj, o pei on ia ni jo karepa. **4** Ni ai pok on ir, re kin imwintiti on ia; a nai kin poten kapakap. **5** Irlai depukki ai me mau me jued, o re kin tata kin ia ni ai pok on ir. **6** Kotin kajapwiladan i me doo jan Kot amen, pwen a jaunkapun o me palian i, en mi ni pali maun a. **7** Ma a pan pakajau, a pan pakadeikada, o pil a kapakap en kadipala i. **8** A ran akan en malaaulula, o a koa en ko on amen. **9** Na jeri kan en japoupou, o a paud en li odi amen. **10** Na jeri kan en janjarwari jili o wia poekipoek, o ren rapaki kan ar mana, doo jan nan moan im arail. **11** Me norok moni en pitia jan i a meakaroj, o men wai en kulia jan i a dipijou kan. **12** O jota me pan kadek on i, o jota me pan jauaja na japoupou kan. **13** Kadaudok a en kokoka jan; o mar arail en niki jan nin di kaiue. **14** Japun en jam a ko en janjal mon leowa, o dip en in a ender lapwada. **15** leowa en kotin majamajan irail anjau karoj, o kataman parail en niki jan nin jappa. **16** Pweki a jota man kadek, pwe a pakipaki me luet o jamama, o me injenjued, pwen kamela i. **17** O a inon ion en riala; ari, en lel on! O a jota injenoki kapai, ari, en doo jan i! **18** A kapwateki me jued dueta a likau, ari, me jued en kolon lole dueta pil o nan kokon akan dueta le. **19** Me jued en rajon a likau pup, me a kin likauwiada, o rajon men pirapir me a kin pirapireki. **20** Iduen leowa pan kotin pwain on me palian ia, o me kin lokaia jued duen nai. **21** A komui, Main leowa ai Kot kin wiawia ia, pweki mar omui; pwe omui kalanan kajampwal, dore ia la! **22** Pwe nai me luet o jamama, o nan monion i olar. **23** I kin tanwei dueta mota, o i pan kamajak wei dueta manjiiek amen. **24** Nä i kat luete kilar kaijejol, o uduk ai tikitikilar; **25** O i wialar men lalaue re'rail; ni ar kilan ia, re kin duedälok! **26** Main leowa, ai Kot, kom kotin dore ia la duen omui kalanan! **27** Pwe ren aja, mepukat tapi jan ni lim omui, me komui leowa kotin wiadar mepukat. **28** Menda, ma re lalaue, kom kotin kapai ia da. Ma re palian ia, ren namenokala, pwe japwilim omui ladu en pereperen. **29** Re kotin wiai on ai imwintiti, ren likau kida namenok, o ren purion nan me jued dueta likau pup. **30** I pan danke leowa melel ni ai ai, o i pan kapina i nan pun en me toto. **31** Pwe a kotikot ni pali maun en me jamama, pwen dorela i jan ir, me kadeikada i, en kamela.

110

IEOWA kotin majani on ai Kaun, mondi on ni pali maun i, lao I pan wia kida om imwintiti utipan nä om. **2** leowa pan kotin kadarajon en wei omui jan nan Jion; kakaun nan pun en omui imwintiti kan. **3** Murin omui poedier, japwilim omui kan pan pereperen, wia mairon on komui ni ar kapwat jauai. Japwilim omui jeri kan pan ipwidji on komui dueta poik en ni manjan. **4** leowa kotin kaula, o a jota pan kalula: Komui jamero joutuk amen, duen al en Melkijedek. **5** Kaun o kotikot ni pali maun om a pan kamela nanmarka kan ni ran en a onion. **6** A pan kotin kaunda nan pun en men liki kan, a pan kadir kila kalep akan waja karoj, a kotin palan pajan tapwi en wei lapalap. **7** A pan nima jan pil ni kailan al, i me a pan jara kida.

111

I PAN kapina leowa jan nan monion i nan pun en me lelapok kan o nan momodijou. **2** Meid laud wiawian leowa kan, ir me injenoki, pan dedeki due. **3** A wiawia kan me pun o linan, o a pun pan duedueta kokolata. **4** A manaman akan men kataman eu. leowa me dir en mak o kalanan. **5** A kotin kamana ir, me majak i, a kin kolekol japwilim a inau kokolata. **6** A kotin kajanjale on japwilim a aramaj akan mana en a wiawia kan, pwen kotiki on ir jojo en men liki kan. **7** Dodok en lim a kan me melel o pun; japwilim a majan kan karoj me melel. **8** Re pan duedueta kokolata, o re wiawier ni melel o pun. **9** A kotiki on japwilim a kan

jaunkamaur, o a kupureda, me a inau pan duedueta kokolata; mar a me jaraui o kalom. **10** Majak leowa iei tapin pan lolekon; irail meid pai, me kin wia due met, pwe a pai pan potopot eta.

112

MEID pai ol o me majak leowa, me kin peren kida a kujonened akan. **2** Kadaudok a pan kelail nan jap o; kainok en me melel akan pan pwaida. **3** Im a pan dir en dipijou melel; o a pun pan potopot eta. **4** Marain kin daka dan me melel akan nan waja rotrot; a kin dir en mak o kalanan o pun. **5** Meid pai ol o me kalanan, o kin kijakija wei; a pan pwaida ni anjau kadeik. **6** Pwe a jota pan luetala kokolata; me pun amen iei men kataman joutuk eu. **7** A jota pan majak ron jued; monion i me kelail ni a kaporoporeki leowa. **8** Monion i me kelail, a jota kin majak, lao a pan peren kida a imwintiti kan. **9** A kin kamoredi o kijakij on me jamama kan; a pun pan potopot eta; oj a pan kokoda o indand mau. **10** Me doo jan Kot pan kilan ap makara kida; a pan teterokki ni a kan ap joredi; inon en me doo jan Kot akan pan nikila.

113

KOMAIL ladun leowa kapina mar en leowa! **2** Mar en leowa en pakapinala jan met o kokolata! **3** Mar en leowa en pakapinala jan wajan katipin a dakkada ia lel won waja me a kin kirila ia! **4** leowa me ileila jan men liki kan karoj, a linan mi ponanin nanlan. **5** Ij me rajon leowa atail Kot, me kotikot pon mol a ileile melel? **6** Me kotin ireron me tikikit kan nanlan o nin jappa? **7** Me kotin kajapwilada me tikikit o jan nan pwel par, o jan nan pwel me jamama o, **8** Pwen kamondi i ren me lapalap akan, ren me lapalap en japwilim a aramaj akan; **9** Me kotin jauaja li dapwan men, pwen wiala en ol oko ar nono peren amen. Aleluia!

114

Ni anjau men lrael lipa jan Äkipten, kadaudok en lakop jan nan wai, **2** I anjau men luda wiala japwilim a jaraui kan, o men lrael japwilim a wei. **3** Madau kilaner, ap tanwei, o lordan pal pajaner; **4** Nana kan lujiluj dueta jip ol, o dol akan dueta jippul akan. **5** Madau, da me koe tanweier ki? Koe lordan, da me koe palki pajaner? **6** Komail nana kan, da me komail lujilujku dueta jip ol, o komail dol akan dueta jippul akan? **7** Jappa, koe en rerer mon leowa, mon Kot en lakop, **8** Me kotin kawuki on len pil paip o, o kantakai on utun pil.

115

KAIDIN kit leowa, kaidin kit, pwe mar omui, kom kotiki on wau, pweki omui kalanan o melel! **2** Menda men liki kan en inda: la arail Kot? **3** Atail Kot kotikot nanlan, a kak kotin wia karoj, me a kupura. **4** Arai dikek en ani kan, me wia kidar jilper de kold, iei dodok en pa en aramaj. **5** Au arail mia, ap jaja lokaia, por en maj arail mia, ap jota kak kilan waja; **6** Jalon arail mia, ap jota kak koledi meakot; nä arail mia, ap jota kak alu; re jota kak lokaiai kapin wor arail. **8** Me kin wiada pukat, me dueta irail, o pil karoj, me kin liki irail. **9** A koe lrael, liki leowa; i jauaj o pere parail. **10** Komail, kadaudok en Aron, liki leowa, i jauaj o pere parail. **11** Komail, me kin majak leowa, liki leowa, i jauaj o pere parail. **12** leowa kin kupura kitail er, o a pan kotin kapai kitail la; a pan kotin kapaida kadaudok en lrael, kapaida kadaudok en Aron; **13** A pan kotin kapaida, me majak leowa, me tikikit o me laud akan. **14** leowa en kin kapai komail da kokolata, pein komail o noumail jeri kan! **15** Komail me kapaidar ren leowa, me kin kapikadar lan o jappa. **16** Lan me japwilim en leowa, a jappa me a kotiki on aramaj akan. **17** Me melar akan jolar pan kapina leowa, pil karoj, me kodi wajan kaporem; **18** A kitail pan kapina leowa jan met o kokolata. Aleluia!

116

I KIN pok on leowa, pwe a kin erekil ai o ai nidinid. **2** Pwe a kin kapaike don ia karon a, i me i pan likwir won i arain maur i. **3** Jal en mela jali ia dier, o kamajak en pajed lel on

ia, i lel oner kalokolok o mamauk. (Sheol h7585) 4 I ap likwir won mar en leowa: Main leowa, kom kotin dorela maur i! 5 leowa me dir en mak o pun, o atail Kot me dir en kalanan. 6 leowa kin kotin apapwali me opampap akan; nai luetaiar, i ap kotin dore ia lar. 7 Nen i pur on om moleilei, pwe leowa kotin jauaja uk mau. 8 Pwe kom me kotin dorelar maur i jan nan mela, o por en maj ai jan janejan, o nä i jan a pan krijadi. 9 I pan weweid mon leowa nan jap en me maur akan. 10 I liki, o i karepen ai padapadak; a i kin kalokolok laud. 11 I indinda ni ai injenjued: Aramaj karoj me likam! 12 laduen i pan kak depuk on leowa a kapai ia kan? 13 I pan ale dal en kamaur, o likwir on mar en leowa. 14 I pan kapwai on leowa ai inau janjal mon jpwilim a aramaj akan karoj. 15 Meid kajampwal ren leowa melan jpwilim a lelapok kan. 16 O Main leowa, nai jpwilim omui ladu men, nai jpwilim omui ladu, nain omui lidu; kom kotin kamueit pajan ai jal akan. 17 I pan maironki on komui danke, o likwir on mar en leowa. 18 I pan kapwai on leowa ai inau janjal mon jpwilim a aramaj akan karoj, 19 Mon pera en tanpaj omui im jaraui, nan waron en lerujalem. Aleluia!

117 MEN liki kan karoj kapina leowa! O kainok karoj kapina il! 2 Pwe a kalanan me janjal melel on kitail, o melel en leowa pan potopot eta. Aleluia!

118 DANKE leowa, pwe i me mau, pwe a kalanan pan potopot eta. 2 Ijrael en indinda: A kalanan pan potopot eta. 3 Kadaudok en Aron en indinda: A kalanan pan potopot eta. 4 Me majak Kot akan en inda: A kalanan pan potopot eta. 5 Ni ai apwai akan i likwir won leowa; leowa kotin mani ia er o kotin kajone ia dier waja jaledok. 6 leowa kin kotin ieian ia, i jota pan majak, da me aramaj akan kak wiai on ia? 7 leowa kin kotin ieian ia nan pun en me jauaja ia, o i pan peren kida, me kailon kin ia. 8 Me mau, en liki leowa, jan kaporoporeki aramaj akan. 9 Me mau en liki leowa, jan kaporoporeki jaupeidi kan. 10 Men liki kan karoj kapil ia penaer; a ni mar en leowa i kaloe ir edier. 11 Re kapil ia penaer waja karoj, a ni mar en leowa i pan kaloe irail edier. 12 Re kapil ia penaer dueta lonlap akan, a re kunlar dueta kinjinjai nan tuka; ni mar en leowa i kaloe irail edier. 13 Re woki ia, pwe i en pupedi, a leowa kotin jauaja ier. 14 leowa iei ai kel o ai kaul, o i me kotin wiala ai jaunkamaur. 15 Kaul en kaperen o kamaur kin wiaui nan im en me pun kan, lim en leowa pali maun kin kapwaiada dodok manaman. 16 Pali maun en leowa me ileile, pali maun en leowa kin kapwaiada dodok manaman. 17 I jota pan mela, pwe memaur eta o padaki duen wiawian leowa. 18 leowa kotin kaloke ia laud, ap jota mueid on, i en mela. 19 Komail ritinadan ia wanim en pun, pwe i waja me i pan pedelon ia, pwen danke leowa. 20 let wanim en leowa, waja me pun kan pan pedelon ia. 21 I danke komui, pwe kom kotin erekier ai kapakap o jauaja ia. 22 Takai o me pwin jauje kajelar, wialar takain pukakaim. 23 Mepukat wiauier jan ren leowa, meid kapuriamui ni maj at! 24 let ran o, me leowa kotin wiadar, kitail en popol o peren kida i. 25 O Main leowa, kom kotin jauaja! O Main leowa, kom kotin kapwaiada! 26 Meid kapinan me kotido ni mar en leowa! Kit kapai komail da, me kijan toun tanpaj en leowa. 27 leowa iei Kot, o i me kotin kamarain kitail er; jaledi men mairon ni oj en pei jaraui! 28 Komui ai Kot, o i pan danke komui; ai Kot, i pan kalinanada komui. 29 Danke leowa, pwe i me mau, pwe a kalanan pan potopot eta.

119 RE meid pai, me jota kin jupun ni al arail, me kin weweid ni kapun en leowa! 2 Re meid pai, me kin kolekol a kadele akan, me kin rapaki i jan nan monion arail! 3 Me jota kin wia me jued, a weweid nan a al akan. 4 Pein komui kotikidar jpwilim omui kujoned akan, pwe jen porijok kapwaiada. 5 O ma al ai kan inen wei, pwen kapwaiada omui kujoned akan, 6 I ap jota

pan jarodi, ni ai pan apapwali jpwilim omui kujoned akan karoj. 7 I danke komui jan nan monion i melel, pwe kom kotin padaki don ia duen omui majan pun. 8 I pan kanai on jpwilim omui kujoned akan, kom der likidmaliela. 9 laduen, manakap amen pan kak weweid ni makelekel? Ma a pan wiawia duen ar majan akan. 10 I raparapa kin komui jan nan monion i; kom der kotin mueid on, i en pup wei jan ni omui kujoned akan. 11 I kolekol omui majan nan monion i, pwe i ender wia dip on komui. 12 Kapin en ko on komui, Main leowa! Kom kotin padaki don ia omui kujoned akan. 13 I kajokajoi ki au ai duen kujoned en jilan omui karoj. 14 I kin peren kita al en omui kadele kan, dueta dipijou toto. 15 I pan madamadaua duen omui kujoned akan, o kanai on omui al akan. 16 I kin peren kida omui kujoned akan, i jota pan monokela omui majan akan. 17 Kom kotin kamauia jpwilim omui ladu, pwe i en memaur eta; i ap pan kapwaiada omui majan o. 18 Kom kotin kapad pajan maj ai, pwe i en kilan manaman akan nan jpwilim omui kapun o. 19 Nai men kairu men nin jappa; kom der kotin karir jan mo i omui kujoned akan. 20 Nen i okilar ai inon ion omui kujoned akan anjau karoj. 21 Kom kotin onioni me aklapalap o, me pan wuki wei jan omui kujoned akan, en riala. 22 Kom kotin katoror jan ia namenok o me jued; pwe i kin apapwali ar kadele kan. 23 Pil jaupeidi kan kin momod pena, kaokao ad ai; jpwilim omui ladu kin madamadaua duen omui kujoned akan. 24 Melel, i kin peren kida omui kadele kan, pwe ir me jauaj o. 25 Nen i onon nan pwel; kamana ia duen omui majan. 26 I potoan on komui duen al ai kan, komui ap kotin mani ia er; kotin padaki on ia omui kujoned akan. 27 Kom kotin padaki on ia duen al en jpwilim omui kujoned akan, i ap pan madamadaua duen ar manaman akan. 28 Monion i luet kilar ai injenjued; kom kotin kamana ia da duen ar majan. 29 Re kotin pera wei jan ia al en likam, o kotiki on ia ar majan. 30 I piladar al en melel; i kin madamadaua duen omui kujoned. 31 I kin teneti on omui kadele kan; Main leowa, kom der mueid on, i en namenokala. 32 Ma kom pan kotin kamaitala monion i, i pan tan wei nan al en omui kujoned akan. 33 Main leowa, kom kotin kawewe on ia al en omui kujoned akan, pwe i en apapwali lao lel imwi. 34 Kotin padaki on ia, pwe i en kolekol omui kapun o peiki on jan nan monion i. 35 Kalua ia nan al en omui kujoned akan, pwe i kin peren kin irail. 36 Kainonion monion i omui kadele kan, a der norok moni. 37 Pirer wei maj ai, pwen der kilan me jued kot; a re kotin kakel ia da pon al omui. 38 Kolekol omui inau on jpwilim omui ladu, pwe i en majak komui. 39 Kotiki jan ia namenok, me i juedeki; pwe omui kujoned akan me mau. 40 Kotin mani, i kin inon ion ar majan akan; kakele kin ia omui pun. 41 Main leowa, kom kotin maki on ia, o kotin jauaja ia duen omui inau. 42 Pwe i en aja, japen ir, me mamale kin ia, pwe i kin liki omui majan. 43 O kom der kotiki jan au ai majan en omui melel; pwe i kaporoporeki omui kujoned akan. 44 I pan kolekol omui kapun o anjau karoj kokolata. 45 I pan weweid ni peren, pwe i raparapaki omui kujoned akan anjau karoj. 46 O i pan kajokajoi on nanmarki kan duen omui kadele kan, ap jota namenok. 47 Pwe i kin peren kida omui kujoned akan, o i kin pok on ir. 48 I kin pokadan pa i kat omui kujoned akan, me i pok on, o i pan madamadaua duen omui kujoned akan. 49 Kotin tamanda jpwilim omui ladu, duen omui majan, me i kin kaporoporeki. 50 I me kin kamait ia la ni ai luet; omui ianu kan kin kakel ia da. 51 Me aklapalap akan kin mamale kin ia; ari jo, i jota kin mueli jan omui kapun o. 52 Main leowa, ma i lamelame duen omui kujoned akan jan nin tapin jappa, i ap injenemau kila. 53 I makar kila me doo jan Kot akan, me kin mueli jan jpwilim omui kapun o. 54 Omui kujoned akan, iei ai kau en kapin nan ai im en kairu. 55 Main leowa, ni pon i kin madamadaua duen mar omui, o peiki on omui kapun. 56 Mepukat wiauier on ia er, pweki ai peiki on omui kujoned

akan. 57 Main leowa, iet pwai ai, en kolekol omui majan kan. 58 I kin nidinid on komui jan nan monion i; kom kotin maki on ia duen omui inau o. 59 I kin madamadaua duen al ai, ap kainen won omui kadede kan nā i kat. 60 I kin nantion o iota pwawpawnd kolekol omui kujoned akan. 61 Pwin en me doo jan Kot akan kapil ia pena, ari jo, i iota monokela omui kapun kan. 62 Ni ailep en pon i kin paurida, pwen danke komui, pweiki omui kujoned pun. 63 I kin waroki on ir karoj, me majak komui o ir, me apapwali omui kujoned akan. 64 Main leowa, jappa direki omui kalanan; padaki on ia omui kujoned akan. 65 Main leowa, komui me kotin wiai on jpwilim omui ladu kamaus kan duen omui inau o. 66 Padaki on ia tiak mau o leolek, pwe i kin liki omui kujoned akan. 67 Mon ai aktikitikala, i kin japujapun, a met i kin apapwali omui majan. 68 Komui me mau o kapunlol, kotin padaki don ia jpwilim omui kujoned akan. 69 Me aklapalap akan kin kalikama ia; a nai kin apapwali omui kujoned akan jan nan monion i. 70 Monion arail majul kila wi; a i kin peren kida omui kapun. 71 Meid mau on ia omui kaopampap ia la, pwe i en padakki omui kujoned akan. 72 Kapun jan nan jilan omui mau on ia, jan kold o jilper kid toto. 73 Lim omui kan kapik o wia ia dar, padaki on ia, pwe i en aja omui kujoned akan. 74 Me kin majak komui, pan kilan ia, ap peren kida, pwe i auiau omui majan. 75 Main leowa, i aja, me omui kadeik kan me pun, o kom kotin kaopampap ia la ni omui melel. 76 Omui mak pan kamait ia la, duen me kom kotin inauki on jpwilim omui ladu. 77 Kom kotin kupura ia, i ap pan memaur eta, pwe i kin peren kida omui kapun. 78 Me aklapalap akan en jarodi, pwe re jupon on ia ni jokarepa; a nai madamadaua duen omui kujoned akan. 79 Me majak komui, ren waroki on ia, o me aja duen omui kadede kan. 80 Monion i en pun ni omui kujoned akan, pwe i ender jarodi. 81 Nen i kin inon ion omui dore ia la, i auiau omui majan. 82 Por en maj ai kin anane omui inau, kalelapok: lad me kom pan kotin kamait ia la? 83 Pwe i luetalar rajon deun pil eu nan adinai, i iota monokela omui kujoned akan. 84 Arai da, jpwilim omui ladu pan memaurada? lad me kom pan kotin kadeikada ai imwintiti kan? 85 Me aklapalap akan weiradan ia por akai, irail me jota kin duki on jpwilim omui kapun o. 86 Jpwilim omui kujoned akan karoj me melel. Irail raparapa kin ia ni iota karepa; kom kotin jauaja ia! 87 Me ekij, re pan kame ia la jan nin jappa, a nai iota muei jan omui kujoned akan. 88 Kamaur ia da duen omui kalanan, a nai pan kolekol kadede en jilan omui. 89 Main leowa, omui majan pan potopot eta nanlan. 90 Omui melel kin jan eu kainok lel eu; komui me kotin kajonedier jappa o a pan mimieta. 91 Irail karoj mimieta lao lel ran wet, duen omui kujoned akan, pwe karoj kin upa komui. 92 Ma omui kapun jota pan kaperen pa i, i pam mela ni ai luet. 93 I jota pan monokela omui kujoned akan kokolata, pwe ir me komui kakela kin ia da. 94 Nai jpwilim omui, kom kotin jauaja ia! Pwe i inon ion jpwilim omui kujoned akan. 95 Me doo jan Kot akan majamajan ia, pwen kame ia la; i kin apwali omui kadede kan. 96 I kilaner imwin meakaroj, a jpwilim omui kujoned pan mimieta. 97 La wan ai pok on jpwilim omui kapun! Nin ran karoj i kin kajokajoi due. 98 Kom kin kalelek kin ia omui kujoned akan jan ai imwintiti kan, pwe irail pan ieian ia kokolata. 99 Nai lolekon jan ai jaunpadak kan karoj, pwe i kin madamadaua duen omui kadede kan. 100 Nai lolekon jan me ma kan, pwe i kin apapwali jpwilim omui kujoned akan. 101 I jota mueid on nā i, en weweid pon al jupon, pwe i en kolekol omui majan. 102 I jota wuki wei jan omui kujoned akan, pwe kom kotin padaki on ia er. 103 Omui majan me iau jan onik nan au ai. 104 Omui kujoned akan kin kalelek on ia, i me i kin tataki al jupon karoj. 105 Jpwilim omui majan me jer pan nā i, o kamarain pan al ai. 106 I kaukilar, me i pan kolekol omui kujoned pun kan, o i pan kapwaiada. 107 I injenjued melel; Main leowa, re komui kamaur ia da duen omui inau. 108 Main leowa, kom kotin

kupura kijakij en au ai, o kotin padaki on ia omui kujoned akan. 109 I kin wewa maur i nan pa i kat; i iota monokela omui kapun. 110 Me doo jan Kot akan injenjare ia, a i iota wuki wei jan omui kujoned akan. 111 Omui kadede kan iei ai jojo joutuk, pwe re kaperenda monion i. 112 Monion i kin inon ion kapwaiada omui kujoned akan anjau karoj kokolata. 113 I kin kailonki me lol riapot, o i kin pok on omui kapun. 114 Komui ai kadauk o pere pa i, i kaproporeki omui majan. 115 Komail me jued akan en muij jan ia! I men apapwali kujoned en ai Kot akan. 116 Jauaja ia duen omui inau, i ap pan memaur eta; o kom der kotin mueid on, i en namenokala ni ai kaporopor. 117 Kamana ia da, i ap pan kelailada, i ap pan apapwali omui kujoned akan anjau karoj. 118 Kom kin kotin tiakedi karoj, me pan wuki wei jan omui kujoned akan; pwe arail jupon me dir en likam. 119 Kom kin kotin kaje jan jappa me doo jan Kot akan karoj dueta jamit; i me i kin pok on ki omui kadede kan. 120 I kin majak komui, i me i kin mujererek, o i kin majak omui kadeik kan. 121 I kin apapwali me inen o pun; kom der kotin pan ia lan ren me kin wia jued on ia. 122 Jauaja jpwilim omui ladu o kamaitala i; me aklapalap akan ender jued on ia. 123 Por en maj ai inon ion omui kamaur ia, o omui inau pun. 124 Wia on jpwilim omui ladu duen omui kalanan, o kotin padaki on ia omui kujoned akan. 125 Nai jpwilim omui ladu; kotin padaki on ia, pwe i en dedeki jpwilim omui kadede kan. 126 Anjau leler, me leowa pan kotin wiawia; pwe irail kawela jpwilim omui kapun. 127 I me i kin pok on i jpwilim omui kujoned akan, jan kold o kold linan. 128 I me i kin kajampwaleki jpwilim omui kujoned akan karoj, i tata ki al en likam karoj. 129 Omui kadede kan meid kapuriamui, i me monion, i apapwali kin ir. 130 Ma omui majan pan janjalada, a pan kareda peren o leolekon on me opampap akan. 131 Au ai kin jar pajan o inon ion jpwilim omui kujoned akan; pwe i kin anane ir. 132 Kom kotin wukedoke don ia, o maki on ia, duen me kom kin wiai on ir, me pok on mar omui. 133 Kotin kainenela al ai nan jpwilim omui majan, o der mueid on, me jued kot en wiawia ia. 134 Kotin dore ia la jan mor jued em aramat akan, a i ap pan kolekol omui kujoned akan. 135 Kotin kamarainiki omui ladu jilan omui, o kotin padaki on ia duen omui kujoned akan. 136 Por en maj ai me dir en pil, pweiki ar jota peiki on omui kapun. 137 Main leowa, komui me kotin pun, o omui kujoned akan me pun. 138 Komui me kotiki on kit er kadede pan omui pun o melel, pwe i en nantion kapwaiada. 139 I injenjued melel, koren ion mela, pweiki ai imwintiti kan monokela omui majan akan. 140 Omui majan meid makelekel, o jpwilim omui ladu kin pok on. 141 Nai me tikitik o me mal amen, a i iota kin monokela omui kujoned akan. 142 Omui pun me pun joutuk eu, o omui kapun me melel. 143 Majak o apwali lel don ia; omui kujoned akan ai peren. 144 Pun en jpwilim omui kadede kan me joutuk, padaki on ia, i ap pan memaur eta. 145 I nidinid jan nan monion i; leowa kom kotin mani ia! I pan apapwali omui kujoned akan. 146 I likwir won komui, kom kotin jauaja ia, a i ap pan kolekol omui kadede kan. 147 Nin joran i kodo o nidinid; i auiau omui majan. 148 I kin pirida ni ailep en pon, pwen madamadaua duen omui majan. 149 Erekil ai duen ar kalanan; Main leowa, kamaur ia da duen omui kujoned akan. 150 Ai imwintiti jued akan koren ion ia, a re doo jan jpwilim omui kapun; 151 Main leowa, komui me koren ion ia, o omui kujoned akan karoj me melel. 152 I aja jan maj o, me komui kajonedier jpwilim omui kadede kan, pwen potopot eta. 153 Kom kin ireron ai luet, o kamaio ia da! Pwe i iota monokela omui kapun. 154 Kotin apapwali ia, o dore ia la, o kamaur ia da duen omui inau. 155 Me doo jan Kot akan kin doo jan maur, pwe re jota kin ijenoki omui kujoned akan. 156 Omui kalanan meid laud, Main leowa; kom kotin kamaur ia da duen omui kujoned akan. 157 Me pakipaki ia, o palian ia me toto; ari jo, i iota wuk wei jan omui kadede kan. 158 I

kin kilekilan me mor jueed akan, ap pokela, o i kin juedeki, pwe re jota kin peiki on omui kujoned o. **159** Kotin majando, me i kin pok on jpwilim omui kujoned akan; Main leowa, kotin kakel ia da, duen omui kalanan. **160** Omui majan me dir en melel, o majan en omui kapun pan duedueta. **161** Jaupeidi kan kin majamajan ia ni jokarepa; a monion i kin majak omui majan akan. **162** I kin peren kida omui inau dueta amen, me diaradar pai kajampwal eu. **163** I kailonki likam o juede kin irail, a i kin pok on jpwilim omui kapun. **164** Pan ije pak i kin kapina komui ni ran ta ieu, pweki kujoned en omui kapun kan. **165** Me kin pok on jpwilim omui kapun, kin popol melel, re jota pan jalonal. **166** Main leowa, i kin auaiai omui kamaur, o i kin peiki on jpwilim omui kujoned akan. **167** Monion i kin kolekol jpwilim omui kadeed kan, o kin pok on irail melel. **168** I kin kolekol jpwilim omui kujoned o kadeed kan, pwe al ai kan karoj me janjal mo'mui. **169** Main leowa, kotin mani ai nidinid, o kotin padaki on ia duen omui majan. **170** Re kotin mani ai kapakap, o dore ia la duen omui inau. **171** Komui lao padaki on ia omui kujoned akan, kil en au ai ap pan kapina komui. **172** Lo i pan kauleki duen omui majan, pwe omui kujoned akan karoj me pun. **173** Lim omui en jauaja ia, pwe i piladar omui kujoned akan. **174** Main leowa, i kin inon ion omui kamaur, o i kin peren kida omui kapun. **175** Kom kin iean nen i, pwen memaur eta ap kapina komui, o lim omui pali maun en jauaja ia. **176** Nai raj on jip amen me janjalon jili o jalonal; kom kin rapaki jpwilim omui ladu, pwe i iota monokela omui kujoned akan.

120 NI ai apwäl akan i likwir won leowa, a ap kotin mani ia. **2** Main leowa, kotin dore ia la, jan au en me kin likam, o lo en kotaue. **3** Da me lo likam kak wiia on uk, o da me a kak kapwaiarda? **4** A rajon kananan kajik katieu kon kan ren me kelai amen, dueta kijiniae nan alek. **5** Meid apwäl on ia, ai kairu nan Mejek, o ai kaujon impan im en men Kedar! **6** Meid warai on ai kaukaujion ren aramaj akan me kin tataki muezai mau. **7** I inon ion muezai mau, a ni ai pan lokaia, re kin mauki mauin.

121 I JARADAN nana kan, waja jauaj pa i pan pwarado jan ia. **2** Jauaj pa i pan pwarado jan ren leowa, me kin kapikadar lan o jappa. **3** A jota pan kin muezai on nää om, en krijadi; o me kin jinjila uk, jota kin jaimokala. **4** Kilan, jile pan Ijrael jota kin jaimok de jaimok kalik. **5** leowa lei jile pa om, leowa lei motan pa om pali maun. **6** Katipin jota pan dakar uk nin ran de maram ni pon. **7** leowa pan kin pera wei jan uk jon en jueed karoj, a pan kin jinjila nen om. **8** leowa pan kin jinjila uk ni om pedoi o pedelon, jan met o kokolata.

122 I PEREN kida ar indai on ia: Kitail en kolan nan tanpaj en leowa! **2** Nä at akan pan mi ni wanim en kel en lerujalem. **3** lerujalem kanim eu me kakaudar, pwen kanim kelail eu. **4** Waja me kainok kan kin momaitala ia, kainok en leowa kan, jaunkadade en Ijrael, pwen kapina mar en leowa. **5** Pwe i waja me mol en kadeik mi ia, mol en kadaudok en Dawid. **6** Poeki on lerujalem a pai kan! Me kin pok on uk, en paida! **7** Muezai mau en mi ni om kel, o pai nan om im akan! **8** I pan kapakapa kin uk pweki ri ai o kompoke pai kan. **9** I pan rapaki on uk me mau melel, pweki tanpaj en leowa at Kot.

123 I KIN jarada won komui, me kinotikot nanlan. **2** Kilan, duen maj en ladu kan kin kilekilan lim en ar jaumaj akan, o duen maj en lidu kan kin kilekilan a jaumaj li, iduen maj at kin ariri leowa at Kot, a lao kinotik maki on kit. **3** Main leowa, kom kin maki on, kinotik maki on kit! Pwe kit me dir en namenok. **4** Monion i toutouki en me jueed akan ar mamale kin kit o en me aklapalap akan ar kanamenok kin kit.

124 IJRAEL en inda: Ma leowa jota pan kin iean kit, **2** Ma leowa jota pan kin iean kit, ni en aramaj akan ar palian kit, **3** Re pan katala kit ala ni at memaur, ni ar linaranar kin kit. **4** Pil akan ap pan kamop kit ala, pilap akan kadupwaledi nen it. **5** Pil akan itida melel lao kadupwaledi nen it. **6** Kapin on leowa, me jota muezai on, ni arail en ter kit pajan! **7** Nen it pitii jan injar en jauninjar dueta manpir amen; injar ola, a kit pitila. **8** Jauaj pat iei mar en leowa, me kinotikot lan o jappa.

125 Me liki leowa kin rajon dol Jion, me jota kin mokid, a pan potopot eta. **2** Duen dol akan kin kapil pena lerujalem, iduen leowa kin kinotik ren jpwilim a aramaj akan, jan met o kokolata. **3** Pwe jokon en me doo jan Kot akan jota pan mimieta ren kijin pwin en me pun kan, pwe me pun kan ender kapa won pa ar kan nin japon. **4** Main leowa, kin kajanaleda omui kalanan on me mau kan o on ir, me melel nan monion arail. **5** A me kin wuki won ni al japon, leowa pan kinotik irail wei ianaki me jueed akan. Ijrael en popol!

126 NI anjau leowa kin kapuredor me jaldi en Ijrael akan, **2** kit rajon ir, me auramen. **3** I anjau au at me dir en kaurur, o lo at me dir en nijinij. I anjau men iki kan ap inda: Meid laud dodok en leowa re'ail! **3** Melel, dodok en leowa meid laud on kit er, o i me je kin peren kida. **4** Main leowa, re kin kapuredor at jaldi kan dueta pilap en jip en pali air akan. **5** Me kamore kidi pil en maj arail, pan dolun ni peren. **6** Re kin weweidi janejan, o kin wewa wa kajampwal, a ni ar puredo, re pan peren, wado ar kap en wa kan.

127 MA leowa jota pan kauada im o, dodok en pwin jauje jota pan katepa; ma leowa jota pan jinjila kanim o, jaunmajamajan pan majamajan mal. **2** Jota katepa on komail, ma komail pan paurida nin joran, ap pil pwand kamol ni pon, o toutouki okotme, ni omair manamana, pwe a kin kakewapwala jpwilim a kompokepa kan ni ar mamair. **3** Kilan, jeri ko iei kijikij eu jan ren leowa, o wan aramaj pai eu. **4** Duen kananan kajik katieu nan pa en ol komad amen, iduen putak ko ar pan pwaide. **5** Meid pai ol o, me a lepan me direki mepukat! Re jota pan jarodi, ni ar kapun pena ren ar imvintiti kan.

128 MEID pai karoj, me kin majak leowa, me kin weweidi nan jpwilim a al akan! **2** Pwe koe pan memaureki dodok en pa om akan, koe meid pai o pwaide mau. **3** Om paud pan rajon tuka en wain pot, me wa mau nan im om, o noum jeri kan pan dueta paini, me kapwata om tepel. **4** Kilan, iduen ol o, me majak leowa, a pan pwaide. **5** leowa pan kapai uk ada jan nan Jion, pwe koe en kilan pai en lerujalem arain om maur. **6** O koe pan kilan jeri eu noum jeri ko. Ijrael en popol!

129 IJRAEL en inda: Re katoutou ia melel jan ni ai tikitik lel met pak tot. **2** Pan pak tot re katoutou ia melel jan ni ai tikitik lel met; ari jo, re jota kak kaloe ia di. **3** Men jajapap weirada pon tinjau ai, wiadar warawar reirei. **4** A leowa me pun, a kin lepuk pajaner jal en me doo jan Kot akan. **5** Karoje me kin tataki Jion, en jarodi o tanwei! **6** Ren rajon rä pon oj en im o, me kin mon pena mon a pan uijuda! **7** Me jota kin kadirela kumut en pa en jaundolun, de pa en me kin pir pena kap akan. **8** Pwe me kin daulul waja o, ren der inda: Kot en kinotik kupura maui komail! Kit kapai komail da ni mar en leowa!

130 MAIN leowa, i kin likwirda won komui jan nan waja lol. **2** Main, kinotik maki on ai! Karon omui en mamani ai nidinid! **3** Ma komui leowa, pan kinotik kapokonki on aramaj dip akan, Main, ij me ap pan kak kajinenda mo'mui? **4** A komui kin kinotik mak, pwe aramaj en majak komui. **5** I kin auaiai leowa, nen i kin auaiai, o i

kin auaiai a inau. 6 Nen i kin auaui Kaun o, jan jaunmajamajan kin auaui manjan, jaunmajamajan kin auaui manjan. 7 Ijrael auaiai leowa, pwe leowa me kalanan, o waja en kamaio mi re a; 8 A pan kotin dorela Ijrael jan dip a kan karoj.

131 MAIN leowa, monion i iota aklapalap, o por en maj ai iota aklapalap; i iota kin inon ion dodok, me i iota itar on. 2

Melel, i kamoleileilar monion i dueta kijin jeri me muei jan didi en a nono; duen jeri me muei jan didi en a nono, iduen monion i moleileilar. 3 Ijrael, auaui leowa jan met o kokolata!

132 MAIN leowa, kom kotin tamanda Dawid o a awpal akan karoj, 2 Me kauki on leowa, o a inauki on Kot manaman en lakop: 3 I iota pan pedelon on nan im ai, o i iota pan wendi pon loj, 4 I iota pan mueid on maj ai en mair, de por en maj ai, en mair pena, 5 Lao i pan diar ekij waja on leowa, wajan tanpaj en Kot manaman en lakop. 6 Melel, je roner duen i nan Eprata; je diaradar i nan jap en laar. 7 Je pan pedelon on nan tanpaj a o kaudok ni utipa. 8 Kotida, Main leowa, koti don omui kamol, komui o kopan omui manaman! 9 Japwilim omui jamero kan en likau kida pun, o japwilim omui me jaraui kan en pereperen. 10 Re der jopwei jan maj en japwilim omui me keidier, pweki Dawid japwilim omui ladu. 11 leowa kotin kaula on Dawid kaula melel eu, o a iota pan kawukila: I pan kajapwiladan mol om kijan kadaudok om. 12 Ma noum jeri ko pan kolekol ai inau, o ai kujoned akan, me I pan kawewe on irail, nairail jeri ko ap pil pan mondi pon mol om kokolata. 13 Melel leowa kotin pilada Jion, o a kotin men kotikot waja o. 14 let wajan ai kamol kokolata; wata et, me I pan kaukaujion ia, pwe waja et I kin maku. 15 I pan kapaiada kan a mana, o pan ki on me jamaama re'rail prot toto. 16 O I pan kalikauwi kida maur arail, jamero kan, o me lelapok re'rail pan nijinij laud. 17 I waja mana en Dawid pan pwaida mau, I kaonopadan nai, me keidier, marain eu. 18 I pan kalikauwi kida namenok a imwintiti kan a kapwat en nanmarki pan mi pon mona.

133 KILAN, meid kajelet, ma pirien eu kaujon pena ni limpok!

2 A dueta le pon kadockenmai, me kin kerekeredi nan alij en Aron, me kin kerekeredi ni imwin a likau; 3 Dueta poik en Ermon, me kin moredi pon dol en Jion kan, pwe i waja, me leowa pan kotin kapaiada o kamaurada kokolata.

134 KILAN, kapina leowa komail ladun leowa karoj, me kin mi nan tanpaj en leowa ni pon kan! 2 Komail pokada pa omail nan pera jaraui o kapina leowa! 3 leowa kotin kapai uk ada jan nan Jion, i me kotin kapikadar lan o jappa.

135 KAPINA mar en leowa, papan leowa, komail kapina! 2

Komail me mi nan tanpaj en leowa, nan pera moa en tanpaj en atail Kot. 3 Kapina leowa, pwe leowa me kalanan; kauleki mar a, pwe i me mau. 4 Pwe leowa kotin piladar lakop, o Ijrael, pwen japwilim a. 5 Pwe i aja, leowa meid lapalap, o atail Kot me lapa jan kot akan karoj. 6 Karoj me leowa kotin kupura, a kin wiada naranl o pil ni jappa, nan madau o pajed. 7 A kin kotin wiai on tapok kan, ren dauda jan ni imwin jappa, me kin kotin wiada liol o pil katau, me kin kotin kadarala kijinian jan a pera kan. 8 A kin kamelar mejeni kan nan Äkipten karoj ren aramaj o man akan. 9 O kotikidan uk, Äkipten, kilel o manaman akan, on Parao o na ladu kan karoj. 10 Me kotin kaloedi wein men liki kalaimun akan o kamelar nanmarki kelail akan. 11 Jion, nanmarki en Amon, o Ok, nanmarki en Pajan, o wei en Kanaan karoj. 12 O kotiki on japwilim a men Ijrael jap arail, pwe ren jojoki. 13 leowa, mar omui pan potop eta; Main leowa, kataman pa omui pan jan eu kainok lel eu. 14 Pwe leowa pan kotin kapun japwilim a aramaj

akan, o a pan kotin maki on japwilim a ladu kan. 15 Dikedik en ani mal en men liki kan wiau kida jilper o kold, me pa en aramaj wiadar. 16 Au arail mia, ap jaja lokaia, por en maj arail mia, ap jota kak kilan waja; 17 Jalon arail mia, ap jota kak ron waja, pil jota an mi nan au ar. 18 Me kin wiada pukat me dueta irail, o pil karoj, me kin liki irail. 19 Kadaudok en Ijrael en kapina leowa! Kadaudok en Aron en kapina leowa. 20 Kadaudok en Lewi en kapina leowa! Komail me majak leowa, en kapina leowa! 21 Kapin on leowa jan nan Jion, me kotikot lerujalem! Aleluia!

136 DANKE leowa, pwe i me mau, pwe a kalanan pan potopot eta. 2 Danke on Kot en kot akan, pwe a kalanan pan potopot eta.

3 Danke on Kaun en kaun akan, pwe a kalanan pan potopot eta, 4 Pwe i ta me kin wiada manaman akan, pwe a kalanan pan potopot eta, 5 Me kotin wiadar lan akan ni a erpit, pwe a kalanan pan potopot eta, 6 Me kotin pak pajaner jappa pon pil, pwe a kalanan pan potopot eta, 7 Me kotin wiadar marain laud akan, pwe a kalanan pan potopot eta, 8 Pwe katipin en kaunda ran, pwe a kalanan pan potopot eta; 9 Jaunipon o uju kan en kaunda pon, pwe a kalanan pan potopot eta, 10 Me kotin kaloedi Äkipten, ni a kamelar ar mejeni kan, pwe a kalanan pan potopot eta. 11 O kotin kalua Ijrael jan waja o, pwe a kalanan pan potopot eta, 12 Ki lim a manaman o, ni a kotin kapa wei lim a, pwe a kalanan pan potopot eta, 13 Me palan pajan jed waitata, wia pali ria pali, pwe a kalanan pan potopot eta, 14 O mueid on Ijrael, en kotela nan waron a, pwe a kalanan pan potopot eta, 15 Me kotin kajedi on nan jed waitata Parao o na karji akan, pwe a kalanan pan potopot eta, 16 Me kotin kalua japwilim a aramaj akan nan jap tan, pwe a kalanan pan potopot eta, 17 Me kotin kamelar nanmarki lapalap akan, pwe a kalanan pan potopot eta. 18 O kotin kamelar nanmarki kelail kan, pwe a kalanan pan potopot eta, 19 Jion, nanmarki en Amon, pwe a kalanan pan potopot eta, 20 Ok, nanmarki en Pajan, pwe a kalanan pan potopot eta, 21 O wiakila jap arail men jojo, pwe a kalanan pan potopot eta, 22 Jojo en japwilim a ladu Ijrael, pwe a kalanan pan potopot eta, 23 Pwe a kotin kupura kit ni at kankannerer, pwe a kalanan pan potopot eta, 24 O kotin dore kitail la jan atail imwintiti kan, pwe a kalanan nan pan potopot eta, 25 Me kotin kamana me maur akan karoj, pwe a kalanan pan potopot eta, 26 Danke on Kot en nanlan, pwe a kalanan pan potopot eta.

137 KIT momoder ni kailan pilap en Papel akan o janejan, ni at tamanda Jion. 2 Kit lanadar at arp akan nin tuka kan,

me mi waja o, 3 Pwe me jali kit edi inda, jen kaul, o jen pereperen ni at mamaiei: Komail wiai on kit kaul apot duen Jion. 4 laduen at pan kak wiada kaul on leowa nan jap en men wai? 5 Ma i pan monoke uk ala lerujalem, pa i pali maun ap pil pan monokinokla. 6 Lo i pan paj on pan natanat aï, ma i jolar pan taman uk adar, ma i jolar pan peren kida lerujalem mon meakaroj. 7 Main leowa, kom kotin tamanda en men Edom ar lokolokaia ni ran awpal en lerujalem: Kawela, Kawela lao lel on nan pwel! 8 Toun Papel, morjued koe, re meid pai, me pan wiai on uk duen me koe wiadar! 9 Meid pai ir, me pan koledi noum jeri pwelel o kajuk pajan nin takai!

138 I KAPINA komui jan nan monion i, i pan kakaule kin

komui mon dikedik en ani kan. 2 I pan kakaudok inen won japwilim omui im en kaudok jaraui, o kapina mar omui, pweki omui kalanan o melel, pwe kom kotin kalinanada mar omui jan meakaroj ki omui majan. 3 Ni ai likwir won komui, komui apot kotin mani ia, o kom kamanada monion i melel. 4 Main leowa, nanmarki en jappa karoj pan kapina komui, ni ar pan ron majan en jilan ir, 5 O re pan kauleki al en leowa kan, pwe linan en leowa meid laud.

6 Pwe leowa me lapalap ap kotin ireron me tikitik kan, o a kotin mani me aklapalap, jan ni waja doo. 7 Ni ai weweid nan kamak melel, kom kin kotin kolekol on ia maur i, o kom kin kapa won lim omui pan makar en ai imwintiti kan, o kom jauaja ia da ki lim omui maun. 8 leowa pan kotin wiawia ia. Main leowa, omui kalanan me pan potopot eta; Kom der kotin muei jan dodok en lim omui kan.

139 MAIN, leowa, kom kotin kadiarokada lol i, ap kotin mani ia. 2 Kom pil kotin mani ma i momod de uda, ap kotin mani ai lamelam ni ar kotin doo jan ia. 3 Ir me kotin kupura ia ni ai potopoto jili, o ni ai wonon, ap kotin mani ai tiak kan karoj. 4 Melel Main leowa, jota ai poto jan ni lo i, me kom jota kotin mani. 5 Kom kin kotin ieian ia waja karoj, o kom kin kapado lim omui po i. 6 Mepukat meid kapuriamui on ia, meid apwal, i jota kak dedeki. 7 la waja, i pan kak ko jan mon nen ar ia? O ia waja, i pan kak piti jan jilan ar ia? 8 Ma i pirdala nanlan, kom kotikot waja o, o ma i onop on wendi nan wajan mela, kom pil kotikot ia. (Sheol h7585) 9 Ma i ale pan pir en umpul en katipin, ap mimieta ni kailan madau, 10 Lim ar pil pan kare ia waja o, o lim ar maun pan kolekol ia. 11 Ma i pan inda: Rotorot en kadupwal ia di, pon ap pil pan marainla imp ai. 12 Pwe rotorot jo kin rotorot mo omui, o pon kin marain dueta nin ran, rotorot kin dueta marain. 13 Pwe kom me kotin wiadar mudiilk i, o kom kotin wia ia da nan kaped en in ai. 14 I danke komui, duen kapuriamui en ai wiauia ia da, meid kapuriamui jarpwilim ar dodok kan, nen i pil dedeki melel mepukat. 15 Kokon ai kan me janjal on komui ni ai wiauier waja rir, ni ai wiauier waja lol en jappa. 16 Jilan ir mani ia ni ai jaikenta wiauier, o ran karoj me kokodo, ap jaikenta mia, me kiledier nan jarpwilim omui puk o. 17 Main Kot, meid kajampwal on ia duen meakan karoj, me komui kin kupukupura! 18 Ma i pan wadok ir, i jota pan kak on, pwe re me toto jan pik en oror, ni ai pirda, i kin mimieta re omui. 19 O Main Kot, kom jota men kamela me doo jan Kot akan; o me kin inon ion nta, en muei jan ia! 20 Pwe re kin lokaia jued duen komui, o jarpwilim omui imwintiti kan kin kanudu ni jokarepa. 21 I kin kailonki, Main leowa, me kin kailonki komui, o i juedeki ar palian komui. 22 I kin kailon kin ir melel, re wialar ai imwintiti. 23 Main Kot, kom kotin kajauia ia, o mani duen monion i, kotin rapaki duen me i kin lamelame. 24 O kom kotin majani, ma i mi pon al jued, o kotin kalua ia pon al joutuk.

140 MAIN leowa kom kotin dore ia la jan aramaj jued akan; pera jan ia aramaj morjued akan. 2 Me lamelame jued nan monion arail, o kareda pei nin ran karoj. 3 Iral kin ada lo arail dueta jerpent; pojien en jerpent mi pan lo arail. (Jela) 4 Pera wei jan ia pa en me doo jan Kot akan, o aramaj morjued akan, me kin madamadaua duen ar pan kawe ia la. 5 Me aklapalap akan kin rir injare ia, o uk pot, me re wiai on ia liman al o; o jon, en men kol ia di, me re wiadar. (Jela) 6 A nai indan leowa: Komui ai Kot; kom kotin erekai ninidinid, Main leowa! 7 leowa Kaun, iei jauaj pa i kelail; ni anjau en pei komui perera mon ai. 8 Main leowa, kom der kotin mueid on me doo jan Kot akan ar inon; o der kotin kapwaiada injen ar, pwe re de aklapalapala. (Jela) 9 Me jued kot, me ai imwintiti kaonopadan ia en japal won pein irail. 10 Kijinai en moredi on po'rail; A en kotin kaje irail di nan kijinai, nan lapake, pwe ren jolar pitila. 11 Me lo a jued, ender pwaida nan jap o, ol morjued, me jued en pakipaki i, lao a pan pupedi. 12 I aja, me leowa pan kotin apapwali me luet akan, o jauaj pun en me jamama kan. 13 Melel, me pun kan pan kapina mar omui, me melel akan pan mimieta mon jilan ar.

141 MAIN leowa, i kin likwir won komui, kom kotin madan don ia; kom kotin erekai nil ai, ni ai pan likwir won komui. 2 Kom kotin kajampwaleki ai kapakap dueta mairon ijii; o pokadan

pa i kat dueta mairon eu ni jautik. 3 Main leowa, kom kotin jinjila au ai, o pera kil en au ai. 4 O der kotin kainon on me jued kot monion i, pwe i ender ian me doo jan Kot akan wiada me jued, o i ender ian ir kankan, me re kin iauki. 5 Me pun amen en kame ia ni a kadek, o kapun ia, pwe iei me pan mau on ia dueta le on mon ai, mepukat i jota pan kan, o i kin kapakap anjau karoj, pwe ren der wiai on ia me jued. 6 Kalua parail en pijkendi jan pon paip; irail ap pan duki on ai padak o aja, me ir me mau. 7 Duen amen pan wera pajan jap, iduen ti't akan, me lokidokila ni kailan wajan mela. (Sheol h7585) 8 Ari jo, maj ai kin ariri komui, Main ai Kot, i liki komui, kom der kotin kajapokela maur i. 9 Pera wei jan ia injar, me re kaonop on ia, o jon en men kol ia di ren me morjued akan. 10 Me doo jan Kot akan en pein lodi on arail injar, a nai en dauli.

142 I LIKWIRKI nil laud on leowa. Ki nil ai i kin ninidideki on i leowa. 2 I kin kajanjale on i ai apwal akan, o i padaki on i katoutou pa i kan. 3 Nen i lao luetala, kom ap pan kotin apapwali. Irail rir wiai on ia injar eu liman al, me i kin weid ia. 4 I kilan ni pali maun i, ari jota, me men jauaja ia; i jota kak pitila, pwe jota me kin idok ia. 5 Main leowa, i likwir won komui, o potoan: Komui me ai paip, o pwaij ai nan jap en me maur akan. 6 Kom kotin mani ai periweri, pwe nai meid luet; dore ia la jan me kin pakipaki ia; pwe nai jota itar on ir. 7 Kalua jan nen i nan imaten, pwe i en kapina mar omui. Me pun kan pan pokon don ia, ma kom pan kotin jauaja ia.

143 MAIN leowa, kom kotin erekai ai kapakap, o karon ar en mani ai ninidinid; mani ia ni ar melel o ar pun. 2 Kom der kotin kadekada jarpwilim omui ladu, pwe mo'mui jota me maur me pun. 3 Pwe imwintiti kin majamajan ia, o kin tiakedi maur i; a kin kaje ia di waja rotorot dueta ir me melar maj o. 4 Nen i kin luetala, o monion i ponla. 5 I kin tamanda anjau maj akan, o madamadaua duen ar wiawia kan; i kin lamelame duen dodok en lim omui kan. 6 I kin kapa won komui pa i kat, duen jap madekon eu, me kin inon ion katau, iduen nen i kin inon ion ir. (Jela) 7 Main leowa, kom kotin mani ia madan, nen i kin dupokala. Kom der kotin karirala jilan omui jan mo i, pwe i ender dueta ir, me pan lokidokila. 8 Nin joran omui kalanan en pwara don ia, pwe i kin liki komui; kom kotin kajale on ia al, me i en weid ia, pwe nen i kin auiau komui. 9 Main leowa, kom kotin dore ia la jan ai imwintiti kan, i kin kaporoporeki komui. 10 Padaki on ia, pwe i en dodok duen kuper omui; pwe komui ai Kot; nen omui mau en kotin kalua ia pon al pun; 11 Main leowa, kom kotin kamau ia da pweki mar omui; kalua ia jan nan waja apwal ni omui pun. 12 O kotin kawela ai imwintiti kan, pweki omui kalanan; o kotin kamela karoj me kin katoutoui nen i, pwe nai jarpwilim omui ladu.

144 KAPIN on leowa ai paip, me kin padaki on pa i kat pei, o jondin pa i kat mauin. 2 Komui ai mak, o ai kel, o ai imaten ileile, o ai jaundor, o pere pa i, i me i kin liki, me kin kaloedi on ia nai aramaj akan. 3 Dakot aramaj o, pwe komui kin kotin kupukupura i, de nain aramaj, pwe komui kin kotin apapwali i? 4 Aramaj amen dueta jota meakot, a anjau kin tanwei dueta mota. 5 Main leowa, kotikidi jarpwilim ar lan akan o kotidi don kit, kotin jair nana kan, pwe adiniae en kujuda. 6 O kotin kadarado liol, pwen kamueit ir pajan, kajiki wei jarpwilim ar kanan kan kajik kan, pwen kamajak ir wei. 7 Kapawai lim ar akan jan ni mol omui waja ileile o dore ia la, o kotin kamaur ia da jan nan pil kalaimun o jan nan pa en nain men wai. 8 Me au arail kin lokaia likam o ar wiawia kan me jupun. 9 Main Kot, i pan kaule kin komui kaul kap pot, i pan kajanki on komui arp, pjalter me jal ejok. 10 Komui me kotiki on nanmarki kan, ren poedi, o dorela jarpwilim omui ladu Dawid jan ni kodlaj en me jued. 11 Re pil kotin dore ia la jan nan pa en nain

men wai, me au arail kin lokaia likam o ar wiawia kan me japun. **12** Pwe nait putak kan en kakairida dueta tuka mau kan, o nait jeripein dueta maj en did en nan kaim en im linan eu. **13** Pwe at pera en nak en dir en kijin mana, en itar on kikiwei jon karoj, o at jip akan en kaparapar mau, wiala kid o nen pon at moj o; **14** O at kau ol en kak on dodok toto, pwe jota me jued kot de men kuli, de janejan en wiau nan al at akan. **15** Meid pai wei eu, me kin due met! Meid pai wei eu, me leowa arail Kot!

145 I PAN kapina komui, ai Kot o Nanmarki, o kapina mar omui anjau karoj kokolata. **2** I pan kapina komui ni ran akan karoj, o kapina mar omui anjau kan karoj kokolata. **3** leowa meid lapalap, o kapinapan, o jota me kak dedeki duen a lapalap. **4** Jeri en jeri kan pan kapina omui dodok kan, o kajokajoi duen omui manaman. **5** I pan kajokajoa duen linan en omui kapwat, o i pan kauleki duen omui manaman akan. **6** O re pan kajokajoa duen manaman en omui dodok kan, o pan kapakaparok duen omui lapalap. **7** Irlai pan kajokajoa duen omui kalanan lapalap, o pereperen o kapina duen omui pun. **8** leowa me dir en mak o kapunlol, kanonama o limpok. **9** leowa me kalanan on karoj o a kapunlol on a wiawia kan karoj. **10** Japwilim omui wiawia kan en kapina komui. Main leowa, o japwilim omui lelapok kan en kapina komui. **11** O ren kajokajoa duen linan en wei omui, o ren kapakaparok duen omui manaman. **12** Pwe aramaj akan en dedeki duen omui manaman o linan on wei omui. **13** Wei omui wei joutuk eu, o omui kakauan pan duedueta kokolata. **14** leowa kin kotin kolekol karoj, me pan pupedi, o kainjen maula karoj, me mamauk. **15** Por en maj karoj kajikajik komui, o kom kotiki on ir kan ar kijin mana ni ar anjau. **16** Kom kotiki pajan lim omui o kadirela karoj, me memaur, duen kuper omui. **17** leowa me pun ni al a karoj o jaraui ni a wiawia kan karoj. **18** leowa kotikot ren karoj, me likwir on i, karoj, me likwir melel. **19** A kotin wiai on, me majak i duen ar inon. A kotin mani ar nidinid, ap kotin jauaja ir. **20** leowa kin kotin jinjila karoj, me pok on i, a pan kamela me doo jan Kot akan karoj. **21** Au ai pan kapina leowa, o uduk karoj kapina mar a jaraui anjau kan karoj kokolata.

146 NEN i kapina leowa! **2** I pan kapina leowa arain ai maur, i pan kauleki pjalm akan on ai Kot arain maur i. **3** Der kaporoporeki jaupeidi kan, pwe irail aramaj o jota kak jauaja. **4** Pwe nen en aramaj udan a pan kokola, o a pan pur on wiala pwel, i ran ota a jolar kak madamadaua meakot. **5** Meid pai me jauaj parail Kot en lakop, me kin kaporoporeki leowa a Kot, **6** Me kin kapikadar lan o jappa, o madau, o audepa rai karoj, me kin melel potopot eta, **7** Me kin jauaja pun en me lodi on kalokolok mal, me kamana me men manadar. leowa kin kotin lapwada me jalidi kan. **8** leowa kin kotin kapad pajan maj en me majkun akan. leowa kin kotin kainjenemaula me maulk; leowa kin kotin pok on me pun kan. **9** leowa kin kotin jinjila men wai kan, o jauaja me japooupou o li odi kan, ap kin kawela al en me doo jan Kot akan. **10** leowa iei Nanmarki joutuk, om Kot Jion kokolata. Aleluia!

147 KAPINA leowa! Pwe meid kajampwal, en kapina atail Kot; pwe mak eta en kauleki kaul en kapin. **2** leowa kin kotin kauada Ierujalem, o a kin kapokon pena me jalonalon ren men Ijrael. **3** A kin kamauala me lol olar akan, o kin kitim pena ar olar akan. **4** A kin kotin wadok pena uju kan, o kin kida ad arail karoj. **5** Atail Kaun me lapalap o meid manaman, o jota me kak dedeki duen a erpit. **6** leowa kin kotin kamanada me luet akan, ap jikendi me doo jan Kot akan nan pwel. **7** Komail kakaul on leowa, en wia pwin pajan o danke o kapina atail Kot ian arp, **8** Me kin kotin pena kila lan tapok kan, o kin kamoredi katau on jappa; me kin kawojada rá pon dol akan, **9** Me kin kotiki on man akan kan

ar, rape pulepul akan, me kin likwir on i. **10** A jota kin kotin kupura kelail en oj o, de nä en ol amen. **11** leowa kin kotin kupura, me majak i, me kin kaporoporeki a kalanan. **12** Ierujalem, kapina leowa! Jion, kapina om Kot! **13** Pwe i me kin kotin katenetnedi jal mata en om wanim akan, o kin kapaiada noum jeri ko, me mimi lole. **14** A kin kotiki on irair en jap om muei mau, o kin kotin kamana kin uk korn kajampwalia. **15** A kin kotin kadardi on jappa a majan akan, a kujoned kin lolok jili madan. **16** A kin kotikidi jno dueta koten o kamoredi poik dueta paj. **17** A kin kotin kajedi akel; ij me kak injenemau ni a kapou? **18** A kin majani, ap pan pei pajan, a kin kotin kadar wei an, ap kin pwilewei. **19** A kin kajanjale on lakop a majan o on Ijrael a kujoned o pun. **20** A jota kin kotin wia due on eu wei, i me re jota kin aja ki a pun. Aleluia!

148 KOMAIL kapina leowa nanlan, kapina i nan waja ileile! **2** Komail japwilim a tounlan, karoj kapina i, komail japwilim a men en kadar karoj, kapina i! **3** Koma katipin o jaunipon, kapina i, o komail uju piripir karoj, kapina i! **4** Komail lan pokon, o pil komail pil akan pon ira pan lan, kapina i! **5** Irlai en kapina mar en leowa, pwe a me kin panok, ap miala. **6** Ap kotiki on ir, ren mimieta kokolata, o kotiki on ir kujoned eu, me re jota pan kawela. **7** Toun jappa, kapina leowa, walroj o man akan karoj, o pil en madau kan karoj. **8** O kijinai, o akel, o jno, o tokoi, o melimel, me kin kaloki jili a kujoned akan, **9** Komail nana o dol akan karoj, tuka me wa mau o jeder karoj. **10** Man laualo o mand akan karoj, man korop o manpir akan, **11** Komail nanmarki en jappa o wei kan karoj, jaupeidi o jaunkadeik kan, **12** Manakap o peinekap, me ma o jeri kan, **13** Irlai karoj en kapina mar en leowa; pwe i eta mar, me lapalap, a manaman mi pon anin jappa o lan. **14** A kin jauaja oj en japwilim a kan. Japwilim a lelapok kan en kapina i, kadaudok en Ijrael, iei wei, me kin upa i. Aleluia!

149 KAULEKI kaul kap pot on leowa; pokon jaraui en kapina i. **2** Ijrael en peren kida i, me kin wia irail da; jeri en Jion en peren kida arail Nanmarki. **3** Ren kapina mar a ni pwin en pokol; ren wia aip o arp. **4** Pwe leowa kin peren kida japwilim a aramaj akan; a kin kapwate kin me luet akan linan. **5** Lelapok kan en pereperen o kapina, o nijinij pon ki arail akan. **6** Au arail en kapina Kot, o kodlaj kon en mi nan pa arail. **7** Pwe ren depuk on men liki kan, o kaloke wei kan, **8** Pwen jalie kidi arail nanmarki kan jal, o me kajampwal re'rail ki jal mata, **9** Pwe ren kapwaiada kalokolok, me kileledi on irail er maj o. Iduen wau en japwilim a lelapok kan. Aleluia!

150 KAPINA Kot nan japwilim a tanpaj jaraui; kapina i duen a manaman akan. **2** Kapina i duen a wiawia kan; kapina i ni a linan lapalap! **3** Kapina i ki trompete; kapina i ki arp o laute! **4** Kapina i ki aip o pwin en pokol; kapina i ki jal en kajan o pilote. **5** Kapina i ki jimpel; kapina i ki jimpel kajele! **6** Karoj, me kin memaur, en kapina leowa! Aleluia!

NEW TESTAMENT

lejuj ap kotin majani: Jam (ai), Kom kotin maki on irail, pwe irail jaja, me re wiawia.

Irail ari nene pajan japwilim a likau kan o kadoropwa kida.

Lukaj 23:34

Matäuj

1 PUK en di kan, me lejuj Krijtuj, me jarpwili en Dawid, me jarpwili en Apraam, tapi jan ia. **2** Apraam me wiadar Ijaak, a Ijaak me wiadar lakop, a lakop me wiadar luda o ri a ol akan; **3** A luda me wiadar Parej i Jara ren Tamar; a Parej me wiadar Ejrom, a Ejrom me wiadar Aram; **4** A Aram me wiadar Aminadap, a Aminadap me wiadar Naajon, a Naajon me wiadar Jalmon; **5** A Jalmon me wiadar Poaj ren Raap, a Poaj me wiadar Oped ren Rud, a Oped me wiadar leje: **6** A leje me wiadar nanmarki Dawid, a Dawid me wiadar Jalomo ren li odi en Uriaj; **7** A Jalomo me wiadar Reapeam, a Reapeam me wiadar Apia, a Apia me wiadar Aja; **8** A Aja me wiadar lojapat, a lojapat me wiadar Ioram, a Ioram me wiadar Ujia; **9** A Ujia me wiadar lotam, a lotam me wiadar Aaj, a Aaj me wiadar Ijka; **10** A Ijka me wiadar Manaje, a Manaje me wiadar Amon, a Amon me wiadar lojia; **11** A lojia me wiadar Iekonia o ri a ol akan ni anjaun arail jalilan Papilon. **12** Murin arail jalidi nan Papilon Iekonia me wiadar Jealtiel, a Jealtiel me wiadar Jerupapel; **13** A Jerupapel me wiadar Apiud, a Apiud me wiadar Eliakim, a Eliakim me wiadar Ajour; **14** A Ajour me wiadar Jadok, a Jadok me wiadar Akim, a Akim me wiadar Eliud; **15** A Eliud me wiadar Eliajer, a Eliajer me wiadar Matan, a Matan me wiadar lakop; **16** A lakop me wiadar lojep, me likondeki Maria, me kaipwiedi lejuj, me maraneki Krijtuj. **17** Di karoj jan ren Apraam lei Dawid me ejokpaeu; a jan Dawid lei arail jalidi nan Papilon di ejokpaeu; a jan arail jalidi nan Papilon lei Krijtuj di ejokpaeu. **18** Nan iet duen Krijtuj a kotin ipwidier: Ni anjaus me in a Maria kijin nin on lojep, a diarokadar, me a ljeanequier Nen jarau mon ara tu pena. **19** A warok lojep ol pun amen, ap jota men kanamenokala i, ap kupukupura, en ir muez jan i. **20** A ni a kotin madamadaue duen mepukat, kilan, tounlan en Kaun o pwarea don i ni a aliman majani: lojep nain Dawid koe, der majak, en ale om warok Maria, pwe Nen jarau me a ljean kidar. **21** A pan kaipwiedi jeri ol amen, me koe pan ki on mar a lejuj, pwe a pan dorela jarpwili a aramaj akan jan nin dip arail. **22** Mepukat karoj wiauier, pwen pwaida me lokido jan Kaun ren jaukop o, me majani: **23** Kilan jeripein makelekel o pan ljeanda, ap kaipwiedi jeri ol amen, irail ari pan ki on mar a Imanuel; iet wewe: Kot me kotin ieian kitail. **24** lojep lao pirida jan a jaimok, ap kapwaiadar, me tounlan en Kaun o kotin kakalik on i o apapwali a likond. **25** A ap jota pweidi re a, lao a kaipwiedier jarpwili a mejeni ol, ap kotiki on mar a lejuj.

2 A IEUJU lao ipwidier Petleem nan Iudäa ni muein nanmarki Erodej, kilan ol lolekon kai ap pwarado jan ni maj en lan ko don lerualem, kalelapok: **2** la Nanmarki en Juj akan, me apton ipwidier, kotikot ia? Pwe je kilaner a uju ni jep en maj en lan ap pwarado, pwen poni i. **3** A nanmarki Erodej lao ronadar mepukat, ap landar o toun lerualem karoj, **4** Ap kupokon pena jamero lapalap karoj o jounkawewe en aramaj akan kainoma re'rail, wasa Krijtuj pan ipwidier ia. **5** Iraij ari potoan on i: Nan Petleem en Iudäa; pwe iduen a intindri ren jaukop o: **6** A koe Petleem, jep en luda, kaidin me titikit nan pun en jaupeidi en luda kan; pwe Kaun amen pan tapi jan uk, me pan kaunda nai aramaj en Irael akan. **7** Erodej ap kawai pena ol lolekon kan, kalelapok mau re'rail anjaus o, me uju o pwarado. **8** I ari porone ir alan Petleem majani: Komail kowei raparapaki mau jeri o; a komail lao diaradar, en kaireki don ia, pwe i en pil kola poni i. **9** Iraij lao roner nanmarki o ap koieila. A kilan uju o, me irail kilaner nan jep en maj en lan, ti on mo'rail, a lao udi on waja o, me jeri pwelel kotikot ia. **10** Iraij lao kilaner uju o, re ap peren kida kaualapia. **11** Iraij lao pedelon on nan im o, re ap majanier jeri pwelel o in a Maria, re ap kaipokedi o poni

i, o kapwaredar arail kapwa kan, ap maironki on i kold, o men pomau, o mire. **12** Kot ap kotin panoki on irail ni arail auramen, en der purelan Erodej, re ap weidwei ni apot al purelan jep arail. **13** Iraij lao jamalar, kilan tounlan en Kaun amen ap pwarea don ren lojep ni a aliman majani: Paurida, ale jeri pwelel en o in a tanwei lan Äkipten o kaukaujou waja o, I lao kaire kin uk, pwe Erodej pan rapaki jeri pwelel o pwen kamatala. **14** I ari kipada, aleer jeri pwelel o in a ni pon, kotilan Äkipten; **15** O kaukaujou ia, lao en Erodej a matala, pwen pwaida, me lokido jan Kaun o, ren jaukop o me majani: Jan nan Äkipten me I ekeredo nai ol o. **16** Erodej lao manier, me a jarokidier ol lolekon kan, ap onion kidar kaualap o poronelan, kamela jeri ol karoj, me mi Petleem o nan jep jalon karoj, me jaunpar riau o titikit jan, duen anjaus me a kalelapok mau ren me lolekon kan. **17** I dokan o pwaida me lokido ren jaukop leremia me majani: **18** Nil ew wiauier nan Rama, Janejan o maiei laud; Rael Janejaniki na jeri kan, a kan injenemaula, pwe irail joer mia. **19** A Erodej lao matalar, kilan tounlan en Kaun amen ap pwarea don ren lojep nan Äkipten ni a aliman, **20** Majani: Paurida ale jeri pwelel en o in a, ko won nan jep en Irael, pwe irail melar, me rapaki, pwen kamela jeri pwelel o. **21** I ari kipadar, ale jeri pwelel o in a, pure don jep en Irael. **22** A lao mani, me Arkelauj kaunda Iudäa wiliandi jam a Erodej, ap lan kotilan waja o. Kot ap kotin panoki on i ni a aliman, ap kotilan jep en Kaliläa kai. **23** O kotikot nan kanim eu me adaneki Najaret, pwen pwaida, me lokido ren jaukop akan: A pan maraneki men Najaret.

3 A NI ran pukat loanej jaunpataj pwarado, padapadak nan jep en Iudäa, **2** Majani: Komail kalula, pwe wein nanlan korendor. **3** Pwe iei i, me jaukop lejaia katitiki, majani: Nil en jaunkair amen nan jep tan: Komail kaonopada al en Kaun o, kainenela al a! **4** A i loanej me a likau wun en kamel o a pirapireki kil in man, a jak a manjiek o oni en nan wel. **5** Toun lerualem, o toun Iudäa, o toun jep akan ilman lordan ap koieila re a; **6** O irail papatajela re a nan lordan, ni ar weokada dip arail akan. **7** A lao majanier Parijär o Jadujar me toto ko don a papataj, ap majani on irail: Dakot wan oter komail! Ij me padaki on komailer, en piti jan ni kamekam me kokodo? **8** Ari, komail kapwareda wan kalula mau! **9** A komail depa lamelame, me komail pan indan pein komail: Nan Apraam jam atail. Pwe i indai on komail, me Kot kotin kak on wiaki on Apraam na jeri kai takai pukat. **10** Jile o mier ni tapin tuka kan; a tuka karoj me jo wa mau, pan paledi o lokidokila nani iai. **11** Melel, i papataj kin komail pil on kalula, a me kotido muri, nan me laude jan ia, nai jowar on, en wa jarpwili a jut; i me pan papataj kin komail Nen jarau o kijinjai. **12** Jarpwili a tanir mi ni lim a; a pan kotin koko melel jarpwili a pera, ap nekid pena jarpwili a wan korn nan im en nak, a dip akan a pan kotin karon kila kijinjai joutuk. **13** lejup ap kotido jan Kaliläa, kota don lordan ren loanej, pwen papatajela re a. **14** A loanej kotin kan, ap potoan on: Mak eta i en papatajela re ir, a iaduen ir me kotido re i? **15** A lejup kin jepen majani on i: Wiada maj, pwe me kon on kita, en kapwuiada pun kan karoj; a ap duki on i. **16** lejup lao papatajelar, ap kotin madanada jan nan pil o. A kilan, nanlan ap ritidan i, i ari kin majani Nen en Kot kotidido ni mom en muroi men a kaipokedi po a. **17** O kilan, nil eu jan nanlan majani: let nai ol kompok, me I kin polaule kida!

4 IEUJU ap kotin kakaluadala ren Nen nan jep tan, pwen jonejon ren tewil. **2** A lao kin kaijejolar ran panaul o pon panaul ap men jak. **3** Men kajonejon ap pwarea don i indada: Ma komui Jarpwili en Kot, en majani, takai pukat en wiala prot. **4** A kin jepen majani: A intindier: Kaidin prot eta, me aramaj kin memaureki, pwe majan akan karoj, me kin pwili jan nin jilan in Kot. **5** Tewil ap kalualan i nan kanim jarau o kauada i pon konkon en

kaudok, **6** Indan i: Ma komui Japwilim en Kot, kajedi pein komui, pwe a intinidier: A pan kajilaki jpwilim a tounlan kan komui, o irail pan wa komui ni lim ar akan, pwe aluwilu omui ede dipikelel ni takai eu. **7** lejuj kotin majani on i: A pil intinidier: Koe der kajonejon Kot om Kaun. **8** Twil ap pil kaluadlan i pon nana ilele kaualapia eu o kajale on i wein jappa karoj o a linan, **9** Indan i: Mepukat karoj i pan ki on komui, ma komui men poridi o poni on ia. **10** lejuj ap kotin majani on i: Ko jan ia Jatan, pwe a intinidier: Koe en poni on Kot om Kaun, i eta koe en papa. **11** Twil ap muei jan i, a kilan, tounlan kan ap pwarado papa on i. **12** A lao manier, me loanej jalidier, ap kotilan Kalilää, **13** O a kotin muei jan Najaret, kotido kaukaujona Kapernaum, me mi ni kalian jed impan jepulon o Naptalim; **14** Pwen pwaida, me lokido ren jaukop lejaia me majani: **15** Jap Jepulon o jap Naptalim, me jal on jed, palilan lordan, o Kalilää en men liki kan, **16** Aramat akan, me momod nan rotorot, kilaner marain lapalap eu, o irail me momod nan jep en mot en mela, marain eu dakar irail adar. **17** I dokan lejuj kotin tapiadar padapadak o mamajani: Kalula, pwe wein nanlan korendor. **18** A lao kotikot jili pon oror enlein Kalilää, ap majanier pirien eu, Jimon, me adaneki Petruj, o ri a Andreaj, me kadukaduedi ara uk nan jed, pwe ira me jaujed. **19** A ap kotin majani on ira: Idauen ia do, I pan wia kin koma jaujed en aramat! **20** Ira madan muei jan uk akan o idauenla i. **21** A ni a kotila jan waja o, ap pil majani eu pirien, lakopuj, nain Jepedäuj o ri a loanej, me mi nin jop ren jam ara Jepedäuj, wonewoneara uk akan. I ari kotin molipe ira do. **22** Ira madan muei jan jop o jam ara ap idauenla i. **23** lejuj ari kotin kakan jili nan Kalilää kaukawewe nan arail jinakoke kan o padapadak ronamau en wei, o kotin kakelada jon en jomau o luet akan karoj nan pun en aramat akan. **24** I ari indant jili nan Jirien pon. O irail wa don i me jomau kan karoj, me aneki jon en jomau o wairok kai, o me twil ti poa kan, o me pwepwe kan, o me rerer akan, i ari kotin kakela ir ada. **25** Pokon kalaimun me idauenla i jan Kalilää o Dekapolij, o lerujalem, o ludää, o jan palilan lordan.

5 A LAO majani pokon o, ap kotida pon dol eu; a lao kaipokedi, jpwilim a tounpadak kan ap kai don i. **2** I ari kotin dauaja pajan jilan i kawewe on irail majani: **3** Meid pai, me jamama ni nen ir, pwe hairail wein nanlan. **4** Meid pai, me mauk, pwe re pan kamaitala. **5** Meid pai, me opampap, pwe re pan jojoki jappa. **6** Meid pai, me kin men mana o men nim me pun, pwe re pan medila. **7** Meid pai, me kadek, pwe re pan diar kadek. **8** Meid pai, me nan monion arail makelel, pwe re pan ariri Kot. **9** Meid pai, me kin ton pena, pwe re pan adaneki jeri en Kot. **10** Meid pai, me kamekameki pun, pwe hairail wein nanlan. **11** Komail meid pai, ma irail lalaue o paki komail o palian komail ni arail lokaiia jued o likam pweki nai. **12** Komail intjenemau o perenda kaualap; pweki katine pamail me lapalap nanlan. Pwe iduen irail paki jaukop oko, me mo'mail. **13** Jol pan jappa komail. A ma jol jara jan, da me a pan joleki? Nan a pan me mal kot, men lokidokila, o aramat en tiak pajan. **14** Marain pan jappa komail, Kanim eu, me mi pon dol eu, jota kak rirla. **15** Aramat pil jota kin ijekeda lamp eu, ap ki on pan kajak, pwe pon deu a, o a kin kamaraini toun im karoj. **16** Iduen omail marain en janjal mon aramat, pwe irail en udial omail wiawia man kan, ap kapikapina Jam omail, me kotiluit nanlan. **17** Eder kikion me I kodon, tiakedi kapun de jaukop akan. I jota kodon tiakedi, a pwen kapwaiaada. **18** Pwe melel, I indai on komail, lao lan o jappa pan poula, jota iota eu de kijin muai en kapun eu pan lokidokila, lao karoj pan pwaida. **19** Ari, meamen me tiakedi eu kijin kujoned tikitik pukat, ap pil padaki on aramat, ren tiakedi, nan a pan tikitik nan wein nanlan. A meamen, me oke o padaki on aramat, ren oke, i me pan lapalap nan wein nanlan. **20** Pwe I indai on komail, ma omail pun jo man jan pun en jaunkawewe o Parijär,

akan, komail jota pan kak pedelon on nan wein nanlan. **21** Komail ronadar, me a loki, on men kaua: Koe der kamela aramat! A me pan kamela aramat, pan panalan kadeik o. **22** A I indai on komail, meamen makarada mal pan ri a ol, pan panalan kadeik. A me pan indan ri a ol: Raka, pan panalan kapun. A me pan inda: Koe me pweipwei, pan lokidokila nan le en pweleko. (**Geenna g1067**) **23** Ari, ma koe wa don pei jaraui om mairon, ap tamanda waja o, me ri om ol injenjued pa om. **24** Pwilkidi maj om mairon impan pei jaraui, ap kola kadeke ri om ol, ap kodo kapwaiaada om mairon. **25** Madan materoki on me palian on uk ni om ian i pon al o, pwe me palian on uk ender panalan uk ren jaunkapun, a jaunkapun panalan uk ren papa o, o koe pan lokidokila nan imaten. **26** Melel I indai on uk, koe jota pan ko jan waja o, koe lao kapunala lua karoj. **27** Komail ronadar, me a lokido: Koe der kamal! **28** A I indai on komail, meamen ninar li amen, pwen norok, nan a kamal on i nan monion i. **29** O ma pali maun en maj om kamakar uk, waikada jan o kaje jan uk, pwe a mau on uk, kijan war om en ola, jan war om pon en lokidokila nan pweleko. (**Geenna g1067**) **30** O ma pali maun en pa om kamakar uk, waikada jan o kaje jan uk, pwe a mau on uk, kijan war om en ola, jan war om pon en lokidokila nan pweleko. (**Geenna g1067**) **31** A pil lokido: Meamen me pan kajela a paid, i en ki on i kijin likau en kamueit. **32** A I indai on komail, meamen me pan kajela a paid, me jo nenek nan a kin kamal eki i; a meamen, me paudeki me lokido kilar, nan i me kamal. **33** Komail pil ronadar, me a loki on men kaua: Koe der kaula likam; a koe kapwaiaada om kaula on Kaun o! **34** I indai on komail, der man kaula! Der kaukila nanlan, pwe mol en Kot; **35** Pil der jappa, pwe utipa; pil der lerujalem, pweki kanim en Nanmarki lapalap. **36** Koe pil der kaukila mon om, pwe koe jota kak on wiada pit en mona eu, en puetepuet de tontol. **37** Omail kajokajoi pena en: Ei ei; jo, jo; pwe me dauli mepukat, kin tapi jan ni me jued. **38** Komail ronadar, me a lokido: Por en maj en depukki por en maj; o ni pot en depukki ni pot. **39** A I indai on komail, komail der palian me jued. A meamen pikir uk ni pali maun en likin jep om, pil ki on i pali teio. **40** O meamen, me men wa uk ala ni kapun, pwen adia jan om jakit, en pil ki on i om likau pup. **41** O ma meamen nidinid kin uk, en ian i mail eu, koe en ian mail riau. **42** Kijakijai on me kin nidinid re om, o koe der jaupei jan me poekipoeki re om! **43** Komail ronadar, me a lokidor: Koe en pok on men imp om ap kailonki om imwintiti! **44** A I indai on komail, pok on omairi imwintiti kan. o kapakap kin irail, me paki komail; **45** Pwe komail en jpwilim en Jam omairi, me kotikot nanlan. Pwe a kin kapwareda jpwilim a katipin pon me jued o me mau kan, o kotin kamoredi katau pon me pun o me japon kan. **46** Pwe ma komail pok on, me kin pok on komail, da me pan katin pa'mail? Jaunopwei jota kin wia due met? **47** O ma komail ranamau on ri omairi akan, da me komail jikiki jan me tei kan? Men liki kan jota kin wia due met? **48** Komail ari enunjokela dueta Jam omairi, me kotikot nanlan, a unjok.

6 KOMAIL kalaka, pwe komail der kijakij janjal mon aramat, pwe ren udial; pwe ede jota pwain omairi ren Jam omairi, me kotikot nanlan. **2** Ari, koe lao kijakij, ede peuk jau mo om, duen me malaun akan kin wia nan jinakoke kan o nani al akan, pwe ren indand ren aramat. Melel I indai on komail, re aleer arail pwain. **3** A koe lao kijakij, der kajale on pali main om, me pali maun om kin wiada. **4** Pwe om kijakij en rir; a Jam om, me kin majani waja rir, pan kotin katini uk. **5** Koe lao wia kapakap, koe der raj on me malaun akan, pwe re men kapakap nan jinakoke kan, o nani al akan, pwe ren janjal mon aramat. Melel I indai on komail, re aleer arail pwain. **6** A koe lao wia kapakap, ko on nan om pera, a koe lao ritinidier wanim o, ap kapakap on Jam om, me kotikot waja rir, a Jam om, me kin majani waja rir, pan kotin katini uk. **7**

Komail lao kapakap, komail depa purepur on lokaia mal, duen men liki kan, pwe re kiki on, me re pan pwaikida ar lokaia toto. **8** Komail ari ender dueta irail, pwe Jam omal kotin mani meakan, me mau on komail, mon omal poeki re a. **9** A iet duen omal pan wia kapakap: Jam at, me kotikot nanlan. Mar omui en jaraui. **10** Wei omui en pwaida. Kupur omui en wiaui jappa dueta nanlan. **11** Kotikido ran wet at tunol kaukaule. **12** Lapwa jan kit dip at, dueta kit me kin lapwada koroj, me wia dipi on kit. **13** Eder kaluan kit ren me katikatiamau kan, a nekid kit jan ni me jued akan, **14** Pwe ma komail pan makeki on aramaj dip ar akan, Jam omal nanlan pan pil makeki on komail. **15** A ma komail jota pan makeki on aramaj dip ar akan, nan Jam omal jota pil pan makeki on komail dip omal akan. **16** Komail lao kaijejol, eder maj en jan duen me malaun akan, pwe re kin kawukila maj arail, pwe aramas en kilan arail kaijejol. Melel I indai on komail, re aleer arial pwain. **17** A koe lao kaijejol, ujor mon om o opinok. **18** Pwe koe dor kajale on aramaj om kaijejol, a on Jam om, mi kotikot waja rir, a Jam om, me kin majani nan waja rir, pan kotin katini uk. **19** Komail der ki pena omal pai kan nin jappa, waja man en mot o mir pan kawela ia, o men pirap kin weirada o pirapala. **20** A komail ki pena omal pai kan nanlan, waja man en mot de mir jota pan kawela, o men pirap jota kin weirada de pirapala. **21** Pwe waja om pai mia ia, iei waja monion om kin pil mia ia. **22** Por en maj iei marain en pali war. Ari, ma maj om makelekel, war om karoj pan dir en marain; **23** A ma maj om me jued, war om karoj pan dir en rotorot. A ma marain, me mi lol om, pan rotorot, daduen wan rotorot! **24** Jota amen me pan kak papa jaumaj riamen, pwe a pan kailonki amen, ap pok on me teio, de a pan kajampwaleki amen, ap mamaleki me teio. Komail jota pan kak papa Kot o mamon. **25** I me I indaiki on komail: Eder nononki on maur omal, me komail pan kan o me komail pan nim, pil jota on war omal, me komail pan likau kida. Pwe maur jo kajampwal jan kijin mana, o pali war jan likau? **26** Kalelapok on manpir pan lan; re jote, kin kamoredi, re join kin dolun, re jota kin nak pena; ari jo, Jam omal nanlan kotin kamakamana irail; a ia duen, komail jo kajampwal jan irail? **27** A ij nan pun omal, ni a nonki, me pan kak uje pajan pein i ki tipon en pa eu? **28** O menda komail nonki likau? Kalelapok on kiop akan, me mi nan jap, duen ar kakairida. Re jota kin dodok o jota monkol pena. **29** A i indai on komail: Nan Jalomo ni a linan karoj jota a likau dueta apot irail. **30** Ari, ma iduen Kot kin kapwataki dip, me mi nan jap, me kin mi ran wet, a lakap pan lokidokila nan kijinai, dadue a jota pan kotin kalikauwi komail da, me pojonditik? **31** I me komail der nononki moinda: Da me je pan kan? De da me je pan nim? De da me je pan likau kida? **32** Pwe mepukat men liki kan kin raparapaki; pwe Jam omal nanlan kotin mani, me mepukat karoj mau on komail. **33** Rapaki maj wein Kot o a pun, a mepukat karoj pan poujelan komail. **34** Eder nonki on lakap; pwe lakap pan nonki on pein i; a itar on ran eu pein a jued.

7 DER kadeikada, pwe komail der pakadeikada. **2** Pwe duen kadeik, me komail kadeikekida aramaj, iduen komail pan pakadeikada, o duen men jon, me komail kin jonki, iduen a pil pan jon on komail, **3** A menda koe kilikilan diper ni maj en ri om ol, a jota kan ataut o ni maj om? **4** De iaduen koe pan indan ri om ol: Aui maj, i pan ki jan diper ni maj om. A kilan, ataut apot mi ni pein maj om? **5** Malaun amen koe, ki jan maj ataut ni maj om, koe ap pan kak kilan, duen om pan kak ki jan diper ni maj en ri om ol, **6** Komail der ki on kidi me jaraui kot! O omal pai kan der kajedi on mon pwik kan, pwe ren de tiak pajan, ap jaupeido nalij komail pajan. **7** Poeki, a komail pan tunole; rapaki, a komail pan diarada; letelet, a a pan ritida mo omal. **8** Pwe karoj, me poekipoeki, kin tunole; o me kin raparapaki, kin diarada; o me kin letelet, nan a

pan ritida mo a. **9** De ij aramaj nan pun omal, ma na putak pan poeki kijin prot, pan ki on i takai eu? **10** De ma a poeki mam amen, pan ki on i jerpent amen? **11** Ari, ma komail me jon jued, ap aja, ki on noumail jeri kan kijakij mau, melel kaukalap Jam omal, me kotikot nanlan, pan kotiki on, me poeki re a me mau kan. **12** Ari meakaroj, me komail men, aramaj en wiai on komail, i me komail en wiai on irail, pwe iei kapun o jaukop akan, **13** Pedelon on nan wanin tätik! Pwe wanin me walek o al me täläp, me kodilan mela, o irail me toto, me kin pedelon on waja o. **14** A wanin me watikitik, o al me tätik, me ko on maur o irail me malaulau, me kin diarada. **15** Komail kalaka jaukop likam akan, me kin pwara don komail ni likau en jip, a lole irail jan en kidi komad. **16** Komail pan aja kin irail ni arail wa. Pwe da, aramaj pan kak dolun jan wain ni karer, de pik jan ni tuka kamadak? **17** Nan iduen tuka mau karoj kin wa mau, a tuka jued kin wa jued. **18** Tuka mau jota kak wa jued, o tuka jued jota kak wa mau. **19** Ari tuka karoj, me jo wa mau pan paledi o lokidokila nuni iai. **20** Ari, komail pan aja kin irail ni arail wa. **21** Kaidin karoj, me kin kajokoj on ia: Main, Main, pan pedelon on nan wein nanlan, a me kin wiawia kupur en Jam ai, me kotikot nanlan. **22** Me toto pan kajoi on ia ni ran o: Main, Main, kit jo kokopadar ni mar omiu, o ni mar omui kaujaki tewil akan, o ni mar omui wia kidar manaman toto? **23** I ap pan indai on irail: I jota mail aja komail, kowei jan ia, komail me kin wiada me jued. **24** A meumen ronada ai padak pukut ap peiki on, I pan karajah on i ol lolokon amen, me kauada im a pon paip, **25** Katau lao moredi, o lakape pwilipwiledo, o an me iripoki don im o, a jota ronki pajan, pweki a kakauda pon paip. **26** O meamen ronada on padak pukut, ap jota kapwaiada, nan a pan rajon ol pweipwei men, me kauada im a pon pik en oror. **27** Katau lao moredi o lapake pwilipwiledo, o an ma irepoki don im o, a ronki pajan; o a ronk laud melel, **28** Kadekadeo lejuij lao kaimwijkokela majan pukut, pokon o ap puriamauki kaukalap japwilim a padak o. **29** Pwe a kin kawewe on irail ni manaman, a jota dueta arail jaunkawewe kan.

8 A LAO kotido jan nin dol o, pokon kalaimun idauendo i. **2** A kilan, ol tuketuk amen ap kodo poni i indada: Main, ma re kin kupura, re pan kak on kamakele ia da. **3** I ari kin kapawai lim a, jair i, majani: I men, koe en makelekel; ari, a tuketuk ap madan modi jan. **4** lejuij ap kin majani on i: Kalaka, koe de kaireki amen; a kola kajale on jamero pein uk, o kida mairon eu, me Mojej majani, pwen kadede on irail. **5** A lao kitolon on nan Kapernaum, jenturion amen apedon i poeki re a. **6** Indada: Main, ai ladu wonon nan deu a jomau kokon madak ap wairok kaukalap. **7** lejuij ap kin majani on i: I pan kola kakelailada i. **8** Jenturion jaben potoan on: Main, i jowar ren kitolon on nan im ai; a ren majani eta, ai ladu up pan kelailada, **9** Pwe aramaj amen nai, me mi pan mana en kaun akan, ap kaunda jaunpei kai. A ma i pan indan amen: Kowei, a pan kola, o on amen: Kodo, a pan kodo, o on ai ladu: Wiada met, a pan wiada. **10** lejuij lao mani mepukat, ap kin puriamauki, majani on irail me idauendo: Melel I indai on komail, jan en pojonditik, jota kin lirael. **11** A i indai on komail, me toto pan kodo jan maj en lan, o kapin lan, ian Apraam, o ljaak, o lakop ni tepel nan wein nanlan. **12** A me pwleledan wei pan lokidokila nan rotorot liki, iei wajan maiei o teterok. **13** lejuij ap kin majani on Jenturion o: U kowei, a pan wiaui on uk duen om pojonditik. A ladu o ap kelailadar ni auer ota. **14** lejuij lao kitolon on nan im en Petrus, ap majani, me jaulap a wonon jomau karakar. **15** I ari kin jair pa a, a karakar ap ko jan. I ari pauridat papai i. **16** A lao jautik penaer re wa don i me toto, me tewil oko ti poa. I ari kin kaujeki jan nen akan a majan o kakelada me jomau kan karoj. **17** Pwen pwaida, me lokido ren jaukop lejaja, me majani: A kin ale on pein i atail luet akan, o wa atail jomau kan. **18** lejuij lao kin majani aramaj

toto pokon don i, ap kotin majani, ren kotela palio palilan jed o. **19** Jaunkawewe men ap pwara do potoan on i: Jaunpadak i pan idedauen ir waja karoj re pan kotila ia. **20** lejuj kotin majani on i: Pokj akan por arail mia, o manpir en pan lan paj arail mia, a Nain aramaj jota wajan kaulawei mon a. **21** O amen jan nan pun en jpwilim a tounpadak kan potoan on i: Main re kotin mueid on ia en kola maj jarepedi ai papa. **22** A lejuj kotin majani on i: Idauen ia do! Me melar akan en jarepedi pein ar melar akan. **23** A lao kotida pon jop o, jpwilim a tounpadak kan idauenla i. **24** A kilan, ap onionidar nan jed, iluk kan ari kadupaledi jop o, a i kotin jaimokelar. **25** Jpwilim a tounpadak kan ap kai don i, kaupada i, potoan on: Main, re kotin dore kit ala, kit pan melat! **26** A ap kotin majani on irail: Komail me pojontikit, da me komail majak ki? I ari kotin kipadar majani on an o jed, ap molelar kaualap. **27** Aramaj akan puriamuiki indada: Daduen men et, me an o jed kin peiki on? **28** A lao kotin lei on palio nan jap en men Kerkajin, ol riamen, me tewil oko ti poa, ap tu on i; ira kodado jan nan joujou kai, me makar kaualap, o jota me kak weid waja o. **29** A kilan, ira weriwer indada: lejuj Jpwilim en Kot, da me kit en wia re omui? Kom kotido kame kit mon anjau o leler? **30** A pwin pwik kalaimun mi kaila wei manamana jili. **31** Tewil oko ap poeki re a indada: Ma kom pan kauje kit ala, ap mueid on kit, en tilon nan pwin pwik o. **32** I ari kotin majani on irail: U ko on! Irlail keredi jan, rap tilon nan pwin pwik o. A kilan, pwin pwik o tandaui, tanedi on waja ukedi nan jed, irail ari mopeilar nan pil o. **33** Jilepa kan ap tandaui tanlon on kanim o kakaireki meakarjo, duen me wiau on me tewil ti poa ko. **34** A kilan, toun kanim koei jan pokon don lejuj. Irlail lao kilaner i, rap poeki, a en kotila jan jap arail.

9 I ARI kotida pon jop o, kotela pur on jpwilim a kanim. **2** A kilan, re wa don i me jomau kokon madak, me wonon pon pet. lejuj lao kotin majani ar pojont, ap majani on me jomau kokon madak: Nai, kaporpor mau, dip om akan me lapwadar. **3** A kilan, jaunkawewe kai monemoneleoleki: Lap o kin lalaue. **4** A lejuj lao mani arail lamelam, ap kotin, majani: Menda komail lamelam jued nan monion omail? **5** Pwe ia me monai ren inda: Dip om akan lapwadar! De inda: Uda aluwei? **6** A pwe komail en aja, me Nain aramaj me manaman on lapwada dip nin jappa iei me a kotin majanieki on me jomau kokon madak: Uda, ale ki om ko on deu om! **7** I ari udar, koeilar deu a. **8** Pokon lao kilaner mepukat, rap malamalauak kila kapina Kot, me kotiki on aramaj manaman due met. **9** lejuj lao koteiwei jan waja o, ap majani aramaj amen, me ad a Matäü, me momod nan deun nöpwei, ap kotin majani on i: Idauen ia do! I ari uda idauenla i. **10** Kadekadeo a lao kaipokedi konot nan im o, kilan jaunopwei o me dipan me toto ian lejuj o jpwilim a tounpadak kan konokonot. **11** Parijär akan lao kilaner met, ap indan jpwilim a tounpadak kan: Da me omail Jaunpadak ianki jaunopwei o me dipan akan konokonot? **12** lejuj lao mani mepukat, ap kotin majani: Me kelaii akan jota mau on jaunwini, pwe me jomau eta. **13** A komail kola, padakki wewen kajoi pot et: I kin polauleki kadek a kaidin mairon ijj. I kodon eker don kalula me dipan akan, a kaidin me pun kan. **14** En loanej a tounpadak kan ap pwara don re a potoan on: Da me kit o Parijär akan kin kaijejol pan pak toto, a jpwilim omui tounpadak kan jota kin kaijejol? **15** lejuj ap kotin majani on irail: Da, toun kamadip en kapapaud pan kak kamauk ni anjau ol kamot mi re'rail? A kadekadeo eu ran ol kamod pan peukawei jan irail, re ap pan kaijejol. **16** Jota amen me kin deipinaki likau kap likau marin, pwe me depin a pan teirok jan likau o, a por o pan laudela. **17** Pil jota amen me kin kodie on wain kap nan ed marin, a ma ei ed akan pan ola, a wain pan wudokela, o ed akan pan ola. A re kin kodie on wain kap nan ed kap, ira karoj ap nekinek mau. **18** Ni a kotin majani on irail mepukat, kilan jaupeidi amen ap pedelon, poridi on i potoan on: Nai jeripein apton

melar, a ren kotido, pwil po a lim ar, a ap pan maureda. **19** lejuj ari kotida idauenla i, o jpwilim a tounpadak kan pil ian. **20** A kilan, li amen, me nta pwilipwili par nauriau, a kai on pon palikia o jair imwin jpwilim a likau. **21** Pwe a lamelame: Ma i doke jpwilim a likau, i pan kelailada. **22** A lejuj kotin jaupeila; a lao majani i, ap kotin majani: Jeripein kaporpor mau, om pojont me kakelail uk ada. A li o kelailadar ni auer ota. **23** A lejuj lao kotilon on nan im en jaupeidi o, ap majani jaunkajan o moromoron en aramaj akan, **24** Ap kotin majani: Kowei jan, pwe jeripein en jota melar, pwe a mamair. Irlail ap kaurureki i. **25** Aramaj akan lao kokok jan, i ap kotilon on, ale pa a, jeripein ap paurida. **26** Mepukat ap lolok jili nan jap karoj. **27** lejuj lao kotila jan waja o, ol majkun riamen idauenla i, weriwer indada: Kupura kit, Komui jpwilim en Dawid! **28** A lao kotilon on nan im o, me majkun ko ap ko don i. lejuj ari majani on ira: Koma kamelele, me I kakan on wiada met? Ira potoan on: Ei Main. **29** I ap kotin jair maj ara majani: Duen oma pojont a pan wiau on koma. **30** Maj ara ari pad pajan. lejuj ap kotin kalik ira di majani: Kalaka, pwe meameen de aja! **31** A ira koieilar katiti jili ni jap karoj. **32** Ira lao koieilar, kilan, irail ap wa don i aramaj amen, me loton o tewil ti poa. **33** Tewil lao pakauja jan, me loton o ap lokaia; pokon o ap malamalauak kila indada: Nan dueta met a jaikenta wiauier nan Ijrael. **34** A Parijär indada: Nan jaumaj en tewil akan me a kaujaki jan tewil akan. **35** lejuj ap kotin kakan jili nan kanim laud o me titikit kan Kawewe nan ar jinakoke kan o padapadaki ronamau en wei, o kotin kakelada jon en jomau o luet akan karoj. **36** A lao majani pokon o, ap kotin kupuro kin irail, pwe irail joanianalar o dupokalar dueta jip akan, me jota jile parail. **37** I ap kotin majani on jpwilim a tounpadak kan: Nan melel rak me kalaimun, a men dodok me malaulau. **38** Komail ari poeki ren Kaun en rak, en kadarala toun dodok kan nan a rak.

10 A LAO kotin molipe penaer jpwilim a tounpadak ekriamen ap kotiki on irail manaman, en poedi nen jaut akan, pwen kauj ir wei o kamauiala jon en jomau o luet karoj. **2** A iet mar en wanporon ekriamen: Men maj Jimon, me maraneki Petruj, o ri a Andreaj, o Iakopuj nain Jepedäuj, o ri a loanej: **3** Pilipuj o Partolomäü, Tomaj o Matäü jaunopwei men, Iakopuj nain Alpäuj, Lepäuj, me pil adaneki Tadäuj; **4** Jimon men Kana o Iudaj Ijkariot men panala i. **5** Ekiamen pukat, me lejuj kotin poronela, kotiki on irail kujoned eu majani: Komail der weweid nani al en men liki kan o der pedelon on nan kanim en Jamaria. **6** A kola ren jip akan en jaun Ijrael, me jalonalar. **7** A ni omail kokola komail padapadak indada: Wein nan lan korendor. **8** Kakeada me jomau kan, o kamaureda, me melar akan, kamakelekeleda, me tuketuk kan, o kauje wei tewil akan; a duen komail aleer ni tiak en kijakij, iduen komail pan kijakij weita. **9** Komail der wewa kold, de jilper, de mata nan omail ed akan. **10** Pil der ed en jailok, de jakit riau, de jut, de jokon, pwe toundodok me war on kan a kijin mana. **11** A ma komail pan pedelon on nan kanim laud de titikit eu, raparapaki, ma meameen mi lole, me war on; ari, komail pan mondi re a, lao komail pan ko wei jan. **12** A ma komail pan pedelon on nan im o, komail pan ranamau on tou a kan. **13** O ma re war on, omail popol pan ko on irail; a ma re jowar, omail popol pan pure don komail. **14** A waja kij meameen jota pan kajamo komail, de jota men ron omail padak, komail ari pedoi jan nan im o de kanim, ap jepede jan pwel ni nä omail. **15** Melel I indai on komail, nan a pan monai on jap en Jodom o Komora ni ran en kadeik o jan kanim o. **16** Kilan I kadar komail la duete jip akan nan pun en kidi en wel; komail ari lolekon dueta jerpent, a tiak mau dueta muroi. **17** Perki aramaj, pwe re pan panalan komail kapun kan, o re pan kame komail nan ar jinakoke kan. **18** O Komail pan wijike won kaun o nanmarkki kai pweki nai, pwen kadeke on irail, o on men liki kan.

19 Irail lao panala komail, ede madamadua duen tiak en omai pan lokaia; pwe a pan ko on komail, ni auer o me komail pan inda. **20** Pwe kaidin komail, me lokaia, a Nen en Jam omai, me pan kalokaia komail. **21** A pirien eu, amen pan panala amen, pwen kamela, a jam na jeri, a jeri ko pan u on ar papa o nono, o jauaja, pwe ira en kamela. **22** O komail pan tantat ren aramaj karoj pweki ad ai; a me pan dadaurata, lei imwi i me pan dorola. **23** A ma re pan kame komail nan eu kanim, komail ari tanala nan eu. Pwe melel I indai on komail, komail jota pan kanikiala kanim en Ijrael karoj, Nain aramaj lao pwarador. **24** Tounpadak jota kin laude jan a jaunpadak, de ladu laude jan a monjap. **25** A itar on tounpadak, en paroki on a jaunpadak o ladu dueta a monjap. Ma re kaadaneki kaun en im o Pelejepup, nan melel kaualap, re pil pan wiai on toun im akan dueta. **26** Komail ari der majak irail, pwe jota me rir kot, me jo pan janjaleda, o me okiok, me jo pan kadiarokad. **27** Me I indai on komail nan rotorot, i me komail katiti nan marain; o me pan ko on nan jalon omai, i me komail pan kalok jili pon in akan. **28** Komail der majak irail, me kin kemela pali war, ap jota kak on kamela pali nen. A komail majak melel i, me kak on kajopokela pali war o nen nan pweleko. (**Geenna g1067**) **29** Jiok riamen jota kin netila ni denar eu? Ari jo, jota amen ira pan pupedi nan pwel, ma jota pwilijan ren Jam omai. **30** Ari pit en mon' omai karoj me wadawadha penaer. **31** Komail ari der majak, pwe komail me mau jan jiok toto. **32** Meamen pan ponaja ia mon aramaj, nan i me I pan ponaja ren Jam ai, me kotikot, nanlan. **33** A meamen ponaja ia mon aramaj, nan i me I pil pan ponjaja ren Jam ai, me kotikot nanlan. **34** Eder kiki on, me I kodon kamuei maula jappa; kaidin muei mau, me I kokido, a kodlaj pot. **35** Pwe I kodon kiali toror pajan aramaj on jam a, o jeripein on in a, a li o on en a pauad a nono. **36** O pein toun im en aramaj amen pan a imwintiti. **37** Me pok on jam de in a lapa jan a pok on ia, nan a jowar ia. O me pok on na putak de jeripein lapa jan a pok on ia, nan a jowar ia. **38** A me jo ale a lopu o idauean ia do, nan a jowar ia. **39** Me pan diar maur, i me pan katia jan, a me kajela maur a pweki nai, i me pan diarada. **40** Meamen kajamo komail, kin kajamo ia, a me kin kajamo ia, nan a kin kajamo i, me kadar ia do. **41** Meamen kajamo jaukop amen ni mar en jaukop, pan ale pwain en jaukop amen. Me kajamo pun amen ni mar en me pun amen pan ale pwain en me pun amen. **42** O meamen pan ki on dal en pil lamelamur eu, pwe amen tikitik pukat en nim, ni mar en tounpadak amen, melel I indai on komail, a jota pan katia jan pwain a.

11 **KADEKADEO** lejuj lao kaimwijkela a majan on jpwilim a tounpadak ekriamen, ap kotila jan waja o, pwen kaukawewe o padapadak nan ar kinam akan. **2** A loanej lao roner nan imaten wiavian Krijtuj, ap poronela a tounpadak kai. **3** Kalelapok re a: Ir me pan kotido, de jen auiaui amen? **4** lejuj kotin jaben majani on irail: Komail kowei kaireki loanej, me komail ron o kilan: **5** Me majkun akan kin kilan waja, o me danidan kan kin alu, o me tuketuk kan kin makeladar, o me jalonepon kan kin ron waja, o me meler akan kin maureda, o ronamau kin loloki on me jamama kan. **6** O meid pa, me jota pan makar kin ia. **7** Mepukat lao kokola, lejuj ap kotin tapiadar mamajani on pokon o duen loanej: Da me komail koieila en kilan nan jap tan? Alek pot, me kin dueduälokki an? **8** De da me komail koieila en kilan? Aramaj amen nan likau muterok? Kilan, me kin likau kida likau muterok, kin mi nan im en nanmarki kan. **9** De da me komail koieila en kilan? Jaukop amen? Ei I indai on komail a laude jan jaukop amen. **10** Pwe iei i, me intinidier: Kilan I kadarala mo'mui ai men kadar, me pan koko al mo'mui. **11** Melel I indai on komail, jota me ipwidji jan ren li akan, me laude jan loanej jaunpaptaij. Ari jo, me tikitik nan wein nanlan, iei me laude jan i. **12** A jan ni muein loanej jaunpaptaij kokodo lel

met wein nanlan kokido eta manaman, ari me manaman akan kin koledi on irail. **13** Pwe jaukop karoj o kapun kokopadar lao lel loanej. **14** O ma komail men duki on, nan iei Eliaj, me pan kodo. **15** Me jalon a mia, men ron, i en ron! **16** A da me I en karajai on di wet? A raj on jeri kan, me kin momod nan wajan net akan o likelikwir on kij arail, **17** Indada. Kit kajan on komail, a komail, jota kakalek; kit kauleki on komail kaul en mamauk, a komail jota janejan. **18** Pwe loanej pwarado, ap jota kan o nim, a re kin inda: Nan tewil kin ti poa. **19** Nain aramaj pwarado, manamana o nim, a re kin inda: Kilan, me kaped en mana o kamom jakau, kompoke pan jaunopwei o me dipan akan, a lolekon o kin diarok kida na jeri ko. **20** A kotin tapiada kidaueada kinam akan, me a wiai oner manaman to to, aki re jota kalula: **21** Juedi on uk Korajin! Juedi on uk Petjaida! Pwe ma manaman akan, me wiau on uk er, wiauier on Tiruj o Jidon, nan melel re pan pitipit kalula nan tuk en likau o nan paj. **22** A I indai on komail, a pan monai on Tiruj o Jidon ni ran en kadeik jan komail. **23** A koe Kapernaum, me paidar lel nanlan, pan pijikindi nan pweleko; pwe ma manaman akan, me wiau on uk er, wiauier on Jodom, nan a pan mimieta lao lel ran wet. (**Hadès g86**) **24** A I indai on komail, a pan monai on jap en Jodom ni ran mi kadeik jan koe. **25** Ni anjau ota lejuj kotin tapiadar majani: I kapina komui Jam, Kaun pan lan o jappa, me komui okila mepukat jan me lolekon o koiok kan, ap kajale on jeri pwelel akan. **26** Ei Jam ai, pwe iduen me komui kupukupura. **27** Meakarjo muei on ia er jan ren Jam ai, o jota amen, me aja jpwilim a Ol, pwe Jam eta, o jota amen, me aja Jam, pwe jpwilim a Ol eta, o me jpwilim a Ol pan kajale on. **28** Komail karoj, me panadar o toutoular kodo re i I pan kamoleilei komail ia. **29** Ale on komail ai iok, o padakki jan ia; pwe Nai me opampap o karakarak melel, komail ari pan diarada kamol pan nen omai. **30** Pwe ai iok me manai, o katoutou pai me marara.

12 **I ANJAU** o lejuj kotila nan mat en korn ni ran en japat, a jpwilim a tounpadak kan men manadar, rap doluna jan wan korn o kankan. **2** Parijär lau kilaner mepukat, rap patoan on i: Majani, jpwilim omui tounpadak kan kin wiada, me jota pun, en wiau ni ran en japat. **3** A kotin majani on irail: Komail jota doropwe, me Dawid wiadar ni a o ian akan men manadar? **4** Duen a pedelon on nan im en Kot o kankan prot en kajanjal, me jota pun, i o ian akan en kan, pwe jamero akan eta. **5** De komail jota wadoker nan kapun o, duen jamero akan ar kin kauapali ran en japat nan im en kaudok ni ran en japat, ap jota dip arail? **6** A I indai on komail, i, me laude jan im en kaudok, mi waja kij et. **7** A ma komail pan aja wewen kajoi pot et: I kin polauleki kadek a kaidin mairon ijj, komail jota pan kadeikada me makelekel akan. **8** Pwe nain aramaj pil udan Kaun en japat. **9** A kotila jan waja o, ap kotilon on nan ar jinakoke. **10** A kilan, aramaj amen mia, me pa a motorlar. Iraile idok re a indada: Me pun, en kakelailada ni ran en japat? Pwe ren kadipa i. **11** A iari kotin majani on irail: Ij aramaj nan pun omai, me na jip amen mia, ma a pupedi on nan por ni ran en japat, a jo pan poridi on, kida jan? **12** A iaduen aramaj amen jota kajampwal kaualap jan jip amen? I me aramaj amen kak wia kida me mau ni ran en japat. **13** I ap kotin majani on aramaj o: Kapa wei pa om! A iari kapa wei, ap maular dueta pali teio. **14** Parijär ap pedoi jan o kapukapun pena, duen ar pan kamatala i. **15** lejuj lao mani met, ap kotila jan waja o, a pokon kalaimus idaueila i; ari kakelailadar irail karoj. **16** O majani on irail, ren der kalok jili i. **17** Pwen pwaidea, me lokido ren jaukop lejaja, me majani: **18** Kilan, i ai ladu, me I piladar, o kompokepa i, me I kin polaule kida. I pan aude kin i Nen i, o a pan kajale on men liki kan duen kadeik o. **19** Nan a jota pan akamai de weriwer, o jota amen me pan ron nil a pon al akan, **20** A jota pan katip pajan alek luet o, o a jota pan

kakundi wiik inkinkon o, lao a pan kaimwijkala kadeik o. **21** O men liki kan pan kaporoporeki mar a. **22** Me tewil ti poa men, me majkun o loton ap wijkie don i; ari kakelailada i, a me majkun o loton ap lokaia o kilan waja. **23** Aramaj karoj ap malamalauak kila indada: Kaidin i jpwilim en Dawid? **24** A Parijär akan lao nonadar, rap indada: Nan jota, me lap en kaujeki wei tewil akan, Peelje pup eta, jaumaj en tewil akan. **25** Ari ari ar lamelam majani on irail: Wei karoj, ma tou a kan pan u pena nan pun ar, a pan ola, o ma toun kanim de toun im eu pan u pena nan pun ar, a jota pan pwaida. **26** O ma Jatan pan kauje wei Jatan, a pan u on pein i, a iaduen a wei pan kak pwaida? **27** Ma i kin kaujeki wei Pelejepup tewil akan, a ij me noumail jeri kan kin kauje kin irail? Irail ari pan omai jaunkapun. **28** A ma i kaujeki wei Nen en Kot tewil akan, nan wein Kot leol on komail er. **29** De iaduen, ij me pan kak kolon on nan im en me kelail amen, kulia jan a kapwa, ma a jo jaliedi maj me kelail o? A ap pan kak kulia jan a kapwa. **30** Meamen me jota ian ia, iei me palian ia; o me jota kin dolun penan ia, iei me kin kajapoka pajan. **31** I me Nai indai on komail, dip karoj o lalaue pan kak lapwa jan aramaj, a lalaue on Nen jota pan lapwa jan aramaj. **32** O me pan lalaue Nain aramaj, a pan lapwa jan i; a me pan lalaue Nen jaraui, a jota pan lapwa jan i, jota nan muei met pil jota nan muei kokodo. (aiōn g165) **33** Padukedi tuka mau pot, a wa pan mau; de padukedi tuka jued apot, a wa pan jued. Pwe tuka kin diarok kida wa. **34** Wan jerpent komail, iaduen komail kak lokaia mau, pwe komail me jued? Pwe aua kin lokaia jan nan audepan monion o. **35** Aramaj mau kin kida me mau jan nan pai mau en monion i, a aramaj jued kin kida me jued jan nan pai jued en monion i. **36** A i indai on komail, lokaia mal karoj, me aramaj inda, pan puk on ir ni ran en kadeik o. **37** Pwe jan ni om kajokajoi koe pan kapun kila, o jan ni om kajokajoi koe pan pakadeikada. **38** Jaunkawewe or Parijär kai ap jaben i indada: Jaunpadak, je men kilan kilel eu jan re omui. **39** A i me kotin jaben majani on irail: Di jued o kamal o kin rapaki kilel eu, a jota kilel eu, me pan janjal on irail, pwe kilel en jaukop lona eta. **40** Pwe duen lona a mimi nan kaped en mam kalaaimun amen ran jilu o pon jili pon, iaduen Nain aramaj pan mimi nan monion en jappa ran jilu o pon jili pon. **41** Ol en Niniwe kan pan u on di wet ni kadeik lapalap o pan kadeikada, pwe re kalula ni ar nonadar padak en lona, a kilan, me laude jan lona mi met. **42** Li nanmarki en pali air amen pan u on di wet ni kadeik lapalap o pan kadeikada; pwe a pwurado jan ni imwin jappa, pwen ron lolekon en Jalomo. A kilan me laude jan Jalomo mi met. **43** Nen jaut lao kowei jan ren aramaj o, a kin tanatan jili nan jat tan akan, rapaki wajan kamol, a jota, me a diarada. **44** I ap kin inda: I pan purelon nan im ai, me i pedoi janer. A lao puredo, a diar me a tan, kokok, o kapwater. **45** Ari mi koeila, ale on i nen ijimen, me jued jan pein i; irail lao pedelon on lole, rap kaukaujion ia, a aramaj pan jued jan maj. Iduen a pan wiau on di jued wet. **46** A ni a kotin majani on pokon o meupukat, kilan, in a o ri a ol akan u liki, re men lokaia on i. **47** Amen ap fotoan on i: Re kotin mani, in ar o ri ar ol akan mimi liki o men lokaia on ir. **48** A a kotin jaben majani on, me kaireki on i: Ij in ai o ij ri ai ol akan? **49** Ap kotin kapawai lim a pon jpwilim a tounpadak kan majani: Kilan, in ai o ri ai ol pokat! **50** Pwe meamen, me kin wia kupur en Jam ai, me kotikot nanlan, nan i me ri ai ol, o ri ai li, o in ai.

13 NI ran ota lejuj kotila jan nan im o, ap kaipokedi pon oror. **2** A pokon kalaaimun pokon don i, ari kotidan pon jop pot, kaipokedi, a pokon o udar pon oror o. **3** I ari karajerajek on me toto majani: Kilan, jaunkamor o kolan kamorok. **4** Ni a kamokamorok, akai ap moreder on pon kailan al, manpir ap pirido nam ir ala. **5** A akai moreder waja takain, waja pwel pedeped; ir ari pitipit wojadar pweki jota pwel lole. **6** A katipin lao dakaradar, re motoredier o monelar, pweki jota kalau ar. **7** A akai moreder on tuka tekete;

a tuka tekete wojadar kajoka ir ala. **8** A akai moreder nan pwel mau o wadar: Akai pan me epuki, akai me woneijok, akai me jilejok. **9** Me jalon a mia, men ron, i en ron! **10** Tounpadak kan ap pwarado fotoan on i: Da me re kotin kaukawewe on irail ni karajeraj akan? **11** A kotin jaben majani on irail: A muei on komail er, en aja, me rir en wein nanlan, a ap jota muei on meupukat. **12** Pwe me a mia, ekij pan ko on, pwen aneki me laud; a me jota a mia, nan a pan katia jan, me mi re a. **13** I me I padaki on irail ni karajeraj. Pwe re kilan waja, ap jota kin kilan, o ron waja, ap jota kin ron, pwe re jota kin dedeki. **14** Nan irail kapun pan kokop en lejaia, me majanier: Komail pan ronki jalon omai, ap jota dedeki, o kilanki maj omai, ap jota weweki. **15** Pwe monion en aramaj pukat kapitakailar, o jalon arail ponlar, o re kamair pena maj arail. Pwe kadekadeo re de kilanki maj arail, o ronki jalon arail, o lolokonki monion arail, o wukila, a I de kakek irail ada. **16** A maj omai meid pa, pwe re kilan waja, o jalon omai, pwe re ron waja. **17** Pwe melel I indai on komail, jaukop o me pun akan me toto, me anane en kilan, me komail kin kilekilan, ap jota kilaner, o en ron, me komail kin roneron, a re jota ronadar. **18** Komail ari ron karajepa wet duen jaunkamorok: **19** Meamen ron majan duen wei o ap jota dedeki, me jued ap pwarado, katia jan, me kamoremorederian monion i, a iei i, me ale war akan pon kailan al o. **20** A me kamoremoreder waja takain, iei i, me kin ronada majan o, ap pitipit peren kida ale; **21** A jota kalau a re a, pwe a lol majaran, pwe anjau apwol o kamekam lao pwaida pweki majan o, a ap madan makar kida. **22** A me kamoremorederi on nan tuka tekete, iei i, me kin ronada majan o, a anan en pai en jappa o widin en dipijou kan kin kajokela majan o, ap jo wa. (aiōn g165) **23** A me kamoremorederi nan pwel mau, iei i, me kin ronada majan o, ap dedeki o wada; akai kin pan me epuki, a akai me woneijok, a akai jilejok. **24** A kotiki on irail er pil apot karajeraj majani: Wein nanlan rajon aramaj amen, me kamorederi war mau nan jat we. **25** A aramaj lao mairelar, a imwintiti ap pwarado kamorederi dip nan pun en korn ap koeila. **26** A tuka lao wojadar o wadar, dip ap pil pwaradar. **27** Ladu en kaun pan im o kan ap pwara don i fotoan on i: Main, kaidin war mau, me komotin kamorederi nan jat omui? A iaduen dip, a ko jan ia? **28** A majani on irail: Aramaj mor jued amen me wiadar. Ladu kan ap fotoan on i: Komotin mauki, jen kola matiada jan? **29** A majani: lermen, pwe komail der matia jan dip ianaki korn. **30** A karoj pan mimieta lao anjaun rak; ni anjaun rak i pan indan men dolun kan: Ki pena maj dip akan, pira pena ni kap akan, pwe aramaj en karonala, a korn ki pena nan ai im en nak. **31** A kotiki on irail pil apot karajeraj majani: Wein nanlan rajon wan tuka eu, me aramaj amen ale, padukedi on nan jat we, **32** Me tikikit jan war karoj, a a lao wojadar, a kalaaimun jan dip akan, o wiala tuka laud apot, manpir en pan lan akan ap pokon pena o mimi nan ra a kan. **33** A pilapot karajeraj me a kotin majani on irail: Wein nanlan rajon kalep kij, me li amen ale okila nan kajak en plaua jilu, karoj lao mutala. **34** Mepukat karoj lejuj kotin padapadaki ni karajeraj on pokon o, o jota, me a kotin padaki on irail, ma jota ni karajeraj. **35** Pwen pwaida me lokido ren jaukop o, me majani: I pan ki pajan au ai, pwen karajeraj o pan kasanjaleda me rir akan jan ni tapin kaua. **36** A ap kotin kadar pajan pokon o, kotilon on nan tanpaj o. Jpwilim a tounpadak kan ap kai don i fotoan on: Re kotin kawewe on kit karajepan dip nan matual o. **37** A kotin jaben majani: Me kamorederi war mau, iei Nain aramaj. **38** Matuel iei jappa. War mau iei toun wei. Dip iei nain meujed. **39** Imwintiti, me kin kamor ir edi, iei tewil. Rak me kaimwijkoke pan jappa. Jaundolun penei tounlan kan. (aiōn g165) **40** A duen dip akan a kin uja jan ron kila kijinai, iaduen a pan wiau ni imwin kaua. (aiōn g165) **41** Nain aramaj pan kadarala na tounlan kan, o re pan ki jan nan wei men kamakar karoj, o me kin wiawia me jued. **42** O

re pan kajapok ir alan len kijinai iei wajan mamaiei o teterok. **43** Me pun kan ap pan linalin dueta katipin nan wein Jam arail. Me jalon a mia, men ron, i en ron! **44** Wein nanlan rajon pai eu, me rir nan matuel, me aramaj amen diaradar ap okila, o peren kida, koiela, netikilar karoj, me a naineki, ap netiadar matuel o. **45** Wein nanlan pil rajon jaunet amen, me raparapaki takai kajampwal kai. **46** A lao diaradar eu, me kajampwalia, ap koiela netikilar a dipijou karoj, netiada i. **47** Wein nanlan pil rajon uk apot, me kin kadudi nan jed, pwen oro pena jon karoj. **48** A lao direla, re kin apriadado pon oror, ap mondi pena, deuk on me mau akan nan dal akan, a me jued akan re kin kajela. **49** Nan iduen a pan wiau ni imwin kaua: Tounlan kan pan koiela, katoror jan me jued akan me pun kan. (**aiōn g165**) **50** O kajapok ir alan len kijinai, iei wajan mamaiei o teterok. **51** lejup koton majani on irail: Komail weweki mepukat karoj? Re potoan on: Ei Main. **52** A ap koton majani on irail: I me jaunkawewe karoj, me jukujukuleki wein nanlan me rajon kaun pan im eu, me kin kapwareda jan a pai me kap o me marin. **53** Kadekadeo lejup lao kaimwijokela karajeraj pukat, ap koton koiela jan waja o. **54** A koton don udan jap we kawewe on irail nan ar jinakoke. Iraill ari puriamui kila indada: Lolekon en Ol men et o a manaman akan ko jan ia? **55** Kaidin i nain kapenta? In a jota adaneki Maria? O ria o alakan lakop, o lojep, o Jimon, o ludaj? **56** O ria li akan, kaidin irail karoj mi re atail? Ari, ia waja mepukat ko jan ia? **57** O irail makar kin i. A lejup koton majani on irail: Jota waja me jaukop jo wauia ia, nangap we ota o ren jau i ko. **58** I ari jota wiadar manaman toto waja o pweki ar jopojon.

14 I DOKAN nanmarki Erodej roner duen wiawia en lejup. **2** Ap majani on japwilim a ladu kan: Nan i loanej jaunpaptaj, a mauredar jan ren me melar akan, i me a wia kida manaman pukat. **3** Pwe Erodej koledier loanej o jaliedier on nan imaten pweki Erodiaj en ri a Pilip a paud. **4** Pwe loanej me majani on i: A jota muez on komui en ale i. **5** O a men kamela i, a a majak aramaj akan, pwe re wiakin i jaukop amen. **6** A en Erodej a ran en ipwidji wiawia, nain Erodiaj jeripein ap kakalek mo'rail, i me Erodej peren kidar. **7** I ari inauki on i, me a pan ki on i, meakaroj, me a pan poeki, ap koton kaula, **8** A lao pwili jan in a, ap potoan on: Kotiki don ia monan loanej jaunpaptaj pon dal wet. **9** Nammarki ap kipur juedeler; a pweki a kaula o pweki irail, me ian i kot ni tepel o, a majani ren ki on i. **10** I ari poronelar en lepuk jan manan loanej nan imaten. **11** Mona ap wijkedon pon dal eu, ap panalor jeripein o, i ap wala ren in a. **12** A tounpadak kan ap pwarador, ale kalep a, jarepedier, rap kola kaireki lejup. **13** lejup lao mani mepukat, ap koton ianalar jop pot, kotilan jap tan eu. Pokon lao ronadar, rap idauenla i japajalap jan nan kanim akan. **14** A lao kotila jan waja o, ap koton majani pokon kalaimun, ap kupuro kin ir ala, o koton kakelada, me jomau re'rail. **15** A lao jautik penaer japwilim a tounpadak kan kaidon i potoan on: Jap tan eu met o anjau daulier; re koton kadar pajan pokon o, pwe ren kola nan kanim akan, netiada kan ar mana. **16** A lejup koton majani on irail: Jota kare pan ar kola, komail pan katuonle irail. **17** A irail potoan on i: Jota at tunol met, lopon en prot eta limau o mam eta riamen. **18** A a koton majani: Wa don ia! **19** A ap koton majani, pokon en mondi nan ra, ap kotikida lopon en prot limau o mam riamen, ap koton majanda nanlan, laolaoki pilitiki pajan o kotiki on tounpadak kan lopon en prot oko a tounpadak kan ap nek on pokon o. **20** Iraill karoj ari mana o medier; rap deuk pena kopou en maremor ejok riau luan kamadip o. **21** A irail, me manaeer, me ol limekid a li o jeri kan jota ian wadawader. **22** A ap koton pain tounpadak kan, ren keredi pon jop pot, pwe ren madanwei mo a lel palio, lao a pan koton kadar pajan pokon o. **23** A lao koton kadar pajan ponkon o, ap koton kelepelar pon nana eu, pwen laolao. A lao, jautik penaer i

eta, me kotikot waja o. **24** A jop o mi ni ailepan jed o lujilujeki iluk kan pwe an udo jan moa. **25** A kadekadeo nan lukepan pon lejup ap koton ko don irail pon jed o. **26** A tounpadak kan lao kilaner i koton jili pon jed o, ap majapwekadar indada: Ani amen! Iraill ap weriwer pweki ar majak. **27** A lejup koton madan kajoi on irail majani: Kaporopor mau, pwe Nai met, der majak! **28** A Petruj jaben i patoan on: Main, ma ir, re koton majan don ia, i en kowei re ir on pil o. **29** A ap koton majani: Ukedo! Petrus ap keredier jan nan jop o, weweid pon pil o, pwen kola ren lejup. **30** A lau kilaner an ma, ap majapwekadar, a ni a pan kirila, a weriwer indada: Main kupwura ia! **31** lejup koton madan kapawai lim a koledi i, majani on i: O koe meid pojon titikit, da me koe jo pojonki? **32** Ira lao kotidar pon jop o an ap moledier. **33** A toun jop o ap kaion i, poridier potoan on: Melel ir me Japwilim en Kot! **34** Iraill lao koton kotela, rap kotilan jap Kenejaret. **35** Toun jop o lao aja i, rap kadar jili waja karoj, o re wa don i me jomau kan karoj. **36** O poeki re a, ren potoan jaïr ta imwin japwilim a likau. A karoj, me jaïr i kelailadar melel.

15 PARIJÄR o jaunkawewe kan ap ko don i jan Ierujalem, kalelapok re a: **2** Menda japwilim omui tounpadak kan tiakedi padok en kaua ko? Pwe re jota kin omiom ni ar pan kan prot. **3** A i koton jaben majani on irail: Menda komail pil tiakedi kujoned en Kot pweki omaillpadok kan? **4** Pwe Kot koton kujonedadar majanier: Kakaki jam om o in om, o meamen lalaue jam a de in a, i en kamela. **5** A komail kin inda: Meamen indan jam a o in a: Korpan, iet wewe: Mairon eu, me koe men aneki jan ia; komail inda, dene jota dip a; i ari jota pan kakaki jam a o in a. **6** Iduen omui tiakedi kujoned en Kot pweki omaillpadok kan. **7** Malaun akan komail, nan melel, me lejaja kokopadar iran komail, ni a majani: **8** Aramaj pukat kin kaka kin ia ar arial, a monion arail me doo jan ia; **9** Ari, me mal ar kaudok ia, pwe kujoned en aramaj eta, me re kin kaukawewe. **10** I ari molipe pena aramaj akan majani on irail: Ron o weweki! **11** Kaidin me kin ko on nan aua kin kajaminela aramaj, a me kin ko jan nan aua, i me kin kajaminela aramaj. **12** Tounpadak kan ap kodo, potoan on i: Re koton mani, me Parijär akan makar kida ni ar ronadar majan o? **13** A koton jaben majani: Tuka karoj, me kaidin Jam ai nanlan, padukedier, pan weiweida. **14** Puei jan irail; irail me majkun, ap kalua me majkun akan. A ma me majkun amen pan kalua me majkun, nan ira karoj pan pupedi on nan por o. **15** Petruj ap jaben potoan on i: Re koton kawewe on kit karajeraj pot et. **16** I ari koton majani: Komail pil jota lolekon? **17** Komail jaikenta weweki, meakaroj, me kin ko on nan aua kin kodilon on nan kaped o ap kin kajapokela? **18** A me kin ko jan nan aua, kin tapida jan nan monion, o i me kin kajaminela aramaj. **19** Pwe jan nan monion o lamelam jued kin tapi jan ia: Kamela aramaj, o kamal, o nenek, o pirap, o kadede likam, o lalaue. **20** Jon pukat, me kin kajaminela aramaj. A jo omiom ap mana jota kin kajaminela aramaj. **21** lejup ap koton jan waja o, kotilan wein Tiruj o Jidon. **22** A kilan, li en Kanaan amen, me kodo jan waja o, likelikwir on i, potoan on: Kupura ia! Main, ir me japwilim en Dawid! Nai jereipein waiwairokki tewi. **23** A a jota koton jaben i meakot. Japwilim a tounpadak kan ap kai don i poeki re a potoan on: Re koton kadarala i, pwe a kin likelikwir don kitail. **24** A koton jaben majani: Jota me I pakadara don, pwin jip en jaun Irael eta, me jalonalalar. **25** A a kodo, poridi on i potoan on: Main, re koton kupura ia! **26** A koton jaben majani: A jota mau, en ale en jeri ar tunol prot ap kajedi on ren kijin kidi kan. **27** A potoan on: Melel Main, ari jo, kijin kidi kan kin namenam maremor akan, me kin pupedi jan ni tepel en ar jaumaj. **28** lejup ap koton jaben majani on i: O li, om pojon mo laud! A pan wiau on uk duen me koe inon ion. Na jereipein ap kelailadar ni auer ota. **29** lejup ari koton jan waja o, koton don liman jed en Kaliläa, a lao kotida pon dol eu ap

kaipokedi waja o. **30** O pokon kalaimun pokon don i, me wado me danidan kai, o me majkun, o me loton, o me jikilikil, o jontoto, ap pwiliiki ni aluwilua. A ap kotin kakelail ir ada. **31** Pokon o ap puriamuiki ni ar kilan, me loton akan lokolokai, o me jikilikil akan kelailadar, o me danidan kan alialu, o me majkun akan kilan waja; rap kapina Kot en Ijrael. **32** leuju lao molipe pena jpwilim a tounpadak kan a kotin majani: I ap pokela pokon en, pwe re mi re i ran jilu ap jota kan ar mana, a l jota pan kadar ir ala ni ar jota manaer, pwe ren der dupokala pon al o. **33** Jpwilim a tounpadak kan ap potoan on i: Je pan kijan ia prot toto, men kamedela pokon et nan jat tan wet? **34** leuju kotin majani on irail: Lopon en prot me depa mi re omai? Irail potoan on: Me iju o kijin mam kij. **35** I ari kotin majani on pokon o, en mondi on nan pwel o, **36** Ap kotikidar lopon en prot iju o kijin mam akai, laolaoki, pwilistik pajan o kotiki on jpwilim a tounpadak kan, a tounpadak kan ap nek on pokon o. **37** Irail karoj ari manaer, o medier; irail ap deuk pena kopou iju luan kamadip o. **38** A irail, me manaer, me ol pakid, a li o jeri kan jota ian wadawader. **39** A lao kotin kadar pajan pokon o, a kotilan pon jop pot, kota don impan Maktala.

16 PARIJÄR o Jadujär akan ap ko do, kajonejon i o poeki i kilel eu jan nanlan. **2** A ap kotin jaben majani on irail: A lao jautiker komail kin inda: Lakap a pan ran kajelel eu, pwe lan me waitata. **3** A ni manjan: A pan katau, pwe lan me waitata o rotorot. Komail kak on kajauiaida mom en lan, a komail jota kak kajauiaida kilel en anjau. **4** Di jued o kamal o kin nonki kilel eu, a jota kilel eu, me pan janjal on irail, pwe kilel en lona eta. I ari kotin muezai jan irail o kota wei. **5** Jpwilim a tounpadak kan lao kotela lel palio, ap jota arail prot, pwe re monokelar. **6** A leuju kotin majani on irail: Kalaka o pereki kalep en Parijär o Jadujär akan! **7** Irail ari kajokajoi nan pun arail indada: Nan pweki jota atail prot, me je wado. **8** leuju lao mani mepukat, ap kotin majani: Komail meid jopojon, menda komail kajokajoi nan pun omai, iran omai jota wado prot oko? **9** Komail jaikenta dedekila o komail jota tamanda lopon en prot limau ren aramaj limekid o kopou depa, me komail deuk penaer? **10** Pil jo lopon prot iju ren aramaj pakid, o kopou depa, me komail deuk penaer? **11** Daduen, komail jo lolekongki, me kaidin kijin mana, me i kajokajoi; pwe komail en pereki kalep en Parijär o Jadujär akan, **12** Irail ap weweki, me a kaidin majaner, me ren kalaka kalep en prot, pwe ren kalaka padak en Parijär o Jadujär. **13** leuju lao kota don wein Jäjareea Pilipi, ap kotin kainoma ren jpwilim a tounpadak kan majani: Da me aramaj kin inda, ij me nai, Nain aramaj? **14** Irail potoan on: Aka: Ioanej jaunpataij, a aka: Eliaj, o pil aka: Jeremias de amen ren jaukop oko. **15** Ap kotin majani on irail: A komail, ij me komail kin inda me nai? **16** Jimon Petruj ap jaben potoan on: Ir me Krijtuij, Jpwilim en Kot ieiaj! **17** leuju ap kotin jaben majani on i: Koe meid pai Jimon nain lona, pwe kaidin uduk o nta, me kajale on uk met, pwe Jan ai, me kotikot nanlan, **18** A l pil indai on uk, koe Petruj, a I pan kauada pon paip wet ai momodijou a wanim en pweleko kan jota pan kawela i. (**Hadēs g86**) **19** I pan ki on uk kapiri pan wein nanlan kan. A meakot koe pan jaledi nin jappa, pan jaledi nanlan; o meakot, koe pan lapwada nin jappa, pan lapwada nanlan. **20** A ap kotin majani on jpwilim a tounpadak kan, me ren der indan meamen, me i me Krijtuij. **21** I anjau me leuju kotin tapiadar kajale on jpwilim a tounpadak kan, me a pan kotilan lerujalem o kalokolok laud ren jaumaj akan, o ren jamero lapalap akan, o ren jaunkawewe kan, o me a pan kalokolok toto o kamela o ni ran kajilu a pan maureda, **22** Petruj ap ukadar i, kapukapun i indada: Main re kotin kupura peir ir, mepukat jota pan pwai on ir! **23** A ap kotin jaupeido majani on Petruj: Kola muri Jatan! Koe men kamakar on ia, pwe om lamelam kaidin en Kot, a en aramaj, **24** leuju ap kotin majani on jpwilim a tounpadak kan: Meamen pan

idauen ia en tounmeteki pein i, ap wada a lopu, idauen ia. **25** Pwe meamen dorela maur a, pan pupe jan, a meamen kajela maur a pwreki nai, i me pan diarada. **26** Pwe da kadepa on aramaj o, ma a aneki jappa pon, ap kajela maur a? De da me aramaj pan kak kida, pwen kajapaledo maur a? **27** Pwe Nain aramaj pan kokido linan en Jam a, o jpwilim a tounlan kan pan ian i; i ari pan pwain on aramaj akan duen ar wiawia kan. **28** Melel I indai on komail, akai me ian mimi met, me jota pan mela, irail lao kilan Nain aramaj a kodo nan a wei.

17 MURIN pon wonu pon leuju ap kotin ukadar Petruj, o lakopuj, o ri a loanej kalua ir dalan pon nana ileila eu kalapuk. **2** I ari kotin linanla mo'rail jilan i linalin dueta katipin, o jpwilim a likau o puetpuet eta marain eu. **3** A kilan, Mojek o Eliaj pwara don ir, kajokajoi on i. **4** Petruj ap jaben potoan on leuju: Main, meid mau atail kotikot met. Ma re kotin mauki je pan kauada kijin im jili kij: Tanpaj ar, o eu jpwilim en Mojek, o eu jpwilim en Eliaj. **5** Ni a kajokajoidar, kilan, pali en dapok pali ap kadupul irail edi; o kilan, nil eu peidio jan nan dapok o, me majani: Iet nai Ol komopk, me I kin polaule kida! Komail ron i! **6** Tounpadak kan lao ronadar met, rap pupedier pon maj arail, majapwekadar kaualap. **7** leuju ap kotido, jair ir, majani: Uda, der majak! **8** Irail lao jaradar, jota amen, me re kilaner, pwe leuju eta. **9** Ari, ni arail kotikot kodido jan ni nana o, leuju ap kotin majani on irail majani: Komail depa indai on meamen duen kajanjal o, Nain aramaj lao mauredar jan ren me melar akan. **10** Jpwilim a tounpadak kan kalelapok re a indada: Da me jaunkawewe kan kin indinda, dene Eliaj pan kotido maj? **11** A kotin jaben majani on irail: Nan melel, Eliaj pan pwaradoer maj kapunala karoj. **12** A nai indai on komail, Eliaj me pwaradoer, a re jaja i, pwe irail wiwi on i meakan, me re men wiada. Iduen Nain aramaj pil pan kamekam re'rail. **13** Tounpadak kan ap ajadar, me a kotin majani on irail duen loanej jaunpataij o. **14** Irail lao lel don pokon o, aramaj amen poto don i kelepuki mo a jakaradar: **15** Main kupura nai ol o, pwe a pweipwei o madak kaualap, pwe pan pak toto a kin pupedi nan iai o nan pil, **16** Nai ari wa don i ren jpwilim ar tounpadak kan, a irail jota kak kakelada i. **17** leuju ap kotin jaben majani: Di wet meid jopojon o katiwo. Ia arain ai pan mi re omai? Ia arain ai pan kokoa komail? Wa don i! **18** leuju ap kotin kidaia i, tewi ari kodi jan lole; putak o ap kelailadar ni auer ota. **19** A tounpadak kan ap kelep poto don leuju potoan on: Da me kit jo jak kaujeki wei jan i? **20** A ap kotin majani on irail: Aki omai jopojon. Pwe melel I indai on komail, ma omai pojpon pan laude on wan katirin, komail pan kak indan nana wet: Koda jan waja en, kola monen! I ap pan kola, jota me jota pan kak pa omai. **21** Jon wet jota kin koki jan meakot, kapakap o kaijeol eta. **22** A ni ar kotikot jili nan wein Kalilää, leuju kotin majani on irail: Nain aramaj pan panalan nan pa en aramaj. **23** Irail pan kamela i, a ni ran kajilu a pan maureda. Irail ari mamauk kaualap. **24** Irail lao kotilon on nan Kapernaum, jaunopwei kai ap ko don Petruj indan i: Omaile Jaunpadak jota kin ian nopwei? **25** A majanier: Ei. A lao pedelon on nan im o, leuju ap kotin madan majani: Jimon, da me koe lamelame, nammarki en jappa kin at takjii de nopwei jan ren ij? Jan ren nairail jeri de jan men liki kan? **26** Petruj potoan on i: Jan ren men liki kan. leuju kotin majani on i: Ari, jeri kan me jaladok. **27** Ari jo, pwe kitail der kamakar irail ada, kola ni oror kajedi kaj, a mam men maj, me pan lodi, apiada, kajara pajan au a, koe pan diar lepen moni lep; i me koe pan ale o kida ai o noum.

18 NI auer ota tounpadak kan poto don leuju potoan on: Iduen ij me pan lapalap nan wein nanlan? **2** leuju lao kotin molipeido kijin jeri amen, ap kotin kotiki on nan pun arail, **3** Majani: Melel I indai on komail, ma komail jota pan wukila, wiala jan en kijin jeri, komail jota pan kak ko on nan wein nanlan. **4** Ari, meamen pan

kajapwiledi pein i, dueta kijin jeri men et, i me pan lapalap nan wein nanlan. 5 O ma amen apwali kijin jeri men due met ni ad ai, i me kin apwali ia. 6 A meamen me pan kamakar amen ir, me titikit, me pojon ia, a mau on, takai en plaua eu en jali on tapin wor a, ap kamopela nan madau waja me lol. 7 Juedi on jappa pweki a men kamakar akan, Ari jo, men kamakar akan udan mia; juedi on aramaj o, me men kamakar pan tapi jan ia. 8 A ma apali en pa om de apali en nä om pan kamakar uk, lepuke jan, o kaje jan uk, pwe a mau on uk ko on maur ni om danidan de jikililikil, jan om pa de nä pokon mia, ap ko on kijinai joutuk. (aiōnios g166) 9 O ma apali en maj om pan kamakar uk, waikada jan o kaje jan uk, pwe a mau on uk, ko on maur ni om maj pali, jan maj om pokon mia ap lokidokila nan iai en pweleko. (Geenna g1067) 10 Kalaka, pwe komail der mamaeleki amen titikit pukat; pwe l indai on komail, me arail tounlan kan, me mi nanlan, kin ariri Jam ai, me kotikot nanlan. 11 Pwe Nain aramaj kodon dorela, me jalonalar akan. 12 Da me komail lamelame, ma aramaj amen, naineiki jip epuki, a amen irail pan jalonal, a jo pan pwilwidi duekduamen pon nana, ap kola raparapaki me jalonal? 13 A ma a pan diar, melel l indai on komail, a pan peren kida, me men en jan duekduamen, me jota jalonalar. 14 Iduen Jam omal, me kotikot nanlan, jota kotin men, amen kijin jeri pukat en jalonal. 15 A ma ri om ol wia dip on uk, en kelep kila i, kapun on i dip a; ma a pan ron uk, nan koe kajapaledo ri om. 16 A ma a jota pan ron uk, ap ukada amen de riamen, pwe meakaroj en mi ren jaunkadete riamen de jilimen. 17 A ma a kan ron irail, ap kaireki momodijou, a ma a pil kan ron momodijou, ap wia kin i men liki o jaunopwei men. 18 Melel l indai on komail, me komail pan jaliedi nin jappa, pan jalidi nanlan, o me komail pan lapwada nin jappa, pan lapwada nanlan. 19 I pil indai on komail, ma riamen nin jappa pan minimin pene ni meakot, me re men poeki, a pan pwai on ira jan Jam ai, me kotikot nanlan. 20 Pwe waja kij, me riamen de jilimen pokon pena ni ad ai, i waja l kin mi nam pun arail. 21 Petruj ap kai don i potoan on: Main, pan pak depa i en makeki on ri ai ol o, me wia dip on ia? A itar ma a pan me ijepak? 22 lejuj kotin majani on i: I indai on uk, kaidin ijepak eta, a pan pak iju wad ijejok. 23 I me wein nanlan rajon nanmarki amen, me pan kapukapun na ladu kan. 24 A ni a tapiada kapukapun, amen ap wijke don i, me pwaiwandeki talent nen. 25 A ni jota a men pwain, a monjap ap majanier, me a pan netila, o a paud, o na jeri kan, o karoj, me a aneki, pwen pwainda. 26 A ladu o ap poridi mo a poni, potoan on: Main kom kotin kanonama on ia, i pan pwain on komui karoj. 27 A monjap en ladu o ap pokela, ap lapwada o makeki on i a pwaiwand. 28 A ladu ota ap koieila, diaradar kij a ladu amen, me pwaiwand on i denar epuki; i ari koledi i, padik pena tapin wor a indada: Kapunala, ma om pwaiwand mia. 29 Ladu ap poridi mo a, poeki indada: Kom kotin kanonama on ia, i pan pwain on komui. 30 A a kan, ap koieila, kajedi on nan imaten lao a kapunala a pwaiwand. 31 A kij a ladu kan lao kilaner me wiauier, rap mauk kaualap, koieila kaireki arail monjap karoj, me wiauier. 32 A monjap ap ekere don i, majani on i: Koe meid ladu jued amen! I make ki on uk er om pwaiwand karoj pweki om poeki re i. 33 Menda koe jota kadek on ri om ladu, duen i kin kadek on uk er? 34 A monjap ap makar kidar o panalan i ren jaun kalokolok lao a kapunalar a pwaiwand karuji. 35 Iduen Jam ai nanlan, pan pil wia on komail, ma komail jota pan makeki jan nan monion omal on ri omal.

19 KADEKADEO lejuj lao kaimwijkela padak pukat, ap kotila jan Kalilää, koti don wein ludää palilan lordan. 2 O pokon kalaimeun idauendo i. I ari kotin kakelail ir adar waja o. 3 Parijär akai ap kodo kajonejon i indada: Me pun, ol en kajela a paud pweki okotme? 4 A ap kotin jaben majani: Komail jota doropwe,

me i, me wia ir adar ni tapio, a kotin wiadar ol o li? 5 A ap kotin majani: I me aramaj amen pan pweidedi jam a in a pat on eta a paud; ira ari pan udukala eu; 6 Ira ari jolar riamen pwe uduk eu. Ari, me Kotin kapad penaer, aramaj depa kamueit pajan. 7 Irail ap indai on i: A da me Mojek majaniki, kijin likau en kamueit en koda, ol ap pan muei jan a paud? 8 A kotin majani on irail: Mojek mueid on komail er, en kajela omal paud akan pweki monion omal kapitakailar. A jan ni tapi o a jota kin due. 9 A nai indai on komail: meamen kajela a paud, ma jota pweki nenek, ap paudekida amen; nan a kamal, o me pan paudeki, me lokidokilar o, a kin kamal. 10 Japwilim a tounpadak kan ap potoan on i: Ma iduen kujoned, me ol o en kapwaiadon a paud, a jota mau on papaud. 11 A ap kotin majani on i: Kaidin karoj, me pan pak weweki padak pot et, irail eta, me a muei on er. 12 Pwe akai mia, me udan jota unjok, a akai, me aramaj ki janer, a pil akai, me wia kapwat pweki wein nanlan. Meamen kakan weweki, i en weweki. 13 Kijin jeri kai ap wijke don i, pwen pwil po'rail lim a kan o laolaoki, a tounpadak kai kapouir irail. 14 A lejuj kotin majani: Mueid on kijin jeri kan, en ko don ia. Der kalik irail edi! Pwe iei jon en me udan wein nanlan. 15 I ari kotikida po'rail lim a kan, ap kotila jan waja o. 16 O kilan, amen poto don i potoan on: Jaunpadak da me mau kot, i en wiada, pwe i en aneki maur joutuk? (aiōnios g166) 17 A ap kotin majani on i: Menda koe idok re i duen me mau? Pwe amen ta me mau. A ma koe men ko on maur, dadaurada kujoned akan! 18 A ap potoan on: Kujoned da? A lejuj kotin majani, iet akan: Koe der kamela aramaj; Koe der kamal; Koe der pirap; Koe der kadek likam; 19 Kakaki jam om o in om; o pok on men imp om dueta on pein uk. 20 Manakap ap potoan on i: Mepukat karoj i kapwaiadar; a da me i en pil wia? 21 lejuj kotin majani on i: Ma koe men unjokela, u kowei, netikila om dipijou, ap kijakjaki on me jamama kan, koe ap pan aneki om pai nanlan, o kodo idauen ia do. 22 Manakap lao roner majan pot et, ap mamauk koeila, pwe a dipijou me toto. 23 lejuj ap kotin majani on japwilim a tounpadak kan: Melel l indai on komail, meid apwai on me kapwawa kan, en pedelon on nan wein nanlan. 24 I pil katitiki on komail, me manai, kamel en tilon nan au en dikok eu, jan me kapwawa en ko on nan wein Kot. 25 Japwilim a tounpadak kan lao ronadar met, ap puriamuiki kaualap indada: Ari, ij me pan kak kamaurela? 26 lejuj ap kotin jaupei won irail, ap kotin majani on irail: A jo kak pan aramaj, a ren Kot meakaroj me kak. 27 Petruj ap jaben poto don i: Majani, kit likidmalieila meakaroj, ap idedauen komui, a da me pan katini kit? 28 lejuj ap kotin majani on irail: Melel l indai on komail, komail me idedauen ia do ni ipwi jupal, Nain aramaj lao mondi pon mole linan, komail pil pan mondi pon deun kadeil, kakaunda kainok en Ijrael eijokriau. 29 O meamen kajela im a kan, de ri a ol o li akan, de jam a, de in a, de a paud, de jeri, de jappweki ad ai, naan a pan ale pan pak epuki o jojoki maur joutuk. (aiōnios g166) 30 A me toto men moa, pan muri; a men muri pan moa.

20 PWE wein nanlan rajon kaun pan im amen, me jankonai on raparapaki toundodok kai nan a mat en wain. 2 Irail lao inauki pena, me denar eu ni ran eu, ap kadar ir ala nan a mat en wain. 3 A pil kotila ni auer kajilu, ap majani akai, me momod mal nan deun jaunet akan, 4 Ap majani on irail: Komail pil kola nan mat en wain o, o meakot me pun, i pan pwain on komail; irail ari kola. 5 A pil kola ni auer kawonu o kauadu o wiadar dueta. 6 A pil kotila ni auer eijokeu, ap diaradar akai, me momod mal, ap majani on irail: Da me komail momodeki mal ran pon? 7 Irail potoan on: Aki jota amen, me kadokeki kit. Ap majani on irail: Komail pil kola nan mat en wain o, komail pan ale me pun. 8 A lao jautik penaer monjap en mat en wain majani on a jaunkoa: Kapokon pena toundodok kan o pwain on irail. Tapiada jan ren

men pwand oko lao kokodo lel men madan kan, **9** Me kadodokier ni klok eijkeu kan ap kodo, amen amen ap ale denar eu. **10** A men maj akan lao kodo, rap kiki on, me re pan ale jiki jan, a re pil aleer denar ta ieu. **11** Irail lao ale, rap lipan on monjap o. **12** Indada: Mepukat dodok auer ta ieu, a komui karajai kit pena; kit me dodokki apwal en ran o karakar en katipin. **13** A ap kotin jaben majani on amen re'rail: Kompoke pai, kaidin me jaben, me i wiai on uk. Kita jota inauki pena denar eu? **14** Ale me om, kowei, i men pwain on me pwand pukat rajon uk. **15** De iaduen, a jota pun, i en wiaki me udan ai, me i mauki? De por en maj om me jued pweki ai kadek? **16** Ari, me pwand akan pan moa, a me moa kan pan pwand, pwe me tote paeker, a me malauau me piladar. **17** lejuj lao kotin kodala lerujalem, a kotin kelepe kila tounpadak ekriamen pon al a, majani on irail: **18** Kilan, kitail kin kodalan lerujalem o Nain aramaj pan ko on ren jamero lapalap o jaunkawewe kan, o irail pan kadekada, en kamela i. **19** O re pan panala i ren men liki kan, pwen kapikapiti i, o kaloke, o kalopuela, a ni ran kajilu a pan maureda. **20** In en nain Jepedäü ap poto don i, a na putak riamen ian i, poni i o poeki okotme re a. **21** A ap kotin majani on i: Da me koe mauki? A potoan on i: Re kotin mueid on ai tunol putak riamen, en mondi re ir, amen ni pali maun omui, amen ni pali main omui nan omui wei. **22** A lejuj kotin jaben majani: Koma jota aja, me koma poeki. Koma kak niim dal me I pani niim? Ira potoan on: Je kak. **23** A kotin majani on ira: Melel, komail pan tunole ai dal, a momod ni pali maun o main i, i jota kak muedi on, pwe pwajj en irail me a onop oner jan ren Jam ai. **24** Ni en ek oko ar ronadar, ap juuedie kidar pirien o. **25** A lejuj kotin molipe ir do majani: Komail aja, duen jaupeidi en wei pokon ar kin poe irail edi, o me lapalap akan kin manaman on irail. **26** A duen met a jota pan wiaui nan pun omail. A me men laud nan pun omail, en papa komail. **27** O meamen re omail, me men jaumaj, i en lidui komail. **28** Dueta Nain aramaj, me kaidin kodo, pwe aramaj en papa, a pwe i en papa o kida maur a wiliandi me toto. **29** Ni arail kitail jan leriko, pokon kalaimun idauen la i. **30** A kilan, ol majunku riamen momod ni kailan al o. Ni ara ronadar, me lejuj kotin daulul, ira ap likelikwir indada: Main kupura kit, ir me japwilim en Dawid! **31** A pokon o kidau ira da, pwen nenenla. A ira kalaudela ar likelikwir indada: Main, kupura kit, ir me japwilim en Dawid! **32** lejuj ari koton udi, molipe ira do majani: Da me koma mauki, I en wiai on koma? **33** Ira potoan on: Main, maj at en kapad pajan! **34** lejuj ari kupuro kin ira dar o kotin jair maj ara. Maj ara ari madan pad pajaner; ira ap idauenla i.

21 Ni arail koren ion lerujalem o lel on Petpake impan dol Olive, lejuj ap kotin poronela tounpadak riamen. **2** Majani on ira: Koma ko on nan kanim monen, a madan koma pan diar ejel amen, me jalidi, o na pul mi imp a, lapwa ira da, ap kare don ia! **3** A ma meamen pan indan koma meakot, koma pan indada: Kaun o men dake, i ari pan madan kadar ira do. **4** A mepukat karoj wiawier, pwen pwaida, me lokido ren jaukop o me majani: **5** Kaireki nain Jion jeripein: Kilan, om Nanmarki kotido re om. A kotin opampap o kaipokedi pon ejel li amen. **6** A tounpadak ko lao kolar, o wiadar duen lejuj kotin majani on ira, **7** Ira ap wado ejel o na, ap irepadu po'ra arail likau kan a ap kotin kaipokedi poa. **8** O pokon kalaimunia irepadu arail likau kan nani al o, a akai paledier ran tuka kan irepadu nani al o. **9** A pokon o, me tion moa, o me idauen, nijinji indada: Ojiana on japwilim en Dawid! Meid iajanaai me kotido ni mar en Kaun, ojiana nanlan. **10** A lao kotilon on nan lerujalem, toun kanim ap mokimokid indada: Ij i? **11** Pokon o katitiki: Nan i lejuj, jaukop en Najaret en Kalilää. **12** lejuj ap kotilon on nan im en kaudok en Kot, ap kotin kaje jan karoj, me kin netinet nan im en kaudok, o kotin wukdedi tepel en jaunkawilian moni

ko, o deun men netin muroi. **13** O kotin majani on irail: A intinidi: Im ai pan adaneki im en kapakap, a komail wia kilar deu en lipirap. **14** A me majunku o me jikil akan poto don i nan im en kaudok o; i ari kotin kakel irail adar. **15** A jamero lapalap o jaunkawewe kan lao kilaner manaman akan, me a kotin wiadar, o jeri kan nan im en kaudok, me nijinji indada: Ojiana on japwilim en Dawid! Irail ap makara kidar, **16** Indai on i: Kom jota mani, me mepukat katitiki? A lejuj kotin majani on irail: Ei, komail jaikenta doropwe: Jan nan au en jeri o me kin kan didi, ir me kotin kapwaiadar kapin eu? **17** I ari kotin muei jan irail, kitila, jan nan kanim o, koti don Petanien o pweikodi waja o. **18** A ni manjani ni a kotin purlan kanim o, ap men konotedar: **19** A kotin majani tuka pik pot ni kailan al o, ap kitilon i. A jota, me a kotin diadar, pwe ta eta, ap kotin majani on i: Koe jolar pan wa kokolata! A tuka pik ap madan monedier. (aiön g165) **20** Tounpadak kan lao kilaner, irail ap puriamui kidar indada: Daduen tuka pik o madan monelar. **21** A lejuj kotin jaben majani on irail: Melel I indai on komail, ma komail pojon, ap jota peikajal, kaidin met eta, me wiaui on tuka pik en, me komail pan kak wiada, pwe ma komail pan indan nana wet: Mokid wei lokidokila nan madau, nan a pan pwaida. **22** O meakaroj komail pan poeki ni omail kapakap, ap pojona komail pan ale. **23** A lao kotilon on nan im en kaudok o, jamero lapalap akan o jaumaj en toun jap o ap ko don i ni a kotin kaukawewe indada: Manaman en ij, me komui wiaki mepukat? O ij me ki on komui manaman wet? **24** A lejuj kotin jaben majani on irail: I pan pil kalelapok mekot re omail, ma komail pan jaben ia, i pil pan indan komail manaman en ij, me i wiaki mepukat. **25** En loanej a papataj a tapi jan ia? Men nanlan de me ren aramaj? Irail ap lamelame nan pun arail katiti, ma kitail pan inda men nanlan, a pan majani on kitail: Da me komail jo pojlonki i? **26** A ma kitail inda, me ren aramaj, kitail majak pokon o, pwe karoj kin wia jaukopki loanej, **27** Irail ari jaben lejuj potoan on: Kit jota potoan. I ari pil majani on irail: I jota pil pan indai on komail, manaman en ij, me i wiaki mepukat. **28** A iaduen omail lamelam? Aramaj amen naineki ol riamen. A kola ren amen indan i: Lao, kola ran wet dodok nan ai mat en wain. **29** A jaben indada: I jota mauki; a mur ekij a kalukila, ap koieila. **30** O a kola ren me teio indai on pil dueta. I me jaben indada: Ei main; ap jota kola. **31** Ari, ij re'ra, me wiadar injen en jam a? Irail potoan on i: Men maj o. lejuj kotin majani on irail: Melel I indai on komail, jaunopwei o me neneke kan pan mo'ail pedelon on nan wein Kot. **32** Pwe loanej pwara don komail, padapadak on komail duen al pun, a komail jota kamelele i; a jaunopwei o me neneke kan kamelele i. A komail lao kilaner, komail jota kalukila, pwen kamele i. **33** Komail ron pil apot karajera! Kaun pan im amen padukedier mat en wain eu o kele pene, ap weiradar deun men wunid wan wain, o kauada im en daulik eu, ap kajile kin i on jaumat akai, o momaitelar nan wai. **34** A lao anjau en rak, a kadaralan jaumat akan a ladu kai, pwen ale a wan wain. **35** Jaumat akan ap jaikedai a ladu kan; re woki amen, kameila amen, a amen me re kate. **36** A pil kadarala ladu kai, toto jan men maj, Irail ari wiai on irail pil dueta. **37** A ikmuri a kadarala won irail na ol majani: Nan re pan majak nai ol. **38** A jaumat akan lao kilaner ol o, irail ap kajokojai nan pun arail: I me pan ale jojo, ukodo kitail en kamela i, a kitail pan id ale a jojo. **39** Irail ari jaikedi i o kajapoke jan i nan mat en wain o, o kamela i. **40** Ari, monjap en mat en wain lao pwarado, da me a pan wiai on jaumat pukat? **41** Irail potoan on i: A pan kamela aramaj jued pukat, ap pan neki on akai jaumat a mat en wain o, me pan ki on i wan wain ni anjau me kon on. **42** lejuj ap kotin majani on irail: Komail jaikenta doropwe nan kijin likau kan: Takai o, me jauje kan kajapokelar, ap id wialar takai en pukakaim. Mepukat wiawier ren Kaun o, men kapuriamui patail? **43** I me i indai on komail, wein Kot pan japadoke jan komail, ap ko on eu kainok, me pan kida wa.

44 O meamen pupedi on pon takai wet, pan ola, a meamen me a pan pupedi on poa, a pan pitaki pajan i. 45 A jamero lapalap o Parijär akan lao ronadar a karajeraj akan, re mulikiadar, me a kotin karajeraje kin irail. 46 Irail ari majamajan jili en jaikidi i, a re majak aramaj akan, pwe re wia kin i jaukop amen.

22 A IEJUJ kotin jaben o pil karajeraj on irail majani: 2 Wein nanlan rajon nanmarki amen, me kamadipne na ol ni ran en a kapapaud. 3 O a kadalara na ladu kan, pwen luke don kamadip o, me kileledier akan; a re kan kodo. 4 A pil kadalara akai ladu majani: Kaireki me kileledier akan: Kilan, i kaonopadar ai kamadip o: nau kai ol o man wi kan me kamelar, o karoj nikier, ko don kamadip en kapapaud! 5 A irail jota irjenoki, ap kowei, amen nan jap we, o amen ko on dodok. 6 A me tei kan jaikidi a ladu kan kaloke o kame ir ala. 7 Nanmarki ap makara kidar, kadalara a jaunpei kan, kamela me lolap oko o ijikedar ar kanim o. 8 A ap indan a ladu kan: Ari, kamadip onoper, a me kileledier akan jota war on. 9 Komail ari kowei nan al akan, a karoj me komail diar, en kalua don kamadip o. 10 Ladu kan ap kola nani al akan, kapokon pena karoj, me irail diaradar, me jued o me mau kan; kamadip ari tounlar. 11 A nanmarki lao pwarado, en kilan toun kamadip, ap diaradar aramaj amen, me jota a kapwat. 12 A ap majani on i: Kompoke pai, iaduen om kak pedelon, pwe jota om kapwat? I ari japaimokid. 13 Nanmarki ap majani on papa kan: Jalledi i pa o ná akan, ale o kajapokela nan rotorot liki iei wajan maiei o teterok. 14 Pwe me toto paekeredo, a me malaulau piladar. 15 Parijär ap pokon pena, kaparok pena duen ar pan kajapuna i jan a majan; 16 Irail ap kadalaran i nairail tounpadak kan ianaki ladun Erodej kan, potoan on: Jaunpadak, je aja, ir me kotin melel, o kotin kawewe melel duen al en Kot o re jota kotin kupuroki meamen, pwe re jota kotin kajampwaleki janjal en aramaj. 17 Ari, re kotin majani on kit kuper ar. Me pun, en nopolw on nanmarki de jo? 18 A lejuj lao kotin mani ar me juet, ap majani: Malaun komail, da me komail kajonejon kin ia? 19 Kajale don i moni en nopolw! Irail ap potoan on i denar eu. 20 A kotin majani on irail: Mom en ij o intin wet? 21 Irail potoan on i: En nanmarki, a i kotin majani on irail: Ari, komail ki on nanmarki, me nain nanmarki, o on Kot, me jawnilim en Kot. 22 Irail lao ronadar met, rap puriamuiki o muez jan i, o koieilar. 23 Ran ota Jadujär akai ko don i, me kin inda, me dene me melar akan jolar pan maureda, ap kalelapok re a. 24 Indada: Jaunpadak, Mojej majani, ma meamen melar o jota na jeri, ri a ol en id paudeki a paud, pwen kaipwi on ri a kadaudok a. 25 Ari, pwin piren eu mi re at, ol ijimen. Mejeni paudeki li amen, ap melar, a jota kadaudok a, ap kakaliki on ri a ol a paud; 26 Pil dueta kariamen o kajilimen kokola lao kajilimen. 27 A ikmuri li o pil melar. 28 Ari; ni en me melar akan ar pan iajada, a pan en ij a paud ren me ijimen, pwe irail karoj me paudekida? 29 A lejuj kotin jaben majani on irail: Komail meid japon pwe komail jo weweki kijin likau kan de mana en Kot. 30 Pwe me mauredar akan jolar pan papaud de kapapaud, pwe irail dueta tounlan en Kot akan, me mimi nanlan. 31 Komail jaik doropwe duen en melar akan ar pan maureda, me lolok on komail jan ren Kot, me kotin majani: 32 Nai Kot en Apraam o en Ijaak o en Iakop? A kaidin Kot en me melar akan, pwe en me maur akan. 33 A pokon o lao ronadar met, irail ap puriamuiki a padak. 34 A Parijär akan lao ronadar, me a kotin kadukiedier Jadujär akan, ap pokon pena. 35 Amen irail, jaunkawewe men, kajonejon i potoan on: 36 Jaunpadak, kujoned da me lapalap nan kapun o? 37 A lejuj kotin majani on i: Koe en pokon on Kot om Kaun monion om unjok, o nen om unjok, o om lamelam unjok. 38 Ie met me moa en kujoned akan. 39 O me kariau me dueta: Koe en pok on men imp om dueta on pein koe. 40 Kujoned riau met me audepan kapun o jaukop akan. 41 Ni en Parijär akan ar momod pena, lejuj

ap kotin kainoma re'rail. 42 Majani: Da me komail lamelame duen Krijtuj, nain ij i? Re potoan on: Japwilim en Dawid. 43 A kotin majani on irail: A iaduen da me Dawid kaadaneki i Kaun ren Nen ni a majani: 44 Kaun o kotin majani on ai Kaun, mondi on ni pali maun i, lao I pan wia kida om imwintiti utipa ná om? 45 A iaduen, ma Dawid kaadaneki i Kaun, a pil pan kak na ol? 46 A jota amen, me kak jaben i meakot, o jolar me idok meakot re a kokolata.

23 IEJUJ ap kotin kaparok on pokon o jawnilim a tounpadak kan, 2 Majani: Jaunkawewe o Parijär akan kin mondi nan deun Mojej. 3 Ari, karoj me re indan komail, i me komail en wia o kapwaiada, a der ale jan ar wiawia kan; pwe irail kin indada, ap jota kapwaiada. 4 Re kin pira pena kapwa en wijk me toutou melel, ap kidan pon apar en aramaj, a irail jota men jairki jondin pa arail. 5 O re kin kapwaiada ar wiawia kan karoj, pwe aramaj en ududial. Pwe irail kin kadälape ar kijin likau en kataman o kalaudela ni kailan ar likau. 6 Irail kin nonki mondi ni tapin tepel ni kamadip o, o leppandam nan jinakoke kan. 7 O re kin mauki, aramaj en ranamau on irail nan deun net, o aramaj en wia kin ir Rapi, Rapi, 8 A komail der nonki, aramaj en wia kin komail Rapi, pwe me ta men omail Jaunpadak, a komail piren pena. 9 O komail der kaadaneki meamen jam nan jappa, pwe amen Jam omail, me kotikot nanlan. 10 O komail der nonki, aramaj en wia kin komail jaumaj, pwe me ta men omail Jaumaj: Krijtuj. 11 A me lapalap re omail, en omail papa. 12 Pwe me pan kajapwilada pein i, pan jawnilidi, a me pan kajapwilidi pein i, pan kajapwilada. 13 Juedi on komail jaunkawewe o Parijär akan, malaun komail! Komail kin ritinidi wein nanlan mon aramaj akan, pwe komail jota pan pedelon, a me men pedelon, komail jota kin muezid on. 14 Juedi on komail jaunkawewe o Parijär akan, malaun komail! Komail me nopol jan im en li odi kan ap liliajoi kapakap reirei. Omail kalokolok pan laud melel. 15 Juedi on komail jaunkawewe o Parijär akan, malaun komail! Komail kin pidipidaki jed o jap, pwen wiada projelit amen, a lao wialar, komail ap pan wia kin i toun pweleko amen, me jued jan komail. (Geenna g1067) 16 Juedi on komail jaunkalua majkun, komail me kin inda: Meamen kin kaukila im en kaudok, dene jota katepa, a me kin kaukila kold en im en kaudok, i me pun. 17 Komail pweipwei o majkun, pwe da me kajampwal ren kold de im en kaudok o, me kin kajarauiula kold? 18 O meamen kin kaukila pei jaraui, dene jota katepa, a me kaukila mairon, me mi poa dene i me pun, 19 Komail pweipwei o majkun, pwe da me kajampwal ren mairon de pei jaraui, me kin kajarauiula mairon? 20 Ari, meamen kaukila pei jaraui, kin kaukila i o meakan, me mi poa. 21 O meamen kaukila im en kaudok, kin kaukila i anaki i me kotikot lole. 22 O me kaukila nanlan, kin kaukila mol en Kot o me kin kaipokedi on poa. 23 Juedi on komail jaunkawewe o Parijär akan, malaun komail! Komail kin maironki eijokkij eu en minje, o til, o kimele, ap jota injenoki kujoned en kapun kajampwal akan: Pun, o kadek, o pojona. Komail wiada mepukat, ap pil kapwaiada me tei kan! 24 Jaunkalua majkun komail, me kin injenoki kijin am en wel, ap katalala kamel! 25 Juedi on komail jaunkawewe o Parijär akan, malaun komail! Pwe komail kin kamakelekel kajak o dal liki, a lol me dir en me re kuliada o me jued. 26 Parijär majkun koe, kamakelekele maj lol en kajak o dal akan, pwe pali liki en pil makelekele! 27 Juedi on komail jaunkawewe o Parijär akan, malaun komail! Komail rajon joujou kan, me jementen, me kin janjal kajefel, a lol me dir en ti en me melar akan o jon en jaut karoj. 28 I duen komail, me janjal pun mon aramaj, a lol komail me dir en malaun o japon. 29 Juedi on komail jaunkawewe o Parijär akan, malaun komail! Pwe komail kin apapwali joujou en jaukop akan o kapwataki joujou en me pun kan. 30 Ap inda: Ma kit mia ni muezin jam atail akan, kit jota pan ian irail kamela

jaukop akan. 31 Ari, pein komail kin kadeke, me komail nain me kamelar jaukop akan. 32 A komail kaunjokala wiawia en jam omail akan! 33 Komail jerpent o wan oter akan! Pala komail pan piti jan kadeik en nan pweleko? (Geenna g1067) 34 Kilan, i me I kadara don komail jaukop aksi, o me leolekon kai, o jaunkawewe kai; a aksi irail, me komail pan kamela, o kalopuela, o aksi komail pan kaloke nan omail jinakoke kan, o komail pan paki irail jan nan eu kanim on nan eu. 35 Pwen kapokon on komail nta makelekel karoj, me kapwilipwilidier nan jappa jan ntan Apel pun kokodo lel ntan Jakariaj, nain Parakiaj, me komail kamelar nan pun en im en kaudok o pei jaraui. 36 Melel I indai on komail, meupukat pan pwai on di wet. 37 O lerujalem, lerujalem, me kin kamela jaukop akan o kate me pakadara don uk kan; pan pak toto, me I pan kapokon pena noumail akan, duen litok kin kompwal pena na purok kan pan pa a, a komail kan. 38 Kilan, im omail pan tanla. 39 Pwe I indai on komail, komail jolar pan kilan ia jan ni anjau wet, lao komail pan inda: Meid iajana, me kotido ni mar en Kaun o!

24 IEJUJU ap kotila koteiwei jan nan im en kaudok o, japwilim a tounpadak kan ari poto don i, pwen kajanjale on i im en kaudok o. 2 lejui ari kotin jaben majani on irail: Komail jo ududial meupukat karoj? Melel I indai on komail, jota eu takai pan mimpi pon eu, me jota pan karonk pajan. 3 Ni a kotin kaipokedi pon dol Oliwe, tounpadak kan kelep poto don i potoan on: Re kotin majan don kit anjau da, me meupukat pan pwaida o da kilel pan ar pan kotin puredo, o imwin kaua? (aiōn g165) 4 lejui ari kotin jaben majani on irail: Kalaka, pwe jota amen en kotaue komail. 5 Pwe me toto pan kodo ni ad ai katiti: Nai me Krijtuj o kotaue me toto. 6 Komail pan ronada duen mauin o kajokajoi pan mauin; Komail kalake, der majak; pwe meupukat pan wiaui maj, a imwi jaikentia mia. 7 Pwe eu jaben pan u on eu, o eu wei on eu; o anjau lek, o kilitop, o rerer en jaben aksi pan wiaui. 8 Meupukat karoj tapin kalokolok. 9 Iraip ap pan pan komail lan kamakam o kame komail la; o komail pan tantat pan kainok karoj pweki ad ai. 10 Me toto ap pan makarada, o amen pan panala amen, o re pan tataki nan pun arail. 11 O jaukop likam toto pan pwarada o kotaue me toto. 12 A limpop en me toto pan laula, aki japon, me pan pwaida kaualap. 13 A me pan dadaurata lel imwi, i pan dorela. 14 A ronamau en wei o pan kalok jili nan jappa karoj, pwen kadeke on wei karoj, iei anjau, me imwi korendo. 15 A komail lao kilan jaut akan, o ola laud mi nan waja jaraui, duen me jaukop Daniel kopadar, meamen doropwe, i en weweki. 16 Me kin mi nan jaben in ludää, ap tanala pon nana; 17 O me mi pon im, ender ko onole, pwen ale a kawpa jan; 18 O me mimi nan jaben, ender puron ale a likau. 19 O me juedi on irail me lijean o me kin kadidi ni ran oko! 20 Komail ari kapakap, pwe komail depa pitila ni anjaun kapau, o pil der ni ran en japat. 21 Pwe i anjaun kamakam kaualap, jota me dueta jan ni tapin kaua kokodo lel met, pil jota pan wiaui kokolata. 22 O ma ran oko jo kamalaulau la, jota uduk eu me pan dorela; a pweki me piladar akan ran oko pan kamalaulau. 23 O ma meamen pan indan komail: Kilan iet Krijtuj de monen, komail der kamelele. 24 Pwe Krijtuj likam kai o jaukop likam kai pan pwarada, o kapwareda kilel o manaman akan, pwen pil kotaueda me piladar akan, ma re kak on. 25 Kilan, nai me kop on komail er. 26 Ari, ma re pan katiti on komail: Kilan, a kotikot nan jaben tan o, der koeila; kilan, a kotikot waja rir o, der kamelele. 27 Pwe duen liol a tapida jan ni maj en lan linanla lel kapin lan, iduen en Nain aramaj a pan pwarada. 28 Pwe waja man melar mia ia, i waja ikel pan pokon pena ia. 29 A murin kamakam o katipin pan madan rotorotala o maram pan jolar linan, o uju kan pan moredi jan nanlan, o katen pan nanlan pan mokidada. 30 Kadapakilene pan Nain aramaj ap pan pwarada nanlan, o kainok karoj en jappa ap pan mamaiei, o irail

pan kilan Nain aramaj a kokido dapok en lan akan, me manaman o linan kaualap. 31 O a pan kadarala na tounlan kan peuk pojaune lapalap, re pan kapokon pena na me piladar akan jan pali paieu, jan ni maj en lan lel on kapi. 32 Jan ni tuka pik o komail padakki karajeraj en: Ra kan lao pilen o ta pwarada, komail ajak, me rakorendor. 33 Pil dueta komail, komail lao diar meupukat, en aja, me a korendor, a leler liman wanam. 34 Melel I indai on komail, di wet jota pan mela, lao meupukat karoj pan pwaida. 35 Lan o jappa pan poula, a ai padak jota pan poula. 36 A duen ran o auer jota amen, me aja, pil tounlan kan jaja. Jam ai ta me mani. 37 A duen ni muein Noa iduen en Nain aramaj a pan pwarada. 38 Pwe duen ni ran akan mon nolik lapalap re mana o nim, re papaua o kapapaua, lao lel ran en Noa a pedelon on nan warim o. 39 O re jota dedek lao lel nolik pwaida o kamop ir ala karoj, iduen en Nain aramaj a pan pwarada. 40 I ran o riamen pan mi nan jaben; amen pan peuka jan o amen luadi. 41 Riamen pan irij nan im en plaua, amen pan peuka jan a amen luadi. 42 Komail ari majamajan, pwe komail jaja auer, me omail Kaun pan pwarada. 43 A met komail en aja, ma jaumaj en im o ajaer auer en men lipirap pan kodo, a pan majamajan, a jota pan mueid on kawela im a. 44 Komail ari pil majamajan, pwe Nain aramaj pan kodo ni auer, me komail jota lamelame. 45 Ari, ij ladu lelapok o leolekon o, me a monjap kajapwilada pon im a, pwen nene on irail ni anjau me kon on. 46 Ladu o meid pai, me a monjap pwaera diarada i a wiawia due met! 47 Melel I indai on komail, a pan kajapwilada i pon a dipijou karoj. 48 A ma ladu jued o pan lamelame nan monion i: Ai monjap pwawpawd kodo; 49 Ap kame a warok kan o nam o nim nam pun en me kamom jakau; 50 Monjap en ladu o ap pan pwarada ni ran eu, me a jota lamelame o ni klok, me a jaja. 51 O a pan palan pajan i o katororalan i ren me malaun akan, iei wajan maiei o teterok.

25 I ANJAU o wein nanlan me rajon li ek, me ale ar lamp akan, ap koieilan ol kamod. 2 Me limen me leolekon a me limen me leolepon. 3 Me leolepon oko wa ar lamp akan ap jota ianaki kadirepa. 4 A me leolekon ko wa ar lamp akan ianaki kadirepa. 5 A ni en ol kamod a pwawpawd ir karoj men mair ap mairelar. 6 A lao nan lukepan pon a lok jili: Kilan, ol kamod kotido, komail koieilan i! 7 Li karoj ap pauridat kaonopadar ar lamp akan. 8 Me lolopon ap indan me leolekon kan: Komail ki don kit kijan omail le, pwe nait lamp akan pan kunla. 9 A me leolekon kan jaben indada: O iermen, pwe ede jola itar on kit o komail, komail kola ren jaunet netiada pein omail. 10 Ni arail kokolan net, ol kamod ap jamador. Iraip me onoper ian i pedelon on nan kamadip o, wanam ap ritidier. 11 Murin anjau kij li tei ko ap pwarada indada: Main, main, re kotin ritinaditan kit! 12 A ap jaben indada: Melel i indan komail, i jaja komail. 13 Komail ari majamajan, pwe komail jaja ran de auer. 14 Pwe a rajon aramaj amen, me pam momaitela nan wai. Ap kapokon pena na ladu kan o nek on irail a dipijou kan. 15 A ki on amen talent limau, a on amen riau, a on amen eu, duen me re itar on, a ap madan jamalar. 16 Me aleer talent limau, ap koieila dodekki o diaradar pil talent limau. 17 A me aleer riau, pil dueta, a diaradar pil riau. 18 A me aleer eu, ap koieilar jarepedier nani pwel, okilar moni en monjap o. 19 A kadekadeo a warailar monjap en ladu pukat ap puredo o kainene irail adar. 20 Me aleer talent limau ap potodo wado pil talent limau indada: Main komui kotiki on ia er talent limau, kom koton majani, iet pil talent limau, me i netia kidar. 21 A monjap ap indan i: Meid mau, me koe wiadar, ladu lelapok o melel amen koe. Koe apawpali mau me tikitik o, i ap pan kajapwiladan uk pon dipijou toto, ko on nan peren en om monjap! 22 A me aleer talent riau ap pil potodo indada: Main komui kotiki don ia er talent riau, kom koton majani, iet pil talent riau, me i netia kidar. 23 A monjap ap indan i: Meid mau, me koe

wiadar, ladu lelapok o melel amen koe. Koe apapwali mau me tikitik o, i ap pan kajapwiladan uk pon dipijou toto ko on nan peren en om monjap! **24** A me aleer talent eu ap pil potodo indada: Main, i ajaer komui, me komui ol padik amen, me kin dolun jan waja, me kaidin komui padukedier ia, o nak pena, waja me kaidin komui kamorok ia; **25** Nai ari majak, o koieila o okilar jpwilim omui talent nani pwel, majani, iet jpwilim omui. **26** A monjap ap jaben indan i: Ladu jued o ponkake men koe, ma koe ajaer, me i kin dolun waja, me kaidin nai padukedier, o nak pena waja, me kaidin nai kamorokier. **27** Menda koe jota ki on jaun kawilian moni nai moni, a nai lao puredo, i ap pan ale we udan ai ianaki moni me a naatikadar. **28** Komail ari ki jan re a a talent, ap ki on, me a talent eijok. **29** Pwe me a mia, ekij pan ko on, pwen aneki me laud; a me jota a mia, nan a pan katia jan me mi re a. **30** A ladu me jota katepa, komail kajela nan rotorot liki, iei wajan maiei o teterok. **31** A Nain aramaj lao kodo ni a linan, o tounlan jaraui kan ian i, a pan mondi pon mol en a linan; **32** O toun jappa karoj pan kapokon pena mo a. A ap pan katoror irail pajan dueta jilepa o kin katorore jip ol ren li akan. **33** A pan kila na jip li akan ni pali maun, o na jip ol akan ni pali main. **34** Nanmarki ap pan majani on toun pali maun: Ukodo, komail kompoke pan Jam ai, jojoki wei o, me onop on komail er jan ni tapin kaua! **35** Pwe nai men manadar, a komail ap kamana ia; nai men nim piladar, a komail ap kanim pil ia; nai men kairu men, a komail ap kajamo ia. **36** Kilijo, a komail ap kalikauwi ia dar, nai jomaudar, a komail ap pwara don ia; nai jalidier, a komail ap pwara don ia. **37** Me pun kan ap pan jaben i potoan on: Main, iad me je potoan ir men konot, ap potoan don ir konot, de men konot pil, ap id konote don ir? **38** lad kit potoan ir men kairu, ap kajamo ir? De kilijo, ap kalikauwi ir adar? **39** lad kit potoan ir lomum, de jalidi, ap poto don ir? **40** Nanmarki ap pan jaben majani on irail: Melel i indai on komail, meakot komail wiai on amen, ri ai ol tikitik pukat, i me komail wiai on ia er. **41** A ap pil pan indan irail toun pali main: Komail me riala, kowei jan ia, ko on nan kijinai joutuk, me onoper on tewil o nal kan. (aiōnios g166) **42** Pwe nai men manadar, a komail jota kamana ia, o men nim piladar, a komail jota kanim pil ia, **43** Nai men kairu men, a komail jota kajamo ia, kilijo, a komail jota kalikauwi ia dar, o jomau, o jalidi, a komail jota pwara don ia. **44** Irail ap pil pan potoan on: Main, iad me je potoan ir men konot, de men konot pil, de men kairu men, de kilijo, de lomum, de jalidi, ap jota papa on ir? **45** A ap pan jaben irail majani: Melel i indai on komail, meakot komail jota wiai on amen tikitik pukat, i me komail jota wiai on ia. **46** Mepukat ap pan kolan kalokolok joutuk, a me pun kan pan maur joutuk. (aiōnios g166)

26 KADEKADEO lejup lao kaimwijkela padak pukat karoj, ap kotin majani on jpwilim a tounpadak kan: **2** Komail aja, pon ria pon paja pan wiaui o Nain aramaj pan panala, en kalopula. **3** Jamero lapalap akan o jaumaj akan en toun jip o ap pokon pena nan im en jamero lapalap, me maraneki Kaipaj. **4** O kapukupun pena duen ar pan widinadi lejup en kamatala. **5** A irail inda: Ierlern ni ran en kamadip, pwe aramaj ede moromoronada. **6** lejup lao kotikot Petaniem nan im en Jimon tuketuk, **7** Li amen ap poto don i, wa kijin potel alapajta audaud en men kei kajampwalia ap kieledier on pon kadockenmai, nai a komin konot. **8** A tounpadak kan lao kilaner, ap juede kidar indada: Menda kei wet olar mal? **9** Pwe a pan netila, kareda pwai laud ap nek on jamama kan. **10** lejup lao mani met, ap kotin majani on irail: Da me komail kainjenjuedeki li o? Pwe me mau, me a wiai on ia er. **11** Pwe me jamama kan kin mi re omail anjau karoj, a nai jota anjau karoj. **12** Pwe ni a wudok kidi pil wet pon war ai, a kaonopadar ai jaredi. **13** Melel i indai on komail, waja karoj, me ronamau wet pan kalok ia, panada

jappa pon, me a wiaer et, pil pan kaloki, pwen katamanpa. **14** Amen ekriamen, me adaneki ludaj lkjariot, ap koieila ren jamero lapalap akan, **15** Indada: Da me komail pan ki don ia, i pan para don komail? Irail ari inauki on i jip en moni jilejok. **16** A jan ni anjau o a jojon duen a pan manai on en panala i. **17** Ni ran kaieu en prot jomut tounpadak kan poto don lejup potoan on: Ia waja re koton kupura, jen kaonopadar ir kamadip en paja? **18** A kotin majani: Kola nan kanim ren ol amen indai on i: Jaunpadak o majani: Ai anjau korendor, I pan wiada kamadip en paja re om, o ai tounpadak kan pan ian ia. **19** Tounpadak kan ap wiadar duen majan en lejup, kaonopadar paja. **20** A lao jautik penaer, a kaipokedi ni tepel, a ekriamen akan ian i. **21** Ni arail konokonot, a kotin majani: Melel I indai on komail, amen komail pan i la ia. **22** Irail ap injenjuedor o amen amen potoan on i indada: Main nai i? **23** A kotin jaben majani: Me ian ia kaduedi nan dal o, i me pan pan ia ia. **24** Pwe Nain aramaj pan kokola duen a intinidier. A juedi on aramaj o, me Nain aramaj panala re a, me mau on aramaj o, ma a jota ipwidier. **25** A ludaj, me panala i ap jaben potoan on indada: Rapi, nai i? A kotin majani on i: Koe me indada. **26** Ni arail wiadar konot. lejup koton limadar prot laolaoki, o pilitiki pajan, kotiki on tounpadak kan majani: Ale tunole, war ai metet. **27** A pil kotikida dal o laolaoki kotiki on irail majani: Komail karoj nim jan; **28** Pwe nt' ai metet, udan inau kap, me pan kapwilipwilidi on me toto, men lapwada dip. **29** A I indai on komail, me I jolar pan nim jan wan wain jan anjau wet lao lei ni ran o, me I pan pil nim nan wein Jam ai ianaki komail! **30** Irail lao melkakali melkaka en kapin, rap kotila pon dol Oliwi. **31** lejup ap koton majani on irail: Komail karoj pan makar kin ia ponpon wet, pwe a intinidier: I pan kame jilepa o, a pwin jip o pan more pajan. **32** A murin ai maureda, I pan ti on mo'mail kola Kalilää. **33** A Petruj jaben potoan on i: Ma karoj pan makar kin ir a nai jota pan makar. **34** lejup koton majani on i: Melel I indai on uk, ponpon wet mon malek a kakorot, koe pan kamam kin ia pan jilepak. **35** Petruj potoan on i: Ma i ian ir matala, i jota pan man kamam kin ir; iduen en tounpadak kan karoj ar indinda. **36** lejup ap kotikan waja o me adaneki Ketjemane, a irail ian i, ap kotin majani on tounpadak kan: Komail mondi met, lao I pan kola kapakap monen. **37** O a kotin ukadar Petruj o nain Jepedäuj ol riämien, ap kotin tapiadiar kuper olar o patau kaualap. **38** lejup ap kotin majani on irail: Nen i ap injenjuedelar kaualap on mela. Komail pan mimieta met, ian ia majamajan. **39** O a kotila ekij waja, ap kotin pupekiid jilan i laolaoki majani: Jam ai, ma a kak, kom kotiki jan ia dal wet; ari jo, kaidin nai, komui ta en wiawia. **40** I ari kotin pure don tounpadak kan, diar ir adar mamair, ap kotin majani on Petruj: Komail jo kak ian ia majamajan auer ta ieu? **41** Majamajan o kapakap, pwe komail de ko on nan jonejon. Nen me peik, a uduk me luet. **42** A pil kotila kariapak laolaoki majani: Jam ai, omui kuper eta, me dal wet jota kak kowei jan ia, ari I pan tunole. **43** A lao kotin puredo diar ir adar pil mamair, pwe maj arail me toutou. **44** A a kotin muez jan irail, pil kotilar laolaoki kajilepak ni majan ota. **45** Ap kotin pure don tounpadak kan majani on irail: Komail ari mamair o kamol. Kilan, auer leler, me Nain aramaj pan panala pa en me dipan akan. **46** Paurida, kitail en kola, kilan, a jamador, me pan pan ia ia. **47** Ni a kotin mamajandar, kilan, ludaj, amen ir ekriamen oko, pwarador, pokon lapalap ian i, me wa kodlaj o jokon jan ren jamero lapalap akan o jaumaj akan en toun jip o. **48** Men panala i ki on ir kilel eu indada: Me I pan metik, iei I komail pan koledi. **49** I ap madan don lejup indada: Pon mau Rapi ap metik i. **50** A lejup kotin majani on i: Komopekai pa, menda koe pwarador? Irail ap por on lejup, jaikidi i. **51** A kilan, amen irail, me ian lejup, kapawei pa a, ujadar na kodlaj, pale jan jalon en ladu en jamero lapalap o. **52** lejup ap kotin majani on i: Kapure ion om kodlaj nan deu a! Pwe karoj, me ale kodlaj,

pan kamekila kodlaj. 53 De koe lamelame, me I jota kak poeki ren Jam ai en kadara don ia tounlan toto jan lekion eijkokrui jama; 54 A iaduen kijin likau kak pwaida? A udan a pan wiaui duen met. 55 Ni auer ota lejuij kotin majani on pokon o: Da, nai lolap amen, me komail kodon aleki kodlaj o jokon akan? Ni ran akan karoj I mier re omail, kauwewe nan im en kaudok, a komail jota kol ia dier. 56 A mepukat karoj wiauier, pwe kijin likau en jaukop akan en pwaida. Tounpadak kan karoj ap muei jan i tandaui. 57 A me jaikidier lejuij, ap kaluan i ren jamero lapalap Kaipaj, waja jaunkawewe o jaumaj akan pokon pena ia. 58 A Petruj idauendo i doowei jan lel tanpaj en jamero lapalap o pedelon on mondi ren papa kan, pwen kilan imwin mepukat. 59 A jamero lapalap akan, o jaumaj akan, o pwin en kapun o roporop kadeke likam on lejuij, pwen kamatala; 60 Ari, jota me irail diar. Jaunkadete likam me toto, me pwarado, ari jo, jota me irail diar. Ikmuri jaunkadete riamen pwarado, 61 Indada: Lap en me inda: I kak on kawela im en kaudok en Kot ap id kauada ni pon jili pon. 62 Jamero lapalap ap kajinenda majani on i: Kom jota jabenki meakot, me mepukat kin kadeke on komui? 63 A lejuij kotin nenenlata. Jamero lapalap ap majani on i: I kakau kin komui la ren Kot ieij, komui en indan kit, ma komui Krijtui Japwilim en Kot. 64 lejuij ap kin majani on i: Komui me inda. A i pil men kaire kin komail, jan ni anjau wet, komail pan kilan Nain aramaj a pan kaipokedi ni pali maun en manaman o kokido dapok en lan akan. 65 Jamero lapalap ap ter pajan, a likau kan indada: A lalaue. Menda pil akai jaunkadete? Kilan, komail apton ronadar a lalaue, 66 Da me komail lamelame? Irail jaben potoan on: A mau on kamela. 67 Irail ap kondipe on jilan i o pakir i, o akai pikir i ni jilan i, 68 Indada: Krijtui, kokop on kit, ij me pikir uk? 69 Petruj momod liki panakepir; lidu men ap ko don i indada: Koe me pil ian lejuij en Kaliläa. 70 A i me kamamaki mo'rail karoj indada: I poneponeki me koe inda. 71 A ni a pedoi wei jan nan wanin, amen lidu ap kilan i indan irail, me mi waja o: Lap men et me pil ian lejuij en Najaret. 72 A pil kamamaki ap kaula: I jaja aramaj en. 73 Mur ekji irail me u impa pil kaido indan Petruj: Melel koe amen irail, pwe nil om kadiarok kin uk ada. 74 I ap lalaue o kaula indada: I jaja aramaj en. Malek ap kakorot. 75 Petruj ap tamanda majan en lejuij, me koton majani on i: Mon malek a kakorot, koe pan kamam kin ia pan jilepak. A ap koteila janejan laud.

27 A LAO ran pajaner, jamero lapalap akan o jaumaj akan en toun jep o kapukapunada duen lejuij pwen kamatala. 2 Irail lao jaliedi i, ap wawei, ki on ren kopina Pontiuj Pilatuj. 3 A ludaj, me panala i lao kilaner me a pakadeikadar, en kamatala, ap kalukila o purekido moni jilejok ren jamero lapalap akan o jaumaj akan. 4 Indada: Nai me wiadar dip, ni ai panalar nta makelekel. A irail inda: Menda re at? Koe en pein wia. 5 I ari kajedi moni ko nan im en kaudok, ap koteila lujamalar. 6 A jamero lapalap akan ale moni ko indada: A jota pun kitail en ki on nam deun mairon, pwe pwain pan nta. 7 Irail ari kapukapun, ap netiadar jep en jaun wia dal, waja me men liki pan jeredi ia, 8 I me waja o adaneki jep en nta kokodo lel ran wet. 9 I dokan a pwaidar, me lokidor ren jaukop Ieremia, me majani: Irail ari aleer moni jilejok i pwaine pan i, me re netiada ren men Irael. 10 O pwaine kida jep en jaun wia dal, duen me Kaun o koton majani on ia. 11 lejuij ari kotikot mon kopina; kopina ap kainoma re a majani: Nammarki en Juj akan komui? A lejuij kotin majani on i: Komui me majani. 12 Jamero lapalap akan o jaumaj akan lao karaune kin i, a jota kin jaben. 13 Pilatuj ap majani on i: Komui jota ron duen ar karakarauni komui kaualap? 14 I ari jota kin majani on i meakot. Kopina ap poneponeki kaualap. 15 Ari, ni kamadip o kopina kin lapwa on irail amen me jalidi, meamen, me re mauki, 16 A i anjau o ol amen, ad a Parapaj, me jalidi re'rail. 17 Irail lao pokon penaer, Pilatuj ap majani on

irail: Ij me komail mauki, i en lapwa dan komail, Parapaj de lejuij, me maraneki Krijtui? 18 Pwe a ajaer, ar peirin, me re pan kilar i. 19 A lao kaipokedi pon deun kadeik, a paud ilokilan i indada: Komui der wia meakot on ol pun men et, pwe i auramandar duen i, me i lokelokeki laud ran wet. 20 A jamero lapalap akan o jaumaj akan jairen kila pokon o, ar poekipoeki Parapaj o kamatala lejuij. 21 A kopina jaben majani on irail: Ij re'ra, me komail mauki, i en lapwadan komail? Irail potoan on: Parapaj. 22 Pilatuj ap majani on irail: Da me i en wiaki lejuij, me maraneki Krijtui? Irail karoj potoan on: A en kalopuela! 23 A kopina majani: Pwe jued da, me a wiadar? A re kalaudela ar weriwer: A pan kalopuela! 24 Pilatuj lao kilan, me a jota kak wiada meakot, pwe moromoron pan wiaui, ap ale pil, omiom mo'rail majani: Nai makelekel jan ntan ol pun men et, komail pan wia. 25 Aramaj karoj ap wiaki eu jaben indada: Nta en kapokon on kit o nait jeri kan! 26 A ap lapwa don irail Parapaj, a lejuij me a woki ap mueid on irail, en kalopuela i. 27 Nain kopina jaunpei kan ap ale lejuij kalaualon on nan im en kadeik o, ap kapokon pena jaunpei karoj; 28 Irail ap ki jan i japwilim a likau kan, ap id kalikauwie kida i likau waitata; 29 Ap pada al en tek eu, ap kida pon kadokenmai, o ki on jokon apot ni lim a maun, o kelepkidi mo a o kapikapidi i indada: Ion Nammarki en Juj akan! 30 Irail kondipe on i, o re ale jokon o, o pokieki kadokenmai. 31 Irail lao kapiti i, ap kijan likau waitata, ap kapure on i udan japwilim a likau o kalauei, pwen kalopuela. 32 Ni arail kotikot kokola, rap diaradar aramaj en Kirene men, me ad a Simon, i me re iton on, en wadala japwilim a lopu. 33 Irail lao lel on waja o, me ad a Kolkata, iet wewe: Waja en pondal en mona. 34 Irail ki on i pinika, me doleki edi. A lao koton jen kij, a jota urak. 35 Irail lao kalopuelar i, ap nek pajan japwilim a likau kadoropwe kidar. 36 Irail ari mondi on waja o majamajan i. 37 O ponanin kadokenmai re pajuredier intin o, me a pukoki: Iet Nammarki en Juj akan. 38 Lolap riamen ian i lopuelar, amen mi ni pali maun, a amen ni pali main. 39 Me dadaulul akan lalaue i, dueduälok. 40 Katiti: Koe me kin kawela im en kaudok ap id kauada pon jili pon, en pein dore uk ala; ma Japwilim en Kot koe, en keredi jan nin lopu en! 41 A jamero lapalap, o jaunkawewe, o jaumaj akan pil dueta kapikapiti i indada: 42 A dorelar akai, ap jota jak dorela pein i; ma i Nammarki en Irael, i en keredi jan ni lopu en, a kitail pan kamelele i. 43 A liki Kot, i en koton dorela, ma a koton kupura i, pwe a indada: Nai Japwilim en Kot. 44 Lolap oko, me ian i lopuelar, pil lalaue i. 45 Jan ni auer kawonu lel auer kauau rotorot kipadi jep o. 46 Ni auer kauau lejuij ap kin nil laud majani: Eli, eli lama ajaptanti! Iet wewe: Ai Kot, ai Kot, da me komui likitmalia kin ia la? 47 Akai me u waja o, ronadar me, ap indada: A eker Eliaj. 48 A amen irail pitipit tan ale lim eu, kaduedi on nam pinika kauon ni alek apot, kidan i en urak, 49 A akai me inda: Iermen, kitail en kilan maj, ma Eliaj pan pwarado dorela i. 50 lejuij pil kin nil laud, ap kadarala nen e. 51 A kilan, perepa likau en im en kaudok o ap dei pajan, jan pali poa lel pa, o jep rereda, o paip akai ronkilar, 52 O joujou kai jara pajan, o war en me jarau kan toto, me mamair, ap iajadar. 53 O murin ar iajadar, irail koda jan nan joujou kan, kolan kanim jarau, pwara don me toto. 54 Jenturion o me ian i jinjila lejuij, kilaner jep a rereda, o meakan, me wiauier, rap majakadar kaualap, katiti: Melel i, me Japwilim en Kot! 55 O li toto mi kailewei, kilekian me wiaui, iei irail, me idauendo lejuij jan Kaliläa papa i. 56 Maria men Makdala, o Maria in en Iakopuj i lojej, o in en nain Jepedäui akan mi nan pun arail. 57 A lao jautik penaer, ol kapwapwa men pwarado, men Arimatis, me ad a lojep, me pil tounpadak en lejuij amen. 58 I ari poto don Pilatuj poeki kalep lejuij. Pilatuj ap majani, a en panalan i. 59 Ijep ari ale kalep o, kidimiki pena likau makelekel o kajejele; 60 Ap nekidedi nan pein a joujou kap, me a weiradar nan paip; i ap kadapure on takai kalaimun eu nan au en

joujou o, ap kotila jan, **61** A Maria men Makdala, o Maria teio momod jal on joujou o. **62** A mandan ran o, ran en kaonop, jamero lapalap o Parijär akan pokon pena ren Pilatuj. **63** Indada: Main, kit tamandar, me ol jueud men et katitiki ni a memaur. I pan maureda murin ran jilu. **64** Komui ari majani, me ren jinjila joujou o lel ran kajilu, pwe a tounpadak kan de kodo pirapela, ap indan aramaj: A kotin iajadar jan ren me melar akan, pwe pakotau wet pan jueud jan men maj, **65** Pilatuj majani on irail: let jilepa ko, komail kowei jinjila joujou o duen komail kak on. **66** Irail ari koieila, kileledier takai o, o kajilaki joujou o jaunpei kai.

28 RAN en japat lao daulier, ni manjan en at en wik, Maria men Makdala, o Maria teio ap kodon ududial joujou o. **2** A kilan, jap rereda kaulap, pwe tounlan en Kaun amen, pwaradido jan nanlan o katapur jan takai o, ap kaipokedi on poa, **3** Mom a dueta liol o a likau puetepueteta jno. **4** Jilepa ko ap majapwekadar, o re likamata mela. **5** A tounlan o kotin jaben majani on li oko: Komail der majak pwe i aja, me koma rapaki lejuj, me lopuelar. **6** A joer met, pwe a iajadar, duen a kotin majanier. Kodo udial waja, me Kaun nekinekidi maj o, **7** O tanwei kaireki japwilim a tounpadak kan, me a kotin iajadar jan ren me melar akan. A kilan a pan kotin tion mo'mail kotilan Kalilää. I waja komail pan diarada i. Kilan, i kop on komail er. **8** Ira ari madan jan ni joujou o majak o peren kaulap, o tanwei kaireki on japwilim a tounpadak kan. **9** A ni ara kola, kaireki japwilim a tounpadak kan, kilan, lejuj ap tu on ira majani: Ran mau! Ira ap kai on poridi ni aluwilu a o poni i. **10** lejuj ap kotin majani on ira: Der majak, kowei kaireki ri ai ol akan, pwe re en koieilan Kalilää. I waja re pan diar ia. **11** Ni ara kokola, kilan jilepa kai ko don kanim o kaireki jamero lapalap akan karoj me wiawier. **12** Irail ari pokon pena ianaki jaumaj akan o kapukapun, ap ki on jaunpei moni toto. **13** Indai on irail: Komail pan inda: A tounpadak kan pwaradidor pon pirapela i ni at mamair. **14** A ma kopina pan ronada duen mepukat, kit ap pan jauaja komail re a. **15** Irail ari aleer moni kan o wiadar duen me re katiti on irail. A kajoi pot et lolok jili ren Juj akan kokodo lel ran wet. **16** A tounpadak ekamen kowei on Kalilää, pon nana eu, me lejuj kotin kakalik on irail er. **17** Irail lao diaradar i, re poni on i, a akai me peikajal. **18** lejuj ap kotido majani on irail: Manaman en nanlan o jappa karoj muei on ia er. **19** Komail ari kola o padaki on toun jappa karoj o paptajir ala ni mar en Jam o Na o Nen jaraui. **20** Padaki on irail, me ren dadaurata meakan, me I kakalik on komail er. O kilan, I pan daudaulole komail jili kokolata, lao lel jappa imwijkokela. (aiōn g165)

Markuj

1 TAPIN ronamau en lejuj Krijtuj, Japwilim en Kot. **2** Duen a intinidi ren jaukop lejaja: Kilan, i kadarala mo'mui ai men kadar me pan kaonopada al omui! **3** Nil eu likelikwir jili nan jap tan: Komail kaonopada al en Kaun o kaineneda al a! **4** loanej kotido wia paptaj nin jap tan o padapadak duen paptaj en kalula on lapwa dip akan. **5** Toun jap en Juj akan o toun Ierujalem karoj pokon don re a; irail paptajjela re a nan pilap lordan, weokada dip arail akan. **6** loanej kin likauwi wun en kamel, o peraprikil en man, o kin kankan manjiek o oni en nan wel. **7** O padapadak majani: Meamen laud jan ia kotido mur i. Jal en a jut i jota war on idiodiki lapwada. **8** I paptaj kilar komail pil. A pan paptaj kin komail Nen jaraui! **9** Kadekadeo ni ran oko lejuj ap kotido jan Najaret en Kalilää ap paptajjela ren loanej nan lordan. **10** A madan kotida jan nan pil o, ap kotin majani nanlan kan ar ritida, o Nen mom en muroi piridi don po a. **11** Nil eu ap peidido jan nanlan kan: Nai kompok komui, me l perenki! **12** A madan Nen kalua won i jap tan. **13** A ap kotikoteki jap tan ran panaul wia jonejon pan Jatan, ieian man laualo; a tounlan kan me papa on i. **14** Murin en loanej a panalar, lejuj ap koti don Kalilää, padapadak ronamau en wein Kot. **15** Majani: Anjau o leler wein Kot mier! Komail kalula! Kamelele ronamau! **16** Ni a kotikot jili liman jed en Kalilää, a ap majani Jimon o ri a ol Andreaj ara laalad jili, pwe ira jaujed. **17** lejuj ap kotin majani on ira: Koma idauen ia do! Pwe I pan wia kin koma la jaujed en aramaj! **18** Ira ari madan kajedi ara uk eko, ap idauenla i. **19** Ari, ni a kotila jan waja o, a ap kotin majani lakopuj, nain Jepedäuj o ri a ol loanej mimi pon jop pot wonewone ara uk oko. **20** I ari kotin molipe ira madan, ira ari pededi jam ara Jepedäuj nin jop o ren toun dodok ko o idauen la i. **21** Irail ap kotti don Kapernaum. A madan kotilon on nan jinakoke ni ran en japat o kawewe. **22** Re ap puriamuiki a padak, pwe a kotin kawewe on irail ni manaman jota dueta jaunkawewe kan. **23** Aramaj amen ian ni nan jinakoke o, me nen jaut mi Iole, ap weriwer, **24** Indada: Ko jan kit Menda re omui kit, lejuj en Najaret? Komui kotido en kawe kit ala? I aja komui, Jaraui en Kot. **25** lejuj ari onionida, majani: Nenenla o kowei jan i! **26** Nen jaut lao kapururada ap weriwer laudeda, a ap koiei jan i. **27** Irail karoj puriamui, pepeidok nan pun arail indada: Dakot met? Padak kap, dakot met? Pwe ni manaman a majani on nen jaut akan, irail ari peiki on i. **28** I ari madan indand jili nin jap karoj impan Kalilää. **29** Irail ari madan koti jan nan jinakoke, ap ian lakopuj loanej kotilon on nan im en Jimon o Andreaj. **30** Jaulap en Jimon wononeki jomau karakar. Irail ap kaireki i madan duen i. **31** I ari koti won ale po a, kauada. Jomau karakar ap madan ko jan; i ari papa irail. **32** A lao jautit penaer, ni katipin kirila, re ap wa pena on i karoj me jomau o me tewil ti po arail. **33** O toun kanim o pokon don ni im o. **34** A ap kotin kakelailada me toto me jomauki jon en jomau toto, kauja jan tewil toto, ap kulikedti tewil akan, ren der lokaia, pwe re aja i. **35** A kotin kipada nin joran, kotilon jap tan, pwen laolao waja o. **36** Jimon o me ian ko ap idauenla i. **37** Ni arail diar i, re ap potoan on i: Irail karoj raparapa kin komui. **38** A ap kotin majani on irail: Kitail daulul won jap tei ko, pwe I en pil padak waja o, pwe i me i kokido. **39** A ap kotin padapadak jili nan arail jinakoke kan nan jap en Kalilää karoj o kakauj tewil akan. **40** Ol tuketut amen ap poto don i kelepuki poeki potoan on i: Ma re kotin kupura, re kotin kamakeke ia da! **41** lejuj ari kupuro kila, kapawai lim a, jair i majani on i: I pan, makelekelada! **42** A ni a majani eta, ari a tuketuk ko jan madan, a ap makelekel lar. **43** I ari kalikedi i, ap madan kadarala. **44** Majani on i: Kalaka! Koe depa indai on meamen; a kowei kajale on koe jamero o, o kida, pweki om makelekelada, me

Mojej majani, pwen kadede on irail. **45** Ari, a kolata kalokijili, juaike jili o ari, kareda en lejuj a jola janjal kota don kanim o, kotikot eta liki nan jap tan, irail ap pokon don re a jan pali karoj.

2 MURIN ran akai a ap pil kotilon on Kapernaum, ap loki jili me a kotikot nan im o. **2** Me toto ap madana pena, im o lao koidala o pil likin im o. A ap kotin kawewe on ir majan o. **3** Irail ari poto don re a, wa kodo me jomau rerer men, roan pa men. **4** Irail jota kak kai don impa pweki pokon o. Re ap palan pajan pon im o, waja a kotikot ia; irail lao palan pajan ap kakiredi ro o, me jomau o mi poa. **5** lejuj lao mani ar pojon, ap majani on me jomau rerer o: Nai, dip om akan lapwa jan uk er! **6** Ari, jaunkawewe kai momod waja o, monemonloleki: **7** Da me men et lokaoka? A lalaue. Ij me kak lapwada dip akan, pwe amen ta, Kot? **8** lejuj ari madan anienda nan kupu a duen ar monemonlole, ap kotin majani on irail: Da me komail monemonloleki? **9** La me manai ren indai on me jomau rerer: Dip om akan lapwa jan uk er, de inda: Uda, ale ki om, kowei? **10** A pwe komail en aja, me Nain aramaj me manaman on lapwada dip akan nin jappa, iei me a kotin majanienki on me jomau rerer: **11** I indai on uk: Uda! Al eki om! U ko on ni im om! **12** I ari madan uda, ale ki, aluwei mo'rail karoj. Irail karoj ari malamalaus kila, kapina Kot inda: Je jaikenta man kilan meakot et! **13** I ari pil kotila liman jed o. Irail karoj ap pokon don i, i ari kotin kawewe on irail. **14** A lao kotin daulul waja o, ap majani Lewi, nain Alpäuj, a momod ni wajan nopwei, ap majani on i: Idauen ia do! I ari uda idauenla i. **15** Kadekadeo a lao kaipokedi konot nan im a, jaunopwei o me dipan akan me toto ian lejuj o japwilim a tounpadak kan konokonot; pwe irail me toto, me idauen i. **16** Ari, ni en jaunkawewe o Parijär akan ar kilan a kotin ian me dipan o jaunopwei kan konokonot, irail ap indai on japwilim a tounpadak kan: Da me i anki jaunopwei o me dipan akan konot o kaker eki? **17** Ni en lejuj anienda, ap kotin majani on irail: Me kelail akan jota mau on jaunwini pwe me jomau ta. I jota kodon ekeredo me pun kan, a me dipan akan. **18** En loanej a tounpadak kan o Parijär akan kin kaijejol. Irail ari kodo potoan on i: Da me en loanej a tounpadak kan kin kaijejol, o en Parijär ar tounpadak kan, a japwilim omui tounpadak kan jota kin kaijejol? **19** lejuj ap kotin majani on irail: Da, toun kamadip en kapapaud pan kak kaijejol ni en ol kamod a ian irail? Ni en ol kamod a ian irail, re jota pan kak kaijejol. **20** A anjau kokodo, me ol kamod pan wijke jan irail, iei ran o, me re pan kaijejol. **21** Jota amen me pan deik on likau kap ni likau marin, pwe likau kap pan dei jan likau marin, por o ap pan laudela. **22** Pil jota amen me kin deuke kida ed marin wain kap, pwe wain o de ter pajan ed o, wain o ari wudokila, ed o ola. A wain kap mau on nan ed kap. **23** Kadekadeo a kotin weid nan mat en korn ni ran en japat. Japwilim a tounpadak kan ap dondolun kowei wan korn. **24** Parijär oko ap indai on i: Kilan, da me irail wia ni japat me jota pun, en wiawi? **25** A kotin majani on irail: Komail jota wadoker, me Dawid wiadar, ni a men kaualap, o a men mana, i o me ian i? **26** Duen a pedelon on nan tanpaj en Kot ni muein Apiatar jamero lapalap, o kanala prot mairon o nek on irail, me ian i, me jota pun aramaj en tunole, jamero kan eta? **27** A ap kotin majani on irail: Japat me wiawi on aramaj a kaidik aramaj on japat. **28** I me Nain aramaj pil udan kaun en japat.

3 KADEKADEO a pil kotin pur on nan jinakoke. Ari, aramaj amen mia, me pa a motor. **2** Irail ari majamajaneki, ma a pan kakelada i ni ran en japat, pwe irail en karaun i. **3** I ari kotin majani on aramaj o, me pa a motor: Uda kodo met! **4** A ap kotin majani on irail: Me pun, wia mau ni ran en japat de wia jued? Kamaur de kamela? I ari nenenla. **5** I ari anian aupwiljili po'rail, kupurokila ar kapitakai, ap kotin majani on aramaj o: Kapawai pa om! I ari kapawai. Pa a ap kelailada. **6** Parijär oko ap madanalanan ren ian

en Erodej. Re ap kapakaparok duen ar pan kamatala i. 7 A lejui kotin kapitawai jan pein i o jpwilim a tounpadak kan, koti won liman jed. Pokon kalaimun ap idauen i jan Kalilää, o ludää. 8 O jan lerujalem, o jan Idumää, o jan pahilan lordan, o toun liman Tiruj o Jidon, pokon kalaimun, re ronada duen a kotin wiada manaman kaualap, re ap pokon don re a. 9 A kotin majani on jpwilim a tounpadak kan, kijin jop kij en kaonop on i, pweki pokon o, pwe re de koi don i. 10 Pwe a kotin kakelada me toto, irail ari pakoideda, pwe me jomau ko me jair i. 11 O ni en nen jaut akan nar i, re pupedi mo i, weriwer, indada: Jpwilim en Kot komui! 12 I ari kotin kalik irail edi, ren der kaireki i. 13 I ari kotidala nan nana o, ap molipei don i, me a kotin kupura, re ap poto don re a. 14 I ari kotin kileledi ekriamen, pwe re en ieian i, pwen poroporire ir jili padapadak. 15 O manamanla kakelada me jomau kan o kakauj tewil akan; 16 Jimon a kotiki on ad a Petruj. 17 O lakopuj nain lepedäui, o loanej ri en lakopuj, a kotiki on ad ara Poanerkej. Iet wewe: Nain nanjapwe. 18 O Andreaj, o Pilipuj, o Partolomäui, o Matäui, o Tomaj, o Iakopuj, nain Alpäui, o Tadäui, o Jimon men Kana, 19 O ludaj Ijkariot, me panala i. 20 Iraill ari ko don nan im eu. Pil pokon eu pokon pena. Iraill ari jola kak mana. 21 Ni kompokepa ko ronada, re kodo, pwen wala jan i; pwe re inda, me a iakala. 22 A jaunkawewe ko, me kodido jan lerujalem inda: A katia Pellejepup o jaumaj en tewil akan; iei me a kakaujeki tewil akan. 23 I ari molipe ir do, majani on irail ni karajeraj akan: la pan duen Jatan a kaujawai Jatan? 24 O ma toun wei eu u pena nan pun ar, wei o jota pan kak pwaida. 25 O ma penainai eu u pena nan pun ar, penainai o jota pan kak pwaida. 26 O ma Jatan u on pein i, a jota pan kak pwaida, a pan imwijkela. 27 Jota amen me pan kak ko on nan im en kelail amen kulia a kapwa, ma a jo jaliedi maj me kelail o. A ap pan kak kawela im a. 28 Melel I indai on komail: Dip akan karoj pan lapwa jan nain aramaj akan, o laue, me re lalaueki. 29 A meamen laulae Neni jaraui jota pan lapwada, a a pan puk on kamekam joutuk. (aiōn g165, aiōnios g166) 30 Pweki ar inda: A katia nen jaut. 31 Ari in a, o ri a ol akan ap kodo, mi liki o iloke don. 32 A pokon me momod impa o ap potoan on i: Re mani, in ar o ri ar ol akan mimi liki kainoma komui. 33 A ap kotin jaben irail majani: Ij in ai de ri ai kan? 34 A ap kotin aupwil jili po'rail, me mod impa ko, majani: Kilan, in ai o ri ai ol akan! 35 Pwe meamen wiawia kuper en Kot, iei me ri ai ol o ri ai li o in ai.

4 KADEKADEO a pil kotin tapiada kawewe liman jed o. Pokon kalaimun eu ap ko pena re a. A ap kotidan pon jop pot kotikot pon jed o. A pokon o mi nan jap pon oror. 2 A kotin kawewe on irail me toto ni i karajeraj akan, majani on irail ni a padak: 3 Ron! Kilan, jaunkamor o kolan kamorok. 4 Ni a kamokamorok aki ap moridi on pon kailan al, manpir ap pirido nam ir ala. 5 A aki moredi on waja takain, waja pwel petepet; irail ari madan wojada, pweki jota pwel lole. 6 Ni en katipin dakanada, re ap monela o mela pweki jota kalaar ar. 7 A aki moredi nan tuka tekete; o tuka tekete wojada, kajokiala, re ap jota wa. 8 A aki moredi nan pwel mau o pwaida wa; aki pan me jilejok; a aki me wonejok, a aki me epuki. 9 A kotin majani: Me jalon a mia men ron, i en ron! 10 A lao kotin kalapukela, men imp a ianaki ekriamen ap kalelapok re a duen karajeraj pukat. 11 A ap kotin majani on irail: A mieu on komail, en aja duen me rir en wein Kot. A men liki re pan aja meakaroi jan ni karajeraj akan. 12 Pwe re kilan, ari jota kilan, o roneron, ap jota dedeki; pwe re de pan wukila o dip ar lapwa jan irail. 13 A ap kotin majani on irail: Komail jota dedeki karajeraj pot et? A iaduen, omail pan aja karajeraj tei ko? 14 Jaunkamor me kamorok jili majan. 15 A meupukat me mi pon kailan al, waja majan moredi on, a re lao ronadar, Jatan ap madanado, ki jan majan, me kamoremoredi on nan monion arail. 16 O meupukat me moredi on

wajan takain, re lao ronadar majan o ap madan peren kida ale. 17 A jota kalaua re'rail ap dadaur eta ekij, lao jonejon o kamekam wiau pweki majan o, re ap madan makar kida. 18 A meupukat me moredi on nan tuka tekete, me ronada majan. 19 A anan en pai en jappa o inon kapwa, o norok en okotme pwaida, kajokela majan, ap jota wa. (aiōn g165) 20 A meupukat irail, me moredi on nan pwel mau, me ronada majan o, ale o wa, akai pan me jilejok, a akai me wonejok, a akai me epuki. 21 A kotin majani on irail: Kandel pan wijkedo, pwen ko on pan kajak de pan men wendi? A jote koda won nin deun kandel? 22 Pwe jota me rir kot, me jo pan janjalada, pil jota me okiok kot, me jo pan lok jili. 23 Meamen me jalon a mia men ron, i en ron! 24 A ap kotin majani on irail: Komail kalaka, me komail ron! Pwe men jon, me komail jonki iduen a pil pan jon, on komail. O omail tunol pan laud. 25 Pwe me a mia, ekij pan ko on; a me jota a mia, me ekij mi re a, pan katia jan. 26 A kotin majani: Iet duen wein Kot, raj on aramaj amen, me kamoredi on nan pwel war en tuka. 27 Ap mairela, pirida, pon ran; a war o wojada ap kakairida a ap jota aja due. 28 Pwe pwel kin pein kawojada tuka. Maj katoka, mur mpok, mur war en korn nan mpok ap pwarada. 29 A ni wa ma, a ap madan ki on men lepukedi, pwe rak mier. 30 A pil kotin majani: Da me kitail en karajai on wein Kot? De da me kitail en kajojon on? 31 A rajon wan tuka, me pan kamoremoredi on nan pwel, me titikit jan war karoj, me mi nan jap. 32 A lao kamoredi, ap wojada laude jan dip karoj, ap kajan pajan laud; manpir en pan lan ap kin wendi pan mot a. 33 I jon en karajeraj akan toto a kotiki on irail ni a kawewe on irail majan o duen ar weweki. 34 Jota a majan, ma jo karajeraj. Ni arail kelepal, a ap kotin kadeed on jpwilim a tounpadak kan meakan. 35 Ni ran ota, lao jautik penaer, a kotin majani on irail: Kitail daulul won palio! 36 Ari, ni ar kadar pajan pokon o, re kamajalada nin jop o. Pil akai kijin jop mi re a. 37 Melimel ap koda, iluk ap punedi on nan jop o kadirela. 38 A a kotikot nam murin jop o, jajaimok pon uluna. Iraill ap kaopada potoan on i: Jaunpadak, kom jota kupurai kit, pweki at pan mela? 39 I ari kotin kipada, anianida melimel, o kotin majani on jed o: Moledi! An ap dukedi o molela kaualap. 40 A ap kotin majani on irail: Da me komail majapwekeki? Iadue, jota omail pojon? 41 Iraill majapwekada kaualap, ap indada nan pun arail: Iaduen ol men et, me an o jed peiki on?

5 IRAIL ari kotela jed o koti don nan wein Katara; 2 A lao kotidi jan nin jop, aramaj me nen jaut ti poa, madan ap tan don i jan nin joujou kan. 3 Pwe a kin kaukaujon nin joujou kan, jota amen, me kak jaliedi i, jal mata jota pil kak. 4 Pwe pan toto a jalikidi jal en nä o jal mata, ari a kin kamueit pajan jal mata o jal en nä; jota amen me kak kamandalia i. 5 Anjau karoj, pon o ran, a kin mimi nan joujou kan o nana, weriwer o pein lokeki i takai. 6 A ni a kilan lejui waja doo, a ap tanalan dairukedi. 7 Weriwer laudedda indada: Menda re omui nai lejui, Jpwilim en Kot lapolap? I kaukilan komui Kot, komui ender kawairok ia! 8 Pwe a kotin majani on i: Koti jan aramaj en, nen jaut koe! 9 I ari kotin kainoma re a: Ij ad om? A ap jaben potoan on i: let ad ai lekion, pwe kit me toto. 10 A ap poeki, ender kotin kauj ir ala nin jop o. 11 Ari, pwin pwik kalaimun eu mimi impan nana o, manamanla jili. 12 Iraill ap poekipoeki potoan on: Re kotin kadar kit ala, pwe jen til on nan pwik oko. 13 lejui ari kotin mueid on. Nen jaut akan ap koiee jan, ko on nan pwik oko. Pwik oko ap tanedi wei ni aul on nan jed ap mopila nan jed. Iraill impan riakid. 14 Jilepa kan ap tandaui, kaireki jili nan kanim o nan jap; re ap koiee pwen kilan duen me wiaui; 15 Iraill ari poto don ren lejui, kilan, me tanwar en tewil o a momod, o likauer, o lolekonlar; iei i me lekion mier re a. Re ap majapwekada, 16 Iraill me kilaner ap indai on irail duen me wiaui on me tanwar en tewil o, o duen pwik akan. 17 Re ap poekipoeki, a en kotiwei jan jop arail.

18 Ni a koti don nin jop o, me tanwar en tewil o poeki re a en ian i. 19 A i jota mueid on i, ap majani on i: Ko on ni im om ren jau om, kaire kin ir duen manaman lapalap, me Kaun o wiai on uk er o poke uk alar. 20 I ari kola, kaloki jili nan Dekapolij duen manaman lapalap, me lejuij kotin wiai on i; irail karoj ap puriamui kila. 21 lejuij lao pil kotela jed o on palio, pokon kalaimun eu ap ko pena re a. A kotikot pon oror. 22 Ari, jaumaj en jinakoke amen, me ad a lairuj kotido. Ni a tu on i, ap dairukedi jan. 23 Poekipoeki kaulap, potoan on: Nai kijin jeripein kij koren ion mela; i poeki, komui en kotido en pwil lim omui poa, pwen kelailada, ap pan maurela. 24 I ap kotin ianala, aramaj toto ap idauenla, koi don pena. 25 Li amen, me nta pwilipwip par nauiriau. 26 O lokolokki me toto ren jaunwini toto o kida a kapwa karoj, ap jota katepe, pwe a totorela eta. 27 Ni a ronada duen lejuij, a ap diloneda muri nan pokon o, o jair japwilim a likau. 28 Pwe a inda: Ma i jair japwilim a likau eta, i pan kelailada. 29 Ari, pwilipwip en nta madan matata. I ari pamada nan war a, me a kelada janer jomau o. 30 lejuij ap madan kotin kaanda, me rojon kij ko janer. A ap jaupei don pokon o majani: Ij me jair ai likau? 31 A japwilim a tounpadak kan potoan on: Komui majani, pokon et koi don komui penaer; a komui majani: Ij me jair ia? 32 I ari kotin aupwil jili, pwe a men majani, me via me o. 33 Li o ari majapwekada, rerer, ajaer me wiaui on i ap potodo, dairukedi mo a, potoan on duen melel en me wiaui o. 34 A ap kotin majani on i: Nai om pojon me kakelail uk adar. Ukweli popol, o kelada jan om jomau! 35 Ni a kotin mamaian, irail kodo jan ren jaumaj en jinakoke indada: Noun jerepein o melar. Menda kom kaniri jaunpadak en? 36 Ni en lejuij a ani kair o, ap majani on jaumaj en jinakoke o: Kom der majak pojona eta! 37 A ap jota kotin mueid on meamen en idauenla i, Petruj eta, o lakopuj o loanej ri en lakopuj. 38 Irail kota don ni im en jaumaj en jinakoke o, ap majani arail moromoron o mamaiei kaulap. 39 A ni a koton, a majani on irail: Da me komail moromoronki o mamaukeki? Jeri en jota melaer, a mamair eta. 40 Re ap kakaurureki i. I ari kotikiliee jan irail karoj, ap kotin ukada jam o in en jeri o me ian i ko; a ap pedelon on waja, me jeri o wonon ia; 41 I ari kotin ale pa en jeri o majani on i: Talita kumi! let wewe: Jeripein i indai on uk, paurida! 42 Jeripein ap madan paurida, alu; pwe a jaunpar eijokriau; irail ap malamalaua kila kaulap. 43 I ari kotin kalik irail edi, pwe meamen de ajada, ap majani, kijin mana en ko on.

6 A AP kotila, jan waja o, ap koti don ni udan jap we, o japwilim a tounpadak kan idauenla i. 2 Lao lel ran en japat a kotin tapiada kawewe nan jinakoke; me toto, me ron puriamui kila, inda: la me lap en ale mepukat? O solekon da eu, me mi re a, me a kak wiaki manaman pukat? 3 Kaidin i kapenta o, nain Maria, o ri en lakopuj, o lojej, o ludaj, o Jimon? A kaidin ri a li akan kin mi re atail? Re ap makar kida i. 4 lejuij ap kotin majani on irail: Jota waja, me jaukop jota wau ia; nan jap we ta o ren jau i ko o toun im a. 5 A ap jota kak wia manaman eu waja o, me jomau kai ta, me a kotin pwil po ar lim a ko o kakelail ir ada. 6 I ari pone kida ar jopojon, ap kotin paan jili kanim akan, kaukawewe. 7 A ap kotin molipe don re a ekriamen oko, o kotin kadar ir pajan riamen me eu o kotiki on irail manaman, en poedi nen jaut akan. 8 Ap majani on irail, re depa wa meakot ni ar koko jili, jokon eta pot; ierem ed, de prot, pil jota moni nan ed. 9 A re ko on eta nan jut, o der mi nan jakit riau. 10 A ap kotin majani on irail: Waja kij, me komail pedelon onri ni im eu, komail mimieta, komail lao kowei jan waja o. 11 A waja eu, me kan kajamo o ron komail, komail jipede jan pwel ni nā omail, ni omail ko jan, pwen kadede on irail. 12 Irail ap kola o padapadaki me ren kalula. 13 Re pil kauje jan tewil toto o keie me jomau toto, kakela ir ada. 14 Erodej nanmarki maniada pwe mar a indandjili, a ap majani: lei loanej jaunpaptaj o, me mauredar jan ren me melar

akan; iei i me a wia manaman pukat. 15 Akai inda, me i Eliaj; a akai, me i jaukop amen de amen me due jaukop akan. 16 Ni en Erodej maniada, a ap majani: loanej, me i lepuke jan mon a; ari, a mauredar. 17 Pwe pein Erodej me poron won, jaikidi loanej, o jaliedi on nan imaten pweki Erodej, en ri a ol Pilip a paud, pwe a id paude kida i. 18 Pwe loanej me kapun on Erodej: Me jota pun omui atia jan en ri omui ol a paud! 19 lei, me Erodej kailon kila i, ap men kamela i; ari, a jota kak. 20 Pwe Erodej laan loanej, pwe a aja, me i ol pun o jarau amen, i ari tataakata i, ap peiki on o mamani pereneki. 21 Ari ran mau eu, ran en Erodej a ipwid, a ap kotin kamadipa a jaupedi ko, o a jaumaj oko, o na me lapalap en wein Kallää kan. 22 Ari, nain Erodej jeripein ap kodo kakalek, kamakamait Erodej o me momod re a ko ni tepel. Nanmarki ap majani on jeripein o: Poeki re i meakot, me koe mauki; i pan ki on uk. 23 I ari kotin kaula: Meakot koe poeki re i, i pan ki on uk, lao lel apali en ai wei. 24 A ap pedoi wei indan in a: Da me i pan poeki? I ari inda: Mona en loanej jaunpaptaj o. 25 I ari puredo, madan don ren nanmarki o, poeki, inda: I men, komui en madan kotikido mona en loanej jaunpaptaj nan eu dal en! 26 Nanmarki ap topwaila kaulap, a pweki a kotin kaula o pweki ir, me ian i ni tepel ko a jota men kapapalawai. 27 Nanmarki o ap madan poronela jaunpei amen, majani, mona en wijkedo. 28 A ap kola, lepuke jan mona nan imaten, ap wa kodo mona o nan dal eu ap ki on jeripein o; jeripein o ap kion in a. 29 A tounpadak kan lao ronadar, re ap kodo ale kalep a, nekida nan joujou o. 30 Wanporon oka kapokon irail pena ren lejuij, potoan on i meakarjo, me re wia o me re kawewedar. 31 A ap kotin majani on irail: Komail kelepe don jap tan; kamol maj. Pwe me toto purepure ir; irail ari jota pijoekki on mana. 32 Re ap takeda jop kelep kolan jap tan. 33 A me toto kilan ar majalwei; me toto aja irail. Ir ari jalap jan kanim karoj audi mo a ap pokon pena re a. 34 A lejuij lao keredi jan nan jop o, ap majani aramaj toto, ap kupura ir ala; pwe likamata irail jip, me jota jile paraal. A ap kotin tapiada kawewe on irail me toto. 35 Waja lao jautik penaer, japwilim a tounpadak kan ap poto don re a, potoan on: Jap tan eu met, ap waja jautiker; 36 Re kotin kadar ir pajan; pwe re en paanweji jap koren kan o kijin kanim akan o pein netiada kan ar prot, pwe jota man ar tunole meakot. 37 A ap kotin jaben majani on irail: Komail katunole ir! Re ap potoan on i: Je en kola en netiada prot me denar riepuki, ap ki on irail ren tunole? 38 A ap kotin majani on irail: Lopon en prot depa mi re omail? Kowei kalelapok! Re lao kalelepok, rap potoan: Me limau o mam riamen. 39 A majani on irail, re en wia pwini ir pajan, kamodan ir di on nan rā. 40 Re ap mondi ni pwin akai; wad epuki o limek ni pwin ko. 41 A ap kotikidar lopon en prot limau o mam riamen majandardan nanlan laolaoki pwilitiki pajan o ari, kotiki on japwilim a tounpadak kan, pwe re en nek on irail. O mam riamen oko pil nene on irail karoj. 42 Irail karoj ari manaer o medier. 43 Rap deuk pena kopou eijokriau maremor en kamadip o luan mam oko. 44 Irail me tunoler prot oko me ol limekid. 45 I ari kotin madan pain japwilim a tounpadak kan, irail en ko on nin jop o, tion won Petjaida palio, pwe a pan kotin kadar pajan pokon o. 46 A lao kotin kadar ir pajan, a ap kotidalan nan nana eu, pwen laolao. 47 A lao jautik penaer, jop o mi nan ailep en jed. A a kotin kalakalapuk nan jap. 48 I ari majani arail wiawia roro, pwe me an maton irail. A nin joran a kota don irail, weid pon jed, a pan dauli ir wei. 49 Ari, ni arail kilan a kotin weweid pon jed, re kiki on, me ari amen. Re ap weriwer. 50 Pwe irail karoj kilan i, ap majapwekada i ari madan majani on irail, majani: Komail perenda! Nai met! Der majak! 51 I ari kerened pon jop o, ap moledi. Re ap puriamui kila kaulap o ponepone kida. 52 Pwe re jota lamelame prot oko; pwe monion arail kakaluakalar. 53 Irail lao kotido, re ap inen don wein Kenejaret, ap kai on liman jop o. 54 Irail lao keredi jan nan jop o,

re ap madan ajada i. 55 Re ap tan pajan waja karoj tapiada wa don i me jomau pon ro'rail waja re ron, me a kota ia. 56 O waja, me a kota ia, kijin kanim laud akan de jep, re kin pwilikitid nani al akan me jomau kan, ap poekipoeki, pwe re en jair kailan jarpwiliim a likau ta. Ari, me doke ko karoj ap kelailada.

7 PARIJÄR akan o jaunkawewe kai ap pokon don re a, me kodo jan lerujalem. 2 Ni ar kilan jarpwiliim a tounpadak kai kan proteki pa jamin, jo omiom, 3 Pwe Parijär o Juj akan jota kin mana, ma re jo omiom maj; pwe re wiawia padok en men kaua ko. 4 O ni ar kin puredo jan wajan net, re jota kin mana, ma re jo omiom maj o tiak toto, me re aledi, re kin wiawia: Widen dal tikitik, dal laud, dal praj, o men momod. 5 Parijär o jaunkawewe ko ap kalelapok re a: Da me jarpwiliim omui tounpadak kan jota wiaki padok en men kaua kan? A re manata prot jo omiom? 6 A kotin jepen majani on irail: Melel eta en lejajaj a kopadar, me komail malaun akan, iduen a intinidi: Aramaj pukat kin kaka kin ia arail a monion arail me doo jan ia. 7 Ari, me mal ar kaudok ia, pwe kujoned en aramaj eta, me re kin kaukawewe. 8 Pwe komail kin kajela kujoned en Kot, ap id wiawia padok en aramaj; iet widen dal laud o tikitik ape; o pil aksi, me komail kin wiawia. 9 A ap kotin majani on ir, melel me komail kajela kujoned en Kot, pwe komail en apwaliela pein omial padok. 10 Pwe Mojej majani: Kakaki jam o on in om; o meamen me lalaue jam a de in a en kamela! 11 A komail kin inda, ma aramaj amen indai on jam de in a: Korpan (iet wewe: Mairon eu), me koe men aneki jan ia, komail inda, me jota dip a. 12 Komail ari jola mueid on i, en wiai on jam a de in a meakot. 13 Ap kawe kila majan en Kot omial padok, me komail pein wiada. O pil me toto me due met, me komail kin wiawia. 14 Ni a kotin molipe pena pokon o re a, a kotin majani on irail: Komail karjor ion a weweki! 15 Jota meakot men likin aramaj, me pan ko on lole, kajaminela i. A meakan, me koda jan lole, iei eta, me kin kajaminela aramaj. 16 Meamen me jalon a mia men ron, i en ron! 17 Ni a kotilon on nan im eu jan ren aramaj oko, jarpwiliim a tounpadak kan ap kalelapok re a duen karajeraj o. 18 A ap kotin majani on irail: Da, komail me pil jo lolekon? Komail jota dedeki, me meakot men likin aramaj kin ko on lole, jota kak kajaminela? 19 Pwe a jota ko on nan monion; pwe nan kaped eta, ap pidok wei jan, koko jan meakaroj? 20 A ap kotin majani: Meakan me koda jan lol en aramaj, iei me kin kajaminela aramaj. 21 Pwe jan lol en aramaj, jan nan monion, lamelam jued kin tapida jan ia: Kamal, neneh, kamela aramaj. 22 Pirap, norok, jarjued, widin, jeno, pooujed, lalaue, lemai, joukoti. 23 Mejued pukat karjor tapida jan lole, ap kajaminela aramaj. 24 I ari kotila jan waja o, kotilon wein Tiruj o Jidon, a lao kotilon on nan im eu, ap jota men, aramaj en aja i. Ari, a jota kak rirala. 25 Pwe li amen, me na jeripein nen jaut ti poa, madan ronada i, ap kodo dairukedi on ni aluwilu a. 26 Li en Krik amen, kijan jepen Jiro-Penijia, potoan on, poekipoeki re a, en kauja jan na jeripein tewil o. 27 lejaj ap kotin majani on i: Jeri ko pan med maj. Pwe a jota mau, ale en jeri ar tunol prot, ap kajedi on ren kiti. 28 A ap jepen potoan on i: Melel Main! Ari, kiti kin tunole maramor en jeri ar tunol prot pan tepel. 29 A ap kotin majani on i: Pweki om lokaia en, kowe! Tewil o ko janer ren noum jerepein o! 30 Ari, a kolan im a, a ap diarada, me tewil o ko janer, o na jeripein wonon nan deu a. 31 A lao pil kin purela jan wein Tiruj o Jidon ap kota don ni le en Kalilää, weidodo nan wein Dekapolij. 32 Re ap wa don i jalonepon amen, me loton; irail ari poeki re a, en kin pwil poa lim a. 33 I ari kin ukala jan i ni pokon o, ap kilon on jondin lim a nan jalon a o likidi jair lo a. 34 A ap majandan nanlan, ajmamarada, majani on i: Epata! (iet wewe: Wajok pajan). 35 Jalon a ap madan wajok pajan o jal en lo a lapwada. A ap lokaia mau. 36 I ari kalik irail edi re depa indai on meamen. A kainapwi irail; ari, re ap kalaudela ar

kaloki jili. 37 Re puriamui kila kaualap, inda: Me mau, me a wia dar kan! Pwe a kakaronada me jalonepon, ap kalokaiada, me loton.

8 Ni ran oko pil pokon kalaimunia mia, ap jota me re tunole; a ap kotin molipedo jarpwiliim a tounpadak kan, majani on irail: 2 I pokela pokon et, pwe re ieian ia ran jili, ap jota ar tunol. 3 O ma i kadar ir won ni im ar dupok, re pan liponmaj nani al, pwe akai ir kodo jan waja doo. 4 A jarpwiliim a tounpadak kan ap jepen potoan on i: la waja, me amen pan kak ki jan ia prot, men kamedela pokon et nan jep tan et? 5 A ap kotin kainoma re irail: Prot depa mi re omail? Re ap jepen potoan on: Me iju. 6 I ari kin majani on pokon o, en mondi on nan pwel, ap kotikida lopon en prot iju, laolaoki, pilitiki pajan o ari, ap kotiki on jarpwiliim a tounpadak kan, pwe ren nek. Irail ari nek on pokon o. 7 Kijin mam kai pil mia, i ari laolaoki o majani, ren pil neki on irail. 8 Irail ari mana o medier. Irail ap deuk pena kopou en maramor iju luan kamadip, 9 Me manaer me koren ion pakid. A ap kotin kadar ir pajan. 10 lo jarpwiliim a tounpadak kan ap madan kotidan pon jop pot, kotelan nan wein Dalmanuta. 11 Parijär aksi ap kodo, tapiada akamai on i, men kilan re a kilel jan nanlan, pwe re kajonejon i. 12 A ap kotin kaananaala nan nen i, majani: Menda di wet nonki kilel eu? Melel i indai on komail: Jota kilel eu pan ko on di wet. 13 I ari kotila kin irail, pil pur on nin jop o, kotilan palio. 14 Irail ap monokela prot oko, men kapiinwar ari, lopon prot ta ieu mimi re rail nin jop o. 15 I ari kapun on irail majani: Kalaka en Parijär ko ar kalap o en Erodej a kalap. 16 Irail ap lamelame nan pun arail: Jota atail prot oko. 17 Ni en lejaj a komail maniada, a majani on irail: Da me komail toutouki a jota kan omail prot? Komail jaikenta dedekila o weweki? Monion omial kapikapitakaita? 18 Maj omial mia, ap jota kilan; jalon omial mia, ap jota ron. O komail jota tamataman, 19 Ni ai pilinon me limekid lopon en prot limau o, kopou en maramor depa, me komail deukada? Re ap potoan on i: Me eijkriau. 20 O iju nan pun en me pakid, kopou en maramor depa, me komail deukada? Re ap potoan: Me iju. 21 A ap kin kainoma re'ail: A da me komail jota dedeki? 22 A ap kota don Petjaida. Re ap wa don i majunk amen, poekipoeki en jair i. 23 A ap kin ale pa en me majunk o kaluala jan ni kijin kanim o; A ap likidi on ni maj a o pwil poa lim a ko ap kainoma re a, ma a kilanada waja de jo? 24 I ari jarada potoan: I kilan aramaj akan likamada tuka kai, me alialu jili. 25 A pil pwil pon maj a lim a ko, ap kajarakadakeda. I ari kelailada ap kilanada mau. 26 A ap kin kadaralan nin im a majani: Koe depa pur won ni kijin kanim o, o pil depa indai on meamen nin kanim o! 27 lejaj i jarpwiliim a tounpadak kan ap kotieila nan kanim en Jäjarea Pilipi ko. Ari, ni a kotikot kowei, ap kin kainoma ren jarpwiliim a tounpadak kan majani on irail: Ij me aramaj inda me nai? 28 Irail jepen i potoan on: loanej jaunpataij; a aksi inda, me Elaj: a aksi, me amen jan ren jaukop akan. 29 A ap kin kainoma re irail: A komail, ij me komail kin inda me nai? Petruj ap jepen potoan on i: Komui Krijtuj! 30 I ari kin kalik irail edi, re depa indai on meamen i. 31 A ap kin tapiada kawewe kin irail, me Nain aramaj en kalokolok toto o jokonekonla pan jaumaj akan, o jamero lapalap akan, o jaunkawewe kan, o pan kamela, ap pan maureda murin ran jili. 32 Majan wet a kin majani janjal. Petruj ap ukada i tapiada kapun on i. 33 lejaj ap kin jaupedei aupwil jili pon jarpwiliim a tounpadak kan, kapun on Petruj majani: Kola muri, Jatan! Pwe om lamelam kaidin en Kot, a en aramaj. 34 A kin molipedo pokon o jarpwiliim a tounpadak kan, a majani on irail: Meamen pan idauen ia, en tounmeteki pein i, ap wada a lopu, idauen ia. 35 Pwe meamen kanakanai maur i, pan pupe jan. A meamen kajela maur i pweki nai o ronamau, pan dorela i. 36 Pwe da me katepan aramaj a aneki jappa u, ap kajela maur? 37 O da me aramaj pan wiliankida maur i? 38 Pwe meamen namenok kin

ia o ai padak kan nan pun en di en kamal o juew wed, i me Nain aramaj pil pan ailaki, ni a pan kodo ni linan en Jam a ian tounlana rauai kan.

9 A AP kotin majani on irail: Melel I indai on komail: Akai me ian mi met, jota pan mela, lao kilan wein Kot a kokido manaman. 2 Murin pon wonu pon lejuij ap kotin ukada Petruj o lakovuj o loanej kalua ir dalan pon nana ileiue eu, ir kalapuk. I ari kotin wukila mo'rail. 3 Japwilim a likau ko linalinala, puetepueta jno. Jota jaunloplop nan jappa kak kapuetepueta dueta. 4 Eliaj i Mojéj ap pwara don ir, ari, ira o lejuij ap mamajan pena. 5 Petruj ap jaben potoan on lejuij: Rapi, me mau on kitail en kotikot met. Kitail en kauada kijin im jiluk: Tanpaj ar, o en Mojéj o en Eliaj. 6 Pwe a jaja, da me a pan inda, pwe re majapwekada. 7 Pali en dapok pali ap kadupwal irail edi; o nil eu peidido jan nan dapok o: I met nai. Ol kompok! Komail ron i! 8 Ari, re jaliokeda, jolar amen me re kilan, lejuij ta, me kotikot re'rail. 9 Ari, ni arail kotikot kotido jan nin nana o, a kotin kalik irail edi, re depa indai on meamen, me re kilan ko, lao Nain aramaj mauredar jan ren me melaar akan. 10 Re ap edie pena majan pot et nam pun ar, ap peipeidokki pena, da wewe en maureda jan ren me melaar akan? 11 Irail ap peidok re a potoan on: Da me jaunkawewe kan indaki, Eliaj pan pwaroado maj? 12 I ari kotin jaben, majani on irail: Melel Eliaj kodo maj, kamauiaida meakan. O iaduen intinidi duen Nain aramaj? Me pan kolokolok toto o jokonekon. 13 A I indai on komail, Eliaj pwarer, o re wiai on i, me re mauki duen a intinidi due. 14 A lao koti don tounpadak kan, a majani pokon kalaimunia eu kapil ir pena o jaunkawewe kan peipeidok re irail. 15 Ni ar kilanadar i, pokon o ap puriamuki la tanado ranamau on i. 16 A ap kotin kainoma re irail: Peidok da kai, me komail idedok re'rail? 17 Amen toun pokon o jaben i potoan on: Jaunpadak, i potoan don komui nai putak o, me nen loton mi poa. 18 Ari, waja karoj me a kin tiada poa, a kin kapururada; a ap kin pudopud o katekate ni o tonetonela. I potoan on japwilim omui tounpadak kan, pwe re en kauja jan i, ari, re jota kak. 19 A ap kotin jaben irail majani: Di wet meid jopojon. Ia arain ai pan mimi re omail, ia arain ai pan kokoa komail? Wa don ia i! 20 Irail ap poto don i. Ni a kotin majani i, nen o ap madan kupururada i; a ap pupedi on nan pwel, wia pudopud taputapur jili. 21 A ap kainoma ren jam a: la arain me kot et a lef? A ap potoan on: Jan ni a jeri. 22 Pan me toto a kin kajedi on i nan iai o nan pil, pwen kamela i. Ari, ma re kotin kak on, re kotin kupura kit ala jauaja kit! 23 lejuij ap kotin majani on i: Ma koe me pojon; meakarjo me kak ren me pojon. 24 Madan jam en kijin jeri ap weriwer, janeanjan, potoan: Main, i pojon. Kom kotin katinaida jan ai jopojon. 25 Ni en lejuij a kotin majani ar tanetan pena, a ap anianiada nen jaut o kotin majani on nen loton o jalonepon: I indai on uk, koieido jan lole! Koe depa pure won i! 26 A ap weriwer, kapururada kaualap, ap koieid jan. I ari likamata a melaar. Akai ap inda, a melaar. 27 lejuij ap kotin ale pa a kauada, i ari uda. 28 Ni a koti don ni im o, japwilim a tounpadak kan ap okiok peidok re a potoan on: Da me je jota kak kaujeiki jan? 29 A ap kotin majani on irail: Jon wet jota kin koki jan meakot kapakap o kajjejol eta. 30 Re ap kotila jan waja o, weidala nan Kalilaa. A jota men, meamen en aja. 31 Pwe a men kotin kawewe on japwilim a tounpadak kan ap majani on irail: Nain aramaj pan panalan ni pa en aramaj. Irail pan kamela i a murin a kamela a pan maureda murin ran kajilu. 32 A irail jota dedeki majan o; a re majak kalelapok re a. 33 A ap koti don Kaperenaum; ni a kotikot nan im o a ap kotin kainoma re'rail: Da me komail akakamaika nani al o? 34 Irail ari nenenla, pwe re akamaika nani al o, ij me pan laud re'rail. 35 I ari kotidi, molipedo ekriamen oko, ap majani on irail: Meamen men moa, a en mi muri o papa on karoj. 36 I ari kotin ale kijin jeri amen, kotikidi on nan

pun arail: A lau palodi i ap majani on irail. 37 Meamen me apwali amen jan ren kijin jeri pukat ni ad ai, a pil apwali ia. A me apwali ia, kaidik nai, me a apwali, a me kadar ia do. 38 loanej ap jaben i, potoan on: Jaunpadak, je kilan amen, me kakauj tewil akan ni mar omui, a ap jota kin ian kit. Kit ari inapwiedi, pweki a kaidin kij at. 39 lejuij ap kotin majani: Der inapwiedi! Pwe meamen me wia manaman ni ad ai, jota pan kak en lalaue ia. 40 Pwe meamen jota u on kitail, i kijan atail pali. 41 Pwe meamen, me pan ki on komail dal en pil eu ni ad ai, pweki omui kijan Krijtuij, melel I indai on komail, katin i jota pan jalona jan. 42 O meamen, me kamakar amen ir me titikit, me pojon ia, a mau on takai en ir plaua eu en apaudoki on ni tapin wor a, a ap lokidokila nan madau. 43 Ma apali en pa om kamakar uk, lepuke jan! A mau on uk, ko on maur, ni om danidan jan om pa pokon mia, ap ko on pweleko, nan kijiniae jokun. (Geenna g1067) 44 Waja ar muaj jota kin mela o kijiniae jota kin kunla. 45 O ma apali en na om kamakar uk, lepuke jan! A mau on uk, ko on maur ni om jikililil jan om pat en na pokon mia, ap lokidokila nan pweleko, nan kijiniae jokun. (Geenna g1067) 46 Waja ar muaj jota kin mela, o kijiniae jota kin kunla. 47 Ma apali maj om kamakar uk, kapida jan! Me mau on uk, maj pali pedelon on nan wein Kot jan maj unjok lokidokila nan kijiniae en pweleko. (Geenna g1067) 48 Waja ar muaj jota kin mela, o kijiniae jota kin kunla. 49 Pwe amen amen pan joleki kijiniae, dueta mairon karoj kin joleki jal. 50 Me mau jol. A ma jola nam en jol, nam a pan ko jan ia? Jol en mi re omail o komail popol pena!

10 IEJJUJ ap kotila jan waja o, koti don wein Iudää, palila jan Iordan. Aramaj ap pil pokon don re a. A ap pil pur on padak kin ir, due me a kin wiawia. 2 Parijär kai ap kodo peipeidok re a: Me pun, ol en muei jan a paud? Irail ari kajonejon i. 3 A ap kotin majani on irail: Da me Mojéj majani on komail? 4 Re ap jaben: Mojéj mueideda kijin likau en kamueit en wiawia, ap muei jan. 5 lejuij ap kotin jaben majani on irail: Pweki omui kapitakit, me a intinie kida kujoned wet. 6 A nin tapin jappa a wiawia: Kot a kin wia ira da ol o li. 7 I me aramaj amen pan pededi jam a in a, pat on eta a paud. 8 Ira ari pan uduk eta eu, ira joer riamen, a uduk eta eu. 9 Ari, meakot Kot kapad penaer, aramaj der kamueit pajan! 10 Nan im o japwilim a tounpadak kan pur on kalelapok re a due. 11 I ari kotin majani on irail: Meamen, me muei jan a paud li, ap ale amen, a kamal i. 12 O ma li amen muei jan a paud, ap ale amen, a kin kamal. 13 Re ap poto don re a kijin jeri kai, pwen kotin jair ir. Tounpadak kan ap kapouir irail me wado koi. 14 Ni en lejuij a kin majani, a ap kin juede kida, ap majani on irail: Mueid on kijin jeri akan, en ko don re i. Der kalkil irail edi! Pwe iei jan en, me udan wein Kot. 15 Melel I indai on komail, meamen, me jota ale wein Kot rajon kijin jeri men, a jota pan pedelon on lole. 16 A kin palo irail edi, pwil po'rail lim a ko, kapai irail ada. 17 Ni a kotieilan nani al o, meamen ap tan don i, kelepuke, kalelapok re a: Jaunpadak mau, da me i en wia, pwe i en joki maur joutuk? (aiōnios g166) 18 lejuij ap kotin majani on i: Da me koe indaki, me i mau? Jota meamen me mau, Kot eta. 19 Koe kin aja kujoned akan: Koe der kamal! Koe der kamela! Koe der pirap! Koe der kinakine mal! Koe der morjued! Wauneki jam om o in om! 20 A ap jaben potoan on i: Jaunpadak, mepukat i kin wiawiada jan ni ai titiktit kokodo. 21 lejuij ap kotin mamajani i o kupura, ap majani on i: Me takij me lua, kowei, netikila meakarjo, me koe aneki, ki on me jamama kan; om pai ap pan mi nanlan; ap kodo, ale om lopo idauen ia! 22 I ari pataua kila majan pot et, kokola injenjued, pwe a kapwa me toto. 23 lejuij ap kotin aupwili jili, ap majani on jaben i: Meid apwali on me kapwapwa, en pedelon on nan wein Kot. 24 Tounpadak kan ap puriamui kila a majan oko. lejuij ap pil kin jaben majani on irail: Jeri ko! Meid apwali on irail,

me keleki kapwa, en pedelon on nan wein Kot. 25 Me manai on kamel en tilon nan por en dikok, jan me kapwapwa en ko on nan wein Kot. 26 Irali ari waponda kaualap, indinda nan pun arail: A ij me kak kamaurela? 27 lejui ap kotin mamajani won irail majani: A jo kak pan aramaj, a kaidin pan Kot; pwe ren Kot meakaraoj me kak. 28 Petruj ap tapiada potoan on: Re majani, je likidmalielia meakaraoj, ap idedauen komui jili. 29 lejui ap kotin jaben majani! Melel I indai on komail: Jota meamen, me likidmalielia im, de ri a ol, de li akan, de jam, de in, de a paud, de jeri ko, de jap pweki nai o ronamau, 30 Me jo pan id aneki pan me epuki anjau wet im, o ri a ol, o li akan, o nono, o jeriko, o jap, ianaki kamekam, o maur joutuk nan muei kokodo. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 A me toto men moa, pan men murla, o men mur pan moala. 32 Ni arail kotikot kodalan lerujalem, lejui me kotin ton mo'rail; a irail puriamui kila, idedauen wapon. A ap kotin ale ekriamen oko, ap kotin tapiada majani on irail, me pan wiaui on i ko: 33 Kilan, kitail kodalan lerujalem. Nain aramaj pan panalan jamero lapalap o jaunkawewe kan; re ap pan kadeikada, en kamela, ap id kilan ren me kijan men liki kan. 34 Re ap pan kapikapit i, o woki, o kondipi, o kamela. A ap pan maureda murin ran jili. 35 lakopuj i loanej nain Jepedāuj akan potodo, potoan on i: Jaunpadak, je men, komui en kotin wiai on kit meakot, me je mauki. 36 A ap kotin majani on ira: Da me koma mauki, I en wiai on koma? 37 Ira ap potoan on i: Re kotin mueid on kit, amen kit en mod pali maun omui, a amen pali main nan omui linan. 38 A lejui kotin majani on ira: Koma jaja, me koma poekipoeki en. Koma pan kak nim dal, me I nim, de papatajeki papataj me I papatajeki? 39 Ira ap potoan on i: Je kak. lejui ap kotin majani on ira: Ei, koma pan nim dal me I nim, o papatajeki papataj, me I papatajeki. 40 A mod pali maun i o pali main i, I jota kak mueid on; pwe on irail eta, me a onop on. 41 Ni en ek oko ar ronada, re ap juedekida lakopuj i loanej. 42 lejui lao molipe ir do, ap kotin majani on irail: Komail aja duen jaupeidi en wei pokon ar kin poe irail edi o ar jaumaj akan kin manaman on ir. 43 Ari, due met jota pan wiaui nan pun omail. A me men laud nan pun omail, a en omail papa. 44 Meamen re omail, me men jaumaj, en ladu en karuji. 45 Pwe pil Nain aramaj jota kotido, pwe en papa i, a pwen papa on irail, kida maur i wilandi me toto. 46 Irali ap ko don leriko. Ari, ni i o jpwilim a tounpadak kan o pokon kalaimun kotiee jan leriko, Partimāuj majkun, nain Timāuj, momod liman al o, wia poekipoek. 47 A ni a ronada, me iei lejui en Najaret, a ap weriwer indada: lejui, jpwilim en Dawid, kupura ia! 48 Me toto ap kidaue, pwen nenenla. Ari, a ap kalaudela a weriwer: Jpwilim en Dawid kupura ia! 49 lejui ari kotin udi, majani en peekek kodo. Ir ari ekeredo ol majkun o indai on i: Injenemau, uda! A kotin molipe uk! 50 I ari kajela a likau madan uda ap poto don lejui. 51 lejui ap kotin jaben majani on i: Da me koe mauki, I en wiai on uk? Me mauki o ap potoan on: Rapuni, i men potoan kilan waja. 52 lejui ap kotin majani on i: Ukwewi! Om pojon me kakelail uk ada. I ari madan kilanada waja, ap idauean la lejui.

11 NI arail koren ion lerujalem, kokolan Petpake o Petanien impan dol Oliwe, a ap kotin poronela jpwilim a tounpadak riamen. 2 Majani on ira: Koma ko on nan kijin kanim en, me palilan komail. Ari, ni oma pedelon on lole, koma pan madan diar ejel pul amen a janjal, me aramaj amen kaikenta dake. Lapwada i o kaluado met! 3 A ma meamen indai on koma: Da me koma wiaki met? A koma jaben: Kaun o men en upa. Ari, a pan madanada kadarado. 4 Ira ari kola, diar ejel pul o, a janjal likin im o nan au en al riau; ira ap lapwada. 5 Akai ir u waja o indai on ira: Da me koma lapwakida ejel pul en? 6 Ira ari jaben kin irail, me lejui majani on ira. Irali ari kadar on ira. 7 Ira ari potoan don ejel pul o ren lejui, pwilidi on ar likau ko poa. I ari kaipokedi on poa, 8 Me

toto perokida jan ar likau nani al, akai paledi ran tuka, irepakidi nani al o. 9 Irali me tion o me idauen ap nijinij, inda: Ojiana! Meid iajunai me kotikido ni mar en Kaun! 10 Meid pai wei kokodo, en jam atail Dawid! Ojiana nanlan! 11 A ap kotilon on lerujalem o im en kaudok. A lao kotin mamajani jili meakan, a ap kotilan Petanien pwe a waja ponier, ianaki eikriamen. 12 Pweidi jonada, irail ap kotin puredo jan Petanien. A ap kotin men konotada. 13 A lao kotin majani tuka pik apot jan waja doo, ta mia. A ap koti don, ma a jo pan diar meakot ia. Ni a lel don, a ap kotin diarada ta eta, pwe jaikenta anjau en pik. 14 I ap kotin jaben majani on i: Jota meamen pan kan jan uk wan tuka kokolata. A jpwilim a tounpadak kan ron. (aiōn g165) 15 Irali ap koti don lerujalem. lejui lao kotilon on nan im en kaudok, a ap kotin tapiada kaje jan irail, me netinet nan im en kaudok, ap wukididi en jaun kawil moni ko ar tepel o en men netin muroi ko ar men momod. 16 Ap jola mueid on meamen, en wala dal eu nam im en kaudok. 17 I ari kotin kawewe majani on irail: A jo intindidi, me im ai adaneki, im en kapakap on toun jappa karo? A komail wia kila deun men pirap! 18 Jamero laplap akan o jaunkawewe kan ronada, ap lamelame duen ar pan kamela i, pwe re majak i, pwe aramaj karoj puriamuiki a padak. 19 Ni a jautik pena, a ap kotieila jan kanim o. 20 Ni manjan, ni arail kotikot kowei, re ap majaniada tuka pik o a monedar jan nin tapi. 21 Petruj ap katamaneki potoan on i: Rapi, re kotin majani tuka, me re kotin karia o a monelar. 22 lejui ap kotin jaben majani on irail: Komail pojon Kot! 23 Pwe melel, I indai on komail, ma meamen pan indai on nana wet: Mokidewi lokidokila nan madau! Ap jota peikajal nan monion i, a pojon me meako, me a inda, pan pwaida, a pan wiaui on, me a inda. 24 lei me I indaki on komail: Meakaroi, me komail inon ion ni omail kapakap, kamelele, me komail pan ale, a ap pan pwai don komail. 25 Ari, ni omail kapakap maki on, ma kajuede kai mi re omail on amen, pwe Jam omail, me kotikot nanlan, en pil makeki omail jpwilim kan. 26 A ma komail jota mak, Jam omail, me kotikot nanlan, jota pil pan makeki on komail omail jpwilim kan. 27 Re ap pil pure don lerujalem. Ni a kotikot jili nan im en kaudok o, jamero lapalap akan, o jaunkawewe kan, o jaumaj akan ko don re a. 28 Ap potoan on: Manaman en ij, me komui wiawiaiki mepukat? O ij me kiwei manaman om, en wiawia mepukat? 29 lejui ap kotin jaben majani on irail: I pan pil idok peidok eu re omail. Komail jaben ia, I ap pan id indai on komail, manaman en ij, me I wiaki mepukat. 30 En loanej a papataj, men nanlan de me ren aramaj? Jaben ia! 31 Irali ap lamelame nan pun arail inda: Ma kitail inda, men nanlan, a pan majani: Da me komail jo kameleleki? 32 A ma kitail inda, me ren aramaj irail majak pokon o, pwe irail karoj lamelame, me loanej jaukop melel amen. 33 Re ap jaben potoan on lejui: Je jaja. lejui ap kotin majani on irail: I jota pil pan indai on komail, man en ij me I wiaki mepukat.

12 A AP kotin tapiada padaki irail ni karajeraj akan: Aramaj amen me padukidi mat en krep eu o kele pena, ap weirada deun wunit krep eu, o kauada im en jilajil eu, ap mueidalan jaumat akai, ap momaitelan nan wai. 2 Kadadekoj anjaun rak, a ap kadaralan jaumat ojo ladu amen, pwen ale ren jaumat oko kijan wan matuel o. 3 Re ap jaikidi, kame o ari, kadarala kaip. 4 A ap pil kadaralan irail amen ladu, re ap kate, pwalan on mona, ap kadarala i kajarcela. 5 A ap pil kadarala amen; re ap kamela; pil me toto re woki akai, a re kamela akai. 6 Ari, na ieroj eu, me a pokepoke, i me a kadarala ikmuri, a majani: Re pan wauneki nai ol. 7 A jaumat pukat inda pena nan pun arail: Jeri en jojo met; na, kitail en kamela! Ari, kitail ap pan id aneki jojo o; 8 Re ap ale, kamela, kajewei jan nan mat en krep. 9 Ari, da me jaumaj en mat o pan wia? A pan kodo, kamela jaumat oko; a ap pan mueid on akai matuel o. 10 Komail jota wadoker kijin likau et: Takai, me jauje kan kajapokelar ap id wialar takai en pukakaim? 11 Mepukat

wiauier ren Kaun o, men kapuriamui patail. **12** Iral ari jojon pwen jaikidi i, a re majak aramaj akan, pwe re aja, me a karajeraje kin irail. Iral ari kokola jan re a. **13** Iral ap kadaralan re a Parijär o ian en Erodej akai, pwen kajapune i jan ni a majan. **14** Ari, ni ar kodo, re potoan on i: Jaunpadak, je aja, me komui me melel o jota injenoki meamen. Pwe komui jota lipilipil maj en aramaj, a kom kaukawewe al en Kot ni me pun. Me pun, en nopweiki moni on nanmarki de jo? Je en kida, de je ender kida? **15** A a koton mani ar malaun majani on irail: Menda komail jonejon ia? Wa don ia eu denar en, pwe I en kilan. **16** Iral ap wado. A ap koton majani on irail: Mom o intin en ij met akan? Iral potoan on i: En nanmarki. **17** lejup ap koton jaben, majani on irail: Ari, komail ki on nanmarki me nain namarki, o on Kot me japwilim en Kot. Re ap puriamui kila i. **18** Jadujär akai ap ko don re a, me kin inda me dene jota me pan maureda jan mela. Re ap peidok re a indada: **19** Jaunpadak, Mojej infine don kit er, ma ri en ol amen mela, kidi a paud, jota na jeri ko, a ri a ol ap pan id ale a paud, pwen wiaida kadaudok a on ri a ol o. **20** Ari pirien, ol ijimen mia. Men maj re'rail pauude kida li amen ap melar, jota kadaudok a. **21** Men muri ap id ale, ap melar, pil jota kadaudok a. A kajilimen pil dueta. **22** A irail ijimen oko pauude kida i, jota kadaudok a. Ari, murin karoj li o ari pil melar. **23** Ran en iajada ni ar pan maureda, ij me pan paudeki i re'rail, pwe irail ijimen oko paudekier? **24** lejup ap koton jaben, majani on irail: Omail jota lelapokki kijin likau kan o rojon en Kot, kaidik iei me kareda omail jaj kida? **25** Pwe irail pan lao maureda jan ren me melar akan, re jola pan papauad de kapapaud. A re pan duela tounlan kan me mimi nianlan. **26** Ari, duen me melar akan ar pan maureda, komail jota wadoker nan puk en Mojej, duen Kot a koton majani on i nan wel en tuka o: Nai Kot en Apraain, o Kot en Ijaak, o Kot en Lakop! **27** Kaidin i Kot en me melar akan, pwe Kot en memaureta! lei, me komail jaj kida kaualap. **28** Ari, amen ren jaunkawewe kan ap potodo, me roner duen ar kapakaparok pena, ap kajauiaida, me a pajapen me inen, ap idok re a: La mo en kujoned karoj? **29** lejup ari majani on i: Iet mo en kujoned akan: Ron Ijrael! Kaun patail Kot me Kaun me ta men. **30** Ari, koe en poke ki on Kaun, om Kot, monion om unjok, o nen om unjok, o om lamelam unjok, o om kel unjok! lei met me mo en kujoned akan. **31** A kariau me dueta. Iet et: Koe en pok on men imp om due pein koe! Jota eu kujoned me lapajan mepukat. **32** Jaunkawewe ap potoan on i: Me mau Jaunpadak! Melel me kom majani en! Pwe i me ta men, a jota pil amen, pwe i eta! **33** O poke ki on i monion unjok, o lamelam unjok, o nen unjok, o kel unjok, o pok, on men impa due pein i, mau jan mairon ijij o mairon tei kan. **34** Ni en lejup a koton majani a pajapen a inen, a ap majani on i: Kom jota doo jan wein Kot. Ari, ap jolar, me men pil idok re a meakot. **35** lejup ap pil koton jaben ni a koton kaukawewe nan im en kaudok o: Da me jaunkawewe kan indaki, me Krijtuj nain Dawid? **36** Pwe pein Dawid majaniki ren Nen jaraui: Kaun o koton majani on ai Kaun: Kom kotidi on pali maun i, I lao wia kida wutipan aluwilu omui om imwintiti kan! **37** Ari, Dawid pein kaadaneki i Kaun; a daduen a wia na? Aramaj akan ap mauki a padak. **38** A ap koton majani on irail ni a padak: Kalaka jaunkawewe kan, me mauki mi nan likau reirei o men, re en ranmaui ir nan wajan net. **39** O men mod leppantam nan jinakoke kan o kamadip. **40** O noper jan li odi im ar, ap liliajoj kapakap reirei. Iral pan lodi on kadeik lapalap. **41** lejup ap kotikot jal on deun moni en mairon, ap mamajani, en aramaj ar kajedi on moni nan deu o. A me toto, me kapwappa, kajedi on me toto. **42** Li odi jamama ap kodo o kajedi on kijin moni riakij, me wiaida kwadrang eu. **43** A ap koton molipedo japwilim a tounpadak kan, majani on ir: Melel I indai on komail, me li odi jamama men et kajedi on me laude jan irail karoj, me pil kajedi on

nan deun moni o. **44** Pwe karoj kajedi on jan ni ar pai. A i me kajedi on jan ni a jamama, karoj me a, i eta a mana.

13 NI a koteila jan ni im kaudok, amen japwilim a tounpadak kan potoan on i: Jaunpadak, kom koton majani takai o im pukat! **2** A lejup koton jaben, majani on i: Koe kilekilan im kalaimun pukat? Jota takai eu pan mi pon eu, me jo pan lokidoki jan. **3** Ari, ni a kotikot pon dol Oliwe jal don im en kaudok, Petruj, o lakopuj, o loanej, o Andreaj, re ap kelep potoan on i: **4** Re koton majani on kit, iad mepukat pan wiau o da pan kapadakilene en mepukat karoj a pan pwaida? **5** lejup ap koton jaben irail majani: Kalaka, pwe meamen de kotaue komail! **6** Pwe me toto pan kodo ni ad ai, inda: Nai i. Re ap pan kotaueda me toto. **7** O ni omal pan ron mauin o ron en mauin, komail depa majak! Pwe mepukat udan wiau; a jaikenta imwi. **8** Pwe wei eu pan u on eu wei o pil wei en nanmarki ko, o jaben rerer pan wiau jili, o lek, o injenjued, mepukat kamoe en patau. **9** A komail kalaka pein komail! Pwe re pan pan komail la on kapun o jinakoke kan; o komail pan kamekame o wijke don mon monjap o nanmarki kan pweki nai, pwen kadeke on irail. **10** O ronamau en kaloki on maj nan jaben karoj. **11** A ni arail wa komail la o panlia komail, der lamelame maj, me komail pan inda, pil der madamadaua maj. A iei me o, me pan ko on komail ni klok ota, i me komail en inda! Pwe kaidin komail me lokaia a Nen jaraui. **12** Pwe ol pan panala ri a ol, pwen kamela; o jam na jeri, o jeri ko pan u on jam, in, o pan kare on ir, en kamela. **13** Komail ap pan kalinarinara pan aramaj karoj pweki ad ai. A me dadaurata lao imwi lel, a pan dorela. **14** Ni omal kilan wiau jueed en kao lapalap, me a pan wiau waja, me a jo kon on meamen wudok a en dedeki me mimi ludää, re en jopo won nan nana ko. **15** O me mi pon im, depa kodido nan im; a depa pil pedelon on lole, pwen ki jan meakot. **16** O me mi nan jaben, depa japaledo ale a likau. **17** A pan non jueed on me lijean o on ir, me kadidi ni ran oko. **18** Komail kapakapeki, pwe omal japola de wiau ni anjau en pou. **19** Pwe ni ran oko kainjenjued pan wiau, me jota due jan ni tapin jappa, ni en Kot a koton wiaida kokodo kokolata. **20** Ma Kaun o jota koton kamotola ran oko, jota uduk, me pan dorela. A pweki me pilipildar akan, me a koton piladar, iei me a koton kamoto kila ran oko. **21** Ma meamen indai on komail ni anjau o: Kilan, iet et Krijtuj! De ionen! Der kamelele. **22** Pwe Krijtuj likam o jaukop likam akan pan koda o re pan kajaleda kilel o manaman, pwen pil kotaue ir, me pilipildar akan ma re kak on. **23** Komail ari kalaaka! Pwe I kop on komail er meakaroj! **24** Ari, ni ran oko murin kainjenjued katipin pan rotala, o maram pan jolar linan. **25** O uji en lan pan pupedi o kelail en lan akan pan mokimokid. **26** Ari, re ap pan kilan Nain aramaj pan kotikot kodo nan dapok ni a rojon melel o ni a linan. **27** A ap kader pajan na tounlan kan, kapokon pena jan pali en lan paieu japwilim a pilipildar akan, jan imwinti jappa lel imwinti lan. **28** Komail en aja karajeraj en tuka pik. Ni ra kan ar ponj o pepe pwarado, komail kin aja, me rak korenier. **29** O pil komail; ni omal kilan wiau pukat a pan pwaida, komail en aja, me a korendor, a mier pan wanim. **30** Melel, I indai on komail: Di wet jota pan imwijkela, lao wia wia pukat pwaida. **31** Lan o jappa pan joredi, a ai majan jota pan joredi. **32** A duen ran o klok jota amen me aja. Tounlan kan, me mi lan, pil jota aja; Na pil jo, Jam eta. **33** Komail kalaka! Majamajan o kapakap! Pwe komail jaja anjau o! **34** Due aramaj amen, me wia jailok doo, me kidi im a, ap ki on manaman ren a ladu kan, pil ki on karoj ar dodok, ap pil majani on jilepan wanim o, en majamajan. **35** Iei me komail en majamajaneki, pwe komail jaja anjau, jaumaj en im o a purodo, ma jautik, de ailep en pon, de ni malek kakorot, de ni manjan. **36** Pwe a depa madanedo, diarada omal mamair. **37** O me I indai on komail, I pil indai on karoj, majamajan!

14 KADEKADEO pon ria pon mon paja o kamadip en prot jomut, Jamero lapalap akan o jaunkawewe kan jojon duen widinadi i kamatala. **2** Pwe irail inda: Ilermen ni ran en kamadip, pwe de kamoronada aramaj akan. **3** Ari, ni a kotikot Petanien nan im en Jimon tuketuk, ni a kotin kaipokedi ni tepel, li amen ap potodo, wa kijin kopa alapajta audaud en men kei, inen en pil en narde, me kajampwal. A ap kawela kopa o keiedi on tapwi. **4** Akai re irail ap jueudeki, monemonoleki: Menda men kei wet ola mal? **5** Pwe a pan netila kareda laude jan denar jilupi, ap pan ko on me jamama. Re ap lipelipanede li o. **6** lejup ap kotin majani: Komail ko jan! Menda komail kainjenjued i? Dok mau on ia, me a wiada et. **7** Pwe jamama kin mi re omai anjau karoj. Ari, anjau me komail mauki, komail kak kadek on. A nai jota kin ieian komail anjau karoj. **8** A wiaer me a kak on. A kaonopeder a keie war ai ni jaredi. **9** Melel I indai on komail: Waja karoj me ronamau wet pan kalok ia panada jappa u, re pil pan lokolokaia duen me a wiadar, pwen katamanpa. **10** Ludaj Ijkariot, amen ekriamen oko, ap kolan ren jamero lapalap akan, pwen pan on irail i. **11** Irail lao ron, re ap peren kida, ap inauki, me re pan ki on moni. I ari jon duen a pan monai on en panala i, **12** Ni kaieu en ran en prot jomut, ni ar kin kamela jippul en paja, japwilim a tounpadak kan ap potoan on i: la waja re kotin men, jen potolan kaonopada, pwe re en kotin konot paja? **13** A ap kotin poronela japwilim a tounpadak riamen majani on ira: Koma ko on nan kanim o; aramaj amen ap pan tu on komail, wa men deun pil eu. Idaue! **14** Waja a pan pedelon on, koma indai on kaun in im: Jaunpadak o majani, ia pera en men kairu kan, waja me i pan tunole paja ia ian ai tounpadak kan? **15** A ap pan kajale on koma pera laud poa kajonjoner o onoper. Iei waja koma onop on kitail. **16** Japwilim a tounpadak kan ap kola, lel don kanim o, diaradar duen me a kotin majani on ira ko; ira ari kaonopada paja. **17** A lao jautik penaer, a ap kotido ian ekriamen ko. **18** A ni arail kotidi ni tepel konokonot, lejup ap kotin majani: Melel I indai on komail, amen komail me ian ia manamana et, pan pan ia la. **19** Re ap tapiada injenola ap potoan on i amen amen: Nai i? A pil amen inda: Nai i? **20** A ap kotin jaben majani on irail: Amen ekriamen oko me ian ia kadukadu nan dal et. **21** Ari jo, Nain aramaj kokola duen a intinidi on er; o non jueude on aramaj o, me Nain aramaj panpanala re a. Me mau on, ma aramaj men et jota ipwid. **22** Ari, ni arail konokonot, lejup ap kotikida prot o laolaoki, ap piliti paian kotiki on irail majani: Ale, tunole! War ai metet, **23** A ap kotikida dal o murin a kotin laolaoki; a ap kotiki on irail; irail karoj ap nim. **24** A ap kotin majani on irail: Nt' ai metet, ntan inau kap, me kapwiliwilikidi me toto. **25** Melel I indai on komail, I jolar pan nim jan wan wain, lao ran en ai pil pan nim nan wein Kot. **26** Murin arail kauleki kaul pot, re ap kotilan dol Olive. **27** lejup ap kotin majani on irail: Komail karoj pan makarada; pwe a intinidi: I pan kame jilepa, ari pwin jip ap pan muez pajan. **28** A murin ai pan maureda, I pan tion wei mo' mail on Kalilää. **29** A Petruj potoan on i: Karuuija pan makar kila, a nai jo. **30** lejup ap kotin majani on i: Melel I indai on uk, ran wet, ponpon wet, mon malek a pan kakorot pan riapak, koe pan kamam kin ia pan jilipak. **31** I ari kalaudela a jaben: Ma i ian komui matala i jota pan man kamam kin komui. Irail karoj pil inda dueta. **32** Irail ap kotilan waja, me ad a Ketjemane, a ap kotin majani on jpwilim a tounpadak kan: Komail mondi on met, ni ai pan wia kapakap. **33** A ap kotin ukada Petruj, o lakopuj, o loanej, ap kotin laualoda kaualap o pataula. **34** A ap kotin majani on irail: Nen i ap injenjuedela kaualap on mela. Komail mimi met o majamajan. **35** A ap kotila ekij, ap pupedi on nan pwel, ap laolaoki, ma a kak auer en daulihi. **36** A ap kotin majani: Apa Jam ai, meakaroj me kak pa omui! Kotikiwei jan ia dal wet! Ari jo, kaidik me i men, a me komui men. **37** I ari kotido diar ir ar mamair, ap kotin majani on Petruj: Jimon koe men mair, koe

jota kak majamajan auer eu? **38** Komail majamajan o kapakap, pwe komail de ko on nan jonejon. Nen me okok, a uduk me luet. **39** A ap pil kotila o laolao pil majani majan ko ota. **40** A ni a kotin japaledo, pil diar ar mamair, pwe maj arail me toutou; irail jaja, me re en jabenki. **41** A ap kotido ni kajilepak, majani on irail: Komail kananata omai mair en o kamola? Arier, auer leler! Kilan, Nain aramaj panapanalaner ni pa en me dipan akan! **42** Paurida! Kitail kokola! Kilan, me pan ia la me korendor. **43** Madan ni a kotin mamajan, ari, ludaj kodo, amen ekriamen oko; pokon kalaimunia eu ian, wado kodlaj o jokon, kodo jan ren jamero lapalap akan o jaunkawewe kan o jaumaj akan. **44** A me panala i, ki on irail kilel eu inda: Meamen i metik, iei i. Ale, kauauwei, kana on! **45** A pwarado eta ap madan inen don lejup inda: Rapi, Rapi, ap metik i. **46** Irail ari por pena on ale. **47** Amen ir, me u waja o, ujada na kodlaj, ap pale ladu en jamero lapalap amen, ap lepuka jan jalon a. **48** lejup ap kotin jaben majani on irail: Komail ko don ia due liprav amen, wado kodlaj o jokon, pwen koledi ia. **49** I kin ieian komail ta ran karoj nan im en kaudok o kaukawewe. A komail jota ale ia. A pwe kijin likau kan en punala. **50** Irail karoj ap pededi, tana jan. **51** Manakap amen ap idauen i, pineki pena war a likau linen kajejele eu. Manakap akai ap parokidi. **52** I ari kajela a likau linen kajejele o, ap jopola kilijo. **53** Re ap kalualan lejup ren jamero lapalap o. Jamero lapalap akan, o jaumaj akan, o jaunkawewe kan, karoj pokon don re a. **54** Petruj idauendo i doovei jan lao lel nan tanpaj en jamero lapalap. A ap mondi on ren ladu ko, wia raneran. **55** Jamero lapalap akan o pwin en kadeik roroprop kade, pwen kine on lejup, pwen kamela. Ari, jota me re diar. **56** Pwe me toto me kine on i mal. Ari, ar kinakin jota dupeneta. **57** Akai uda, kine on i mal inda: **58** Je ron, a inda: I pan kawela im en kaudok wet, me pa wiadar, ap id kauada eu ni ran jilu, me jota pa wiada. **59** Ari, ar kinakin jota pil kon pena. **60** Jamero lapalap ap kajinenda nan pun ar ap idok ren lejup, majani: Kom jota jabenki meakot, me meupkut kine on komui? **61** A a kotin nenenlata, jota jaben. Jamero lapalap ap pil idok majani on i: Komui Krituj jpwilim en men Kapin kaualap? **62** lejup ap kotin majani: Nai i! Komail pan kilan Nain aramaj a kaipokedi ni pali maun en me rojor o kokido dapok en lan. **63** Jamero lapalap ap ter pajan a likau ap inda: Menda re atail pil eu kinakin? **64** Komail roner a laalae. Da me komail lamelame? A irail karoj ap kadeikada, me a war on kamela. **65** Akai tapi on kondipi on i o pwaindi jilan i, ap pikir, ap indai on i: Kopada! Papa ko pil pikir i. **66** Ni en Petruj a mimi panakepir en tanpaj, lido en jamero lapalap amen ap kodo. **67** Ni a kilan Petruj a wiwia raneran, a ap kankakil i o ari, inda: Koe me pil ian lejup, men Najaret! **68** A a kamama kida inda: I jaja. I pil jota dedeki, me koe indinda en! I ari koieilan nan katipar; malek ap kakorot. **69** A lido lao kilan i, ap pil indan irail, me mimi waja o: Amen irail met et. **70** A ap pil kamama kida. Mur ekij irail me u impa ko; pil indan Petruj: Melel me amen irail koe, pwe koe pil men Kalilää amen. **71** I ari laalae o kaula: I jaja aramaj men et, me komail indinda en! **72** Ap kariapak en malek a kakorot. Petruj ap tamanda en lejup a kotin majani on i: Mon malek a pan kakorot pan riapak, koe pan kamam kin ia pan jilipak; ni a lamelamelaa a ap janejan.

15 MADAN jankonai jamero lapalap akan, ianaki jaumaj akan, o jaunkawewe kan, o pil jaunkapun karoj kapunada ap jaliedi lejup, ap wawei panalan Pilatuj. **2** Pilatuj ap idok re a: Komui Nanmarki en Juj akan? A kotin jaben majani on i: Komui me majani. **3** Jamero lapalap akan karauneki i me toto. **4** Pilatuj ap pil idok re a majani: Komui jota jaben? Kom majani, me re kinakin on komui me toto. **5** lejup pil jota jaben Pilatuj ap ponepone kida. **6** Ari, ni kamadip o a kin lapwa on ir me jenjal amen, me re mauki. **7** Ol amen, ad a Parapaj, me ian janjal ren me ian i kamela aramaj

ni ar kauadar moromor eu. **8** Pokon ap moronada, nidi nideki, en wiai on irail, me a kin wiai on irail maj. **9** Pilatuj ap japon irail majani: Komail men, i en lapwadan komail Nanmarki en Juj akan? **10** Pwe a aja, me jamero lapalap akan wakido i ar peirin. **11** A jamero lapalap akan kapururada pokon o, pwe en mauki lapwa on irail Parapaj. **12** Pilatuj ap japon pil majani on irail: Da me komail mauki i en wiai on me komail kaadaneki Nanmarki en Juj akan? **13** Irail ap wer laudedea: Kalopuela i! **14** Pilatuj ap majani on irail: Pwe juep da, me a wiadar? Re ap kalaudela ar wer: Kalopuela i! **15** Ari, Pilatuj men kainjenemawai aramaj oko, ap lapwa don irail Parapaj, ap kida lejui murin a woki, pwen kalopuela. **16** Jaunpei ko ap kualuan i nan pera eu me ad a pretorium. Re ap eker pena ar pwin. **17** Re ap kalikauwie kida i purpur o pidada ai en tek, ap lanelanie kida. **18** Ap tapi on kepwene: Ion Nanmarki en Juj akan! **19** Re ap wokieki tapwi alek, o kondipe i, ap kelepuki, poridi jan. **20** A lao nek ar kapailok, re ap ki jan i purpur, ap kapur on udan jpwilim a likau, kaluaiseila, pwe ren kalopuela i. **21** Re ap iton on Jimon, men Kirene amen, me jam en Alekjander o Rupuj, me dauli irail ni a kodo jan nan jap, pwen wada a lopu. **22** Re ap walau i Kolkata. Iet wewe: Waja en pontal en mon. **23** Re ap ki on i, en kakere wain dol mir. Ari, a jota kotin urak. **24** Ni arail kalopuedar i, re ap ter pajan jpwilim a likau ko. Re ap kadoropwe, da me amen amen pan aneki. **25** Ari, ni auer kajilu, me re kalopuela i. **26** O intin en poa me a pukoki due met: Nanmarki en Juj akan. **27** Lolap en pirap riamen ian i kalopuela; amen pali maun i, amen pali main i. **28** lei me kijin likau pun kila, me inda: A wadawad on ren me dipan. **29** Ir me kin dauli, kin lalaue, dueduålok inda: El, koe me pan kawela im en kaudok, ap id kaua kida ran jilu. **30** Pein dore uk ala, o kodido jan nin lopu en! **31** Jamero lapalap akan pil dueta, kapailoke, inda nan pun ar ian jaunkawewa kan: A dorelar akai, a pein i a jota kak on. **32** Krijtuj Nanmarki en Ijrael, kodido jan nin lopu en, pwe je en kilan o pojona. O ira, me ian i lopu la ko, pil lalaue. **33** Ari, auer kawunu lel, rotorot ap kipadi jap lao lel auer kadau. **34** Ni auer kadau lejui ap kotin weriwer laudedea majani: Eloi, Eloi, lama japatkan! Iet wewe: Ai Kot, ai Kot! Da me re kotin kaje kin ia la! **35** Akai me u impa, ni arail ron inda: Kilan, a ekeker Eliaj. **36** Amen ap tanala, ale lim en pinika eu, ki on i alek apot, ap kida on en kakere, ap inda: Udi maj! Kitail kilan, ma Eliaj pan kodo en kidi jan. **37** lejui ap kotin weriwer laudedea kadarala Nen e. **38** Pera likau nan im en kaudok ap dei pajan, janeda pali poa lel pa. **39** O ni en jenturion o, me u jaledon, a kilan a wer laudedea due mo, ap kadarala Nen e, a ap inda: Nan melel Japwilim en Kot aramaj men et. **40** Li akai pil mimi waja doo, kilekilanedo; Maria men Magdala, me mi nan pun ar, o pil Maria, i en lakopuj, me tik, o en lojej, o Jalome. **41** Me pil kin idauen papa i maj o, ni a kotikot Kalilää; o pil me toto, me ian i kotida don Ierusalem. **42** Ari, ni a jautik penaer, pweki kaonop iei ran mon japat. **43** lojep, men Arimatiya amen, ap kodo, me jaunkapun ijou amen, me kin pil auiaui wein Kot, me jo majak koti don Pilatuj, poeki kalep en lejui. **44** Pilatuj ap puriamuiki, me a matalar, ap molipe don i jenturion o, ap kainoma re a, ma a matalar warai. **45** A lao mani jan ren jenturion o, a ap ki on kalep a ren lojep. **46** A ap netiada likau linen mau, ap lapwadi i, kidimeki pena likau o, nekidedi i nan joujou eu, me weiweida nan paip, ap kadapuri on takai eu ni au en joujou o. **47** O Maria men Magdala o Maria in en lojej kilan waja, re nekidedi i.

16 JAPAT lao daulul, Maria men Magdala o Maria in en lakopujo Jalome netiada men kei pomau kai, pwe re en kodon keieki i. **2** Nin joran nin tapin wik, re ap ko don nin joujou o, ni katipin a pwarada, **3** Irail ap indinda nan pun arail: Ij me pan kadapure jan au en joujou o takai o re atai? **4** Ari, ni ar kilan, re ap kilanada, me takai o tapure janer, pwe me kalaimun kaualap. **5** Ni ar pedelon on joujou o, re ap kilan manakap amen momod pali maun, likauki

likau puetepuet. Re ap majakada. **6** A ap indan irail: Komail der majak! lejui, men Najaret me komail roporop, me kalopular, a iajadar. A jolar kot met. Kilan waja, re nekidedi ia. **7** Komail kowell, kaireki a tounpadak kan o Petruj, me a pan tion mo omal koti won Kalilää. I waja, komail ap pan kilan i, duen a kotin majani on komail. **8** Re ap madanerie jan o tan jan nin joujou o, pwe re majapwekada rerer, re pil jota indai on meakot meamen, pwe re majapwekada. **9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Ari, murin a iajada jankonai nin tapin wik a ap kotin pwar on maj Maria men Magdala, me a kotin kauje jan tewil ijimen. **10** A ap kola indai on irail me ian i ko maj, ni ar mamaie i janejan. **11** Ni arail roner, me a iajadar, o me a kotin pwar oner i, re jota kamelele. **12** Muri a kotin pwar on riamen irail ni eu mom, ni arakokolan nan jap. **13** Re ap kola indai on me tei kan. A re jota pil kamelele ira. **14** Mur a pil kotin pwar on ir ekamen oko ni ar momod tunutunol, ap kotin kapun on irail ar jopojon o kapitakai, pweki ar jota kamelele ir me kilan i murin a iajadar. **15** A ap kotin majani on irail: Komail ko on jappa u, padaki on aramaj karoj ronamau! **16** Meamen me pojona paptaijola, pan dorela. A me jo pojona pan kariala. **17** A kilel pukat pan idauen ir, me pojona: Ni ad ai re pan kaujaki jan tewil akan, re pan lokaia toror. **18** Re pan kawela jerpent; ma re nimala men kamela kot, a jota pan kawe ir ala; irail pan pwil pa ar pon me jomau, re ap pan kelailada. **19** Ari, Kaun o lao kotin majani on irail mepukat, a ap peukadala nanlan o kotido on pali maun en Kot. **20** Irail ap kola, padapadak jili waja karoj. A Kaun o kotin ian dodok, kameleleki majan manaman me ian.

Lukaj

1 MURIN me toto ar intiniedier kajoi pan meakan, me kitail kin kamelele, **2** Duen ir, me kajokajoi on kit, me jaunkakede o papa pan majan jan ni tapi o, **3** I ap pil lamedar, me mau, i en intin won komui, Main Tiopiluj, pwe i lelepokki karoj jan ni tapi o kokodo. **4** Pwe komui en aja duen meakan me komui aleer, me pun melel. **5** Ni muein Erodej nammarki en ludää, jamero amen mia, kijan pwin on Apia, me mar a Jakariaj, o a paud amen jan nain Aron jeripein oko, me mar a Elijapet. **6** Ira karoj me pun mon Kot, o ira ineneweita ni en Kaun a kujonend o tiak kan karoj. **7** A tota naira jeri, pwe Elijapet li dapwan amen, o ira karoj likailapalar. **8** A kadekadeo ni a kapwaiaada a dodox en jamero mon Kot ni anjau o, me a pwin pwaijaneki, **9** Duen a kin wiaui ren jamero kan, o anjau en iijk mairon lao leler, a kotilon on nan im en kaudok en Kaun o. **10** A pokon kalaimun mi liki, wiawia kapakap ni klok en ijjii. **11** A tounlan en Kaun amen pwara don i, kotikot ni pali maun en pei jaraui en potik. **12** Jakariaj lao majani, ap lujikida o majapwekada. **13** A tounlan o majani on i: Jakariaj, der majak, pwe om kapakap pwaidar, om paud Elijapet pan naitikeda jeri ol amen, a koe pan ki on mar a loanej. **14** O a pan kare on uk peren o popol, o me toto pan perenki a ipwidu. **15** Pwe a pan lapalap ren Kaun o, a jota pan nim wain, pil jo eu jon en joko; a pan dir en Nen jaraui nan kuper en in a. **16** A me toto ren nain Ijrael akan, me a pan kawuki on Kaun ar Kot. **17** A pan tion mo a ni nen o rojon en Elaj, pwen kawuki on jeri kan monion en jam arail akan o me jopeik kan on lamalam en me pun kan, pwen kaonopadan Kaun o pwin aramaj lelapok eu. **18** A Jakariaj majani on tounlan o: Da me i en ajaki me wet? Pwe i ol laudalar amen, o ai paud pil likailapalar. **19** A tounlan jaben majani on i: Nai Kapriel, me kin ariri Kot, o me pakadarado, en lokaia on uk, o wa don uk ronamau pukat. **20** Kilan, koe pan loton la, o jaja lokai lao lel ran o, me mepukat pan pwaidu, pweki om jota kamelele a kajoi, me pan pwaidu ni a anjau. **21** A pokon o auiau Jakariaj, puriamuiki a pwapwand nan im en kaudok. **22** A lao pedoi jan, a jolar kak majan on irail. Irail ap dedeki, me a udial manaman eu nan im en kaudok o. A olol on irail o lotonlar. **23** Kadekadeo ran akan en a dodox lao nikier, a kotin purelan jap we koieilan im a. **24** Murin ran pukat a paud Elijapet lijeanda o mimieta nan deu a jaunipon limau indada: **25** Iduen Kaun o kotin wiai on ia ni ran oko, ni a kotin majan don ia, pwen kotiki jan ia kanamenok pai ren aramaj. **26** Ni kawonu en jaunipon tounlan Kapriel pakadarala jan ren Kot on nan kanim en Kalilää eu, me ad a Najaret, **27** Ren jeripein makelekel amen, me kijin nin on ol amen, me mar a lojep, kijan kadaudok en Dawid; jeripein makelekel o adaneki Maria. **28** Tounlan o kotilon on nan deu a majani on i: Kajelelia Main, kom meid pai, Kaun o kotikot re omui! Kom meid pai nan pun en li akan! **29** A lao kilaner i, o ronadar a majan, ap majapwekadar madamadawa: Duen jan en ranamau o. **30** A tounlan majani on i: Maria, ender majak, pwe komui me konekonelar ren Kot. **31** A kilan, komui pan lijeanda o naitikeda jeri ol amen, a komui pan ki on mar a lejui. **32** Nan i me pan lapalap, o a pan maraneki Japwilim en Kaun lapalap, o Kaun Kot pan kotiki on i mol en jam a Dawid. **33** O a pan kakaunda kadaudok en lakop kokolata, o japwilim a wei jota pan imwila. (aiōn g165) **34** Maria ap majani on tounlan o: Daduen mepukat pan kak wiaui, aki i jaja ol amen? **35** Tounlan o kotin jaben majani on i: Nen jaraui pan kotin ti po omui o rojon en Kaun lapalap pan kipa komui di, i me jaraui o, me pan ipwi jan komui, pan maraneki: Japwilim en Kot. **36** O majani, ri on Elijapet pil lijeandar ni a likailapala, a pan naitikeda jeri ol amen, a kawonu en jaunipon anjau wet; iei i me dapwan, **37** Pwe jota meakot, me Kot jota kak on. **38** A Maria

potoan on: Majani, nai lidu en Kaun o; en wiaui on ia duen omui majan. Tounlan o ap kotila jan re a. **39** I ran oko Maria madan kotila pon nana o nan kanim en luda eu, **40** Ap pedelon on nan im en Jakariaj o ranamau on Elijapet. **41** Kadekadeo Elijapet lao roner en Maria a ranamau on i, jeri o ap mokideda nan kaped a; a Elijapet ap direkila Nen jaraui, **42** O nil laudedu majani: Komui meid pai ren li akan, o meid iajanai ipwin kuper omui! **43** A iaduen pai wet a ko jan ia, pwe in en ai Kaun koti don ia? **44** Majani, ni ai roner omui ranamau, jeri o ap mokideda nan kaped i aki a peren. **45** O komui meid pai, pweki komui pojon! Pwe a pan pwaida, me Kaun o kotin majani on komui. **46** Maria ap majani: Lol ai kapina Kaun o, **47** O nen i perenki Kot ai Jaunkamaur. **48** Pwe a kotin kupurala jepwilim a lidu tikitik o. Kilan, jan met o kokolata di karoj pan kapai kin ia, **49** Pwe a kotin wiaer jan on manaman on ia, me lapalap o mar a me jaraui. **50** A kotin kalanan on di karoj kokolata, on irail me kin lan i. **51** O a kotin wia kida lim a manaman akan. O a kotin karawan pajan, me kin lemai nan monion arail. **52** A kotin jikin wei jaupeidi kan jan mol ar, ap id kajapwilada me tikitik kan. **53** A kotin kamede kida kapwa me men manadar akan, ap kotin kadarala kaip me kapwapwa kan. **54** A kotin upor kin jepwilim a ladu Ijrael, o kotin tamataman a kalanan, **55** Duen a kotin majani on jam atail akan, on Apraam o kadaudok a kokolata. (aiōn g165) **56** A Maria kotikot re a jaunipon jilu, ap purelan im a. **57** Ari, anjaun Elijapet leler pwen naitik, a naitikeda jeri ol amen. **58** O men imp a kan o jau i onradar, me Kaun o kotin kupura i, rap ian i peren kida. **59** Kadekadeo auel en ran o re pwara don jirkomjaij jeri o; iri ki on mar en jam a Jakariaj. **60** A in a jaben indada: O kaidin, pwe a pan maraneki loanej. **61** Irail ap indan i: Nan jota jau om men me maraneki met. **62** Irail ap olol on jam a, duen me a mauki, jeri en adaneki. **63** I ari poeki jlet eu, ap intiniedier o majani: A pan adaneki loanej. Irail karoj ap puriamuiki. **64** A madan jilan i wajok pajan o tenap a jepakodaka; i ari majani o kapina Kot. **65** A majak kipadi karoj, me kaukaujion imp ar, o wiawia pukat lolok jili pon nana en ludää karoj. **66** A karoj me ronadar, kin nekinekid nan monion arail, indada: Da me jeri men et pan wiala? Pwe lim en Kaun o kotin ian i. **67** A jam a Jakariaj direkila Nen jaraui ap kokopada majani: **68** Kapina on Kaun Kot en Ijrael, pwe a kotidier ren jepwilim a aramaj akan dore ir ala. **69** O kotin wiaan kitail kamaur patail jan nan kadaudok en jepwilim a ladu Dawid. **70** Duen a kotin majanier ren jepwilim a jaukop jaraui kan, jan tapin kaua kokodo, (aiōn g165) **71** Me a pan kotin dore kitail la jan ren atail imwintiti o jan nan pa en me kailon kin kitail, **72** O kotin kalanan on jam atail akan, o kotin kupureda a inau jaraui, **73** O kaula eu, me a kotin kauki on jam atail Apraam, en kotiki on kitail. **74** Pwe jen dore jan nan pa en atail imwintiti, ap para i jo majak, **75** Nin tiak lelapok o pun mon jilan i ran karoj kokolata. **76** A koe jari pan adaneki: Jaukop en me lapalap o, pwe koe pan tion mon jilan en Kaun o, pwen kaonopada jepwilim a al akan. **77** Pwen kawewe on jepwilim a aramaj kamaur, iei lapwa pan dip ar akan; **78** Pweki en atail Kot a kalanan melel, me maraini dakeraki don kitail jan poa. **79** Pwen kamaraini toun pali rotorot o mot en mela, o kainen on nä atail nan al en popul. **80** A jeri o kakairida, o kelail ni nen e, o a kin mimi nan jep tan, lao a pan janjal on Ijrael.

2 A KADEKADEO ni ran oko nammarki Aukujtuj majani, toun jaben akan pan wadawad pena. **2** I wadawad kaieu, me wiauer ni muein Kirenijj kopina en Jirien. **3** Amen amen koieilan udan jep we, pwen ian wadawad. **4** Lojep ari pil kotila jan Najaret nan Kalilää, kotilan ludää nan kanim Petleem, me udan kanim en Dawid, pwe i kijan kadaudok en Dawid. **5** Pwen wadawad ianaki Maria, me kijin nin on i o me lijean. **6** Kadekadeo ira lao kot waja o, a anjau ap leler pwen naitik. **7** I ari naitikeda na mejeni men, ap kitimki pena likau en jeri kai, o pwilikidi on nan deun kamana man,

aki im en kairu a koitalar. **8** Jilepan jip kai mi nan jap o jinjila ar pwin jip ni pon. **9** A kilan, tounlan en Kaun amen pwara don ir, o linan en Kaun dakar irail ada, ir ari majapwekadar kaualap. **10** A tounlan o majani on irail: Komail der majak, kilan, i wa don komail ronamau, me pan kaperenda aramaj karoj. **11** Pwe Jaunkamaur ipwidu on komail ran wet nan kanim en Dawid iei Kaun Krijtuj. **12** A iet kilel on komail: Komail pan diar jeri o a kidikidiki pena likau en jeri o wonon nan deun kamana man. **13** A madan pwin en tounlan nederenia mi ren tounlan o, me kapina Kot majani: **14** Kapina on Kot waja ileile o jappa en popol; o aramaj konekonelar! **15** Kadekadeo tounlan kan lao kotila jan ir, kotidala nanlan, jilepan jip akan ap inda nan pun arail: Kitail pan kola Petleem pwen kilan me wiauwer waja o, me Kaun o kotin kajale on kitail er. **16** Irail ari madanedo, ap diaradar Maria i lojep o jeri o, a wonon nan deun kamana man. **17** Irail lao kilaner, rap kalok jili me re kajokajoi on i duen kijin jeri o. **18** A karoj, me ronadar, puriamuiki en jilepan jip oko ar kajokajoi on irail. **19** A Maria nekinenid majan pukat karoj o madamadauaki nam monion i. **20** O jilepa ko puredo kalinanada o kapina Kot duen karoj, me irail ronadar o kilaner, duen a loloke don irail er. **21** Kadekadeo murin pon walu pon, ran en a jirkomajai, re ki on mar a lejuij, duen me tounlan kotiki on mon a kotin ipwidier. **22** Ran akan en a kamakelekel lao daulier duen kapun en Mojeh, ira ap wa don i lerujalem, pwen mueid on Kaun o. **23** Duen a intinidier nan kapun en Kaun o: Mejeni ol karoj me jarau on Kaun o. **24** O pwen kida mairon eu, duen me intinidier nan kapun en Kaun: Turtel muroi riamen de muroi pulepul riamen. **25** A kilan, aramaj amen mi lerujalem, mar a Jimeon, iei aramaj o me pun o majak Kot, o auaiai kapol pan Ijrael, o Nen jaraui kotikot re a. **26** A Nen jaraui kotin kajale on i, me a jota pan mela, mon a pan kilan japwilim en Kaun Krijtuj. **27** O Nen jaraui kotiki on i, en kolan im en kaudok. A jam o in a lao walon on nan im en kaudok jeri o, pwen kapwaiada duen tiak en kapun o, **28** I ap koledi i kapina Kot indada: **29** Main, re kotin kajamo japwilim omui ladu popol duen omui majan, **30** Pwe maj ai udialer omui kamaaur, **31** Me re kotin kauada janjal mon aramaj karoj. **32** Pwen marain eu, me kamaraineki men liki kan, o kalinanada japwilim omui men Ijrael. **33** A jam o in a puriamuiki meakan, me re indinda duen i. **34** Jimeon ari kapai ir ada indan Maria ia: Kom kotin mani, men et me jiwile don kapupedi o kamaureda me toto ren men Ijrael, kilel eu, me re pan kaundenkoma. **35** Nan kodlaj pan dokodi nen omui, pwe monion en me toto en mulekiada. **36** O li jaukop amen mia, mar a Ana, nain Panuel kijan kadaudok en Ajer, me likailapalar, me papauad jaunpar iju jan ni anjaun a makelekel. **37** Ari li odi men jaunpar walejok paieu tauer poa, ap jota kin pedoi jan nan im en kaudok, papa Kot kaijejol o kapakap ni ran o ni pon. **38** I me pil pwarado ni klok ota, kapina Kaun o kajokajoi duen i on toun lerujalem karoj, me auaiai jaunkamaur. **39** Irail kanikiela karoj duen kapun en Kaun o, re ap purelan Kalilää nan kanim Najaret. **40** A jeri o kakairida, o nenin, o dire kila erpit, o kalanan en Kot koton ieian i. **41** Ni par karoj jam a o in a kotilan lerujalem ian kamadip en paja. **42** A lao jaunpar ejokriau, irail ap kotilan lerusalem, duen re kin wia, pwen ian kamadip en paja. **43** Ran oko lao daulier, irail purelan jap arail, a jeri lejuij kotikot eta lerujalem, a jam o in a jota mani. **44** A ira kiki on, me a kotin ian kapar o tio mo'ra. Ira kokola ran eu, ap rapaki i nan pun en jau'ra o ren men imp arail akan. **45** Ni ari jota diaradar i, ira ap purelan lerujalem rapaki i. **46** Kadekadeo murin pon jili pon ira diaradar i nan im en kaudok, kaipokedi nan pun en jnunpadak kan, kotin mamani ir o kaikainoma irail. **47** A karoj me ronadar i puriamuiki a kupurokon o a jajapajen. **48** Ira lao diaradar i, ap puriamuiki. In a ap majani on i: Nai jeri, da me kom wiaki on kit met? Mani, jam omui o nai raparapa kin komui janejan. **49** A kotin majani on ira:

Menda koma rapa kin ia? Koma jota aja, me I en mimieta nan me Jam ai? **50** Ira ari jota weweki a majan on ira. **51** A ap kotin ian ira kotidilan Najaret papa ira, a in a nekinenid majan pukat karoj nan monion i. **52** lejuij ari kupurokon, kokoda, lalaudela, o majamaj ren Kot o aramaj akan.

3 PAR ejoklimau murin nanmarki Tiperiuj a jiwileda ni muein Pontiuj Pilatuj kopina en Iudää, o Erodej nanmarki en Kalilää, o ri a ol Pilipuj nanmarki en Itärää o Trakonitj, o Lijanaj nanmarki en Apilene, **2** Ni muein Anaj o Kaipaj jameri lapalap, majan en Kot ap pwara don loanej nain Jakariaj nan jat tan. **3** I ari kotikot jili nan jap karoj ni kail en lordan, padapadak duen papataj en kalula on lapwada dip akan, **4** Duen a intinidier nan puk en majan akan en jaukop lejia, me majani: Nil eu likelikwir jili nan jat tan: Komail kaonopada al en Kaun o, kaineneda al al! **5** Wau karoj pan audaud o nana o dol karoj pan patapatedi, o me pirok, pan inenla, o me ululen, pan patapatela. **6** Uduk karoj pan uidal kamaaur en Kot. **7** A ap majani on aramaj akan, me koieila, pwen papatajila re a: Dakot, wan oter komail; iji me padaki on komail, en piti jan ni kamekam, me kokodo? **8** Ari komail kapareda wan kalula mau. A komail depa lamelame, me komail pan indan pein komail: Nan Apraam jam atail. Pwe i indai on komail, me Kot kotin kak on wiaki on Apraam na jeri kai takai pukat. **9** Jile o mier ni tapin tuka kan. Ari, tuka karoj, me jo wa mau, pan palepaledi o lokidikila nan iai. **10** Pokon o ap idok re a indada: A da me kit en wia? **11** A kotin jaben majani on irail: Meamen, me a jikit riau, i en ki on, me jota a. O me kan a kijin mana mia, i en wia dueta. **12** A jaunopwei kan pil pwara don i pwen papataj, irail potoan on i: Jaunpadak, a da me kit en wia? **13** A majani on irail: Komail der ale laude jan me kileledier. **14** Jaunpei kan ap pil kalelapok re a indada: A da me kit en wia? A majani on irail: Komail der kaloke mal meamen, o der wia jupun on meamen, a komail ale pwain omail o injenemau kila. **15** Aramaj akan lao kiki on o monemoneoleki, me loanej me Krijtuj, **16** loanej ap jaben majani on irail karoj: I papataj kin komail pil, a me laude jan ia kotido muri, me i jowar on, en lapwada jal en jiwilim a jut, i me pan papataj kin komail Nen jaraui o kijinai. **17** Tanir mi nan lim a, a pan kotin koko melel jiwilim a pera, ap nekid pena wan korn nan jiwilim a im en nak, a dip a pan kotin karon kila kijinai jokun. **18** O jon toto, me a kotin panaui aramaj akan o padaki on pokon o ronamau. **19** A nanmarki Erodej, me loanej kapun pweki Erodiay en ri a ol a paud, o pweki jueid karoj, me Erodej wiadar, **20** Kalaudela dip a ni a jaliед loanej nan imaten. **21** A kadekadeo aramaj karoj lao papatajelar, o lejui pil papatajelar o kotin laolaoki, nanlan ap ritida, **22** O Nen jaraui kotidi don i ni mom en muroi men, o nil eu jan nanlan majani: Koe nai Ol kompok, me I kin peren kida. **23** lejuij impan jaunpar jilejok ni a kotin tapiada jaunpadak, o re kikion me i nain lojep, me nain Eli, **24** Me nain Matat, me nain Lewi, me nain Melki, me nain Ianej, me nain lojep, **25** Me nain Matatia, me nain Amoj, me nain Naum, me nain Ejli, me nain Nakai, **26** Me nain Maat, me nain Matatia, me nain Jimei, me nain lojep, me nain luda, **27** Me nain Iloanan, me nain Reja, me nain Jerupapel, me nain Jalatiel, me nain Neri, **28** Me nain Melki, me nain Adi, me nain Kojam, me nain Elmodam, me nain Er, **29** Me nain lojep, me nain Eliejer, me nain lorim, me nain Matat, me nain Lewi, **30** Me nain Jimeon, me nain luda, me nain Jojep, me nain Ionam, me nain Eliakim, **31** Me nain Melia, me nain Mena, me nain Matatan, me nain Natan. Me nain Dawid, **32** Me nain leje, me nain Oped, me nain Poaj, me nain Jala, me nain Naajan, **33** Me nain Aminadap, me nain Aram, me nain Ejron, me nain Perej, me nain luda, **34** Me nain Iakop, me nain Ijaak, me nain Apraam, me nain Tara, me nain Naor, **35** Me nain Jeruk, me nain Reku, me nain Palek, me nain Eper, me nain Jala, **36** Me

nain Kainan, me nain Arpakjad, me nain Jem, me nain Noa, me nain Lamek, 37 Me nain Metujala, me nain Enok, me nain Iared, me nain Maalaleel, me nain Kainan, 38 Me nain Enos, me nain Jet, me nain Adam, me japwilim en Kot.

4 A IEJJUJ, me dir en Nen jaraui, puredo jan Iordan, o Nen kotin kalualan i nan jap tan. 2 O wia jonejon pan tewil ran panaul. A jota kotin konot ni ran oko. Ran akan lao imwijkela ap men konot. 3 Tewil ap indai on i: Ma komui jpwilim en Kot, en majani on takai wet, a en wiala prot. 4 A lejuij kotin jaben i majani: A intinidier: Kaidin prot eta, me aramaj en memaureki, pwe majan en Kot akan. 5 Tewil ap kalualan i pon nana ileile eu o kajala on i wein jappa karoj ni marep taeu. 6 Tewil indan i: I pan ki on komui manaman pukat karoj o a linan, pwe a muei on ia er, a i pan ki on, me i mauki. 7 Ari, ma komui pan poni ia, karoj ap pan jpwilim omui la. 8 lejuij kotin jaben i majani: A intinidier: Koe en poni on Kaun om Kot; i eta, koe en papa. 9 I ap kalualan i lerujalem o kauada i pon konkon en im en kaudok o indai on i: Ma komui jpwilim en Kot, kajedi pein komui, 10 Pwe a intinidier: A pan kajilaki jpwilim a tounlan kai komui, pwen apapwali komui. 11 O wa komui nan lim ar akan, pwe aluwilu omui der dipikeleki ni takai eu. 12 lejuij kotin jaben majani on i: A lolokido, koe ender kajonejon Kaun om Kot! 13 Tewil lao kanikiela jonejon karoj, ap muei jan i anjau kij. 14 lejuij ap kotin pure don Kallläa ni rojon en Nen, ap indand jili nan jap karoj me mi imp a. 15 A kotin kaukawewe nan ar jinakoke kan, o karoj kapina i. 16 A kotin lel Najaret, waja a kotin kakairida ia, ap kotilon jon nan jinakoke duen a kin wiada ni ran en japat o kotida, pwen wadok. 17 Puk en jaukop lejaja ap wijke don i a lao lim pajan puk o ap diarada waja o me intinidier: 18 Nen en Kaun kotikot re i, i me a kele kin ia da, pwen padaki on me jamama kan ronamau. A kadar ia do, pwen kaloki on me jalidi kan, me ren jaladokela, o me majkun akan pan kilan waja, o me patau kan pan maioda, 19 O kaloki jaunpar mau en Kaun o. 20 A kotin lim pena puk o ap kupure on me papa men o kotidi. Maj en karoj nan jinakoke kankakil i. 21 I ari tapiada majani on irail: Kijin likau wet pwaider mo'mail ran wet. 22 Ir karoj ap kadeed o puriamuiki majan kompok kan, me pwili jan jilan i, ap indada: Kaidin i nain lojep? 23 A ap kotin majani on irail: Nan melel, komail pan indan ia karajeraj wet: Jaunwini, jauaja pein uk! Pwe je ronadar duen jon kapuriamui, me wiauier nan Kapernaum; ari kom pil wiada dueta waja et nan jap omui. 24 A kotin majani: Melel I indai on komail, jota jaukop amen me konekon nan jap we. 25 A melel I indai on komail, li odi toto mi nan lrael ni muein Eliaj, ni anjau naranl matata par jilu o jaunipon wonu, ni lek lapalap kipadi jan karoj; 26 A jota amen, me Eliaj pakadar won, pwe ren li odi men nan Jarepta nan jap Jidon. 27 O me tuketuk kan me toto nan lrael ni muein jaukop Eliaj, a jota amen re'rail, me kelailadar, pwe Naeman eta men Jirien. 28 Karoj, me mi nan jinakoke ni ar ronadar mepukat, ap makar kida kaualap, 29 Re udar jikonlar i jan kanim o, o kalualan i pon kailan dol o, waja ar kanim kakaudar ia, pwen kajedi jan ia, 30 A i kotin weid nan pun ar, kotila jan irail. 31 I ari kotilon Kapernaum kanim en Kallläa, o kotin kawewe on irail ni ran en japat akan. 32 Irail ari puriamuiki a padak, pwe a majan me manaman. 33 A aramaj amen mi nan jinakoke, me nen en tewil jaut amen ti po a, me weriwer laud, 34 Inda: Ko jan kit, menda re omui kit lejuij en Najaret! Kom kotido, en kawe kit ala. I aja, me komui nain Kot jaraui. 35 lejuij ap kidaue i majani: Nenenla o ko jan re a. Tewil lao kajedi i nan pun arail, ap koei jan re a, jota me jued kot a wiai on i. 36 Irail karoj ap puriamu kila, kajokajoi nan pun arail indada: Dakot majan pot et? Pwe a majan manaman o rojon on nen jaut akan, irail ap kin ko wei jan. 37 I ari indand jili nin jap karoj waja o. 38 I ap kotida jan nan jinakoke, ap kotilon on nan im en Jimon. A

jaulap en Jimon me jomau karakar. Irail ari poekipoeki i re a. 39 I ari koti don i majani on jomau o, ap madan ko jan, i ari madan paurida papa irail. 40 Katipin lao kirilar, rap wa don i ar luet akan karoj. I ari kotikidan amen amen lim a kan, kakelaii ir ada. 41 O tewil akan pil kowei jan ren me toto, me weriwer indada: Komui jpwilim en Kot. I ari kotin kidau ir ada, o jota mueid on irail, en lokaia, pwe re aja, me i Kriktu. 42 A lao waja ran a kotilan waja rir, a pokon o raparapaki i, re pokon don i o kolekol i pwen der koti wei jan irail. 43 A i kotin majani on ir: I pil pan padaki ronamau en wein Kot nan kanim tei ko, pwe i me I pakadar kidor. 44 A i kotin padapadak nan jinakoke en Kallläa kan.

5 A KADEKADEO ni en aramaj toto ar tana don imp a, pwen roneron majan en Kot, a kotikot pon kailan le en Kallläa, 2 Ap majani kijin jop riapot, me peipei nan le o, a jaujed akai keredi janer widen ar uk kai. 3 I ari kotida pon apot ren jop oko, war en Jimon, kotin poeki re a, en kaiieila ekij jan ni jop o. I ari kaipokedi, kawewe on aramaj jan nan jop o. 4 I lao kaimwijkokela a majan, ap majani on Jimon: Jejei kowei waja lol, ap kaduedi oma uk kan, pwe koma en jaikidi. 5 A Jimon jaben potoan on i: Main, je laiter pon lao lel waja ran, ap jota jaik at, ari jo ar majan, me i pan kaduekidi uk en. 6 Irail lao wiadar met, rap oro pena mam toto; ar uk ari ola. 7 Irail ari olole kij arail oko, me mi nin apot jop, pwe re en kodo jauaja irail. Irail ari kodo, kadirela jop riapot, ira ari pan mauidi. 8 Jimon Petruj lao kilaner mepukat, ap poridi jan lejuij, potoan on: Main, re kotiwei jan ia, pwe aramaj jued amen nai. 9 Pwe a puriamuiki o ir karoj, me ian i, pweki jaik ar, me re jaikidi. 10 A pil dueta lakopuj o loanej nain Jepedäjä ol oko, me ian Jimon. 11 lejuij ap kotin majani on Jimon: Koe der majak, pwe jan anjau wet kokola koe pan jaikidi aramaj. 11 Irail kaikilon on liman jap ar jop oko, re ap kajela karoj, idauendo i. 12 Kadekadeo ni a kotikot nan eu kanim, kilan, ol amen mia, me dir en tuketuk. A lao kilaner lejuij, ap pupekidi maj a, poeki re a potoan on: Main, ma re kotin kupura, re pan kak on kamakel i da. 13 I ari kotin kapawai lim a jair i majani: I men, koe en makelekel. Ari, a tuketuk madan modi jan. 14 I ari kotin inapwiedi i, en der indan meamen; a kola kajale on pein uk jamero ko, o kida mairon, pweki om makelekeladar, me Mojej majanier, pwen kadeed on irail. 15 A a madan indand jili o pokon kalaimun pokon pena, pwen ron i o kelailada jan ar jomau kan. 16 I ari kotin kelelepa nan jap tan, pwen laolao. 17 Kadekadeo eu ran ni a kotin kaukawewa, Parijär o jaunkawewe kan, me mod imp a, irail pwararo jan kanim en Kallläa o ludää karoj o jan lerujalem; a rojon en Kaun o pwili wei jan i, kakelada amen amen. 18 A kilan, ol akai roado aramaj amen me kokon madak, rap raparapaki duen ar pan kak walalole, pwiliiki mo a. 19 A ni ar jota kak diar waja, me re pan kai don impa pweki pokon o, rap dauda pon im o, kakiridi i nai on ianaki pet, lao nan pun arail mon lejuij. 20 A lao mani arail pojon, ap kotin majani: Aramaj o, dip om akan lapwa jan uk er. 21 A jaunkawewe o Parijär akan ap monemoneleoleki indada: Ij men et, me kin lalaue? Ij me kak lapwada dip akan, pwe Kot eta? 22 A lejuij lao mani ar monemoneleol, ap kotin jaben majani on irail: Da me komail kin monemoneleoleki lol omai? 23 Da me monai ren inda, dip om akan lapwa jan uk er, de inda, uda, aluwei? 24 A pwe komail en aja, me Nain aramaj manaman on lapwada dip akan nin jappa, ieji me a kotin majanier on me kokon madak: I indai on uk, uda, ale ki om kola deu om! 25 A madan uda mo'rail, kida a pet, me a wonon poa, koeilan im a kapikapina Kot. 26 Ir karoj ap puriamu kida o kapikapina Kot, o dire kila majak indada: Ran wet kitail kilaner me kapwuriamui melel. 27 Murin mepukat a kotila jan waja o, ap majani jaunopwei amen, ad a Lewi momod nan wajan noplwei, ap majan on i: Idauen ia do! 28 I ari kajela a meakaraoj, uda, idauenla

i. **29** Lewi ari wiada kamadip lapalap on i nan im a; jaunopwei ape me toto, me ian i ni tepel. **30** A Parijär o arail jaunkawewe kan lipanen on jpwilim a tounpadak kan indada: Da me komail ianaki jaunopwei o me dipan akan mana o nim. **31** lejup ap kotin japon majani on irail: Me kelaili jota mau on jaunwini, pwe me jomau kan. **32** I kodon ekeker don kalula me dipan akan a kaidin me pun kan. **33** Irail ap potoan on i: Da me tounpadak en loanej akan kaijejol pan pak toto o re kapakap toto, o pil dueta en Parijär akan, a jpwilim omui kan kin tunole o nim? **34** A lejup kotin majani on irail: O komail jota kak ki on toun kapar en kamadip en kapapaud en kaijejol arain ol kamod mi re'rail! **35** A eu ran ol kamod pan peuka wei jan irail, i ran oko re ap pan kaijejol. **36** A kotin majani on irail karajeraj eu: Jota me kin deik on likau kap ni likau marin; a ma ei, a pan ter pajan likau kap; a kijan likau kap pil jota pan paroki on likau marin. **37** A jota me kin kodie on wain kap nan ed marin; a ma ei, wain kap pan ter pajan ed akan, ap wudokila o ed akan pan ola. **38** A re kin kodie on wain kap nan ed kap, ira karoj ap nekinkei mau. **39** O jota, me kin nim jan wain marin, pan mauki wain kap, pwe a kin inda: Me marin o me mau jan.

6 KADEKADEO ni ran en japat kariau a kotin weid nan mat en korn o jpwilim a tounpadak kan ap dolun wan korn o irririj nan pa arail, ap kankan. **2** A Parijär akaian indan irail: Menda komail kin wiada, me jota pun, en wiaui ni ran en japat? **3** lejup ari kotin japon majani on irail: Komail jota wadoker, me Dawid wiadar ni a men manadar, i o me ian i? **4** Duen a pedelon on nan tanpaj en Kot, o ale prot en kajanjal, o kankan o pil ki on me ian i, me jota pun, aramaj en tunole, jamero kan eta? **5** O majani on irail: Nain aramaj pil kaun en japat. **6** A kadekadeo ni eu japat a kotilon on nan jinakokei kaweweda. A aramaj amen mia, me pa a pali maun motorla. **7** A jaunkawewe o Parijär akan majamajan i, ma a pan kakelada i ni ran en japat, pwe re en kadipta i. **8** A kotin ani ar lamelam ap majani on aramaj o, me pa a motorla: Uda kodo met! A ap uda ko on waja o. **9** lejup ap kotin majani on irail: I men idok re omail, da me pun en wiada ni ran en japat ren me mau de me jued? En kolekol de kawela maur en aramaj? **10** I ari kotin aupwil jili po'rail majani on i: Kapawai pa om! A ap wiada, pa a ap kelailada, a maula dueta me teio. **11** Irail ap makaradar kaualap o kapukapun pena, da me re pan wiai on lejup. **12** Kadekadeo ni ran oko, a kotidala pon nana pwen laolao. I ari kotin laolao on Kot lao waja ran. **13** A lao ran pajan, ap kotin molipei pena jpwilim a tounpadak kan. A kotin piladar ekriamen, me a kamareki wanporon. **14** Jimon me a kotin kaadaneki Petruj, o ri a Andreaj, o lakopuj, o loanej, o Pilipuj, o Partolomäui, **15** O Matäui, o Tomaj, o lakopuj nain Alpäui, o Jimon, me adaneki Jelotej, **16** O ludaj nain lakopuj, o ludaj lkjariot, me panala i. **17** A lao kotin ian ir kolidi don waja kij nan jat patapat o, jpwilim a tounpadak kan toto o aramaj nederenia pokon don i jan nan ludää, o lerusalem, o Tiruj, o Jidon, re mi pon oror, pwen ron i o kakelailada jan ar jomau kan; **18** O me kalokolok ren nen jaut akan ap kelailadar. **19** A aramaj karoj men doke i, pwe rojion kin pwiliwei jan i, kakek irail karoj. **20** A ap kotin aupwil jili pon jpwilim a tounpadak kan majani: Meid pai komail, me jamama, pwe noumail wein nanlan. **21** Meid pai komail, me men manadar anjau wet, pwe komail pan medila. Meid pai komail, me kin janejan anjau wet, pwe komail pan kaurur. **22** Komail meid pai, ma aramaj akan kailon kin komail, o kaje komail la, o kidaue komail, o kawela ad omail, pwe dene me jued, pweki Nain aramaj. **23** Komail en peren ni ran o, o lujiluj, pwe kilan, pwain omail me lapalap nanlan, pwe iduen me jam arail akan wiai on jaukop akan. **24** A me juedi on komail kapwawpa kan, pwe komail anekier omail peren. **25** Juedi on komail, me medier, pwe komail pan dupokala. Juedi on komail, me kin peren anjau wet, pwe komail pan mauk o janejan. **26** Juedi on komail, ma aramaj akan

karoj pan lokaia mau kin komail; pwe iduen me jam arail akan wiai on jaukop likam akan. **27** A l indai on komail, me kin roneron, pok on omail imwintiti, wiawia mau on me kin kailon kin komail, **28** Kapaiada, me kin karia komail la, kapakapa kin ir, me kainjenjuede kin komail; **29** O me pikir uk ni apali en likin jap om, pil ki on i pali teio, o me pan ki jan om likau pup, pil mueid on i noum jakit. **30** Ki on karoj, me kin poeki re om, o me pan atia jan om kapwa, koe der poeki re a, a kapuredo. **31** A duen me komail men, aramaj en wiai on komail, iduen me komail en wiai on irail. **32** Pwe ma komail pok on, me kin pokepoke komail, da me pan katin pamail? Pwe me dipan akan pil kin pok on kompope parail. **33** A ma komail wiawia mau on, me wia mau on komail, da me pan katin pamail? Pwe me dipan akan kin wia pil dueta. **34** A ma komail pan ki on irail, me komail akpwainonki, da me pan katin pamail? Pwe me dipan akan pil kin wiai on me dipan, pwen ale me dueta. **35** A pok on omail imwintiti, o wiawia mau, o ki on jo akpwainon, a pwain omail pan lapalap, o komail pan jeri en me lapalap o. Pwe a kupura, me jo danke o me jued akan. **36** Komail ari kadek rajon Jam omail me kalanan. **37** Ender kadeikada a komail jota pan pakadeikada. Ender kariala, a komail jota pan kariala. Lapwada, a komail pan lapwada. **38** Kijakija wei, a a pan depuk on komail dal mau eu, me idan pena, o itik pena, o dir kaualap, me pan ko on komail. Pwe men jon ota, me komail kin jonki, iduen a pil pan jon on komail. **39** A kotin pil majani on irail karajeraj eu: Da, me majkun pan kak kare me majkun? Ira karoj jota pan puped nan por o? **40** Tounpadak jota kin laude jan a jaunpadak. Ma tounpadak paroki on a jaunpadak, nan a unjokala. **41** A menda koe kilekilan pul ni maj en ri om ol, ap jota kan ataut o ni pein maj om? **42** De iaduen, koe pan indan ri om: Ri ai, aui maj, i pan ki jan pul ni maj om, ap jota kilan ataut o ni maj om? Malaun amen koe, ki jan maj ataut o ni maj om, a koe ap pan kak kilan, duen om pan kak kijan pul, me mi ni maj en ri om. **43** Pwe tuka mau jota pan wa died. Pil jota tuka jued pan wa mau. **44** Tuka karoj kin diarok kida a wa. Pwe aramaj jota kak dolun jan pik ni tuka kamadak, aramaj pil jota kin dolun jan wan wain ni tuka mal. **45** Aramaj mau amen kin kapwareda me mau jan nan a pai mau en monion i, a me jued amen kin kapwareda me jued jan nan a jued, pwe aua kin kida jan nan audepan monion o. **46** A iaduen, komail kin indan ia: Main, Main, ap jota kin wiada, me i kin inda? **47** Meamen ko don ia o roneron ai majan kan, o kapwaiada, nan l pan kajale on komail, me a rajon. **48** Nan i me rajon aramaj amen, me kauada im eu o weirada lol, o pajonedi pon paip. A lapake lao pwilido, ad ap maimai on im o, ap jo kak kamokidedala, pwe a kakau pon paip o. **49** A meamen roneron, ap jota kapwaiada, nan a rajon aramaj amen, me kauada im eu nan pwel jo pajonedi. A lapake pwil maiai on, a ap madan ronk pajan, o ola en im o me laud.

7 A LAO kotin erela a majan akan karoj on pokon o, a ap kotilan Kapernaum. **2** Ladun jenturion amen mia, me kajampwal re a, me jomau, a pan mela. **3** A lao ronada duen lejup, ap poronelan i jaumaj en Juj akan, poeki re a, en kotido kakelailada a ladu. **4** Irail lao pwara don lejup, ap nidinideki i potoan on: A war on, ren kotin wiai on i mepukat. **5** Pwe a kin pok on toun jat atail o kauadan kit jinakoke o. **6** lejup ap kotin ian ir ala. A ni jolar non doo jan im o, jenturion ap poronelan i kompok kai, potoan on: Main re der kanere ir kolidi, pwe i jowar, ren ketlon on nan im ai. **7** Nai ari jota kin aka, me i war on poto don ir. A re kotin majaniati; a ai ladu pan kelailada. **8** Pwe nai pil aramaj amen, me mi pan manaman akan, ap kaunda jaunpei kai. A ma i pan, indan amen: Kowei! A pan kola; o on amen: Kodo! A pan kodo; o on ai ladu: Wiada met! A pan wiada. **9** lejup lao mani mepukat, ap kotin puriamui kila, jaupei don pokon o, me idauendo i, majani: I indai on komail, me i jaik diar pojon lapalap duen met, jota ren men Ijrael. **10** A me

pakadarala kan lao purelon on nan im o, re ap diarada, me ladu o kelailada. **11** Kadekadeo murin mepukat a kotilan kanim eu ad a Nain; japwilim a tounpadak kan toto ian i; o aramaj pil me toto. **12** A lao koren ion wanin en kanim o, kilan, melar amen, me re wawei, ieroj en in a, a iei li odi amen; a toun kanim me toto ian i. **13** Kaun o lao majani i, ap kotin kupurela, majani on i: Eder janejan. **14** I ari koti on, doke kopa o, a me roa kan ap udi. I ap kotin majani: Manakap, I indai on uk, paurida! **15** A me melar o ap modada, pikekidi lokaia. lejuij ap kotiki on i ren in a, **16** Majak ap kipa ir edi, o kapikapina Kot indada: Nan jaukop lapalap amen, me pwarado re atail, o Kot me kotier ren japwilim a aramaj akan. **17** A kajoi pot et duen i lolok jili nan ludää o jap karoj, me mi imp a. **18** En loanej a tounpadak kan kaire kin i mepukat karoj. **19** loanej ap molipeido jiwilim a tounpadak kan riamen, porone ira lan lejuij, majanlan i: Ir me pan kotido, de jen auiau amen? **20** Ol oko lao poto don i, ap potoan on: loanej jaunpaptaij kadar kit don ir potoan kalelapok: Ir me pan kotido, de jen auiau amen? **21** A ni auer ota a kotin kakelada me toto jan ar jomau, o luet, o nen jued akan, o kotin kapad pajan maj en me majkun toto. **22** lejuij ap kotin jaben majani on irail: Koma u kowei, kaireki loanej, meakan komail kilaner o roner: Me majkun akan kilanada waja, o me luet akan kin alialu, o me tuketuk kan makelekeleda, o me jalonepon kin ron waja, o me melar akan kin maureda, o ronamau me lolok on me jamama kan. **23** O meid pai, me jota pan makar kin ia! **24** A men kadar en loanej lao purela, lejuij ap koton tpiadij majani on pokon o duen loanej: Da me komail koieila en kilan nan jap tan? Komail men kilan alek pot, me kin dueduälökkä an? **25** De da me komail koieila en kilan? Komail men kilan aramaj amen, me likau kida likau muterok? Kilan, me kin likau kida likau linan, o kaped en mana, kin mi nan im en nanmarki kan. **26** De da me komail koieila en kilan? Jaukop amen? Ei, I indai on komail, a laude jan jaukop amen. **27** Pwe iei i me intindier due: Kilan, I kadarala mo mui nai men kadar amen, me pan koki al mo'mui. **28** Pwe I indai on komail, jota jaukop amen me ipwi jan ren li akan, me laude jan loanej jaunpaptaij, ari jo, me titikin nan wein Kot, iei me laude jan i. **29** A aramaj karoj, me roneron i, o jaunopwei kan kapina Kot ni ar ian paptajikei paptaij en loanej. **30** A Parijär o jaunkawewe kan japa on pein irail ni ar mamaleki kuper en Kot, ap jota ian paptaij re a. **31** A da me I en karajai on aramaj en di wet? O da me irail rajon? **32** Irail me rajon jeri kai, me kin momod nan wajan net akan o likelikwir nan pun arail indinda: Kit kajakajan, a komail jota kakalek; kit kamamauke kin komail, a komail jota janejan. **33** Pwe loanej jaunpaptaij pwarado, ap jota kan prot, o jota nim wain, a komail kin inda: Nan tewil kin di poa. **34** Nain aramaj pwarado, mana o nim, a komail kin inda: Kilan, me kaped en mana o kamom jakau, kompoke pan jaunopwei o me dipan akan! **35** A leolek kin diarok kida na jeri kan karoj. **36** A Parijär amen poeki i, en konot re a. I ari kotilon on nan im en Parijär o kaipokedi ni tepel. **37** A kilan, li amen mi nan kanim o, me dipan amen, a lao aja, me lejuij kotikot konot nan im en Parijär o, ap wado kokon en alapajta, **38** O poridi mur i ni aluwilu a janejan o pikekidi widenki pil en maj a aluwilu a, o limwieki a pwiliipeipei, o metik aluwilu a kan o keieki alapajta. **39** A Parijär o, me lukedo i lao kilaner, ap monemoneleki indada: Ma ol men et jaukop amen, a pan aja, ij li o, me jair i, pwe me dipan amen. **40** lejuij ap koton jaben majani on i: Jimon, I men indai on uk meakot. I ari indada: Jaunpadak, majania do! **41** Ol amen mia, me aramaj riamen pwaipwandek denar limepuki, a amen limeijok, **42** A ni ara jota men kapunala, a kijakija kin ira la karoj. Indan ia, ij re'ra, me pan pok on i laud? **43** Jimon jaben potoan on: I lamelame i, me a kijakija laud on. A kotin majani on i: Koe meid pun kajauiaida. **44** I ari jaupei don li o majani on Jimon:

Koe kilan li men et, I pedelon on nan im om, a koe jota ki on ia pil men widen nä i kat, a i me widenki pil en maj a nä i kat, o limwieki a pwiliipeipei. **45** Koe jota metik ia, a i jota tukedi jan metik nä i kat, jan ni a pedelon lao lel met. **46** Koe jota ujore kin ia le, a met keiekier nä i kat alapajta. **47** Nan i me i indaki on uk: Dip a kan me toto me lapwadar, pwe a kin limpok laud; a me dip a jota non lapwada, nan a kin limpok tikikit. **48** I ari majani on li o: Dip om akan me lapwadar. **49** A me ian mod ni tepel o ap tapiada inda nan pun ar: Ij men et, me pil kin lapwada dip akan? **50** I ap kotin majani on li o: Om pojon me dore uk ala, kowei popo!

8 KADEKADEO murin mepukat a kotin kakan jili nan kanim laud

o me titikit kan, padapadak o kaloki ronamau en wein Kot, o ekriamen ian i. **2** O pil li akai, me a kotin kakelailada jan nen jued o jomau kan, iet akan: Maria, me pil adaneki men Makdala, me tewil ijimen kolei jan. **3** O loana iei likond en Kujaj en Erodej a jaunkoan men, o Jujana, o me toto, me papaki i ar kapwa kan. **4** A aramaj totioa lao pokon don i jan nan kanim akan, karoj, ap kotin karajeraj majani: **5** Jaunkamor kolan kamor a war akan. Ni a kamokamorok akai ap moredi on pon kailan al ap tiatidi o manpir en pan lan nam ir ala. **6** A akai moredi on pon paip. A lao wojada, a monedi, pweki a jota lamenlamur. **7** Akai moredi nan tuka tekete, a tuka tekete wojada, kajokä ir ala. **8** A akai moredi nan pwel mau, ap wojada o wada pan me epuki. Ni a kotin majanier mepukat, ap majan laudedaa: Me jalon a mia, men ron, i en ron! **9** A jiwilim a tounpadak kan ap kalelapok re a: la wewe en karajeraj wet? **10** I ari kotin majani: A muei on komail er, en aja me rir en wein Kot, a met akan en aja ni karajeraj akan pwe ren kilan, ap jota kilan, o ron, ap jota weweki. **11** A iet wewe en karajeraj o: Majan en Kot iei war akan. **12** A me mi pon kailan al o, iei ir, me ronadar, a muri tewil pwarada katia jan majan en Kot nan monion arail, pwe ren der pojon, rap maurela. **13** A me mi pon paip, iei ir, me kin ron majan o ap pereperen ale, a jota kalau re'rail. Anjau kij re kin pojon, a ni anjaun jonejon, irail kin pupe jan. **14** A me moredi nan tuka tekete, iei irail me kin ron, ap koieila tiropeki anan o pai, o inon jued en maur et, rap jokekila, ap jota wa. **15** A nan jap mau, iei irail, me kin ron majan o, ap nekinek nan monion ar inen o mau, o wada nin tiak en kanonama. **16** Jota me kin ijkeda lamp, ap pwainekidi kopa eu, de ki on pan men wendi a pon deu a, pwe me pan pedelon on en kilan marain o. **17** Pwe jota me rir kot, me jo pan janjaleta, pil jota me okiok kot, me jo pan kalok jili. **18** Komail ari kalaka duen omail kin roneron, pwe me a mia, ekij pan ko on; a me jota a mia, i, me a kiki on, me a, pan katia jan. **19** In a o ri a kan ap ko don i, a re jota kak kaion impa pweki pokon o. **20** A ap loki on i: In ar o ri ar akan poto liki, re men uidial ir. **21** A kotin jaben majani on irail: In ai o ri ai mepukat, me kin roneron majan en Kot o apapwali. **22** Kadekadeo ni eu ran a kotilan pon apot jop, a jiwilim a tounpadak kan ian i. A kotin majani on irail: Kitail en kotela le en: Irail ari tanetan koieila. **23** O ni ar tanetan kokowei, a kotin jaimokela; melimel ap koda na jed. A jop o pwiliipwil, a pan mauidi. **24** Irail ap kai don i, kaopada i, potoan on: Main, Main, kit pan mela! I ari kipada majani on an o iluk en jed akan, rap titikitaka o molelar. **25** I ap kotin majani on irail: Ia omail pojon? A irail majakada inda nan pun ar: Daduen, ij men et, pwe a kin majani on an o jed, ir ari duki on. **26** Irail ap lele don jop en Kadara, me jal on Kalliläa. **27** I lao kotidi jan, ol amen tu on i, me kodo jan kanim o, me tanwar en tewil jan maj kokodo, o me kilijo, o a jota kin kaujon nan im, pwe a kin mimi nan joujou kan. **28** I lao kilan lejuij, ap werida, poridi jan mo a indaki nil laud: Menda re omui nai, lejuij Jiwilim en Kot lapalap? I men poeki re omui, kom der kalok ia la! **29** Pwe a kin majani on nen jaut o, en koie ian ren aramaj o, pwe pan pak toto a jaikidi i; i ari kin jali kidi jal mata o jal en nä kai. A i kamueit ir pajan, o tewil

paki i lan jap tan. 30 leujuj kotin kainoma re a majani: Ia ad om? A potoan on: Lekion; pwe tewil toto mi re a. 31 Iri ari poeki re a, ender majani on irail, me ren kodilan pweleko. (Abyssos g12) 32 Ari, pwin pwik kalaimun mi waja o manamana jili ni nana o. Iraij ari poeki i, en kotin mueid on irail re en til on irail. I ari kotin mueid on irail. 33 Tewil oko ap kodi jan ren aramaj o, ap tilon nan pwin pwik o. Pwin pwik o ap tanedi wei ni aul on nan jed ap mopila. 34 Jilepa ko lao kilaner me wiauier, rap tandaui, kolan kanim laud o tikitik kan, kaireki jili. 35 Iraij ap koeila, kilan me wiauier, re ap kola ren leujuj, diarada aramaj o, me tewil oko keredi jan lole, momod ni aluwilu en leujuj, likaada oolekonlar; irail karoj majakadar. 36 Me ian udialer, ap kaireki kin irail duen tanwar en tewil a kakeladar. 37 Men Kadara karoj ap poekipoeki i, en koti wei jan re'rail, pwe re majakadar kaualap. I ari kotida pon jop o, ap kotin purelar. 38 A ol o, me tewil oko kodi janer, poeki re a, en ian i; a leujuj jota kotin mueid on i majani: 39 Purelan deu om, kalok jili duen manaman lapalap, me Kot wiai on uk er! I ari kola, kalok jili nan kanim o duen manaman lapalap, me leujuj kotin wiai on i. 40 Kadekadeo leujuj lao kotin puredo, aramaj akan ap kajamo i, pwe irail karoj auiau i. 41 A kilan, ol amen, ad a lairuj, jaumaj en jinakoke, kotido poridi ni aluwilu en leujuj o poeki i, en kotilon on nan im a. 42 Pwe na ieroj jeripein amen, me a par nauiriau, me koren ion mela. A ni a kotikot kokodo, pokon o koi don i. 43 A li amen, me nta pwilipwil par nauiriau, me pwaineiki on jaunwina kan a dipijou karoj. A jota me kak kakelalada i. 44 I me apedo mur i, doke ni kailan jpwilim a likau. A pwilipwil en nta madan madada. 45 leujuj ap kotin majani: Ij i me jair ia? A karoj lao inda me jota, Petruj o me ian i ap potoan on: Main, pokon o kin kapil pena o koi don ir, a iaduen, re kotin majani: Ij i me jair ia? 46 A leujuj kotin majani: Nan meamen jair ia, pwe I pam, me kel eu ko jan ia er. 47 A li o lao ajaer, me a jo kak rirala, ap majapwekada, apedi poridi jan mo a, ap katitiki mon aramaj karoj, karepan a jair i, o duen a kelailada madan. 48 A ap kotin majani on i: Jeripein popoleta, om pojond me kakel uk ada, kovei popol. 49 A ni a kotin majaniata, amen potodo jan ren jaumaj en jinakoke o katitiki on i: Jpwilim omui jeripein melar. Menda kom kanirieki jaunpadak o. 50 A leujuj lao mani mepukat, ap kotin jaben i majani: Koe der majak, koe pojond ta, a ap pan maureda. 51 A lao kotilon on nan im o, a jota kotin mueid on amen en ian pedelon on nan pera, Petruj, o loanej, o lakupuj eta, o jam en jeripein o in a. 52 A irail karoj janejan o mamaukeki i. A i kotin majani: Komail der janejan! Pwe a jota melar, a mamaireta. 53 Rap kauruki, pwe re aja, me a melar. 54 I ari kotikiie jan ir nan pera o, a ap kotin ale pa a waron i majani: Jeripein, paurida! 55 Nen en jeripein ap pure don i, ari madan uda. I ap kotin majani, kijin mana en ko on. 56 A jam a in a puriamu kila. I ari kotin inapwiedi irail ren der indan meamen me wiauier.

9 A LAO KOTIN MOLIPE PENA EKRİAMEN OKO, AP KOTIKI ON IRAIL KEL O MANAMAN, EN KALOEDI TEWIL AKAN KAROJ O KAKELADA ME JOMAU KAN. 2 I ari kotin porone ir ala, pwen padapadak duen wein Kot o kakelada me jomau kan. 3 O a kotin majani on irail: Komail der wala meakot pon al o: Jota jokon, de ed, de prot, de moni, amen pil jo pan wa jakit riau. 4 O waja kij me komail pan pedelon on nan im eu, komail pan mimieta waja o, komail lao kovei jan ia. 5 O meamen kan kajamo komail, komail japalewei jan kanim o, o jipede jan pwel ni nä omail, pwen kadeede on irail. 6 Iraij ari kokola, kakan jili nan kijin kanim akan, padaki ronamau o kakelada me jomau kan waja karoj. 7 A nanmarki Erodej lao mani duen meakan, me wiauiki i, ap pinidar, pweki akai katitiki, me dene loanej iajadar jan ren me melar akan. 8 A akai indada, me dene Eliaj pwarado, o akai me inda, me dene jaukop en kaua men iajadar, 9 A Erodej majani: loanej, i me i lepuke jan mon a, a ij men et, me i kin roneron due? A ap men udial i. 10 A wanporon

akan lao pure doer, ap kaireki i karoj, me re wiadar. I ari kotin uk irail ada, kotilan waja rir, nan kanim eu, me ad a Petjaida. 11 Toun jap o lao ajaer, rap idauerla i, ari kotin kajamo irail, o kotin padaki on irail duen wein Kot, o kotin kakelada me mau on. 12 A lao pan waja ponier, ekriamen potodo potoan on i: Re kotin kadar pajan pokon en, pwen kola nan kijin kanim akan o nan jap, en rapaki wajan pweidi o kan ar kijin mana, pwe kitail kotikot nan jap tan wet, 13 A a kotin majani on irail: Komail pan ki on irail kan ar mana! Re potoan on: Lopon prot eta limau o mam eta riamen mi re at. De je pan kola netie don pokon kalmun wet mana? 14 Pwe irail me ol impam limekid. A a kotin majani on jpwilim a tounpadak kan: Komail pwini i pajan wad limek o limek! 15 Iraij ari wiada o kamod irail edi. 16 A kotin limida lopon prot limau o mam riamen, majanda nanlan, laolaoki, pililit pena, kotiki on jpwilim a tounpadak kan, pwe ren nene on pokon o. 17 Iraij jak, o karoj medier, ap rikada dodo eijkriau luan kamadip o. 18 Kadekadeo ni a kotin laolao kelep, jpwilim a tounpadak kan ian i. A kotin kainoma re'rail majani: Ij me aramaj kin inda me nai? 19 Iraij jaben potoan on: loanej jaunpatajai, a akai me inda Eliaj, o pil akai kin inda, me dene jaukop en kaua men iajadar. 20 A kotin majani on irail: A da me komail kin inda ij nai? Petruj ap jaben potoan on: Ir me Krijtij jpwilim en Kot. 21 A i me kotin padik inapwiedi irail, ren der indan meamen mepukat, 22 Majani: Nain aramaj pan kalokolok laud, o lokidokila ren jaumaj, o jamero lapalap, o jaunkawewe kan, o a pan kamela, o ni ran kijilu a pan maureda, 23 Ap kotin majani on irail karoj: Meamen men idauen ia i en tonmeteki pein i o ale a lopu ni ran karoj, o idedauen ia do. 24 Pwe meamen kanakanai on maur a, pan pupe jan. A meamen kajela maur a pweki nai, pan diarada. 25 Pwe da me pan mau on aramaj amen, me aneki pena jappa karoj, ap kajela pein i o kajapokela pein i? 26 Pwe me kin namenok kin ia o ai padak kan, i me Nain aramaj pil pan namenokki, a lao kodo ni a linan, o linan en Jam a, o na tounlan jaraui kan. 27 A melel I indai on komail, akai irail, me mi met, jota pan mela, irail lao udial wein Kot. 28 A kadekadeo murin pon walu pon murin majan pukat i ap ukada Petruj, o loanej, o lakopuj kotidala pon nana o pwen laolao. 29 A ni a kotin laolao mom en jilan i ap wukila o jpwilim a likau puetepuetela o linalin. 30 A kilan, ol riamen ian i majan pena! Ira me Mojej o Eliaj. 31 Ira pwarado ni ara linan o mamajan duen a pan kamatala nan Ierusalem. 32 A Petruj o me ian i me toutouki mair. Ira lao pirida, re ap udial a linan o ol riamen kotikot impa. 33 Kadekadeo ira lao koteiwei jan re a, Petruj ap indan leujuj: Main, meid mau atail kotikot met. Kit en kauada kijin im julkij: Tanpaj ar, o en Mojej, o en Eliaj; a jaja me a kajokajoi. 34 Ni a kajokajoi mepukat, pali en dapok kadupul irail edi, irail ari majakadar ni ar tilon nan dapok o. 35 O nil eu peidido jan nan dapok o majani: let nai o kompok, komail en ron i! 36 A nil wet lao wiauier, re ap diaradar leujuj ta. Iri ari nenenlata; o ni ran oko re jota kaireki meamen duen me re kilaner. 37 A kadekadeo manda en ran o irail lao kotidido jan nana o, pokon kalaimun ap poto don i, 38 A kilan, ol amen nan pokon o nil laudeda potoan on: Jaunpadak, i poeki re ir, re kotin majani don ai tunol putak o, pwe iei ai ieroj. 39 Re kotin mani, nen o lao koledi i, a kin madan weriwer, a kin jenjeroki jili, a ap kin pudopud o meid apwala ni a kin koiei jan i. 40 Nai ari poeki ren jpwilim ar tounpadak kan, ren kauje wei jan i, a re jota kak. 41 A leujuj kotin jaben majani: O di wet meid jopojon o japon, ia arain ai pan mimi re omail? Ia arain ai pan kokoa komail? Wa don ia noum putak! 42 A ni a kokodo, tewil ap kapururada o jeroki jili, a leujuj kotin kidaudera nen jaut o, o kakelada putak o, ap kapure on i ren jam a. 43 A irail karoj puriamuiki manaman en Kot. A ni ar puriamuiki en leujuj a wiawia kan ap kotin majani on jpwilim a tounpadak kan: 44 Majan pukat en kaledi nan jalon omail: Nain

aramaj pan panala ni pa en aramaj. **45** A irail jota weweki majan wet, pwe a rir jan irail, i me irail jajaki. Irail ari majak kalelapok re a duen majan pot et. **46** Irail ap pil lamelame, ij me pan lapalap re'rail? **47** A leuju lao kotin mani ar lamelam nan monion arail, ap ale jeri men, kida impa a, **48** O majani on irail: Meamen pan apwali kijin jeri men et ni ad ai, nan a kin apwali ia, a meamen pan apwali ia, nan a kin apwali, me kadar ia do; a me titikit re omal, nan i me pan lapalapala. **49** Loanej ap jaben potoan on: Main, je kilaner amen, me kaujewei tewil akan ni mar ar. Kit ari inapwiedi, pwe a jota kin ian kit idedauen ir. **50** A leuju kotin majani on i: Eder inapiedi, pwe me jo kin palian komail, nan a kin ian komail. **51** A kadekadeo a lao anjau, me a pan peukadala, a ap kotin jaupeilan kotilan inen won lerujalem. **52** A kotin poronela men kadar akan, me pan tion mo a. Irail ari kokola lele don kijin kanim in Jamaria eu, pwen rapaki waja, me a pan pweikidi ia. **53** A re jota kajamo i aki a kotin jaupeila kotilan inen won lerujalem. **54** Japwilim a tounpadak kan lakopuj o loanej lao kilaner mepukat, ap potoan on: Main, ma re kotin kupura, je pan poeki, kijinai en moredi jan nanlan, kan irail la, duen Eliaj wiadar. **55** A i kotin jaupeido, kapun on ira majani: Koma jota aja ij Nen, me naina kin koma? **56** Irail ap daulul wei nan eu kijin kanim. **57** Kadekadeo ni arail kotikot kokodo amen ap potoan on i: Main i pan idedauen ir waja karoj me re pan kotila ia. **58** Leuju kotin majani on i: Pokj akan por ar mia, o manpir en pan lan paj ar mia, a Nain aramaj jota waja en kaula wei men a. **59** A kotin majani on amen: Idauen ia do! A i indada: Main, komui kotin mued on ia maj, i en purela jarepedi jam ia. **60** A leuju kotin majani on i: Me mela akan en jarepedi ar mela akan, a koe kowei kalok jili wein Kot! **61** Pil amen potoan: Main, i pan idedauen ir jili, a re kotin mued on ia maj, i en kamurimuri on toun im ai. **62** A leuju kotin majani on i: Jota me pan koledi men weirada pwel, ap kilan muri, a jota koiok on wein Kot.

10 MURIN mepukat Kaun o pil kotin piladar iijakan o porone irail wei mo a ni wad riamen, en kakan jili nan kanim laud o titikit kan, waja me a pein pan kotilan ia. **2** A kotin majani on irail: Rak me kalaimun, a toun dodok me malauula; poeki ren Kaun en rak, en kadarala toun dodok nan a rak. **3** Komail kola; kilan, i kadar komail la dueta jippul akan nan pun en kidi en wei akan. **4** Komail der wewa ed en moni, de ed en jailok, de jut, o der ranamau on meamen nani al o. **5** A ma komail pan pedelon on nan im eu, komail pan inda maj: Popol en mimi nan im wet! **6** A ma popol amen mi waja o, omal popol pan mimieta re a, a ma jo, omal popol pan pure don komail. **7** A komail pan mimieta nan im ota, o mana o nim, me mi re'rail pwe toun dodok me waron pwain a. Komail der pedoi jan nan eu im ap kolon on nan eu. **8** A ma komail pan pedelon nan eu kanim, o re pan kajamo komail, i waja komail pan tunole, me pan wijiike don komail. **9** O kakelada me jomau kan, me mi waja o, o kaire kin irail: Wein Kot koren don komail. **10** A ma komail pan pedelon nan eu kanim, o re jota pan kajamo komail, i waja komail pan pedoi nani al indada: **11** Pil pwel par, me ko don kit nan omal kanim, jipede don komail; ari jo, komail en aja, me wein Kot koren don komail. **12** I indai on komail, nan a pan manai on Jodom ni ran o jan kanim o. **13** Juedi on uk Korajim! Juedi on Petjaida! Pwe ma manamen akan, me wiaui on uk er, wiaui on Tiruj o Jidon, nan melel, re pan kalula nan tuk en likau o nan paj. **14** A a pan manai on Tiruj o Jidon ni kadeik o jan komail. **15** A koe Kapernaum, me paidar nanlan, pan pikkondi on nan pweleko. (*Hadès g86*) **16** Me roneron komail, nan a kin roneron ia; o me mamaleki komail, nan a kin mamaleki ia. O me mamaleki, ia, nan a kin mamaleki, me kadar ia do. **17** Me iijakan ap puredo, pereperen potoan on: Main, pil tewil akan udi on kit ni mar omui. **18** A kotin majani on irail: I kilaner Jatan likamata liol a

pupedi jan nanlan. **19** Kilan, I ki on komail manaman, en tiakedi jerpent o jkorpcion, o en poedi kel en imwintiti karoj. O jota meakot pan kajuedi on komail, **20** Ari jo, komail der peren kida, me nen akan kin udi on komail, a komail peren kida me ad omal intinidier nanlan. **21** Ni auer ota leuju kotin perenda ni nen e majani: I kapina komui, Jam ai, kaun pan lan o jappa, me komui okila mepukat jan me lolekon o koiok kan, ap kajale on jeri pwelel akan! Ei Jam ai, pwe iduen me komui kupukupura. **22** Meakaroj mewi on ia er jan ren Jam ai, o jota me aja japwilim a Ol, pwe Jam eta. O jota me aja Jam, pwe japwilim a Ol eta, o me japwilim a Ol pan kajale on. **23** I ap kotin jaupei don tounpadak kan, majani on irail eta: Meid paï por en maj akan me udial, me komail udialer. **24** Pwe I indai on komail, jaukop o nanmarki kan toto anane udial, me komail kin ududial, a re jota kilaner; a re men ronada, me komail kin roneron, ap jota ronadar. **25** A kilan, jaunkawewe men ap uda, kajonejon i potoan on: Jaunpadak, da me i en wiada, pwen jojoki maur joutuk? (*aiōnios g166*) **26** A kotin majani on i: Da me intinidier nan kapun o? Daduen om dondoropwe? **27** A jaben indada: Koe en pok on Kaun om Kot monion om unjok, o nen om unjok, o kel om unjok, o om lamelam unjok, o men imp om dueta pein koe. **28** A kotin majani on i: Koe meid jaben inen, wiada mepukat, a koe pan maurela. **29** A ap men ak kapunki pein i indan leuju: A ij men imp ai? **30** A leuju kotin jaben majani: Aramaj amen momait jan lerujalem kodila leru ap lodi on lolap akai, me ter jan a likau kan, o kame i, rap koiela; i ari pan mela. **31** A jamero amen momaitela nani al ota. A ni a kilan i, ap daulul wei jan. **32** A leap amen pil dueta. Ni a leler waja o, kilan i, ap daulul wei jan. **33** A ol en Jamaria amen jailok jili ap pil weid waja o. Ni a kilaner i ap pokela, **34** Kola re a, o kidim pena a pwal akan, ap ki on le o wain lole o kamondi i pon dake pa man o, wala nan im en kairu eu, apapwali i. **35** Manda a pan jamala, ap ki on kaun en im o denar riau indan i: Apapwali i! A ma mekij pan dauli, i pan kapunala, ni ai pan puredo. **36** A ij ren ir jilimen, me koe wiaki men impan ol o, me lodi on lolap oko? **37** A jaben: Me wiadar dodok kadek on i. Leuju ap kotin majani on i: Ari, kowei ala jan! **38** A kadekadeo ni ar kotin jailokela, a kotilon on nan kijin kanim eu. Li amen mi waja o, ad a Marta, me kajamo i lon on nan im a. **39** Ri a li amen mia, me ad a Maria, me momod ni aluwilu en leuju, roneron a majan. **40** A Marta kajopijokki pein i a papa i. I ari potodo potoan on: Main, re jota kotin kupuroki ri ai li, me jota kin ian ia dodok? Re kotin padaki on i, en jauaja ia. **41** A leuju kotin jaben majani on i: Marta, Marta, koe meid nonki o jopijokki okotme. **42** A me ta kot me kajampwal. Maria piladar pwaij mau, me jota pan katia jan.

11 KADEKADEO ni a kotikot waja kij pwen laolao, a lao kotin erelar, amen japwilim a tounpadak kan ap potoan on i: Main re kotin padaki on kit kapakap, dueta loanej kin padaki on a tounpadak kan. **2** A ap kotin majani on irail: Komail lao wia kapakap, ap inda: Jam at, mar omui en jaraui, wei'mui en pwaida, **3** Kotikido ran wet at tunol kaukaule. **4** Lapwa jan kit dip at, dueta kit, me kin lapwada karoj, me wia dipi on kit, eder kaluan kit ren me katikatiamaun kan. **5** I ap kotin majani on irail: Ij re omali, me a kompok amen mia o me pan kola re a ni ailep en pon indan i: Kompokei pai, ki on ia lopon prot jili, **6** Pwe kompokei pai men pwarodan jan a jailok o, ap jota, me i pan kak ki on i. **7** A me mi nan im o pan jaben inda: Koe der kadiropa ia, pwe wanim ritidier, o nai jeri ko ian ia nan wajan mair; i jo kak paurida o ki on uk meakot. **8** I indai on komail, ma a jota pan paurida o ki on i aki kompokepa a, nan a pan paurida o ki on, me itar on i aki a nidinid. **9** I indai on komail, poeki, a komail pan tunole; rapaki, a komail pan diarada; letelet, a a pan ritida mo'mail. **10** Pwe karoj me poekipoeki, kin tunole; o me kin rapaki, kin diarada; o me kin letelet, nan a pan

ritida mo a. **11** De ij jam amen nan pun omai, ma na putak pan poeki na kijin prot, pan ki on i takai eu? De ma a poeki mam, pan ki on i jerpent amen? **12** De ma a pan poeki kitor eu, pan ki on i jkipron amen? **13** Ma komail, me jon jued, aja duen kijakij mau on noumail jeri kan, nam melel kaualap. Jam omai nanlan pan ki on Nen jaraui ren me poeki re a. **14** A ap kotin kaujei wei tewil amen, me loton. A kadekadeo tewil lao koiei janer, me loton o ap lokelokaia, a aramaj puriamuiki. **15** A akai ir kaititiki: Nan Peeljepup, jaumaj en tewil akan, me a kaujeiki jan tewil akan. **16** A akai kajonejon i, poekipoeki kilel eu jan nanlan. **17** A ap kotin ani ar lamelam, majani on irail: Wei karoj ma a pan u pena nan pun a, a pan ola; o ma toun im eu pan u pena nan pun a, a jota pan pwaida. **18** A iaduen, ma Jatan u on pein i, a wei pan kak pwaida? Aki komail indinda me dene nai kaujei wei tewil akan ki Peeljepup. **19** Ma I kin kaujeiki wei Peeljepup tewil akan, a ij me noumail ol akan kin kaujei kin irail? Irail ari pan omai jaunkapun. **20** A ma I kaujeiki wei lim en Kot tewil akan, nan wein Kot lel on komail er. **21** Ma me kelail o, me audeki kapwa en pei, pan jinjila im a, nan a kapwa nekinekid mau. **22** A ma amen, me kelail jan i, pan palian i o kaloedi i, ap pan atia jan a kapwa en pei, me a kelekier, o nek pajan kapwa en kul. **23** Meamen, me jota ian ia, iei me palian ia, o me jota kin dolun penan ia, iei me kin kajapoka pajan. **24** Nen jaut lao kowei jan ren aramaj, a kin tanatan jili nan jan tan akan, rapaki wajan kamol, a jota, me a diarada, i ap kin inda: I ap pan purelon on nan im ai, me i pedoi janer. **25** A lao puredo, a diar, me a kokok o kapwater, **26** I ari koeila, ale on i nen ijimen, me jued jan pein i. Irail ap pedelon on lole, rap kakaujion ia; a aramaj pan jued jan maj. **27** A kadekadeo ni a kotin mamajani mepukat, li amen, kijan pokon o, ap fotoan on i: Meid pai kuper o, me wia ir adar, o didi kan, me re kotikit! **28** A i kotin majani: Ei, meid pai, me kin ron majan en Kot ap kapwaiada. **29** A pokon o lao teneten pena, a kotin majani: Di wet meid jued! Re kin rapaki kilel eu, a jota kilel pan janjal on ir, pwe kilel in lona eta. **30** Pwe duen lona kilel eu on men Niniwe, iduen Nain aramaj on di wet. **31** Li nanmarki en pali air amen pan u on ol akan en di wet ni kadeik o pan kari ir ala, pwe a pwarado jan ni imwijn jappa, pwen ron lolekon en Jalomo. A kilan, me laude jan Jalomo mi met. **32** Ol en Niniwe kan pan u on di wet ni kadeik, o pan kariala i, pwe re kalula ni ar ronadar padak en lona. A kilan, me laude jan lona mi met. **33** Jota me kin ijikeda lamp, ap kila waja rir, pil jo pan kopa, a pon deu a, pwe me pan pedelon on, en kilan marain o. **34** Por en maj marain en pali war. Ma maj om makelekel, war om karoj pan dir en marain. A ma maj om me jued, war om karoj me pil dir en rotorot. **35** En kalaka, pwe marain mi lol om, der rotorot! **36** Ma war om dir en marain kaualap, o jota kijan rotorot mia, karoj pan dir en marain dueta linan en lamp, me kin jenjere uk ada. **37** A ni a kotin kaparok, Parijär amen luke i, en konot re a. I ari kotilon kotidi nin tepel. **38** A Parijär lao udial, ap puriamuiki, me a jota kotin omiom mon konot. **39** A Kaun o kotin majani on i: Nan komail Parijär akan kin widen likin dal o plet, a lol omai me dir en me re kuliada o me jued. **40** Nan pweipwei komail, kaidin i me wiadar pali liki, pil wiadar pali lole? **41** A kijakij weita duen komail kak on! A kilan, karoj pan makelekel on komail. **42** Juedi on komail Parijär akan, pwe komail, kin maironki eijokkij eu en minje, o raute o jon en kijin tan tuka kai, ap jota injenoki kadeik o limpok en Kot! Wiada mepukat ap pil kapwaiada me tei kan. **43** Juedi on komail Parijär akan, pwe komail men mondi leppantam nan jinakoke kan o mauki, ren ranamau on komail non waja en netinet akan. **44** Juedi on komail, pwe komail rajon joujou kan, me jo janjal, o aramaj alialu poa, ap jaja ir! **45** Jaunkawewe men ap jaben fotoan on i: Jaunpadak, komui pil kin juede kin kit majan pukat. **46** A i kotin majani: Pil juedi on komail jaunkawewe! Pwe komail kin katoutou kila kapwa en wijkj toutou

aramaj akan, ap jota jairki jondin pa omai. **47** Juedi on komail! Pwe komail kin apapwali joujou en jaukop akan, a jam omai akan kame ir ala. **48** Komail ari kin kadede o peren kida wiawia en jam omai akan. Pwe re kame ir ala, a komail apapwali ar joujou kan. **49** I me erpit en Kot indada: I pan kadar won irail jaukop o wanporon akan, a akai irail re pan kamela o pwaki irail jili. **50** Pwe ntan jaukop akan, me kapwilipwili weier jan ni tapin kaua kokodo, en kapokon on di wet. **51** Jan ntan Apel lel ntan Jakariaj, me kamelar nan pun en pei jaraui o im en kaudok, ei I indai on komail, a pan kapokon on di wet. **52** Juedi on komail jaunkawewe! Pwe komail atia jan men kapir pan lolekon. Komail jota pan pedelon, ap inapwiedi, me men pedelon on. **53** A ni a kotin mamajani on irail mepukat, jaunkawewe o Parijär akan ap tapiada palian i kaualap, kalekalelapok re a jon toto, **54** O re majamajan i, o raparapaki, ma re jota kak diar meakot jan ni a majan akan, pwe ren kadipa i.

12 **ARAMAJ** toto ap pokon pena lao kidalar, irail lao it pena, i ap kotin tapiada majani on jipwilim a tounpadak kan: Komail kalaka kalep en Parijär akan, me malaua. **2** Pwe jota me rir kot, me jota pan janjalada. Pil jota me okiok kot, me jo pan kalok jili. **3** Ari, me komail pan indada ni waja rotorot, i me pan janjal nan marain. O me komail pan moninin nan pera kan, i me pan kalok jili pon im akan. **4** A I indai on komail, kompok pai kan, komail der majak irail, me kin kamela pali war, ap jolar kak wia meakot. **5** A I pan kaaja kin komail, me komail en majak: Majak i, me manaman on kamela aramaj ap kak kajela nan pweleko. Melel I indai on komail, i me komail en majak. (**Geenna g1067**) **6** Jiok limen jota kin netila ni denar riau? Ari jo, jota amen irail me Kot kin malieila. **7** Ari, pil en mon omai karoj me wadawad penaer. Komail ari der majak, pwe komail me mau jan jiok toto. **8** A I indai on komail, meamen ponaja ia mon aramaj, i me Nain aramaj pan ponaja ren tounlan en Kot akan. **9** A meamen kamam kin ia mon aramaj, i me pan kamamaki mon tounlan en Kot akan. **10** O meamen me pan lokaia jued duen Nain aramaj, a pan kak lapwada. A me lalaue Nen jaraui, a jota pan lapwada. **11** A ma re pan wa komail la nan ar jinakoke kan mon kapun o ren me manaman akan, komail depa lamelame, da me komail pan jabenki de me komail en inda. **12** Pwe Nen jaraui pan kapame kin komail ni klok ota, me komail en inda. **13** A amen toun pokon fotoan on i: Jaunpadak, kom kin majani on ri ai ol o, en nek pajan at jojo. **14** A kotin majani on i: Aramaj o, ij me kajapwil ia da, en jaunkapun o jaunnene re oma? **15** O kotin majani on irail: Kalaka norok jued, pwe kaidin kapwa toto, me aramaj amen kin memaur kida! **16** A kotin majani on irail karajeraj eu: Ol kapwapwa amen mia, me jep we kaparapar kaualap. **17** I ari lamelame indada: Da me i en wiada? Pwe jolar waja en nekineki ia ai kapwa kan. **18** I ari indada: Nan iet me i pan wiada: I pan palan pajan ai im en nak kan, ap kauada me laude jan kai; i waja me i pan nekida me wojadan ia o ai dipijou karoj; **19** A i pan indan nen i: Nen i, dipijou toto on par toto, me nekineki on uk er. En moleilei, o mana, o nim o perenta! **20** A Kot ap majani on i: Pweipwei men koe, pwe ponpon wet nen om pan ilakido. A ij me pan aneki kapwa pukat, me koe nanak penaer? **21** Nan iduen me kin roporop pena dipijou on pein i, ap jota kapwapwa ren Kot. **22** A a kotin majani on jipwilim a tounpadak kan: I me I indai on komail, eder lamelame maur omai, me komail pan tunole, pil iermon pali war, me komail pan likauki! **23** Maur me kajampwal jan mana, o war me mau jan likau. **24** Kalelapok on rape kan! Re jota kin kamorok, re pil jota kin nak pena, pil jota arail pera de im en nak, a Kot kin kotin katunole ir. A komail jo kajampwal jan manpir kaualap? **25** A ij nan pun omai, ni a nonki, me pan kak uje pajan pein i ki tipon en pa eu? **26** Ari, ma komail jota kak on wiada me manai, a da me komail kin nonki okotme? **27** Kalelapok on

kiop akan, me mi nan jap, duen ar kakairida! Re jota kin dodok, o re jota kin monkol pena. A I indai on komail, pil Jalomo ni a linan karoj jota a likau dueta apot irail. **28** Ari, ma iduen Kot koton kapwataki dip, me mi nan jap ran wet, a lakap pan lokidokila nan jtop, iaduen a jota pan madan kalikauwiada komail, me pojon tikitik? **29** A komail, ender nonki, me komail pan mana o nim, o komail der injenjued! **30** Pwe mepukat men liki kan kin nononki. Pwe Jam omail, me kotikot nanlan, mani, me mepukat karoj mau on komail. **31** A rapaki japwilim a wei, a mepukat pan poujalan komail. **32** Der majak pwin tikitik koe, pwe iet kupur en Jam omail: En ki on komail wei o. **33** Netikila omail kapwa kan, ap kikajka wei, wiai on komail ed ko, me jota pan marinala, o pai nanlan, me jo pan ola, waja me lipirap men jo kak on, o man en mot jo kak kawela ia. **34** Pwe waja omail pai mi ia, iei waja monion omail pil kin mia, **35** Nan luke pamail en kantenen pena o omail jer en ijj. **36** O komail en dueta aramaj akan, me auiaui ar monjap ni a pan kodo jan kamadip en papaud, pwe i lao kodo letelet, re en madan ritinada ma a. **37** Ladu ko meid pai, me monjap o ni a pan pwarado, diar ar majamajan. Melel I indai on komail, a pan kaiada a likau o kamod irail edi on mana, ap pan apapwali irail. **38** O ma a pwarado ni auer kariau, de kajilu, ap diar ir majamajan, nan meid pai ladu pukat. **39** A komail en aja, ma kaun pan im o ajaer anjaun lolap o pan pwarado, a pan majamajan o jo pan mueid on, im a en kulia jan. **40** Komail ari pil ononop, pwe Nain aramaj pan pwarado nianjau me komail jaja. **41** Petruj ap potoan on i: Main, re koton majani don kit karajeraj wet, de on irail karoj? **42** A Kaun o koton majani: Ari ij jaunkoa lelapok o lolekon, me a monjap kajapwilada, en kaunda a ladu kan, pwen nek on irail kan ar mana ni anjau me kon on? **43** Meid pai ladu o, me a monjap pan diarada wiawia duen met ni a pan pwarado! **44** Melel I indai on komail, a pan kajapwiladan i pon a dipijou karoj. **45** A ma ladu o pan lamelame nan monion i: Ai monjap pwawpwand, o a pan tapiada kame ladu o lidu kan, o mana o nim, o kamom jakau, **46** Monjap en ladu o ap pan pwara do ni ran o, me a jo auiaui i, o ni auer, me a jaja, o a pan lepuk pajan i, o kajapokalan nan pun en me jopojon akan. **47** A ladu o, me aja kupur en a monjap, a jota kaonopada pein i, pil jota wiada kupur a, nan i me pan kamekam kaualap. **48** A me jaja, ap wiadar me mau on kalokolok, nan i me pan kalokolok tikitik. Pwe me aleer me toto, i me pan kida me toto; o me koaki me toto, pan purokido me toto. **49** I kodon jaundi kijinjai jappa, a da me I en wiada, ma a jaundier? **50** A maj I pan partajie kila partajie eu; I ap patau kila melel, a lao daulier. **51** Komail lamelame, me I kodon ki on jappa popol? I indai on komail: Jo! A pwen kumuei juedala. **52** Pwe jan met kokola limen toun im eu pan liak toror pajan; jilimen pan palian riamen, o riamen pan palian jilimen. **53** Jam pan palian na putak, a putak o pan palian jam a; in pan palian na jeripein, a jeripein pan palian in a; a li amen pan palian na ol a paud, o en na ol a paud pan palian li o. **54** A koton majani on pokon o: Komail lao udial dapok jan kapin lan, komail kin inda: A pan katau; o a pan pwaida **55** O ma komail kin kilan an a ujan ni pali air, komail kin inda: A pan karakar; o a pan wiawui. **56** Malaun komail! Komail aja kajauui maj en jappa o lan, a da me komail jajaki kajauida anjau wet? **57** A da me pein komail jota kajauia kida me pun? **58** A ma koe pan ian me palian uk kolan kapun o, en nantion pon al o, en kapunala re a, pwe a de pan uk alaun jaunkapun, a jaunkapun pan uk ala ren jilepan imaten, a jilepan imaten pan kaje uk ala nan imaten. **59** I indai on uk: Koe jota pan koda jan waja o, koe lao kapunala lua karoj.

13 NI anjau o akai mia, me potoan on i duen men Kalilää kai, me Pilatuj doleki nt' arail ar mairon. **2** A koton jaben majani on irail: Komail kiki on, me men Kalilää pukat me dipan akan mon

men Kalilää tei kan, pweki ar kalokolok o? **3** Nai, me indai on komail: Jo! A ma komail jota pan kalula, komail karoj pan mela dueta. **4** De irail ekwalemen ko, me im en ruk en Jiloa pupedi on poa, kame ir ala, komail kiki on, me irail me jued jan aramaj akan, me kaukaujon lerujalem? **5** Nai me indai on komail: Jo! A ma komail jota pan kalula, komail karoj pan mela dueta. **6** A koton karajeraj on irail majani: Aramaj amen mia, me a tuka pik apot padedi nan a mat en wain, ap kodon rapaki wa, a jota me a diarada. **7** A ap indai on jaumat en wain: Kilan, par jilu i kodon rapaki wan pik pot et, a jota, me i diarada; paledi, da me a pinaki mal waja o! **8** A a jaben indan i: Main, pui jan pil par wet, pwe i en weirada ni tapi, o ki on pwel mau. **9** A ma a pan wa, ari me mau, a ma jo, komui ap pan paledi jan. **10** A koton padapadak nam jinakoke eu ni ran en japat. **11** A kilan, li amen mia, me nen en jomau tio poa par naulwalu, a koi pena o jota man kak uda. **12** lejuij lao koton majani i, ap molipei won i majani on i: Li, koe en maioda jan om jomau! **13** I ap koton pwil po a lim a kan, i ari madan kajinenda, kapikapina Kot. **14** A jaumaj en jinakoke o makara kida pan lejuij a kakelada i ni ran en japat, ap jaben indan pokon o: Ran wonu, aramaj en dodok, i anjau me komail kodon kakelada, a iermen ni ran en japat! **15** Kaun o ap koton jaben i majani: Malaun koe, kaidin komail karoj kin lapwada kau o ejel jan deu a kualuan nim pil ni ran en japat? **16** A li men et, me nain Apraam jeripein, me Jatan jaliedi par naulwalu, me jo mau, en lapwada ni ran en japat? **17** Ni a koton majani mepukat, karoj me palian i, ap namenokala o aramaj karoj peren kida wiawia mau kan karoj, me wiawier pa a. **18** A a koton majani: Wein Kot rajon da? O da me I en karajai on i? **19** A rajon wantuka eu, me aramaj amen kajela nan matuel ap wojada, wiala tuka kalaimun pot, o manpir en pan lan kaukaujon nan ra kan. **20** A pil koton majani: Da me I en karajai on Wein Kot? **21** A rajon kalep kij, me li amen ale, okila nan kajak en plaua jilu, karoj lao mutala. **22** Ni a koton lerujalem, a koton padapadak jilu nan kanim laud o tikitik kan. **23** Amen ap potoan on i: Main, me malaulau pan maurela? A koton majani on irail: **24** Niani en pedelon on nan wanim tätik, pwe I indai on komail, me toto pan jojon pedelon on, a jota pan kak. **25** A kaun pan im o lao udar ritinidier wanim o, komail ap pan pikikidi letelet ni wanim o indada: Main, ritinida jan kit! A ap pan jaben indan komail: I jaja komail, o waja me komail ko jan ia. **26** Komail ap pan pikikidi indada: Kit me mana o nim imp omui, o komui pil kaukawewe nan atail al akan. **27** A i me pan inda: I indai on komail, I jaja komail o waja komail ko jan ia, ko wei jan ia, komail karoj me wiawia jued. **28** Janejan o teterok ap pan wiawui, komail lao kilan Apraam, o Ijaak, o lakop, o jaukop akan karoj nan Wein Kot, a komail pijikona jan. **29** Nan re pan kodo jan nan maj en lan, o jan nan kapin lan, o jan nanapan, o jan air en lan, o re pan mondi ni tepel nan Wein Kot. **30** A kilan, me pwand akai mia, me pan madan, o me madan kai mia, me pan pwand. **31** Ni auer ota Parijär akai kodo indai on i: Koti wei jan met, pwe Erod pan kame komui la. **32** A koton majani on irail: Komail u kowei, indai on pok ota: Kilan I kin kauje wei tewil oko o kamakamaureda ran wet o lakap, a ni kajilu en ran I pan imwijkoka. **33** I en kokola ran wet, pil lakap, pil pali, pwe jota jaukop amen me pan kamela likin lerusalem. **34** lerusalem, lerusalem, me kin kamela jaukop akan o kajuk, me pakadara don uk, pan pak toto I men kapokon pena noum jeri kan dueta lituk amen kin kompwal pena na kan pan pa a, a komail kaner, **35** Kilan, im omail pan tanla, pwe I indai on komail, komail jolar pan kilan ia, lao a pan pwaida omail pan inda: Kapina on me kotido ni mar en Kaun!

14 KADEKADEO ni a koton on nan im en kaun pan Parijär amen, pwen konot ni ran en japat; a irail majamajan i. **2** A

kilan, aramaj amen mia waja o, me ljjonepo. 3 lejuj ap kotin jaben majani on jaunkawewe o Parijär akan: Me pun, en kakelada ni ran en japat? 4 Irail nenenla. I ap kotin jair i, kakelada o kadara wei. 5 Ap kotin jaben majani on irail: Ij re omail, me na aj de kau pupedi on nan por o, me jo pan madan apiaida jan ni ran en japat? 6 A irail jota kak jabenki i meakot. 7 A kotin majani on toun kapar karajeraj eu, ni a kotin mani, me re inon ion en mondi ni tapin tepel, majani on irail: 8 Koe lao pan luke don kamadip en kapapaud ren meamen, ender mondi on leppantam, pwe ele amen, me lapa jan koe lukedor. 9 O me luk uk edo o pil i, pan kodo indai on uk: Ki on ol men et deu om! A koe pan namenok kodido on nan roulap. 10 A koe lao paluke, kola mondi on nan roulap, pwe me luke uk lao pwarado, en indai on uk: Kompoke pai, kotidato! Koe ari pan kaindand nan pun en ir, me ian uk ni tepel. 11 Pwe karoj me kin kajapwilada pein i, pan kajapwilidi, o me kin kajapwilidi pein i, pan kajapwilada. 12 Ap pil kotin majani on me lukoed i: Kom lao wiada konot en ni jauaj de nin jautik, eder lukoed kompokepa om ko, de ri om akan, de jau om, de men imp om kapwapwa kan, pwe re de pil luke uk, o depuk on uk. 13 A ma koe pan wia kamadip, en lukoed me jamama o me pali duk kai, o me jikliklik, o me majkun akan. 14 Koe ari pan meid pai, pwe irail jota pan kak depuk on uk, a a pan depuk on uk ni ran o, me pun kan pan maureda. 15 A amen i, me ian ni tepel o lao ronadar mepukat, ap potoan on i: Meid pai, me pan jak prot nan wein Kot. 16 A a kotin majani on i: Aramaj amen mia, me wiadar kamadip lapalap o luke pena me toto. 17 O kadarala na ladu o ni dokan kamadip, pwen kaire kin irail, me pan toun kapar: Komail ukedo, pwe meakaroj onoper. 18 Irail ap wiaki eu ikidiki okotme. Men maj indai on i: I netiada jap eu, i pan kola kilan; i poeki re om, koe en kadar ia la. 19 A amen inda: I pwainda kau ol ek, a met i pan kola kilan ir; i poeki re om, koe en kadar ia la. 20 A amen inda: I paudeki li amen, i me i jota kak kokila. 21 Ladu o ari purodo, kaireki a monjap meakan. Monjap o ap makara kidar indai on a ladu: Tane wei nani al laud o al titik en kanim o wado me jamama kan, o me pali duk, o me jikliklik, o me majkun akan. 22 A ladu o indada: Main, a wiauier duen omui majan, a deun akai pil mia. 23 Monjap o ap indai on a ladu: Kakan jili nani al o ni kailan kel akan, papain ir do, pwe im ai en tounla! 24 A i indai on komail, nan jota amen ren ol oko, me paluke, pan jon ai kamadip. 25 A pokon kalaimeun idauenla i. I ari jaupei on irail majani: 26 Meamen kodo re i, ap jo malieila jam a, o in a, o a paud, o na jeri kan, o ri a ol, o li akan, o pil pein maur a, nan a jota pan kak ai tounpadak. 27 A meamen jo kida a lopo o idauen ia do, a jota pan kak ai tounpadak. 28 Pwe ij re omail, me pan kauada im en taulik eu, me jota pan mondi maj ap lamelame duen pwain a, ma a pan kak on de jo? 29 Pwe a de pajonedi, ap jota kak kanikiela; a karoj, me udial, pan kaurureki i, 30 Indada: Aramaj men et pikiki kauada im, ap jota kak kanikiela. 31 De ij nanmarki o, me pan mauin on amen nanmarki, me jota pan mondi maj ap lamelame, ma a pan kak kaloekidi aramaj nen aramaj rianen? 32 A ma jo, a pan kadarala men kadar aksi, poekipoeki mwei mau ni ara non doo pajan. 33 Nan iduen amen amen komail, me jo mwei jan meakaroj, nan a jota pan kak ai tounpadak. 34 Jol me mau, a ma jol jarajan, da me a pan kanomanom mau kida? 35 A jolar mau on nan jap, pil jo nan pwel, pwe aramaj kin kajela. Me jalona mia men ron, i en ron!

15 A JAUNOPWEI o me dipan akan karoj ap kai don i pwen ron i. 2 A Parijär o jaunkawewe kan lipanen indada: Ol men et kin kompokeki me dipan akan o ian irail jakajak. 3 A a kotin majani on irail karajeraj wet: 4 Ij aramaj re omail me na jip epuki, a ma amen irail jalonalalar me jo pan pwilikkidi ir duekduemen nan wel ap raparapaki me jalonalalar, lao a pan diarada i? 5 A lao diarada i, a kidan pon pop a pereperen. 6 A lao pure don deu a, a kin eker

pena kompokepa kan o men imp a kan indai on irail: Komail ian ia perenda, pwe i diaradar nai jip me jalonalalar. 7 I indai on komail, nan iduen peren pil pan mi nanlan pweki me dipan me ta men, me kalula, jan duekduemen me pun ap jota mau on kalula. 8 O ij li o me na denar eijok, eu ap jalonalala jan, me jo pan ijkada lamp o koke im o, o raparapaki mau, lao a pan diarada? 9 A lao diaradar i, a kin eker pena kompokepa kan o men imp a kan indai on irail: Komail ian ia perenda, pwe i diarada ai denar o, me jalonalalar. 10 Nan I indai on komail, iduen peren mi ren tounlan en Kot akan, pweki me dipan me ta men, me kalula. 11 A kotin majani: Aramaj amen mia, me na ol riamen. 12 A me titik re'a indai on jam a: Jam ai, kotiki don ia pwaij ai en jojo, me udan ai. I ari nene on ira ara dipijou kan. 13 A murin ran akai me titik ren ol oki pen a dipijou karoj, ap jailokalan jap doo, waja a kajela mal a kapwa kan nin tiak jued. 14 A lao kamuje weita a kapwa karoj, lek lapalap ap pwaidea jip o, i ari dupokalar. 15 I ap koieila dodok ren me pweledan jip o men. I ap kadarala i, pwen kamana na pwik kan. 16 I ari inon ion, kankan wantuka kai, me pwik kin namenam, a jota me mueid on i. 17 A kadekadeo i lao lolekonalar, ap indada: Ladu me depa mi ren jam ai, me kan ar mana me rak, a nai pan mekila jo kan ai mana. 18 I pan uda purela ren jam ai indai on i: Jam ai, i wiadar dip on nanlan o on komui. 19 I jolar waron adaneki noumui putak, komui ari wi kina i ladu'mui men. 20 I ari uda purela ren jam a. A ni a mi waja doo, jam a kilanada i, ap pokela, pitipiti don i o polodi i, metik i. 21 A putak o indai on i: Jam ai, i wiadar dip on nanlan o on komui, i jolar waron adaneki noumui putak. 22 A jam majani on na ladu kan: Wado likau kajampwal o kalikauwia kida i, o ki on rin ni jondin pa a, o jut ni nä a kan. 23 O wado kau pul wi o kamela, pwe kitail en kan o pereperen. 24 Pwe nai putak men et melar ap mauredar, a jalonalalar ap diarokadar. Irail ari perendar. 25 A na putak laud mi nan jip o. Ni a pure don koren ion im o, ap ronadar kakau o kakalek, 26 Ap kalelapok ren ladu men duen ar wiawia. 27 A indan i: Ri omui ol puredo, jam omui ap kamela kau pul wi o, pwe a diaradar i memaur o kelai. 28 A ap makara kida o jota men pedelon, jam a ap pedoi don re a poekipoeki. 29 A a jaben indan jam a: Kom mani, par toto me i papa komui, o i jaikenta kawela eu omui majan akan, a kom jota kotiki on ia kijin kut amen, i en kamadipeki kompoke pai kan. 30 A noumui putak men et lao kodo, murin a kamuje wei a dipijou ren me jued akan, komui ap ijk on i kau pul wi o. 31 Jam a ap majani on i: Nai jeri, koe kin mimieta re i anjau karoj, o ai meakaroj me om. 32 Me mau, koe en peren o injenemau. Pwe ri om ol men et melar, ap mauredar, a jalonalalar ap diarokadar.

16 A PIL kotin majani on tounpadak kan: Ol kapwapwa men mia, me a jaunkoa men indandeki, a peitlakit a koa kapwa kan. 2 I ari eker don i indan i: Laduen ai ronadar duen koe? Kaineneta noum kijin likau duen om dodok! Pwe koe jolar kak jaunkoa. 3 Jaunkoa ap madamadaua indada: Da me i en wia, pwe ai monjap pan ki jan ia ai koa, nan i jota kak weweir, a poekipoeki me i namenokki. 4 I ap ajada, me i pan wia, i lao kajapwilidi jan ai koa, pwe irail en kajamo ia lon on nan im ar akan. 5 I ari ekeredo me pwaipwand on a monjap, ap idok ren men maj: Da me om pwaipwand on ai monjap? 6 A inda: Potel en le epuki. A indai on i: Ale noum puk mondi pitipit intiniedi me limejok! 7 Ap pil indai on amen: A koe, da me om pwaipwand? A inda: Kopa en wan korn epuki. A indan i: Ale noum puk intiniedi me walejok! 8 Monjap ap kapina jaunkoa japun, pweki a dodok lolekon. Pwe jeri en jappa kan me lolekon ni jon ar jan jeri en marain akan. (aiōn g165) 9 I ap indai on komail, komail wia kompoke pamail ki mamon japun pwe komail lao jamamalar, ren kajamalon on nan deu potopot. (aiōnios g166) 10 Meamen apwali mau me titik o, nan i me pil kin apwali

mau me lapalap. A me kin japon ni me titikit o, nan i me pil japon ni me toto. **11** Ma komail jota awpali mau pai pali pa, ij me pan liki on komail pai pali poa? **12** O ma komail jota awpali mau en amen a kapwa, ij me pan liki on komail me udan omai? **13** Jota ladu men me pan kak papa jaumaj riamen; pwe a pan kailonki amen o pok on me teio. De kajampwaleki amen o mamaleki me teio. Komail jota pan kak pariai pena Kot o mamon. **14** Parijär akan, me kin pok on moni, pil ronadar mepukat, ap kaurureki i. **15** A kotin majani on irail: Nan komail me kin akapunki pein komail ren aramaj, a Kot kin mani nan monion omai. Pwe me kajampwai ren aramaj, kin me mal ren Kot. **16** Kapun o jaukop akan kokoper lel ni muein loanej. A jan ni anjau o ronamau en wein Kot kin lolok jili, a karoj kin pedelonki manaman. **17** Nan me monai, lan o jappa pan jorela, jan ekij kijan kapun en lokidokila. **18** Meamen kajela a paud, ap paudeki amen li, nan i me kamal, o meamen me paudekida me lokidokila jan ren ol amen, nan i me kamal. **19** Ol kapwapwa men mia, me a likau waitata o materok o a kin kamadip o peren ni ran karoj. **20** O pil amen ol me jamama, ad a Lajaruj, me kin wonon pan wanim en ol kapwapwa o; a kenjela kili karoj. **21** Ap men tunole maremor akan, me kin pupedi ni tepel en me kapwapwa; a kidi kan kin tamotamo a kenj akan. **22** A kadekadeo me jamama o mela o tounlani kai ap wadala pon kapa en Apraam. A me kapwapwa o pil mela o jaredier. **23** Ni a mi nan pweleko, wajan waiwairok, ap jarada, uidal Apraam ni waja doo o Lajaruj mondi pon kapa, (*Hadès 986*) **24** Ap likwirda indada: Jam (ai) Apraam, kom kotin kupura ia, poronedo Lajaruj en kaduedi jondin pa a nan pil, ki on pon lo i, pwe i kin waiwairok nani iai wet. **25** A Apraam kotin majani: Nai, tamanda, me koe tunoler om mau kan karoj ni maur om, a Lajaruj a me jued akan; ari a pan pereperenta, a koe pan kalokolok. **26** A pil eu me kawela, wau kalaimun eu mi nan pun atail, pwe ma amen kit men japale won re omai, a jota pan kak, pil jota amen komail pan kakedo. **27** A ap inda: I ap men poeki, jam ai, komui en kotin poronelan Lajaruj nan im en jam ai. **28** Pwe ri ai ol me limen, me a pan kajakai irail; pwe ren de lel on waja awpal wet! **29** A Apraam majani on i: Mojej o jaukop akan mi re'rail, ren nok ron irail. **30** A ol o potoan on: Kaidin jam (ai) Apraam, a ma amen jan ren me melar akan pan pwara don irail, rap pan kalula. **31** A ap majani on i: Ma re jota pan ron Mojej o jaukop akan, re pil jota pan pojona la, ma amen pan maureda jan ren me melar akan.

17 A KOTIN majani on jpwilim a tounpadak kan: Nan a jota kak, men kamakar kan en jo pwaida, a juedi on me kokido. **2** A mau on, takai en ir plaua eu en paudoki on ni tapin wor a, ap lokidokila nan madau, jan a kamakar amen titikit pukat. **3** Kalaka pein komail! Ma ri om ol wia dipi on uk, en kapun on i, a ma a pan kalukila, maki on i. **4** A ma a wia dipi on uk pan ijepak ni ran eu o pure don uk pan ijepak indada: I kalula, koe en maki on i! **5** A wanporon akan potoan on Kaun o: Re kotin kalaudela at pojona! **6** A Kaun o kotin majani: Ma omai pojona laudi on wan katirin, komail pan kak indai on tuka pik pot et: Kajjan, kajau on nan madau, a pan oke komail. **7** A ij re omai, me a ladu men, me kin matimat o kamakamana man akan, pan indan i ni a puredo jan matuel o: Madan kodo mondi o mana? **8** A jota pan indan i: Kaonopada me i pan mana nin jautik o, kaiada om likau, papa ia, lao i manaer o nim, a muri koe pan mana o nim. **9** De a pan danke ladu pweki a wiada, me a majani on i? I lamelam jo. **10** Pil dueta komail, komail, lao wiadar meakan me kakaliki on komail er, komail ap pan inda: Kit ladu mal, pwe i eta, me je wiadar, me kakalik on kit er. **11** Kadekadeo ni a kotilan Ierusalem, a kotin weid nan wein Jamaria o Kalilää. **12** O ni a kotin kotilon on nan kijin kanim eu, ol tuketuk ek tu on i, me udi on kaila wei. **13** Irail ni

laudedia indada: Main leuj, kupurai kit! **14** A lao kotin majanier, ap majani on irail: Komail koeilea kajanale on pein komail on jamero kan. Kadekadeo ni arail kokola irail kelailada. **15** A amen irail ni a kilaner me a kelailadar, ap puredo nil laudedia, kapikapina Kot. **16** O poridi jan aluwila a, danke i; ari, i men Jamaria men. **17** leuj kotin jaben majani: Kaidin me ek, me kelailadar, a ia me duueni o? **18** Jota me pure don kapina Kot, ol em liki men et eta? **19** A majani on i: Uda ko wei, om pojona me kakel uk ada! **20** Parijär akai lao kalelapok re a: Dokan da me wein Kot pan pwaida? A kotin jaben majani: Nan wein Kot jota kin janjal kokodo. **21** Irail jota pan indada: Kilan met, de kilan monen, pwe kilan, wein Kot mi lol omai. **22** A kotin majani on jpwilim a tounpadak kan: Ran oka pan kodo, me komail pan men kilanada ran eu en Nain aramaj, a komail jota pan kak kilan. **23** Irail pan indai on komail: Kilan monen, de kilan met! A der kola o der idauen ir ala! **24** Pwe duen liol kin linalin jan apali en lan lel pali teio en lan, iduen Nain aramaj ni a ran o. **25** A maj a pan kalokolok toto o lokidokila ren di wet. **26** O duen a wiaui ni muein Noa, iduen a pan wiaui ni ran oko en Nain aramaj: **27** Irail mana, irail nim, irail papaud, irail kapapaud, lao lel ran en Noa a pedelon on nan war im o, o nolik pwaida kamom ir ala karoj. **28** Pil dueta ni muein Lot: Irail mana, irail nim, irail netinet, irail jajapaj, irail kauadar im, **29** A ni ran o, me Lot koiee jan Jodom, kijinai o jwepel ap moredi jan nanlan, kame ir ala karoj. **30** Nan iduen a pan wiaui ni ran, me Nain aramaj pan janjaledo. **31** Ni ran o meamen mi pon im, o a kapwa mi nan im, a ender kodi on ale. O pil dueta me mimi nan jap, i ender puredo. **32** Tamamatanda en Lot a paud! **33** Pwe meamen kanakanai on mair a, pan pupe jan, a me pan kajela, nan i me pan maureta. **34** I indai on komail, ni pon ota ol riamen pan wonon pon pet eu, amen pan peuka jan, a me teio pan mimieta. **35** Li riamen pan irij pena plaua, amen pan peuka jan, a me teio pan mimieta. **36** Ol riamen pan mi nan jap, amen pan peuka jan, a me teio pan mimieta. **37** Irail jaben potoan on i: la Main? A kotin majani on irail: Waja me man mat mi ia, nan i waja pwin ikel pan pil pokon pena ia.

18 A PIL kotin majani on irail karajeraj eu, me ren poden kapakap o der panada. **2** A kotin majani: Jaunkapun amen mi nan kanim eu, me jota lan Kot, o jota injenoki aramaj amen. **3** A li odi men mi nan kanim ota, me poto don i potoan on: Kom kotin jauaja ia on me kailon kin ia! **4** A kan maj o, a kadekadeo a monemoneleoleki: Nan i jota lan Kot, o pil jota injenoki aramaj, **5** A pweki li odi men et a kadiiropa ia, i pan jauaja i, pwen der puredo kadiiropa ia. **6** Kaun o ap kotin majani: Komail ron, me jaunkapun jaben indada! **7** A idauen Kot, a jota pan kotin jauaja jpwilim a pilipildar akan, me kin likelikwir on i ni ran o ni pon? Pala a pan kotin pwawpwand? **8** I indai on komail: Nan a pan madan jauaja ir. Ari jo, Nain aramaj lao pwarado, da, a pan diar pojona ni jappa? **9** A pil kotin karajai on irail me kin akapunki pein irail, ap akajapunki me tei kan: **10** Aramaj riamen kodala on nan im en kaudok pwen kapakap. Amen ira Parijär, a amen jaunopwei men. **11** Parijär o kajinenda kelepel ekij waja kapakap due met: Main Kot, i danke ir, me i jota dueta aramaj tei kan: Lopal, japon, kamal, de dueta jaunopwei men et. **12** I kin kaikajole pan riapak ni wek eu o koleireki eijokkij eu en a kapwa karoj. **13** A jaunopwei u doo jan ekij waja, ap jota men jarada nanlan, a a pikir maramar a indada: Main Kot, re kotin kupura ia me dipan! **14** I indai on komail, ol men et kodila deu a punala mon me teio. Pwe me kin kajapwilida pein i, pan kajapwilida, a me kin kajapwilida pein i pan kajapwilida, **15** Irail ap wa don i kijin jeri kai, pwen kotin jaair ir. A jpwilim a tounpadak kan lao kilaner, re ap kapoui irail. **16** A leuj kotin molipe ir majani: Mueid on kijin jeri kan, en kodo re i! Der kalik irail edi!

Pwe irail me udan wein Kot. **17** Melel I indai on komail, meamen, me jota ale wein Kot rajon kijin jeri men, a jota pan pedelon on lole. **18** A monjap amen idok re a majani: Jaunpadak mau, da me i en wiada, pwen jojoki maur joutuk? (aiōnios g166) **19** lejui ari koton majani on i: Da me koe indaki, me I me mau? Jota me mau men, Kot eta. **20** Koe kin aja kujoned akan: Koe der kamal; koe der kamela aramaj; koe der pirap, koe der kinekine mal, kakaki jam om o in om! **21** I ari indada: Nan mepukat karoj i kin wiawia jan ni ai tikitik kokodo. **22** lejui lao mani mepukat, ap majani on i: Me ta kij me lua, netikila om kapwa karoj, o nene on me jamama kan, a om pai pan mi nanlan, ap kodo idauen ia do. **23** A lao ronadar met, ap injenjued kila melel, pwe a kapwapwa kaualap. **24** A lejui lao koton majani, me a injenjuedela, ap majani: Nan me apwal on me kapwapwa kan, en pedelon on nan wein Kot. **25** Pwe me manai, kamel en tilon nan por en dikok, jan ol kapwapwa men pedelon on nan wein Kot. **26** Iraill me roneron indada: Ari, ij me kak on maur? **27** A koton majani: Me aramaj akan jo kak on, Kot me pan kak on. **28** Petruj ap potoan on: Re koton mani, kit me likid maliela meakaroj ap idauen la ir. **29** A koton majani on irail: Melel I indai on komail, nan jota me likidmaliela im a, de jam, de in a, de ri a ol akan, de a paud, de na jeri kan pweki wein Kot. **30** Me jo pan id aneki me lapalap ni anjau wet o ni muez kokodo maur joutuk. (aiōn g165, aiōnios g166) **31** A koton ukala ekriamen ko majani on irail: Kilan, kitail kin kodalan lerujalem, o karoj pan pwaida, me intindier ren jaukop akan duen Nain aramaj. **32** Pwe a pan panala ren men liki kan, pwe re pan kapikapiti i o kjan wau i, o kondipi on i. **33** O re pan woki i o kamela, a ni kajilu en ran a pan maureda. **34** Iraill ari jota man weweki mepukat, O majan pot et me rir jan irail. Re pil jaja, me a koton majani. **35** A kadekadeo ni a koren ion leriko, ol majkun amen momod pon kailan al, poekipoeki. **36** I lao ronadar pokon o me daudaulul, ap idok due. **37** Iraill ari indan i, me lejui men Najaret koton daulul. **38** I ari nil laudedo potoan on: lejui, jarpwiliem en Dawid, koton kupura ia! **39** A me tioni moa kidekidaue i, en nenenla: A i ap kalaudela a poekipoeki: Jarpwiliem en Dawid, koton kupura ia! **40** lejui ap koton udi on waja o, majani, ol o en wijiike don i. A lao koren ion imp a, ap koton kainoma re a. **41** Majani: Da me koe men, I en wiāi on uk? A potoan on: Main, i men potoan narada waja. **42** A lejui koton majani on i: Kilan waja, om pojon me kakel uk ada! **43** Ap pitipit kilanada waja, o idauenla i, o kapina Kot, o aramaj karoj, me udial met, ap kapikapina Kot.

19 I ARI kitolon on nan kanim leriko, ap koton daulula. **2** A kilan, ol kapwapwa men mia, ad a Jakāūj, me jaumaj en jaunopwei kan. **3** A men kilan lejui, pwen aja, ij i, ap jota kak, pweki pokon o, o a jakakair. **4** I ari tion mo'rail, dauda nin tuka pot, pwen kak kilan i, pwe a pan koton daulul waja o. **5** A lao lel waja o lejui ap koton majanda diar i, majani on i: Jakāūj, madan daudi, pwe I pan pedelon on nan im om ran wet. **6** I ari madan daudi kajamo i pereperen. **7** Iraill lao kilaner met, karoj ap lipanedeki inda: A pedeloner, pwen kairu ren ol dipan amen. **8** A Jakāūj potodo potoan on Kaun o: Main re koton mani, apali en ai kapwa i pan kijakjaki me jamama kan, o ma i kotaue amen, i kin kajapal won i pan pa pak laude jan. **9** lejui koton majani on i: Maur me pwara don nan im wet ran wet, pwe a pil nain Apraam amen. **10** Pwe Nain aramaj pwara don rapaki o kamaureda me jalonalar. **11** A ni ar ronadar mepukat, a pil koton majani karajeraj eu, aki koren ion lerujalem, o re kiki on, me wein Kot pan madan janjaleda. **12** A koton majani: Ol lapalap amen kolan jap doo eu, pwen nine mar a, ap pan puredo. **13** I me eker pena na ladu ek, o ki on irail paun ejok, indan irail: Komail dodokki, i lao puredo. **14** A na aramaj akan kailonki i, kadarala mur i kaireki lan i: Je jota mauki, ol men et en kaun kit. **15** Kadekadeo a lao puredo, murin a aleer

wei o, ap ilakelan ladu kan, me a ki on na moni, pwen aja duen en amen amen ar kalaudelar na moni. **16** Men maj ap pwarado indada: Main, omui paun kareda paun ejok. **17** A indan i: Meid pai ladu mau koe, aki om apapwali mau me tikitik, koe pan id kaunda kanim ejok. **18** O kariamen ap pwarado indada: Main, omui paun me kareda paun limau. **19** A pil indan i: Koe pan kaunda kanim limau. **20** O pil amen pwarado indada: Main, mani, ietet jarpwiliem omui paun, me i nekidala nan lim en pudo. **21** Pwe i majak komui, pwe ol petik amen komui. Komui kin aleda, me kaidin komui kidier, o dolun jan, me kaidin komui padukidier. **22** A indan i: Jan nan au om i pan kadeik kin uk ada ladu jued koe. Koe ajaer, me ol petik amen nai, me kin ale, me kaidin nai kidier o dolun jan, me kaidin nai padukidier. **23** Menda koe jota wala nai moni wajan kanaitik, o i lao puredo, i pan ale we udan ai ianaki moni naaitik. **24** A indai on irail me u impa: Ale jan i paun o, ki on ren me a paun ejok! **25** Iraill indai on i: Main, nan a nainekier paun ejok. **26** Pwe I indai on komail, meamen, me a mia, ekij pan ko on, a me jota a mia, nan a pwitikitik pil pan katia jan. **27** A ir, ai imwintiti, me kan, i en kakaun ir, wa ir do, o kame ir ala mo i! **28** A lao koton kaimwijkokala a majan pukat, ap koteiwei kotidala lerujalem. **29** Kadekadeo a lao koti don Petpake o Petaniem impan dol me ad a Olive, ap koton poronela jarpwiliem a tounpadak riamen, **30** Majani: Koma ko on nan kanim monen, koma lao pedelon, koma pan diarada ejel pul amen jalidi, me aramaj amen jaik mondi poa. Lapwada i, ap karedo! **31** A ma meamen pan idok re oma: Da me koma lapwa kida i? Koma ap pan inda: Kaun o men dake. **32** A ira me pakadara wei, ap kola o diarada, duen a koton majani on ira. **33** A ni ara lawada ejel pul o, ol oko, me nainekier, ap indan ira: Da me koma lawa kida ejel pul en? **34** Ira ap indada: Kaun o men dake. **35** Ira ari wado ren lejui, ap irepadil pon ejel pul arail likau kan ap potoan dan lejui poa. **36** Ni a kotikot kokowei, irail ap irepadiki arail likau kan nani al. **37** A lao koton korendor kotidila dol Olive tounpadak kan karoj ap wiaki eu nil laudedo kapina Kot, pweki manaman akan karoj, me re kilaner, **38** Indada: Kapina on Nanmarki, me kotido ni mar en Kaun! Nanlan en popol o linan waja ileile! **39** A Parijär kai kijan pokon o indai on i: Jaunpadak, koton kidaue jarpwiliem omui tounpadak kan. **40** I ari koton majani on irail: I indai on komail, ma mepukat pan nenenla, takai pan id kadededa. **41** A lao koton korendor, ap majani kanim o, ap tontonireki, **42** Majani: O i men, koe en dedeki om ran mau wet, me pan kare on uk popol: Ari, a rir janer mon maj om. **43** Pwe ran apwal ko pan lel on uk, me om imwintiti pan kele kin uk pena o it pena jan ni pali karoj; **44** O irail pan kaje uk ala ianaki noum jeri kan, o re pan karonuk uk ala; jota eu takai pan mimieti pon eu, pweki om jota dedeki anjaun om kajojon. **45** I ari kitolon on nan im en kaudok, ap jikon jan me netinet lole, **46** Majani on ir: Nan a intindier: Im ai im en kapakap, a komail wiaki deun lolap akan. **47** I ari koton kaukawewe nan im en kaudok ran karoj. A jamero lapalap, o jaunkawewe, o me lapalap akan ren aramaj raparapaki, en kamatala i. **48** A re jota kak diar, me ren wiada, pwe aramaj karoj apwali i kaualap o men ron i.

20 KADEKADEO eu ran ni a koton kawewe on aramaj akan nan im en kaudok o, o padaki ronamau, jamero lapalap, o jaunkawewe, ianaki jaumaj akan ap ko don i. **2** Potoan on i indada: Majani on kit, manaman en ij, me komui wiaki mepukat? De ij me ki on komui manaman wet? **3** A koton jaben majani on irail: I pil pan kalelapok meakot re omaill, komail en jaben ia! **4** En loanej a paptaj men nanlan, de me ren aramaj? **5** Iraill ap lamelame nan pun arail indada: Ma kitail pan inda, men nanlan, a pan majani on kitail: Da me komail jo pojontki i? **6** A ma kitail inda, me ren aramaj, aramaj karoj ap pan kate kit, pwe re kin wia

jaukopki loanej. 7 Irail ari jaben, me re jaja, waja me a kojan ia. 8 lejup ap kotin majani on irail: Ari, I pil jota pan indai on komail, manaman en ij, me I wiaki mepukat. 9 A ap kotin tapiada majani on pokon o karajeraj wet: Aramaj amen padukedier mat en wain eu, ap liki on jaumat akai, o kokola nan wai anjau warai. 10 A lao anjau, a kadaralan jaumat akan ladu men, pwe ren ki on kijan wan wain. A jaumat akan woki i, o kadarala i kaip. 11 A murin met a pil kadarala amen ladu, a re pil woki i, o via juedi on, o kadarala i kaip. 12 A murin met a kadarala kajilimen. A re pil kame i o jiken wei jan. 13 Monjap en mat en wain o ap majani: Da me i en wiada? I pan kadarala nai ol kompok, ele re pan majak, ni ar pan kilan i. 14 A jaumat akan lao kilaner i, rap lamelame nan pun ar indada: lei i, me pan ale jojo, kitail pan kamela, pwen id aneki a jojo. 15 Irail lao kajapoka jan i nan matuel o, ap kamela i. Da me monjap en mat en wain pan wiai on irail? 16 A pan kodo kamela jaumat pukat, ap liki on akai a mat en wain. Irail lao roner mepukat, rap indada: O mepukat jota pan wiaui! 17 A kotin jaupei won irail ap kotin majani: laduen wewe en intin wet: Takai o, me jauje kajapokela, id wiala takai en pukakaim? 18 Meamen, me pupedi pon takai wet pan ola. A me a pupedi on poa, a pan kapitaka pajan i. 19 I dokan o jaunkawewe o jamero lapalap akan raparapaki en jaikidi i. A re majak aramaj akan, pwe re muiliikida, me a karajeraj kin irail. 20 Irail ari majamajan i o kadarala liparok kai, me pan wia kin pein irail aramaj pun, pwe ren jaikikidi i a majan akan ap panalan jaunkapun o manaman en kopina. 21 Irail ari kalelapok re a potoan on: Jaunpadak, kit potoan aja, me ar majan o padak kan me pun, o re jota kotin kupuroki janjal en aramaj. Pwe re kin kotin kaukaweweda melel duen al en Kot. 22 Me pun kit en nopwei on nanmarki, de jo? 23 A i kotin mani ar widin, ap majani on ir: Da me komail kajonejon kin ia? 24 Kajale don ia denar eu! Mom en ij o intin wet? Re jaben potoan on: En nanmarki. 25 A i kotin majani on irail: Ari komail ki on nanmarki, me nain nanmarki, o on Kot, me jawpilim en Kot! 26 Irail ari jota kak jaikikidi i a majan akan mon pokon o. Irail puriamulki me a kotin jaben, o nenenlata. 27 Jadujär akai, me kin inda, me dene melar akan jolar pan maureda, ap kai don i kalelapok re a, 28 Potoan on: Jaunpadak, Mojeb intinie don kit, ma ri ol en amen pan mela, me a paud li dapwan men, ri a ol ap pan paudekida i, pwen kaijwi on ri a ol na jeri kai. 29 Ari, pwin piren, ol ijimen mia, men maj paudeki li amen, ap mela, a jota na jeri ko. 30 A kariamen paude kida li o ap mela a jota na jeri ko. 31 A kajilimen paude kida i, iduen i ijimen kaijwi, re mela, ap jota nairail jeri ko. 32 A ikmuri li o pil mela. 33 Ari, ni en me melar akan ar iajada, a pan en ij a paud? Pwe re ijimen kaijwi paude kida i. 34 lejup kotin majani on irail: Jeri en jappa et kin papauo o kapapauo. (aiōn g165) 35 A me war on ale eu japo o konodi maureda ka ren me melar akan, re jota kin papauo de kapapauo. (aiōn g165) 36 Pwe re pil jolar kak mela. Pwe re paroki on tounlan kan, o re jeri en Kot akan, pwe re jeri en Kamaur. 37 A duen en me melar akan ar pan maureda, Mojeb pil kadededa, ni a udial tuka o, ni a kaadaneki Kaun o: Kot en Apraam, o Kot en Ijaak, o Kot en lakop. 38 Pwe Kot kaidin Kot en me melar akan, a en me maur akan, pwe kaijwi memaur on i. 39 A jaunkawewe kai jaben indada: Jaunpadak, ar majan me pun. 40 Irail ap jolar kak peidok re a okotme. 41 I ari kotin majani on irail: Laduen ar indinda, me Krijtuj nain Dawid? 42 A pein Dawid kaititiki nan puk en Pjalm: Kaun o kotin majani on ai Kaun: Mondi on ni pali maun i. 43 Lao l pan wia kida om imwintiti utepan nai om. 44 Dawid ari wia kin i a Kaun, a iaduen a pan kak na ol? 45 A ni aramaj kaijwi ronadar, a kotin majani on jawpilim a tounpadak kan: 46 Kalaka jaunkawewe kan, me kin mauki momait jili nan likau reirei o mauki, aramaj en ranamau on irail nan waja en netinet akan, o men mondi leppantam nan jinakoke kan o ni

tapin tepel. 47 Me kin nopus im en li odi kan, liajokki kapakap reirei, mepukat panalan kadeik apwal.

21 A KOTIN aupwil jili ap majani, me kapwapwa kan kajedi on ar mairon nan deun mairon. 2 A pil kotin majani, me li odi jamama men kajedi on lepta riau. 3 A kotin majani: Melel i indai on komail, li odi jamama men et kajedi on laude jan irail kaijwi. 4 Pwe mepukat kaijwi kajedi on mairon en Kot jan ni ar pai, a li men et kajedi jan ni a jamama, a dipijou kaijwi, me a naineki. 5 Akai lao kajokajoiadar duen im en kaudok, me kapwata kida takai kajampwal akan o kapwa en mairon kai, ap kotin majani: 6 Ran oko kokodo, kaijwi, me komail ududial, pan karank pajan, jota eu takai pan mi pon eu. 7 Irail kalelapok re a potoan on: Jaunpadak iad mepukat pan pwaida? O da pan kilel en mepukat pan wiaui? 8 A kotin majani: Komail kalaka, pwe meamen de kotaue komail! Pwe me tote pan kodo ni ad ai o pan inda: Nai i o anjau korendor! A komail der idauen ir ala. 9 A komail lao ron duen mauin o muei jued, ender majak, pwe mepukat pan wiaui maj, a jaikenta imwi. 10 A kotin majani on irail: Toun jaben eu pan u on eu jaben, o wei eu pan u on eu wei. 11 O rerer laud en jaben akan pan wiaui, o lek, o jen en jomau pan pwaida, o pil janjal kamajapwek kai, o kilel lapalap akan pan pwarada jan nanlan. 12 A mon mepukat re pan jaik komail edi, o kame komail, o pana komail la nan jinakoke kan o imaten pwen kualuan ren nanmarki o jaumaj akan pweki ad ai. 13 A mepukat pan wiaui on komail, pwen kadede kin ia. 14 Komail ari inauki on pein komail nan monion omal, me komail jota pan patauki, me komail pan jaben. 15 Pwe nai me pan kalokaia komail, o kalolekonla, pwe me kailon kin komail, en jota kak kalikama, o jo palian. 16 A jam o in omal, o ri ol akan, o jau omal, o kompopeka kan pan pana komail la, o akai komail me re pan kamela. 17 O aramaj kaijwi pan kailon kin komail pweki ad ai. 18 A jota pit en mon omal pit pan lokidokila. 19 Dore kaijwi kanonanmaur omal: 20 A komail lao udial, me jaunpej kan kapili pena lerujalem, komail ap ajaki, me a ola korendor. 21 A me mimi ludää, ni anjau o, en tandalan nan nana; o me mi nan waron a, en pitila jan; o me mimi nan jaben, ender purelan i. 22 Pwe i anjaun depuk, pwe kaijwi, me intindier, en pwaida. 23 Juedi on me lijean o me kadidi jeri ni ran oko! Pwe kalokolok pan lapalapia nan jaben et o onion on aramaj pukat. 24 O re pan kame kila kodlaj, o jalilan wei kaijwi, o lerusalem pan tiak pajan ren men liki kan, lao anjau en men liki kan, pan lel. 25 O kilel akan pan wiaui ni katipin, o jaunpon, o uju kan, o aramaj nan jappa pan majak o pan pinidar, o madau o iluk kan pan anian ni laudedda; 26 O aramaj akan pan okila ar majak o auiai me pan wiaui nan jappa; pwe kel en lan akan pan mokideda. 27 Irail ap pan kilaner Nain aramaj a kodicido ni dapok ki rojion o linan kauhalap. 28 Mepukat lao pikidiki wiaui, komail ap jarada o kajinenda, pwe a leler omal kaimaoida. 29 A kotin majani karajeraj eu on irail: Kilan tuka pik o tuka kaijwi! 30 Ni omal kilan me irail wiliada, komail kin ajaki, me rak o me korendor. 31 Iduen komail, komail lao kilan mepukat lao wiaui, komail ajaki, me wein Kot korendor. 32 Melel i indai on komail, di wet jota pan imwila mon mepukat kaijwi pan pwaida. 33 Lan o jappa pan jorela, a ai majan akan jota pan poula. 34 Komail ari kalaka pein komail, pwe monion omal de toutouki kaped en mana, o kamom jakau, o nononki maur et, o ran o ap madan lel don komail. 35 Pwe likamata injar eu, a pan ko don kaijwi, me kin kakaujouen jappa. 36 Komail ari majamajan o poden kapakap, pwe komail en war on en piti jan mepukat kaijwi, me pan wiaui, o en pat on Nain aramaj. 37 Ni ran o a kotin jaunkawewe nan im en kaudok o, a ni pon a kotieila kotikot pon dol o me adaneki Oliwe. 38 O aramaj kaijwi jankonai pokon don i nan im en kaudok o, pwen ron i.

22 A KAMADIP en prot jomut korendor, me adaneki paja. **2** Jamero lapalap o jaunkawewe kan raparapaki, pwen kamatala i, pwe irail majak aramaj akan. **3** A Jatan tilon on ludaj me adaneki lkjariot, me kijan ekriamen ko. **4** I ari koieila ren jamero lapalap o jaumaj akan, kalelapok duen a pan panalan ir i. **5** Iraile ari peren kida, wiaki eu en ki on i moni. **6** I ari inauki on irail, o raparapaki, duen a pan panalan ir i jo moromoron. **7** Ran en prot jomut ap leler, anjaun kamela paja. **8** I ari poronela Petruj o loanej majani: U kowei, kaonopadan kitail paja, pwe kitail en mana. **9** Iraile idok re a: la waja, re kotin kupura, jen kaonopada? **10** A kotin majani on irail: Kilan, koma lao pedelon kanim o, aramaj amen pan tu on koma, me wa pakit en pil eu, idauei i nan im o, me a pedelon on lole! **11** Koma ap indan kaun pan im o: Jaunpadak o majanie don komui: la pera en kairu, waja i pan mana paja ia ianaki ai tounpadak kan? **12** I ari pan kajale on koma weip poa eu, me audeki men momod, i waja koma pan kaonopada! **13** Ira lao koieila, ap diarada, duen a kotin majani on ira; ira ap kaonopada paja. **14** Auer lao leler, i ap kaipokedi ni tepel o wanporon ekriamen ian i. **15** I ap kotin majani on irail. I anane melel ian komail mana paja wet mon ai pan kalokolok. **16** Pwe I indai on komail, I jolari pan kan jan met kokolata, a lao kapunala nan wein Kot. **17** I ari kotikida dal o laolaoki ap majani: Ale met, nek nan pun omal! **18** Pwe I indai on komail, I jolari pan nim jan kijan wan wain, wein Kot lao pwaider. **19** A kotin limada prot, laolaoki o politiki pena, ap kotiki on irail majani: War ai metet, me panalan komail! Komail en wia me wet, men kataman kin ia. **20** O pil dal en nim murin kajipon majani: Dal wet kadede kap ni mom en nt' ai, me kapwilepilidi on komail. **21** A kilan, pa en me pan pan ia la, me ian ia ni tepel o. **22** Nan melel, Nain aramaj pan kokola duen a kileledier, a juedi on aramaj o, me a pan pankila! **23** Iraile ari pikikidi idok nan pun arail, ij re irail, me pan wiada met? **24** Iraile pil akamaiki nan pun arail, duen ij me pan lapalap re irail. **25** A kotin majani on irail: Nammarki en wei pokon akan kin poe irail edi o me manaman akan kin adaneki monjap kalanan. **26** A komail jota pan dueta, a me lapalap re omal, i en dueta me titikit, o me kin kaunda, en dueta me kin papa. **27** Pwe ij me lapalap ren me mondi ni tepel de me kin papa? Kaidin i, me mondi ni tepel? A nai dueta ladu pamail. **28** Nan komail me ian ia ni ai jonejon. **29** Nai ari kileledi on komail wei eu, duen Jam ai kileledi on ia er; **30** Pwe komail en mana o nim ni ai tepel nan ai wei o mondi pon men mondi ko, kakaun kainok en Ijrael eijokriau. **31** Kaun ap kotin majani: Jimon, Jimon, kilan, Jatan nonkin komail, pwen koko komail dueta wan prot. **32** A nai me kapakapa kin uk, pwe om pojona de nikila. A koe lao japealedo kakelada ri om ol akan! **33** A a potoan on i: Main, i pan idauei ir lel nan imaten o matala. **34** A kotin majani: Petruj, I indai on uk, nan malek jota pan kakorot ran wet, koe lao kamamki pan jilepak, me koe aja ia. **35** A kotin majani on irail: Ni ai kadar komail wei jo ed en moni, o jo ed en jailok, o jo jut, meakot komail lekekilar? Re ap potoan on: Jota. **36** I ari kotin majani on irail: A met, me a ed en moni mia, en ale o pil ed en jailok, o me jo a, i en netekila a likau, ap id netiada kodlaj pot. **37** Pwe I indai on komail, me intinidier, pil pan pwai on ia: A wadawad on me dipan akan, pwe me intinidier duen nai, pan kaimwijkokala. **38** Iraile indada: Main, kotin majani, iet kodlaj riapot. A kotin majani on irail. Ari, i eta. **39** I ari kotilan dol Oliwe, duen a kin wia; tounpadak kan idaueila i. **40** I lao lel on waja o, ap kotin majani on irail: Komail kapakap pwe komail de ko on nan jonejon. **41** I ari tororela jan irail doo weita kapir won takai eu, ap kelepuki laolao. **42** Majani: Jam (ai), ma komui maulki, koti ki wei jan ia dal wet, ari jo, kaidin injen ai, pwe kupur omui ta en wiaui. **43** Nan tounlan amen pwarado jan nanlan katinada i. **44** A ni a kotin pador on mela, ap nianian a laolao, lao pudo a likamata nta, me

dinedinedi on nan pwel. **45** A kotida jan a laolao o kotin pur on tounpadak kan, ir mamair aki ar mamauk. **46** Majani on irail: Da me komail mamairki? Paurida o kapakap, pwe komail de ko on nan jonejon! **47** A ni a kotin majani meupukat, kilan, pokon o, o me adaneki ludaj, amen ir ekriamen, tion mo'rail, kaikai don lejui, pwen metiki i. **48** A lejui kotin majani on i: Ludaj, koe pan pan kila metik eu Nain aramaj? **49** Iraile me ian i lao kilaner me pan wiaui, rap indai on i: Main, je jo pan wokieki ir kodlaj? **50** Amen ir pala ladun jamero lapalap amen o jara jan jalon a pali maun. **51** lejui ap kotin jaben majani: Arier! I ap kotin jair jalon a, kakelada i. **52** lejui ap kotin majani on jamero lapalap akan, o kaun pan im en kaudok, o jaumaj akan, me ko don i: Duetla lolap amen, me komail koko don, wa kodlaj o katuu kai? **53** Ni ran karoy nai ian komail nan im en kaudok, a komail jota man jair ia, pwe anjau wet omal anjau o manaman en rotorot. **54** Re ap jaikidi i o kualulon on nan im en jamero lapalap o, a Petruj idaueila doowei jan. **55** Iraile ap jaunda kijinai eu nan waron en kel o mod pena, a Petruj mondi nan pun arail. **56** A lidu men kilan i a momod impan kijinai o kankakil i indada: **57** let et pil ian i. I ari kamam kin i indada: Li, i jaja i. **58** A mur kij amen kilan i indada: Koe pil amen irail. A Petruj indada: O kaidin nai! **59** Kadekadeo murin auer eu amen katitiki indada: Melel i men et ian i, pwe i kijan men Kalilää. **60** A Petruj indada: O i poneponeki om kajokajo! A pitipit ni a lokelokai malek ap kakoroteda. **61** Kaun ap kotin jaupeido majani Petruj. Petruj ap tamada majan en Kaun, duen a kotin majani on i: Mon malek kakorot, koe pan kamam kin ia pan jilepak. **62** Petruj ari koieila jenejan kaualap. **63** A ol oko, me kolekol i, lalaue o woki i. **64** Iraile lao perala jilan i, ap idedok re a indada: Kopada, ij i, me pikir uk ada? **65** O jon en lalaue toto, me re ki on i. **66** A lao ran pajan jaumaj akan o jamero lapalap o jaunkawewe kan ap pokon pena o kalua i don nan arail kapun. **67** Indada: Ma koe Krijtuj, ap katit on kit! A kotin majani on irail: Ma I pan indai on komail, komail jota pan kamelele; **68** A ma I pan idok, komail jota pan jaben, o pil jota lapwa ia da. **69** Ari, jan met Nain aramaj pan mondi ni pali maun en rojon en Kot. **70** Ir karoy ap idok: Ari, japwilim en Kot koe? A a kotin majani on irail: Komail me indada, pwe nai i. **71** Iraile indada: Ari, menda apot kadeed? Pwe pein kitail rona jan nan au a.

23 TOUN pokon karoy ap kajinenda kualulan i ren Pilatuj. **2** Iraile ari pikikidi impimpa i indada: Je diarada lap men et, me a kin kaweid japan aramaj akan o inapwiedi, ender nopwei on nanmarki, ap inda, me dene pein i Krijtuj o nanmarki. **3** Pilatuj ari idok re a majani: Nanmarki en Juj akan komui? A kotin jaben i majani: Komui me inda. **4** Pilatuj ap majani on jamero lapalap akan o pokon o: Jota dip, me i diar ren aramaj men et. **5** A irail nidinideki i indada: A kin kapeida aramaj ni a kaukawewe jili nan ludää, tapiada Kalilää kokodo lel jip wet. **6** Pilatuj lao ronadar Kalilää, ap idok, ma i aramaj en Kalilää men. **7** A i lao ronadar, me kijan toun wein Erodej, ap kadarala i ren Erodej, me pil kotikot terujalem ni ran oko. **8** Erodej lao majani lejui, ap perenda kaualap, pwe me warai a kin anane uidial i, pweki me toto a ronadar ran i, o a pil kaporporeki, me a pan uidial kilel eu jan re a. **9** I ari kalelapok re a ni majan toto. A i jota kotin man jaben i. **10** A jamero lapalap o jaunkawewe kan kajinenda o impimpa i kaualap. **11** A Erodej o na jaunpeki kan mamaleki i o likauki i likau puetepuet o kapure won i ren Pilatuj. **12** A ni ran ota Pilatuj o Erodej injenemau pena, pwe maj o ira imwintiti pena. **13** A Pilatuj kapokon pena jamero lapalap, o monjap, o aramaj akan, **14** Ap majani on irail: Komail wa don ia aramaj men et, dene kaweid japan aramaj akan. A kilan, i kalekalelapok re a mo'mail, ap jota dip, me i diar ren aramaj men et, duen me komail katikatiapi i. **15** Erodej pil jo, pwe i kadar won i komail. A kilan, jota me a wiadar pwen kame kila i. **16** Ari, i pan woki i ap lapwada. **17** Pwe a pan udan lapwa dan

irail meamen nin kamadip o. **18** Irail karoj ap likelikwir indada: Kajapokela men et o lapwa don kit Parapaj! **19** Me lokidokilar nan imaten aki moromoron eu o kamela en aramaj amen, me wiauier nan kanim o. **20** Pilatuj ari men lapwada lejui, ap pil majani on irail. **21** A irail likelikwir indada: Kalopuela, kalopuela i! **22** A majani on irail kajilepak: Pwe me jued da, me a wiadar? Jota me i diaradar re a, me i en kamata kila. Ari, i pan woki i ap lapwada. **23** A irail nantion weriwereda nidinidiki i, me a en lopuela; o ar weriwer o en jamero lapalap akan lalaudelar. **24** Pilatuj ap inda, me ar poekipoek en pwaida, **25** Ap lapwada i, me lokidokilar nan imaten aki moromoron eu o kamela en aramaj amen, me irail poeki, ap mueid on irail lejui, en wiai on i duen injen irail. **26** O ni arail kalua wei i, re ap jaikidi Jimon men Kirene, me kodo jan nan japo o. Ir ari kidan po a lopu, pwen wala murin lejui. **27** O pokon kalaimun idauenla i, o li kai me Janejan o mamaukeki i. **28** lejui kotin jaupei don irail majani: Li en lerujalem akan, ender janejan kin ia, a janejan kin pein komail o noumail jeri kan. **29** Pwe kilan, ni ran oko kokoda aramaj pan indinda: Meid pai li dapwan o irail me jota naitik, o didi kan, me jota kadidi! **30** Re ap pan pikikidi ekeker on nana kan: Pupedi on po at! O on dol akan: Kadupal kit edi! **31** Pwe ma re wiadar mepukat on tuka maur, da me re pan wia on tuka monedi? **32** A pil lolap riamen ian i kalua wei kamela. **33** Irail lao lei waja, me adaneki pondal en mon, ap kalopuela i o me lolap oko, amen ni pali maun o amen ni pali main. **34** lejui ap kotin majani: Jam (ai), Kom kotin maki on irail, pwe irail jaja, me re wiawia. Irail ari nene pajan japwilim a likau kan o kadoropwa kida. **35** Aramaj me u kankakil o monjap akan ian irail kapikapiti i indada: A kamaureda akai, i en kamaureda pein i, ma i Krijtuj japwilim en Kot. **36** A jaunpei kan pil kapikapiti i, kai on i, ki on i pinika, **37** Indada: Ma koe Nanmarki en Juj akan, en kapitila pein uk. **38** A pil intin eu, me intinidier ponanen i ni lokaia en Krik, o Latain, o Ipru: Iet Nammarki en Juj akan. **39** A amen ren lolap oko, me lanadar, lalaue i indada: Kaidin koe Krijtuj Kapiti jan pein uk o kit! **40** Me teio ap jaben, kapun on i indada: Koe pil jota majak Kot ni om ian kadeik wet? **41** Pwe ata kalokolok me pun, pwe iduen ati wiawia kan, a ol men et jota wiadar meakot me jued. **42** Ap potoan on lejui: Main, re kotin kupura ia, lao re kotida nan wei ar. **43** lejui ap kotin majani on i: Melel I indai on uk, ran wet koe pan ian ia mi nan paradij. **44** Ni auer kawonu ap rotorotala nan jep karoj lao lel auer kaduau, **45** O katipin rotorotala, o likau en pera en im en kaudok o dei pajan jan poa lel pa. **46** lejui ap kotin kapitie laudeda majani: Jam (ai), i mueidalan nen i nan lim omui kan. A lao kotin majanier met, ap kotin poular. **47** A jaumaj en jaunpei o, ni a kilaner me wiauier, ap kapikapina Kot indada: Melel, aramaj men et me pun. **48** O aramaj karoj me pokon penaer pwen ian kilan, lao kilaner me wiauier, ap pikir maramar arail o pure pajan. **49** A kompokepa kan karoj o li akan, me idauendo i jan Kalilää, u kailawei, kilekilan mepukat. **50** O kilan ol amen, me mar a lojep, jaunkapun amen, ol mau o pun amen, **51** Me jota apali on irail ni ar kapukapun o wiawia kan, men Arimatis, kanim eu en Iudää, me pil auiaui wein Kot, **52** I me poto don Pilatuj poekipoeki kaled en lejui. **53** I ari kidi jan i o kidimki pena likau linen kajeole o kidi on nan joujou, me weiweida nan paip, waja me jaikenta amen jaredi ia. **54** A ran o ran en kaonop o japat korendor. **55** A li akan, me ian i kodido jan Kalilää, pil ian uidjal joujou o, waja me kaled a nekinekid ia. **56** Irail ap purer o kaonopada potik kai o men ujor, re ap kamol ni ran en japat duen kujoned o.

24 A NIN tapin wik, nin joran kaualap re pwara don joujou o, wado potik kai me re kaonopadar; **2** Irail ari diaradar, me takai o kapadura jan joujou o, **3** O irail lao pedelon on lole, ap jota diarada kaled en Kaun lejui. **4** Kadekadeo irail lao injenjued kidor,

kilan, ol riamen, me likau kida likau linan, ap pwara don irail. **5** Irail lao majapwekad o ikiokidi nan pwel, ira ap majani on irail: Da me komail raparapaki me maur amen ren me meler akan? **6** A joer kotikot met, a iajadar. Tamanda, me a kotin majani on komail ni a kotikoteta Kalilää, **7** Mamajani: Nain aramaj pan panalan ni pa en me dipan akan, o lopuela, o ni ran kajilu a pan iajada. **8** Ir ari tamanda a majan akan. **9** O purodo jan nin joujou o, ap kaireki mepukat on ekamen ko o on me tei kan karoj. **10** Maria men Makdala, o loana, o Maria in en lokopuj, o me tei ko me ian irail, me kaireki mepukat on wanporon akan. **11** A arail kajoi likamata kajoi likam pot re'rail, ap jota kamelele. **12** Petruj ap uda tanalan joujou o, rukedi on lole, ap diarada, me likau linen akan ta wonon waja kij, ap purodo jan o puriamui kida me wiauier. **13** A kilan ni ran ota riamen re'rail momaitelan kijin kanim eu ad a Emau, a doo jan Ierusalem mail wonu de iju. **14** Ira ari kajokajoi penaer duen mepukat karoj. **15** Kadekadeo ni ara kajokajoi o idedok pena, pein lejui ap kotin pwara don ira o ian ira kotila. **16** A maj ari me atiat, pwe re de aja i. **17** I ari kotin majani on ira: Da me koma kajokajoi pena ni oma alialu, o da me koma injenjued kila? **18** Amen ira, me ad a Kleopaj, ap jaben indan i: Koe men wai ta men nan Ierusalem, me jaja, me wiauier waja o ni ran pukat? **19** A kotin majani on ira: Pwe dakot? Ira ap indan i: Duen lejui en Najaret, me jaukop manaman amen ni a wiawia o majan akan mon Kot o aramaj karoj. **20** O duen jamero lapalap o atail jaumaj akan ar panala i pwen pakadeikada on matala o kalopuela i. **21** A je kiki on, me a pan kotin kamaioda wein Irael. Ari ran wet pon jili pon murin mepukat wiauier. **22** O pil kij at li akai kamajak kin kit ar pwaralan joujou o jankonai. **23** Ni ar jota diar kalep a, rap puredo indada, me re diaradar janjal en tounlan kai, me kattitiki, me a iajadar, **24** O kij at kai kolan joujou o, ap diaradar, duen li oko kajokajoida, a i me re jota diarada. **25** A kotin majani on ira: O koma meidolepon o pwand nan monion omal, en kamelele meakan, me jaukop akan kopadar. **26** Kaidin i, me udan Krijtuj en kalokolok ap kodalan a linan? **27** A ap kotin kawewe on ira kijin likau kan duen pein i, tapiada ni Mojek kokodo lel jaukop akan. **28** Irail ap koren ion kanim, me irail koko on. I ari kajonejon ira, dene a pan kotin daulul. **29** Ira ap nidinidiki i potoan on: Kom kotikoteta re at, pwe a pan waja ponier o ran wet koren ion imwijkela. A ap kotilon on nam im o, pwen mimieta re ra. **30** Kadekadeo ni a kotin ian ira ni tepel o, a kotin limada prot, laolaoki, a lao pilitiki pena, a kotiki on ira. **31** Maj ari ap pad pajaner, ira ap aja i. A ap kotin joredi jan mo'ra. **32** Ira ap inda nan pun ara: Monion ata jota mokimokid ni a kotin mamajani on kita pon al o, ni a kotin kawewe on kita kijin likau kan? **33** Ira ari uda ni auer ota o purelan Ierusalem, o diarada ekamen ko, o me ian ir, kota pena waja takij, **34** Katitiki: Nan melel Kaun o kotin iajadar o pwara don Jimon, **35** Ira ap kajokajoi, me wiauier nani al o, o duen ara ajaki i a pilitiki pajan prot. **36** A ni ar majan pena mepukat, pein lejui ap kotin pwara don nan pun arail majani on ir: Komail popoli! **37** Irail ari majapwekad o wapondar, o re kiki on, me ani men, me re uidial. **38** A kotin majani on irail: Da me komail majak ki? O menda lamelam pukat mi nan monion omal? **39** Komail kilan pa i kat o na i kat, pwe pein nai ta. Doke ia o kilan, pwe ani jota kin uduk o ti, duen omal kilan ia. **40** A lao majani mepukat, ap kajale on irail lim a o aluwila a kan. **41** A ni ar jota non kamelele pweki ar peren o puriamuki, ap kotin majani on irail: Jota kan omal met? **42** Rap ki on i kijan mam inin o onik. **43** I ari konot mo'rail. **44** A kotin majani on irail: I majan akan, me i ki on komail er, ni ai mimieta re omal, pwe karoj en pwaida, me intinidier duen nai nan kapun en Mojek, o jaukop akan, o pajam akan. **45** I ap kotin kalolikoni irail, pwe ren dedeki kijin likau kai. **46** O kotin majani on irail iduen a intinidier, o iduen udan

kalokolok en Krijtuj, ap maureda jan ren me melar akan ni ran kajilu. **47** O padapadaki on wei karoj ni mar a, ren kalula, pwe dip akan en lapwada, a pan tapida nan lerusalem. **48** A komail me jaunkadeda en mepukat. **49** A kilan, I pan kadara don komail, me Jam ai inaukidar. A komail pan mimieti nan kanim o, komail lao audaudekier manaman jan poa. **50** A kotin kalua ir alan Petanien, kotikida lim a, kapai irail ada. **51** Kadekadeo ni a kotin kapal ir ada, a kotiwei jan irail, kotidala nanlan. **52** Irail ari kaudok on i, ap pure don lerusalem perenda kaualap; **53** O re potopot nan im en kaudok kapina o kaudok on Kot.

loanej

1 MAJAN kotier ni tapi o, a majan kotier ren Kot, a majan me udan Kot. **2** I me kotikot ren Kot ni tapi o. **3** I me dipijou karoj tapi kidar, o jota man meakot mia, me kaidin i kotin wiadar. **4** Maur mi re a; o iei maur o marain en aramaj. **5** A marain o me dakerada rotorot, a rotorot jota linan kila. **6** Aramaj amen me pakadarador jan ren Kot ad a loanej! **7** I me pwara don kadede, pwen kadede marain o pwe karoj en pojor pweki i. **8** Kaidin i me marain o, a a kin kadede marain o. **9** lei marain melel, me pwara don jappa, ap kamaraini aramaj karoj. **10** I me kotier jappa, o i me jappa tapi kidar, a jappa jaja i. **11** A koti don udan japwilim a, a japwilim a kan me jan i. **12** Karioj, me kajamo i, a kotiki on ir manaman, en wiala jeri en Kot, ir, me pojor mar a. **13** Me kaidin ipwidji jan nta, de inon en uduk, de inon en ol o, pwe ipwidji jan ren Kot. **14** Majan me wia uduk ala o kotikot re atail, o kitail kilaner a linan, linan dueta linan en leroj eu jan ren Jam o, me dir en mak melel. **15** loanej me kadede i nil laudedia indada: lei i, me i padaki wei: Me pan kotido mur i, iei me mier mo i, pwe a kotikotier mo i. **16** Pwe kitail karoj ale jan nan audepa a mak japan potopot. **17** Pwe kapun me kokojan jan Mojej, a mak o melel jan leju Krijtuj. **18** Jota me kilaner Kot kokodo, Ol ieroj ta, me kin kotikot pan kupur en Jam o, i me kotin kajaledar i. **19** A met en loanej a kadede, ni men Juj kadarala jan Ierujalem jamero o lepit oko, pwen idok re a: Ij koe? **20** I ari kotin kadede; a jota likam; a kotin kadede: Kaidin Krijtuj nai. **21** Iraij idok re a: A ij? Eliaj komui? A majani: Kaidin nai i. Komui jaukop o? A jaben: Kaidin. **22** Iraij ap indan i: A ij komui? Pwe jen jaben irail me kadar kit dor. Da me komui kadedeki pein komui? **23** A majani: Nai nil eu, me likelikvir jili nan jaben tan: Kaineneda al en Kaun o, duen jaukop lejaia majaner! **24** A irail pakadaradoer jan ren Parjär akan. **25** Iraij ap idok re a indada: Da me komui wia pptajiki, ma komui kaidin Krijtuj, o kaidin Eliaj, o pil kaidin jaukop o? **26** loanej jaben irail majani: Nai me pptajiki pil, a amen kin kotikot nan pun omail, me komail jaja. **27** lei i me kotido mur i, me nai jowar on, en lapwada jal en japwilim a jut. **28** Mepukat wiauier Petapara palilan lordan, waja loanej kin wia pptajik ia. **29** Mandan ran o a majani leju a kota don i ap majani: Kilan Jippul en Kot, me kin wawei dip en jappa! **30** lei i, me i padaki wei: Ol amen pan kotido mur i iei, me mier mo i, pwe a kotikotier mo i. **31** A nai jo aja i, a pwe i en janjal don Ijrael, iei me i kokido pptajiki pil. **32** A loanej kadede majani: I kilaner Nen o kotidido jan nanlan ni mom en muroi kotikot re a. **33** A nai jo aja i, a me porone ia don wia pptajiki pil, iei me kotin majani on ia: Me koe pan kilan. Nen piridi jok poa, o kotikoteta re a, iei i, me kin wia pptajiki Nen jaraua. **34** A i kilanadar ap kadedeki, me iei Japwilim en Kot. **35** Mandan ran o loanej pil kotida waja o, o na tounpadak riamen ian i. **36** A ni a udial leju kotikot kokodo, ap majani: Kilan Jippul en Kot! **37** A tounpadak riamen ronadar a majan, ap idaueu wei leju. **38** leju ap kotin jaupeido majani ara idaueu, ap kotin majani on ira: Da me koma rapaki? Ira potoan on: Rapi (iet wewe: Jaunpadak), ia waja re kin kotikot ia? **39** A kotin majani on ira: Kodo kilan! Ira ap poto don kilaner waja, me a kotikot ia, ap mimieta re a ni ran o. Mepukat wiauier impan auer kaejik. **40** Andreaj, ri en Jimon Petruj amen re ra, me ronadar jan ren loanej ap idaueu i. **41** I me diaradar maj udan ri a Jimon, indai on i: Je diaradar Mejaj (iet wewe: Krijtuj). **42** I ap kalualan i ren leju. A leju lao majani i, ap majani: Jimon, koe nain lona, koe nok adaneki Kepaj (iet wewe: Paip). **43** Mandan ran o a pan kotilan Kalilää, leju ap kotin diaradar Pilipuj, majani on i: Idaueu ia do! **44** Pilipuj men Petjaida, kanim en Andreaj o Petruj. **45** Pilipuj diaradar Natanael, ap indan i: Je diaradar i, duen me Mojej

intiniedier nan puk en kapun o jaukop akan: lejuj men Najaret, jpwilim en lojep. **46** A Natanael indai on i: Pala maukot pan kak pwarada jan Najaret? Pilipuj indan i: Kodo kilan! **47** lejuj kotin majani Natanael koko don i, ap majani duen i: Kilan, ol melel en Ijrael amen, me jota kin widin. **48** Natanael potoan on i: Re kotin mani ia jan ia? lejuj kotin jaben majani on i: Mon Pilipuj a eker uk edo, ni om mod pan tuka pik o, i kilan uk ada. **49** Natanael jaben potoan on i: Rapi, ir me Japwilim en Kot, ir me Nanmarki en Ijrael. **50** lejuj kotin jaben majani on i: Pweki I indai on uk, me i kilan uk ada pan tuka pik o, iei me koe pojonki, a koe nok kilan me lapa jan mepukat. **51** A kotin majani on i: Melel, melel I indai on komail, jan met komail pan kilan nanlan a ritida o tounlan en Kot akan dauda o daudi pwarado ren Nain aramaj.

2 A NI kajilu en ran kamadip en kapapaud wiauier Kana nan Kalilää; a in en lejuj kot waja o. **2** lejuj o jpwilim a tounpadak kan me pil luke don kamadip o. **3** Arai wain lao rojelar, in en lejuj ap majani on i: Jolar arail wain. **4** lejuj kotin majani on i: Li, menda re om? Ai anjau jaikenta leler. **5** In a ap majani on papa kan: Komail wiada meakaroj, me a pan kotin majani on komail. **6** Ari, potel takai wonu mi waja o, en Juj akan ar men dopedop lole. Eu me laude on metreten riau de julu. **7** lejuj kotin majani on irail: Komail idip on pil en potel akan! Iraij ari kodiada lel au ar. **8** A ap kotin majani on irail: Deukada, wala ren me kaun en konot: Iraij ap wala. **9** Kaun en konot lao jan kij pil, me wia wain la, o jo aja, a idipi jan ia, a papa kan, me idip pil da, aja. Kaun en konot ap ekeredo ol kamod o, **10** Indan i: Aramaj karoj kin kida maj wain mau, toun kamadip lao medilar, re kin kida, me jota non mau. A komui kin nekiniekid wain mau lel met. **11** I met tapidan kilel akan, me lejuj kotin wiadar Kana nan Kalilää, o kotin kajaleda a linan, o jpwilim a tounpadak kan pojorla i. **12** A murin met a kotidilan Kapernaum, i o in a, o ri a ol akan, o jpwilim a tounpadak kan, ari, jota non ran toto, me re kotikot waja o. **13** A paja en Juj akan me korendor, a lejuj kotidilan Ierujalem. **14** A kotin majani nan im en kaudok men netinet en kau, o jip, o muroi, o men wiliandi moni me momod ia. **15** Ap kotin wiakida men wokiwok jal akai, ap woki ir jan nan im en kaudok ianaki jip o kau akan, o moni en jaunwiliandi a kotin kajapokeia o kotin wukedidi tepel akan. **16** Ap kotin majani on men netinet en muroi kan: Wawei jan met met akan, o der wiakida tanpaj en Jam ai im en net eu! **17** A jpwilim a tounpadak kan tamanda me intiniedier: Limpok on tanpaj omui me kajor ia dier. **18** Juj oko ap jaben indan i: Kilel da, me kom kadedeki on kit, me komui manaman on, en wiada mepukat? **19** lejuj kotin jaben majani on irail: Palana pajan im en kaudok wet, a pon jili pon i pan kauada. **20** Juj oko ap indada: Par nauwlwonu me im en kaudok wet wiauier kidar, a pon jili pon komui pan kaua kida? **21** Ari, tanpaj en pali war a, me a kotin majaner kida. **22** A lao iajadar jan a matalar, jpwilim a tounpadak kan ap tamandar, me a kotin majaner mepukat. Iraij ari pojor kijin likau kan o majan, me lejuj kotin majaner. **23** Ni a kotikot Ierujalem ni paja, ni kamadip o, me toto pojorla mar a, ni ar kilaner kilel akan, me a kotin wiadar. **24** A lejuj jota kotin liki on ir pein i, pwe a kotin mani irail karoj. **25** O a jota mau on, meamen en kadede on i aramaj amen, pwe pein i kotin mani lol en aramaj.

3 ARAMAJ amen mia, kijan Parjär akan, me mar a Nikodemuj, me jaumaj amen ren Juj akan, **2** Me poto don i ni pon o, katiti on i: Rapi, je aja, me komui jaunpadak amen, me tapido jan ren Kot, pwe jota, me kak wia kilel akan due me komui kotin wiada, ma Kot jo ian. **3** lejuj kotin jaben majani on i: Melel, melel I indai on uk, meamen jo ipwi japa, jota pan kak kilan wein Kot. **4** Nikodemuj potoan on i: Iaduen aramaj laud pan kak ipwidji? A pan kak pur on nan kaped en in a, ipwidji jan? **5** lejuj kotin jaben: Melel, melel I

indai on uk, meamen jo ipwiki pil o nen, a jota kak pedelon on nan wein Kot! **6** Me ipwiki uduk, iei uduk, a me ipwiki Nen, iei nen. **7** Koe der puriamuiki, me I katitiki on uk: Komail en ipwi jupal. **8** An kin pein ipip jili, o koe kin ron nil a, o koe jaja, waja a tapis jan ia o waja a ko on ia; iduen amen amen, me ipwiki Nen. **9** Nikodemuj jaben indai on i: Iaduen mepukat kak wiau? **10** lejuij kotin jaben majani on i: Jaunpadak en Ijrael amen koe, a koe jaja duen mepukat? **11** Melel, melel I indai on uk, me je ajadar, iei me je kin indada, o me je kilaner, iei me je katitiki, a komail jota kin kamelele at kadele. **12** Ma I katitiki on komail men pa, a komail ap jota kamelele, a iaduen, komail pan kamelele, ma I katitiki on komail men nanlan? **13** Jota meamen, me kodala nanlan, i eta, me kodido jan nanlan, Nain aramaj, me kin mimieta nanlan. **14** Duen Mojey me kauadar jerpent amen nan jap tan, iduen Nain aramaj pan kakauda. **15** Pwe meamen pojona i, jota pan lokidokila, a en aneki maur joutuk. (aiōnios g166) **16** Pwe iet duen Kot kin kupura jappa, me a kotikidoki japwilim a leroj, pwe karoj, me pojona i, ender jalonal, a en aneki maur joutuk. (aiōnios g166) **17** Pwe Kot me kotin porone don jappa japwilim a Ol, kaidin en kadeikada jappa, a pwe jappa en kamauri kila i. **18** Me pojona i, jota pan pakadeikada, a me jo pojona i, iei pakadeikadar, pweki a jota pojona i, ender jalonal, a en aneki maur joutuk. **19** A iet kadeik o, marain pwara don jappa, a aramaj pok on rotorot mon marain, pweki ar wiawia kan me jued. **20** Pwe amen amen, me wiawia jued, kin kailonki marain, o jota kin pwara don marain, pwe a wiawia kan de janjaleda. **21** A me wiawia melel, kin ko don marain, pwe a wiawia kan en janjaleda, me re tapi jan ren Kot. **22** Murin mepukat lejuij o japwilim a tounpadak kan kotilan japaen ludää ap kotikot ia wia paptaj. **23** A loanej pil wia paptaj Enon koren ion Jalim, aki pil toto mi waja o, irail ari koeila paptajela. **24** Pwe loanej jaikenta lokidokilar nan imaten. **25** En loanej a tounpadak kan o ol en Juj amen ap akamaiki pena duen kamakelekel. **26** Irail ari ko don ren loanej indan i: Rapi, me kot re omui palilan lordan, me komui kin kadele, majani, a kin wia paptaj o karoj kin pwaraile re a. **27** Loanej jaben majani: Aramaj amen jota kak aneki meakot, ma a jo aneki jan nanlan. **28** Komail pein kadele kin ia, me i indada: Kaidin Krijtuj nai, pwe nai me pakatarador mo a. **29** Me li amen kijin nin on, iei ol kamod. A kompoke pan ol kamod kin u roneron perenki nil en ol kamod; ari, iei ai perenunjokala. **30** I en kakairida, a nai en kakairidi. **31** Me kotido jan poa, i me poedi karoj, a me kijan jappa, iei men jappa, o a kin kajokajoia duen jappa. A me kotido jan nanlan, me poedi karoj, **32** O me a kilanada o ronada, iei me a kin kadele, a jota me kamelele a kadele. **33** A me kamelele a kadele, kin kadele, me Kot me melel. **34** Pwe i, me Kot kin poronedor, kin kida en Kot a majan, pwe Kot jota kotikida Nen ki men jon. **35** Jam me kotin kupura japwilim a Ol o kotoiki oner ni lim a meakaroj. **36** Me pojona jaben majani a Ol, aneki maur joutuk. A me jota pojona jaben majani a Ol, jota pan kilan maur, a onon en Kot pan mimieta re a. (aiōnios g166)

4 KAUN lao kotin mani, me Parijär akan ronadar, me lejuij kin wiada tounpadak kan o paptaj tote jan loanej, **2** Ari, pwe jota me pein lejuij kin paptaj, japwilim a tounpadak kan ta, **3** Ap kotila jan ludää, kotin purelan Kalilää. **4** A kotin weid nan wein Jamarria. **5** I ap kotilan kanim en Jamarria eu, me adaneki Jikar, koren ion japa, me lakop ki on na ol lojep. **6** lei waja en lakop a parer eu mia. lejuij ari nirekila a japa jupal, ap kaipokedi pon parer o, ari mepukat wiauier impan auer kawonu. **7** A li en Jamarria amen ap kodon idip pil ia. lejuij kin majani on i: Kido lim aki jip pil en! **8** Pwe japwilim a tounpadak kan ko on nan kanim, pan netiada jak arail. **9** Li en Jamarria ap indan i: Iaduen, komui kijan men Juj, ap poeki pil re i? Pwe nai li en Jamarria amen, pwe Juj akan jota

kin waroki on men Jamarria. **10** lejuij kin jaben majani on i: Ma koe aja duen kijakij jan ren Kot o i j i, me indan uk: Kido lim aki jip pil en, koe pan poeki re a, a ap pan ki on uk pil memaur. **11** Li o indan i: Main, jota japwilim omui men idip pil, a parer me lol, a ia waja, kom pan idip jan ia pil memaur? **12** De komui lapa jan jam at lakop, me kotiki on kit er parer en, o pein niima jan, o na kan, o na man akan? **13** lejuij kin jaben majani on i: Karoj, me niima jan pil wet, pan pur on men niim pilada. **14** A meamen, me niima jan pil, me I ki on i, pan jolar men niim pilada kokolata, pwe pil, me I kin ki on, pan pot loli kujukujudan maur joutuk. (aiōnios g165, aiōnios g166) **15** Li o ap indai on i: Main, kom kotiki on ia kijan pil o, pwe i en jolar men niim pil, o jolar kodo o idipa jan met! **16** lejuij kin jaben majani on i: Kowei ukedo om paud! **17** Li o jaben indada: Jota ai paud. lejuij kin jaben majani on i: Melel om lokaia: Jota ai paud. **18** Pwe om paud me limen maj kokodo, a kaidik om paud, me koe paudeki met; iei melel, me koe indada. **19** Li o indan i: Main, i ap ajaer, me jaukop amen komui. **20** Jam at akan kaukaudok pon nana wet, a komail kin inda dene lerujalem eta waja me aramaj en kaudok ia. **21** lejuij kin jaben majani on i: Li, kamelele ia, a korendor anjaun omail pan jolar kaukaudok on Jam pon nana wet, pil jota lerujalem. **22** Komail kin jaja, me komail kin kaukaudok on. A kit aja, me je kaukaudok on, pwe kamarur pwarado jan ren men Juj akan. **23** A anjau korendor, ari a leler, me toun kaudok melel akan pan kaudok on Jam ni Nen o melel, pwe iei ta jon en toun kaudok kan, me Jam pil kin kupura. **24** Nen eu Kot, a me kaudok on i, ren kaudok Nen o melel. **25** Li indai on i: I aja, me Mejaj pan kotido, me maraneki Krijtuj. I lao kotido, a pan katiti on kit meakaroj. **26** lejuij kin jaben majani on i: Nai i, me lokelokaia on uk. **27** A japwilim a tounpadak kan ap purodo, puriamui a majan on li amen. Ari jo, jota me indada: Da me re kin kainoma, de da me re kin mamajani on i? **28** Li o ap pwilikidi potel en pil o, ap koeilan kanim o kajoi on aramaj akan: **29** Kodo, kilan aramaj amen, me kajale on ia karoj, me i wiadar, ma i kaidin Krijtuj? **30** Rap koeila jan nan kanim o potodo re a. **31** Ni anjau ota japwilim a tounpadak kan poeki re a, potoan on: Rapi, re kin koton! **32** A kin jaben majani on irail: Kan ai kijin mana mia, me komail jaja. **33** Tounpadak kan ap kajokajoi nan pun arail: Muein amen wa don i jak. **34** lejuij kin jaben majani on irail: Wiawia kupur en me kada i do, o kapwaiaida japwilim a dodox, iei kan ai, **35** Komail jota kin indada: Jaunipon paieu mi mon rak? Kilan, I indai on komail, jarada, kilan matuel o pwe a malar. **36** Me dolun kin pwaipwai o nanak on maur joutuk, pwe ira karoj, me kamorok o me dolun en peren pena. (aiōnios g166) **37** Pwe ni mepukat kajoi o pwaidar: Amen me kin kamokamorok, a amen me kin dolun. **38** I kada komail wei, en dolun pena, me komail jo doke, Akai me dodoker, a komail me id aneki arail rak. **39** Men Jamarria tote kijan kanim o pojona i pweki kajoi en li o, me kadele: A kin kajale on ia karoj, me i wiadar. **40** Men Jamarria kan lao pokon don i, rap poeki re a, en kotikot re'rail. I ari kotikot ia pon ria pon. **41** A me toto me pojona pweki a majan, **42** Ap indan li o: Je pojona kila kaidin om kajoi, pwe je pein ronadar o weweki, me i melel Jaunkamaur pan jappa. **43** Murin ran riau lejuij kotila jan waja o, kotilan Kalilää. **44** Pwe pein lejuij kin kadele, me jaukop amen jota kin mau nan udan japa we. **45** A lao kotilan Kalilää, men Kalilää me kajamo i, pwe re ian kilaner me a kin wiadar lerujalem ni kamadip o, pwe re toun ian kamadip. **46** lejuij ari kin pure don Kana nan Kalilää, waja a kin kapikila pil wain. A monjap amen mia, me na ol jomau nan Kapernaum. **47** A lao ronadar, me lejuij koti don Kalilää jan ludää, ap poto don re a, poeki i en kotidi, kakelada na ol, pwe a koren ion mela. **48** lejuij ap kin jaben majani on i: Ma komail jo kilan kilel o manaman akan komail jota pan pojona. **49** Monjap potoan on i: Main kotidi mon nai jeri met! **50** lejuij kin jaben majani on i: U kowei, noum ol memaur. Ari aramaj o pojona majan

o, me leujut kotin majani on i ap koieila. 51 A ni a kodila, a ladu kan me tu on i, kajoi on i, me na putak mauredar. 52 I ap kalelapok re'rail: Anjau da me a pikikidi maur? Irail indan i: Aio ni auer kaiju karakar ko janer. 53 Jam o ap ajadar, me i anjau, me leujut kotin majani on i: Noum ol memaur. I ari o na kan me pojloni. 54 let kilel kariau, me leujut kotin wiadar ni a kota don Kalilää jan ludää.

5 MURIN mepukat ran lapalap eu en Juj oko pwaida; leujut ap kotilan lerusalem. 2 Len pil eu mi lerusalem impan im en jip, me ad a Petejda ni lokala en Ipru; im limau mi impa. 3 Me jomau toto mi lole: Me majkun, o me danidan, o me motor mia, auiaui lao pil o pan mokimokid. 4 Pwe akai anjau tounlan amen kin kota don le o kamokideda pil o, a meamen me madan tion maj nan pil o ni a mokimokid, iei me kin maureda jan a jomau kan karoj, me mi re a. 5 A aramaj amen mia, me jomauki par jilejokwalu. 6 leujut lao kotin majani men et a wonon, ap kotin mani, me a wonon anjau warai, ap kotin majani on i: Koe jo men kelailada? 7 Ol jomau potoan on i: Main, jota nai aramaj, me pan wa ia di won ni pil o anjauna a mokideda. Pwe ni ai kokodi, amen kin madan mo i. 8 leujut ap kotin majani on i: Uda, ale ki om, kokowei! 9 Aramaj o ap madan kelailadar, kida ki e, ali wei, a ran o ran en japat. 10 Juj oko ap indai on me kelailadar: Ran wet ran en japat. A jota pun koe en wewa jili ki om. 11 A jaben irail: Me kakela ia da, majani on ia: Ale ki om koko we! 12 Irail ap kalelapok re a: Ij aramaj o me indai on uk: Ale ki om kokowei? 13 A me kelailadar jaja i, pwe leujut kotila janer, pwe pokon mi waja o. 14 Kadekadeo leujut kotin diaradar i nan im en kaudok o ap kotin majani on i: Kilan, koe kelailadar, koe der pil wia dip, pwe me jued kot jan maj de ko don uk! 15 Aramaj o ap koieila, kaireki Juj oko, me leujut kakeladar i. 16 I me Juj oko ap raparapaki leujut, o majamajan, pwen kamela i, pweki a kotin wiadar meakan ni ran en japat. 17 leujut kotin jaben irail: Jam ai kin dodox kokodo, a nail pil ian dodox. 18 I me Juj oko ap majamajan melel, en kamatala i, pweki a kotin Kawela ran en japat o pil majani, me dene Kot Jam a, o a kaparoko on pein i Kot. 19 leujut ap kotin jaben majani on irail: Melel melel I indai on komail, a jota kak, Na en pein wia meakot, pwe i eta, me a kilan ren Jam, me a wiada. Pwe me a kin wiada, iei me Na pil kin wiada. 20 Pwe jam pok on Na o kajanjale on i karoj, me pein i kin wiada. O a pan kajale on i wiawia kan, me lapa jan met akan, pwe komail en puriamui kila. 21 Pwe duen Jam kin kapikapirida me melar akan, kamaur ir ada, iduen Na pil kamaureda me a mauli. 22 Pwe jota me Jam kin kadeikada, pwe a kotiki on Na kadeik o. 23 Pwe karoj en wauneki Na, dueta ar wauneki Jam. Me jota wauneki Na, jota kin wauneki Jam, me kadar i dor. 24 Melel, melel I indai on komail, meamen ron ai padak o pojoni, me kadar ia do, a aneki maur joutuk. A jota pan panalan kadeik o, pwe a japele jan mela japat on maur. (aiōnios g166) 25 Melel, melel I indai on komail, anjau kokodo, iei a leler, me melar akan pan ronada nil en Nain Kot, a me ronadar pan maureda. 26 Pwe duen Jam a udan maur, iduen a ki on Na, en pil udan maur. 27 O a kotiki on i manaman, en kaunda kadeik o, pweki Nain aramaj i. 28 Der puriamuiki met, pwe anjau kokodo me irail, me mi nan joujou kan, pan ron nil a. 29 Iraile ap pan pwarada: Me wiadar me mau, en maureda, pwen memaur, a me wiadar meujeud, en maureda, pwen panalan kadeik o. 30 Jota me I kaki wiada jan pein nai, duen me I kin ron, iduen I kin kadeikada, o ai kadeik me pun, pwe I jota kin rapaki injen ai, pwe kupur en i, me kadar ia do. 31 Ma I kadeke pein nai, ai kadeke jota melel. 32 Amen me kadeke ia, a I aja melel, me a kadeke ia me melel. 33 Komail me ilakilan loanej, i ari me kadeke melel. 34 A I jota kin ale kadeke ren aramaj, a iet me I indawei, pwe komail en dorola. 35 I me jer umpul o marain eu, a komail men perenki a marain anjau kij. 36 A ai kadeke me lapa jan en

loanej. Pwe dodok kan, me Jam o kotiki on ia, I en kapwaiada, iei dodok kan, me I kin wiawia, me kadeke ia, me Jam kadar ia dor. 37 A Jam, me kadar ia dor, pein i kadeke ia. Komail jota ronada nil a, o jota kilan mom a. 38 O a majan jota kin kot re omal, pwe komail jota pojoni, me a kadarador. 39 Komail kin kalelapok nan kijin likau kan, pwe komail lamelame, me maur joutuk mi lole. Ari, iei irail, me kin kadeke ia. (aiōnios g166) 40 A komail kan ko don ia, pwe komail en aneki maur. 41 I jota kin mauki ale wau ren aramaj akan. 42 I aja komail, limpok en Kot jota kin mi re omal. 43 I kodo ni mar en Jam ai, a komail jota kin kajamo ia. A ma amen pan kokido pein ad a, komail paan kajamo i. 44 Pala komail kak pojoni ni omal nononki wau ren aramaj, ap jota rapaki wau jan ren Kot. 45 Der kiki on, me I pan mpäkin komail ren Jam, amen me kin mpäkin komail: Mojej, me komail kin kaporeporeki. 46 Pwe ma komail pojoni Mojej, komail pan pojoni ia, pwe i me intiniedier duen nai. 47 A ma komail jo kamelele a intin kan, pala komail pan kamelele ai padak kan?

6 MURIN mepukat leujut kotin kotela le en Tiperaj nan Kalilää. 2 A pokon kalaimun me idedauen i pweki ar kilaner kilel akan, me a kotin wiai on me jomau kan. 3 leujut ap kotidala pon dol o, kaipokedi waja o ren jawilim a tounpadak kan. 4 A paja o, ran lapalap en Juj oko me korendor. 5 leujut lao kotin majanda majani pokon kalaimun koko don i, ap kotin majani on Pilipuj: Ia waja, jen neti jan ia kijin mana, pwe mepukat en mana? 6 A kotin majani mepukat, pwen kajonejon i. Pwe pein i mani, me a pan wiada. 7 Pilipuj potoan on i: Prot me denar rieupuki jota pan itar on irail, pwe amen amen en tunole ekij. 8 Andreaj, jawilim a tounpadak amen, ri en Jimon Petruj potoan on i: 9 Kijin putak amen mia, me a lopon en prot limau o mam riamen, a jota katepa ren me toto. 10 leujut kotin majani: Kamod on irail edi! Ari, waja o me reen. Impan o limekid ap mondi. 11 leujut ap kotikida lopon ko, a lao laolaoki, ap kotin nek on irail me mondier, pil dueta mam oko, irail lao metilar. 12 Iraile lao metilar, a kotin majani on jawilim a tounpadak kan: Ki pena me lula, pwe ekij der lokidokila! 13 Iraile ap ki pena kopou eijokriau kijan lopon ko, me luadi murin arail mana. 14 Aramaj akan lao kilaner kilel o, me leujut kotin wiadar, re ap indada: Melel i Jaukop o, me pan pwara don jappa. 15 leujut lao kotin mani, me re pan foto don i, pwen kajawiladan i Nanmarki, ap pil kotidala niin dol o, kotin kelepal. 16 A lao jautik pena, jawilim a tounpadak kan ap kotilan ni oror. 17 Kereda pon jop pot, kotela kokolan Kapernaum. A lao waja ponier, leujut jaikenta ian irail. 18 A jed me iluken, pwe an me ma. 19 Iraile kila mail ejoklimau de rieijok, rap kilanada leujut a kotikotido pon jed koren ion jop, irail ap majapwekad. 20 A kotin majani on irail: Nai i komail der majak! 21 Iraile ap men kajamo i pon jop o, a jop o madan milar ni jop o, me re ko on ia. 22 A mandan ran o pokon o, me mi palilan le, lao kilaner, me jota apot jop mi waja o, pwe i eta, me jawilim a tounpadak kan keredan poa, o me leujut jota ian jawilim a tounpadak kan kotidan pon jop o, pwe a tounpadak kan kola kelep. 23 A pil akai kijin jop me pwarado jan Tiperaj, tana don waja o, me re manamana ia, murin Kaun o kotin laolao. 24 Aramaj akan lao kilaner, me leujut jolar kotikota ia, o jawilim a tounpadak kan pil jo, rap dake jop pot kolan Kapernaum, raparapaki leujut. 25 Iraile lao diaradar i palilan le, ap potoan on: Rapi iad me re kotido? 26 leujut kotin jaben irail majani: Melel, melel I indai on komail, komail kin rapakin ia kaidin pweki kilel akan, me komail kilan, a pweki komail kanala kijin prot ap metier. 27 Komail der dokki mana, me kin ola, a dokki mana me kin mimieta on maur joutuk, me Nain aramaj pan ki on komail, pwe i me Kot Jam kileledier. (aiōnios g166) 28 Iraile ap potoan on i: Da me jen wiada, pwen kapwaiada en Kot a dodok kan? 29 leujut kotin jaben majani on

irail: let en Kot a dokod: Komail en pojoni i, me a kadarado. **30** Iraile ari potoan on i: Kilel da, me re kotikida, pwe jen kilan o pojoni ir? Da me re kotin wiada? **31** Jam at akan me kanala mana nan japat o, duen a intinidier: A kotiki on irail prot jan nanlan, en kanala. **32** lejuij ap kotin majani on irail: Melel, melel I indai on komail, kaidin Mojej, me ki on komail prot jan nanlan, a Jam ai kin ki on komail prot melel jan nanlan. **33** Pwe me kodido jan nanlan, o ki on jappa maur, iei prot en Kot. **34** Iraile ap indan i: Main, kotiki don kit prot wet kaukaule! **35** lejuij kotin majani on irail: Prot en kamaur nai, me ko don ia jolar pan men manadar, o me pojoni ia, jolar men nim piladar. **36** A I indai on komail er, komail kilan ia er, ap jo pojoni la. **37** Karoj me Jam ki on ia, pan ko don ia, a me ko don ia, I jota pan kajela. **38** Pwe nai kodido jan nanlan, kaidin pwen wiada injen ai, pwe kupur en i, me kadar ia do. **39** Pwe iet kupur en me kadar ia do, karoj me a ki on ia er, I ender kajela amen, pwe I en kamaureda ni ran nik o. **40** A iet kupur en Jam ai, amen amen, me kin kilan Na o pojoni i, en aneki maur joutuk, a I pan kamaureda i ni ran nik o. (**aiōnios g166**) **41** Juj oko ap lipanedeki i, pweki a kotin majani: Nai prot, me kodi jan nanlan. **42** Iraile indada: Kaidin i lejui nain lojep? A jam a o in a je aja. Ari, daduen a indada: I kodido jan nanlan? **43** lejuij kotin jaben majani on irail: Komail der lipanedan pun omall! **44** Jota me pan kak ko don ia, ma Jam, me kadar ia dor, jota kainonido i. A I pan kamaureda i ni ran nik o. **45** A intinidier nan jaukop akan: Iraile karoj pan ale padak jan ren Kot. Amen amen me ronadar o padakki ren Jam, kin ko don ia. **46** Ari, kaidin pweki meamen kilan Jam; i eta, me kodo jan ren Kot, i me kilaner Jam. **47** Melel, melel I indai on komail, me pojoni ia, iei me aneki maur joutuk. (**aiōnios g166**) **48** Prot en maur nai. **49** Jam omall oko, me kanala mana nan japat o, ir ari melar. **50** Met prot, me kodido jan nanlan, meamen kin kan jan i, jota pan mela. **51** Nai prot maur, me kodido jan nanlan, meamen kan jan prot wet, pan memaur kokolata. Prot, me I pan kida, iei uduk ai, me i pan kida en kamaur kida jappa. (**aiōnios g165**) **52** Juj oko ari akamaalki pena indada: Iaduen men et pan kak ki on kit uduk a jen kan? **53** lejuij ap kotin majani on irail: Melel, melel I indai on komail, ma komail jota pan kan uduk en Nain aramaj o nim nta, jota maur omall. **54** Me kin kan uduk ai o nim nt' ai, iei me aneki maur joutuk, a I pan kamaureda i ni ran nik o. (**aiōnios g166**) **55** Pwe mana melel uduk ai, o pil melel nt' ai. **56** Me kin kan uduk ai o nim nt' ai, iei me podidi on ia o nai podidi on i. **57** Duen Jam ieijai kadar ia do, o nai memaureki Jam, iduen me kan uduk o nt' ai, pan meaureki nai. **58** Iet prot, me kodido jan nanlan, kaidin duen jam omall akan, me kanala mana ap mela, a meamen kin kan prot wet, pan memaur kokolata. (**aiōnios g165**) **59** Mepukat a kotin majani wei nan jinakoke, ni a kotin kawewe nan Kapernaum. **60** Ari, me toto ren japwilim a tounpadak kan, me ronadar mepukat indada: Padak pot et meid awpal! Ij me kak ron? **61** lejuij liao kotin ari nan kupur a, me japwilim a tounpadak kan lipanedeki mepukat, ap kotin majani on irail: Komail makaraki mepukat? **62** A ma komail pan kilan Nain aramaj kodala waja, me a kaujon ia maj o? **63** Nen me kin kamaureda, a uduk jota katepa. Padak kan, me I kin padapadaki on komail, iei Nen o maur. **64** A akai mi re omall, me jo pojoni. Pwe lejuij kotin mani, me jo pojoni o me pan panala i. **65** A kotin majani: I me I indaki on komail, jota me kak ko don ia, ma Jam jota kainonido. **66** Jan ni anjau o japwilim a tounpadak kan toto muelwei jan o jolar idauen i. **67** lejuij ap kotin kainoma ren ekriamen oko: Komail pil pan kola? **68** A Jimon Petruj ap jaben i: Main, ij me je en ko on? Pwe ar majan akan iei maur joutuk. (**aiōnios g166**) **69** A kit pojofnar o ajaer, me ir me Jarau en Kot. **70** lejuij kotin jaben irail: Kaidik komail ekriamen, me I piladar, a amen komail me tewil amen. **71** A kotin majaniada duen ludaj lkjariot nain Jimon, pwe i amen ren ekriamen oko, me pan panala i.

7 MURIN mepukat lejuij kotin kakan jili Kalilää, pwe a jolar men kakan jili ludää, pweki Juj oko majamajan kamatala i. **2** A ran lapalap en Juj oko; iei ran en im en tan tuka korendor. **3** Ri a ol akan ap indai on i: Kom kotiwei kotalan ludää, pwe omui tounpadak kan en pil udial omui wiawia kan, me kom kin wiawia. **4** Pwe jota me kin wiada meakot waja rir, ma a men indand jili. Ma komui wia mepukat, en kajanjale on jappa. **5** Pwe ri a ol akan pil jota pojoni i. **6** lejuij ap kotin majani on irail: Ai anjau jaikenta leler, a omall anjau mia anjau karoj. **7** Jappa jota kak kailonki komail, a nai me a kin kailonki, aki I kin kadede, me a wiawia kan me jued. **8** Komail kodalan kamadip et, I jota pan kodalan kamadip et, pwe ai anjau jaikenta leler. **9** A kotin majani on irail mepukat, ap kotikotita Kalilää. **10** A ri a ol akan lao jamalar, i ap pil kotidalan kamadip, ap jo janjal a duen me rir. **11** Juj akan ari rapaki i ni kamadip o indada: Ari, ia waja a kotikot ia? **12** A aramaj akan lokolokoa toto duen i, pwe akai indada: Me mau men. A akai me indada: Kaidin, pwe a kin kaweid japun aramaj. **13** Jota me lokaia janjal duen i, pweki ar majak Juj oko. **14** Lao lel ailepan kamadip o, lejuij ap kotin kodalan im en kaudok o kaukaweweda. **15** A Juj akan ap puriamui kila indada: Da duen men et aja wewe en kijin likau, pwe a jota ian padakki. **16** lejuij ap kotin jaben irail majani: Kaidin ai padak, me I kin kida a en me kadar ia do. **17** Meamen wiawia kupur a, pan weweki ai padak, ma a ren Kot, de jan ren pein nai. **18** Me kin padapadak jan ni pein i, kin rapaki pein wau i, a me kin rapaki wau en me kadalara i, iei me melel o jota man jued kot pit. **19** Kaidin Mojej, me ki on komail kapun o, a jota amen komail kin kapwaiada kapun o? A da me komail rapakiki kame ia la? **20** Aramaj oko jaben indada: Koe me tanwar en tewil, ij me rapaki kame uk ala? **21** lejuij kotin jaben majani on irail: Dok taieu, me I wiadar, a komail puriamui kila. **22** Mojej ki on komail er jirkomjaij, a kaidin tapi jan ren Mojej, pwe jan ren jam akan, a komail kin jirkomjaij aramaj ni ran en japat. **23** Ari ma aramaj amen ale jirkomjaij ni ran en japat, pwe kapun en Mojej ender japunala, a komail kin juede kin ia, pweki aikakelailada aramaj pon ni ran en japat? **24** Der kadeikada duen pali liki, a komail kajau ni tiak en kadeik pun. **25** Men lerujalem kai ap inda: Kaidin i, me re raparapaki en kamela? **26** A kilan, a padapadak janjal, a re jota man lokaia on i, de muelin jaumaj akan ajaer mau, me i Krijtij? **27** Ari, je ajaer, waja men et ko jan ia, a Krijtij lao kotido jota me pan aja waja, me a pwarado jan ia. **28** lejuij ap kotin kapitie laudedea kawewe nan im en kaudok majani: Komail aja ia o waja I ko jan ia. Ari, kaidin pein nai, me I kokido, a me kadar ia dor, me melel, me komail jaja. **29** A I aja i, pwe I kodo jan re a, o i me kadar ia dor. **30** Iraile ap jan jaikidi i, a jota me jair i, pwe a anjau jaikenta leler, **31** Aramaj toto jan nan pokon o pojona i indada: Iaduen, Krijtij lao pwarado, a pan wia kilel toto jan mepukat, me men et wiadar? **32** Parijär akan ronadar, me aramaj akan lokelokoa mepukat duen i. Jamero lapalap o Parijär akan ap kadalara papa kan, en jaikidi i. **33** lejuij ap kotin majani: I pan mi re omall anjau motomot. I ap pan kola ren me kadar ia do. **34** Komail pan rapakin ia, ap jota diar, a waja, me I pan mi ia, komail jota pan kak on. **35** Juj oko ap inda nan pun arail: A pan kola ia, pwe jen jolar diar i? A pan kola ren me jalonalar ren men Krik kan, kaukawewe on men Krik? **36** Iaduen majan en, me a indada: Komail pan rapakin ia, ap jota diar, a waja, me I pan mi ia, komail jota pan kak on? **37** Ni ran en kamadip a nikilar, ni ran lapalap o, lejuij kotida, kapitie laudedea majani: Meamen men nim piladar, i en ko don ia nim. **38** Me pojoni ia, duen kijin likau kan indada, jan nan war a pil memaur pan pwilipwili jan ia. **39** Mepukat a kotin majani duen Nen, me irail, me pojoni i, en tunole; pwe Nen jaikenta pakadarado, aki lejuij jaikenta linanlar. **40** Ari, akai jan nan pokon o ni ar ronadar majan pukat ap indada: Melel Jaukop o. **41** A akai indada: Krijtij men et! A akai

indada: Da, Krijtuj pan pwarado jan Kalilää? **42** Kaidin kijin likau me inda, me Krijtuj pan wan Dawid o kijan men Pettleem, kanim o, me Dawid kotikot ia? **43** Irali ap liak toror pajan pweki i. **44** A akai men jaikidi i, a jota me jair i. **45** A papa ko ap pure don ren jamero lapalap o Parijär akan. Irali ari idok re irail: Da me komail jota wakido? **46** A papa ko jaben: Jota man aramaj amen padapadak duen men et. **47** Parijär oko ap jaben irail: Komail pil pakodaelar? **48** Iaduen jaumaj de Parijär amen pojona i? **49** A aramaj pukat, me jo aja kapun o, re rialar. **50** Nikodemuj kij arail ap indan irail: **51** Iaduen, atail kapun pil kin kadeikada aramaj amen mon a ron o aja jan pein i duen a wiawia? **52** Irali jaben indan i: Iaduen, komui pil kijan men Kalilää? Rapaki o kilan, me jota jaukop amen ko jan Kalilää. **53** Amen amen ap purelan deu a.

8 IEJJU ap kotidala pon dol Oliwe. **2** A nin joran a kotin pure don on nan im en kaudok. Aramaj karoj ap pokon don i. Ari kairokedi kaukawewe on irail. **3** A jaunkawewe o Parijär akan wa don i li amen, me diarokadar ni a kamal. Irali kidan i nan pun arail. **4** Ap indan i: Jaunpadak, li men et diarokadar ni a kamal. **5** A Mojej majani on kitail nan kapun o, jen kate jen en. A komui, da me komui majani? **6** A mepukat re indan i, pwen kajonejon i, pwe ren kak impimpaiki i meakot. A lejuij kotin idiokidi, intiniekidi on nani pwel jondin lim a. **7** A ni ar poden kalekalelapok re a, a ap kotin denida majani on irail: Ari, me jota dip a nan pun omail, a pan tapiada kate i. **8** A pil kotin idiokidi intiniedi on nan pwel. **9** Irali lao ronadar met, rap mulikidar tentelwei, me laud maj lel me tikikit o. A lejuij kelepeila, li eta, me mi re a. **10** lejuij lao kotin denida o jota majani meamen, li eta, ap majani on i: Ia me karaun uk edi kan? Jota me kadeik uk ada? **11** A potoan on: Jota Main. lejuij ap kotin majani on i: Iota pil pan kadeik uk ada. Kowei, koe der pil wiada dip! **12** lejuij ap pil kotin padaki on irail majani: Nai marain en jappa. A me kin idauen ia, jota pan weid ni rorot, pwe marain en maur pan mi re a. **13** Parijär oko ap indan on i: Komui kadeke pein komui; ari, omui kadeke jota melel. **14** lejuij kotin jaben majani on irail: Ma I kadeke pein nai, ari melel ai kadeke, pwe I aja, waja I kodo jan ia o waja I koko on ia, a komail jaja, waja I ko jan ia o waja I koko on ia. **15** Komail kin kadeikada duen pali uduk, a jota meamen, me I kin kadeikada. **16** Ari jo ma I kadeikada, ai kadeik pan melel, pwe I jota kin kelep, pwe nai o Jam, me kader ia dor. **17** A pil intinidier nan omail kapun, me kadeke en aramaj riamen me melel. **18** Nai me kin kadeke pein nai o Jam, me kader ia dor, kin kadeke ia. **19** Irali ap indan on i: Ia Jam omui? lejuij kotin jaben: Komail jota aja nai, pil jota Jam ai. Ma komail aja ia, komail pil pan aja Jam ai. **20** Majan pukat lejuij kotikida nan pera en moni, ni a kin kaukawewedar nan im en kaudok o. A jota me koledi i, pwe a anjau jaikenta leler. **21** lejuij pil kotin majani on irail: I kokola, a komail pan rapakin ia o mela ni omail dip akan, a waja, me I pan kola ia, komail jota pan kak on. **22** Juj oko ap indada: A pan kamela pein i, pweki a inda: A waja, me I pan kola ia, komail jota pan kak on? **23** A kotin majani on irail: Komail kijan men pa, a nai kijan men poa. Komail kijan jappa et, a nai kaidin kijan jappa et. **24** Iei me I indaki on komail, komail pan mela ni omail dip akan, pwe ma komail jota kamelele ia, komail pan mela ni omail dip akan. **25** Irali ap indai on i: Ij koe? lejuij kotin majani on irail: Me I indawei maj o, i eta. **26** Me toto i men padaki on komail o kadeikada, ari jo, me kader ia do me melel. A I kin kajoia on komail, me I ronadar re a. **27** Irali ari jaja, me a kin kajoia on irail duen Jam a. **28** lejuij ap kotin majani on irail: Komail lao kauadar Nain aramaj, komail ap pan aja, me nai i, o me I jota wia meakot jan pein nai. A duen Jam, me padaki on ia er, iduen I kin kajoia wei. **29** Me kader ia do, kin ieian ia, a jota lokit ia la, pwe I kin potin wia, me a kupura mauki. **30** Ni a kin

majani mepukat, me toto ap pojona i. **31** lejuij ap kotin majani on Juj oko, me pojona i: Ma komail pan podidi on ai padak, nan ai tounpadak melel komail. **32** O komail pan ajala melel, o melel pan kamaio komail da. **33** Irali jaben i: Wan Apraam kit, jota me je lidui jan maj kokodo. A iaduen, komui indada: Komail pan maioda? **34** lejuij kotin jaben irail majani: Melel, melel I indai on komail, meamen; me wiawia dip, i me ladun dip. **35** A ladu o jota pan mimieta nan im o, na eta pan mimieta. (aiōn g165) **36** Ari, ma Na pan kamaio komail da, komail pan maioda melel. **37** I aja, me wan Apraam komail, a komail kin rapaki, en kame ia la, pwe ai padak jota kin podidi on komail. **38** Me I kilan ren Jam ai, iei me I inda wei, a komail kin wiawia, me komail ronada ren jam omail. **39** Irali jaben indan i: Jam at Apraam. lejuij kotin majani on irail: Ma komail nain Apraam, jeri kan, komail pan wia duen en Apraam a wiawia kan. **40** Ari, met komail kin rapaki kame ia la, aramaj amen, me kajoi on komail melel, me I ronadar ren Kot, i me Apraam jota wiadar. **41** Komail kin kapwaiada wiawia kan en jam omail. Irali ap indan i: Kaidik kit ipwin nene. Jam at me ta men Kot. **42** lejuij kotin majani on irail: Ma Kot Jam omail, komail pan pok on ia, pwe I kodo jan ren Kot, kaidik jan pein nai, me I kokido, pwe i me kader ia do. **43** Da me komail jota weweki ai padak? Pweki omail jota kak ron ai padak. **44** Komail tapi jan ren jam omail tewil, o inon en jam omail, me komail men wiada. Nan i men kamela men jan ni tapi o, o a jota dadaurata melel, pwe jota man melel mi re a, ni a lalal likam, a kin kida jan pein audepa, pwe i me likam men o jam en likam o. **45** A komail jota kamelele ia, pweki I padaki on komail melel. **46** Ij re omail, me kak indan ia, me dip ai mia? A ma I kajoi melel, menda komail jo pojona? **47** Men ren Kot kin ron en Kot a majan akan. Komail ari jota ron, pwe kaidin me ren Kot komail. **48** Juj oko jaben indan i: Kaidik meid melel, koe men Jamaria amen o tanwar en tewil. **49** lejuij kotin majani: Kaidik tanwar en tewil nai, pwe I wauneki Jam ai, a komail kin kijan ia wau i. **50** I jota kin rapaki pein wau i, amen mia, me kin raparapaki o kadeikada. **51** Melel, melel I indai on komail, meamen kapwaiada ai padak, jota pan mela kokolata. (aiōn g165) **52** Juj oko ap indai on i: Je ap ajaer, me koe tanwar en tewil. Apraam melar, pil jaukop akan, a koe me inda: Meamen kapwaiada ai padak, jota pan mela kokolata, (aiōn g165) **53** Da, komui me lapa jan jam at Apraam, me matalar, pil jaukop akan, me matalar? Ij me komui pein wia kin uk? **54** lejuij kotin jaben: Ma I pein kaka kin ia, aikaka me mal. A Jam ai, me kaka kin ia, me komail kin inda: I atail Kot. **55** Komail ari kaikenta aja i, a I aja i, a ma I inda, me I jaja i, I pan me likam amen dueta komail. A I aja i o kapwaiada a majan akan. **56** Jam omail Apraam peren kida, me a pan kilan ai ran. Ari kilaner ap peren kida, **57** Juj oko ap indan i: Par limejok kaik dau po'mui, a kom kilaner Apraam? **58** lejuij kotin majani on irail: Melel, melel I indai on komail, I mier mon Apraam. **59** Irali ap rik takai, pwen kajuk i, i ap kin oki jan irail pein i, kotila jan nan im en kaudok o.

9 IEJJU lao kotin daulul, ap majani aramaj amen me majkun jan a ipwid. **2** Japwilim a tounpadak kan ap idok re a potoan on: Rapi, ij me wiadar dip, i de jam a in a, pweki a ipwid majkun? **3** lejuij kotin jaben: Kaidik i me wiadar dip, pil kaidik in a de jam a, a pwe en Kot a wiawia kan en kajanjal kida i. **4** I en kapwaiada wiawia kan en me kader ia do arain anjaun ran, pwe pon pan kido, i anjau jolar amen kak dodok. **5** Arain ai mi jappa, nai marain en jappa. **6** A lao kin majanier met, ap likidi nani pwel, wiakida pwel madak irjki maj a. **7** Majani on i: Kolan pil en Jiloa (iet wewe: Pakadarado), opinok ia! Ari kola opinok, ap puredo kilanada waja. **8** A men imp a kan, o me ian kilanadar, me a men poekipoek amen maj o, rap indada: Kaidik i, me wonon poekipoek? **9** Akai me inda: I met; a akai me inda: Likamata i, a pein i indada: Nai i.

10 Irlai ari indan i: laduen por en maj om akan a kapad pajan? **11** A jaben indada: Aramaj amen me adaneki lejup, me wiadar pwel madak, irjiki maj ai, majani on ia: Kolan pil en Jiloa, opinok ia! I ari kola opinok, ap kilanada waja. **12** Irlai ap idok re a: ia? A jaben: I jaja. **13** Irlai ap kalualan ren Parijär akan me majkun maj. **14** Ari, ni ran en japat, me lejup kotin wiadar pwel, kapad pajan por en maj a kan. **15** Parijär akan pil idok duen me a kilan kida waja. A jaben irail: A ki on pwel ni por en maj ai, i ap opinok, nai ari kilanada waja. **16** Parijär kai ap inda: Aramaj men et kaidik men ren Kot, aki a jota apwali ran en japat. Akai indada: Daduen, aramaj dipan amen kak wia kilel pukat? Irlai ari liak toror pajan. **17** Irlai pil kalelapok ren me majkun o: Da me koe lamelame duen i? Pwe a kapad pajan maj om? A jaben: Jaukop amen i. **18** Men Juj oko ap jota kamelele, me a ipwika wei majkun, ap kilanada waja. Irlai lao ekeredo jan o in en me kilanada waja. **19** Irlai idok re'ra: Nouna ol men et, me komail indinda, me a ipwika wei majkun? Laduen a narada waja anjau wet? **20** Jam o in a jaben ir indada: Je aja, me nait ol et, me ipwika wei majkun. **21** A je jaja duen a narada waja o me kapad pajan por en maj a. A malar, kainoma re a, a pan pein jakaraki i. **22** Jam o in a inda mepukat, pweki ar majak Juj oko. Pwe Juj oko inauki pena, ma meamen pan kadeke me i Krijtuj a pan lokidokila jan na jinakoke. **23** I me jam o in a indada kida: A malar, kainoma re a. **24** Irlai ap eker aramaj majkun kariapak indai on i: Wauneki Kot, je aja, me aramaj men et me dipan amen, **25** A jaben ir indada: I jaja, ma i me dipan amen de jo. I eta me i aja, me nai me majkun maj o, i ap potoan naradar waja. **26** Irlai ap pil idok re a: Da me a wiai on uk? Laduen a kapad pajan maj om? **27** A jaben irail: I indai on komail er, a komail jota ron? Da me komail pil men ronki? Komail pil pan a tounpadak ala? **28** Irlai kaurureki indada: A tounpadak amen koe, a kit tounpadak en Mojek akan. **29** Kit aja, me Kot majani on Mojek. A lap o je jaja, waja a ko jan ia. **30** Aramaj o jaben indan irail: Meid kapuriamu! I me kapad pajan maj ai kat, a komail jaja, waja a kota jan ia. **31** Kitail aja, me Kot jota kin mani me dipan akan. A meamen, me lan Kot, o dadaurata kuper a, iei me a kin kotin mani. **32** Jan maj kokodo jota me ronadar, me meamen kapad pajan maj en me ipwika wei majkun. (aiōn g165) **33** Ma men et jota me ren Kot, a jota pan kak wia meakot. **34** Irlai jaben indan i: Koe me ipwika wei dip akan a koe ap padaki on kit? Irlai ari kajela i. **35** lejup lao kotin manidar, me re kajela i, a lao majani i, ap kotin majani on i: Koe kin pojon Nain Kot? **36** A jaben potoan on: Main, ij i pwe i en pojoni? **37** lejup kotin majani on i: Koe me kilan i. A iet i, me kajokajoi on uk. **38** A jaben i: Main, i pojoni, i ari kaudok on i. **39** lejup kotin majani: I kodon kadeik nan jappa et, pwe me jo kilan waja, en kilanada, a me kilan waja, en majkunla. **40** A Parijär akan, me mi re a, ronadar a majan pukat, re ap peidok re a: Da, kit me pil majkun? **41** lejup kotin majani on irail: Ma komail majkun, jota pan dip omai. A komail indada: Je kilekilan waja, iei me omai dip pan mimietaki.

10 **MELEL**, melel I indai on komail, me jo weid nan wanim, pedelon on nan deun jip, a dauda waja toror, iei men lipirap o men kuli. **2** A me kin pedelon pan wanim, iei jilepan jip o. **3** lel me jilepan wanim o kin ritinada mo a; a jip akan kin ron nil a; i me ekereki na jip akan ad arail, kare irail wei. **4** A kin kapedoi na jip akan, ap tion mo'rail, o jip akan kin idedauen i, pwe re anlar nil a. **5** A re jota pan idauean, me re jan, pwe re pan tan jan, pwe re jan nil arail. **6** lejup kotin majani on irail karajeraj pot et, a irail jota weweki mepukat, me a kotin majani on irail. **7** lejup pil kotin majani on irail: Melel, melel I indai on komail: Nai wanim en jip akan. **8** Karoj, me pwarador mo i, iei lipirap o men kuli, o jip akan jota kin ron irail. **9** Nai wanim o, a meamen pedelon re i, pan kamaurela o diar mana purepure. **10** Lipirap kin kodon pirapela, o kamela, o

kaokaoe, a nai kodo, pwe irail en ale maur, kakairida kokolata. **11** Nai jilepa mau; a jilepa mau kin tonmeteki on na jip akan maur i. **12** A me kin pwaipwai o me jota udan jilepa, o me kaidin udan na jip oko, iei me ninar kidi en wel kokodo, ap kajela jip oko, tandaui, a kidi en wel jaikidi jip oko, kamueit ir pajan. **13** Me pwaipwai o kin tandaui, aki a pwaipwai, o jota injenoki jip oko. **14** Nai jilepa mau, o i aja nai kan, o nai kan pil aja ia. **15** Duen Jam o aja ia, iduen i aja Jam, o i tonmeteki on jip akan maur i. **16** A pil akai nai jip, me jo kijan nan kel wet, mepuko i pil pan wado, o re pan ron nil ai, o a pan pwin taeu o jilepa me ta men, **17** lei me Jam pok on ia, pwe i kidi maur i, pwe i en pur on ale. **18** Jota me ki jan ia, pwe pein nai kidi. I manaman on kidi maur i, i pil manaman on kapure don ia. Kujoned pot et I aleer jan ren Jam ai. **19** lei me Juj oko ap pil liak toror pajan pweki majan pukat. **20** Me toto re'rail indada: A tanwar en tewil o iakalar. Menda komail ron i? **21** Akai me indada: Kaidik padak en tanwar en tewil pukat, da, tewil pan kak kapad pajan maj en me majkun amen? **22** A ran en ijijam en im en kaudok wiaui nan lerujalem, i anjaun kapau. **23** A lejup kotikot jili nan im en kaudok, nan palan en Jalomo. **24** Juj oko kapili pena i indan i: Arai da komui pan okioki jan kit? Ma komui Krijtuj, en kadeke on kit janjal! **25** lejup kotin majani on irail: I indai on komail er, a komail jota pojon dodok kan, me i wiadar ni mar en Jam ai, iei me kin kadeke ia. **26** A komail jota pojon, pwe komail kaidik kijan nai jip, duen me i indai on komail er. **27** Nai jip oko kin ron nil ai, a l aja irail a re kin idauean ia. **28** A I ki on irail maur joutuk, a re jota pan jalonala kokolata, o jota, me pan ki jan irail nan pa i. (aiōn g165, aiōnios g166) **29** Jam ai, me ki on ia irail, me lapa jan meakaroj, o jota me pan kak ki jan irail ni lim en Jam ai. **30** Nai o Jam me ta men. **31** Juj oko ap pil rik takai, pwen kajuk i. **32** lejup kotin jaben irail: Dodok mau toto, me I kajale on komail er jan ren Jam o, a menia dodok ren mepukat, me komail kate kin ia? **33** Juj oko ap jaben i: Kaidik dodok mau eu, me je kate kin komui, a pweki lalaue, o pweki aramaj amen koe, me wia kin pein uk Kot, **34** lejup kotin jaben irail: A jo intimidier nan omali kapun: I indada, komail kot akan, **35** Ari, ma a kin wia kin ir kot, me aleer majan en Kot, pwe kijin likau kan jota jakapunala; **36** A komail kin inda kin i, me Jam a kajaraualalar, o kadara don jappa, koe lalaue, pweki ai indada: Japwilim en Kot nai? **37** Ma I jo wiawia dodok kan en Jam ai, komail der kamelele ia. **38** A ma I kin wiawia, komail en pojoni dodok kan, ma komail jota pojoni ia, pwe komail en aja o pojoni, me Jam ai podidi on ia, o nai podidi on i. **39** Irlai ap pil jon jaikidi i. I ari piti jan ni pa'rail. **40** O kotin purelan palilan lordan, waja loanej kin wia papataj ia maj; I ari kotikot waja o. **41** A me toto pokon don i indada: loanej jota wiadar kilel eu; a melel eta karoj, me loanej majaniki men et. **42** A me toto pojona i waja o.

11 OL amen jomaudar ad a Lajaruj, men Petanien, kanim en Maria o ri a li Marta. **2** lei Maria, me keieki potik Kaun o, o limwieki a pwilipeipei aluwilu a, me ri a ol Lajaruj jomaudar. **3** Ri a li ko ari kader won i kaireki won i: Main, kotin mani, me re pok on me jomaudar. **4** lejup lao mani, ap kotin majani: Kaidik jomau en mela eu met, a pweki linan en Kot, pwe Nain Kot en kalinana kila. **5** lejup kotin kupura Marta, o ri a li, o Lajaruj. **6** A lao kotin manier, me a jomaudar, i ari kotikoteta waja o pon ria pon. **7** Ap kotin majani on japwilim a tounpadak kan: Kitail pan purelan ludaa. **8** Japwilim a tounpadak kan potoan on i: Rapi, Juj oko apton men kajuk ir, a re pan kotin purelan ia? **9** lejup kotin majani: Jo auer eijkriau ni ran eu? Meamen alialu ni ran, jota pan dipikelekel, aki a ninar marain en jappa. **10** A meamen alialu ni pon, a pan dipikelekel, aki marain jota mi re a. **11** A kotin kajoiada mepukat, ap majani on irail: Kompoke patail Lajaruj mairelar, a l kokolan kapirida i. **12** A japwilim a tounpadak kan indan i: Main, ma a mairelar, a pan maureda. **13** Ari, lejup kotin majanieda duen a

melar, a irail kiki on, me a majanieda duen a mair en kamol. **14** lejup ap janjal majani on irail: Lajaruj melar, **15** A i peren kida, me i jota mi waja o pweki komail, pwe komail en pojonal. Ari, kitail en koko wei re a! **16** Tomaj, me pil ad a Didimuj, ap indai on warok tei kan: Kitail en pil kokola, pwen ian i mela. **17** lejup lao kotido, ap kotin diarada, me a mi nan joujou pon pa pon. **18** Petanien me koren ion lerujalem impaan mail riau. **19** A Juj oko me toto ka don Marta o Maria, pwen kamait ira la pweki ri ara ol o. **20** Marta lao ronadar, me lejup kotido, ap koieila tu on i. A Maria momod nan im o. **21** Marta ap potoan on lejup: Main, ma re kotikot met, ri ai ol jota pan mela. **22** Ari jo, i aja meakot re pan kotin poeki ren Kot, Kot pan kotik on ir. **23** lejup kotin majani on i: Ri om ol pan maureda. **24** Marta potoan on i: I aja, me a pan maureda ni iaj en ni ran nik o. **25** lejup kotin majani on i: Nai kamaur o maur, me pojon ia, pan memaureta pil murin a mela. **26** A meamen me maur o pojon ia, jota pan mela kokolata; koe kamelele meupukat? (aiōn g165) **27** A potoan on i: Ei Main, i pojon, me ir me Krijtij Japwilim en Kot, me udan pwara don jappa. **28** A lao indada met, ap koieila ren Maria ri a li, moninki on i: Jaunpadak kotidor kainoma uk. **29** A lao ronadar, ap uda, madan wei re a, **30** A lejup jaikenta lel on kanim o, pwe a kotikoteta waja Marta tu on i ia. **31** Juj oko, me mi re a nan im o, pwen kamait i ala, lao kilanada, me Maria madan uda tan wei, rap idauenla i, indinda: A pan ko on ni joujou, pwen janejan ia. **32** Maria lao lel waja o, o kilan i, ap poridi on ni aluwilu a indan i: Main, ma re kotikot met, ri ai ol jota pan mela. **33** lejup lao majani i janejan, o Juj oko, me ian i kokodo pil janejan, ap kupurola, **34** Majani: Komail pwilikitid ia? Irail potoan on i: Main, kotido majani. **35** lejup kotin tontonir. **36** Juj oko ap inda: Kilan duen a pok on i! **37** A akai ir me indada: A jo kak pan men et me kapad pajan maj en me majkun o, me ol men et ender mela? **38** lejup pil kupurola koti don joujou o. A por o ulon nan kijin dol o takai eu mi poa. **39** lejup kotin majani: Katapure wei takai en! A Marta, en me melar ri a li, indada: Main, a matalar, pwe a mi met pon pa pon. **40** lejup kotin majani on i: I jo indai on uk, ma koe pojon, koe pan kilanada linan en Kot. **41** Irail ap katapure jan takai o. A lejup kotin majanda majani: Jam, i danke komui, me komui mani ia er. **42** A i aja, me komui kin mani ia anjau karoj, a pweki pokon o, me u jili, I indaki meupukat, pwe irail en pojon, me komui, me kadar ia do. **43** A lao kotin majani met, ap kapitie laudeta majani: Lajaruj, koieido! **44** A me melar o ap pedoido, likau en joujou kidim pena na o pa kan, o maj a me pirapinki pena lim en puto. A lejup kotin majani on irail: Lapwada kapitila i! **45** Men Juj toto, me ko don Maria, o kilaner, me lejup kotin wiadar, pojonal i. **46** A akai ir kowei ren Parijär oko, kaire kin irail me lejup kotin wiadar. **47** Jamero lapalap o Parijär akan ap pokon pena kapun indada: Da me kitail en wiada? Pwe aramaj men et kin wia kilel toto. **48** Ma kitail jota pan mokid on i, karoj pan pojonal i, o men Rom pan kodo, ki jan kitail wei o atail kainok. **49** A amen irail ad a Kaipaj, me jamoro lapalap ni par o, indan irail: Komail meid jo lolekon. **50** O jota lamelame, me a mau on komail, aramaj ta men en kam kila aramaj akan, pwe kainok pokon ender lokidokila. **51** A kaidik jan pein i, me a katitiki met, a i me jamero lapalap ni par o, i ari kopada, me lejup pan kamataki kainok o. **52** A kaidik kainok eta, pwe a pil pan kapokon pena jeri en Kot akan, me muez pajan nin jat akan. **53** Jam ni ran o irail raparapaki en kamatala i. **54** lejup ap jolat kotikot jili janjal ren Juj oko, pwe a kotilan eu jat impan jat tan ni kanim eu ad a Epren, o kotikot ia ian jpwilim a tounpadak kan. **55** A paja en Juj oko me korendor, o me toto koeie jan nan jat karoj, kodalan lerujalem mon paja, pwen kamau pein irail. **56** Irail ari raparapaki lejup idedok nan pun arail, ni ar pokopokon nan im en kaudok: Da me komail lamelame, a jota pan ko don kamadip o? **57** A jamero lapalap o Parijär akan wiadar

kujoned eu, meamen me aja waja a kot ia, i en kajaleda, pwe ren jaikidi i.

12 PON wonu pon mon paja lejup kotilan Petanien, waja Lajaruj me melar, kaujon ia, me lejup kotin kamauredar jan ren me melar akan. **2** Irail ari kaonopada konot, pwe a en kotin kajipon re'rail; Marta papa, a Lajaruj amen irail me ian I kotikot ni tepel. **3** Maria ap wado paun en men kei eu, udan pil en narde, me kajampwalia, keiedi on ni aluwilu en lejup o limwieki a pwilipeipei aluwilu a; i am o me dir kila po en men kei. **4** ludaj ljkariot, amen ren jpwilim a tounpadak kan, nain Jimon, me pan panala i, ap indada: **5** Da men kei wet jota netilar, kareda denar jilepuki, ap nek on jamama kan? **6** Kaidik a pok on me jamama kan, me a idokki met, a pweki lipirap amen i, o jaunkanikid en moni, wewa moni, me aramaj kidar. **7** lejup ap kotin majani: Der mokidi on i! Pwe a kaonopadan ran en ai pan jaredi. **8** Pwe me jamma kan kin potopot re omail, a nai jota jota kin potopot re omail. **9** Juj oko me toto ari ajaer, me a kot waja o, irail ari kodo pweki lejup o pil, pwen kilan Lajaruj, me a kotin kamauredar jan ren me melar akan. **10** Jamero lapalap akan pil raparapaki, en pil kamela Lajaruj. **11** Pwe Juj oko toto kola o pojon lejup pweki i. **12** Mandan ran o aramaj toto, me toun ian kamadip o, lao ron, me lejup pan komail lerujalem, **13** Ap paledi ran tuka kan o koieila tu on i, nijnijida: Ojiana! Meid iajanai me kotido ni mar en Kaun o Nanmarki en Ijrael! **14** A lejup lao kotin majani ejel pul amen, ap kaipokedi poa, duen a intindier: **15** Der majak nain Jion jeripein! Kilan om Nanmarki kotido, kaipokedi pon nain ejel amen. **16** A jpwilim a tounpadak kan jota madan weweki meupukat. A lejup lao linanlar, irail ap tamanda meupukat, me indinidier duen i, o me ir wiai on i meupukat. **17** A pokon o, me ian i ni a kotin molipei Lajaruj jan nan joujou o, ni a kotin kamauredar i jan ren me melar akan, kadeid i. **18** lei me aramaj kokiieilan i, pwe irail ronadar, me a kotin wiadar kilel wet. **19** Parijär oko ap indada nan pun ar: Komail kilan, me komail jota kia wia meakot. Kilan, toun jat akan idauenla i. **20** Akai men Krik ian irail, me koda don kamadip o, pwen kaudok. **21** Mepukat ko don Pilipuj, men Petjaida en Kalilāa, poeki re a indada: Main, je men udial lejup. **22** Pilipuj ap kodo kaireki Andreaj, a Andreaj o Pilipuj kaireki lejup. **23** A lejup kotin jaben irail majani: Anjau leler, me Nain aramaj pan kilanlana. **24** Melel, melel i indai on komail, ma wan korn jo moredi on nan pwel o mela, a pan kelepatra, a ma a pan mela, a pan kaparapar wa toto. **25** Me pokepoke maur i, pan jalonal; a me tounmeteki maur i pal pa, pan diarada maur joutuk. (aiōnios g166) **26** Meamen papa ia, i en idauen iat A waja I mi ia, i waja me papa ia, pan pil mi ia. Ma meamen papa ia, i me Jam o pan kajapwila. **27** I ap lol olar, a da me I en inda? Jam kamaio wei jan ia anjau wet, ari jo, i me I koki don anjau wet. **28** Jam, kilanadana mar omul! Nil eu ap peidido jan nanlan indada: I kilinanadaer, o i pan pil kilinanada. **29** A aramaj akan me u jili me ronadar, indada: A nanjapwe. A akai indada: Tounlan amen me kajoia on i. **30** lejup kotin jaben majani: Kaidik pweki nai, me nil wet wiaukier a pweki komail. **31** Met anjau en kadeik en jappa wet. Met kaun en jappa et pan lokidokila. **32** A nai lao lanada jan jappa, i pan kainona don ia karoj. **33** I me a kotin kokop kidar duen a pan kamatala. **34** Aramaj akan jaben i: Je ronadar jan nan kapun o, me Krijtij pan potopotila, a idauen, kom kajoiaada, me Nain aramaj en kakaua. Ij Nain aramaj men et? (aiōn g165) **35** lejup ap kotin majani on irail: Marain mi re omail anjau kij. Weweid, ni anjau marain mi re omail, pwe rotorot ender kono komail edi. Pwe me kin weweid nan rotorot, kin jaja waja, me a ko on ia. **36** Pojon marain, ni a mimi re omail, pwe komail en jeri en marainla. lejup kotin majani meupukat, ap kotila karukila pein i jan irail. **37** A i me kotin wiadar kilel toto mo'rail, ari

jo, irail jota pojona i, 38 Pwe kokop en jaukop lejaja en pwaida, me a majani: Kaun o, ij me pojona at kajoi? O ij me lim en Kaun kajanjal on? 39 Irali jota kak pojona, pwe lejaja pil katitiki: 40 A kotin karotonala maj arail o kakekaluakala monion arail, pwe ren jo kilanki maj arail, o ajaki monion arail, o wukila, o l en kakel ir ada. 41 Mepukat lejaja majanier, ni a kilaner a linan o katitiki i. 42 Ari ren jaumaj lapalap me toto, me pojona i, a pweki Parijär akan re jota ponaja i, pwe ren der lokidokila jan nan jinakoke. 43 Pwe re mauki konekon ren aramaj akan mon konekon ren Kot. 44 lejuj kotin kapitie laudeada majani: Me pojona ia, kaidin nai, me a kin pojona, a me kadar ia dor. 45 A me kilan ia, a pil kilan, me kadar ia dor. 46 I kodon kamarauni jappa, pwe amen amen me pojona ia, ender mimieta narn rotorot. 47 A ma meamen ron ai padak kan, ap jota apapwali, I jota kin kadeikada i, pwe I jota kodon kadeikada jappa, a pwen kamaruida jappa. 48 Me kaje ia la o jo oke ai padak kan, nan kadeikapa mia: Ai padak, me I kida, i me pan kadeikada i ni ran nik o. 49 Pwe I jota padaki wei jan pein nai. A Jam, me kadar ia dor, i me ki on ia er kujoned eu, me I en inda o padakieki. 50 O I aja, maur joutuk a kujoned o. Ari, karoj me I padaki wei, I kin padaki duen Jam majani on ia. (aiōnios g166)

13 MON kamadip en paja lejuj lao kotin manier, me anjaun a pan kotila jan jappa, kotila ren Jam a korendor, duen a kotin kupuramauki japwilim a kan, me mi jappa, iduen a kotin kupura irail lel imwi, 2 Ni ar kotin kajipon anjau me tewil ki on er nan monion en ludaj ijkariot nain Jimon, en panala i. 3 lejuj lao kotin manier, me Jam kotiki oner ni lim a kan meakaroj, o me a kotido jan ren Kot, o me a pan kotila ren Kot, 4 Ap kotida jan ni kajipon, kotikidi japwilim a likau en liki ap ale dauel eu pirakidi pein i, 5 A wutoki pil nan dal, ap pikikidi widen nā en jpwilim a tounpadak kan, o limwieki dauel, me a piraki pena. 6 A lao kotin lel Jimon Petruj, a ap potoan on i: Main, re pan kotin widen nā i kat? 7 lejuj kotin jaben majani on i: Koe kin jaja, me I wia metet, a mur koe pan ajala. 8 Petruj potoan on i: Re jota pan kotin widen nā i kat kokolata. lejuj kotin jaben i: Ma I jota widen uk, nan jota pwaij om re i. (aiōn g165) 9 Jimon Petruj ap potoan on i: Main, kaidin nā eta, a pil pa o mon aii! 10 lejuj kotin majani on i: Me duduer, jolar mau on omiori o opinok, pwe a makelekel, a nā eta, me pan wideut; komail me makelekel, a kaidin karoj. 11 Pwe a kotin mani, me pan panala i; i me a kotin majaniek: Kaidin komail karoj me makelekel. 12 A lao kotin widener nā ar akan, a kotin pur on jpwilim a likau en liki. A pil kajipokedi ni tepel majani on irail: Komail ajaer me I wiai on komail er? 13 Komail kin adane kin ia Jaunpadak o Kaun, ari me pun, pwe iei nai. 14 Ari, ma nai, Kaun o Jaunpadak widen nā omail, komail ari pil widen nā omail pena. 15 Pwe I ki on komail er janjal mau eu, pwe komail en kaalemoni ia, o wia, duen I wiai on komail. 16 Melel, melel I indai on komail, ladu me jota laude jan a jaumaj, de me pakadarado me jota laude jan me kadarado i. 17 Ma komail aja mepukat, komail meidai pa, ma komail wiada. 18 Kaidin komail karoj, me I indinda. I aja, me I piladar. A pwe kijin likau en pwaida: Me ian ia kankan prot, kin tiaki ia di. 19 Anjau wet I indai on komail mepukat mon a pan wiaui, pwe a lao wiaui, komail en pojona, me nai i. 20 Melel, melel I indai on komail, meamen me kajamo, me I kadar wei, kin kajamo ia, a me kin kajamo ia, kin kajamo, me kadar ia do. 21 lejuj lao kotin majani wei mepukat, ap kupurola kadeade majani: Melel, melel I indai on komail, amen komail pan pan ia la. 22 Japwilim a tounpadak kan ap joupei pena o jaja, ij i, me a kotin majaniek. 23 A amen jpwilim a tounpadak kan, me lejuj kotin kupura mauki, momod ni tepel impan lejuj. 24 Jimon Petruj ap olol on i, en idok, ij i me a kotin majani. 25 I ap kai on pan kupur en lejuj potoan on i: Main, ij i? 26 lejuj kotin jaben: lei i, me I pan ki on kijin prot i lao kaduedier

nan dal o. A lao kotin kaduedier kijin prot o, a kotiki on ludaj ijkariot nain Jimon. 27 A lao tunolek kijin prot o, Jatan ap tilon lole. lejuj ap kotin majani on i: Wiada madan, me koe pan wiada! 28 A jota, ren me momod ni tepel, aja, da me a kotin majaniek on i met. 29 Pwe akai kiki on, me lejuj kotin majani on i: Netie don kitail kapwa en kamadip o, de a en ki on me jamama ko meakot, pwe a kin wewa ed en moni. 30 A lao tunoler kijin prot, ap madan pedoi wei, a waja ponier. 31 A lao pedoi janer, lejuj ap kotin majani: Nain aramaj ari linanlar, o Kot me linana kilar i. 32 Ma Kot linan kilar i, Kot ap pan pil kalinanaki pein i. A pan madan kalinanada i. 33 Jeri ko, I pan ieian komail anjau kij, komail pan rapa kin ia, a duen I indai on Juj akan: Waja me I pan kola ia, komail jota pan kak on. I duen I pil indai on komail anjau wet. 34 I ki on komail kujoned kap eu, pwe komail en poke pena, duen I pok on komail er, iei duen komail en poke pena! 35 Pwe i me karoj pan ajaki, me komail ai tounpadak kan, ma komail limpok pena. 36 Jimon Petruj potoan on i: Main, re pan kotila ia? lejuj kotin jaben i: Waja me I pan kola ia, koe jota kak idauen ia anjau wet, a koe pan idauen ia eu ran. 37 Petruj potoan on i: Main, da me i jo kak idauen ir ki met? I pan kajela maur i pweki komui. 38 lejuj kotin majani on i: Koe pan kajela maur om pweki nai? Melel, melel I indai on uk, mon malek pan kakorot, koe pan kamam kin ia pan me jili pak.

14 MONION omal der padau! Komail kin pojona Kot; en pil pojona ia! 2 Nan tanpaj en Jam ai pera toto mia. Ma jo I pan indai on komail. Pwe I kokolan kaonopada deu'mail, 3 Ma I kola kaonopada deu'mail, I pan puredo, uk komail don ia. Pwe waja I kin mi ia, komail en pil mi ia. 4 A komail aja, waja I kola ia, o komail aja al o. 5 Tomaj potoan on i: Main, je jaja, waja re pan kotila ia, o pala je pan aja al o? 6 lejuj kotin majani on i: Nai me al, o melel, o maur, jota me kak kodon Jam, ma jo nai. 7 Ma komail aja ia er, komail pil aja Jam ai. A komail aja i jan anjau wet kokolata o kilanadar i. 8 Pilipuj potoan on i: Main, kin kajale don kit Jam, kit ap pan nenenal! 9 lejuj kotin majani on i: Pilipuj, I ieian komail er anjau warai, a koe jo wewe kin ia? Me kilan ia er i me kilanadar Jam. A iaduen om indada: Kajale on kit Jam? 10 Koe jo kamelele, me nai podidi on Jam o Jam podidi on ia? A padak kan, me I ki on komail, kaidin pein ai, a en Jam, me mi re i, i me kin wiawia dodek pukat. 11 Kamelele ia, nai podidi on Jam, o Jam kin podidi on ia; a ma jo, komail kamelele ia pweki ai wiawia kan. 12 Melel, melel I indai on komail, meamen pojona ia, a pil pan wiawia dodek kan me I kin wiawia, o a pan wiada, me lapa jan mepukat, pweki I kokola ren Jam. 13 A meakot komail pan poeki ni ad ai, iei me I pan wia, pwe Jam en linana kida Na. 14 Ma komail pan poeki maekot ni ad ai, I pan wia. 15 Ma komail pok on ia, en kapwaiada ai kujoned akan! 16 A I pan poeki ren Jam, a i me pan porone don komail amen jaunkamait, pwen mi re omail kokolata. (aiōn g165) 17 Nen en melel, me jappa jo kak ale, pwe re jota kilan i pil jota aja i. A komail aja i pwe a kin mi re omail, o a pan mi lol omail. 18 I jota pan mueid on komail, en japooupou, I pan ko don komail. 19 Anjau kij jappa jolar pan kilan ia, a komail kin kilan ia. Nai me maur, o i me komail pil pan memaureki. 20 Ni ran o komail pan aja, me nai podidi on Jam ai o komail podidi on ia o nai on komail. 21 Me aleer ai kujoned akan o kapwaiada, iei me kin pok on ia, a me kin pok on ia, kin konekon ren Jam ai, a I pan pok on i, o kajanjale on i pein nai. 22 ludaj, kaidik ijkariot, potoan on i: Main, iaduen re pan kotin kajanjale on kit pein ir, a on jappa jo? 23 lejuj kotin jaben majani on i: Ma meamen pok on ia, a pan kapwaiada ai padak kan, a Jam ai pan pok on i, a je pan ko on re a kaukaujone re a. 24 A me jo pok on ia, jota kin kapwaiada ai padak kan. A kaidik ai padak, me komail kin ron, a en Jam o, me kadar ia dor. 25 Mepukat I padaki on komail er ni ai mi re omail. 26 A jaunkamait,

Nen jaraui, me Jam o pan poronedo ni ad ai, i me pan kawewe on komail meakaroj o kataman kin komail me I padaki on komail er. 27 I mueid on komail popol. Ai popol me I ki on komail, kaidin duen jappa kikida, me I ki on komail. Monion omail der patau, pil der majak. 28 Komail ronadar, me I lundai on komail er, I koko wei o pan pure don komail. Ma komail pok on ia, komail pan perenki, me I kokola ren Jam, pwe Jam o me lapa jan ia. 29 Anjau wet I lundai on komail er mepukat, mon a pan wiawu, pwe a lao wiawu, komail en pojon. 30 I jolar pan kajokajoi toto on komail, pwe kaun en jappa o kokodo, a jota a meakot re i. 31 A pwe jappa en aja, me I kin pok on Jam, o me I kin wiawia duen me Jam majani on ia er, kitail en uda kokowei!

15 NAI wain melel pot, a Jam ai jaumat. **2** Ra karoj, me podidi on ia, ap jota wa, a kin lepuke jan, a karoj me wa, a kin koko, pwen wa totola. **3** Komail ari makelekel kidar padak, me I ki on komail er. **4** Komail podidi on ia o nai on komail. Ra jota kak pein wa, ma a jo podidi on wain, iduen komail, ma komail jo podidi on ia. **5** Nai wain pot, a ra kan komail. Me podidi on ia o nai on i, iei i, me kin wawa toto; pwe komail jota kak wia meakot ma jota nai. **6** Meamen jo podidi on ia, pan lokidokila dueta ra, ap monedi; aramaj kin waja ir pena, kaje ir ala nani iai, ir ari pan ronala. **7** Ma komail podidi on ia, o ai padak kan podidi on komail, komail pan poeki meakot, me komail mauki, a a pan pwai on komail. **8** Nan i me Jam ai kalinana kila, omail wawa toto, o komail pan wiala ai tounpadak kan. **9** Due Jam o pok on ia er, iduen I pil pok on komail; komail podidi on ai limpok! **10** Ma komail pan peiki on ai kujoned akan, komail pan podidi on ai limpok, duen I kin peiki on en Jam ai kujoned akan, o podidi on a limpok. **11** Mepukat I padaki on komail er, pwe ari peren en podidi on komail, o omail peren en unjokela. **12** Nan iet ai kujoned: Komail en poke pena, duen i pok on komail er. **13** Jota me a limpok laude jan met, me pan muedil kila maur i komopeka kan. **14** Komail me komopeka i, ma komail wiawia, me I indai on komail. **15** I jolar kaadaneki komail ladu, pwe ladu jaja, me a jaumaj kin wia. A I kaadane kin komail komopeka i kan, aki I kajale on komail er karoj, me I ronadar jan ren Jam ai. **16** Kaidin komail me pil ia dar, a nai me piladar komail o kilele on komail, en kokowei kapareda wa, o omail wa en mimieta, pwe karoj, me komail pan poeki ren Jam ni ad ai, a pan kotiki on komail. **17** A iet me Ipanau kin komail, komail en poke pena! **18** Ma jappa kailon kin komail, komail en aja, me a kailon kin ia mo omail. **19** Ma kijan jappa komail, jappa pan pok on me a; a komail kaidin kijan jappa, pwe I pil komail dar jan jappa, iei me jappa kailon kin komail. **20** Tamatamanda kajoi o, me I kajoi on komail er: Ladu me jota laude jan a jaumaj ma re kame ia er, re pil pan kame komail. A ma irail pan kapwaiada ai padak, re pil pan kapwaiada omail. **21** A mepukat karoj re pan wiai on komail pweki ad ai, aki ar jo aja me kadar ia dor. **22** Ma I jo kodo o padaki on irail, nan jota pan dip arail, a met jota peikid pan dip arail. **23** Me kailon kin ia, pil kin kailonki Jam ai. **24** Ma I jo wiadar dodok kan nan pun arail, me jota amen wiadar, nan jota pan dip arail. A met irail kilaner o kailon kin ia er o pil Jam ai. **25** A mepukat wiauier pwe majan o en pwaida, me intindier nan arail kapun: Iral kailon kin ia, a jota karepa. **26** A jaunkamait lao kodoer, me I pan kadarado jan ren Jam, iei Nen en melel, me kin kodo jan ren Jam, i me pan kadele nai. **27** A komail pil pan kadele, pwe komail ian ia er jan ni tapiro.

16 MEPUKAT I padaki on komail er pwe komail der makarada. 2 I rail pan kaje komail la jan nan jinakoke, a eu anjau kokodo, meamen kame komail la, pan kiki on, me a papa Kot. 3 A mepukat re pan wiai on komail, pweki ar jaja Jam o nai. 4 A mepukat I padaki on komail er, pwe anjau lao leler, komail en

tamanda, me I indai on komail er. A mepukat I jota indai on komail er ni tapi o, pwe I ieian komail. 5 A met I kola ren me kadar ia do, a jota amen komail kin idok re i: la waja kom pan kola ia? 6 A pweki ai padaki on komail mepukat, monion omail me dir en injenjued. 7 Ari jo, I kajoi on komail melel, me mau on komail I en kola. Pwe ma I jo kola jaunkamait jota pan pwara don komail. A ma I kola, I pan kadarona don komail i. 8 A i lao kodo, a pan kajau on jappa dip, o pun, o kadeik. 9 Duen dip, pweki irail jota pojon ia. 10 Duen pun, pweki I kola ren Jam, o komail jolar pan kilan ia. 11 A duen kadeik o, pweki kaun en jappa wet me pakadeikadar. 12 I men padaki on komail me toto, a met komail jota kak on. 13 A Nen en melel lao pwarado, a pan padaki on komail melel akan karoj. Pwe a jota pan padaki wei jan nan pein i, a meakot a pan ron, i me a pan indada. O a pan kajale on komail meakan me pan wiaui. 14 A pan kalinana ia da, pwe a pan ale me ai o kajale on komail. 15 Japwilim en Jam meakaroj, iei me pil udan ai. I me I indakier, me a pan ale me ai o kajale on komail. 16 Murin anjau kij komail jolar pan kilan ia; o pil murin anjau kij, a komail pan kilan ia, pwe I kola ren Jam. 17 Japwilim a tounpadakai kip ap indada nan pun ar: Dakot met, me a kotin majani on kitail: Murin anjau kij komail jolar pan kilan ia, o pil murin anjau kij, a komail pan kilan ia, pwe I kokola ren Jam? 18 Irail ap indada: Dakot murin anjau kij, me a kotin majanieki? Kitail jota weweki, me a kotin majani. 19 A lejui kotin ani, me re men idok re a, ap kotin majani on irail: Komail kakaaki nan pun omail, me I indada: Murin anjau kij komail jolar pan kilan ia, o pil murin anjau kij, a komail pan kilan ia. 20 Melel, melel I indai on komail, komail pan janejan o mamaiei, a jappa pan pereperen; komail pan mamauk, a omail mauk pan wiki on popul. 21 Li o ni a pan naitik kin injenjued, aki a anjau leler; a a lao naitikidier jeri o, a jolar kin tamanda a injenjued, aki a peren kida, me aramaj amen ipwidu on jappa. 22 Pil dueta komail kin injenjued anjau wet. A i pil pan kilan komail o morion omail pan pereperen. A jota me pan atia jan komail omail peren. 23 A lao ni ran o komail jota pan idok re i meakot. Melel, melel I indai on komail, ma komail pan poeki meakot ren Jam ni ad ai, a pan kotiki on komail. 24 Jan maj kokodo komail jota poeki meakot ni ad ai. Poeki, a komail pan ale; pwe omail peren en unjokela. 25 Mepukat I padaki on komail er ni karajeraj akan. A eu anjau kokodo, me I jolar pan padapadak ni karajeraj, pwe I pan janjal padaki on komail duen Jam. 26 Lao ran o komail pan poeki ni ad ai. A i jota indai on komail, me I pan kapakapa kin komail ren Jam. 27 Pwe Jam pein pok on komail, pweki komail pok on ia er o kamelele, me I kodo jan ren Kot. 28 I kodo jan ren Jam o kodido jappa; I pil kokola jan nin jappa, kokola ren Jam. 29 Japwilim a tounpadak kan potoan on i: Majani, anjau wet re kin kotin janjal padaki on kit o jolar ni karajeraj. 30 Kit ap ajaer, me re kin manier meakaroj, o re jota mau on, amen en idok meakot re omui. I me je pojonki, me re kotido jan ren Kot. 31 Lejui kin jaben irail: Komail pojonalr met? 32 Kilan, anjau kokodo, ari a leler, me komail pan kamueit pajan, amen amen nan udan deu a o kaje ia la. I ap pan kelep; ari jo, I jota kin kelep, pwe Jam o ieian ia. 33 Mepukat I padaki on komail, pwe komail en popole kin ia. Nan jappa komail kin kaloklok, ari in, komail popol, pwe I kalenderdier jappa.

17 IEJJU kotin majani wei mepukat, ap kotin majanda nalan majani: Jam ai, anjau o leler, en kalinanada japwilim omui Ol, pwe japwilim omui Ol en pil kalinanada komui. **2** Duen komui kotiki on i er manaman, en poedi uduk karoj, pwe a en ki on karoj, me komui ki on i er, maur joutuk. (aiōnios g166) **3** A iet maur joutuk: Ren aja komui la, me komui ta Kot melel, o lejūj Krijtuj, me komui kadarador. (aiōnios g166) **4** I kalinanada komui dar nin jappa, I kanikialar dodok, me komui kotiki don ia, I en wiada. **5** A met Jam ai, kom kotin kalinana kin ia nein omui linan, me Ulinanakir, ni ai

mi re omui, ni jappa jaikenta mia. 6 I kajajale on aramaj akan mar omui, me komui ki on ia er jan nin jappa. Iral udan noumui, a komui ki on ia er irlai; a re kin kapwaiada omui majan. 7 A met re ajalar, me karoj, me komui ki on ia er, pwili jan komui. 8 A majan akan, me komui ki on ia er, i me I ki on irlai er, o irlai aleer o wewekilar melel, me I pwarado jan komui, o re pojonal, me komui kadar ia dor. 9 I kin kapakapa kin ir, I jota kin kapakapa kin jappa, a irlai, me komui ki on ia er, pwe noumui irlai. 10 Pwe karoj me ai, iei noumui; a karoj me noumui, iei ai o I linan kin irlai lar. 11 I jolar mi jappa, a mepukat mi jappa. I kola re omui. Jam ai jaraui, kanikid irlai ni mar omui, me komui ki on ia er, pwe irlai en me ta men dueta kita. 12 Ni ai mi re irlai, I nikid irlai er ni mar omui, me komui ki on ia er; I nikid irlai er; jota amen ir jalonalar, jeri jalonalara eta, pwe kijin likau en pwaida. 13 A met I koko wei re omui. I padaki wei mepukat nan jappa, pwe ai peren unjok en mi re'rail. 14 I ki on irlai er omui majan, o jappa kailon kin irlai er, pwe irlai kaidin kijan jappa, dueta, nai kaidin kijan jappa. 15 I jota kin poeki, komui en wa irlai jan nin jappa, a pwe komui en pera wei jan irlai me jued. 16 Irlai kaidin kijan jappa, dueta nai kaidin kijan jappa. 17 Kajaraui kin ir ala melel, pwe me melel omui majan. 18 Duen komui kadar ia don jappa, iduen I kadar ir alaen jappa. 19 I kajaraaula pein nai pweki irlai, pwe irlai kajaraui kila melel. 20 A kaidin mepukat eta, me I kapakapaki, a pil irlai, me pan pojona pweki irlai padak. 21 Pwe irlai karoj en me ta men, duen komui Jam podidi on ia o nai on komui, pwe irlai en pil me ta men re at, pwe jappa en pojona, me komui kadar ia dor. 22 A linan, me komui ki on ia er, I ki on irlai er, pwe irlai en me ta men, dueta kita me ta men. 23 Nai on irlai, o komui on ia, pwe re en jon laieu, pwe jappa en aja, me komui kadar ia dor, o pok on irlai, dueta komui pok on ia er. 24 Jam, I men, irlai, me komui ki on ia er, en pil mi waja, me I kin mi ia, pwe ren ududial ai linan, me komui ki on ia er, pwe komui pok on ia er mon jappa a tapidar. 25 Jam ai pun, jappa jaja komui, a nai me aja komui, a mepukat ajaer, me komui kadar ia dor. 26 O I kajale on irlai er mar omui. O I pan pil kajaleda i, pwe limpok ota, me komui poke kin ia er, en podidi on ir o nai on irlai.

18 IEJUJU lao kotin majanier mepukat, ap kotila palilan pil Kidron, o jpwilim a tounpadak kan ian i: Matuel eu mi waja o, me i o jpwilim a tounpadak kan kotilon on lole. 2 A ludaj me panala i, pil aja waja o, pwe lejui o jpwilim a tounpadak kan kin purepure waja o. 3 Ludaj lao aleer pokon o papa kan jan ren jamero lapalap o Parijär akan, ap kokiieila lamp, o jer akan, o kapwa en pei kan. 4 A lejui me kotin manier meakaroj, me pan pit i, kotiei won irlai majani on irlai: Ij me komail rapaki? 5 Re jaben i: lejui men Najaret. lejui kotin majani on irlai: Nai i. A ludaj, me panala i, pil u ian irlai. 6 lejui lao kotin majani on irlai: Nai i, re ap puioki jan, pupodi on nan pwel. 7 A pil kotin kainoma re irlai. Ij me komail rapaki? irlai inda: lejui men Najaret. 8 lejui kotin majani: I inda on komail er, me nai i. Ari, ma komail rapakin ia, en purewei jan mepukat! 9 Pwe lepen majan en pwaida, me a kotin majanier: Jota amen irlai, me komui ki on ia er, me jalonalara. 10 A Jimon Petruj, me na kodlaj mia, ap uja pajan, päleki en jamero lapalap a ladu, päle pajan jal a pali maun. A ladu o me ad a Malkuj. 11 lejui ap kotin majani on Petruj: Kapure on om kodlaj nan deu a! Da, dal o, me Jam o kotiki on ia er, i ender nim? 12 Ari, pokon o, o ar kaun, o papa en men Juj akan jaikidi lejui o jaliedi i. 13 O kalua maj ren Anaj, pwe i jam en Kaipaj a paud o jamero lapalap ni par o. 14 lei i Kaipaj, me inda on Juj oko: Me mau, aramaj ta men en kam kila aramaj akan. 15 A Jimon Petruj o pil amen tounpadak idauenla lejui. A tounpadak men et, me jamero lapalap ajaer, ian lejui kotilon on nan matuel en jamero lapalap. 16 A Petruj u liki impan wanin o. Tounpadak teio, me jamero lapalap ajaer,

pedoi jan kajokajoi on me jinjila wanin o ukelon on Petruj lole. 17 Jeripein o, me jinjila wanin, ap inda on Petruj: Kaidin amen ren tounpadak kan en aramaj men et koe? A inda: Nai jo. 18 A ludaj o papa kan u waja o, jaunda kijinai, pwe a kapau; irlai raneran ia, a Petruj pil ian u raneran. 19 Jamero lalalap ap kalelapok ren lejui duen jpwilim a tounpadak kan o duen a padak. 20 lejui kotin jaben i: I padapadak janjal on jappa; anjau karoj I kaukawewedar nan jinakoke o nan im en kaudok, waja me Juj oko karoj kin pokon pena ia; a jota man meakot, me I padak waja rir. 21 Da me kom peidokki re i? Kalelapok ren me ron ia er, me I padaki on irlai er, kilan, re aja, me I indada. 22 Ni en lejui a kotin majani met, amen jan ren papa ko, me uda impa, ap pikir jilan en lejui indada: Iduen om jaben on jamero lapalap? 23 lejui kotin jaben i: Ma ai lokaia jued, koe ap kadeki duen a jued, a ma me pun menda koe pikir ia? 24 A Anaj ap kadar wonjenjal ren jamero lapalap Kaipaj. 25 A Jimon Petruj u, raneran irlai ap inda on i: Ele koe pil amen a tounpadak kan? A kamamada indada: Nai jo. 26 Ladun jamero lapalap amen, me jauneki ol o, me Petruj pale jan jalona, ap indada: Kaidin koe me i kilaner re a nan matuel o? 27 Petruj ap pil kamamada. Malek madan kakorotada, 28 irlai ap kalua jan lejui ren Kaipaj, walau nan im en kadeik. Ari, me jankonai. A irlai jota pedelon on nan im en kadeik, pwe re de kajaminela pein irlai, pwe re en kak on tunole paja. 29 Pilatuj ap pedoi won re irlai indada: Da me komail karauneki aramaj men et? 30 irlai jaben indan i: Ma men et jota me jued amen, je jota pan panalan komui i. 31 Pilatuj ap majani on irlai: Pein komail ale i, kadeikada i duen omail kapun. Juj oka ap inda on i: A jota mœui on kit, jen kamela amen. 32 Pwe majan en lejui en pwaida, me a kotin majanieda, pwen kajaleda, duen a pan kamatala. 33 A Pilatuj pur on nan im en kadeik ekeredo lejui, kalelapok re a: Komui Nanmarki en Juj akan? 34 lejui kotin jaben i: Kom indada mepukat jan nan pein omui pam? De akai inda on komui duen nai? 35 Pilatuj jaben: Da, men Juj amen nai? Toun jap omui o jamero lapalap akan pana don ia komui; da me komui wiadar? 36 lejui kotin jaben: Ai wei kaidin men jappa et. Ma ai wei men jappa et, nan ai papa kan pan pepeita, pwe I ender pan panalan Juj akan; a kaidin ai wei anjau wet. 37 Pilatuj ap inda on i: Ari, Nanmarki amen komui? lejui kotin jaben: Komui me inda, me Nanmarki amen nai. I me I ipwikkidier o pwara kidon jappa pwe I en kadeki melel. Kijan melel akan kin roneron nil ai. 38 Pilatuj inda on i: Dakot melel? A lao indawai mepukat, ap pil pedoi on ren men Juj inda on irlai: I jota man diar dip a. 39 A tiak eu mi re omail, i en lapwada meamen ni paja. Komail jo men, i en lapwada komail Nanmarki en Juj akan? 40 irlai karoj pil weriwereda indada: Kaidik men et, a Parapaj! A Parapaj me lolap amen.

19 PILATUJ ap ale lejui wokida i. 2 A jaunpei ko irada el en tek eu, rap kidan pon kadokenmai o kapwataki i likau waitata. 3 Re ap kai don i indada: Ion Nanmarki en Juj akan! O re pikir jilan i. 4 Pilatuj ap pil pedoi inda on irlai: Kilan, i wa don komail i, pwe komail en aja, me i jota diaradar dip a. 5 lejui ap koteila, kapwataki el en tek o likau pup waitata. A inda on irlai: Kilan, Jon en aramaj o! 6 Jamero lapalap o papa ko lao udial i, irlai ap weriwereda indada: Kalopuela i! Kalopuela i! Pilatuj inda on irlai: Pein komail ale i kalopuela i! Pwe i jota diar dip a. 7 Juj oko jaben i: At kapun mia, a duen at kapun a pan kamatala, pwe a wiaki jpwilim en Kot pein i. 8 Pilatuj lao ronadar mepukat, ap majapwekadar kaualap, 9 O purelon on nan im en kadeik o, kalelapok ren lejui: Komui koti jan ia? A lejui jota kotin jaben i. 10 Pilatuj ap inda on i: Komui jota jaben ia? Komui jota aja, me i manaman on kapiti uk ala o pil manaman on kalopue uk ala? 11 lejui kotin jaben: Jota man om manaman en kaeo ia, ma a jo mœui on komui poa. Ari, dip en me pana ia don komui er

me lapa jan. **12** Ari, Pilatuj ap jon kapitila i, a Juj oko weriwered indada: Komui kaidin kompoke pan Jija, ma komui pan kapitila men et. Meamen kajapwiladan nammarki pein i kin palian Jija. **13** Pilatuj lao ronadar kajoi pukat ap kapwareda lejuj, kaipokedi pon deun kadeik, waja me adaneki Peppement, a ni lokaia en Ipru: Kapata, **14** A i ran en onop on paja impan auer kawonu. I ari majani on Juj oko: Kilan, omail Nammarki! **15** A re weriwereda: Jikenewei! Jikenewei! Kalopuela i! Pilatuj majani on irail: Da, i en kamela omail Nanmarki? Jamero lapalap akan jaben: Jota at nanmarki, Jija eta. **16** I ari panalan irail i, pwen lopuela. Rap koledi lejuj kaluala. **17** A pein i kotin wa a lopu, kotilan waja me adaneki wajan pondal, a ni lokaia en Ipru: Kolkata, **18** Waja re kalopuela i ianaki riamen, amen ni pali maun, a amen ni pali main, a lejuj nan pun ara. **19** Pilatuj ap pil wiadar intin eu, kakonei on pon lopu o. A iet intin: lejuj en Najaret, Nanmarki en Juj akan. **20** Juj akan me toto, me wadokedi intin wet, pwe waja lejuj kotin lopuela ia, me jalon kanim o. A intin o wiawier ni lokaia en Ipru o Krik o Latain. **21** Ari, jamero lapalap oko potoan on Pilatuj: Der intinedi: Nanmarki en Juj akan, a me a indada: Nai Nanmarki en Juj akan! **22** Pilatuj jaben: Me i intiniedier, i eta ai intin. **23** Jaunpei ko lao kalopuela lejuj, rap ale jpwilim a likau kan, lepuk pajan, wiakida pakij paieu, pakij eu on amen amen en jaunpei ko o pil jpwilim a jakit, me jo deidei pena, a pon ta jan poa lel pa. **24** Iraile ap kajoi nan pun arail: Kitail ender ter pajan i, a kadoropwaki, me pan aneki, pwe kijin likau en punala, me indinda: Iraile nek pajan ai likau kan nan pun ar o kadoropwa ai jakit. Iei me jaunpei ko wiakida mepukat. **25** A in en lejuj u ni tapin lopu en lejuj, o ri en in a Maria, en Kleopaj a paud, o Maria men Makdala. **26** lejuj lao kotin majani in a o tounpadak men u imp a me a kotin kupura mauki, ap kotin majani on in a: Li, kilan noum ol! **27** Ap kotin majani on tounpadak o: Kilan in om! Ari, jan ni auer ota tounpadak o awpali i. **28** lejuj lao kotin manier, me meakaroj nikier, ap kotin majanier: I men nim pilada, pwe kijin likau en punala. **29** A kajak mi waja o, me audeki pineka. Iraile kaduedi lim eu nan pineka, ki on ni alek apot, kidalan ni jilan i. **30** lejuj lao kotin uraker pineka, ap kotin majani: A nikier. I ari kotin kamotauidedi kadookenmai, kadalara nen e. **31** Juj oko ap poeki ren Pilatuj, me nā arail en katipit pajan o ren wijkij jan, pwe war arail ender lanelan nin lopu ran en japat. Pwe iei ran o ran en kaonop, pwe iei ran en japat o me lapalap. **32** Jaunpei ko ap kai on, katip pajan nā en me pali et o en me teio, me ian lopuelar. **33** A re lao kai on lejuj o diaradar, me a matalar, rap jota katip pajan aluwilu a kan. **34** A jaunpei men dokoki katieu pot panepan a; madan nta o pil kujekujewi. **35** A me uidal mepukat, kin kade o a kade me melel, o a aja, me a kin kade, iei me melel, pwe komail en pil pojon. **36** Pwe mepukat wiawier, pwe kijin likau en punala: Aluwilu a jota pan tip pajan. **37** O pil eu kijin likau kin inda: Iraile pan kankakil i, me re dokodi. **38** Murin mepukat lojep men Arimatis, tounpadak en lejuj amen, ari me rir, pweki a majak Juj oko, ap poeki ren Pilatuj, en mueid on i kalep en lejuj. Pilatuj ari mueid on i. I ari waiki jan kalep en lejuj. **39** Nikodemuj me poto don lejuj ni pon, pil kodo, wado paun epuki en potik en mire o aloj. **40** Iraile ap ale kalep en lejuj, kidimki pena likau linen kai ianaki pomau kan, duen tiak en Juj akan, ni ar kin jarepedi. **41** A waja me a kotin lopuela ia, matuel eu mia ia, a nam matuel joujou kap eu mia, me jaikenta amen jaredi ia. **42** I waja me ira nekidalda lejuj, pweki ran en kaonop en Juj akan, o joujou me koren.

20 Ni ran kaieu en wik Maria men Makdala pwara don joujou o nin joran, a jaikenta ran pajan, ap diaradar, me takai o katapur janer mon joujou o. **21** I ap tana wei, ko don Jimon Petruj o tounpadak teio, me lejuj kotin kupura mauki, indai on irail: Iraile wa janer Kaun o nan joujou o, a je jaja, waja re kidi on ia i. **3** Petruj

ari koieila o tounpadak teio ap ko don joujou o. **4** Ira wiaki eu tana wei, a tounpadak teio me madan mon Petruj lel joujou maj. **5** A lao itiokidi, ap kilanada likau linen wonon, ap jota pedelon on lole. **6** Jimon Petruj ap kokodo idauei i, ap pedelon on nan joujou o, diarada likau linen ko wonon. **7** O lim en pudo me pira a kadookenmai, me jota ian likau linen ko; a lim pena waja toror. **8** A tounpadak teio me tion don joujou o, ap pil ko on lole; i ari diarada o pojona. **9** Pwe ira kaikenta weweki kijin likau, me a en iajada jan a matala, **10** Tounpadak ko ap pur oner nan deu'ra. **11** A Maria u liki jal on joujou o Janejan. O ni a Janejan a poridi, kilanlon on nan joujou o, **12** Kilanada tounlan riamen momod ia, kapwateki likau pwetepwet, amen liman kadookenmai a amen liman aluwilu a kan, waja kalep en lejuj kotikot ier, **13** Ira ari majani on i: Li, da me koe Janejanki? A indai on irail: Aki irail wa janer ai Kaun, a i jaja, waja re kidi on ia i. **14** A lao indada met, ap joupei wei kilaner lejuj kotia u o jaja, me i lejuj. **15** lejuj kotin majani on i: Li, da me koe Janejanki? Ij me koe kin raprapaki? A kiki on, me i me jaumat o, ap indan i: Main, ma komui wa janer i, indai on ia, waja komui kidi on ia i, i ap pan wala jan i. **16** lejuj ap kotin majani on i: Maria! I ari joupei on, potoan on i: Rapuni! let wewe: Jaunpadak. **17** lejuj kotin majani on i: Der jair ia, pwe I kaikenta pwarala ren Jam ai, a kola ren ri ai kan, kaire kin irail, I kokodala ren Jam ai o Jam omair, ren ai Kot o omair Kot, **18** Maria men Makdala kodo kaireki tounpadak kan, me a kilanadar Kaun o, o me a kotin majani on i mepukat. **19** Lao nin jautik en ran ota, ni ran kaieu en wik, ni warim ko me ritidier, waja tounpadak kan pokon pena ia, pweki ar majak Juj oko, lejuj ap kotido u nan pun arail, majani on irail: Komail popol! **20** A lao majaniali met, ap kajale on irail lim a kan o panepan a. Tounpadak kan ap perenda ni ar kilanada Kaun o. **21** lejuj ap pil kotin majani on irail: Komail popol! Duen Jam o kadar ia do, iduen i kadar komail la. **22** A lao majanier met, ap nidi on irail majani: Komail ale Nen jarau! **23** Me komail pan lapwada dip ar akan, re lapwadar; o me komail katenedie dip ar akan, pan temedier. **24** A Tomaj amen ekriamen, me adaneki Didimoj, jota ian irail, ni lejuj kotin pwarador. **25** Tounpadak teio ap indai on i: Je kilaner Kaun o. A i me indai on irail: Ma i jota pan kilan lip en mata nan lim a kan, o kilon on nan lip en mata jondi en pa i, o kilon on pa ni panepan a, i jota pan pojon. **26** Murin ran walu jpwilim a tounpadak kan pil pokon pena, o Tomaj ian irail. Wanim ko lao ritidier, lejuj ap kotido, u nan pun arail majani: Komail popol! **27** Ap kotin majani on Tomaj: Kido jondin pa om o kilan pa i kat, o kido pa om, kilon on nan panepan ai, o der jopojon, a pojona! **28** A Tomaj jaben indan i: Ai Kaun o ai Kot! **29** lejuj kotin majani on i: Pweki om kilan ia er, koe pojona kilar, a meid pal, me kaikenta kilan ap pojona. **30** Kilel tote me jo intinidier nam puk wet, me lejuj kotin wiadar nan pun en jpwilim a tounpadak kan. **31** A mepukat me intinidier, pwe komail en pojona, me lejuj me Krijtuj jpwilim en Kot Ol. O komail en pojona ap aneki maur pweki mar a.

21 A MURIN mepukat lejuj pil kajale on tounpadak kan pein i pon le en Tiperiaj; a iet duen a kajaledar: **2** Jimon Petruj o Tomaj, me adaneki Didimoj, o Natanael men Kana nan Kallilāa, o nain Jepedāu ol oko, o pil jpwilim a tounpadak riamen me pokon pena, **3** Jimon Petruj indai on irail: I pan kola laid. Iraile indai on i: Je pil pan ian uk. Iraile ari koieila, kereda pon kijin jop pot. A ni pon o re jota jaikida meakot. **4** A lao waja ranier, lejuj ap kotikot ni oror, a jpwilim a tounpadak kan jaja, me i lejuj. **5** lejuj ap kotin majani on irail: Jeri ko, jota kan omair? Re jaben i: Jota. **6** A kotin majani on irail: Kaduedi uk o pali maun en jop o, a komail pan diarada. Iraile ap kaduedi; re ap jolar kak apiada pweki mam toto. **7** Tounpadak o, me lejuj kotin kupura mauki, ap indai on Petruj: Iraile Kaun o. Jimon Petruj loa ronadar, me i Kaun o, ap pira on a jakit

en liki pwe a kilijo, ap lujedi on nan le o. **8** A tounpadak tei kan jeieji kodo nan kijin jop, pwe re jo doo jan jap o, ele tipon en pa riepuki, urakido uk o mam oko. **9** Irail leler jap, rap diaradar kijinjai o mam oko mi poa o prot. **10** lejuj ap kotin majani on irail: Wado kijan jaik omai! **11** Jimon Petruj ap koda waikelon don nan jap uk o, me dir en mam kalaimun epuki limek jilimen; mam me toto, ari jo, uk jota olar. **12** lejuj kotin majani on irail: U kodo mana! A jota amen ren tounpadak kan kak idok re a: Ij komui? Pwe re ajaer, me i Kaun o. **13** lejuj ap kotido limada prot, nek on irail o pil mam oko. **14** A i me kajilepak en lejuj a kotin kajale on japswilim a tounpadak kan pein i, murin a iajada jan a matalar. **15** Irail lao manaer, lejuj ap kotin majani on Jimon Petruj: Jimon, nain lona, koe kin pok on ia mon mepukat? A i potoan on i: Ei Main, ir me mani, me i kin pok on ir. A kotin majani on i: Apwali nai jippul akan! **16** A pil majani on i kariapak: Jimon, nain lona, koe kin pok on ia? A jaben i: Ei Main, ir me kotin mani, me i kin pok on ir. A kotin majani on i: Apwali nai jip akan! **17** A kotin majani on i kajilepak: Jimon, nain lona, koe kin pok on ia? Petruj ap mamaukai a peidok pan jilepak: Koe pok on ia? A potoan on i: Main, ir me kotin mani meakaroj, re kotin mani, me i kin pok on ir. lejuj kotin majani on i: Apwali nai jip akan! **18** Melel, melel I indai on uk, ni om manakap koe pein pirai uk pena, ap alu wei waja, me koe mauki. A koe lao likailapala, koe nek kida wei pa om akan, a amen pan pirai uk edi o kalualan waja, me koe kan kola ia. **19** I me a kotin kokop kidar, duen a pan kapinaki Kot a matala. A lao kotin majanier met, ap majani on i: Idauen ia! **20** Petruj ap joupewi, kilan tounpadak o idauen ira, me lejuj kotin kupura mauki o me pil mi pan kupur a ni kamadip o kalelapok: Main, ij i, me pan pan komui ia? **21** Petruj lao kilaner i, ap indai on lejuj: Main, menda men et? **22** lejuj kotin majani on i: Ma I mauki, a en mimieti I lao puredo, menda re om? Koe en idauen ia! **23** Kajoi pot et ap loloki jili nan pun en jaulan kan, me dene tounpadak o jota pan mela. A lejuj jota kotin majanier, me a jota pan mela, a: Ma I mauki, a en mimieti I lao puredo, menda re om? **24** Iet tounpadak, me kadele mepukat o intiniedier mepukat; a je aja, me a kadele me melel. **25** A jon toto, me lejuj kotin wiadar a ma irail karoj pan intinidi, i lamelame, me jappa jota itar on koledi puk kan, me pan intinidi.

Wiawia

1 MAIN Teopiluj, i wiadar tapin kajoi duen meakan, me lejuj kotin tapiadar, duen a wiawia o kaukawewe karoj. **2** Lao lel ran en a peukedala mon a kotin kakalik on wanporon akan, me a kotin piladar ren Nen jaraui, **3** Me a pil kotin kajanjale on pein i ieiaj ki kilel meiel toto murin a kalokolok o a pwara don irail ran paeijok o kapakaparokeki duen tiak en wein Kot. **4** A ni a kotikot re'rail, a kotin kakaliki on irail, ren der kowei jan lerujalem, a ren auiaui, inau en Jam lao pwaidar, me komail rona jan ia er. **5** Pwe loanej wiapaptai ki pil, a komail pan paptai kila Nen jaraui ni eu ran me koren. **6** Irail lao pokon penaer, rap kalelapok re a potoan on: Main, anjau wet re pan kotin kapure don Ijrael wei o? **7** A kotin majani on irail: Menda re omail, en aja anjau de auer, me Jam okila nan pein a manaman? **8** A komail pan ale manaman en Nen jaraui, me pan di po omail; komail ap pan ai jaunkadade kan nan lerujalem, o ludää pon o Jamaria, o lel won irepan jappa. **9** A lao majanier mepukat, ap peukedalar ni ar kankakil, pali en dapok pali idandalar i jan mon maj arail. **10** Ni ar kilekilan nanlan, ni anjau a kotidala, kilan, ol riamen mi nan likau pwetepwet, kotikot re'rail. **11** Me pil majani: Ol en Kalilää komail, da me komail jarakidan nanlan? lei lejuj, me peukedalar nanlan jan komail, a pan kotin puredo, duen komail udialer a kotidala. **12** Irail ap purelan lerujalem jan dol o, me ad a Oliwe, me koren ion lerujalem: a doo jan al en japat pot. **13** Irail lao kotilon on, ap kotidan nan pera poa, waja re kin kotikoteta, irail karoj: Petruj, o loanej, o lakopuj, o Andreaj, o Pilipuj, o Tomaj, o Partolomäu, o Matäu, o lakopuj hain Alpäuj, o Jimon Jelotej, o ludaj ri en lakopuj. **14** Mepukat karoj wiaki eu podidi on kapakap, li akai pil ian irail, o pil Maria in en lejuj o ri a ol akan. **15** Ni ran oko Petruj ap uda nan pun en jaulan kan majani (irail me impan epukiriek): **16** Ri ai kan, kijin likau en punala, me Nen jaraui kalokaia ki Dawid maj o iran ludaj, me karedo, me jaikidi lejuj oko. **17** Pwe a pil wadawad on kitail, er o aleer pwaj a dodox wet. **18** Nan ol men et pwaine kidar pwain en a japun jau eu, a ni a dikaudi, ap lop pajan o kananaran kaped a ap poie jan. **19** Toun lerujalem karoj ajada met. Ari, jau o adanekila akeldama ni pein arail lokaia; iet wewe: Jap en nta. **20** Pwe a intinidier nan puk en pajml: Im a en lijelipinala o jolar, me pan kaujon lole, a amen me pan ale a koa. **21** Ari, amen jan ren ol akan, me poden ian kitail er, ni anjau me Kaun lejuj kotikot re atail, **22** Jan ni muein paptai en loanej kokodo lel ni ran o, me a kotin peukada jan kitail er, pan ian kitail wiala jaunkadade en a kotin iajada. **23** Irail ari kileledi riamen: Iojep iei Parjapaj, me pil ad a lojtoj o Matiaj. **24** Irail ap kapakap majani: Main, ir me kotin mani monion en amen amen, re kotin kajanjaleda, ij me re kotin pilada ren me riamen et, **25** Pwe i en ale pwaj a dodox wet o koa en wanporon, me ludaj pupe jan, pwen kolan deu a. **26** Irail ap kadoropwada. A doropwa ko on Matiaj; i ari ian wadawad on wanporon ekamen oko.

2 RAN en pentikoj lao leler, irail karoj kot pena waja ta kij. **2** A madan nil laud eu likamata nil en melimel peidido jan nanlan o kadirela im o waja, re kot pena ia. **3** A lo jiraneran akai likamata kijinjai pwarodo jokedi pon amen amen. **4** Irail karoj ap dire kila Nen jaraui ap pikikidi padaki wei ni lokaia toror, duen Nen kotin kamajan irail ada. **5** Men Juj, ol lelapok ko jan nan wei karoj pan lan kaikairu lerujalem. **6** Irail lao roner duen mepukat karoj, ap pokon penaer o puriamu kila, aki amen amen roner udan a lokaia. **7** Irail karoj poneponeki o puriamu ika: Kilan, kaidin mepukat karoj men Kalilää, me kin padapadak? **8** A daduen, kit kin ron irail amen amen ni udan nil atail? **9** Men Partien, men Medien, men

Elam, o toun Mejopotamien, o ludää, o Kapadojien, o Pontuj, o Ajien, **10** O Priken, o Pampilien, o Äkipten, o liman Lipien; jalon Kirene, o men Rom, me mi waja et, karoj Juj oko o Projelit oko, **11** Men Kreta o men Arapien, iaduen kitail kin ron kin irail udan nil atail ar katitiki manaman en Kot akan? **12** Irail karoj ari pinidar o ponepondar, indada nan pun arail: Dakot met? **13** Akai lalaue indada: Irail dire kila wain kap. **14** A Petruj ianaki ekamen oko ap kotida, kapitie laudedia majani on irail: Ol en ludää kan o komail karoj, me kaujon lerujalem, komail en aja duen met, o komail ron maj ai padak! **15** Pwe mepukat kaidin jakaular, duen omail kiki on, pwe apton auer kajilu en ran wet; **16** Pwe iei mepukat, me lolok ren jaukop loel: **17** Kot kin majanier: Ieteten me pan wiaui ni imwilan ran akan: I pan kamoredi Nen i pon uduk karoj. Noumail ol o li akan ap pan deideikop, o noumail manakap akan pan kilekilan kaudial akan, o noumail di ma kan pan auramenda; **18** A ni ran oko I pil pan kamoredi Nen i pon ai ladu o lido kan, rap pan deideikop. **19** O I pan kapwareda manaman akai nanlan pali poa, o kilel akai nin jappa pali pa: Nta, o kijinjai, o adinjai; **20** A katipin pan wukila rotorotala, a jaunipon pan wiala nta mon ran lapalap o linan en Kaun o pan pwarado. **21** O a pan wiaui ma meamen likwir on mar en Kaun o, a pan dorela. **22** Ari ol en Ijrael, komail ron kajoi pot et: lejuj men Najaret Ol amen, me Kot kin kilele kidar nan pun omail dodok kelail akan o manaman akan, o kilel akan, me Kot kin wiaki i nan pun omail, duen me komail pein aja; **23** I lao panalar duen kupur en Kot erpit, komail ap jaikikidi pa en me japun kan, ap pajuredi on ni lopu o kamatalar. **24** I me Kot kin kaiajadar, ni a kotin lapwoda jal en a matala, pwe a jota kak on, en kolekol i. **25** Pwe Dawid majanier duen i: I ninar Kaun o potopot mo i; pwe a kotikot ni pali maun i, pwe i ender mokid. **26** I me monion i peren kida, o lo i popoleki; pil uduk ai pan kamoledi ni kaporopor. **27** Pwe Re jota pan kotin likidmaliela nen i nan wajan mela pil jota kotin mueid on, me jappwilim ar Jaraui o pan mor pajan. (**Hadës g86**) **28** Re kotin kajanjale on ia er al en maul akan; re pan kotin kadir kin ia la popul mon jilan ar. **29** Ri ai kan mueid on ia, en aima padaki on komail duen jam atail Dawid, me pil matalar o jaredier, o jappwilim a joujou mi re atail lao lel ran wet. **30** A jaukop amen, ap mani, me Kot kin kaula inauki on i, me kijan wa men pan kaipokedi pon mol a. **31** Ari, ni a mamanii duen en lejuj a iajada, ap kotin majani, me a jota likidmaliela nan wajan mela, o pil uduk a jota mor pajan. (**Hadës g86**) **32** I lejuj, me Kot kin kaiajadar, kit karoj jaunkadade en mepukat. **33** A lao jappwilekidar pali maun en Kot, a kotin aleer jan ren Jam, en kapwaiada inau duen Nen jaraui, ap kotin kamoredi, me komail kin udial o roneron. **34** Pwe kaidin Dawid, me kotidala nanlan kan, a pein i kotin majani: Kaun o kotin majani on ai Kaun: Mondi ni pali maun i! **35** I lao wiaki om imwintiti utipan nám oken akan. **36** Ari, men Ijrael karoj en aja melel, me Kot kin kajapwilda i, en Kaun o Krijtuj i lejuj me komail kalopuelar. **37** Irail lao ronadar met, ap lel on nan monion arail, re ap indai on Petruj o wanporon tei kan: Ri at oko, da me jen wiada? **38** Petruj ap majani on irail: Komail kalula, o amen amen en paptai on ni mar en lejuj Krijtuj, pwe dip omail akan en lapwoda. A komail pan tunole Nen jaraui. **39** Pwe nan inau wet on komail o noumail jeri kan, o on irail karoj men ilawei, me Kaun, atail Kot, pan kotin molipe. **40** O pil jon en majan toto, me a kadeede on irail, o panaui kin irail, majani: Komail en dorela pein komail jan nan di jued wet! **41** Irail me duki on a majan ap paptajela; ari, ni ran o aramaj impan jilekid me jaulanalar. **42** Irail dadaurata padak en wanporon akan, o ar minimin pena, o kamadip jaraui, o kapakap akan. **43** Lomwi ap kipadi aramaj karoj o manaman o kilel akan toto wiauier ren wanporon akan. **44** O karoj me pojona, kin pokopokon o aneki pena kapwa takij. **45** O netikila ar kapwa kan o nene on irail karoj, duen ar jamama amen

amen. **46** Irali ari kaukaule wia minimin eu nan im en kaudok o, o politiki pena prot nan im ar akan, o re manamana ni popol, o lolepot pena, **47** Kapikapina Kot o konekon ren aramaj karoj. A Kaun o kotiki on momodijou, me dorela kan ni ran karoj.

3 A PETRUJ o loanej wiaki eu kotidalan nan im en kaudok ni auer en kapakap, auer kaduau. **2** A ol amen me tikida nä a danidan, me kin wijikedo pwiledi liman wanim en im en kaudok, me ad a linan, ni ran karoj, pwen wiay poekipoeki ren me kin kolon on nan im en kaudok. **3** A lao kilaner Petruj i loanej, ni ara pan kotilon on nan im en kaudok, ap poeki, pwen ale meakot. **4** A Petruj i loanej majani i, ap majani on: Jaradan kit! **5** I ari jaradan ira, kajikajiki, me a pan tunole meakot re'ra. **6** Petruj ap kotin majani: Jota ai jilper de kold, a meakot mi re i, me i pan ki on uk: Ukida mar en lejui Krijtuj en Najaret o alu! **7** I ari koledi pa a maun o kauada i, a nä a o tikil en nä ap madan kelailadar. **8** Ap lujada o alu ian ira lan nan im en kaudok, majimajiok jili, kapikapina Kot. **9** O aramaj karoj kilan a alialu jili o kapikapina Kot. **10** A irail aja, me i, me kin poekipoeki liman wanim linan en im en kaudok, irail pinkidar o poneponeki duen me wiaui on i er. **11** A ni a ian Petruj, o loanej, aramaj karoj puriamuiki, ap tan penan irail nan palank, me ad a palank en Jalomo. **12** Petruj lao majani mepukat, ap kotin majani on pokon o: Ol en Irael, da me komail puriamu kila met? De da me komail kilekilan kin kit, likamata kit me kakelada i ni pein at kel de lelapok? **13** Kot en Apraam, o Iaak, o lakop, Kot en jam atail akan kalinanada jpwilim a ladu lejui, me komail panala o likidmaliela ren Pilatuj ni a kileledier, me a pan lapwada i. **14** A komail likidmaliela me Jaraui o, o me Pun, ap poeki lolap amen, en lapwa don komail. **15** A komail kamatafar tapin maur, me Kot kin kaijadjar jan ren me melar akan, kit kin jaunkadede en mepukat. **16** Aki pojon mar a, mar a ap kakelada men et, me komail kin kilan o aja, o a pojon kare on i kelail melel wet mo omail karoj. **17** Ari ri ai kan, i ajaer, me omail jaja, me komail wiaki met, pil dueta omail jaumaj akan. **18** A ni mepukat Kot kin kapwaiadar, me a kin majanier ren jaukop akan karoj, me Krijtuj pan kalokolok. **19** Komail ari kalula o wukila, pwe dip omail akan en joredi jan, pwe muein kamaur en pwaida jan wajailen Kaun o. **20** A lao kotin poronedo, me loki on komail er: lejui Krijtuj, **21** Me pan kotikot nanlan lao lel anjau, me meakaroj pan punala, duen me Kot kin majanier ren jpwilim a jaukop jaraui kan jan maj kokodo. (aiōn g165) **22** Pwe pil Mojek kin majanier: Kaun omail Kot pan kaipwi on komail Jaukop amen, ipwin ri omail akan dueta nai, i me komail en rona jan meakaroj, me a pan kin majani on komail. **23** A iet me pan wiaui: Aramaj karoj, me kan peiki on jaukop o, pan kajapokela jan ren aramaj. **24** A jaukop karoj irerokedo jan Jamuel, karoj me padapadak pil kokoper duen ran pukat. **25** Komail jpwilim en jaukop akan o en inau, me Kot kin wiaui on jam atail akan ni a kin majani on Apraam: Kainok karoj nan jappa pan paieki amen kadaudok om. **26** Kot kin porone don komail jpwilim a ladu maj ni a kin molipe i; pwen kapaia kida komail, en kawuki jan komail kuroj dip omail akan.

4 A NI ara padapadaki on aramaj akan, jamero kan, o jaumaj en im en kaudok, o jadujär akai, ap pokon don ira; **2** Pwe re makaraki ara kawewe on aramaj akan o ar padapadaki, me lejui pan kin kaijadjar me melar akan. **3** Irali ap kol ira di o kila ira nan imaten lao manda, pwe a waja ponier. **4** A me toto, me ian ronadar majan o, pojonal; ari, toto en ol akan impar limekidi. **5** A mandan ran o jaumaj, o monjap, o jaunkawewe kan pokon pene nan Ierusalem. **6** A jamero lapalap Anaj, o Kaipaj, o loanej, o Alekzander, o karoj, me kijan kainok en jamero lapalap, **7** Irali pwiliiki ira di nan pun arail, ap kainoma re'ra: Ni kel en ij, de ni mar en ij, me komail wiaki met? **8** Petruj me dir en Nen jaraui

ap majani on irail: Main ko, jaumaj en wei o monjap en Irael komail, **9** Ma je pan pakadeikada, o komail kainoma re at ran wet, pweki dok mau on aramaj jomau men, o da me a keliale kida, **10** Komail o aramaj en Irael karoj en mani, me mar en lejui Krijtuj men Najaret, me komail kalopuelar, me Kot kin kaijadjar jan ren me melar akan, nan i eta, me men et uki o kelail kidar. **11** I takai o, me lokidkila ren komail jauje kan, me id wiala takai en pukakaim. **12** O jota amen, me maur mi re a, pwe pil jota eu mar pan lan, me pakadara don aramaj, me kitail pan maur kida. **13** A ni ar kilekilaner en Petruj i loanej ara pereperen o jo majak, rap puriamu kila, pwe re ajaer, me ira aramaj mal me jota ian jkul, o jota non audaud, rap ajaer, me ira ianer lejui. **14** A ni ar kilaner aramaj o, me kelailadar, uda imp ara, rap jajalar lokaia. **15** Irali lao kadar ira jan nan kapun, re ap kapukapun pena indada: **16** Da me kitail en wiai on aramaj pukat, pwe toun Ierusalem ajaer, me ira wiadar kiel janjal eu, a kitail jota kak kalkama. **17** A pwe ede lolok jili nam pun en aramaj akan, kitail en padik inapwi ira di, me ira de padaki on aramaj amen ni mar wet. **18** Irali lao eker ira do re ap inapwiedi me ira der pan padaki de kawewe ni mar en lejui. **19** A Petruj o loanej jaben majani on irail: Iaduen, me pun pan kupur en Kot, jen pwili jan komail mon Kot? Pein komail kajau! **20** Pwe je jo kak jo katiki, me je kilaner o ronadar. **21** Irali ap kainapwi ira di kalaudela, re ap kadar ira la, pwe jota me re diaradar, me ira en kamekameki, pweki aramaj akan, pwe karoj, kapina Kot, duen me wiaui. **22** Pwe aramaj o, me manaman en kakelada wiaui on, daulier jaunpar paeijok. **23** Ira lao lapwadar, ap kola ren ian ara ko, kaireki meakan, me jamero lapalap o jaumaj akan katiti on ira. **24** A irail lao ronadar, rap wiaki eu potoan on Kot: Main ir me Kot, me kin kapikadar lan o jappa, o madau o audepa'ra karoj. **25** Ir me kin majani ren Dawid, jpwilim ar ladu: Da me men liki kan linaranaraki, o da me wei kan lamelameki me mal akan? **26** O nanmarki en jappa kan kanudier o jaumaj akan pokon pena, en palian Kaun o jpwilim a Krijtuj. **27** Pwe melel nan kanim wet irail karoj pokon penaer, iet akan: Erodej, o Pontiuj Pilatuj, ianaku men liki kan, o men Irael akan pwen palian jpwilim ar ladu jaraui lejui, me re kin keidier, **28** Pwen kapwaiada meakan, me lim ar o kupur ar kileledier, en wiaui. **29** Ari Main, re kin mani arail linaranar, kiti on jpwilim ar ladu kan, en kaloki ar majan ni peren. **30** O kin kapa wei lim ar, pwen kakelada, o kilel, o manaman akan en wiauki mar en jpwilim ar ladu jaraui lejui. **31** Ar kapakap apton nikier, waja me re kot pena ia, ap mokimokid. Irali karoj ap direkila Nen jaraui, ap padapadaki majan en Kot ni pereperen. **32** A monion o nen en ir karoj me pojonal, kin lamalam ta pot, o jota me indada duen ar kapwa: Ai met, pwe re aneki pena kapwa takij. **33** A wanporon akan me kelail ni arail kadede me Kaun lejui kin kaijadjar, a mak lapalap ian irail karoj. **34** O jolar amen irail, me jo a tunol, pwe karoj, me jep de im arail mia, ap netikilar o wado pwain en me netilar akan. **35** O pwiliiki ni aluwilu en wanporon akan, o nek on amen amen duen ar jamama. **36** A lojej me wanporon akan ki on mar a Parnapaj, (iet wewe: Nain kapol), kadaudok en Lewi amen, men Jipern, **37** Me jep we mia, ap netikilar o wado pwain a, pwiliiki ni aluwilu en wanporon akan.

5 A OL amen ad a Ananiaj o a paud Japira netikila jep eu, **2** Ap okian kijan pwain a, me a paud ian aja, o wado lu en moni, pwiliiki ni aluwilu en wanporon akan. **3** A Petruj majani: Ananiaj menda Jatan kadirela monion om, pwen likam on Nen jaraui o okian kijan pwain en jep o? **4** Kaidin udan om, ma a jota pan netila? O kaidin injen om ni a netilar? A menda koe inauki on nan pein monion om mepukat? Kaidin aramaj, me koe likam on, pwe on Kot. **5** Ananiaj lao ronadar majan pukat, ap pupedi mela. A karoj, me roneron mepukat, majakadar kaualap. **6** A manakap oko

ap udar, kidim pena i, wala jan, jarepedier. 7 Kadekadeo murin auer jilu a paud pwarado, a jota aja, me wiauier. 8 Petruj ap majani on i: Katitiki on ia, ma koma netikila jap o ni pwain wet? A jaben: Ei i eta. 9 Petruj ap majani on i: Menda koma inauki pena, en kajonejon Nen en Kaun o? Kilan, nà en me jarepedier om paud mier mon wanim o, o re pan wa uk ala. 10 I ap madan pupedi ni aluwilu a mela. A manakap oko lao pedelon on, rap kilanada, me a mlar, re ap wala jan o jarepedi i impan a paud. 11 Lomui kaualap kipadi momodijou karoj, o karoj me roneron mepukat. 12 A kilel o manaman akan toto wiauki lim en wanporon akan nan pun en aramaj akan. Iraij karoj kot pena nan palank en Jalomo ni lamalam ta pot. 13 A jota amen jan ren men liki kan kak pat on irail, pwe karoj waune kin irail. 14 A me toto, me pojonalr wuki on Kaun o rilau me toteia, ol o li akan. 15 Iraij wala me jomau kan pon al akan, pwiliki irail edi pon pet o ro akan, pwe mot en Petruj en lel on amen irail, a lau kotido. 16 A toun kanim akan, me mi impa, pwara don lerujalem, wado me jomau o me kalokolokki nen jaut akai, irail karoj ap kelailadar. 17 A jamero lapalap o karoj me ian i, me pwin en jadujär, ap uda makar kida kaualap. 18 Koledi wanporon akan o ki irail la nan imaten. 19 A tounlan en Kaun o kotin ritinada wanim en imaten oko ni pon, o kotin kalua irail la liki majani: 20 Komail kola janjal mon aramaj, padaki on irail nan im en kaudok duen majan kan karoj en maur wet. 21 Iraij lao ronadar met, rap jankonai on nan im en kaudok o kaweweda. A jamero lapalap o ian oko ap kodo, eker pena kapun, o jaumaj en men Ijrael akan karoj, o ilakwei on imaten o, pwe irail en wijkedo. 22 A ladu kan lao pwarado, rap diaradar, me re jolar mi ni imaten o, re ap purodo katitiki, 23 Indada: Je diaradar imaten a ritidier mau, o pwin jilepa ar uda mon wanim oko, a je lao ritinadar, jota amen me je diar lole. 24 A kapin en im en kaudok, o jamero lapalap akan lao ronada duen lokaia pukat, re ap ponepon kidar o jota aja, da imwin mepukat. 25 Amen ap pwarado kaire kin irail: Kilan, ol oko, me komail kilan nan imaten, u nan im en kaudok, padapadaki on aramaj akan. 26 Kapin ianaki ladu kai ap koieila uk irail do, a re kadek on irail, pwe re majak aramaj akan, pwe re de kate irail. 27 Iraij wa ir do, ap kidi on mon kapun o, a jamero lapalap idok re'rail. 28 Majani: Kit jo inapwi komail edi kaualap, me komail ender kawewe ni mar wet? A kilan, komail kadire kila lerujalem omail lamalam o, o komail kin men kapokon on kit ntan aramaj men et. 29 Petruj o wanporon akan ap jaben majani: Kitail en oke Kot mon aramaj! 30 Kot en jam atail akan kaiajadar lejui, me komail kamatalar, pwe komail pajuredier i on ni lopu eu. 31 Nan i me Kot kin kajapwila kidar pali maun a, pwen Kaun o Jaunkamaur, pwen kotiki on men Ijrael, en kalula o lapwa pan dip akan. 32 A kit me japwilim a jaunkadene ni mepukat, pil Nen jaraui me Kot kotiki oner ren me peiki on i. 33 Iraij lao ronadar met, re ap linaranar kaualap o kapikapiki pena, en kame ir ala. 34 Amen ap uda nan kapun o, Parijär amen ad a Kamaliel, jaunkawewe amen, me majamaj ren aramaj karoj, me majani, ren kila liki ol oko anjau kij. 35 A majani on irail: Ol en Ijrael komail, kalaka aramaj pukat, me komail pan wia! 36 Pwe ni ran tei ko Teudaj udar ponmajoki, me a me lapalap, a ol impan papuki ianala i, I ari kamelar o karoj, me peiki on i, mieu pajan o joredier. 37 A murin ol o ludaj en Kallilää ap uda ni anjau wadawad o kaweid japun aramaj toto, ren tuki on i. Ari, a pil melar o karoj, me ian i, mieu pajaner. 38 I ap panau komail, en jopwei jan aramaj pukat, o der doke irail, pwe ma lamalam o wiawia en me ren aramaj, a pan joredi, 39 A ma ren Kot, komail jota kak kawe ir ala, pwe komail de kadiarokada, me kin palian Kot. 40 Iraij ari peiki on i. Re lao ekeredo wanporon akan o woki irail, re ap inapwiedi, ren der padak ni mar en lejui, o kadar ir ala. 41 Iraij ari koieila jan ni momod en kadeik o, o peren kida, me re war on kamekameki mar a. 42 A ran karoj re jota

dukedi jan arail kawewe nan im en kaudok o nan deu arail akan, o re padapadaki me lejui me Krijtuj.

6 A TOUNPADAK kan lao totolar ni ran pukat men Krik kai ap lipanen on men Ipru, aki jota me apwali ar li odi kan ni ar dodok en ran akan. 2 Ekriamen oko ap molipe pena tounpadak kan majani: A jota mau on, jen muei jan majan en Kot, pwen papa ni tepel. 3 Ari ri (at) akan, rapaki jan nan pun omail ol ijimen, me kalok mau, me dir en Nen (jaraui) o lelok, me jen kajapwila dan dok wet! 4 A kit pan apapwalita kapakap o dodek pan majan o. 5 Pokon o ari peren kida kaparok pot et. Re ap piladar Jtepanuj, ol amen, me dir en pojon o Nen jaraui, pil Pilipuj, o Prokoruj, o Nikanor, o Timon, o Parmenaj, o Nikolauj, projelite jan Antiokiem amen. 6 Re kidan irail mon wanporon akan. Re lao kapakaper ap kidan po'rail lim ar. 7 Majan en Kot ari pwaida kaualap, o tounpadak kan madan totolar nan lerujalem, o jamero toto pil ian lamalam o. 8 A Jtepanuj, me dir en pojon o kelail, ap wiadar manaman o kilel laud kai nan pun en aramaj akan. 9 A akai me udar, me kijan jinakoke en Liperti o men Kirene, o men Alekjadriem, o men Jililia, o Ajien akamai on Jtepanuj. 10 A re jota mak palian en Jtepanuj a kupurokon o Nen o, me audeda i. 11 Iraij ari pwain on ol akai, pwen katiti: Je roner, me a lalaue mojej o Kot. 12 Iraij pil kamakarada aramaj, o jaumaj akai, o jaunkawewe, re ap jaikidi i o koledi, re ap wa don i mod en kadeik o, 13 O kapwareda jaunkadede likam akai, me katitiki: Aramaj men et jota kin dukedi jan a lalaue waja jaraui et o kapun. 14 Pwe je roner, me a katitiki, me lejui en Najaret pan kawela waja et o kawilianla lamalam kan, me Mojej kotiki on kitail er. 15 A karoj, me ian mod on kapun o, kankakil i, kajauizada, me jilan a dueta jilan en tounlan amen.

7 JAMERO lapalap ap majani: Melel mepukat? 2 A majani: Ri ai o jam ai kan, komail ron, Kot en linan kotin pwara don jam atail Apraam ni a kotikot Mejopotamien, ni a jaikenta kotikot Aran, 3 O kotin majani on i: Kowei jan nan jap om o jan ren jau om, ko won eu jap, me I pan kajale on uk! 4 I ap lipa jan nan jap en Kaltää o kotikot Aran. Jam a lao matalar, a kotin kalua won i jap wet, waja komail kotikot anjau wet. 5 I ari jota kotin mueid on i, en japaneki jap o, jota waja, me laude on pat en nä eu, ap kotin inauki on i, ni anjau jaikenta japwilim a jeri, me a pan kotiki on i o kadaudok a, en japaneki. 6 A iet duen me Kot kin majani: Kadaudok a pan kakairu nai jan en men wai, o re pan lidula, o kanaudokala jaunpar papuki. 7 O Kot kin majani: I pan kadekada toun we i, me re kin liduliduwi. A murin met re pan lipa jan jap o, ap kaudok on ia jap wet. 8 I ari kotiki on irail inau en jirkomjai. A ap wiadar Ijaak o jirkomjai i ni ran kawala, a Ijaak wiadar lakop, a lakop jam atail ekriamen oko. 9 A jam atail oko peirinki lojep ap netikilan i Äkipten. A Kot me kin apwali i, 10 O kotin dorela i jan ni a apwali akan karoj, o kotiki on i konekon on kupurokon mon Parao, nanmarki en Äkipten. I ap kajapwila da i, en kaun en Äkipten o a dipijou karoj. 11 Muein lek ap kipadi jap en Äkipten karoj o Kanaan; i anjau o me apwali melel, o jam atail akan jota diaradar jak ar kijin jak. 12 A lakop lao mani, me mana mi Äkipten, ap kin poronelar maj jam atail akan. 13 A lao kariapak lojep ap diarokadar ren ri a ol akan, o jau en lojep janjaledo ren Parao. 14 Lojep ap ilake don jam a lakop, pwen kotilan re a o jau i kan karoj, irail me ijiakan limen. 15 Lakop ap kotidilan Äkipten o matalar, i o jam atail akan. 16 Iraij ari wijkelan Jikem o jaredier nan joujou o, me Apraam netiekida moni kai jan ren nain Emor oko, jam en Jikem. 17 A anjau, me inau en Kot on Apraam pan pwaida, lao korendor, men Ijrael ap kaparapar o totolar nan Äkipten. 18 A lao lel amen nanmarki kaunda Äkipten, me jaja lojep, 19 I me widiwidina kainok atail oko, o wia jued on jam (atail) akan, pwe ren kajela nairail kijin jeri kan, pwe re de memaurata. 20 I anjau me

Mojej ipwidier, me jeri kajelet amen, ap apapwalieta nan im en jam a jaunipon jilu. **21** A lao lokidokilar, jpwilim en Parao jeripein ap dorela i o kakairada dueta udan na. **22** Mojej ari padakeda ni ion en leolekon en men Äkipten karoj; a i me manaman ni a majan o wiawia kan. **23** A lao jaunpar paeijok dauer poa, ap lamedar, en tu on ri a ol akan men Ijrael. **24** A lao majani amen, me kalokolok mal, ap jaujau i o depuk on, me kaloke mal, ap kotin kamelar ol en Äkipten. **25** Pwe a kupura, me ri a ol akan pan dedeki, me Kot pan kotin kapiti kin ir jan lim a; a re jota dedeki, **26** A mandan ran o a kotila re'rail ni ar akamai pena, ap men kotin kapol ira la, majani: Koma pirien eu, menda koma wia japon nun pun oma? **27** A me wiada japon on men imp a o jikon wei i, inda: Ij me kajapwil uk adar, pwen at jaumaj o jaunkapun? **28** Koe pan kame ia la dueta koe kamela men Äkipten aio? **29** Mojej ap tanki jan lokaia pot et o kakairu jili nan jap en Midian eu, waja a kananitkieda ol riamen. **30** Kadekadeo lao par paeijok dauer poa, tounlan amen ap pwara don i ni nana Jinai nin tuka teketelempumpul pot. **31** Mojej lao majani, ap kotin puriamuiki kajanjal o. A ni a koto on, pwen majani, kapitie en Kaun o ap pei don i: **32** Nai Kot en jam om akan, Kot en Apraam, o Ijaak, o lakop. Mojej ap kotin rerereda o majak udial i. **33** Kaun o ap kotin majani on i: Ki jan jut ni nā om akan, pwe waja koe u ia me jarau! **34** I kilaner kankaneraner en nai aramaj akan, o I roner ar janejan, ap kodi don kamaio wei ir ala. Ari kodo, I pan kadar uk alian Äkipten! **35** I Mojej, me irail mamaleki ni ar indinda: Ij me kajapwil uk ada, pwen at jaumaj o jaunkapun? I me Kot koton poronela, en jaumaj o jaunkamaur ki lim en tounlan o, me kotin pwara don i nan tuka teketelempumpul pot. **36** lei i, me kalua ir jan o wiadar manaman o kilel akan nan jap Äkipten, o nan jed waitata, o nan jap tan jaunpar paeijok. **37** I Mojej, me majani on men Ijrael: Kot pan kotiki on komail jaukop amen jan nan ipwin ri omal ol akan dueta nai, i me komail en peiki on! **38** lei i, me mi nan momodijou nan jap tan ren tounlan o, me kotin mamajani on i pon nana Jinai, o me kotin ielian jam atai akan me kotin aleer majan en kamaur, pwen uje don kit. **39** Me jam atai akan kan peiki on, ap jiken wei jan irail i, o nai monion arail re men japatkan Äkipten, **40** Potoan on Aron: Wiai on kit at kot akan, me pan tion mo at, pwe je jaja, da me wiuaui on Mojej, me kalua kit jan nan Äkipten! **41** Iraill ari wiadar dikedik en kaupul amen ni ran oko, o mairon on kilel en ani mal o, o perenki, wiawia kan en pa arail. **42** Kot ap kotin jaupei jan irail o kotin mueid on irail ren kaudok on uju pan lan akan duen a intindier nan puk en jaukop akan: laduen komail men Ijrael, komail maironki on ia man akan nan jap tan ni par paeijok? **43** Melel komail waroki on mol on en Molok, o uju en omal koi Rempan, dikedik kai, me komail wiadar, pwen pon; a i pan kajapoke komail la palila jan Papilon. **44** Mol en kadede mi ren jam atai akan nan jap tan duen majan en i, me kotin mamajani on Mojej, me ren wiada duen kilel o, me a koton udialer. **45** Me jam atai akan pil aleer, ap ian lojua wala ni ar japaneki jap en men liki kan me Kot koton koko wei mon jilan en jam atai akan lao lel muein Dawid. **46** Me konekon ren Kot o kotin anane kauadan Kot en lakop mol eu. **47** A Jalomo me kotin kauada tanpaj eu. **48** A Waja lapalap jota kin kotikot nan mol, me pa en aramaj wiadar duen jaukop o kin katitiki: **49** Nanlan deu i, o jappa utipa i, me Kaun o kotin majani. A im da, me komail men kauadan ia, de ia waja, I en kamol ia? **50** Kaidin pa i, me wiadar mepukat karoj? **51** Komail me katiwo o jo jirkomijai nan monion o jalon omal, komail kin kaokaoe Nen jarau anjau karoj, komail kin dueta jam omal akan. **52** Ij ren jaukop akan me jam omal akan jota kaloke? O re kamata ir ala, me kopador Pun men et, me komail panalar o kamatalar. **53** Komail me aleer kapun ren tounlan kan, ap jota kapwaiada. **54** Iraill ronadar mepukat, ap olar nan monion arail o re teterok ni on i. **55** A Jtepanuj dir en Nen jarau kankakil nanlan

o udial en Kot a linan o lejau a kotikot ni pali maun en Kot, **56** Ap katitiki: Kilan, i ududial nanlan kan ar ritida, o Nain aramaj a kotikot ni pali maun en Kot. **57** Iraill ap weriwereda o pinale jalon arail o wiaki eu tana don i. **58** Iraill lao jikenewei jan nan kanim o, rap kate i. A jaunkadade kan pwilkidier ar likau ni nā en manakap amen, me ad a Jauluj. **59** Iraill ari kate Jtepanuj ni a kapakap o inda: Main lejau, re kotin kajamo nen i! **60** I ari kelepuki o nil lauded: Main re der kapokon on irail dip wet. A inda met, ap mairedi o ari.

8 A JAULUJ pil peren kida a kamela. A ni ran ota anjaun kamekam en momodijou en lerujalem tapida; karoj ap muei pajan nan jap en ludää o Jamaria, wanporon akan me jo. **2** A ol lelapok kai jarepedi Jtepanuj o maieiki i kaualap. **3** A Jauluj me kamueit pajan momodijou o kuli on im karoj, wala ol o li karoj, kajedi on irail nan imaten. **4** A irail me muei pajaner, kakan jili padapadak duen majan o. **5** Pilipuj ap kotilan kanim en Jamaria eu o padaki on irail duen Krijtuj. **6** A aramaj akan wiaki eu peiki on meakan, me Pilipuj padaki on irail. Re roneron i o kilan kilel akan me a wiadar. **7** Pwe nai jaut keredi jan ren me toto ni ar weriwer laud. O me kokon madak o nā danidan toto me kelailadar. **8** O peren me lapalap nan kanim o. **9** A ol amen ad a Jimon, me kin wun ani maj o, kotokotaue men Jamaria, me inda duen pein i, me i me lapalap. **10** A irail karoj peiki on i, me titikit o me lapalap akan katitiki: Men et iei manaman en Kot me lapalap. **11** A re kin peiki on i, pweki a kin kotokotaue irail jan maj kokodo. **12** A re lao kamelele Pilipuj, me padaki duen ronamau en wein Kot o duen mar en lejau Krijtuj, rap paptaijela, ol o li akan. **13** Jimon pil ian pojonal, I lao paptaijelar, ap waroki on Pilipuj. A lao udial kilel o manaman akan, me wiuaui, ap puriamuiki. **14** Wanporon akan me kotikot lerujalem lao mani, me Jamaria ian duki on majan en Kot, rap poronelan irail Petruj o Ioanej. **15** Ira lao kotido, ap kapakapa kin irail, pwe re en tunole Nen jarau. **16** Pwe a jaikenta moredi on amen irail. Re paptaijelar eta ni mar en Kaun lejau. **17** Ira ari kotiki on po'rail lim ar akan, irail ap aleer Nen jarau. **18** Jimon lao kilaner, me Nen jarau kokido en wanporon oko ara pwil po'rail lim ar akan, ap men ki on ira kijin moni. **19** Indada: Koma pil kotiki don ia manaman wet, pwe ma i pan pwil pon amen pa i kat, i en ale Nen jarau. **20** A Petruj majani on i: Noum moni en ian uk lokidokila! Pweki om kiki on, me mana en Kot kokido moni. **21** Nan jota pwaij om de om tunol ni dodox wet, pwe monion om jota inen mon Kot. **22** Ari, kalukila om jued wet, o poeki ren Kaun o, ma a jota pan kotin makeki lamelam jued han monion om. **23** Pwe i kilaner, me koe me dir en edi katik o teniten ni me japon. **24** Jimon ap jaben indada: Koma kotin kapakapa kin ia ren Kaun o, pwe mepukat, me koma majani on ia, ender pwai don ia. **25** A ira lao katitiki o kotikida majan en Kaun o, ap purelan lerujalem, o padak jili ronamau nan kijin kanim en Jamaria toto. **26** A tounlan en Kaun o majani on Pilipuj: Uda kola pali air pon al o, me kodi jan lerujalem, ko on Kaja me tan! **27** I ari uda japalewei. A kilan, ol en Etiopia, jaumaj manaman en Kandaje, li nanmarki en Etiopia, me kokoaki a dipijou karoj, me kotido, pwen kaudok nan lerujalem. **28** A ni a purela jep we, a kotikot pon dakepa o dondoropwe jaukop lejaia. **29** Nen o ap kotin majani on Pilipuj: Kai on o ianala dakepa! **30** Pilipuj ap tana won i, ap ronadar a dondoropwe jaukop lejaia majani: Komui weweki, me komui doropwe? **31** I ari majani: Pala i pan aja, ma jota, me pan kawewe on ia? I ari poeki ren Pilipuj en kereda mondi re a. **32** A iet waja nan kijin likau o me a wadoker: Duen jip amen, me pakara wei, pwen kamela, o duen jippul, me kin nenenlata pan me kote jan wun a, iduen a jota kotin dauaja pajan jilan i. **33** A ni a karakarak a jolar pakadekadar. A ij me pan kak kaweweda duen jau i kan? Pwe a ieraj wijike janer jappa. **34** Jaumaj ap jaben Pilipuj majani: I men poeki re omui, ij me jaukop

katitiki met? Duen pein i de duen amen? 35 Pilipuj ap kotik pajan au a, padaki on i ronamau en lejui, tapiada nan kijin likau wet. 36 A ni ara kokowei, ira lel on pil apot, a jaumaj o majani: Kilan pil o, da me karompa, me i iota paptaij ki? 38 I ap majani dakepa en udi. Ira karoj ap kodik on pil o, Pilipuj o jaumaj o; i ari paptaij i. 39 Ira lao kodado jan nan pil o, Nen en Kaun o ap pokada jan Pilipuj. Jaumaj o ap jolar kilan i. I ari daulul kokowei popol. 40 Pilipuj ap diarokadar Ajdod; a dadaulular, padak jili ronamau nan kanim karoj lao a lele don Jäjarea.

9 A JAULUJ dadaurata a linaranaraki tounpadak en Kaun akan, ap pan kame ir ala, o kola ren jamero lapalap o, 2 Poeki re a kijin likau on jinakoke en Damajkuj akan, pwe ma a pan diar meamen, me ianala lamalam, ol de li i en jali irail edi o kalualan lerujalem. 3 A ni a japaipal kokola koren ion Damajkuj, marain eu kodido jan nanlan, jereda i. 4 Ni a pupedi nani pwel, ap ronada nil eu, me majani on i: Jaul, Jaul, da me koe kame kin ia? 5 A ap inda: Ij komui Main? A kotin majani: Nai lejui, me koe kin kame. 6 Paurida, kolan nan kanim en, nan a pan loki on uk, me koe en wiada. 7 A ol oko, me ian i kokola, japaipomik, pwe re ronadar nil o, ap jota amen me re kilanadar. 8 Jauluj paurida jan nan pwel, maj a papad eta, ap jota kilan meamen. A re kolokol pa a, kalualan i Damajkuj. 9 I ari jota kilan waja pon jili pon. A jo kan de nim meakot. 10 A tounpadak amen mi Damajkuj, ad a Ananiaj me Kaun o kotin majani on ni kajanjal eu: Ananiaj! I ari potoan on: Iet nai Main! 11 Kaun o ap kotin majani on i: Paurida kowei on nani al o, me ad a Inen, ap idok nan im en ludaj amen, me mar a Jauluj en Tarjui. Pwe kilan, a kapakap 12 A kilaner ol amen ni kajanjal eu, me ad a Ananiaj, me ko don i o pwil poa pa a kan, pwe a en kilanki waja. 13 A Ananiaj potoan on: Main, i ronadar ren aramaj toto duen ol men et, duen a kin kaokaoe jpwilim ar jaraui kan, me mi lerujalem. 14 O a aleer jan ren jamero lapalap akan manaman, en jaledi karoj, me kin likwir on mar omui. 15 A Kaun o kotin majani on i: U kowei, pwe iei ol o, me I piladar, en wala mai ai ren men liki o nanmarki kan o men Ijrael. 16 Pwe I pan kajanjal on i duen won a pan kamekameki mar ai. 17 Ananiaj ari kola, pedelon on nan im o, pwil poa pa a pokon, indada: Ri (ai) Jaul, Kaun o me kotin porone ia do; iei lejui, me kotin pwara don komui nani al o ni omui kokodo, pwe komui en kilanada waja o dire kila Nen jaraui. 18 A madan likamata un en mam akai, me pupedi jan ni maj a, i ari kilanadar waja o udar paptaijelar. 19 I lao manaer, ap kelailadar, ap mimieta ren tounpadak en Damajkuj akan ran akai. 20 A madan padapadak nan jinakoke kan duen lejui, me i jpwilim en Kot. 21 A karoj, me roneron i, puriamui kila indada: Kaidin i, me kin kaokaoe ir, me kin likwir on mar wet nan lerujalem o kodo waja et, pwen jali ir edi, kalua ren jamero lapalap akan? 22 A Jauluj me manaman kokoda o kapinada Juj oko, me kaujon Damajkuj ni a kawewedar, me i me Krijtuj. 23 Kadekadeo murin ran toto Juj oko kapun pena en kamela i. 24 A Jauluj roner, me re majamajan i; irail pil majamajan wanim akan ni ran o ni pon, pwen kamela i. 25 A tounpadak kan ale i ni pon apiekidi kopou eu jan pon kel o. 26 A Jauluj lao pwara don lerujalem a jojon waroki on tounpadak kan, irail karoj majak i, pwe irail jota kamelele, me i tounpadak amen. 27 A Parnapaj ale i o kare don i ren wanporon akan, o katiti on irail, duen a kilanadar Kaun o nani al o, o me a kotin majani on i, o duen a jo majak padapadaki ni mar en lejui nan Damajkuj. 28 I ari ian irail er kotin pedepedoi jan o pedepedelon on nan lerujalem o padaki aima ni mar en Kaun o. 29 I o men Krik kai majan o akamai pena, a re jon kamela i. 30 Jaulan kan lao ajaer, ap ian i kolan Jäjarea, ap kadaralan i Tarij. 31 A momodijou kan ap popol o pwaider nan ludää, o Kaliläa, o Jamaria, o re weweid ni majak en Kaun o, o toto kilar popol en Nen jaraui. 32 A Petruj lao kakan jili nan jep akan, a pil kotila ren me jaraui kan, me kaukaujona Lida.

33 A diaradar aramaj amen waja o, me ad a Äneaj, me wonon par walu, pwe me kokon danidan. 34 Petruj ari majani on i: Äneaj, lejui Krijtuj kakel uk ada. Paurida, pein lim pena ki om! I ari paurida madan. 35 A karoj me kaukaujona Lida o Jaron, kilanada i, re ap wuki on Kaun o. 36 A tounpadak li amen mi loppe, me ad a Tapea (iet wewe: Torkaj), i me dir en wiawia mau kan o kijakij wei. 37 A kadekadeo ni ran oko a jomaudar o melar. Ira lao duper i, ap nekidalan pera poa. 38 A Lida me koren ion lope. Tounpadak kan lao roner, me Petruj kotikot waja o, rap kadarala ol riamen re a, poekipoeki: Kom der peikajal, koti don kit! 39 Petruj ari kotida ian ir ala. I lao pwarado, re ap ukadala i pera poa, o li odi karoj u impa, janejan o kapwareda jakit o likau kan, me Torkaj wiadar ni a mimi re'rail. 40 A Petruj kieei jan ir karoj, ap kelepuki kapakap, ap jaupei on kalep o majani: Tapea, paurida! I ari pad pajan, kilanada Petruj, ap modadar. 41 I ari koledi pa a, kauada i. A lao eker pena me jaraui o li odi kan, ap kajale on irail i a maureda. 42 Ari a loki jili nan lope, o me toto pojontja Kaun o. 43 I ari kotikoteta lope ran toto ren jaun me wiada kil en man amen, me ad a Jimon.

10 OL amen mi Jäjarea ad a Korneliuj, me jaumaj en pwin en jaunpei eu, me ad a men Italien, 2 Me lelapok o majak Kot ianaki toun im a karoj, me poden kijakij on aramaj, o kapakap on Kot anjau karoj. 3 A majani ni kajanjal eu tounlan en Kot amen, me pwara don i ni klok jili, majani on i: Korneliuj! 4 A kankakil i o majakadar, potoan on: Main, dakot? A kotin majani on i: Om kapakap akan o koleir leler wajailen Kot. 5 Koe ari kadar won lope ol akai, ukedo Jimon, me pil ad a Petruj, 6 Me kin kairu ren Jimon jaun wia kil en man, me im a jal on jed; 7 A tounlan o, me kin mamajani on i, lao kotilar, ap ekeredo na ladu riamen o jaunpei lelapok amen, me kin mi re a anjau karoj. 8 A lao majani on irail mepukat karoj, ap kadar ir alan lope. 9 A mandan ran o ni ar japaipalwei o koren ion kanim o, Petruj ap kotila pon im o, pwen kapakap impan klok ejokriau. 10 Ap men jakadar o a pan jak. A ni ar kaonopadan i, ap majani kajanjal eu: 11 A kilaner nanlan a ritidat o ed eu likamata tein pwainok kalaimun kokodi, me imwi kan pukopuk pena o pwilidi on nani pwel. 12 Jon en man en jappa karoj mi lole, me kin aluki pa, o me laualo, o man korop kai, o manpir en pan lan. 13 O nil eu peidi don i majanier: Petruj, paurida, kamela o mana! 14 A Petruj potoan on: Kaidin Main, pwe i kaikenta mana me mal kot, de me jamin. 15 A nil o majani on i kariapak: Meakot, me Kot kamakelekelad koe der mamaleki! 16 Mepukat wiauier pan jilepuk! Ed o ap kapuredan nanlan. 17 A Petruj ni a kotin ponepon kidar wewe en kajanjal o, me a majanier, kilan, ol oko me pakadarado jan ren Korneliuj, ap rapaki im en Jimon o uda pan wanim o, 18 O likilikwir pepeidok, ma Jimon, me pil mar a Petruj kotikot waja o. 19 A Petruj ni a kotin madamadaua duen kajanjal o, Nen ap kotin majani on i: Kilan ol jilimen raparapa kin uk. 20 Uda o kodiwei ian irail o jo peikajal, pwe Nai me kadar irail do. 21 Petruj ap kodilan ren ol oko, majani: Kilan, iet nai, me komail raparapaki. Da karepen omair kodo? 22 Ira lao indada: Korneliuj jaumaj en jaunpei amen, ol pun amen, me majak Kot, o kalok rau ren Juj akan karoj, me manjer jan ren tounlan jaraui en Kot amen, en poron don komui, en kotido nan tanpaj a, pwen mani jan komui majan akan. 23 I ari kajamo ir lon o kinte kin irail er. A mandan ran o a kotin ian ir wei; o jaulan en lope kai pil ian i. 24 A mandan ran o re leler Jäjarea. A Korneliuj kapokon pena jau i o kompokepa kan ap auiaui irail. 25 A Petruj lao pedelon on, Korneliuj ap tu on i o pupedi on ni aluwilu a o kaudok on i. 26 A Petruj kauada i indada: Uda, pwe nai pil aramaj amen. 27 A ni ara majan pena, ap pedelon on, diaradar me toto momod pena. 28 I ari majani on irail: Komail aja, me a jota inen, ol en Juj amen en pat on men liki amen de kola re a. A Kot kin kajale on ia, i ender mamaleki de jauteki amen aramaj. 29 I me i koki do o jo peikajal ni ar idok ia.

Ari, i men kalelapok, da karep en omai eker ia do? 30 Korneliuj ap majaniada: Mon pon pa pon nai kaijejol lel auer wet. A ni klok duau i kapakap nan im ai. A kilan, ol amen me kot mo i, mi nan likau linalin, 31 O majani: Korneliuj, om kapakap me pwaida, o om koleir leler kuper en Kot. 32 Ari, ilakilan lope, pwe Jimon me pil ad a Petruj, en kodo. A kakairu nan im en Jimon jaun wia kil en man, me jal on jed. A lao pwarado, a pan padapadaki uk. 33 Nai ari pitipit ilakilan komui, a meid mau omui pwarador. Ari iet kit karoj janjal mon Kot, pwe jen ron meakan, me Kot majani on komui. 34 Petruj ap kotiki pajan jilan i indada: Melel, i ajaer, me Kot jota kin kotin lipilipilki aramaj, 35 A nan jap karoj meamen majak i o wiawia me pun, nan i me konekon re a. 36 Majan o me a kotin kadara don men ljaer, en kaire kin irail popol ren lejui Krijtuj. (Nan i me Kaun pan meakaroj). 37 Komail aja majan me kalok jili me tapidar nan Kalilää lel Iudää pan murin papтай, me loanej wiada padak due. 38 Duen en Kot a kotin keiekier lejui en Najaret Nen jaraui o manaman, me kotin kakan jili wiawia mau o kakeladar me tanwar en tewil, pwe Kot kotin ieian i. 39 A kit karoj me jaunkadeda en meakaroj, me a kotin wiadar nan jap en Juj akan o pil ierujalem, me re pajuredi on nin tuka o kamatalar. 40 Nan i me Kot kotin kaijadad ni ran kajilu o kajaleda i. 41 Kaidin on aramaj karoj, pwe on jaunkadeda kai, me pilipildar ren Kot, kit me ian i jak o urak murin a iajadar jan ren me melar akan. 42 I ari majani on kit, jen padapadak on aramaj o kadede melel, me i, me Kot kotin piladar, pwen Jaunkapun pan me maur o me melar akan. 43 A jaukop karoj kin kadede duen i, me dip en ir karoj, me pojon i, pan lapwada pweki mar a. 44 A ni Petruj kotikida majan pukat Nen jaraui ap moredi pon karoj, me roneron padak o. 45 A me pojon akan, kijan jirkomjaij, karoj me ian Petruj pwarador, puriamuiki, me Nen jaraui pil moredi pon men liki kan. 46 Pwe re ronadar ar lokaia kida nil toror kapina Kot. Petruj ap majanier: 47 Ij me pan inapwiedi pil, me mepukat ender papтайjela, pwe re aleer Nen jaraui dueta kitail? 48 I ari majani, me ren papтайjela ni mar en lejui Krijtuj. Irafil ap poeki, a en mimieta re'tail ran akai.

11 WANPORON o jaulan kan, me mi Iudää, ronadar, me men liki kan pil aleer majan en Kot. 2 Petruj lao pwara don ierujalem, me kijan jirkomjaij oko ap akamai on i indada: 3 Kom pwarala ren ol akai me jo jirkomjaij oko o mana re'tail. 4 A Petruj pikikidi majan on irail karoj me wiawier irerokedo majani: 5 Nai mi nan kanim lope via kapakap. O ni ai wukilar, i kilaner kajanjal eu: Ed eu kodido jan nanlan likamata tein pwainok kailaimu eu, me imwi kan pukopuk pena o a kodido imp ai. 6 Nai ai kankakil, i ap diar o kilaner man aluki pa en jappa kai, o man laoalo, o man korop, o manpir en pan lan. 7 Nai ari ronadar nil eu, me majani on ia: Petruj, paurida, kamela o mana! 8 A nai potoan on: Kaidin Main, pwe jota me mal kot, de me jaut kin ko on nan au ai. 9 A nil kariapak jaben jan nanlan: Meakot me Kot kamakelekedar, koe der mamaleki! 10 Mepukat wiawier pan jilepak, ap apdar nanlan. 11 A kilan, madan ol jilimen kajinenada mon im, me i mi lole, me pakadara don ia jan Jäjarea. 12 A Nen kotin majani on ia, i en ian irail wei jo peikajal; a jaulan wonenem pukat pil ian ia. Kit ari pedelon on nan im en ol o. 13 I ari kaire kin kit, duen a kilaner tounlan o kotikot nan im a, majani on i: Kadara won lope ol akai, me pan ukedo Jimon me pil ad a Petruj. 14 Me pan padaki on uk, me koe o noumui kan karoj pan maur kila. 15 Nai ai pikikidi padak, Nen jaraui ap moredi on po'tail, dueta a kotin moredi on po'tail ni tapi o. 16 Nai ari tamanda majan en Kaun o, me a kotin majani: Melel, pil me loanej papтайjela kier, a komail pan papтайjela Nen jaraui. 17 Ari, ma Kot kotin kijakija irail dueta a kotin kijakija kitail er, kitail me pojonal Kaun lejui Krijtuj, ij nai, pwe i en kak palian Kot? 18 Irafil lao ronadar mepukat ap nenenla o kapina Kot indada:

Nan Kot pil kotiki on men liki kan en kalula, pwen maurela. 19 A me muei pajan ni anjau en kamekam en Jtepanuj, kakan jili lel Pöniijen, o Jipern, o Antiokiem o jota padaki on meamen pwe Juj akan eta. 20 A nan pun arail ol akai mia, men Jipern o Kirene, me pwara don Antiokiem, ap pil padaki on men Krik ronamau en Kaun lejui. 21 A lim en Kaun o ieian irail o me toto pojonal wuki on Kaun o. 22 Ron en mepukat ap peidon momodijou en ierujalem. Ir ari poronelar Parnapaj, pwen kokola lel Antiokiem. 23 I lao pwarador o kilaner mak en Kot, ap peren kidar o panaui irail karoj, ren kelail ni monion arail o podidi on Kaun o. 24 Pwe i me ol kelail o mau amen, me dir en Nen jaraui o pojon. A aramaj toto me wuki on Kaun o. 25 A ap kola Tarjur rapaki Pauluj. 26 A lao diaradar i, ap ukedo i Antiokiem. Ira ap mimi ren momodijou par eu o padapadak on me toto. A nan Antiokiem tounpadak kan tapidar adanek i jowlilim en Krijtuj akan. 27 A ni ran pukat jaukop akai ko don Antiokiem jan ierujalem. 28 A amen irail, me ad a Akapuj me u kokopki Nen, me muei lek laplap pan kipadi jappa; ari, a pwaider ni muein Klaudiuj. 29 A irail inauki pena, me re pan kijakija jaulan kan, me mi ierujalem duen ar kapwapwa amen amen. 30 Mepukat re wiadar; re kadar won jaunkoa kan Parnapaj o Pauluj me wala.

12 IANJAU nanmarki Erodej pikikidi kame akai nan momodijou. 2 I ari kamata kila kodlaj lakopuj ri en loanej. 3 A lao kilaner, me Juj oko peren kidar, ap pil jaikidi Petruj. Nan i anjaun prot jomut. 4 A jaikidi i o kilan i nan imaten, o kajilaki i pwin en jaunpei paieu. Pamen me wia eu pwin, pwe murin paja a men kajale on pokon i. 5 Petruj ari jenjal nan imaten a momodijou poden kapakapki i ren Kot. 6 Ponpon mon Erodej pan kajanaleda i, a jaimokela nan pun en jaunpei riamen, jalikidi jal mata riapot. A jilepa ko majamajan imaten mon wanim ko. 7 A kilan, amen tounlan en Kaun o pwarador o marain eu jarada nan imaten o. I ari pikir Petruj ni panepan o kapaurida i majani: Paurida pitipit! Jal mata ko ap pupedi jan ni lim a kan. 8 A tounlan majani on i: Pirapirada o juteda! I ari wiadar met. A ap majani on i: Upupedi o idauen ia do! 9 I ari pedoido jan o idauenla i, o a jota dedeki, me melel in tounlan a wiawia. Pwe a kiki on, me a auramandar. 10 Ira lao kotin dauler pwin en jilepa kaieu, o kariau, ira ap lel on wanim mata, me jalona kanim, i me pein ritida mo'ra. Ira ari kotila pon al apot. A tounlan ap madan kotin rir jan mo a. 11 A Petruj lao dedeki me wiawier, ap majaniada: I ap aja melel, me Kaun o kotin poroneda jowlilim a tounlan o kapit ia jan ni pa en Erodej o jan en Juj akan ar majamajan. 12 A ni a kotin madamadaua, ap lel on im en Maria en loanej, me pil ad a Markuj, waja me toto pokon ia via kapakap. 13 A ni en Petruj a letelet ni wanim o, lidu men, ad a Rode, ap pwara don ron. 14 A lao aja kapitie en Petruj, a jota ritinada wanim o pweki a peren. A tanlon katiki, me Petruj kot mon wanim o. 15 A irail indai on i: Koe iakala. A i kelail indada, me melel. Re ap inda: Kaidin i, a jowlilim a tounlan o. 16 A Petruj wiawia leteleteta. Irafil lao ritinada o kilaner i, re ap puriamui kilar. 17 A i obole irail, en nenenla. A ap majani on irail duen Kaun o, me kotin kalua i jan nan imaten o, o pil majanier: Kaireki lakopuj o jaulan kan mepukat! I ap kotiel jan kotilan ekij waja. 18 A lao ronadar, jaunpei kan ap puriamuiki kaualap en Petruj a pitilar. 19 A Erodej lao idok o jo diaradar, ap itetokenkone jilepa ko o majani, ren kamela. I ari kotilan Jäjarea jan ierujalem kaukaujon ia. 20 A Erodej onionidar pan men Tiruj o Jidon, re ap wiaki eu poto don i kadekadeke Plajtuj jaunkoa en nanmarki o poeki muei mau, pwe re kin memaureki jaen en nanmarki. 21 A kadekadeo eu ran Erodej ap purion likau en nanmarki, kaipokedi pon mol o kapakaparok on irail. 22 A aramaj akan nijinjin indada: Nan i kapitie en kot amen, a kaidin en aramaj. 23 A madan amen tounlan en Kaun o poki i, pweki a jo wauneki Kot. A maaj akan me kanala i; i ari mela. 24 A

majan en Kot pwaida o lok jili. **25** Parnapaj i Pauluj puredo jan Ierujalem, ira lao kanikielar ar dodok, o ira pil ukedo loanej, me ad a Markuj.

13 NAN momodijou en Antiokién jaukop o jaunpadak kai mia. **1** let akan: Parnapaj, o Jimeon me pil ad a Niker, o Luijuu men Kirene, o Manaen, me ian monjap Erodej apwalidar, o Jauluj. **2** A ni arail papa on Kaun o, o kaijejol, Nen jaraui ap kotin majani: Katorore jan on ia Parnapaj o Jauluj, pwen wia dok eu, me i ki on ira er! **3** Iral ap kaijejol o kapakap o kidan po'ra pa ar, re ap kadar ira wei. **4** Ira ari me pakadara kila Nen jaraui ap kotila Jeloijia, waja ira kereda pon jop pot tanalan Jipern. **5** Ira lao mi Jalami, ap padaki duen majan en Kot nan jinakoke en Juj akan. A loanej papa men pil ian ira. **6** Iral lao kakan jili nan dake lel kanim Papoj, rap diaradar ol amen, me kin kati ani, jaukop likam amen, kijan men Juj, ad a Par lejui, **7** Me kin mi ren Jerkiu Pauluj ol lelapok amen. I me ekere don i Parnapaj o Jauluj, pwe a men roneron majan en Kot. **8** A Elimaj widinak (pwe i wewe en ad a) palian ira, pwen kapure jan jaumaj ni pojion o. **9** Jauluj, me pil adaneki Pauluj, dir en Nen jaraui, kankakil i, **10** Indada: Koe meid dir en widin o mejued, o nain tewil o me kailonki me pun karoj. Koe jota pan dukedi jan palian al inen en Kaun akan. **11** A kilan met, lim en Kaun o mi po om. A koe pan majkun, ap jolar kilan katicip anjau kij. Ari, a madan ediedelar o rotalar; i ap raparapaki jili men ale pa a, en kaweid i. **12** Jaumaj lao majani me wiauier, ap pojonlar, pwe a puriamuiki padak en Kaun o. **13** Pauluj o a warok kai ap kotila jan Papoj tanatan ko don Perke nan wein Pampilia. A loanej muij jan ira, purelan Ierujalem. **14** A ira majalewei jan Perke o kotilan Antiokién en Pijidien o kotilon on nan jinakoke ni ran en japat kaipokedi. **15** A lao nikier ar dondropwe kapun o jaukop akan jaumaj en jinakoke kai ap ilakilan ira majani: Ri (at) oko ma majan en panau pot on aramaj pukat mi re oma, koma ari kida! **16** Pauluj ap kotida ololeki lim a majani: Ol en Irael kmail o me kin majak Kot, kmail en ron! **17** Kot en men Irael pukat, me kotin piladar jam atail akan o kapakapaiada aramaj oki ni ar kakairu jili Äkipient, o lim a manaman, me a kotin kalua kin irail jan waja o. **18** A impan jaunpar paeijok a kotin apapwali irail nan jap tan. **19** Kadekadeo a lao kotin koko jan wei iju nan Kanaan, ap kotin nek on irail jap arail. **20** O murin met a kotiki on irail jaunkapun kan irerokedo par papuki limeijok lel on jaukop Jamuel. **21** A jan ni anjau o re inon ion nanmarki amen. Kot ap kotiki on ir Jaul nain Kij, ol en kadaudok en Peniamin amen, jaunpar paeijok. **22** A lao kajapokeler, ap kotiki on irail Dawid, pwen nanmarki, me a pil kotin kileledier majani: I diaradar Dawid nain leje, ol amen duen inon en monion i, me pan wiada injen ai karoj. **23** Jan nan kadaudok a Kot kotikido lejui, pwen Jaunkamaur pan men Irael, duen jpwilim a inau. **24** Murin loanej a kotin padaki on men Irael karoy duen paptaij en kalula mon a kotido. **25** A loanej lao kapwaiada jpwilim a dodok, ap kotin majani: Ij me kmail lamelame me nai? Kaidin nai i. A kilan amen kotido, kijin jal en jpwilim a jut i jowar en lapwada. **26** Kmail ol o ri ai kan, kmail kadaudok en Apraam, o meamen me majak Kot re omal, padak en kamaur pot et pakadara don kmail. **27** Pwe me kaukajon Ierujalem o ar jaumaj akan kapwaiada kokop en jaukop akan, me kin wadawad ni japat akan karoy ni ar kadeikada i, pweki re raja i. **28** A jota me re diaradar, me a kak kamata kila. Ari jo, re poeki ren Pilatuj, me a en kamatala i. **29** Iral lao kapwaiada karoy, me intinkidi i, re ap kidi jan i nin tuka o kidi i nan joujou o. **30** A Kot me kotin kaiajada i jan ren me melar akan. **31** O ran toto me a kotin pwara don me ian i kotilan Ierujalem jan Kalilää, me jpwilim a jaunkadede on aramaj akan. **32** A kit padaki on kmail ronamau duen inau on jam atail akan, **33** Me Kot kmail kapwai on kitail nairail jeri kan, ni a kotin kaiajadar

lejui duen a intindier nan pjalm kariau: Koe nai Ol, I kanaitik uk adar ran wet. **34** A duen a kotin kaiajada i jan ren me melar akan, pwen der mor pajan, i me a kotin majaniki met: I pan ki on kmail pae melel en Dawid akan. **35** I me a pil majaniki ekij waja: Re jota pan kotin mueid on, jpwilim ar Jaraui o pan mor pajan. **36** Pwe Dawid lao kapwaiada a papa on kuper en Kot ni a anjau, ap jaimokelar, a jaredier impan jam a ko, ap mor pajan. **37** A i me Kot kotin kaiajadar, nan a jota kotin mor pajan. **38** Ari ri ai kan, kmail aja, me lapwa pan dip akan ren men et kin kaloki on kmail. **39** A me pan pojon i, nan i me punalar jan meakaroj, me kmail jota kak pun kila kapun in Mojej. **40** Ari, kmail kalaka, pwe a depa pwai on kmail, me jaukop akan majanier: **41** Kilan, kmail me kin lalaue, puriamuiki o joredi, pwe I pan wia dodok eu ni omal anjau, me kmail jota pan kamelele, ma amen pan kajokajoi on kmail due. **42** Iral lao pedoi jan ap poekipoeki, kajoi pukat en kalok on irail ni ran en japat kokodo. **43** A jaraui lao nikier, men Juj o Projelit lelapok toto idauenla Pauluj o Parnapaj, me mamajani on irail o panau irail, ren podidi on mak en Kot. **44** A ni japat kokodo karoj toun kanim o pokon pena, pwen ron majan en Kot. **45** A Juj akan lao kilaner pokon o, ap pepeirinki o lidere meakan, me Pauluj kaweweda; re palian o lalaue. **46** A Pauluj o Parnapaj ap jo majak katitiki: Majan en Kot em loki don kmail maj, a pweki omal kaje jan, o wia kin kmail jowar on maur joutuk, kilan, je jope wei on men liki kan. (**aiōnios g166**) **47** Pwe iet duen me Kaun o kotin majani on kit: Nai me kajapwil uk adar, pwen marain pan men liki kan, pwe koe en kamaur jili lel jap karoj. **48** Men liki kan lao ronadar met, ap peren kidar, o kapina majan en Kot o karoj, me kileledi on maur joutuk, pojonlar. (**aiōnios g166**) **49** A majan en Kaun o lolok jili nan wei kan karoj. **50** A Juj oko kamakarada li jaupeidi lelapok o jaumaj en kanim kan, o kapei on Pauluj o Parnapaj aramaj o kajapoke ir jan nan jap arail, **51** A ira jipede jan ni aluwilu ar pwel, pwen kadeed on irail, ap kotilan Ikonien. **52** A tounpadak kan me dir kila peren o Nen jaraui.

14 A IET me wiauier nan Ikonien: Ira karoy kotilon on nan jinakoke en Juj oko, ap padapadak kelail, lao kijan men Juj o Krik toto pojona. **2** A Juj oko, me jo pojona, kamokimokid men liki kai o kalolap irail on jaulan kan. **3** A ira mimieta warai waja o, o aima padapadak duen kuper en Kaun o, me kotin kapwaiada majan en kuper a, ni a kotin kajaleda kilel o manaman akan ki lim ara. **4** A toun kanim liak toror pajan. Akai me ian Juj oko, a akai ian wanporon akan. **5** A moromoron lao wiauier jan ren men liki kai o pil Juj oko ianaki ar jaumaj akan, pwen kame o kate ira, **6** Ira lao manier, ap pitilan kanim Liakaonien, o Lijtra, o Derpe, o jap me mi imp a, **7** Waja o ira padapadak ronamau. **8** A ol amen momod Lijtra, me pat en nä luet o kokon danidan jan ni a tikitik, me jaikentala alu. **9** I me kin roneron en Pauluj a padak. A lao majani i, ap kotin kajaujada, me a pojona itar on en kakelailada, **10** Ap kotin kapitie laudedia majani: Ukida nä om! I ari majiokadar o aluwei. **11** Aramaj lao kilaner, me Pauluj kmail wiadar, rap nilada kapitiki niin lokaia en Liakaonien: Kot akan wia aramajala ap koti don kitai. **12** Iral ari ki on mar en Parnapaj Iupiter, a Pauluj Merkuriuj, pweki a kaunda kaparok. **13** A jamero en Iupiter, me kin mi mon kanim o, ap wado kau ol o en tuka kai mon kanim o, ap men ian pokon o wia mairon ijj. **14** Wanporon oko Parnapaj i Pauluj lao mani mepukat, ira ap ter pajan ar laikau o tan won nan pun en aramaj akan likelikwir: **15** Main ko, da me kmail wiawiaki mepukat? Kit aramaj dueta kmail, ap padaki on kmail, pwe kmail en wuki jan kot mal pukat, wuki on Kot ieiaj, me kotin kapikadar lan, o jappa, o jed, o audepa'rail karoy. **16** Me kotin mueid on toun jap karoy en wia pein injen ar maj o. **17** Ari jo, a jota kotin okila pein i, pwe a kotin wiawiaka mau o kotiki on

komail katau jan nanlan o rak o, o kadireki nan monion omai mana o peren. **18** Ira kotin majani mepukat, a ekij ta, ira jota kak katukiedi en pokon o ar pan mairon on ira. **19** A Juj oko ap kodo jan Antiokién o Ikonien, kamakarada aramaj. Ir ari kate Pauluj o uradokilan likin kanim o, re ap kiki on, me a matalar. **20** A ni en tounpadak kan ar kapil pena i, a kotida ap kolon on nan kanim o, a manda a ian Parnapaj koieila Derpe. **21** Ira lao padapadak ronamau nan kanim o, o kajaulanalar me toto, ira ap purela Lijtra, o Ikonien, o Antiokién. **22** Ira kakelada nen en tounpadak kan o panaui irail, me ren dadaurata pojon, o me kitail en leleki wein Kot kamekam toto. **23** Ira lao kajapwilada jaunkoa kai nan momodijou karoj, ap kapakap o kaijejol, ap kapakapa ki irail ren Kaun o me re pojonlar. **24** Ira kakan jili Pijidien ap lel on Pampilien. **25** Ira lao padaki duen majan o nan Perke, ap kotilan Atalien. **26** A jan ni waja o ira tanalan Antiokién, waja ira jiwipile kidar mak en Kot on dodox o me ira kapwaiadar. **27** Ira lao pwarador, ap kapokon pena momodijou, rap koton kajoia on irail duen en Kot a koton wiaki ira, o duen a koton ritinada wanim en pojon en men liki kan. **28** Ira ap kotikot warai ren tounpadak kan.

15 A AKAI me kodido jan ludää, ap padaki on jaulan kan: Ma komail jota jirkomjaj duen tiak en Mojej, komail jota pan kak maurela. **2** A irail lao liak toror pajan o akakamai on Pauluj o Parnapaj, re ap inauki pena, me Pauluj i Parnapaj, o pil akai irail en kotidalan lerujalem ren wanporon o jaunkoa kan pweki mepukat. **3** Momodijou ap likid ir wei lao ekij waja. Irail ap weweid nan Pönijien o Jamaria o kajokajoiada duen en men liki ar wukila. Irail ari kaperenda melel jaulan kan karoj. **4** Irail lao lel lerujalem, momodijou o wanporon, o jaunkoa kan ap kajamo ir. Irail ap katitiki meakan, me Kot koton wiaki irail er. **5** A akai kijan pwin en Parijär, me jaulanalar, me uda indada: Me pun, en jirkomjaj ir ala, o kapi on irail, en wiawia kapun en Mojej. **6** A wanporon o jaunkoa kan pokon pena, pwen kaparok duen met. **7** Irail lao kapukapun pena warailar, Petruj ap kotida majani on irail: Ri ai kan, komail aja, me maj o Kot koton pil ia dar jan nan pun omai, pwe men liki kan en rona jan nan au ai majan en ronamau o pojonla. **8** A Kot me koton erekki monion en aramaj, koton kadele irail o kotiki on irail Nen jaraui dueta kitail, **9** O a jota koton wiada irair eu nan pun en kitail o irail ni a koton kamakel monion arail ki pojon. **10** Ari, da me komail kajonejonki Kot, en kidan pon pop en tounpadak kan lopu eu, me jam atail akan o pil kitail jota kak wa. **11** A kitail kin kamekamele, me kitail pan kamaureki mak en Kaun lejui Krijtuj dueta irail. **12** A pokon o nenenlata o roneron en Parnapaj i Pauluj ara katiti duen manaman oko o kilel kai, me Kot koton wia kidar lim ara nan pun en men liki kan. **13** Irail lao nenenlar, lakopuj ap kaparok majanida: Ri ai kan komail ron ia! **14** Jimon me kajoiada duen en Kot a koton pwara don men liki kan ni tapi o pwen pil i jan irail kainok eu on mar a. **15** Pwe iduen majan en jaukop akan duen a intinidi: **16** Murin mepukat I pan puredo o kawiliakapada im en Dawid, me ronki pajaner, o pur on kauada waja me olar. **17** Pwe luan aramaj akan en raparapaki Kaun o, pil men liki kan, me wan ad ai, iei me Kaun o majaniadar, me kin koton wiawia. **18** Mepukat me lolok jan ni tapi o. (aiōn g165) **19** Ari iet me i kajaujada, kitail ender katoutoui irail me wuki on Kot jan ren men liki kan. **20** A jen intine won irail, ren liki jan kajaut en kot mal akan, o nene, o man mopedar akan, o nta. **21** Pwe jan maj kokodo jaunkawewe en Mojej kin mi nan kanim karoj, pwe re kin padapadak duen i nan jinakoke kan ni ran en japat akan karoj. **22** Wanporon o jaunkoa kan, o momodijou ap maukidar, en pilada ol akan jan ar pokon o porone ira wei ian Pauluj i Parnapaj, en kotila Antiokién: ludaj, me pil ad a Parnapaj o Jilaj, ol pukat, me kaun pan jaulan kan. **23** A iet eten, me re intiniedier ap kador won irail: let kit wanporon o jaunkoa kan o jaulan kan kador won komail,

ri at akan, me ko jan ren men liki kan nan Antiokién, o Jirien, o Jijilia at ranamau. **24** Aki at roner, me akai, me koie jan re at, kin kaponepone kin nen omai ar padak kan ni ar kajapune komail lar indada: Komail en jirkomjaj o kapwaiada kapun o; a je jota ki on irail kujoned akan. **25** Kit ap wiaki eu ni at maukidar en piladar ol akai, ap kador won komail ianaki kompoke pat Parnapaj o Pauluj. **26** Ol oko me tonmeteki maur ara on mar en Kaun lejui Krijtuj. **27** Kit ari kador wei ludaj o Jilaj, me pil pan kajoi on komail mepukat. **28** Pwe Nen jaraui o kit kin kupukupura, me mau, je ender ki on komail eu lopu; mepukat eta me kajampwal: **29** Komail liki jan ukuk, me mairon on kot likam, o nta, o man mopedar, o nene. Ma komail liki jan mepukat, nan komail kin wiawia me mau. Ran kajele! **30** Irail lao pakadarala, ap kotilan Antiokién, re ap kapokon ir pena, ki on irail kijin likau o. **31** Irail lao wadoker, ap peren kidar kamait paraail. **32** A ludaj o Jilaj, me pil jaukop oko panaui kin jaulan kan kajoi toto o pil katinaid ir ada. **33** Irail mi waja o lao ran akan, ap pakadarala popol jan ren jaulan kan, pwe ren kola ren me kador ira ala. **35** A Pauluj i Parnapaj kotikoteta Antiokién, kawedear o padapadaki majan en Kaun o, o me toto pil ian. **36** Kadekadeo murin ran akan Pauluj majani on Parnapaj: Kita pan purela ren jaulan kan, me mi kanim akan, waja kita padakier duen majan en Kaun o, o kalekalelapok due'rail. **37** A Parnapaj men ukada loanej, me pil ad a Markuj. **38** A Pauluj kupura, me a jota mau, ira en ukada i, me muez jan ira nan Pampilien o jolar ian ira kolan dodox. **39** Ira ari akamai pena lao ira muez pajan. Parnapaj ari ukada Markuj tana won Jipern. **40** Pauluj piladar Jilaj ap kotila. A jaulan kan muedela ira ni mak en Kot. **41** I ari kakan jili nan Jirien o Jililia katinada momodijou kan.

16 PAULUJ ari kotilan Derpe o Lijtra. A kilan tounpadak amen mi waja o, me ad a Timoteuj, nain li en Juj me pojon amen, a jam a men Krik. **2** Nan i kalok mau jili ren jaulan en Lijtra o Ikonien akan. **3** Pauluj koton men, i en waroki on i. I ari uk i o jirkomjaj i, pweki Juj oko, me mi waja o, pwe irail ajaer, me jam a men Krik amen. **4** A ni arail kotikot jili nan kanim akan, re padaki on irail me ren kapwaiada kujoned oko, me wiawier ren wanporon o jaunkoa kan nan lerujalem. **5** Momodijou kan ari kelailada ni pojon o re totolar ni ran karoj. **6** A Nen jaraui koton inapwiedi, me ren der padak duen majan nan Ajien, re ap kakan jili Priken o Kalatien. **7** Irail lao pwara don Mijien, re jon daulul wei on Pitinien, a Nen en lejui jota koton muezid on. **8** Irail lao daulul lar Mijien, ap kodilan Troaj. **9** A kajanjal eu pwara don Pauluj ni pon: Ol en Majetonien amen me uda, poekipoeki i indada: Kom koti don Majetonien, jaujaja kit! **10** A lao udialer kajanjal o, kit madan kolan Majetonien, pwe je ajaer, me Kaun o koton molipe kit, en kolan padaki on irail ronamau. **11** Kit ari majel wei jan Troaj o inen won Jamotrajen, a manda lel on Neapolij, **12** O jan waja o lel Pilipi, kanim lapalap ni apali en Majetonien, me kijan jap en men Rom. Kit ari mimieti nan kanim o ran akan. **13** Ni ran en japat je koie jan kanim o, kolan pon pilap pot, waja re kin kapakap ia. Kit ari mondi o kawewe on li akan, me kin pokopokon waja o. **14** A li amen ad a Lidia, men jaunet en likau waitata, men Tiatira amen, me kin kaudok on Kot. Nan i me roneron kit. A Kaun o koton ritinada monion i, pwen apapwali meakan, me Pauluj majanier. **15** I o a penainai lao paptaijelar, ap poeki re at indada: Ma komail kajau ia da, me i pojonal Kaun o, komail pan pedelon on nan im ai o kotikot ia; i ari nidinide kin kit. **16** Kadekadeo ni at kolan kapakap lidu amen, me kin wun ani, ap tu on kit, me kin kare on moni toto ren a jaumaj kan ki a wun ani. **17** I me idauen Pauluj o kit weriwer indada: Aramaj pukat me jowlilim en Kot lapalap ladu ko, me kin padaki on komail duen al en maur. **18** A mepukat a wiadar ran toto. A Pauluj kupurola kaualap ap koton jaueila majani on nen o: Ni mar en lejui Krijtuj me i indai on uk, keredi jan i! I ap keredi jan

ni auer ota. **19** A jaumaj akan lao diarada, me jolar kaporopor en ar men wiaki moni, ap jaikei Pauluj o Jilaj, wai ira lon don wajan net ren jaumaj akan. **20** O kalaia ira wei ren jaunkapun kan kattitiki: Aramaj pukat kijan men Juj kin kaokaoe atail kanim, **21** O padapadaki tiak me jota pun je en ale de wiada, pwe kitail men Rom. **22** Aramaj karoj ap uda por on ira, o jaunkapun ko dere jan ara likau kan o kapi, ren woki ira. **23** Irail wokiwioki ira pan pak toto, rap kaje ira di nan imaten o kapiedi jilepa o, en kateneten ira di. **24** A lao aleer kujoned wet ap kaje ira di on nan waron, en imaten o jaliedi aluwilu'ra nin tuka kai. **25** A lao ni ailep en pon Pauluj o Jilaj kapakap o melkaka on Kot, o me jalidi ko roneron ira, **26** A japo madan rerereda, kajukajuk en imaten mokidedar, wanim ko ap madan ritida o ar jal akan karoj lapwadar. **27** A jilepan imaten lao pirida jan a mair o kilan wanim ko ar ritidar, ap napekida a kodalj o, a pan kamela pein i, pwe a kiki on, me jalidi ko me pitila. **28** A Pauluj kapitie laudeda majani: Kom der kame uk ala, pwe kit karoj mia. **29** A ap idok lamp eu o tan rerer o dairukedi jan Pauluj o Jilaj. **30** O wa ira wei jan indada: Main ko, da me i en wiada, pwen kamaurela? **31** Ira ap majani: Pojon Kaun lejui, a koe o toun im om pan maurela. **32** Ira ari kawewe on i o toun im a karoj majan en Kaun o. **33** I ari uk ira ni auer ota ni pon o, widen ara pwal oko. I o na kan karoj ap madan paptajelar. **34** I ap kalua won ira nan im a, ap kida mo'ra kijin mana, o peren kidar a pojona Kot, i o ian a kan. **35** A lao ran pajan, jaupeidi ko poronela papa ko indada: Lapwada aramaj pukat! **36** Jilepan imaten o ap kaireki Pauluj majan pukat indada: Jaupeidi ko me ilakido, koma en lapwada. Koma ari kotila popol. **37** A Pauluj kotin majani on irail: Irail janjal kadeike kit adar o woki kit men Rom, ap kaje kit ale nan imaten, a met re men kadar kit ala jo janjal. A jo, irail en pein kodo, wa kit wei. **38** A papa ko kaireki jaupeidi kan majan pukat. Irail ap majakadar ni ar ronadar, me ira men Rom. **39** Irail ari kodo, poeki re'ra o wa ira la jan, o nidiindeki ira, en jalap wei jan nan kanim o. **40** Ira ari pedoido jan nan imaten o, ap kotila ren Lidia. Ira lao tu on jaulan kan, ap panauir irail o jipale wei.

17 IRA kotin weid nan Ampipolij o Apolonia, ap pwara don Tejalonik, waja jinakoke en Juj oko mi ia. **2** Pauluj ap kotilon on re'rail duen a kin wiawia o ian ir kapakaparok pena jan kijin likau kan ni ran en japat jilu. **3** A kotin padaki o kajaleda, me Krijtuj udan kalokolok o iajada jan ren me melar akan, o me lejui men et, me i kawewe on komail, me Krijtuj. **4** O akai irail me pojona ap waroki on Pauluj i Jilaj, o pil men Krik lapelok me toto, o i jaupeidi me kaidin me malaula. **5** A Juj oko pepeirindar, ap ukada ol jued kai, o kapokon irail pena o kapeida kanim o, o kapil pena im en lajon, pwen wa ira don pokon o. **6** Irail lao jo diar ira da re ap waikelon don jaumaj akan en kanim o lajon o jaulan kai indada: Mepukat kamokimokidadar jappa, nan ira pil pwara dor met. **7** A lajon kajamo ira er, o irail karoj kin tiakedi majan en Jija ni ar kattitiki, me dene amen Nanmarki lejui. **8** Irail ari kamakadar aramaj o jaumaj akan nan kanim o ni ar ronadar mepukat. **9** Irail lao aleer jan ren lajon o me tei kan ar kapwa, re ap kadar ira la. **10** A jaulan kan madan kadarala Pauluj i Jilaj ni pon Peröa. Irail lao pwarado, ap kotilon on nan jinakoke en Juj oko. **11** Mepukat me mau jan irail nan Tejalonik, pwe re pitipit aleer majan o pereperen kalelapokki kijin likau ni ran karoj, ma melel mepukat. **12** Ari, me toto irail pojona, li o ol en Krik kan kijan jaupeidi me toto ian. **13** A men Juj en Tejalonik ko lao roner, me Pauluj pil padapadak nan Peröa majan en Kot, irail ap kodo o kamakadar aramaj akan. **14** A jaulan kan madan kadarala Pauluj, dene a pan kotilda ni oror. A Jilaj i Timoteuj mimieta waja o. **15** O me pelikid Pauluj akan kalua i lel Aten. Irail lao aleer kujoned on Jilaj o Timoteuj, me ira en pitipit ko don i, re ap jamalar. **16** A ni en Pauluj a kotin auiaui ira

nan Aten kupura ap ola ni a majani nan kanim o dikedik en ani roki ia. **17** I ari kotin padaki on Juj oko o me toun kaudok kan nan jinakoke pil wajan net, me a kotin padaki on, me kin pokon pena waja o ni ran akan karoj. **18** A jaunpadak en Epikurijo o Jtoikai ap akamai on i o akai indada: Da paupaulap men et men inda? O akai indada: Likamata i jaunpadak en kot en wai akan aki a padaki on irail ronamau en lejui o en aramaj ar pan maureda. **19** Irail ari ukuda i o walan Areopak indada: Kit jota pan kak ron duen padak kap pot et, me koe kin kaweweda? **20** Pwe kajoi en wai pot, me kom wa don kit, kit ari men weweki duen mepukat. **21** Pwe toun Aten o men wai kan, me mi waja o, kin jopijokki ar kajokajoi o roneron duen meakaroj me kap. **22** A Pauluj kotida pon dol en marj majani: Komail oloko en Aten, i kajauiadat, me komail kin majak kaualap kot likam akan, **23** Pwe ni ai koko jili met, o kilekilaner omail jarauki, i ap diaradar pei jarauki eu, me intinidier poa: Japwilim en kot me jo diarokadar, me komail kin kaudoki on ap jaja i, i me i kin padapadaki on komail. **24** Kot me kotin wiadar jappa o audepa karoj i me Kaun en nanlan o jappa, nan a jota kotikot nan im en kaudok kan me aramaj wiadar. **25** O jota me kin upaki i pa en aramaj likamata a kotin anane meakot; pwe pein i kin kotin nene on karoj maur, o ajinok o meakaroj. **26** O a kin wiadar wein aramaj en jappa karoj kaparapar jan nta ta ieu, pwen kaukaujoun nan japo karoj, o a kin kileledier warai o wajan ar kaujoun. **27** Pwe ren raparapaki Kot, ma ir kak pam o diar i, pwe a jota kin doo jan amen amen kitail. **28** Pwe i me kitail kin memaureki, o mokideki, o mimiaki, duen akai omail jaunkaul pil indadar: Pwe kij a kitail karoj. **29** Ari, ma kitail kijan Kot, kitail ender lamelame, me Kot rajon kold, de jilper, de takai, de dikedik eu, me aramaj lolekon diaradar. **30** Ari, kot kin kanonama on kitail ni anjaun atail rotorot. A anjau wet a kin majani on aramaj karoj, ren kalula waja karoj. **31** Pwe a kin kileledier ran eu, me a pan kin kadeika kida jappa Ol amen, me a kin katororedar ni tiak pun. A iet kilel, me a kotiki on aramaj karoj: A kin kaijadadar i jan ren me melar akan. **32** Irail lao ronadar duen mauredan me melar akan akai ap lalaue, a akai inda: Je men pur on ron jan komui duen met. **33** Pauluj ari kotila jan re'rail. **34** A ol akai waroki on i pojona. Amen i Dionijui kijan jaunkapun kan; a li amen, me ad a Damarij, o pil akai ian irail.

18 MURIN mepukat a kotila jan Aten o kotilan Korint, **2** A lao diaradar Juj amen me ad a Akwila me ipwidier Pontuj, me apton kodo jan Italien o a paud Prijila, aki Klaudiuj majani, me Juj oko karoj en kokoke jan Rom, i ari kotilan re'ra. **3** O kotikot re'ra, ian dodok, pwe ira jon ta ieu wiada im likau. **4** O ni ran en japat karoj a kin kin padapadak nan jinakoke o kalekalolekone men Juj o men Krik kan. **5** A Jilaj o Timoteuj lao kodido jan Majetonien, Pauluj kotin jopijokki kaualap padak o, pwe a kadeed on Juj akan, me lejui me Krijtuj. **6** A irail lao akamai o lalaue, a ap jipediedi jipwilim a likau majani on irail: Dip omail en kapokon on pein komail. Nai me makelekel jan met, i pan kola ren men liki kan. **7** I ari kotila jan waja o ap kotilan nan im en amen me ad a Jujt me kin kaudok on Kot, me im a pat on jinakoke. **8** A Krijpuj, jaumaj en jinakoke pojona Kaun o, ianaki karoj toun im a; toun Korint me toto lao ronada, ap pojona o paptajela. **9** Kaun o ap kin majani on Pauluj ni a auramen ni pon: Der majak, padapadak ender neneren! **10** Pwe Nai ian uk, o jota me pan jair uk, pwen kame uk, pwe nai aramaj me toto nan kanim wet. **11** I ari kotikot waja o par eu o jaunipon wonai kaweweda majan en Kot nan pun arail. **12** Ni muein Kalion kakaundar Akaia, Juj akan ap wiaki eu, jaikidi Pauluj o wa don i mon mol en kadeik o, **13** Indada: Lap men et kin pitipit aramaj, ren kaudok on Kot ap palian kapun. **14** Pauluj lao men majanda, Kalion ap majani on Juj oko: Komail Juj oko, ma

japun eu de me jued kot, i pan ron komail. **15** A ma akamai duen lamalam, o ad akan, o omail kapun, nan pein komail pan wia, pwe nai jota men jaunkapun pan mepukat. **16** I ari jiken ir wei jan ni mol en kadeik o. **17** A karoj ap jaikidi Jojtenej, jaumaj en jinakoke o woki i mon mol en kadeik o. A Kalion jota injenoki mepukat karoj. **18** Pauluj lao kotikot waja o ran toto, ap kotin kamurimuri on jaulan kan o ianala jop pot kotilan Jirien; Prijila i Akwila ian i. Maj a kotin kotedar tapwi nan Kenkrää, pwe a inau mia. **19** I ari jupi on Epijuij, pwilikidi on ira waja o, a pein i kotilon on nan jinakoke o kaparok on Juj oko. **20** Iral poeki i, en mimieta re'rail anjau warai, a jota kotin duki on. **21** O a kotin kamurimuri on irail majani: I udan ian kamadip kokodo nan Ierusalem. A ma Kot pan kotin mueid on ia, i pan pure don komail. A ap kotin majel jan Epijuij. **22** A lao kotin keredi Jäjareea, ap kotidala rananamu on momodijui ap kotilan Antiokién. **23** A kotikot waja o anjau kij, ap kotila kakan jili nan wein Kalatia, o Prikién, kakelada tounpadak kan karoj. **24** A men Juj amen, me ad a Apoluj, me tikidär Alekjandrien, iei ol kadek lokaia, o me erekij kijin likau kan, a ko don Epijuij. **25** Men et aleer padak ni al en Kaun o, o a kelail ni nen e, a padapadak o kaweweda mau meakan duen lejui; a paptaij en loanej me a aja. **26** I ari tapiada aima padapadak nan jinakoke. A Akwila o Prijila lao ron i, ap uke don Ira i, kawewe on i al en Kot. **27** A lao men kola Akaia, jaulan kai ap intin won tounpadak kan, poeki re'rail, ren kajamo i. I lao pwarado, ap jauaja irail, me pojon kilar mak en Kot. **28** Pwe a manaman on Juj akan, kajale on irail jan kijin likau kan me lejui me Krijtuj.

19 A ni anjau Apoluj mi Korint, Pauluj kotin kakan jili jap en pali poa kan, ap lele don Epijuij waja a diarada tounpadak kai. **2** A kotin majani on irail: Komail aleer Nen jaraui ni omail pojonalr! Iral potoan on i: Je jota man ron, me Nen jaraui mia. **3** A ap kotin majani: A ij, me komail paptaij on? Iral inda: On paptaij en loanej. **4** Pauluj majani: loanej paptaij kai paptaij en kalula, ni a majani on aramaj akan, me ren pojon i me pan pwarado mur i, i lejui. **5** Iral lao ronadar met, re ap paptaij on mar en Kaun lejui. **6** Pauluj lao kotin pwil po'rail lim a kan, Nen jaraui ap kotidi po'rail, irail ari lokaia nil toror pajan o deideikop. **7** A ir ol oke me ekriamen. **8** I ari kotin purepure nan jinakoke o aima padapadak jaunipon jili, kapakaparok o kawewedar meakan duen wein Kot. **9** A akai lao kapitakailar, o jo pojon, o lokelokaia jued on aramaj akan duen lamalam, a ap jaupei jan irail o katorela tounpadak kan, o padapadaki on irail nan im en padak en Tiranuj. **10** Mepukat wiauier jaunpar riau; toun Ajien karoj ari ronada majan en Kaun o, men Juj o men Krik karoj. **11** O Kot me kotin wia kida lim en Pauluj manaman kapuriamui akan. **12** Re pil aleer lim en pudo o likau moa jan pali war a, pwilikidi on me jomau kan, jomau o ap jare jan, o nen jued akan keredi jan. **13** Men Juj widinok kai, me kin koko jili kati ani, ap jon jakaraki don irail, me tanwar en nen jued kai, mar en Kaun lejui, indada: Kit kaukilan komail lejui, me Pauluj kin padapadak due. **14** A ol ijmen mia nain jamaro lapalap Jkepaj, ol en Juj amen, me wiadar mepukat. **15** A nen jued jaben irail indada: I aja lejui, o i aja duen Pauluj, a komail, ij komai? **16** A aramaj o, me nen jued mi poa, ap luje don irail o kaloe irail edi. Ir ari tana jan nan im o kilijo o kili olar. **17** A met lok jili ren men Juj o Krik akan, me kaujon Epijuij. O majak kipa irail edi, o mar en Kaun lejui me lomuinlar kaukalap. **18** O me ian pojonalr me toto kodo weekadar o kajaledar ariai wiawia kan. **19** O pil me toto, me kati ani, wa pena nairail puk o ijkir ada mon karoj; ir ari wadok pwain ar o diar, me a dok on moni limenen. **20** Majan en Kaun ari pwaidar kaukalap. **21** Murin mepukat Pauluj ap kotin inon ion ni nen e kakan jili wein Majetonien o Akaia, ap kotilan Ierusalem majanidar: I lao milar waja o, i pil pan kilan Rom. **22** I ari kadarala

Majetonien riamen, kijan me papa i: Timoteuj o Erajtuj. A pein i kotikoteta maj nan Ajien. **23** I anjau me moromoron laud wiauier pweki lamalam. **24** Pwe amen, me ad a Demetriu, jaunmata amen, me kin wiada im en kaudok jilper kan on Diana, me kare on irail, me kin wiawiada, moni toto. **25** I ap kapokon irail pena o toun dodok en jon ota indada: Main ko, komail aja, me dodok wet meid kadepa on kitail, pwe i me kitail kapwapwaki. **26** A komail kilekilan o roneron, me Pauluj men et kin kaloedi o kawukila aramaj toto a kaidin nan Epijuij eta, pwe pil koren ion nan Ajien pon, ni a kin padaki on aramaj akan, me dene kaidin irail kot akan, me wiauipan pa en aramaj akan. **27** Mepukat meid apwal on kitail. Pwe kaidin atail dodok eta me pan kamala, pwe pil im kaudok en kot Diana lapalap o linan, me toun Ajien o jappa karoj kin kaudoki on pan jorela. **28** Iral lao roner mepukat, re ap makara kida kaukalap o weriweradar indada: Meid lapalap Diana en men Epijuij! **29** A karoj toun kanim o ap piinidar, wiaki eu, tanalan im en madon, tanaki Kaioj o Arijtarkuj men Majetonien, me waroki on Pauluj oko. **30** A Pauluj lao pan kotilon nan pokon o, tounpadak kan ap jota mueid on i. **31** O jaumaj en Ajien kai, me komopeka kan, ilake don i, panaui i, ender kotilan im en madon o. **32** Ari, akai wia eu jon en lokaia, a akai eu, pwe pokon o piinidar. A me toto re'rail jaja karep en ar pokon pena. **33** Iral jikon jan nan pokon o Alekjander; Juj oko me jikona i. A Alekjander olol on irail, ap men jaben pokon o. **34** Iral lao aja, me i kijan Juj oko, re ap wiaki eu weriweradar auer riau: Meid lapalap Diana en men Epijuij! **35** A jauninti en kanim o lao kadukiedi pokon o, ap indada: Komail ol oke en Epijuij, ij aramaj, me jaja, me kanim en men Epijuij kin kaukauddoki on Diana lapalap o dikeklik, me pupedi jan nanlan? **36** A ma jota, me pan kak kalikame mepukat, komail en nenena o der wiada me japon! **37** Pwe komail ukedo ol pukat, me jota kin kuliada im en kaudok o, pil jota lalaue omail kot li. **38** A ma Demetriu o ian a kan mauki meakot ren amen, kapun ap pan wiauip, pwe jaunkapun kai mia, ren kapukapun re'rail. **39** A ma komail mauki eu jon toror, i me pan kapunala nan kapun o. **40** Pwe kitail pan pukoki moron en ran wet, pwe jota karepen, me kitail en kapunki pokon wet ar tanatan pena. **41** A lao majani on irail mepukat, ap kadar pajan pokon o.

20 MORON lao dukedier, Pauluj ap molipe pena tounpadak kan, ap kotin kamurimuri on irail o kotila, pwen jailokelan Majetonien. **2** A lao kakan jili jap oko, o panapanauir irail kaukalap, ap kotilan wein Krik. **3** A lao kotikot waja o jaunipon jili, ap men kotilan Jirien, ari jo, a kotin pure don Majetonien, pwe Juj oko majamajan i. **4** A iet akan, me likid i lel Ajien: Jopater nain Piruj men Peröa, a Arijtarkuj o Jekunduj men Tejalonik, a Kaiuj men Derpe, o Timoteuj, o Tikikuj, o Tropimuj men Ajien. **5** Mepukat tion maj ap aui kit nan Troaj. **6** Murin kamadip en prot jomut je jerok wei jan Pilipi, tanatanki ran limau kokola re'rail Troaj, waja je mimi ia ran iju. **7** A ni ran kaieu en wík, ni at pokon pena, pwen pilitiki pena prot. Pauluj ap kotin padaki on irail. A mandan ran o a pan jamala. A kotin kawarailar a padak lao lel ailep en pon. **8** A lamp toto mi nan kokon poa, waja je pokon pena ia. **9** A manakap amen, me ad a Eutikuj, me momod nan wanintuk, me mair kalikalik. A ni en Pauluj a padak warai, i ari mair kalikalik melel, ap pupedi jan ni kajilu en kokon poa, o re pokada, a melar. **10** A Pauluj me kotidi kipedi on poa o polodi i majani: Komail der mauk, pwe a memaur! **11** I lao kotidala o pilitiki pena prot, o konoter, o padapadak warai lao lel waja ran, ap kotilar. **12** A irail wado manakap memaur ap pereperen kaukalap. **13** A kit me madan ian jop o, tanatan kolan Ajoj, waja je pan uk ia Pauluj, pwe i me a kakalik on kit. A pein i pan japal. **14** A lao tu on kit nan Ajoj, je ap uk i, tanalan Mitelene. **15** Kit tanatan kodo jan waja o, a manda je lel on likin Kijoj, o manda je lele don Jamoj, o je mondi Trokilion, a manda je pwara don Miletuj. **16** Pwe Pauluj kileledier en dauli

Epijuj, pwe a der pwawpawnd nan Ajien, pwe a kotin karawaru, ma a pan kak, a pan lel on Ierujalem ni ran en Pentikoj. **17** A jan Miletuj a kotin ilakilan Epijuj molipe jaunkoa en momodijou kan. **18** Iral lao pwara don i, a kotin majani on irail: Komail aja duen ai wiawia re omail anjau karoj jan ni tapin ran o, me i lel Ajien, **19** Duen i papa Kaun o ni aktikitik, o janejan, o kamekam nan pun en Juj oko, ni ar rukiruki ia di. **20** O duen i jota oki janer meakot me katepan, pwe i kaireki komail karoj, o padapadaki komail janjal o nan im akan. **21** O i kadede on men Juj o pil men Krik kalula on Kot o pojont atail Kaun lejup Krijtuj. **22** A kilan, i ap kokodalan Ierujalem, nen i jalidi o i jaja, da me pan pid ia waja o. **23** A Nen jarau kin kotin kadede on ia nan kanim karoj, me jal akan o kamekam kin auiaui ia. **24** Ari jo, i jota kin injenokti meupukat, i pil jota kajampwaleki maur i, pwe i en kaimwijkela ai koa dodok, me i aleer jan ren Kaun lejup, en kadede ronamau en mak en Kot. **25** A kilan, i ap ajaer, me komail karoj, me i padapadaki oner wein Kot, pan jolar uidial maj ai. **26** I me i kadede on komail ran wet, me i makelekel jan ntan komail karoj. **27** Pwe i padaki on komail duen kupur en Kot, o jota man meakot me i okijan komail. **28** Komail ari kalaka komail o momodijou karoj waja, me Nen jarau kin kajapwil komail dan jilepa ko, pwen apapwali momodijou en Kot me a kotin pwainiki pein nta. **29** Pwe i ajaer, me murin ai jamlar kidi komad akai pan pwara don komail, me jota pan kajampwaleki pwin o. **30** A ol akai pan uda jan nan pein komail, me pan padak japun, pwen wiaki tounpadak kan pein ar warok kan. **31** Komail ari majamajan o tamanda, me i jota dukedi, panaui amen amen, janejan ni ran ni pon jaunpar jilu. **32** Ari, i pan muedi on komail Kot o majan en kupur a, me manaman on kapwai komail ada, o kotiki on komail jojo eu ren me jarau kan. **33** I jota noroke en amen a jilper, de kold, de likau. **34** Pein komail aja, me pa i kat kin papa ia o ai warok kan. **35** I kajale on komail er meakan duen komail en dodok, pwen jauaja me luet akan o tamatamanda majan en Kaun lejup akan, duen a pein kin majani: Kiki wei me kaperen jan ale. **36** A lao kin majanjan meupukat, a kelepuki ian irail karoj kapakap. **37** Iral ari janejan kaualap o polodi tapin wor en Pauluj o metik i. **38** Re injenjuedekier kaualap a majan, me dene re jolar pan uidial jilan i. Iral ari likid i koti on pon jop o.

21 **KADEKADEO** kit lao majelwei jan murin at kamurimuri on irail je tanatan inen won Kuj, a manda lel on Roduj, a jan waja o je tanalan Patara. **2** Kit lao diaradar jop pot, me pan kola Pöniijen, je ap keredan poa majelwei. **3** Kit lao kilaner Jipern, je dauli ni pali maun, tanatan kolan Jirien ap jupi on Tiruj, pwe i waja audepan jop o pan pwilidi ia. **4** Je lao diaradar tounpadak kan, kit ap mimieta waja o ran iju. Iral ap majanki Nen, Pauluj ender kodalan Ierujalem. **5** Kadekadeo kit lao kaimwijkola ran oko, je ap majel kokola. Iral karoj me likid kit lel likin kanim, li o jeri kan pil ian; kit ap kelepuki ni oror, o kapakap. **6** Kit lao kamurimur pena, je ap kereda pon jop o, a irail purelan deu'rail. **7** Kit tanatan kodo jan Tiruj ap ko don Ptolomaij, kit ap ranamau jaluan kan o kairu re'rail ran eu. **8** A mandan ran o je majeler, ap lel on Jäjarea, kit ap pedelon on nan im en jaunpadak Pilipuj, me kijan jijmen oko, o mimieta re a. **9** A men et na jeripein makelekel pamen mia, me kin deideikop. **10** A ni at kaukaujoun waja o ran toto, jaukop amen ap kodido jan ludää, me ad a Akapuj. **11** A lao pwara don kit, ap ale japwilim en Pauluj pirapir pira pena pein pa a o nä a kan, katitiki: Iet me Nen jarau kin majani: Iet duen men Juj oko, me mi Ierujalem, pan jaliedi ol o, me a pirapir wet, o panalan i nan pa en men liki kan. **12** Kit lao ronada meupukat, kit o pil irail karoj toun waja o ap poekipoeki a ender kotidalan Ierujalem. **13** A Pauluj kin jaben: Da me komail janejanki o kawekila nan morion i? Pwe kaidin jalidi eta, me i kak on, pwe pil mela nan Ierujalem pweki mar en Kaun lejup. **14** A lao jota duki on, kit ap nenenla indada:

Kupur en Kaun o en pwaida. **15** Murin ran pukat je ki pena at kapwa kan o daululan Ierujalem. **16** A tounpadak en Jäjarea kai pil ian kit, o re ukado Mnajon men Jipern, tounpadak ma amen, me je pan kairu re a. **17** Kit lao lel Ierujalem, jaulan kan kajamo kit popol. **18** A mandan ran o Pauluj ian kit kotila ren lakopuj o jaunkoa karoj pokon pena waja o. **19** A lao rammaui irail, ap kotin kajokajoia meakan, me Kot kin wiai on men liki kan ki a dodox. **20** Iral lao ronadar meupukat, re ap kapinaki Kot indai on i: Ri at, kilan men Juj me totoia me ian pojonal, o irail karoj kin kajampwaleki kapun o. **21** Nan a loki on irail duen komui, me dene komui kin kaukawewe men Juj, me dondole men liki kan, ren kajela Mojep o padapadaki, re ender jirkomajai jeri kan, o pil der dadaur tiak kan. **22** A iaduen, pokon pan wiaui, o re pan ronada, me komui jamador. **23** Ari, komui pan wiada met, me je pan indai on komui: Ol pamien mi re at, me ar inau mia. **24** Uk irail ada o kamakelekel komui da ianaki irail, o pwain irail pwe mon arail en jejei, o karoj pan kilan, me likam pot, me re roner duen komui, o me komui pil kin kapwaiada kapun o. **25** A duen me pojonal jan ren men liki kan, je intiniedier o kujoned edar, me ren der kapwaiada meupukat. A iet eta: Ren liki jan uduk me mairon on kot likam, o nta, o man moperlar, o nenek. **26** Pauluj ap kin ukada ol oko, a manda a kamakelekelada pein i ap ian irail koton on nan im en kaudok o kin kajaledar ran en arail kamakelekel, lel mairon en amen amen wiauier. **27** A ran iju lao koren ion nikier, men Juj en Ajien ap kilaner i nan im en kaudok o, rap kamoromoroda aramaj karoj o jaikidi i, **28** Weriverada indada: Ol en Ijrael, komail jauaja, iet aramaj o me kin kaukawewe on karoj waja karoj, ren palian Juj akan, o kapun, o waja kij et, o a pil kalua don nan im en kaudok men Krik kai, o kajaminela waja jarau wet. **29** Pwe maj o re kilanadar, me Tropimuj men Epijuj ian i nan kanim o, re ap kiki on, me Pauluj kalualon on i nan im en kaudok. **30** A kanim o moromoronada kaualap o aramaj akan tan pena. Re ap jaikidi Pauluj o waike jan i nan im en kaudok o, a wanim ko ap madan ritidi. **31** Iral pan kamela i, a ron ap lel on jaumaj en jaunpei kan, me Ierujalem moromoronda. **32** A iari madan ukada jaunpei o jaumaj akai ap tanadi won irail. Ir lao kilan jaumaj o jaunpei ko, re ap jolar woki Pauluj. **33** Jaumaj o ap kai on, koledi i majani, i en jalikidi jal mata riapot, o idok: Ij i, o da me a wiadar? **34** A akai jan nan pokon o werivera wiada eu jon en lokaia a akai eu. A ni a jota kak weweki, me re moromoronti, ap majani, a en wijkelan nan im en jaunpei. **35** A lao lel on kandake o, jaunpei ap wewa i, pweki pokon o koiden pena i. **36** Pwe pokon o, me idauen, werivera indada: Jiken wei i! **37** A ni en Pauluj a pan wijkelon on nan im en jaunpei, a ap majani on kaun lapalap o: A jota muez on ia, en indan komui meakot? A ap majani: Komui aja lokaia en Krik? **38** Ari, kaidin komui ol en Äkipten, me kapeida aramaj oko mon ran akai, ap kalualan jap tan ol lolap pakid? **39** A Pauluj majani: Nai ol en Juj amen, men Tarjui, kanim indand en Jililia eu, i men poeki re omui, en muedi on ia, en kapakaparok on aramaj pukat. **40** I ari muedi on i. Pauluj ap kotida pon kandake o olol on aramaj akan. A lao molelar kaualap, Pauluj ap kaparok on irail ni nor en Ipru majani:

22 **R** I ai ko, jam ai ko komail, ron maj ai jaben komail. **2** Iral lao roner, me a majani on irail ni lokaia en Ipru, re ap nenenla kaualap. I ari kin majani. **3** Ol en Juj amen nai, me tikidar Tarjui en Jililia, a i kakairida nan kanim wet ni aluwilu en Kamaliel, padapadakki kapun en jam atail akan, o nantion poniponi Kot dueta komail kin wia ran wet. **4** O i kawelar al pot et lel on kamelar aramaj, ni ai jaliedi o panalan imaten ol o li akan. **5** Pwe iduen me jamero lapalap o jaumaj akan kin kadede kin ia, pwe i aleer jan irail kijin likau, on ri (atail) akan. I ap kolan Damajkuj, pwen pil jaliedi o wa don Ierujalem, me mi waja o, pwe ren kamekame. **6** A

ni ai koko wei korendor Damajkuj, nin jauaj, marain eu kodido jan nanlan, jare ia da. 7 Nai ari pupedi nani pwel o ronada nil eu, me majani on ia: Jaul, Jaul, da me koe kame kin ia? 8 Nai ari potoan on: Ij komui Main? A kotin majani on ia: Nai lejup en Najaret, me koe kin kame. 9 A me ian ia udialer marain o, ap majapwekadar, a re jota ron kapit en me majan don ia. 10 Nai potoan on: Da me i en wiada Main? Kaun o ap kotin majani on ia: Paurida u kowei on Damajkuj, nan a pan kapare on uk waja o, me kaonop on uk er, en wiada. 11 A i jolar kak kilan waja, aki linan en marain o, i ap daululan Damajkuj; me ian ia kalaun kin ia pa i. 12 Ananiaj, ol lelapok amen duen kapun o, me kalok mau jili ren Juj akan karoj, me kaujou waja o. 13 Ap ko don ia kajikajinen imp ai indai on ia: Ri ai Jauluj, kilanada waja! Ari, ni auer ota i jaradan i. 14 I ari katitiki: Kot en jam atail akan, me pil uk adar, pwe koe en leolekonki a kuper, o udialer me Pun o, o ron kapit en jilan i. 15 Pwe koe pan japwilim a jaunkadete on aramaj karoj, duen me koe kilanadar o ronadar. 16 Ari, da me koe auiau? Paurida o paptajela, pwe dip om akan en widen jan, o jakarkidan mar a. 17 A kadekadeo i lao pwara don lerujalem o kapakap nan im en kaudok o, i ap wukilar. 18 O i kilan i, me kotin majani on ia: Kananata, madana wei jan lerujalem, pwe irail jota pan duki on om kadeke kin ia. 19 Nai ari potoan on: Main, pein irail aja, me i panalan nam imaten o woki nani jinakoke kan me kin pojon komui. 20 A ni japwilim ar jaunkadete Jtepanui kamatalar, nai pil u impa o peren kidaar a kamatalar, nekinekid likau en me kamatalar i ko. 21 A ap kotin majani on ia: U ko wei, pwe i pan kadar uk ala waja doo ren men liki kan. 22 Irail roneron i lel on majan pot et, ap nil laudeda indada: Jiken wei jan jappa lap men et! Pwe a jota mau on, i en memaureta! 23 A ni arail weriwerada, o kajelar ar likau, o kajadar pwel par, 24 Kaun lapalap o ap majani, i en wijkelan nan im en jaunpei o majani, ren woki i, pwe i en lelapok kila, da me re weiweirokeki i. 25 Irail lao jaledi i, Pauluj ap idok ren kaun o, me u impa: Me pun, en woki aramaj en Rom amen, me kaikenta pakadekadar? 26 Kaun o lao ronada met, ap kola ren kaun lapalap o indada: Da me kom pan wiada, pwe aramaj men et men Rom amen. 27 Kaun lapalap o ap kodo indai on i: Katitiki on ia, ol en Rom amen komui? A jaben: Ei. 28 Kaun lapalap o jaben: Pwai laud me i jaladok kilar. A Pauluj majani: A nai me tikidat jaladok. 29 Me kodo kadekada i, ap madan pure jan i, o kaun lapalap lao ajadar, me i ol en Rom amen, a pil majakadar, pweki a jaledi i. 30 A mandan ran o a inon ion melel aja karep en Juj oko ar panala i, ap lapwada i o kapokon pena jamero lapalap o toun kapun o, ap wadila Pauluj o kotikidi on i mo'rail.

23 A PAULUJ kotin aupwil jili nan kapun o ap majani: Ri ai ko, i dadaurata me mau on Kot lao lel ran wet. 2 A jamero lapalap Ananiaj majani on men impa, ren pikir au a. 3 Pauluj ap majani on i: Kot pan kotin pikir uk malaun men koe, pwe koe momod waja en, en kadeik ia da duen kapun o, ap tiakedi kapun o ni om indada, ren pikir ia. 4 A men impa indada: Koe pan lalaue jipwilim en Kot a jamero lapalap? 5 Pauluj ap majanier: Ri ai ko, i jaja, me i jamero lapalap o, pwe a intinidier: Koe der nan au jued duen omial kaun lapalap o! 6 A Pauluj lao diaradar, me akai irail Jadujär, a kai Parijär, ap kapitie laud nan kapun o majani: Ri ai ko, nai Parijär amen o nain Parijär amen, ai kaporopor en me mlar akan ar pan maureda, i me i pan pakadekada. 7 A lao majanier met, Parijär o Jadujär akan ap akamaat pena; ari momod o mwej pajan. 8 Pwe Jadujär kin inda, me dene jota me pan maureda, o pil dene jota tounlan, pil jo nen, a Parijär kin kamelele karoj. 9 A weriwer laud wiauier. A jaunkawewe kan, me kijan Parijär kajinenda kaparok katitiki: Jota me jued kot en aramaj men et, me je diar. A ma nen eu de tounlan amen majani on i,

kitil der palian Kot! 10 A lao moromoror kaualap, kaun lapalap o ap majak, me Pauluj pan dapenok pajan, ap majani, me jaunpei kai en kodilan koledi i, wado jan nan pun ar o wa don nan im en jaunpei. 11 A pon pena jan ran o kaun o kotikot re a majani: Kaporopor mau, pwe duen om kadeke ia nan lerujalem, iduen koe pil pan kadeke ia nan Rom. 12 A lao ran pajan, Juj akai ap inauki pena o kaukila, me re pan jolar kan o nim meakot, re lao kameler Pauluj. 13 A irail, me wiadar inau wet, me paek jama. 14 Irail kodo ren jamero lapalap o jaumaj akan katitiki: Je inauki pena o kaukila, me je jolar pan kan o nim meakot, je lao kameler Pauluj. 15 Komail o toun kapun ari poeki ren kaun lapalap o, a en kadara don komail i. Dene komail pan raparapaki melel re a, a kit pan majamajan kamela i, mon a pan pwara don komail. 16 A wawan Pauluj jeri amen lao roner ruki i, ap pedelon on im en jaunpei kai kaireki Pauluj. 17 Pauluj ap ekeredo kaun amen, majani on i: Kere won manakap men et ren kaun lapalap o, pwe meakot mia, me a men kaireki i. 18 I ari ukada i kare won i ren kaun lapalap o indada: Pauluj me jalidi, eker ia don i o poeki re i, i en wa don komui manakap men et, pwe meakot mia, me a men kaire kin komui. 19 Kaun lapalap ap koledi pa a o koiela waja rir kalelapok: Da me koe men kaire kin ia? 20 I ari katitiki: Juj akai inauki pena, en poeki re omui, en kadara don kapun Pauluj lakap, dene komui men pur on raparapaki mau due. 21 A komui der duki on irail, pwe ol paek jama, me rukiruki i, me inauki pena o kaukilar, me re jolar pan kan o nim re lao kamele i. A irail auiau anjau wet, me komui en mweid on irail i. 22 Kaun lapalap o ap kadarala manakap o majani on i: Der indan meamen, me koe kaire kin ia met! 23 A lao ekeredor kaun riamen, ap majani: Kaonopada jaunpei riepuki, pwen kola Jäjarea, o pil me dake oj ijiakan, o me wa katieu riepuki jan ni klok duau en ponpon wet. 24 O pil kaonopada man akai, me re en kida poa Pauluj, o ren kanakanai on walani ren kopina Pelikj. 25 A pil intinidier kijin likau duen met: 26 Nai Klaudiuj Lijiaj kadar won komui main kopina Pelikj ai ranamau. 27 Ol men et, me Juj oko jaikidier, o metar kij a pan kamela re'rail. A nai ukada jaunpei kei dorela i ni ai ronada, me i men Rom amen. 28 A ni ai men kalelapok, da me re weiweilokedi i, i ap wadila ren ar kapun o. 29 Nai ari diaradar, me a panpanala pweki peidok en ar kapun. A jota me i diar, me a pun kak kame kila de jalikidi. 30 I lao ajadar, me Juj oko rukiruki ol o, i ap madan kadar won komui i, o i kakaliki on me panala i kai, en kaireki won komui duen i. Ran kajele! 31 Jaunpei ko ap ukada Pauluj kauia i Antipatrij ni pon o duen a kawad kin irail. 32 Mandan ran o re ki on me dake oj akan, ren wala i, ap purelan im en jaunpei. 33 Mepukat lao lel on Jäjarea, ap ki on kijin likau ren kopina, o pil kajale on i Pauluj. 34 A lao wadoker o idok, menia i, o manier, me a kijan men Jililia, ap majani: 35 I pan ron uk, lao me pan uk ala pil pwarador. I ari majani, i en nekinek nan tanpaj en Erodej.

24 A MURIN ran limau jamero lapalap Ananiaj kotido ianaki jaumaj akai, o jaunlokaia men, me ad a Tertuluj; irail weiweiroke Pauluj ren kopina. 2 A lao wijkedo, Tertuluj ap pikikidi weiweiroke i indada: 3 Kit ajaer duen muein popol re omui o duen kamau toto kan on toun wei wet, pweki omui kalanian main Pelikj. O i me je kapikapina kin komui anjau o waja karoj. 4 A i jota men kapanai komui, iet eta me i poeki re omui: Komui en kotin mani kit duen omui kalanian. 5 Pwe je diaradar, me ol men et me morjued o me kin kapeida Juj akan karoj, me mi jappa, o i me jaumaj en pwin likam en Najaret, 6 Me pil jon kajaminela im en kaudok o, i me je koledi i, pwen kadekada, duen at kapun o. 7 A monjap Lijiaj kotin pwarador, kotiki jan i nan pa at ki a manaman lapalap, 8 Majani on me weiweiroke i, en poto don re omui, a komui lao kalekalelapok re irail, kom pan pein mani duen meakan, me je pan

kila i. **9** A Juj oko pil weiweiroke Pauluj indada: Mepukat melel! **10** A kopina lao olol on Pauluj, en kaparok, a ap kotin jafen majani: Ni ai ajaer, me komui jaunkapun pan toun wei wet jaunpar toto, i peren kida, ai pan indinda duen pein nai. **11** Pwe komui pan mani, me pon naul ria pon eta, me i kodalan lerujalem pwen kaudok. **12** A irail jota diar ia da lokaia on amen nan im en kaudok, de kapeida aramaj oko nan jinakoke kan de nan kanim o. **13** O re pil jota kak kadede, me re pan kin ia la met. **14** A iet eta, me i men kadede on komui, ni ai kin kamelele karoj, me intimidier nan jaukop akan o kapun o, i kin kaudoki on Kot en jam ai kan duen tiak en ir, me re kaadaneki pwin likam. **15** O i kaporoporeki Kot me irail pil kamelele me melar akan pan maureda, me pun o me japon kan. **16** A i me i kin jojonki pein nai, pwe lol i en pun mon Kot o aramaj akan. **17** A murin par toto i kodon wa don toun jap wet kijakj eu o wiadar mairon. **18** I anjau, me re diar ia makelekeladar nan im en kaudok o jota weriwer de moromoron. **19** A ir pukat Juj akai nan Ajien menda re jota mi met mo'mui, kadede nai, ma re diar me jued kot re i? **20** De mepukat en pein kajanjaleda japon da, me re diar re i ni ai mi mon kapun o. **21** A iet eta lepen lokaia, me i kida ni ai udar nan pun ar indada: En me melar akan ar pan maureda, i pan pakadeikki ran wet re omal. **22** A Pelikj lao erekli mepukat, pwe a mani mau duen al pot et, ap kajau ir wei majani: Kaun Lijaj lao kotido, i ap pan kaimwijkela omal kapun. **23** I ap majani on kaun en kolekot Pauluj o kajaladokela i, o ender inapwined ian a kan, en kodon papa i. **24** A murin ran akai Pelikj pwarado, a paud Drujila ian i, iei li en Juj amen, ap molipedo Pauluj o karone i duen lamalam en Krijtuj. **25** A ni a kapakaparok duen pun, o makelekel, o kadeik, me pan wiau, Pelikj ap majapwekadjar o jafen: U kowei anjau wet, i lao pijokalar, i pan eker uk do. **26** A pil kaporoporeki, me Pauluj pan kotik on i moni, pwen lapwada i; i me a purepure ekeker kido i o kajokajoi on i. **27** A murin par riau Porjuj Pejtuj japwiladar wiliandi Pelikj. A Pelikj men konekon ren Juj oko, ap jota lapwada Pauluj.

25 PEJTUJ lao pwarador nan wei, ap kotidilan lerujalem jan Jäjarea ni ran kajilu. **2** Jamero lapalap o jaumaj akan en Juj oko ap pwara don re a weiweiroke Pauluj o poekipoeki re a, **3** O inon ion konekon re a, pwen palian Pauluj, pwe a en wa don lerujalem i, a re majamajan i, pwen kamele ni a kotikot kodo. **4** A Pejtuj majani, me Pauluj pan mimieti Jäjarea, a pein i pan madan majel wei. **5** A me lapalap re omal pan kak ian ia kodiila o kadede ol o, ma dip a mia. **6** A lao kotikot re'trail pon walu pon de naul, ap kotidilan Jäjarea o mandan ran o a kapokedi pon mol en kadeik o majani, Pauluj en wijkedo. **7** A lao pwarador, Juj oko, me kodido jan lerujalem, ap kapil pena i o kadipe i kaualap, ap jota kak kadededa. **8** Pwe Pauluj kotin japon majani duen pein i: I jota wiadar dipi on kapun en Juj oko, de on im en kaudok o, de on Jija. **9** A Pejtuj men konekon ren Juj oko, ap japon Pauluj majani: Koe men kodalan lerujalem, pwen pakadeikada re i waja o? **10** A Pauluj kotin majani: I mi mon mol en kadeik en Jija, waja me mau on, i en pakadeikada. Jota me japon eu, me i wiai on Juj oko, duen me pein komui mani. **11** Ma i wiadar japon eu de meakot me waron Kamela, i jota pan kan mela. A ma jo melel, me mepukat kine kin ia, jota me pan kak pan ia lan irail. I dorolan Jija! **12** Pejtuj lao kalelapok ren momod an kadeik o, ap majani: Koe dorolan Jija, ari koe pan pwarala ren Jija. **13** Murin ran akai nanmarki Akripa o Pernije koti don Jäjarea, pwen ranamau on Pejtuj. **14** Ira lao kotikot waja o pon toto, Pejtuj ap kaireki nanmarki duen Pauluj majani: Ol jenjal amen mi met, me Pelikj jaliedi ap jamalar. **15** A jamero lapalap o jaumaj en Juj akan kaire kin ia duen i ni ai potopot lerujalem inon ion i en kadeikada i. **16** A nai japon irail: Kaidin duen tiak en men Rom, en panala aramaj amen, en

kamela, mon me panala i kan jaikenta janjal mo a, o a mœui on i er, en japon duen me re pan kila i. **17** Iralao pokon don met, a mandan ran o i madan mondi pon mol en kadeik o inda, ol o en wijkedo. **18** A me panala i kan lao pwarador, re jota katitiki meujeed kot, duen i kiki on. **19** A akai peipeidok mia duen pein arail lamalam o duen ol mela amen me ad a lejui, me Pauluj kin inda, me dene a memaureta. **20** Nai ari poneponeki duen mepukat, i ap idok re a, ma a jota men kodalan lerujalem, pwen pakadeikada waja o duen mepukat. **21** A Pauluj lao dorolan kadeik en Aukujtuj, nai ap inda, ren koledi i, i lao kadarala i ren Jija. **22** Akripa ap majani on Pejtuj: I pil men roneron aramaj o. A majani: Lakap kom pan ron i. **23** A mandan ran o Akripa i Pernije lao kotin pwarado ni ar kapwati linan kaualap o kotilon on nan im en kapun, o ol lapalap akan ianakai kaun en kanim o, Pejtuj ap majani, Pauluj en wijkedo. **24** A Pejtuj majani: Main nanmarki Akripa o komail ol akan karoj, me ian kit kotikot waja et, komail majani, pweki men et, Juj akan karoj kin poekipoeki re i nan lerujalem o pil met; ni ar palian i indada, me dene a jowar on memaureta. **25** A i lao diarada, me jota me a wiadar, me war on kamela o pein i dorolan Aukujtuj, nai ap kileledier me i pan kadarala i. **26** A jota me i aja, en intiniedi won nai jaupeidi. I me i waki don komail i, mo'mui ta main nanmarki Akripa, pwe kapun lao nikier, i en aja, da me i en intinieki wei. **27** Pwe i lamelame, me japon, en kadarala me jalidi amen, ap jota kaireki duen karep en jalidi.

26 AKRIPA ap majani on Pauluj: Koe me jaladoklar en kapakaparok ki pein uk. Pauluj ap kapa wei lim a, kadededar pein i: **2** I ap peren kidar main nanmarki Akripa, me i pan kapakaparok mo'mui ran wet duen meakan, me Juj oko pan kin ia la. **3** Pwe komui me erekilar en Juj oko ar lamalam o peipeidok kan, i ap poeki re omui, en kotin kanonrama mamani ia. **4** Ai wiawia kan arain maur i, me tapida lerujalem ren jau i kan, Juj akan karoj aja due. **5** Iral me aja ia jan maj kokodo, ma re men kadede ia, me nai kijan pwin kelail en at lamalam, me ad a Parijär. **6** Nai ari mi mon kadeik, pweki ai kaporoporeki inau o, me Kot kotik on jam at akan. **7** Nan i inau o, me at kainok ejokriau kin kaporoporeki, me re pan pwaiki on ar nantion kaudok on Kot ni ran o ni pon. Main nanmarki Akripa iei kaporopor me i pan kila ren Juj oko. **8** Da me komail jota kamelele, me Kot kotin kaijajada me melar akan? **9** Maj o i kiki on, me i en wiada meakan, me kaokaoe mar en lejui en Najaret. **10** I me i pil wiadar nan lerujalem; o me jarau kan toto me i jaliedier on nan imaten murin ai aleer manaman jan ren jamero lapalap akan o irail lao kamelar, nai pil jauaja. **11** I kame irail pan pak toto nan jinakoke kan karoj, o koidon on irail, re en lalaue, o nai linaranar kaualap pa'rail; i kin kame irail lel on kanim en wai kan. **12** A ni ai wiawia mepukat, o kokolan Damajkuj ni manaman en jamero lapalap, **13** Main nanmarki, nin jauaj i ap kilanadar nani al o marain eu jan nanlan, me linan jan katipin, mejenereda imp ai o me ian ia kai. **14** Kit karoj lao pupedier nani pwel, i ap ronadar nil eu, katitiki on ia ni lokaia en Ipru: Jaul, Jaul da me koe kamekame kin ia? Nan a pan apwal on uk, en tametame tek o. **15** Nai ari idok: Ij komui Main? Kaun o ap kotin majani: Nai lejui, me koe kin kame. **16** Koe ari paurida, kajinenda, pwe i me i pwarador on uk, pwen kajapwil uk ada, pwe koe en papa o jaunkadade men en meakan, me koe kilanada, o meakan, me i pan kapwara don uk. **17** O i pan dondoro jan uk ni pa en aramaj akan o men liki kan me i pan kadar uk wei on, **18** Pwen kapad pajan maj arail, pwe re en wuki jan rotorot, wuki on marain, o jan ni manaman en Jatan on Kot, pwe re en lapwa jan dip ar akan, o ren ale ar jojo ren me kamakelekele kidar pojon. **19** Ari main nanmarki Akripa, i jota jopeiki on kajanjal en nanlan o. **20** Pwe maj i padaki on toun Damajkuj o lerujalem, o jap en ludää

kan, o men liki kan, en kalula o wuki on Kot, o kapwaiada wan kalula mau. 21 Nan i me Juj akan jaik ia kidi nan im en kaudok o, o re jon kame ia la. 22 Ari jo, en Kot a koton ieian ia, me i mimieki lao lel ran wet, padapadaki me titikit o me laud akan, o jota me i inda, i eta, me jaukop akan o Mojel pil majanier, me pan wiaui: 23 Ieteten, Krijtuj en kamekam, o me a pan men maj en me pan iajada jan ren me mlar akan, o padaki on toun wei o pil on men liki kan duen marain o. 24 A ni a kapun kila mepukat, pein i Pejtuj ap nil laudedu majani: Pauluj, koe iakalar! Om jukukukul tote me kapwepwe uk adar. 25 A Pauluj kotin majani: I jota iakalar main ijou Pejtuj, a kin kida kajoi melel o pun. 26 Pwe nanmarki kotin mani duen mepukat; i me i pil aima padapadaki i, pwe i aja, jota meakot, me a jota koton erek, pwe kaidin waja rir, me mepukat wiauier. 27 Nanmarki Akripa, komui pojon jaukop akan? I aja, me komui kin pojon. 28 Akripa ap majani on Pauluj: Me tar kij, a komui pan kainon ia en jaulanal. 29 Pauluj majani: I nonki on Kot, me komui o karoj, me roneron ia ran wet, en dueta nai, a iermen jal mata pot et. 30 Nanmarki, o kopina, o Pernije, o me ian irail kaipokedi waja o, ap kotida, 31 O kelepalu, ap kapakaparok nan pun ar mamajani: Aramaj men et jota kin wiada me war on kamela de jalidi. 32 Akripa ap majani on Pejtuj: Aramaj men et pan lapwada, ma a jota dorolan Jija.

27 A LAO kileledier, me je pan jerokelan Italien, re kajilaki Pauluj, o akai me jalidi, kaun en jaunpei amen, me ad a luluuij, kijan pwin en Aukjutuj. 2 Kit ari kereda pon jop en Adramitien pot, me pan jupi on kanim en Ajien akan, me mi pon oror, ap tan wei. Ari, Arijtarkuj, men Majetonien amen jan Tejalonik ian kit. 3 Mandan ran o je leler Jidon. A luluuij me kadek on Pauluj, ap mueid on i, en kotila ren kompokepa ko pwen kajjaroleit. 4 Kit ari majelar jan waja o, ap tanatan pananen Jipern, aki an me u don kit. 5 Kit tanatan kotelu lepen jed en Jilija o Pampilien, je ap lel on Mira en Lijia, 6 I waja kaun en jaunpei o diarador jop en Alekjadriens pot, me pan majelan Italien, i ari kajau on kit poa. 7 A kit pwawpawd kokola, pon toto meid apwal on kit lel on Kniduj, pwe an me kawela; kit ari tanatan pananen Kreta, tan won Jalmone. 8 A meid apwal at dauli waja o; kit ari lel on jap eu, me ad a Kapitau mau koren ion kanim Lajää. 9 A anjau lao daulier o a apwalar on jailok jili, aki ran en kaijejol daulier, Pauluj ap kotin panaui o 10 Majani on irail: Ol oko, i ajaer me jailok wet pan juedela a pan apwal kaualap, kaidin on audepan jop o jop eta, pwe pil on maur atail. 11 A kaun en jaunpei o liki jaunill o jaumaj en jop o jan majan en Pauluj. 12 A kapitau me jota non mau on jop en mimieta ni anjaun kapau. Koren ion karoj ari men jamala jan waja o, o re jon, ma re jota kak on lel Pönijk, pwen mimita waja o ni anjaun kapau, i kapitau en Kreta eu, me mi ni pali air o pali apan. 13 A an lao udo jan pali air, re ap kiki on, me re pan pwaida, ap apiada paipun ko tanala liman Kreta. 14 A madan melimel udo jan Kreta, me ad a alepip en kijinian. 15 A an lao kapeila jop o, o jop jolar kak on, kit ap nenenla o peila. 16 Ni at tanala pananen dake titikit eu, me ad a Klauda, me tar kij, a je jolar kak on koledi pot o. 17 Irail apiada i, pwen kak piradi on ni jop o, ap liliil, pwe re majak re de jereda nan Jirte, ap punipunidok jili. 18 Kit lao punipunidok jili kaualap, manda ap kamaradar jop o. 19 A ni ran kajilu irail kaje kila pein pa arail kapwa en jop o. 20 Kadekadeo ran totola jota katipin o jota uju, o melimel kalaimun u don kit, ap jolar at kaporopor en pitila. 21 A kit lao kaijejol warailar, Pauluj ap pwarada nan pun arail majani: Ol oko mak eta, komail en peiki on ia er o jo majel jan Kreta, pwe kitail ender lel don kaupatail. 22 A met i panaui komail, en kaporopor mau, pwe jota me pan mela, jop eta me pan ola. 23 Pwe tounlan en Kot, me japwilim a nai, o me i kin papa, me kotida imp ai pon, 24 Kotin majani: Pauluj, koe

der majak, koe pan wijke won ren Jija. A kilan, Kot me kotiki on uk er karoj me ian uk. 25 Ari ol oko komail kaporopor mau, pwe i kin pojon Kot, me a majan pan pwaida. 26 A kitail pan jerada nin dake eu. 27 A lao pon naul pa pon lar, kit peipei jili nan jed Adria. Ni ailep en pon toun jop o kajauiaida, me je koren ion jap eu. 28 A irail lao kajedi men jon, re ap diaradar, me nap rieijok, o re kaila ekij waja o kajedi men jon, re ap diaradar, me nap ejoklimau. 29 A re majak, je de jerada pon mat, rap kajedi paipon paieu jan ni murin jop, ap mauki en ran pajan, 30 A toun jop o lao men pitila jan nin jop o, o re apiedi pot apot nan jed, dene re pan kajedi paipon kai ni mon jop o, 31 Pauluj ap majani on kaun o jaunpei kan: Ma mepukat jota pan mimieta pon jop o, komail jota pon kak dorela. 32 Jaunpei kan ap leke jan pot o kajela o ari. 33 A lao pan pajan, Pauluj ap panaui irail, ren mana, majani: Nan a pon naul pa pon lar, me komail kin auaiau o kaijejol o jota mana. 34 Nai ari panauki komail, en mana, pwe i me komail pil pan piti kila. Pwe jota pit en mon pit pan pupedi jan amen komail. 35 A lao majanier met, ap ale prot, danke Kot mo'rail karoj. I lao pilitiki pajan ap jak. 36 Iraill karoj ap kaporopor maular o pil mana. 37 A kit karoj me mi nan jop o, me riepuki ijiakan wonumen. 38 Iraill lao medier, rap kamaradar jop o, kajedi on nan madau korn. 39 A lao waja ran pajan, re jaja jop o, A re diaradar kapitau eu, me mad mia; i waja re lamedar en walau jop ia, ma re pan kak on. 40 Iraill lao leke jan paipon ko, rap kaje ir ala nan madau, o lapwada padil akan, o apiadar jerok en moa ni an o, ap tanala ni oror. 41 Iraill lao lel on mad eu, jop o jerada o jolar mokid. Mon jop o tenela, a muri ola nan iluk kan. 42 Jaunpei ko ap men kamela me jalidi kan, pwe amen de pan pitila jan. 43 A kaun en jaunpei o men dorela Pauluj, ap jota mueid on irail me re men wia o majani: Me aja pampap, en lujedi on nan madau pap won jop o. 44 A me tei kan pon tenap de kijan jop o. A ap pwaida, me irail karoj dorelar o lel on jop o.

28 KIT lao pitilar, je ap ronadar, me dake o adaneki Melite. 2 A men liki kan me kadek on kit kaualap, pwe irail jaunda kijiniae o kajamo kir karoj, pweki katau moremor o pweki kapau. 3 Pauluj lao wajai tui pena o kidi on nani iai, jerpent men ap lujadar jan nani iai pweki karakar o ten on ni lim a. 4 A men liki ko lao udial man o a teneten ni lim a, re ap kajokajoi nan pun arail: Melel aramaj men et me kamelar aramaj, a piti janer nan madau, ap rialar. 5 I ari jipede won man o nani iai o jota mejued kot lel on i. 6 Iraill majamajan, ma a jota pan umpojada de pupedi matala, a re lao majamajan warai o kilan, me a jo juedi on, re wukidalar ar lamelam o katitiki, me dene kot amen. 7 Jaupeidi en dake o, me maraneki Pupliuj, kin japaneki waja o, kajamu o apapwali kit ran jili. 8 A jam en Pupliuj wononeki jomau karakar o jomau nta. I me Pauluj koti don re a kapakapaki, pwil him a kan po a, kakeladar i. 9 Men en lao wiauier, karoj me jomau nin dake, ap kodo kakelailadar. 10 O re pil kaka kin kit kaualap. Kit lao majeldar, irail ari kidan pon jop o at kapinwar kajampwal. 11 A murin jaunipon jili je ian jop en Alekjadriens pot, me mimi ni dake o ni anjaun kapau, me kilel en mpor. 12 A je keredi Jerakuj o kairu waja o pon jili pon. 13 O jan waja o je pidok tanatan lela don Rekium, o manda an air irepokedo o pon ta pon je lel on Puteoli. 14 I waja o je tu on ia jaulan kai, me poeki re at, jen mondi re'rail pon jji pon. Kit ari tanatan kokolan Rom. 15 O jaulan kan en waja o lao ronadar duen kit, re ap kodo tu on kit Apipor o Tretapern; Pauluj lao diar ir ada, ap kapina Kot o kaporopor maular. 16 Kit lao lel Rom, kaun en jaunpei ap panalan kaun en jilepa kan me jalidi ko, a Pauluj me jaladok kotikot waja toror, jaunpei men me jinjila i. 17 Kadekadeo murin ran jili Pauluj ap molipe pena jaumaj en Juj akai. Iraill lao pokon penaer, a ap majani on irail: Ri ai ko, nan jota mejued kot, me i wiadar on aramaj, de on lamalam en jam atail

akan, ari jo, nai me jalidi o pakadara don ni pa en men Rom akan jan lerujalem. **18** Iralao kalekalelapoki ia, ap men lapwa ia dar, pwe jota dip ai, me i en kame kila. **19** A Juj oko lao palian ia, i ap dorolan Jija, kaidin ai men mpimpaki toun jap ai. **20** I me i ekera komail ki pena, i en kilan komail o kajokajoi on komail, pweki en Juj akan ar kaporopor, me i jalikidi jal mata pot et. **21** Iralajapan i: Jota kijin likau, me je ale jan ludaa duen komui, pil jota jaulan amen, me kodido, me kaire kin kit o kadedeki, me dip omui mia. **22** A je men rona jan komui duen omui lamelam, pwe je roner duen pwin wet, me re kin palian waja karoj. **23** Iralari kileledi on i ran eu, ap pokon don re a nar im en kairu. I ari kawewe on irail o katiiki duen wein Kot, kapakaparok ki on irail lejuj jan nan kapun en Mojej o jaukop akan, jan ni manjan lel nin jautik. **24** Akai irail me kamelele a padak a akai jo. **25** Iralari jota minimin pena nan pun arail, re ap pur pajan ni en Pauluj a katiiki majan pot et: Melel, jaukop lejaja kopadar ren Nen jaraui on jam atail akan. **26** Majani: Ko won ren aramaj pukat indada: Komail kin ron ap jo lelapok ki o ninar, ap jota dedeki. **27** Pwe monion en aramaj pukat jueederalar, o jalon arail ponlar, o maj arail mair penaer, pwe re de nar kida waja maj ar, o ron kida waja jalon arail, o ajaki nan monion arail o japaledo, o l en kakele ir ada. **28** Komailari en aja, me maur wot jan Kot mueidalan men liki kan o re pil pan peiki on. **29** I lao majanier mepukat, Juj oko ap ko pajan o kapakaparok nan pun ar kaualap. **30** A Pauluj kotikot nan im eu, me a kin ijeja par riau, o kajamo karoj, me ko don i, **31** Kaweweda wein Kot o aimapadapadaki duen Kaun lejuj Krijtuj pwe jota me inapwiedi.

Men Rom

1 PAULUJ ladun lejuj Krijtuj men, me paeker, en wiala wanporon amen, me katoror on papa ronamau en Kot, **2** Me a kotin kopekidor japwilim a jaukop akan nan kijin likau jaraui kan. **3** Duen japwilim a Ol me kijan kadaudok en Dawid ni tiak en pali uduk, **4** O me kadede kidar, me a Japwilim en Kot a manaman, duen a kotin iajadar jan ren me mlar akan ki Nen jaraui, lejuj Krijtuj atail Kaun, **5** Me kit ale janer mak o koa en wanporon, pwen padaki on men liki kan karoj ni mar a, pwe irail en pojon o peik, **6** Pwe komail pil kijan irail, me paeker don lejuj Krijtuj. **7** Komail karoj kompake pan Kot, me paeker me jaraui kan, me mimi Rom mak o popol jan ren Kot Jam atail o Kaun lejuj Krijtuj en mi re omai! **8** let kaieu, i kin kapina ai Kot ki lejuj Krijtuj pweki komail karoj; pwe omai pojon me kalok jili lel penan jap karoj. **9** Pwe Kot, me i kin papa on ni nen i ni ai padapadaki wei ronamau en japwilim a Ol, me jaunkadeda pai, me i kin tamataman kin komail anjau karoj, nidinid ni ai kapakap akan. **10** Nidinideki anjau karoj, ma i jota pan kak pwarala re omai, ma iduen kupur en Kot. **11** Pwe i inon ion udial komail, pwe i en katunole kin komail ekij pwaij nenin, pwe komail en tinainda. **12** Pwe i en kajaroleid re omai, pweki atail pojon ta ieu. **13** Ari, ri ai ol akan, i jota men, me komail en jaja duen ai kileledier pan pak toto, en pwar won komail, ap jaik pijoki on, pwen diar ekij wan ai dodok re omai, dueta ren wei tei kan. **14** Pwe nai me pwaipwand on men Krik o men liki kan, o on me leolekon o me jo leolekon kan. **15** Pwe duen a pan kak pai, i men pil padaki on komail men Rom ronamau. **16** Pwe i jota kin namenok ki ronamau, pwe i manaman en Kot, me kin kamaurela me pojon akan karoj, Juj oko maj, ap pil men Krik. **17** Pwe i me kin kajajaleda pun en Kot, me kin pwili jan pojon, pwen pojon duen a intindier: Me pun o pan memaureki pojon; **18** Pwe onion en Kot pan janjaleda jan nanlan on me doo jan Kot akan o me japon en aramaj akan, me kin kawela melel ni arail japon. **19** Pwe duen me pwarada jan ren Kot me janjal on irail, pwe Kot me kin kajajaleda on irail, **20** Pwe meakan me jo janjal duen i, iet akan, a manaman joutuk o pil duen a udan Kot jan ni anjau jappa wiauier, kin janjal kida japwilim a dodok kan, pwe jolar pekid parail: (*aiōnios g126*) **21** Pweki irail ajadar Kot, a re jota wauneki i duen me kon on Kot pil jota majak tol a, a re aklemai on i, monion japon arail ap rotorotalar. **22** Irail akereki pein irail ap lamponlar. **23** Irail kawukilar linan en Kot me jo kak mor pajan, on mom en aramaj me kin mor pajan o mom en manpir aka, o man aluki pa, o man korop akan. **24** I me Kot kin mueide kila irail, en inon ion kajaminlar monion arail ni ar kajautela pein war arail nan pun arail, **25** Me kawukila melel en Kot on likam, ap poni o papa on dipijou mon Jaun wia meakarjo, me iajanai potepoteta amen. (*aiōn g165*) **26** Nan i me Kot mueidela kin ir on inon jued akan, en lel on arail li akan, en wuki jan ira'rail, kaokaoe ira'rail. **27** Pil dueta ol akan liki jan iran li, ap kalel nan pun arail; ol ajada ol, me jo kon, ap pein kapokala nan war arail manidi en ar wiawia kan. **28** Nan duen irail kan kataman on Kot, Kot ap mueidalan irail, en kapitakaila kamom on wia meakan me jued, **29** Me dir en japon karoj, morjued, norok kapwa, jempok, dir en peirin, lolap, akamai, widin, weid, lidu monin, **30** Pil en pan moli, likinekine, kajenta Kot, kan kapunlol, aklapalap, ponmajo, me kin diar me jued akan, jo oke jam ar o in ar, **31** Lampon, inaujopoujok, jempok, jomak. **32** Re aja duen kapun pun en Kot, me kin wia mepukat, pan mau on mela, a kaidin i eta, pwe re pil kin perenki irail, me kin wia mepukat.

2 NAN i jota pakid pa om, aramaj amen koe, amen amen me kin kadeikada, pwe ni om kadeikada amen, pein koe me koe kin

kariala, pwe koe, me kin kadeikada, kin wiawia me dueta. **2** A kitail ajaer, me kadeik en Kot me melel on ir, me kin wiada mepukat. **3** A dadue aramaj amen koe, me kin kadeikada, me kin wiewia mepukat, ap wiada dueta, koe kiki on, me koe pan piti jan kadeik en Kot? **4** De koe mamaeleki kalanan en Kot japan, o a kanonama o papadake, koe jota aja, me kalanan en Kot kamaterok uk alan kalula? **5** A koe ni monion om me katiwo o kakaluak, me koe ki penan uk onion on ni ran en onion o kajanjal pan kadeik pun en Kot, **6** Me pan kotin depuk on amen amen duen a wiawia kan. **7** Irail me kin dadaurata ni ar wiawia mau kan o linan, o indand, o me jo kin mor pajan, maur joutuk. (*aiōnios g166*) **8** A kamekam o wairok on irail me katiwo o jo oke melel, a me kin oke japan. **9** O kanaudok o kalokolok on aramaj karoj, me wiadar jued, maj on Juj akan ap lel on men Krik. **10** A linan, o wau, o popol on amen amen, me kin wia mau, maj on Juj akan o pil on men Krik. **11** Pwe Kot jota kin lipilipil aramaj amen. **12** Pwe karoj me wiada dip likin kapun, pan lokidokila likin kapun, pil karoj, me aja kapun, ap wiada dip, pan pakadeikada pan kapun. **13** Pwe kaidin me roneron kapun kan pan pun kila mon Kot, a me kin anada kapun pan pun kila. **14** Pwe ma men liki, me jota arail kapun, ap pil wiawia tiak en kapun jan nan pein irail, iei me irail, me jota arail kapun pein kapun parail. **15** Me kin kajajaleda wiawia en kapun me intindier nan monion arail, i me injen arail pil kadedeki o ar lamalam, me irail jakara kida de kalole mau ki nan pun arail. **16** Lao ran o, me Kot pan kotiki on lejuj en kadeikada dip okok kan ren aramaj akan, duen ai ronamau. **17** A ma koe adaneki Juj amen, me kin liki kapun o juaiki Kot, **18** O ajada kupur a, o koe pun kila lamalam, ni om padapadaki jan nan kapun, **19** Koe me lameda, me koe itar on, en kalua wei me majkun akan, o kamarain pan me rotorot akan, **20** O jaunkaian pan me lampon kan, o jaunpadak en kijin jeri kan, me aja tiak en leolekon o melel en kapun. **21** Ari, koe kin kawewe on amen, ap jota kin kawewe on pein uk, o koe kin padaki me ren der pirap, a koe kin pirap; **22** Koe kin inda, me aramaj ender kamal, a koe kin kamal? Koe kin juedeki dikedik en ani mal akan, a koe kin pirap me japwilim en Kot? **23** Koe kin juaiki kapun, a koe kin kijan Kot wau ni om tiakedi kapun? **24** Pwe mar en Kot kin mamale kila komail ren men liki kan, duen a intindier. **25** Pwe jirkomjaj me mau, ma koe aneda kapun; a ma koe tiakedi kapun, om jirkomjaj pan jojirkomjaj. **26** Nan i, me jojirkomjaj, anada pun en kapun, daduen a jojirkomjaj jo pan wadok on i jirkomjaj? **27** Ari, ma me udan jojirkomjaj akan pan kapwaiada kapun, re jota pan kadeik uk ada? Pwe koe kin mi pan kijin likau o jirkomjaj, ap tiakedi kapun o. **28** Pwe kaidin i Juj amen, ma pali liki ta, o pil kaidin i jirkomjaj, me jirkomjaj liki nan uduk eta. **29** A i Juj amen, me Juj en lele, o i jirkomjaj, me mi nan monion i, ni nen e, a kaidin ni intin; me a kapineta jota mi ren aramaj akan pwe ren Kot.

3 ARI, da me Juj akan paeiki mon me tei kan de da kadepan jirkomjaj? **2** O me toto, ni jon karoj; iet kaieu: Majan en Kot akan kanikid on irail. **3** A ma akai jopojon a pil menda? Pwe ar jopojon pan kak kawela kalanan en Kot? **4** O jo! Pwe Kot udan melel, a aramaj karoj me likam duen a intindier: Ir eta me pun ni ar majan akan, o komui pan kinotin poedi ni ar pakadeikada. **5** A ma atail japon kaindinda pun en Kot, da me kitail en inda? Dadue, Kot me pil japon, pweki a kin onion kida? I kin lokaia ni tiak en aramaj. **6** O jo! Pwe ma iduen, Kot pan kak kadeikada jappa? **7** Pwe ma melel en Kot pwai kida ai likam kan, pwen kalinanada i, menda i pan pakadeikada, dene dipan amen nai? **8** A jo mau on duen at indand jued, pwe akai kin inda, me dene kit kin padaki wei: Kitail en wiada me jued, pwen kareda me mau? Nan arail kalokolok me pun. **9** Laduen atail pai mau jan arail? Kaidin, pwe je kadededar, me Juj o men Krik karoj mi pan dip, **10** Duen a intindier: Jota me pun amen, jota amen. **11** Jota me

olekon amen, jota me kin rapaki Kot. **12** Karoj me japunlar, irail wiaku eu mamalar, jota meamen, me kin wiada me mau, jota amen. **13** Tapin wor arail me rajon joujou eu, me jaikenta jarep pena, lo arail me re liliapaki, wini en kamela mimi ni otan ni arail; **14** Au ar me dir en lalaue o katik, **15** Nā arail me marara on kamela aramaj; **16** Nan al arail me dir en jued o mauk; **17** A al en popol me re jaja; **18** Re jota kin majak Kot. **19** A kitail ajaer, me kapun o lolok on, me kin papa kapun pwe au karoj en japaimokid o jappa pon lodi on kadeik en Kot. **20** Ari mon Kot jota uduk me pan pun kila a wiawia kapun, pwe kapun me dip kadiarok kida; **21** A anjau wet pun en Kot janjaledar likin kapun o kadeke kida kapun o jaukop akan. **22** A pun en Kot me pwili jan pojon leuju Krijtuj, ap lel on karoj me pojon. **23** Pwe jota lipilipil, karoj me wiadar dip o jota kak konodi linan en Kot. **24** Iraill pan pun kila a mak japan, pweki en Krijtuj leuju a kinot dore kitail lar, **25** Me Kot kinot kajanjaledar en wiala mol en kalanan ni pojon nt'a, pwen kajanjaleda a pun ni a kinot lapwada dip en maj akan, me mier pan papadake en Kot. **26** A anjau wet a kinot kadededa a pun. leteten, me pein i me pun, ap pan kinot kapunala karoj me pojon leuju. **27** Ari, ia men juaike? A lokidikilar! Ren kapun da? En wiawia kan? Kaidin, a ren kapun en pojon. **28** Ari, iet me je inda: Aramaj en pun kila pojon a kaidin wiawia en kapun kan. **29** De Kot en men Juj akan arail Kot eta? Kaidin pil Kot en men liki kan? Ei melel, pil en men liki! **30** Ari, Kot me ta men, me kin kapun kila me jirkomajai akan pweki pojon, pil jojirkomajai akan pweki pojon. **31** Iduen, kitail kin tiakedi kapun pweki pojon? O jo! Pwe kitail kin kapwaiada kapun o.

4 ARI, da me kitail en inda duen Apraam jam atail ni pali uduk, da me a diaradar? **2** Pwe ma Apraam pun kilar a wiawia kan, nan a men juaike mia, a kaidin mon Kot. **3** Pwe da me kijin likau majanier? Apraam pojon Kot, o i me wadok on i kapuna pa. **4** A me kin keleki a wiawia kan, nan pwain a pan wad on i nni tiak en kujoned a kaidin ni mak. **5** A me jota kin keleki a wiawia kan, ap pojon i, me kin kapunala me doo jan Kot akan, nan a pojon me wadok on i kapuna pa i. **6** Duen Dawid kapaiaki aramaj amen, me Kot kinot kapunala likin a wiawia kan: **7** Meid pai, me ar japon kan lapwadar, o me dip ar akan pwaipwaidier! **8** Meid pai ol o, me Kaun o jolar pan kapokoki on dip a! **9** Ari, me jirkomajai eta, me pai wet kin ko on, de a pil itar on me jojirkomajai? Pwe kit me indada: En Apraam a pojon me wadok on i kapune pa. **10** Ari, iduen a wadok on i? Ni a jirkomajelar de ni a jojirkomajelar? Kaidin ni jirkomajai, pwe ni a jojirkomajai. **11** A a aleer kilel en jirkomajai, men kadeke a pun kilar pojon, me a anekier ni a jojirkomajai, pwen wiala jam en me pojon ap jojirkomajai akan karoj, pwe pun wet en pil wadok on irail. **12** O pil wiala jam en me jirkomajai akan. A kaidin arail me jirkomajai akan eta, pwe pil en irail, me aluki pojon ota, me mi ren jam atail Apraam ni a jojirkomajai. **13** Pwe kaidin ki kapun o me Apraam o kadaudok a aleer inau o, me a pan jojoki jappa, a ki pojon pun. **14** Pwe ma irail, me men kapwaiada kapun o, pan ale jojo, nan pojon me mal kot, o inau olar. **15** Pwe kapun o kin kareda onion, pwe ma jota kapun, a pil jota japon. **16** I me pun pan tapi jan ni pojon, pwe karoj en tapi jan mak; o inau on kadaudok o en teneten. A kaidin ir eta, me mi pan kapun o, pwe pil karoj, me mi pan pojon en Apraam, me jam en kitail karoj. **17** Duen a intinidier: I wia kin uk alar jam en wein jappa toto mon Kot, me a pojon me kin kamaureda me melar akan o molipei ir, me jaikenta mia, pwen miala. **18** I me pojon, ap jota kaporopor mia, pwen wiala jam en wein jappa toto, duen a lokido: Nan iduen kadaudok om. **19** Ap jota luetalar ni a pojon o jo lamelame, me war a melar, pwe a koren ion jaunpar epuki; pil jota lamelame war en Jara a melar. **20** Pwe a jota peikajaleki inau en Kot ki jopojon, a a kakairida ni pojon, o i me a kin kapinaki Kot. **21** A aja melelia,

me i kinot inauki on i, a pan kinot kapwaiada. **22** Nan i wadok on i kapuna pa. **23** Mepukat jota intinidier pweki i eta, me a wadok on i mepukat, **24** A pil pweki kitail, me a pan wadok on, ma kitail pan pojon i, me kinot kaijadalar leuju atail Kaun jan ren me melar akan. **25** Pwe i me panalar pweki dip atail, o a kinot iajadar pwen kapun patail.

5 KITAIL ari pun kilar pojon, ap popol ren Kot, pweki atail Kaun leuju Krijtuj, **2** Me kinot kajamo kitail ki pojon on mak wet, me kitail aleer, ap kaporopor o juaike linan en Kot, **3** A kaidin i eta, pwe kitail pil juaike at apwala akan, pwe kitail aja, me at apwala akan kin kareda kanonama; **4** A kanonama kin kareda kakairida, a kakairida kin kareda kaporopor; **5** A kaporopor jota kin kanamenokala, pwe limpok en Kot me wudokidi on nan monion atail ki Nen jaraui, me kitail aleer. **6** Pwe ni atail luet Krijtuj mata kin kitail, me doo jan Kot akan ni anjau me kileledier. **7** Pwe iaduen, amen pan mekila me pun amen? Ele pweki me mau amen, me amen pan mekila. **8** A Kot kinot kajanjaleda a limpok on kitail ni en Krijtuj a mata kin kitail lar, ni anjau atail dipan. **9** Melel kaualap, anjau wet kitail kapun kilar nt'a; kitail ap kamaur kila i jan ni onion. **10** A ma kitail kalolamaui on Kot ki en japwilim a Ol a matala ni atail imwintiti, nan melel kaualap murin atail kalolamaui kitail pan dorela ki a ieiaj, **11** A kaidin i eta, pwe kitail pil juaike Kot ren atail Kaun leuju Krijtuj, me kitail paieki tom patail. **12** Ari, duen aramaj ta men, me dip tapiki don jappa, ap tialan mela, o mela lel penan aramaj akan karoj, pwe karoj me wiadar dip, **13** Pwe dip mi nan jappa mon kapun, a jota kapun pan dip, ma jota kapun, **14** Ari jo, mela wiauiai jan Adam lel Mojej, pil ren me jo wiadar dip laud dueta japon en Adam, iei me mom en me pan pwarado. **15** A pai en mak kaidin dueta dip, pwe ma dip en me ta men me toto mekila, nan melel kaualap mak en Kot o pai en mak jan ren aramaj ta men leuju Krijtuj itar on me toto. **16** A pai o kaidin dueta met, me wiauier ren amen, me wiadar dip, pwe kadeik o tapi janer me ta men, pwen kalokolok, a pai en mak o kin lapwada dip toto, pwen punala. **17** Pwe ma dip en me ta men mela poekidier, nan melel kaualap, irail me pan ale mak o pai en pun, pan poedi o mamaureki me ta men: leuju Krijtuj. **18** A duen dip en me ta men aramaj akan karoj me kadeik ki on mela, i dueta pun ta ieu itar on kapun kila aramaj akan karoj, en kamaurela. **19** Pwe duen jopeik en aramaj ta men me toto wia kilar dipan, iduen peik en me ta men me toto pun kilar. **20** A kapun pil wiauier, pwe dip en kadiarok kida, a waja me dip paraparada ia, iei waja mak o laude janer. **21** Pwe duen dip dialan mela, iduen mak o pun pan dialan maul joutuk i leuju Krijtuj atail Kaun. (aiōnios g166)

6 ARI, da me kitail en inda? Kitail en dadaurata dip, pwe mak en lalaudata? **2** O jo! Pala kitail pan dadaurata dip, me kitail mela janer? **3** De komail jota aja, me karoj, me papataje on Krijtuj leuju, papataje on a matala? **4** Kitail ari i Jaredier ni papataj on mela, pwe duen Krijtuj kaiaja kida linan en Jam jan ren me melar akan, iduen kitail en pil weweideki ni maur kap. **5** Pwe ma kitail kaparoki on i ni a matala, nan kitail pil pan paroki on i ni a iajadar. **6** Pwe kitail ajaer, me atail aramaj marin ian kalopuelar, pwe war en dip en mokonaidier, pwe kitail jolar papa dip. **7** Pwe me melar, maiodar jan dip. **8** A ma kitail ian Krijtuj matalar, nan kitail kamelele, me kitail pil pan ian i ieiajata. **9** Kitail aja, me Krijtuj kinot iajadar jan ren me melar akan, ap jolar pan pur on matala; mela jolar pan poedi i. **10** Pwe ni a kin matalar, a kinot matalar pan metapak pweki dip, a ni a kin ieiajata, a kinot ieiajadan Kot. **11** Iduen komail, komail en wia kin komail me melar jan dip, ap memaur on Kot ren Krijtuj leuju. **12** Ari, komail ender mueid on dip, en kaunda war omail luet; pwen papa a inon jued akan. **13** Komail pil der mueid on dip o kokon omail akan, pwen men wia japon a

komail mueid on Kot pein komail, duen me kamauradar jan ren me melar akan, o kokon oilai akan en papa me pun on Kot. **14** Pwe dip jota pan kak poe komail edi, pwe komail jolar mi pan kapun, pwe pan mak. **15** Ari da, kitail en wia dip, pwe kitail jolar mi pan kapun, a pan mak? O jo! **16** Komail jota aja, ma komail pan wiala pein komail ladu en peik, ari komail pan ladu en me komail kin pepeiki on? Ma dip komail pan mekila, a ma peik, komail pan pun kida. **17** A danke on Kot pwe komail jolar ladu en dip; pwe met komail kin peiki on tiak en padak me komail ianer jan monion oilai. **18** Komail ari maioda jan dip, komail id wiala ladun pun. **19** Nai me inda met nin tiak en aramaj, pweki luet en uduk oilai. Pwe duen oilai panalan kokon oilai akan, en ladun jamin o japsun kan, pwen palian kapun, iduen komail en pan on kokon oilai, en lidui me pun, pwen jarauila. **20** Pwe ni anjau me komail ladun dip, komail maio jan me pun. **21** A iaduen wan mepukat ni anjau o, me komail kin namenokki anjau wet? Pwe imwi pan mepukat mela. **22** A met komail maioda jan ni dip, ap id wialar ladun Kot, o oilai wan jarau mia o imwi pan maur joutuk. (aiōnios g166) **23** Pwe pwain en dip mela, a pai en mak en Kot maur joutuk ren Krijtuj lejuij atail Kaun. (aiōnios g166)

7 DE ri ai kan, komail jota aja — i kin peidok ren me aja kapun o — me kapun o kin poedi aramaj arain a memaur? **2** Pwe li amen, me a warok mia, kin kaupinki kapun en a warok arain a memaur. A ma a warok mela, a mwei janer kapun en a warok. **3** A ma a pan pauudeki amen ol ni a warok memaur, a pan adaneki kamal amen; a ma a warok mela, a mwei janer kapun, ap jota pan kamal amen, ma a pan pur on amen ol. **4** Ari ri ai kan, iduen pil komail mekilar kapun o pweki war en Krijtuj, pwen wiala nain amen, iet, me iajadar jan ren me melar akan, pwen kaparapar on Kot. **5** Pwe ni at kekeideki tiak en pali uduk, inon en dip me kelailan kokon atail pweki kapun o, pwen kaparapar on mela. **6** A met kitail mwei janer kapun o, pwe jal pat on mela olar, pwe kitail en papa on tiak kap en nen, a kaidin on tiak marin en intin. **7** Ari, da me kitail en inda? Me dip kapun o? O jo! A i pan jaja dip, ma jo kapun. Pwe i pan jaja duen inon jued, ma kapun jo kalok kider: Koe der norok! **8** A dip kadiarok kider kujoned, ap kainon on ia jon en inon jued karoj, pwe ma jota kapun dip mela. **9** Pwe maj o i jota mi pan kapun, ap mamaureta, a kujoned lao mia, dip ai ap diarokadar. **10** A nai melar; kujoned, me loki don ia, pwe i en maure kida, kare on ia mela. **11** Pwe dip kadiarok kider kujoned liapai ia dar, ap kame ia lar. **12** Ari, kapun o me jarau i kujoned me jarau, a pun mau. **13** A iaduen me mau kot kare on ia mela? O jo! A dip en janjale kida me kamau o ni a kare on ia mela, pwe dip en janjale kida kujoned. **14** Pwe kitail aja, me kapun o me nenin, a nai me udukan o netilan dip. **15** Pwe i jota aja, da me i en wia. Pwe kaidin me i mauki, me i kin wiada, a me i kin juedeki, iei me i kin wia. **16** Ari, ma i kin wiada, me i kan wia, nan i kin kajanaleda, me kapun me mau. **17** A ma i wiadar, me i jota men wia, kaidin nai me wiadar, a dip me mimi lol i. **18** Pwe i aja, me jota mau kot mi lol i nan uduk ai, pwe i kin men wiada me mau, a en anada me pun i jota kak on. **19** Pwe me mau o, me i men wiada, i jota kin kapwaida, a me jued, me i kan, i me i kin wiada. **20** A ma i wiada, me i jo men wiada, kaidin nai me wiada, a dip me mi lol i. **21** let me kapun kadiarok on ia: Ni ai men wiada me mau, me jued mimi re i. **22** Pwe i kin mauki kapun en Kot pali lol en aramaj. **23** I ap diaradar eu kapun ni ai kokon akan, me kin palian kapun en loli, ap kalua ia di pan kapun en dip, me mi nan ai kokon akan. **24** O nai aramaj luet amen! Ij me pan kamaio wei ia jan ni war mela wet! **25** I danke Kot pweki lejuij Krijtuj atail Kaun. Nan lol i i kin papan kapun en Kot, a ni pali uduk kapun en dip.

8 ARI, jolar me mau on pakadeikada, me mi ren Krijtuj lejuij. **2** Pwe kapun en Nen en maur ren Krijtuj lejuij kamaio ia da jan ni kapun en dip o mela. **3** Pwe me kapun jota kak on, aki a luetu kila pali uduk, iei me Kot koton wiada ni a koton poronede jappwilim a Ol ni mom en uduk en dip, pweki dip, pwen kadeikada dip ni pali uduk. **4** Pwen kapwaiada pun en kapun re atail, me jota weideki pali uduk a pali Nen. **5** Pwe me kijan pali uduk, kin lamelame duen inon en uduk, a me kijan pali Nen, kin lamelame duen inon en Nen. **6** Pwe tiak en uduk iei mela, a tiak en Nen maur o popol. **7** Pweki tiak en uduk kin palian Kot, pwe a jota kin duki on kapun en Kot, pwe a pil jota kak on. **8** A me kijan pali uduk, jota kak konekon ren Kot. **9** A komail kaidin kijan pali uduk, pwe kijan pali Nen, ma Nen en Kot kotikot lol oilai. A me jota aneki Nen en Krijtuj, i kaidin jappwilim a. **10** A ma Krijtuj kotikot lol oilai, war mekilar dip, a nen memaureki pun. **11** A ma Nen o, me kaijadjar lejuij jan ren me melar akan, kotikot lol oilai, nan i me kaijadjar Krijtuj jan ren me melar akan, pil pan kamaureda war oilai mela ki Nen e, me kotikot lol oilai. **12** Ari ri ai kan, kitail jolar pwaipwand on pali uduk, pwen kapwaiada inon en uduk, **13** Pwe ma komail memaureki uduk, komail pan mela, a ma komail pan kamela wiawia en pali war ki Nen, komail pan memaureta. **14** Pwe karoj me weweideki Nen en Kot, nan irail jeri en Kot akan. **15** Pwe kaidin nen en ladu, me komail aleer, pwen pur on majak, a Nen en jeri, me komail aleer, me kitail kin eker kida: Aja, Jam! **16** Pein nen o koton ian nen atail kadedeki, me kitail jeri en Kot akan. **17** A ma kitail jeri kan, nan kitail pil jeri en jojo, jeri en jojo en Kot o kijan toun jojo en Krijtuj, ma kitail ian kamekam, kitail pil pan ian linanla. **18** Pwe i ajaer, me kamekam en anjau et jota mau on en kaparoki on linan kokodo, me pan kajanaledan kitail, **19** Pwe audepan jappa poden anane kaualap papajan en jeri en Kot ar pan maioda. **20** Pwe audepan jappa o panalan mela, kaidin pweki pein injen arail, a pweki i, me pan i aran kaporopor. **21** Pwe audepan o pil pan maioda jan ni a lidulidui on tiak en joredi, on maio en linan en jeri en Kot akan. **22** Pwe kitail ajaer, me audepan jappa karoj kin janejanlol o mimi pan wairok en naitik lao lel met. **23** A kaidin irail eta, pwe kitail pil ian, me mejenin Nen, pil pein kitail kin janejan, auaia lao anjau en pali war atail ar kawilipakada. **24** Pwe kitail kamaurelaner kaporopor. A kaporopor me janjal, i kaidin kaporopor; pwe me amen kin ududial, menda en kaporoporeki? **25** A ma kitail kaporoporeki, me kitail jota udial, kitail kin kanonama auaiaueta. **26** Pil Nen o koton jauaja kitail ni atail luet akan, pwe kitail jaja, da me kitail en poeki, o da me kon on, pwe pein Nen o janejanlol o laolao kin kitail. **27** A me kin koton kajauada monion akan, mani duen kupun en Nen, pwe a kin koton laolaok jarau kan duen tiak en kuper en Kot. **28** A kitail aja, me karoj kin kamauiala me pok on Kot akan, irail me paeker duen ar kileledier. **29** Pwe me a koton piladar maj o, iei me a pil koton kileledier, en tialan mom en jappwilim a Ol, pwe a en mejeni nan pun en ri a kan. **30** A me a koton kileledier maj o, a pil koton warone irail edo, a me a koton waronedor, a pil kapun irail alar, a me a kapunalar, a pil koton kalinan irail adar. **31** Ari, da me kitail en japenki mepukat? Ma Kot ian kitail, ij me pan kak palian kitail? **32** I me jota koton kajampwaleki jappwilim a Ol, pwe a kotiki wei en wiliandi kitail, dadue, a jo pan koton japan ianaki don kitail meakaro? **33** Ij me pan kapun on en Kot a piladar akan? Pwe Kot eta, me koton kapunada; **34** Ij me pan kadeikada? Pwe Krijtuj me mataalar, me pil kaijadjar o me pil kaipokedi ni pali maun en Kot, o me pil kin laolao kin kitail. **35** Ij me pan irawei jan kitail ni limpok en Krijtuj? Anjau apwal, de majak, de kamekam, de ijeloj, de kilijo, de kamajak, de kodlaj? **36** Duen a intinidier: Pweki komui kit kamekame kilar kauakule, kit me wadok on jip akan, me kileledier on kamela. **37** A ni mepukat karoj kitail me poedier kaualap pweki i, me pok on kitail

er. 38 Pwe i aja, me kaidin mela, de maur, pil kaidin tounlan kan, de jaupeidi, pil kaidin men met, de men mur, de me manaman akan, 39 Pil kaidin men poe, de men pa, de oktome pan kak irawei jan kitail ni limpok en Kot, me mi ren Krijtuj leujuj atail Kaun.

9 NAI kin lokaia melel ren Krijtuj, o i jota kin likam, pwe injen ai o Nen jaraui kadede ia da, 2 Me i kin patautau o injenjued nan monion i kaukaule. 3 Pwe pein nain ion en riala, pwen dooki wei jan Krijtuj pweki ri ai kan ni pali uduk. 4 lei men lrael me udan jeri en Kot, me ar linan, o inau kan, o kapun, o upa Kot, o kokop akan mia, 5 Me jamaneki jam atail akan me Krijtuj pil tapi jan ia ni pali uduk a, me poedi meakaroi, iei Kot me iajanaik kokolata, amen. (aion g165) 6 Pwe kaidin dene majan en Kot jo pwaida, pwe kaidin karoj men lrael, me tikidar lrael; 7 Pil kaidin karoj jeri kan, me kijan kadaudok en Apraam; pwe jan ren ljaak kadaudok om pan tapi jan ia. 8 Ari, kaidin irail jeri en Kot akan, me jeri kan ni tiak en uduk, a jeri en inau kan pan wad on kadaudok o. 9 Pwe i majan, majan en inau eu: Ni anjau o i pan kodo, a Jara pan naitikada jeri ol amen. 10 A kaidin i eta, pwe pil Repeka lao lijean om jam atail ljaak. 11 Pwe ni anjau jeri ko kaikenta ipwidier, o pil kaikenta wiadar meakot mau de me jued, o pwe kupur en Kot en pwaida, kaidin ni wiawia a ni lipilipil ren me piladar o. 12 A kotin majani on i: Me laud o pan papa me tikitik! 13 Duen a intinidier: Iakop me i pok on er, a Ejau me i likidmalielar. 14 Ari, da me kitail en inda? Kot me jupun? O jo! 15 Pwe a kotin majani on Mojej: I pan maki on, me I men maki on, o I pan pokepoke, me I men pokepoke. 16 Ari, jota katepa, ma amen pan pein nain ion de tane wei, a ma Kot pan kotin maki on amen. 17 Pwe kijin likau me katitiki on Parao: Nan iet me I kilele uk adar, pwe I en kajale kida uk ai manaman, o pwe mar ai en indandeki jil ni jup akan karoj. 18 Ari, a kin kotin maki on, me a kotin kupura, ap kapitakaila, duen me a kotin mauki. 19 Koe ap pan indan ia: Ari da me a kailon kin ia? Pwe ij me kak palian kupur a? 20 Ei melel aramaj koe, ij koe, me men palian Kot? Da, dipijou pan indai on me wiadar i: Menda koe wiai on ia momuei? 21 Pala jaun wiada dal jota manaman on, en wia kida lopon en pwel ota dal eu me kajelet, de eu me jakanekan? 22 A Kot kotin kanonama on dal jued akan, me wiawier on lokidokila, ni a men kajaleda a onion o manaman, 23 O a pil men kotin kajaleda a dir en linan ki dal en a mak kan, me a kotin kanopadar maj o en linanla. 24 lei kitail, me a kotin warondo, kaidin jan ren Juj akan eta, a pil jan ren men liki kan. 25 Duen a pil kotin majanier nain puk en Ojea: I pan kaadaneki irail, me kaidin nai, nai aramaj akan, o me jo kompope pai, kompope pai. 26 A pan wiawu waja o me a loki on irail: Komail kaidin nai aramaj, i waja re pan adaneki jeri en Kot ieiaj. 27 A lejaia likelikwir duen men lrael: Ma jeri en lrael akan pan rajon pik en oror, luta pan maurela. 28 Pwe a pan kotin kairela jpwilim a dodok o kamode kila ni a pun, pwe Kaun o pan kotin wiada dok motomot nin jappa. 29 O duen lejaia majanier maj o: Ma Kaun Jepaot jo nikideki on kitail kaparapar, kitail pan dueta Jodom o Komora. 30 Ari, da me kitail en inda duen men liki kan me jota rapaki pun, re diaradar pun, a pun eu, me tapi jan pojon. 31 A men lrael me inon ion kapwaiada kujoned en pun, ap jota konodi kujoned wet. 32 Pwekida? Pweki a jota tapi jan ni pojon a ni wiawia kan, pwe irail dipikelekeleki takai en dipikelekel. 33 Duen a intinidier: Kilan, I pajonedi takai eu nan Jion, takai en dipikelekel eu o paip en kamakar. A me pan pojon i, a jota pan jarodi.

10 RI ai kan, inon en monion i, o ai nidinid kin irail on Kot pan dore ir ala. 2 Pwe nai kadede parail, me re kin nantion Kot, ap jaja tiak. 3 Pwe re jaja pun en Kot, ap jojon kapwaiada pein arail pun, ap jota duki on pun en Kot. 4 Pwe Krijtuj kaimwijk pan kapun o; karoj me pojon en pun kila. 5 Pwe Mojej majanier

duen pun en me pwili jan kapun o: Aramaj o, me kapwaiada jon pukat, a pan maur kila. 6 A iet me pun, me pwili jan pojon, kin inda: Der inda nan monion om: ij me pan daudala narlan? Iet wewe: En wadido Krijtuj. 7 De ij me pan daudi waja lol? Iet wewe: En wadado Krijtuj jan ren me melar akan. (Abyssos g12) 8 A da me a kin inda? Majan o me koren ion uk, a kin mi nan au om o nan monion om; iei majan en pojon, me je kin padaki wei. 9 Pwe ma koe pan kadedeki au om leujuj, me i me Kaun, ap pojon nan monion om, me Kot kotin kaiajadar i jan ren me melar akan, koe ap pan doro kila. 10 Pwe pojon kin tapi jan nan monion o, pwen pun kila, o kadede kin tapi jan nan au o, pwen maur kila. 11 Pwe kijin likau me majani: Amen amen me pan pojon i, jota pan joredi. 12 Pwe jota irair eu nan pun en men Juj o men Krik, pwe Kaun en irail karoj me ta men, me dir en kalanan on karoj, me kin likwir on i; 13 Pwe amen amen me likwir on mar en Kaun o pan dore kila. 14 A iaduen, irail pan likwirlan i, me irail jota pojon? A iaduen, irail pan kak pojon i, me re jaikenta ron? A iaduen irail pan kak ron, ma jota jaunpadak? 15 A iaduen, irail pan kak padaki wei, ma re jota pan pakadarala? Duen a intinidier: Meid pai na en me padaki ronamau en popol, me padaki ronamau en me mau kan! 16 A kaidin karoj me peiki on ronamau. Pwe lejaia majani: Main, ij me kamelele at padak? 17 Ari, pojon kin pwili jan padak, a padak kin pwili jan majan en Kot. 18 A nai me inda: Irail jota ronadar? O ei! Pwe nil arail leler jup karoj, o ar padak lel on irair en jappa. 19 A nai me inda: Israel jota wewekier? Pwe iet kaiieu, me Mojej majani: I pan kajarowei kin komail, me kaidin nai aramaj, o I pan kamakara kin komail aramaj pwejipwei kan. 20 A lejaia kelail majani: Nai me kadiarokada jan ren me jota rupa kin ia, o Nai me pwara don, me jota idok ia. 21 A kotin majani duen lrael: Kaukaule I kapawai pei i kat on aramaj katiwo o kanudi kan.

11 ARI, iet me i men inda: Kot kalikalar jpwilim a kan? O jo! Pwe nai pil kijan men lrael, o kadaudok en Apraam, o kainok en Peniamin. 2 Kot jota kalikalar jpwilim a kan, me a kotin piladar maj o. De komail jota aja, da me kijin likau majanier duen Eliaj ni a kadipta men lrael mon Kot majani: 3 Main, irail kamelar jpwilim ar jaukop akan, o karonk pajan jpwilim ar pei jaraui kan, a nai ta me lua, a irail pil rapakin ia, pwen kame ia la. 4 A da me Kot kotin japenki? Nai me kanikidi on ia ol ijkid me jo kelepuki on Paal. 5 Nan iduen anjau wet: Luan me piladar akan mia pweki mak en Kot. 6 A ma pweki mak, nan kaidin pweki wiawia kan; pwe ma iduen, mak jolar pan mak. 7 Ari, iaduen meupukat? Me men lrael raparapaki, re jota diaradar, a me piladar akan diaradar, a me tei kan kapitakailar. 8 Duen a intinidier: Kot kotiki on irail en men mair, o por en maj akan, pwe ren der kilan waja, o jalon akan, pwe ren der ron waja lao lel ran wet. 9 O Dawid majani: Arail tepel en wiala injar parail, o litip arail, o kapup parail, o karia parail. 10 Maj arail en rototoratala, pwe ren der kilan waja, o irail en kakoj pena kokolata. 11 Ari, iet me i men inda: Irail dipikelekel pwen pupedi? O jo! A pweki arail pupedi, en id kamaurela men liki kan, pwen kapopot kin irail do. 12 Ari, ma arail pupedi id pai on jappa, a arail momalar id pai on men liki kan, ia wan pai, ma irail karoj pan japaledo! 13 Pwe men liki komail, me i men padaki on, pwe nai wanporon en men liki kan, i men kaindina ait dodok. 14 Pwe ma i kak on, i pan kainon irail, me kit eu ni pali uduk pwe akai re'rail en dorela. 15 Pwe ma arail kalikilar id kalamalama maula jappa, arail kajapaledo jo pan kamaurela jan ren me melar akan? 16 A ma kalap me jaraui, plaua amaj pil pan jaraui; o ma kalaua me jaraui, ra kan pil pan dueta; 17 A ma ra kai tapenok jan, a koe ni om woj mal id peuj ion, ap ian nim pil en tuka o ian maurki kalaua, 18 Koe ap der juaiki on ra kan! A ma koe juaiki on irail, kaidin koe me kin wa kalaua, a kalaua kin wa uk. 19 Koe ap pan

indada: Ra kan tapenok wei jan, pwe i en id peuj on. 20 Me pun; jopojon, me re tapenok kilar, a pojon, me koe maur kila, koe der aklalapal a majak! 21 Pwe ma Kot kotin muez jan udan ra kan, kalaka, pwe ele a pil pan muez jan uk! 22 Ari, kilan kalanan o onion en Kot; onion on irail, me jalonalar, a kalanan on uk, ma koe pan dadaurata a kalanan, a ma jo, koe pil pan tapenok jan. 23 A pil irail, ma irail jota pan mimieta ni arail jopojon, re ap pan peuj jalap, pwe Kot kotin kak on kapure irail do. 24 Pwe ma koe lepuk jan ni tuka olip mal, ap peuj jalap on tuka olip mau, a iaduen udan ra mau kan, re jota pan kak pur on udan ar tuka? 25 Ri ai kan, i men, komail en lelapok ki kaponepon wet, pwe komail de aklolekon, duen apali en ljael me kapitakailar, lao lel anjaun irail me pilipilar ren men liki kan pwarador. 26 Men ljael karoj ap pan maureda, duen a intinidier: Amen pan kotido jan Jion, me pan kawela karoj me doo jan Kot akan ren lakop. 27 Pwe iet ai inau on irail, i lao lapwa jan irail dip arail akan. 28 Iran ronamau irail me imwintiti pweki komail, a iran lipilipil irail me kompokepa kan pweki jam akan. 29 Pwe Kot jota kin kalukila a pai en mak akan de me a kotin piladar. 30 O duen komail, me pil jota pojont Kot maj o, a met komail aleer mak, pweki arail jopojon. 31 Iduen irail me jota pojont mak, me komail diaradar, iei me re pil jota diaradar mak en Kot. 32 Pwe Kot me kotin kapata pena irail karoj ni jopojon, pwen mak pena on karoj. 33 O meid laud erpit en Kot o a kotin mani meakaroj, jota me kak wewekei a kadeik kan, de pamedal al en a wiawia kan! 34 Pwe ij me ajea kurup en Kaun o, de ij me padak on i meakot? 35 De ij me ki on i meakot, pwen depuk on i? 36 Pwe meakaroj tapi jan re a, o mia pweki i, o wiai on i, linan en ko on i kokolata! Amen. (aiōn g165)

12 RI ai kan, i ap panaui komail pweki kalanan en Kot, komail en kida war omal, pwen wiala mairon maur, me jaraui o kaperenda kuper en Kot, iei omal kaudok me pun. 2 Komail der kaalemonin jappa, a komail en kawililapada lol omal, pwe komail en kak kajauiaida, da me kuper en Kot, me mau o kaperen, o unjok. (aiōn g165) 3 Ki mak, me i aleer, i indan amen amen naun pun omal, ender inon ion pein i, laude jan me kon on, a en lamelame me a en pun, duen Kot kotin nek on amen amen wan a pojont. 4 Pwe duen ni pali war atail kokon toto mia, a dodok en kokon akan kaidin dupeneta, 5 Iduen kitail me toto, war ta ieu ren Krijtuj, kitail ap kokon pena naun pun atail. 6 Atail pai en mak akan mia ap toror pajan, duen mak o me kitail aleer: Ma deideikop kitail en kokopada duen wan pojont, 7 O ma dodok eu, kitail en kolekol atail dodok; o ma jaunpadak amen, i en wiada padak, 8 Ma amen kin panaui, i en panaui, ma amen kin kijakij wei, a en opampap, ma kaun amen, a en kanekanaion, ma amen, kin kalanan, a en peren kida. 9 Omail limpok ender japun, tateki me jued, teneten ni me mau. 10 Omail limpok pena en tapi jan monion omal; wauneki amen, mon a pan waune kin uk. 11 Der tanana ni omal dodok; nen omal en inon ion dodok on Kaun o. 12 Peren ni kaporopor; kanonama ni anjau apwal; podidi on kapakap. 13 Kijakij on jaraui jamama kan; kajamo ki peren. 14 Kapaiada me kin pilak komail; kapaiada o der kariaala. 15 Perenda ren me popol akan; o Janejan ren me Janejan kan. 16 Komail minimin pena ni omal lamelam, der inon ion meakot me lapalap, a inon ion me tikistik; komail der aklikolik. 17 Komail der depukki on en amen a me jued me jued, a inon ion me kon on aramaj akan karoj. 18 Ma a pan kak pa omal, polaul on aramaj akan karoj. 19 Kompoke pai ko, komail der pein depuk, o komail der madan makar, pwe a intinidier: Ai depuk, Nai me pan depuk, me Kaun o kotin majani. 20 Ari, ma om imwintiti amen men manadar, kamana i; ma a men nim piladar, kanim pileda, pwe ma koe pan wia mepukat, nan koe ap pan ki penan mon a kol moluj. 21 Koe der lodi on me jued, a poekidi me jued me mau.

13 AMEN amen en upa kaun akan, me kin poe irail edi, pwe jota kaun akan me jota jan ren Kot, a waja kaun akan mia, nan irail me ren Kot. 2 Ari, me pan katiwo on kaun akan kin katiwo on kujoned en Kot, a me katiwo kan, pan lodi on kapun. 3 Pwe jaupeidi kan jota kin kamajakki, me kin wia mau, pwe me kin wia me jued. A ma koe jota men majak kaun akan, en wiada me mau, koe ap pan indandeki pa'trail. 4 Pwe a papan Kot o iei me mau on uk, a ma koe wia me jued, majak, pwe a jota kin wa mal kodlaj. Pwe a papan Kot o, pwen kame me wia jued. 5 lei me komail en peiki on, a kaidin pweki kamekam a pweki injen omal. 6 lei me komail pil wiai on nopol, pwe irail me papan Kot, me kin kaukaule papa wet. 7 Komail ari kapunala omal pwaipwand on amen amen! Takjij on me takjij kin wiua on, nopol on me nopol wiua on; majak, me majak kin ko on; ki on wau, me wau kin ko on. 8 Der pwaipwandeki meakot on amen, iet eta: Omail limpok pena, pwe me kin pok on amen, kin kapwaiaada kapun o. 9 Pwe iet akan: Koe der kamal! Koe der kamela arama! Koe der pirap! Koe der norok! O ma pil eu kujoned mia, iet orlepa: Koe en pok on men imp om due pein uk! 10 Limpok jota kin wia jued on men imp a. Ari, limpok audepan kapun. 11 O pil met: Kitail en dedeki duen anjau o, pwe auer leler, me kitail en piriida jan mair, pwe anjaun atail dorela me koren jan ni tapin atail pojont. 12 Ponpon daulier, a ran me korendor. Kitail en pwilikidi wiawian rotorot akan, ap ale tatan marain. 13 Kitail en kekeid ni tiak mau, pwe ni ran; der kaped en mana de kamom joko, der jamin de jaut, de luak, de peirin. 14 A komail ale Kaun lejuj Krijtuj, o der kanonala pali uduk, pwen aneda i inon jued.

14 KOMAIL apwali me luet ni pojont o der kapin irail ada. 2 Amen kin lamelame, en kankan jon karoj, a me luet kin kankan wan tuka. 3 Meamen me kin kankan, ender mamaleki, me jota kin kan; o me jo kin kankan, ender kadeikada me kin kan, pwe Kot kin apapwali i. 4 Pwe ij koe, me kin kadeikada en amen a ladu, pwe ma a pan uda de pupedi a pan nain a jaumaj eta. Melel, a pan pil uda, pwe Kaun o me kotin kak on kauada i. 5 Amen kin pilada a ran kajampwal mon me tei kan, a amen ran karoj dupeneta re a; a amen amen en pun ni a lamelame. 6 Meamen me moaki ran eu, Kaun o me a moaki on, me kin mana, Kaun o me a mana on, pwe a kin danke Kot, o me jota mana, nan Kaun o me a jo mana on, ap kin danke Kot. 7 Pwe jota meamen re'tail kin memaur ion pein i, o jota me kin mela on pein i. 8 Pwe ma kitail memaur, Kaun o me kitail kin memaur ion, o kitail mela, Kaun o me kitail pan mela on, ari, kitail memaur de mela, jpwilim en Kaun o kitail. 9 Pwe i me Krijtuj matalar ap iajadar, pwen kaunda me melar o memaur akan. 10 Ari, menda koe kin kadeikada ri om? De koe, menda koe mamaleki ri om? Pwe kitail karoj pan wijkelan mol en kadeik en Kot; 11 Pwe a intinidier: Kaun o kaukila pein i majani: Nä karoj pan kelepuki on ia, o lo karoj kadede Kot. 12 Nan i kitail karoj pan weokada pein kitail on Kot. 13 Kitail ari ender kadeikada amen amen; a mak eta, kitail en kadeikada iet akan, ender ki on ri atail kajajepa de men kamakar. 14 Nai me lamedar o ajadar pan Kaun lejuj, me jota oktome me udan jamin; a meamen, me kajamineki meakot, nan i me jamin on. 15 Pwe ma ri om pan injenjuedeki om kijin mana, koe jota kin weweid nin tiak en limpok; ender kawe kila om mana i, me Krijtuj mata kilar. 16 Komail ari kalaka, pwe omal wiawia mau de kalok jued: 17 Pwe wein Kot kaidin mana o nim, a pun, o popol, o peren ren Nen jaraui. 18 Pwe me kin papa Krijtuj ni mepukat, i me pun ren Kot o pil konekon ren aramaj akan. 19 Kitail ari en inon ion meakan, me kin kareda popol o kamakamaui kitail pena amen amen. 20 Koe ender kawe kila kijin mana wiawia en Kot. Ari, karoj me min, ap jued on aramaj amen, me luet ap manamana. 21 Me mau, koe ender kan uduk de nim wain, de wia meakot, me ri om ol

pan pupe kidi, de makaraki, de kalueete kila. **22** A ma om pojona
mia ni meputat, ari kamaui pein uk mon Kot. Meid pai, me jota
kin kadeikada pein i ki meakan, me a kin kajampwaleki. **23** A
meamen, me peikajal ap mana, me pakadeikadar, pwe a jota tapi
jan pojona. A karoj me jota kin tapi jan pojona, iei dip.

15 A MAK eta, kitail kelail akan, en jauaja me luet akan, ap
der peren ki pein kitail. **2** Amen amen kitail en pot on men
impa, pwen kamaualia i. **3** Pwe Krijtuj pil jota kin pok on pein i,
a duen intinidier: Pakaikin en me kainaki komui, me I dikidier
raui. **4** Pwe karoj me intinidier maj o, me intinidier, pwen padaki
don kitail, pweki kanonama o kamait en ejin likau kan kitail en
kaporopor. **5** Ari, Kot en kanonama o kamait en kaminimin komail
pena duen Krijtuj lejui. **6** Pwe komail en kalinanada Kot o Jam en
atail Kaun lejui Krijtuj ni lamalam ta pot o au ta ieu. **7** I me komail
en apapwali pena dueta Krijtuj me kotin kajamo komail on linan en
Kot. **8** Pwe nai inda, me lejui Krijtuj wialar papan jirkomajai pweki
melel en Kot, pwen kapwaiada inau kan on jam akan. **9** Pwe men
liki kan en kalinanada Kot pweki a mak duen a intinidier: I me I
pan kadedada komui ren men liki kan o kauleki mar omui. **10** O pil
eu me a kotin majani. En popol komail men liki kan ianaki jpwilim
a aramaj! **11** O pil eu: Kapina Kaun o, komail men liki kan karoj o
kalinanada i, komail wei karoj. **12** O pil eu me lejaja majani: Ip en
leje pan pwarado, a pan pwarado, pwen kaunda men liki kan, i me
men liki kan pan kaporoporeki. **13** Ari, Kot en kaporopor en kadire
kin komail peren o popol karoj ni pojona, pwe omail kaporopor en
laudeki manaman en Nen jaraui. **14** A nai aja mau duen komail
ri ai kan, me komail dir en kamau o audaudeki erpit, o koiokki
on panapanau pena amen amen. **15** Ari jo, ri ai kan, i intin won
komail er duen met, pwen kataman kin komail mak eu, me Kot
kotiki on ia er. **16** Pwe i en papan Krijtuj lejui on men liki kan,
padapadaki won ir ronamau en Kot, pwe men liki en wiala mairon
eu, me konekon, me kajaraui kila Nen jaraui. **17** I me i kaj juaiki
pan Krijtuj lejui pweki mekanan me jpwilim en Kot. **18** Pwe i jota
pori on inda meakot, me Krijtuj jota kotiki on ia, i en kalua men liki
on peik, ki ai padak o wiawa kan. **19** O kilel o manaman akan, en
Nen jaraui. Ari, i me i kadire kila ronamau en Krijtuj jap karoj,
tapiada lerujalem, ap lel on Ilirien. **20** Nai nantion ni ai padaki
ronamau waja me jaikenta aja duen Krijtuj pwe i de kauada pon
pajon en amen. **21** A duen a intinidier: Me jaik kalok on irail pan
kilan, o me jota ron, re pan weweki. **22** Nan i me karompwa ia pan
pak toto, pwen jota kak pwar won komail. **23** A met jolar wajan
dodok ni jep pukat, a par tote me i inon ion en paj won komail. **24** I
lao jailokelan Jpanien, i pan pwar won komail, pwe i kaporoporeki,
me i pan jup waja o ap kilan komail, a komail pan kalua ia lan waja
o murin ai kajerloleit re omail. **25** A met i pan jailokelan lerujalem,
pwen papa jaraui kan. **26** Pwe men Majetonien o Akaia kan mauki
kijakija wei on jaraui jamama kan, me mi lerujalem. **27** Irlai mauki
pwe re pil pwaiwand on irail, pwe ma men liki kan pwaijanekier
arail pai nenin, nan me kon on, irail en pakijakij don irail ar pai
pali war. **28** I lao kapwaiadar meputat o ki on irail er kijakij japan
wet, i ap pan jup re omail o daululan Jpanien. **29** A i ajadar, i lao
pwaralan komail, i pan dir pai ki en Krijtuj. **30** A ri ai kan, i ap poeki
komail pan atail Kaun lejui Krijtuj o limpok en Nen pwe komail en
dauki pena on ia omail kapakap kin ia on Kot. **31** Pwe i en piti jan
men ludää jopojon akan, o pwe ai dodok on lerujalem en jauaja
jaraui kan. **32** Pwe i en perenki lel on komail pan kupur en Kot o
ian komail tapwenda. **33** Ari, Kot en popol en kotikot re omail
karoj! Amen.

16 I ap kakaliki on komail ri atail li Pepe, me kin papan
momodijou en Kenkrea, **2** Pwe komail en kajamo i pan Kaun
duen me kon on jaraui kan, o komail jauaja i ni meakaroj, pwe i

me jauaj pan me toto o pil nai. **3** Ai ranamau on Prijila o Akwila,
me jauaj pai ren Krijtuj lejui. **4** Me inepai ia da, me kaidin nai eta,
me kin danke ira pwe pil momodijou akan karoj nan pun en men
liki kan. **5** Pil momodijou nan im ara. Ranamau on kompoke pae
Epenetuj me tapiada momodijou en Krijtuj nan Ajien. **6** Ranamau on
Maria, me kadek papa kit. **7** Ranamau on Andronikuj o Iuniaj,
kompoke pai kan o me ian ia jalidi, me majamaj ren wanporon
akan, me jau on Krijtuj mo i. **8** Ranamau on Apliaj, me kompoke
pai ren Kaun o. **9** Ranamau on Urpan, jauaja pat ren Krijtuj, o
Jtakij kompoke pai. **10** Ranamau on Apelej, me dadaurata ren
Krijtuj, ranamau on toun im en Arijtopuluj. **11** Ranamau on Erodion
kompoke pai. Ranamau on toun im en Narrijuj, me papa Kaun o.
12 Ranamau on Tripäna o Tripoja, me papa Kaun o. Ranamau on
kompoke pai Periji, me porijok ni a dodok on Kaun o. **13** Ranamau
on Rupuj, me pilipildar ren Kaun o o in a pil in ai. **14** Ranamau on
Ajinkrituj, Plekon, Ermaj, Patropaj, Ermej o ri atail akan, me mi
re'rail. **15** Ranamau on Pilolokuj, o Iulia, o Nereuj, ri ai li, o Olimpaj,
o jaraui kan karoj, mi re'rail. **16** Komail ranamauki pena metik
jaraui. Momodijou en Krijtuj akan kin ranamau on komail. **17** Ari, ri
ai kan, i panaui komail, komail en kileledi, me kin kamueit pajan o
kamakar momodijou palian padak o me komail aleer; komail ari
muae jan irail. **18** Pwe jen pukat jota kin papa atail Kaun lejui Krijtuj,
a pein kaped arail o kotaueki ar kadek lokaia o widin monion en
me lelapok kan. **19** Pwe omail peik me indand jili lel penan aramaj
karoj. I me i peren kida komail. A i men, komail en koikki on me
mau kan, ap jokoiokki on me jued akan. **20** A Kot popol pan kajuk
pajan Jatan pan nã omail eden. Mak en atail Kaun lejui Krijtuj en
mimieta re omail! **21** Timoteuj ai warok en dodok, o kompoke pae
ko Luiuj, o Iajon, o Jojipater kin ranamau on komail. **22** Iet nai
Tertiuj me intinidier ejin likau wet, ranamau on komail pan Kaun
o. **23** Kaiuj me kin apapwali ia o momodijou, a ranamau on komail.
Erajtuj, jile pan kanim wet, a ranamau on komail, o ri atail Kwartuj.
24 Mak en atail Kaun lejui Krijtuj en mimieta re omail karoj! Amen.
25 A me manaman on katinada komail duen ai ronamau, o duen
padak iran lejui Krijtuj, me kin kajaleda, me jota janjal jan nin tapin
kaua kokodo lel met, (aiōnios g166) **26** A met a janjaledar, pwe ejin
likau en jaukop akan kaloki on men liki kan karoj duen kujonend en
Kot ieijaj, pwe ren pojona o peik; (aiōnios g166) **27** I Kot eta me erpit,
linan en ko on i ki lejui Krijtuj kokolata! Amen. (aiōnios g165)

Men Korint I

1 PAULUJ me paeker, en wiala wanporon en lejui Krijtuj amen pan kupur en Kot o ri atail Jojtenej. **2** On momodijou en Kot me mi Korint, me jarau i kila Krijtuj lejui, me paeker en jarau i o karoj me kin likwir on mar en atail Kaun lejui Krijtuj ni deu arail o deu at. **3** Mak o popol jan ren Kot Jam atail o atail Kaun lejui Krijtuj en mi re omail! **4** I kin danke ai Kot kaukaule pweki mak en Kot on komail, me papana don komail jan ren Krijtuj lejui. **5** Pwe komail me pai kidor i ni meakaroj, ni majan karoj oolekon karoj; **6** Duen kadede iran Krijtuj a teniten re omail; **7** Pwe jota pai en mak eu, me komail jaik pai kidor; ni omail auiaui kajanjal en atail Kaun lejui Krijtuj. **8** Me pil pan kotin kajone komail di lao lel imwi, pwe en jolar dip omail lao lel ni ran en atail Kaun lejui Krijtuj. **9** Kot me melel, me komail paekerdo, pwen jau pena ren jpwilim a Ol lejui Krijtuj atail Kaun. **10** Ri ai kan, i panaui komail ni mar en atail Kaun lejui Krijtuj, komail en wiaki eu ni omail kajoi kan, pwe komail de wuki pajan nan pun omail, a komail en mi ni lamalam ta pot o kapun ta ieu. **11** Ri ai kan a kalok don ia jan toun im en Kloe, me dene komail kin akamai pena nan pun omail. **12** A iet me i men inda, amen komail kin inda: Nai nain Pauluj amen; a nai nain Apoloj amen; a nai nain Kepaj amen; a nai nain Krijtuj amen. **13** Iaduen, Krijtuj me lop pajan? Iaduen, Pauluj me lopu kin komail er? De komail paptajiekier ni mar en Pauluj? **14** Nai me danke Kot, me jota meameen re omail, me i paptajela, Krijpui eta o Kaiuj; **15** Pwe amen de inda, me nai wia paptajie on ni pein ad ai. **16** A toun im en Jtepanaj i pil paptajela; a jolar me i aja, me i paptajela. **17** Pwe kaidin en wia paptaj, me Krijtuj poron kin ia la, a pwen padaki ronamau, kaidin ni tiak kadek lokaia, pwe lopu Krijtuj de mal la. **18** Pwe majan duen lopu me mal kot ren me lokidokilar akan, a manaman en Kot on ir, me pan dorela. **19** Pwe a intinidier: I pan tiakidolekon en me solekon kan, o karotonala marain en me marain akan. **20** La me solekon o? O ia jaunkawewe o? La me solekon o en pali pa? Dadue, Kot jota wia lamponki me erpit en pali pa? (aiōn g165) **21** Aramaj akan jota aja Kot pweki udan ar solekon. Kot ap kurepida, en kamaur kida, me pojona akan padak monai. **22** Pwe Juj akan kin poeki kilel akan, a men Krik kin roporop solekon. **23** A kit kin padaki Krijtuj me lopuedar, men kamakar on Juj akan o on men liki kan kajoi mal. **24** A on me paeker akan, men Juj o pil men Krik, je kaweweda Krijtuj manaman en Kot o erpit en Kot. **25** Pwe joerpit en Kot me jikida jan en aramaj akan ar solekon, o luet en Kot me kelail jan en aramaj akan ar kelail. **26** Ri ai kan, komail kilan duen omail paeker. Pwe kaidin me toto ren me solekon en pali uduk kan. Pil kaidin me toto ren me poe kan, pil kaidin toto ren me majamaj akan, me pilipildar. **27** A Kot koton piladar me jo solekon nin jappa, pwen kapouiala me solekon kan; o Kot me koton piladar me luet nin jappa kan, pwen kapouiala me kelail akan. **28** O me mal nin jappa, o me jo konekon, i me Kot koton piladar, o me jota meakot, pwen kawela me lapalap. **29** Pwe uduk der akjuaike mon Kot. **30** A komail tapi jan i ren Krijtuj lejui, me wialar atail erpit jan ren Kot, o pun, o jarau, o maur patail. **31** Pwe duen a intinidier: Me men juaiki, i en juaiki Kaun o.

2 RI ai kan, ni ai pwara won komail er, kaidin ni kadek lokaia de solekon en aramaj, me i padaki on komail er kadede en Kot. **2** Pwe i jota wia kin ia, en aja meakot nan pun omail, lejui Krijtuj eta o a kalopuela. **3** O nai mimi re omail ni ai luet, o majak, o rerer toto. **4** O ai kajoi o ai padak kaidin ni kadek lokaia en solekon, a ni kadede en Nen o manaman. **5** Pwe omail pojona de pajoneki solekon en aramaj akan, a manaman en Kot. **6** Ari jo, me kit kin padapadaki me solekon ren me unjok kan, a kaidin

solekon en jappa et, o pil kaidin en jaupeidi kan en jappa et, me pan jarodi, (aiōn g165) **7** A kit kin padaki duen erpit en Kot me rir, iei me jo janjal, me Kot koton kileledier ni en jappa jaik mia, pwen kalinanana kitail, (aiōn g165) **8** Me jota jaupeidi en jappa men ajadar, pwe ma re ajaer i, re jota pan kalopuela Kaun en linan. (aiōn g165) **9** A duen a intinidier: Me jota maj eu udialer, o me jota jalou eu ronadar, o me jota ko on nan monion en aramaj amen, iei me Kot koton kaonop on, me pok on i. **10** A Kot koton kadiarok on kitail ki Nen e, pwe Nen kin kotin rapaki meakaroj, pil duen kupur en Kot. **11** Pwe ij aramaj, me kin aja duen lol en aramaj akan, pwe nen en aramaj eta me mi re a? Iduen Kot, jota me aja meakan me udan Kot, pwe Nen en Kot eta. **12** A kaidin nen en jappa, me kit aleer, a Nen en Kot, pwe kit en ajada meakan, me Kot kotiki on kitail er. **13** I me kit pil kin padaki wei, kaidin ni lokaia o manin pan solekon en aramaj, a ni majan akan, me Nen kotin kaweweda, kareda dipijou nenin akan. **14** A aramaj ip pwel jota kin ale meakot ren Nen en Kot, pwe me mal kot on i, pwe a jota kak on, pwe mepukat kin kajauiada ren Nen. **15** A me nenin kin kajauiada meakaroj, ap jota amen me pan kak kajauiada i. **16** Pwe ij me aja duen kupur en Kaun o, de ij me pan kak padaki on i meakot? A Nen en Krijtuj kotikot lol atail.

3 ARI ri ai kan i jota kak padaki on komail dueta on aramaj nenin, a on me uduken o kijin jeri en Krijtuj akan. **2** I kamana kin komail pil en didi, a kaidin kijin mana, pwe komail jaikenta kak on, o komail pil jota kak on anjau wet. **3** Pwe komail non uduken pwe iaduen, ma peirin o akamai, mi re omail, komail jo uduken o weweid ni tiak en aramaj akan? **4** Pwe amen kin inda: Nai nain Pauluj amen, a amen: Nai nain Apoloj amen. Komail jo kin mi nin tiak en aramaj? **5** Pwe ij Apoloj? O ij Pauluj, kaidin papa kai, me komail aja janer lamalam duen Kaun o kotin pan on amen amen? **6** Nai me padukedier, a Apoloj me kalamu ir adar, a Kot me kotin kaparadar. **7** Ari kaidin i meakot, me padukedier, pil kaidin i, me kalamu ir adar, a Kot eta, me kotikidar wa kan. **8** Ari, me kin padukedier o me kin kalamu ir adar, ira dupeneta, o amen pan katinkin ira dodok. **9** Pwe kit me jauaj pan dodok en Kot, a komail jajapaj en Kot, o jpwilim en Kot a kakau im. **10** Nai me wiadar pajon ki mak en Kot me i aleer duen jauje solekon amen, a amen ujewei kakau poa, a amen amen en kalaka duen a kakau pon pajon wet! **11** Pwe jota me pan kak wia eu pajon, me pan toror jan me wiauier, i eta: lejui Krijtuj. **12** Ari, ma amen pan kauada pon pajon wet kold, jilper, takai, kajampwal, tuka, rä, pain kit akan, **13** Nan wiawia en amen amen pan janjaleda, pwe ran o pan kapareda due, pwe a pan kadiarok kida kijinai. Pwe kijinai pan kajaleda wiawia en amen amen. **14** Ma wiawia en amen, me a kauadar poa, pan mimieta, a pan katin. **15** A ma wiawia en amen pan ronala, a jota pan katin. A pein i pan dorela duen amen, me pitila jan nan kijinai. **16** Komail jota aja, me komail tanpaj en Kot, o Nen en Kot kotikot lol omail? **17** A ma amen kawela tanpaj en Kot, nan Kot pan kawela i, pwe tanpaj en Kot me jarau, ari iei komail. **18** Jota amen en kotaue pein! Ma amen nan pun omail lamelame anjau wet, me a solekon, mak eta, en wiala o pweipwei men, pwen wiala solekon amen. (aiōn g165) **19** Pwe solekon en jappa et me jon en pweipwei ren Kot, pwe a intinidier: A kin kaloe kidi me aksolekon pein ar widiwidin. **20** Pil eu! Kaun o kotin mani, lamalam en me aksolekon kan, me mal. **21** Ari, jota amen en akkeleki aramaj akan, pwe omail meakaroj; **22** Ma Pauluj, de Apoloj, de Kepaj, de jappa, de memaur, de mela, de ma men met, de men mur, pwe karoj me omail. **23** A komail jpwilim en Krijtuj, a Krijtuj jpwilim en Kot.

4 ARAMAJ akan en wia kin kit papa en Krijtuj o jaunkoa pan me rir akan ren Kot. **2** A iaduen jaunkoa kan? Amen amen en lelapok. **3** I jota injenoki, me komail de kapun en aramaj kajau ia

da. Pein nai pil jota kajau ia da. 4 Pwe jota me i pein aja, a kaidin met, me i pun kila, a Kaun o me kin kajau ia da. 5 Ari, komail depa kajau okotme mon a anjau, a lao Kaun o pan kotido, me pan kajanjale dan marain okiok en me rotorot akan o kadirokada lamalam en nan monioin akan, amen amen ap pan indandeki ren Kot. 6 Ri ai kan, mepukat i kin inda duen nai o Apoloj, pwe komail en ale jan kit, pwe amen ender lamelame, me a jiki jan me intinidier, pwe komail ender aklalapak amen, ap palian me teio. 7 Pwe ij me mone kin uk? A jota, me mi re om, me koe jota aleer. A ma koe aleer meakaroj, menda koe kin juaiki, likamata koe jota aleer? 8 Komail medier o kapwapwalar, o komail kin kaunda, ap jota ale jan kit. I men, komail en kaunda, pwe kit ap pil pan ian komail kaunda. 9 Pwe i lamelame, me Kot kotin wiai on kit wanporon akan, en titik melel, me mau on mela, pwe kit wialar men kapuriamui eu ni jappa mon tounlan o aramaj akan. 10 Kit me jon en pweipwei pweki Krijtuj, a komail me lolekonki Krijtuj; kit me luet, a komail me kelail; komail me indand mau, a kit me indand jued. 11 Kokodo lel auer met kit men manadar, o pil men nim piladar, o kilijo, o je kin kalokolok, o jota deu at. 12 O dodek ni pein pa at; kit me kalok jued, a je kin kapaiada, kit me kalokolok, a je kin nenenla; Ni at pakaraun mal, kit kin kapakap. 13 Kit wialar tatan kid o kopataun aramaj karoj. 14 I intinidier mepukat kaidin pwen kanamenok komail, a pwen panaui komail nai jeri kompok kan. 15 Pwe ma omial jaunpadak pan Krijtuj me nen, nan jam omial akan me jota non toto, pwe nai me kaiwi komail ren Krijtuj lelijur ki ronamau. 16 I ari poeki re omial komail en iaduen ia do. 17 Pwe i me i kadarki won komail Timoteuj nai jeri kompoke o lelapok pan Kaun o pwen kataman kin komail duen al ai kan pan Krijtuj, duen me i kawewedar ni momodijou karoj. 18 Akai komail me aklalaplikomata i jota pan pwar won komail. 19 A i pan pwar won komail madan, ma Kaun o pan kotin kupura. I ap pan kilan kaidin padak en me aklalaplikomata akan, a me manaman. 20 Pwe wein Kot jota mi ni kajoi a ni manaman. 21 Da me komail mauki? I en pwar won komail wa jokon, de limpok o nen en opampap?

5 I PIL ronadar, me neneke kin wiaui nan pun omial. A eu Jon en neneke, me jota kin wiaui ren men liki kan; pwe dene amen paudeki en a papa a paud. 2 A komail me aklalaplik, ap jota injen juedeki o kajapokela jan komail, me wiadar met. 3 A ni ai doo jan komail ni pali war, ap koren ion komail ni pali nen i tet me i kapunadar, dueta amen, me mi re omial. 4 Ni mar en atail Kaun lelijur, ni atail pokon pena re omial ni pali nen atail, ki manaman en atail Kaun lelijur. 5 Me wiadar met i panalan Jatan, pwen kawela udruk o, pwe nen o en kamaurela ni ran en Kaun lelijur. 6 Kaidin me mau omial juaiki. Komail jota aja, me kalap kij kin kamutala dolepa karoj? 7 Ari, kokowei jan kalap kitai, pwe komail en wiala plaua amaj kap, pwe komail udan plaua amaj kap, pwe atail paja Krijtuj kamatalar. 8 Kitail ari en wiada atail paja, kaidin ni kalap kitai, pil kaidin ni kalap lembar de me jued, a ni plaua amaj kap ni pun o melel. 9 Nai intin won komail er nan kijin likau o, pwe komail ender waroki on me neneke kan. 10 Ari mepukat i jota kin inda duen me neneke ren men liki kan, de me norok kapwa, de me lolap akan, de me wun ani, pwe ma idue, komail en katoror wei jan jappa. 11 A met i intin won komail er ender waroki on amen, me adanek jaulan, ap neneke, de me norok kapwa, de kati ani mal, de lalaue amen, de kamom joko, de me lolap; komail ender jan i mana. 12 Pwe menda re i men liki? Kaidin ai dodek en kadeik irail ada. Komail jota kin kadeikada nan pun omial? 13 A me mi liki ko, Kot pan kotin kajapoke wei jan re omial me jued o!

6 A MA amen wiai japun on amen, menda komail kapun pena mon men liki kan, a jo mon me jarau kan? 2 De komail jota aja, me jarau kan pan kadeikada jappa? A ma jappa pan pakadeikeki

komail, iaduen, komail jota itar on kadeikada kijin dodek titik titik kan? 3 Komail jota aja, me kitail pan kadeikada tounlan kan? Nan melel kaulap pil kijin titik titik en maur et. 4 A ma komail kin kadeikeki titik en maur et iaduen, komail kin kapukapun ianaki me jota indant mau ren momodijou? 5 Mepukat i indai on komail, pwen kanamenok komail. Pwe jota amen re omial, me lolekon? Jota amen me itar on en wiada kapun nan pun en ri a kan? 6 A amen kin akamai on amen ri a mon me jopojon akan. 7 Ari, omial akamai nan pun omial pil udan japun. Menda komail jota mueidala meakot? Menda komail jota kin nenenla? 8 A komail kin japun o kotaue on ri omial akan. 9 De komail jota aja, me japun kan jota pan jojoki wein Kot? Kalaka pein komail! Pwe me neneke de me kati ani likam akan, de me kamal, de me dir en inon jued, de me madon jaut on ol oko. 10 De men pirap, de me norok kapwa, de kamom joko, de kinekine mal, de kuli kapwa kan jota pan jojoki wein Kot. 11 Iduen akai komail maj o, a met komail wideudier, o kajaraualiar, o pun kilar mar en Kaun lelijur o Nen en atail Kot. 12 A muei on ia meakaroj, a kaidin karoj me kin kamau ia la; a muei on ia meakaroj, a jota, me pan poe ia di. 13 Melel, kijin mana me mau on kaped o, o nan kapedi wajan kijin mana en ko on ia. A Kot pan kotin kawe ira la karoj. A pali war o wiaui on Kaun o, a kaidin on neneke, a Kaun kotin apapwali pali war o. 14 A Kot me kotin kaiajadar Kaun o, a pil pan kotin kaiajada kida kitail manaman. 15 Komail jota aja, me war omial kokon en Krijtuj? A iaduen, i en ale koken en Krijtuj, wia kin ir kokon en li neneke amen? O jo! 16 De komail jota aja, meamen me waroki on li neneke amen, me ira pan wiala war ta ieu? Pwe a kotin majanier: Ira pan wiala uduk ta ieu. 17 A me waroki on Kaun o nan a pan nen ta ieu re a. 18 Komail tane wei jan neneke, pwe dip karoj, me aramaj kin wia, kin wiaui likin war a, a me kin neneke, kin wiada dip on pein war a. 19 De komail jo aja, me war omial tanpaj en Nen jarau me kotikot lol omial, me komail aleer jan ren Kot, a kaidin uta'mail komail. 20 Pwe komail neti kidar pai eu, komail ari kalinanada Kot ki war omial.

7 A IET duen me komail intinie don ia, a mau on aramaj amen, a ender jair li amen. 2 Ari jo, amen amen en ale pein a warok li, o amen amen en ale pein a warok ol, pwen der dender. 3 Ol o en wiai on a warok li me inen, a pil dueta li on a warok ol. 4 Li o jota kak poedi pein war a, a a warok. Pil dueta ol o jota kak poedi pein war a, a a warok. 5 Der jo oke amen amen, ma jo, pweki inau anjau kij, pwen mot ijejol rer ekij o kapakap, ap pur pena, pwe Jatan de kajonejon komail omial jo oke pena. 6 Mepukat kaidin kujonend eu, pwe pein ai lamelam. 7 A i men aramaj akan karoj en dueta nai. A amen amen aleer pein a pai en mak jan ren Kot duen amen amen. 8 A nai indai on me jo papau o li odi kan, me mau irail en dadaur dueta nai. 9 A ma irail jota kak on, irail en papau; me mau papau jan dender. 10 O on me papau akan nai me ilaki wei, a kaidin nai pwe Kaun o: Li papau ender kamuei wei jan a warok! 11 A ma a muei wei janer, i en dadaur a kirip de kadeke a warok, o ol ender kajela a warok. 12 Kaidin Kaun o, pwe nai men indan me tei kan: Ma ri atail o amen mia, me a paud jopojon amen, ap men mimieta re a, a ender kajela li o. 13 Pil dueta li amen, ma a warok jopojon amen o a men mimieta re a, a ender kajela ol o, 14 Pwe ol jopojon me kajaraui kilar li o, o li jopojon kajaraui kilar ol o, pwe ma a jo due met, noumail jeri kan me jamin, a met irail me jarau. 15 A ma me jopojon o pan muei wei jan, ari i en muei wei jan; ri ol de ri li jota kin kaupindi ni mepukat. A Kot me kotin molipe kitail, pwen popol pena. 16 Pwe iaduen, koe li o, koe aja, me koe pan kak kamaurela ol o? De koe ol, koe pan kamaurela li o? 17 A duen Kaun o pan on amen amen, duen Kot molipe on amen amen, iaduen dadaur; nan

iduen nai ilakilan momodijou akan karoj. **18** Ma amen me paeker ni jirkomjaij, i en dadaurata a jirkomjaij, a ma amen me paeker ni jojirkomjaij, i ender ian jirkomjaij. **19** Pwe kaidin meakot jirkomjaij, o pil kaidin meakot jojirkomjaij, a wiawia kujoned en Kot akan. **20** Amen amen en dadaurata udan a koa ni a paeker. **21** Ma koe paeker ni om ladu, koe der injenjuedeki, a ma koe pan kak maioda jan, ari pil me mau. **22** Pwe ladu men, me paeker on Kaun o, nan a maio ren Kaun o; o pil dueta me maio men paeker ap pan ladun Krijtuj men. **23** Komail me neti kidar pai eu, der wiala ladun aramaj akan. **24** Ri ai kan, amen amen dadaurata ut arail ren Kot. **25** A duen peinekap akan, jota kujoned eu jan ren Kaun o; a pein ai lamelam mia, pwe i aleer mak en Kaun, pwen kak melel. **26** Let me i lameda, me mau on aramaj jota papaud, pwe ni anjau apwal wet. **27** Ma koe kapapaud on li amen, ender men muei jan, a ma jo on paud mia, ender rapaki li amen. **28** A kaidin dip eu, ma koe pan papaud; o ma jeripein amen pan papaud, kaidin dip. A pan apwal on mepukat ni pali uduk arail. A nai jota men, me apwal kot en lel on komail. **29** A ri ai kan, mepukat i indada, pweki anjau o me motomot. A pil eu: Me mau on me ar warok mier, en wia dene jota ar warok; **30** O me kin janejan, dene jota janejan; o me kin pereperen, dene jota ar peren; o me kin netinet, dene jota ar kapwa. **31** O me dodokki jappa, ren kalaka, pwe eder wiaki me jued. Pwe mom en jappa eti pan rojala. **32** A i men, komail ender lodi on me apwal. Me jota papaud, kin apwali me japwilim en Kaun o, duen a pan kaperenda Kaun o. **33** A me papaud, kin lamelame, me kon on jappa, duen a pan kaperenda a paud. **34** A nan pun en li papaud o peinekap me wuk pajan: Me jota papaud, kin apwali me japwilim en Kaun o, pwen jaraui ni pali war o pil ni pali nen; a me papaud, kin inon ion me kijan jappa, duen a pan kak kaperenda a warok. **35** Mepukat i inda wei, pwen kamaui komail, a kaidin pwen jaledi komail, a pwen jauaja komail, pwe karoj en inen o pun re omail, o pwe komail en papa Kaun o. **36** A ma amen lamelame, me jupun, ma a jota pan mueid on na jeripein, me mau on papaud, en papaud; ari, a pan wia duen me a mauki, pwe kaidin dip, ma a pan mueid on i en papaud. **37** A ma amen me kelail ni monion i, pil kelail on kaunda, pein injen a, ap inauki on nan monion i en kolekol na jeripein, i me mau. **38** Ari, ma amen pan papaud me mau, a ma amen jota pan papaud, me mau jan. **39** Li papaud amen me kaupina kidi pun en papaud arain a warok memaur; a ol o lao mela, nan a maio on kapapaud, me a mauki, i eta; a en wiaui ren Kaun. **40** Meid pai, ma a pan dadaurata a kirip duen me i lameda, A nai aja, me Nen en Kot pil kitokot re i.

8 A kitail ajaer duen mairon on ani mal, pwe kitail karoj me lolekon. A lolekon eta kin kaaklapalapiela, a limpok kin kamauiela. **2** A ma amen aklapalapaki a lolekon, nan a jota non dedeki duen me itar on en aja. **3** A ma amen pok on Kot, nan Kot me mani i. **4** A kitail dedekier duen mana uduk en mairon on ani mal akan, pwe ani mal amen jota katepa nin jappa, o jota amen Kot, pwe i me ta men. **5** Pwe ma akai mia, me adaneki kot, me kin mimi nanlan de nin jappa, pwe kot toto o monjap tota mia; **6** A atail Kot me ta men, me Jam, me dipijou karoj tapi jan re a, o me kitail wiaui on. O atail Kaun me ta men: lejup Krijtuj, me wiadar meakaroj, o me kitail pil wiaui kidar i. **7** A kaidin karoj me aja mepukat, pwe akai mia, me lamelame, me ani mal meakot, ap kankan uduk en mairon on ani mal, oiei injen luet arail kin jamin kila. **8** A kijin mana jota kin jauaja kitail ren Kot. Ma kitail jota pan mana, kitail jota pan jued kila, a ma kitail pan mana, kitail jota pan mau kila. **9** A kalaka komail, pwe omail jaladokalar ender kadipikelekel on me luet akan! **10** Pwe ma koe, me aja tiak, ap manamana nan im en ani mal o, a me luet amen pan kilan om manamana, ap aima kida nan injen

a, ap ian manamana mairon en ani mal akan, **11** Iduen ri atail luet amen, me Krijtuj mata kilar, pan mekila om jaladok. **12** A ma iduen omail dip ion ri atail akan, me kin kawela injen luet arail, nan komail kin wia dip ion Krijtuj. **13** Ari ma kijin mana kamakar ri ai, i jolar pan mana uduk kokolata, pwe i de kamakar ri ai. (aiōn g165)

9 KAIN DIN nai maiodar? Kaidin wanporon amen nai? I jota u dialej lejup atail Kaun? Kaidin ai wiawia pan Kaun o komail? **2** Ma i jota wanporon amen on me tei ko, a on komail; pwe komail kajale pan ai koa en wanporon pan Kaun o. **3** Iduen i kin japenki, ma meamen kin kalelapok re i. **4** A jota muei on kit er, en mana o nim? **5** A jota muei on kit er, en paudeki li amen, me pan ian kit jailok jili, duen me wanporon tei kan, o ri en Kaun o, o Kepaj kin wiada? **6** De nai o Parnapaj eta me a jota muei on liki jan dodok en pa at? **7** Ij me kin ian mauin ap pwain pein i? Ij me wiada mat en wain eu, me jota kin kan kijan wa? Ij me kin kamana pwin man akan me jota kin kan pil en didi en man oko? **8** Mepukat i jota kin inda nin tiak en aramaj akan, pwe kaidin kapun o me pil majanier due? **9** Pwe a intindier nan kapun en Mojej: Koe der pira pena au en kau ol amen, me kin tiaka pajan korn. Iduen, Kot kin apawali kau ol akan? **10** De kaidin pweki kit, me a kotin majaniekier mepukat? Pwe me kin japa japa, en kaporoporeki a dodok; o me kin dolun en kaporoporeki, me a pan ian ale kijan wa. **11** Pwe ma kit wiai on komail japa japa nenin, a kaidin me kajampwal kot, me komail pan apwali kit ni pali uduk. **12** A ma a muei on me tei kan, ale jan omail dipijou kan, nan kit me jo mau on jan irail? Ari jo, kit jota kol on kit tiak wet, a je men mia ni at apwal akan, pwe jen de karompwa ronamau en Krijtuj. **13** Komail jota aja, me irail, me jopijokki jaraui, pil manamana jan nan im en kaudok, o me irail, me kin papari pei jaraui, pil aleki pwaij ar jan pei jaraui? **14** Iduen Kaun o kin majani, me irail, me padaki ronamau, pil pan manaki ronamau. **15** A nai jota kin kol on ia eu ren mepukat, o i jota intin wei mepukat, pwe komail en kapwai on ia mepukat, pwe a mau on ia en mela, mon amen pan kawela mar ai. **16** Pwe ma i padaki ronamau, jota me i en juaiki, pwe i en udan wiada; pwe jued on ia, ma i jota padaki ronamau. **17** Pwe ma i peren kida dodok wet, i pan ale katin, a ma i kan wiada, nan kujoned mia, i en wiada. **18** Ari, ia katin pai ni ai padaki ronamau ap jota pwaipwai, pwe i ender akapwaipwaiki jan ronamau meakot. **19** Pwe nai me udan maiodar jan amen amen, ari jo, i wia kin ia ladun amen amen, pwe i en kamaurela me toto duen i kakan. **20** I wia kin ia Juj amen on Juj akan, pwen kamaurela Juj akan; o on irail, me mi pan kapun, dueta pan kapun amen, pwen kamaur ir ala, me mi pan kapun; ari jo, nai jolar mi pan kapun. **21** On irail me jota mi pan kapun, i wia kin ia me jota mi pan kapun amen; ari jo, kaidin nai me likin kapun mon Kot, pwe i kin mi pan kapun en Krijtuj, pwen kamaurela me jota mi pan kapun. **22** On me luet akan, i wia kin ia me luet amen, pwen kamaurela me luet akan. Nai wiala jon karoj on amen amen, pwen kamaurela akai waja karoj. **23** I me i kin wiawia pweki ronamau, pwe i en ian i pwaijaijki. **24** Komail jota aja, duen men weir en tan, irail karoj kin tan, a amen ta, me pan ale pa? Komail ari en tan idipok, pwe komail en ale. **25** A amen amen me aktan idipok, kin ijelok pokon. Irail kin wia me, pwen ale mar kamon a kitail, pwen ale me jo kamon. **26** Nai ari aktan jopuok; nai kin pepej, a kaidin dueta me woki nan wāwā; **27** Pwe i kin jok pon war ai, pwen katenedi, pwe i de padaki on akai, ap pein lokidokila.

10 PWE ri ai kan, i men, komail en aja duen jam atail akan, me mi pan palin dapok eu o kotelala madau o. **2** Irail karoj ap papataj on Mojej ni palin dapok o ni madau o. **3** O karoj tunoler jak nenin, **4** O karoj nim jan pil nenin; pwe irail nim jan paip nenin, me kotikot re'rail, iei paip o Krijtuj. **5** A me toto re'rail, me

Kot jota kak kupuramauki, pwe irail lokidokilar nan jap tan. **6** A mepukat wiauier, pwe kitail de kaalemoni, pwe kitail ender inon ion me jued akan duen irail inon ion. **7** Komail pil ender kati ani mal due irail, duen a intinidier: Aramaj pukat mondi penan nam o nim ap uda madomadon. **8** Kitail pil der wia nene, duen me akai irail wiadar, ap rianen jilekidek mekilar ni ran ta ieu. **9** Kitail pil der kajonejon Krijtuj, duen akai irail kajonejon i, ap mekilar jerpent kai. **10** Komail pil der lipaned, duen akai ir lipaned, ap kame kilar men kamekam men. **11** Mepukat karoj wiau on irail men kaalemoni; ap intinidier, pwe men panau kin kitail, pwe kitail leler imwin kaua. (aión g165) **12** Ari ma amen lamelame, me a kajinenda, en kalaka pein i, pwe a de pupedi. **13** Jota jonejon eu lel on komail, i eta, me aramatit ar on, pwe Kot me melel, me jota kin mued on komail jonejon eu, me komail jota ar on. A ni jonejon a pan kotin kaimwijkela, duen me pan kak pa omal. **14** Ari kompoke pai kan, komail tane jan kati ani mal! **15** Mepukat i indai on komail, pwe komail me lelok; a pein komail kajauida, me i inda. **16** Dal en pai me kit kin kapaiada, kaidin i dal en atail jaupena ren ntan Krijtuj? O prot me kit kin pilitiki pajan, kaidin i atail jaupena en war en Krijtuj? **17** Pwe kitail me toto me lopon ta ieu, o war ta ieu, pwe kitail karoj tunole jan lopon ta ieu. **18** Komail kilan Ijrael pali uduk. Irail me kin kan jan mairon, kaidin irail pil minimini on pei jaraui? **19** A da me i en inda? I en inda me mairon on ani mal meakot? De dikedik en ani mal meakot? **20** A karoj me men liki kan maironki, re kin maironki on tewil akan a kaidin on Kot. A i jota mauki, komail en minimin on tewil akan. **21** Komail jota kak nima jan dal en Kaun o pil jan dal en tewil akan; komail jota kak ian tepel en Kaun o pil tepel en tewil akan. **22** De kitail en palian Kaun o? Kitail me kelail jan i? **23** A muez oner meakarjo, a kaidin karoj me kin kamaula; a muez oner meakarjo, a kaidin karoj me kin kapunla. **24** Jota amen me pan awpalie pein a dipijou, a en amen. **25** Karoj me kin netila nan wajan netikila uduk, komail kan, ap der kalelapok duen jon ar, pwe komail der katoutouki injen omal. **26** Pwe japwilim en Kaun jappa o audepa kan. **27** A ma amen, me jopojon pan luke komail, en toun kapara kamadip, o ma komail men ian, ari, karoj me pan nek on komail, komail en kan, ap der kalelapok duen jon a, pwe komail der katoutouki injen omal. **28** A ma amen pan indan komail: Met kijan mairon en ani mal, komail der kan pweki i, me kajaledar, pwe komail der kawela injen arail. **29** A met i jolar inda duen pein injen om a duen injen en amen. Pwe menda injen en amen pan kajauida ai jaladokelar? **30** Pwe ma i ian kan ki danke, menda i en kalok jued, pwe i tunole ni ai danke? **31** Ari, ma komail kan de nim de wia meakot, komail en wia meakarjo, pwen wauneki Kot. **32** Komail der kadikelekel men Juj, de men Krik, de momodijou en Kot, **33** Duen i kin pok on amen amen ni ai wiauwa kan karoj, o jo moneki me pein ai, pwen jauaja me toto, pwe irail en dorela.

11 KOMAIL idauen ia do duen i kin idauen Krijtuj. **2** I kin kapinaki komail omal tamataman ia ni meakan karoj, o dadaurata pun kan, duen i kakalikidi on komail er. **3** A i men, komail en ajadar, me Krijtuj tapwin ol akan, a ol me tapwin li, a Kot me tapwin Krijtuj. **4** A ma amen amen ren ol akan wia kapakap de kokop ap litoropedi, a kin kajuedeki pein mon a. **5** A ma li amen wia kapakap de kokop, ap jota litoropedi, nan i kin kajuedeki pein mon a, pwe a rajon me pit en mon a jejei jan. **6** Pwe ma li amen jota litoropedi, en koteda, a ma a kanamenok li en kotedar o kotokot, i en pwaindi mon a. **7** A ol o ender litoropedi, pwe i me kajanjal o linan en Kot, a li o me linan en ol o. **8** Pwe ol jo tapi jan li, a li jan ol o. **9** Pwe ol jota wiau on li, a li wiau on ol o. **10** I me li o en kida manaman eu pon mon a pweki tounlan kan, **11** Ari jo, li amen jota kak mia ma jota ol; o ol amen jota kak mia, ma jota li, a

mepukat ren Kaun o. **12** Pwe duen li o a tapi jan ol, iduen ol o wiau kida li, a karoj wiauier ren Kot. **13** Komail en pein kajauida, ma a janjal mau, ma li amen kapakap on Kot, ap jo litoropedi. **14** De pein komail aja, me kanamenok pan ol, ma a pwilipeipei. **15** A linan en li a pwilipeipei, pwe pid en mon a en ko on i, en pwaindi i. **16** A ma amen re omal men akamai, a en aja, me kit jota kin wia due, momodijou en Kot akan pil jo. **17** A ni ai kujonededa mepukat i jota kin kapina omal pokon pena, me jota kin kamaui a kajuedeki komail, **18** Pwe ni omal pokon pena nan momodijou, i ronadar, me komail kin liak toror pajan, o i mur kamelele. **19** Pwe komail en liak toror pajan, pwe me pun kan en janjal kida re omal. **20** Komail lao pokon pena waja kij, kaidin i jak kamadip en Kaun o. **21** Pwe ni kamadip toun kapar kin amatan maj, a amen men manadar, a amen jokolar. **22** Jota im omal, waja en mana o nim? De komail kin mamaleki momodijou en Kot o kanamenok ir ala, me jota ar tunol? Da me i en inda? I en kapin komail? Ni mepukat i jota pan kapina. **23** Pwe i aleer jan ren Kaun o, me i pwiliki on komail er, me Kaun lejui pon ota en a panala, a limada prot, **24** Murin a laolaoki, kamauieda, pilitiki pajan, majani: Ale tunole war ai met et, me pilitiki on komail, en wia, pwen katakataman kin ia. **25** A murin jak, a pil kotin limada dal majani: Dal wet iei inau kap, me wiau kidar nt' ai. Pan pak en omal nima jan, komail wiaki men kataman kin ia. **26** Pwe pan pak en omal kan prot wet o nima jan dal wet, komail kajaleda en Kaun a matala, lao a kotido. **27** Ari me kan prot wet o nim jan dal en Kaun o ap jo war on iei me dip ion war o ntan Kaun o. **28** Amen amen en kajauida pein i, ap kan jan prot o nima jan dal o. **29** Pwe me kan o nim jowar, kin kan o nim kadeik on pein i, pwe a jota kajampwaleki war o. **30** Nan i me toto nan pun omal me luetalar o jomaudar, o me toto maireder. **31** Pwe ma kitail kajauida pein kitail, kitail jota pan pakadeikada. **32** A ma kitail pan pakadeikada, kitail pan kalokolok ren Kaun o, pwe kitail de ian men liki lokidokila. **33** Ari ri ai ol akan, komail lao pokon pena pwen jak, en papajan pena amen amen. **34** A ma amen men manadar, i en mana maj nan im a; pwe komail de pokon penan kadeik o. A me lua kan i pan kapunala ni ai pwara won.

12 RI ai kan, i jota men, komail en jaja duen pwaj ninin akan. **2** Komail ajaer, me komail tikidar men liki, ap kakalua ren dikedik en ani loten akan, duen komail kakaluaer. **3** I me i men kaaja kin komail, jota amen, me lokaiaki Nen en Kot, kak kariala lejui. O jota amen me pan kak inda: Main lejui, ma jo ren a Nen jaraui. **4** A pa i en mak akan me wuki pajan, a Nen me ta men. **5** O jon en dodok me toto, a kaun me ta men, me koton wiawia meakarjo ren amen amen. **7** A pwaj en Nen jaraui me pan on amen amen, pwen men kamauia. **8** Pwe amen erek majan en erpit ren Nen, a amen majan en kaparok ren Nen ota. **9** O on amen, en pojona, a ren Nen ota, o on amen pa i kan, men kakelada me jomau kan, a ren Nen ota. **10** O on amen, en wiada manaman, o on amen, en deideikop, o on amen, en kajau ni enakan, o on amen, en lokaia nil wuki pajan, o on amen, en kawukila nil akan. **11** A mepukat karoj wiauwan Nen ota, nene on amen amen duen kuper a. **12** Pwe duen war eu ta ap kokon tota mia, a kokon en war karoj wiau war ta ieu, iduen Krijtuj. **13** Pwe Nen ta ieu, me kitail papatajeki on war ta ieu, ma kitail men Juj de men Krik, ma ladu de me maioda, kitail karoj me papatajeki Nen ta ieu. **14** Pwe war kaidin kokon ta ieu, pwe kokon tota. **15** A ma pat en nā pan inda: Nai kaidin kumut eu, o i me nai jota kijan war; a iaduen, i me a jota pan kak kijan war o? **16** A ma jalon o pan inda: Kaidin nai kijan war o, pwe kaidin por en maj eu nai; a iaduen, i me a jota kijan war o? **17** Ma war pokon por en maj eu, da me pan jalon o? A ma war pokon pan jalon o, da me pan tuma? **18** Ari, Kot me

kotin kokon penan war ta ieu kajon akan, duen a kotin kupureda. **19** A ma kokon karoj wiala kokon ta ieu, ia pan war o? **20** Ari, kokon akan me toto, a war o me ta ieu. **21** Por en maj eu jota kak indan kumut: Kaidin meakot re i koe; de pil tapwi jota kak indai on pat en nā kan: Kaidin meakot re i koma. **22** Pwe kokon en war kai likamata re me luet, a jo, pwe re me kajampwal. **23** O kokon en war kai, me kitail kin lamelame, me re jota non mau, kitail kin apawpali jan me tei kan, o irail me jota non janjal mau, kitail kin kapwataki. **24** Pwe irail me janjal mau, jota kin mau on en kapwataki. A Kot kotin kapad pena war o kapwataki me luet oko jan me tei kan, **25** Pwe war de japarok pajan, a kokon akan en apawpali pena. **26** O ma kajan ta ieu matakada, kajan karoj ap ian matakada; o ma kajan ta ieu pan kalinanada, kokon karoj pan ian polauleki. **27** A komail war en Krijtuj o kokon akan amen amen duen pwaj a. **28** A iet akan, me Kot kotiki on momodijou: Kaieu wanporon akan, ap jaukop akan, a kajilu jaunpadak kan, ap me wiada manaman akan, ap pai kan men kakelada me jomau kan, ap men jauaja, o jaumaj akan, o jon en lokaia. **29** Iduen irail karoj me wanporon akan? Karoj me jaukop akan? Karoj me jaunpadak kan? Karoj me men wia manaman akan? **30** Karoj ar pai en mak kan, men kakelada me jomau kan mi ren karoj? Karoj kin lokaia nil pajan? Karoj kin kajiriwuk lokaia? **31** A komail inon ion pai en mak lapalap akan, i ap pan kajale on komail al apot, me mau jan mepukat karoj.

13 MA i aja lokaia en aramaj akan o tounlan kan, ap jota limpok, nan i rajon nil en mata mal de nil en jimpel. **2** O ma i aja deideikop o erek i me rir akan karoj, o tiak kan karoj, o nai dir en pojon, me itar on en kamokid wei nana kan, ap jota limpok nan jota meakot nai. **3** O ma i pan kijakija wei ai dipijou karoj, pwen katunoleki me jamama kan, o ma i kida war ai, pwen karonala, ap jota limpok, nan jota katepa on ia. **4** Limpok kin kanonama o kadek, limpok jota kin peirin limpok jota kin akromo o jo kejej. **5** A jota kin aklemai, a jota kin roropon on pein i, a jo jerkailon, a jota kin depuk on en amen a jued. **6** A jota kin peren me japon, a a kin perenki me melel. **7** A kin kak pa meakaroj, o kin pojon karoj, a kaporoporeki karoj, o lolin on meakaroj. **8** Limpok jota pan tukedi, a deideikop akan pan tukedi, o lokaia kan pan jola, o lolekon pan kunla. **9** Pwe kitail me er pali ta, o kokop pali ta. **10** A lao kaunjokala, me pali ta pan momela. **11** Ni ai jeri i kin lokaia dueta jeri amen o i lamelame dueta jeri amen, o kajau dueta jeri amen, a i lao wiala ol amen, i mueli jan tau en jeri. **12** Pwe anjau wet kitail kin ireron nan klaj edied eu, a mur a pan janjal mau. Anjau wet i ekij lolekonlar, a mur i pan aja duen a aja ia. **13** Ari jan jilu pukat: Pojon, kaporopor o limpok pan mimieta, a me lapalap re'rail limpok.

14 KOMAIL anane limpok, pil inon ion pai nenin akan, a iet me kajampwal re'rail, kokopada! **2** Pwe me kin lokaia kida nil en wai, kaidin aramaj akan, me a kin lokaia on, a on Kot, pwe jota amen kin dedeki; ari jo, ni nen o a kin lokaia kida me rir akan. **3** A me kin kokop, kin padaki on aramaj akan, pwen kamaui, o panau o kamait ir ala. **4** A me lokaiai nil en wai, kin kamaui pein i, a me kin kokop, kin kamaui momodijou. **5** I men, komail karoj en aja lokaia ki nil toror, a mak eta, komail en kokopada, pwe me kin kokopada, me lapa jan me kin kaparok ki nil toror, ma a jo kak kajiriwukila, pwe momodijou en kamaui kila. **6** Ari ri ai kan, ma i pwara won komail, ap lokaia ki nil toror, da katepa on komail, ma i jota kaweweda de kajajaleda, de kokopada, de padak? **7** Iduen meakan, me kin lokolokaia ap jota memaur, ma men kwai de arp jota pan nor pajan, ij me pan kak dedeki, da me ira kauleki? **8** O ma koronete pan popeuk pin, ij me pan onopadan mauin? **9** A iduen komail, ma komail pan lokaia ki nil toror, ap jota kaweweda,

ij me pan dedeki? Pwe omail lokaia pan me mal kot. **10** Jon en lokaia toto nan jappa, a jota eu me jo puloi. **11** A ma i jaja wewe en lokaia eu, i pan rajon men wai men on me kin kaparok, o me kin kaparok, pan rajon men wai men on ia. **12** A pil dueta komail, pwe komail kin anane pai nenin akan, komail ari pil nonki kakairida ni mepukat, pwen kamaue kila momodijou. **13** A ma amen lokaia kida nil en wai, i en kapakap ap pil kajiriwukila. **14** Pwe ma i wia kapakap ki lokaia nil en wai eu, nen i kin kapakap ap jota katepa on amen. **15** Ari, da me i pan wia? I pan kapakap ni nen i ap pil pan kapakap ni ai lamelam; i pan kapina ni nen i ap pil kapina ni ai lamelam. **16** A ma koe pan kapaiada ki nen o, iaduen me jota dedeki pan kak inda amen murin om kapina? Pwe a jaja me koe indinda. **17** Ei me mau melel om kapikapina, a jota kadepa on me teio. **18** I kin danke Kot, pweki i kin lokaia nil toror jan komail. **19** Ari jo nan momodijou i men kida lep in lokaia limau, me pwili jan ai lamelam jan lep in lokaia nen ni nil toror, pwen padaki on me tei kan. **20** Ri ai kan, komail der wiala jeri ni omal lamelam, a ni me jued komail en rajon kijin jeri, a ni omal lamelam komail en unjokela. **21** A intinidier nan kapun: Lokaia o kil en aua toror, me i pan lokaiai on kainok wet, a re pil jota pan duki on ia, me Kaun o kotin majani. **22** Nan i me lokaia toror mia, pwen kileledi kaidin me pojon akan, a me jopojon akan; a deideikop kaidin on me jopojon akan, pwe on me pojon akan. **23** A ma momodijou pan pokon pena waja kij, o ma karoj pan lokaia ni nil toror, a ma akai ian me jota dedeki, de akai me jopojon, irail jota pan inda, me komail iakalar? **24** A ma karoj kin kokop, o amen pan pwarado, me jopojon, o me jota dedeki, karoj pan kajanjale on i dip a, o a pan pakajau ren karoj. **25** Iduen a me rir akan nan monion i pan janaleda, o a pan tairokedi ni maj a, kaudoki on Kot, o pan inda, melel Kot kotikot re omal. **26** Ri ai kan, iaduen komail ni omal pokon pena, kaidin amen amen kin kida pjalm eu? A amen kin kawewe, a amen nil toror, a amen kajanjal eu, a amen kin kajiriwukila; a karoj en wiaui, en kamauiada. **27** A ma amen pan wia nil en wai, me ta riamen, de ma me toto, re pan jilimen, a irail pan irok wei a amen en kajirawukila. **28** A ma jota men kajiriwuk mia, i en nenenan momodijou; a en kajoi on pein i o Kot. **29** A riamen de jilimen ren jaukop akan pan kak kaparok, a me tei kan en kajauiada. **30** A ma amen, ren me momod waja o, pan diar kajanjal eu, men maj ap pan nenenla. **31** A komail karoj kak kokop, irok weida, pwe karoj en padakki o kamaitala. **32** A nen en jaukop akan kin duki on jaukop akan. **33** Pwe kaidin komoan me pin men Kot, a en popol duen ni momodijou en jaraui akan karoj. **34** Omail li akan en nenenla nan momodijou kan, pwe a jota mueli on irail, en kaparok; a irail en papa, duen kapun me pil majani. **35** A ma irail men aja oktome, irail en kalelapok ren arail warok kan ni deu'rail, pwe me kanamenok, li en kaparok nan momodijou. **36** De majan en Kot tapi jan komail? De a ko won komail eta? **37** A ma amen lamelame, me a jaukop amen, de me a nenin, a en aja wewe en me i intinki won komail, pwe mepukat kujoned on Kaun o. **38** A ma amen lolepon, i en lolepon. **39** Ari ri ai kan en inon ion kokop, o ender kainapwi lokaia nil toror. **40** A meakaroj en wiaui nin tiak mau o pun.

15 RI ai kan i men kataman kin komail ronamau, me i padaki on komail er, me komail pil aleer o pil tinain kidar. **2** O me komail pil dore kila, ma komail pan dadaurata majan o, me i padaki on komail er, ma komail jo pojona mal. **3** Pwe i ujaki on komail er, me i pil aleer duen Krijtuj, me kamata kilar dip atail akan duen kijin likau kan. **4** O me a jaredier o kaiajadar ni kajilu en ran duen kijin likau kan, **5** O me a pwara won Kepaj, ap on irail me ekriamen ko, **6** Ap kotin pwara won jaulan limepuki jama ni anjau takij; kij arail me toto mimieta lel met, a akai mairedier. **7** Murin met a kotin

pwara won lakopuj, ap on wanporon akan karoj. 8 A ikmuri a koton pwara don ia mon ai ip jalap, 9 Pwe pokindidi ren wanporon akan nai, me jota war on kaindinda wanporon amen, pweki ai pei on momodijou en Kot. 10 A mak en Kot, me i wanporon kilar. A kaidin mak mal eu on ia, pwe i dodok laud jan irail karoj, ari kaidik nai, pwe mak en Kot, me mi re i. 11 Ari, ma nai de irail, pwe iduen at padaki wei, o iduen komail pojonlar. 12 A ma i aude pan at padak, me Krijtuj iajadar jan ren me melar akan, a da me akai re omail kin inda, dene me melar akan jolar pan mauredar? 13 A ma me melar akan jota pan maureda, nan Krijtuj pil jota iajadar. 14 O ma Krijtuj jota iajadar, at padak me mal, o omail pojon pil me mal. 15 O kitail pil pan diarokada, me je jaunkadede likam ren Kot, aki at kadededar, me Kot koton kaiajadar Krijtuj, me a jo kaiajadar, ma me melar akan jota pan kamaureda. 16 Pwe ma me melar akan jota pan kamaureda, nan Krijtuj pil jo kaiajadar. 17 A ma Krijtuj jo kaiajadar, omail pojon me mal, o komail mimieta ni dip omai. 18 Iduen pil irail, me melar ren Krijtuj akan, lokidokila. 19 A ma kitail kaporoporeki Krijtuj nan maur et eta, nan kitail me jued jan aramaj akan karoj. 20 A melel, Krijtuj kaiajadar jan ren me melar akan, ap wiala mejeni nan pun en ir me mamair akan. 21 Pwe mela tapi jan aramaj ta men, iduen maureda jan ren me melar akan tapi jan aramaj ta men; 22 Pwe duen karoj me mela ki Adam, nan iduen karoj pan kamaurela ren Krijtuj, 23 A amen amen ni kakairokdo: Krijtuj maj ap me japwilim en Krijtuj, ni a pan koton pwarodo; 24 A murin mepukat pan imwi, a lao kotiki on Kot o Jam a wei, a lao kaloedier kaun akan karoj, o me poe kan, o manaman akan. 25 Pwe a pan koton kaunda, lao a imwintiti karoj lodi on pan aluwili a kan. 26 A ikmurnin imwintiti iei mela. 27 Pwe a koton mueid on meakaroj pan aluwili a. Ari ni a koton majanier me karoj lodi a janjaledar, me i jota ian me koton kaloedi on i meakaroj. 28 A meakaroj lao lodi on i, Na ap pil pan upan i, me koton kaloedi on i meakaroj, pwe Kot en koton poedi meakan karuju. 29 A ma me melar akan jolar pan kamaureda, da me irail en wia, me kin partajeki on me melar akan? Menda re partajeki on irail? 30 O menda kit kin kalokolok anjau karoj? 31 Pwe ran karoj i kin mela, pweki kapin pa i, me i aleer ren Krijtuj lejui atail Kaun. 32 A ma i pei on man laualo nan Epijuj, duen aramaj akan kin wiada, da kadepa on ia, ma me melar akan jota pan kamaureda? Kitail en mana o nim, pwe lakap kitail pan mela. 33 Der duki on, me kajonejon komail! Kajoi jued kin kawela tiak mau. 34 Komail ari punala, o pirida o der wiada dip! Pwe akai jaja duen Kot. Mepukat i indai on komail, pwen kanamenokki komail. 35 A ele amen pan inda: Iaduen me melar akan ar pan kamaureda? O iaduen war ar, me re pan maur kida? 36 Pweipwei men koe! Pwe me koe kin kamoredi, jota pan maureda, ma a jota pan mela. 37 O me koe kamoredi, kaidin war ota me pan para, pwe wan korn eu ta, ele wan wit de eu wa toror. 38 A Kot pan kotiki on war a, duen a koton kupura, o eu eu en war akan pan ale udan mom a. 39 Uduk karoj kaidin jon ta ieu, pwe eu jon uduk en aramaj akan, a eu jon uduk en man akan, a eu jon en manpir akan, a eu jon en mam akan. 40 A war lan o war pwel akan mia, a linan en war lan eu jon o linan en war pwel eu jon. 41 A eu jon linan en katipin, o eu linan en maram, o eu linan en uju kan, pwe nan uju kan me wuki pajan ki ar linan eu eu. 42 Nan iduen en me melar akan ar pan maureda. A kin kamoremoredi ap mor pajan, o pan kamaureda jo mor pajan. 43 A kin kamoremoredi ni jo linan, o pan maureda ni linan; a kin kamoremoredi ni luet, o pan maureda ni manaman; 44 A pan kamoremoredi war pwel o pan kamaureda war nenin; pwe ma war pwel mia, nan a pil pan war nenin. 45 Duen a intindier: Tapin aramaj Adam wiauier, pwen nen maur amen, a Adam tia mur, pwen nen en kamaur. 46 A war nenin kaidin i men maj pwe war pwel, a muri me nenin. 47 Tapin aramaj wiau iida pwel, a aramaj

kariamen kotido jan nanlan. 48 A duen tapin aramaj wiau iida pwel, iduen karoj me wiau iida pwel o duen men nanlan o, iduen men nanlan kan. 49 O duen kitail wa mom en pwel, iduen kitail pil pan wa mom en lan. 50 Ri ai kan, iet me i men inda: Uduk o nta jota kak jojoki wein Kot; o me mor pajan kan jota pan jojoki me jo mor pajan. 51 Kilan, nai me kadiarok on komail kaponepon eu: Kaidin kitail karoj pan mela, a kitail karoj pan nitwilida. 52 Madan ni mareda tae ieu, koronete en muri lao popeuk. Pwe koronete pan popeuk, a me melar akan ap pan kamauredan jomor pajan a kitail pan kawilipakada. 53 Pwe mor pajan wet pan kiawikilan jo mor pajan; o mela wet kiawikilan jomela. 54 A mor pajan wet lao kiawikilan jo mor pajan o mela wet kiawikilan jomela, majan o ap pan pwaida, me intindier: Maur kadalala mela. 55 Mela koe, ia om tata? Mela ia om poedi? (Hadēs g86) 56 Mana en mela dip, a manaman en dip kapun. 57 Danke on Kot, pwe a kotiki on kitail, en poedi atail Kaun lejui Krijtuj. 58 Ari ri ai kompok kan, komail kelail kaukaule o der wukiwuk jili, a kakairida ni omail wiawia en Kaun o, pwe komail aja, me omail dodok on Kaun o kaidin dodok mal.

16 A DUEN kijakij on jaraui kan, me komail pan ki pena, i men, komail en wiada, duen i kakaliki on momodijou en Kalejia kan. 2 Ni at en ran en wik kan amen amen re omail en nikidala ekij, o ki pena duen wan a kak on pwe onop de wiaui, i lao pwara won. 3 I lao pwara weilar, meakai, me komail pan kileledi, irail me i pan ilakewei, en walau lerujalem omail kijakij ianaki kijin likau. 4 O ma a kon on, i en pil jailok wei; irail ap pan ian ia jailokala. 5 A i pan pwara won komail ni ai dauli Majetonien, pwe i pan weid nan Majetonien. 6 Ele i pan mimieta re omail, anjau kapau lao nikier, pwe komail en kalua ia la waja, me i pan jailokala ia. 7 Pwe anjau wet i jota pan jup re omail, pwe i kaporoporeki, me i pan mimieta re omail anjau kij, ma Kaun pan koton mueid on ia. 8 A i pan mimieta Epijuj lao pentikoj. 9 Pwe wanlim tālap ritida mo i, me kareda wa toto; a imwintiti me toto. 10 A Timoteuj lao pwara won komail, apwali i, pwen jondi mau re omail, pwe a kin ian ia wiawia dodok en Kaun o. 11 Jota amen en mamaleki i, a kalua i don ia popol, pwe nai o ri atail akan kin auiau i. 12 A duen ri atail Apoloj, nai me poeki re a pan pak toto, en ian ri atail akan pwara won komail, a a kan pwara wei anjau wet; a a pan pwara wei lao anjau mau. 13 Komail majamajan o dadaurata ni pojon, komail via duen ol melel, o komail en kelail. 14 Meakaroj en wiau ni limpok 15 I ari panauui komail, ri ai kan, pwe komail aja penainai en Jtepanaj, me i tapida jaulan en Akaia, o me pein irail inon ion dodok on jaraui kan. 16 Pwe komail en peiki on irail, o on irail karoj me ian ni ar wiawia o dodok. 17 I peren kida en Jtepanaj, o Portunatuj, o Akaiuj ar pwarador, pwe mekij, me komail jo ki on ia mepukat ki don ia. 18 Irail kaperenda nen i o pil nen omail; komail ari wauneki me due met. 19 En momotijou en Ajien akan ar ranamau won komail. A Akwila o Prijila kin ranamau won komail pan Kaun o momodijou nan im ara. 20 Ri atail ol akan karoj kin ranamau won komail. Komail ranamauki pena metik jaraui. 21 Nai Pauluj me intin kilan komail ai ranamau ki peir pa i. 22 Ma amen jota kin pok on Kaun lejui Krijtuj, a pan anatema! Maranatal! let wewe; A pan riala! Atail Kaun kotido. 23 Mak en Kaun lejui Krijtuj en mimieta re omail! 24 Ai limpok on komail pan Krijtuj lejui pan mimieta re omail! Amen.

Men Korint II

1 PAULUJ wanporon en lejui Krijtuj amen pan kupur en Kot o ri atail Timoteuj on momodijou en Kot, me mi Korint o jaraui kan karoj, me mi Akaia. **2** Mak o popol jan ren Kot Jam atail o atail Kaun lejui Krijtuj en mi re omail. **3** Meid iajanai Kot o Jam en atail Kaun lejui Krijtuj, o Jam en kalanan, o Kot en kamait pokon, **4** Me kin kamakamait kit ni at kamekam kan karoj, pwe kit en pil kak kamait ir ala, me mi nan jen on kamekam akan karoj, ki kamait, me kit kamait kila ren Kot. **5** Pwe duen Krijtuj a kamekam me muladok on kit, iduen kamait ren Krijtuj pil itar peran kit. **6** A ma kit pai olar, nan a kin wiaui, pwen kamait o kamaur komail la, mepukat kin wiaui ni omail kanonama ni kalokolok ota, me kit kin kalokolokki. **7** O at kaporopor kin komail me teneten, pwe je aja, ma komail ian kamekam, komail pil pan ian kamaitala. **8** Ri ai ol akan, je jota men, komail en jaja duen at kamekam nan Ajien o at patau kaualap, lao jolar kaporopor en maur at. **9** Ari, kit lamedar, me je pan mela. A mepukat wiauier, pwe jen der keleki pein kit, pwe Kot eta, me kin kaijada me meler akan. **10** Me kotin dore kit ala jan mela wet, o a pil pan dore kit ala; o je kaporoporeki, me a pil pan kotin dore kit ala kokolata. **11** Komail pil jauaja kit ni omail nidinid, pwe me toto en danke pweki at pai me je aleer. **12** Pwe iet kapin pat: Injen at kin kadede on kit, me je weweideki kararak o melel en Kot nin jappa o nan pun omail, kaidin ni Iolekon en pali uduk, a ki mak en Kot. **13** At intin won komail kaidin toror jan me komail kin wadok o kamelele. A i kaporoporeki me komail pan kamelele kit kokolata duen akai komail kamelele kit er. **14** Pwe kit me kapin pa omail, dueta komail me kapin pat ni ran en Kaun lejui. **15** A ni kaporopor wet, me i men pwar kilan komail maj o, pwe komail en pur on pereperen. **16** I ap pan daulul lan komail ni ai pan kolan Majetonien, ap pil puredo re omail jan Majetonien, a komail pan kalaus ia lan Iudää. **17** A iaduen, nai me jupon ni ai kileledier mepukat? De i kin kileledi mepukat ni tiak en pali uduk, pwen ei ei o jo jo tapi jan pein na! **18** A Kot me melel, pwe me je indan komail me jota ei o jo. **19** Pwe japwilim en Kot lejui Krijtuj, me kit padaki on komail er, nai, o Jilwanuj, o Timoteuj, i kaidin ei o jo, a ei eta re a, **20** Pwe inau en Kot akan karoj me ei eta re a o me amen re a, pwe kit en kalinanada Kot. **21** A me kin katinai kit o komail pan Krijtuj o keie kitail er, iei Kot, **22** Me pil kotin kileledier kitail o kotiki on kitail er komoan Nen nan monion atail. **23** A i kin likwir on Kot me jaunkadede en nen i, me i jaikenta pwara won komail nan Korint, pwe i de katoutou komail. **24** Kit jota men poedi omail pojona, a kit men jauaja ta omail peren, pwe komail keleki pojona.

2 IET me pein nai kileledier, i jolar men pwar won komail ni ai injenjued. **2** Pwe ma i kainjenjuedi komail, ij me pan kak kainjenemau ia la? Ma kaidin i eta, me kainjenjuedelar re i. **3** Mepukat i intin won komail er, pwe i ender injenjuedie kin irail, me i en peren kida, nai ai pan pwara won komail. A i kamelele komail karoj, me ai peren pil pan omail karoj. **4** Pwe ni lokolok o majak en nan monion i me lapalap, me i intin kilan janejan, kaidin pwen kamauki komail, a pwe komail en ajada, duen ai limpok on komail kaualapia. **5** A ma meamen wiada kainjenjued eu, kaidin nai eta, me a kainjenjuedi, pwe i ender non kapun on, a ele komail karoj. **6** A kalokolok jan ren me toto itar on i. **7** Mak eta komail en maki on i o kamaitala, pwe a de lodi on injenjued laud. **8** I ari panaui komail, komail en kajale on i omail limpok. **9** I karepen ai intin won komail, pwe i en aja, ma komail me pun o peiki on ni meakaroj. **10** A ma komail pan makeki on meamen meakot, nai pil pan maki on i. A ma i makeki on amen meakot, i makekier pweki komail wiliant Krijtuj. **11** Pwe Jatan ender kotaue kitail, pwe kitail ajaer duen a

lamelam. **12** A ni ai pwaralaner Troaj, pwen padaki ronamau en Krijtuj, o wanim eu me ritida mo i on Kaun o, **13** I jota injenemaula, ni nen i, pweki ai jota diar ri ai Tituj. I ap kamurimur on irail daulul won Majetonien. **14** A danke on Kot, me kotin kaloe kitail di pan Krijtuj, ap kajanjaleki kitail pomau en a erpit waja karoj. **15** Pwe kit me pomau en Krijtuj on Kot ren me pan dorela o ren me pan lokidokila kan. **16** On iet akan po en mela on kamela, a on me tei kan po en maur on kamaurela. A ij me kon on mepukat? **17** Pwe kit jo dueta me toto, me kin lilajojaki majan en Kot; a at padak me melel, o a pwili jan Kot, o kin wiaui mon Kot pan Krijtuj.

3 A IADUEN kit pil kaindandeki pein kit? De nai me mau on kijin likau en kapin on komail de jan komail? **2** At kijin likau komail, me intinidi on nan monion it, me aramaj akan karoj kin aja o wadok. **3** Pwe komail janjaleda, me komail kijin likau en Krijtuj, me wiauier re at ni at papa, me kaidin intinidier ki ink, a Nen en Kot ielaj; pil kaidin pon jlet takai, pwe jlet uduken en monion akan. **4** lei atail kaporoporeki Krijtuj mon Kot. **5** Pwe kaidin udan at koiok, me je kak lamelameki meakot, me tapi jan pein kit, pwe at koiok tapi jan ren Kot, **6** Me pil kotin kaiiane kin kit, en papa en inau kap kaidin inau, me intinidier, a inau en nen. Pwe intin kin kamela, a nen kin kotin kamaureda. **7** A ma dodok en mela, me intinidier nan pali en takai, me linan, pwe jeri en Iraelakan akan jota kak kilan jilan en Mojek, pweki linan en jilan i, a linan wet eu, me pan joredi, **8** Daduen, dodok en nen a jota pan linan jikida jan? **9** Ari, ma dodok en kadeik o me linan, nan melel kaualap, dodok en pun me linan melel. **10** Pwe men moa me kalinanadar jota kak paroki on linan wet. **11** A ma linan mia ren me pan jorela, iaduen wan linan en me pan mimieta! **12** Ni at kaporoporeki mepukat, kit kin aimia melel. **13** O kaidin dueta Mojek, me pera kila likau en jilan i, pwe jeri en Iraelakan ender kilan imwi en me pan nikila. **14** A monion arail me kapitakailar. Pwe lao lel ran wet pera o mimieta anjaun ar wadawadok inau marin; ari, pera o me jaroka janer ren Krijtuj. **15** A lao lel ran wet ni arail wadawadok Mojek, pera mimieta mon monion arail. **16** A ma re pan wuki on Kaun o, pera o pan jaroka jan. **17** Kaun o iei Nen, a waja me Nen en Kaun kotikot ia, nan i wajan maio. **18** A kitail karoj, me maj atail jo perapa, kin ududial linan en Kaun o, ap wuki on ni mom ota o kakairida ni linan pweki Kaun iei Nen.

4 KIT jota kin panada, pweki at koa dodok me je aleer ki mak o. **2** Pwe kit mueli janer jued okiok kan o je jota weweideki widin o jota liajaja ki majan en Kot; pwe ni at kapwareda melel kit kin kamaui pein kit on injen en aramaj karoj mon Kot. **3** A ma at ronamau me malar, nan a malan men lokidokila kan. **4** Me kot en jappa wet karonatala nan monion en me jopojon akan, pwe ren der kilan marain en ronamau duen linan en Krijtuj me mom en Kot. (aiōn g165) **5** Pwe kit jota kin padaki duen pein kit, a duen Krijtuj lejui, me i Kaun, a kit ladu'mail pweki lejui. **6** Pwe Kot me majanier, marain en pwarada jan ni rotorot, me kotin kamarainieder nan monion it, pwe jen marainekei o dedeki linan en Kot ni jilan en lejui Krijtuj. **7** A kit kin kolekol pai wet ni dal pwel, pwe manaman en kaindinda Kot a jo kit. **8** At awpal akan me andere kit pena, a je jota kin majak; jota waja, me je pan kak pitila ia ap jota lodi. **9** Pan kamekam, ap jota kamela; pan kalokolok, ap jota mela; **10** O kit kin wewa jili ni war at en lejui a matala, pwe maur en lejui en pil janjal ni war at. **11** Pwe kit, me memaur, kin kilele on mela anjau karoj pweki lejui, pwe maur en lejui en pil janjaleda ni uduk atail. **12** Nan i mela kin kelail on kit, a maur on komail, **13** A kit aleer nen en pojona ota, duen a intinidier: Nai me pojona, i me i padaki wei. Kit me pil pojona ap padapadaki. **14** Je ajaer, me i, me kotin kaijadar Kaun lejui, pan pil kotin kaijada kitail ian lejui, o pan kotin kajanjaleda kitail o komail mo a. **15** Meakaroj wiauier pweki

komail, pwe mak o ni a laude kilar me toto, en kalaudela melel danke, pwen kalinanada Kot. **16** I me je jota kin panada, a ma at pali liki en aramaj pan joredi, pali lol it kin kokoda ni ran karoj. **17** Pwe atail anjau apwal me motomot o tikitik; ap kare on kitail linan joutuk eu me lapalap melel, **(aiōnios g166)** **18** Pwe kitail jota kin kilekilan meakan me janjal, a meakan me jo janjal. Pwe me janjal me katuk, a me jo janjal me joutuk. **(aiōnios g166)**

5 PWE kitail ajaer, impwal atail jappa a lao ola, kitail pan id imaneki im eu jan ren Kot, im eu me kaidin wiaui kida pa, pwe a me joutuk nanlan. **(aiōnios g166)** **21** I me kitail kin janejan o inon ion im jan nanlan en kalikau kitail da. **3** Pwe ma kitail likaudar, kitail jolar pan kilijo. **4** Pwe ni atail deula impwal wet kitail kin janejan o patau, pwe kitail jota men pure jan atail likau, a je men kadupaledi, pwe maur en katalala mela. **5** A me wia kin kitail on mepukat, i Kot me pil kotiki on kitail er komoan Nen. **6** Kitail ari injenemau anjau karoj o ajaer, ni atail kaujon ki war, kitail kin doo wei jan Kaun. **7** Pwe kitail kin weweid ni pojon a kaidin ni kilan. **8** Ari jo, kitail kin injenemau o inon ion muei jan war atail, ap mimi nan deu atail ren Kaun o. **9** Nan i me kitail kin nantion kaperen i, ma ni deu'tail de ni at doo wei jan. **10** Pwe kitail karoj pan janjal mon mol en kadeik en Krijtuj, pwe amen amen en ale pwain en a wiawia arain a maur ni pali war, ma me mau de me jued. **11** Kit ajaer, me jen majak Kaun o, i me je kin kanekanai on at dodok on aramaj akan, ap kin janjal on Kot. A i pil kaporoporeki me je pil janjal on nan injen omail. **12** Pwe kit jota jalap juaiki pein kit on komail, a je pan on komail, en kapin pat, pwe peikite pamail en mia on irail, me kin juaiki maj arail, a jo monior arail. **13** Pwe ni at mi likin war at, a kin wiaui on Kot, a ma jo, je kin dodok on komail. **14** Pwe iduen limpok en Krijtuj kanon kin kit, pwe je kajaujadar, me amen mata kila karoj, i me irail karoj mekilar. **15** A i mata kilan karoj, pwe irail me memaur, der memaur on pein irail, a on i, me mata kin irail lar o me kaijadjar. **16** I me je jolar aja amen ni pali uduk. Ei, maj o je ajaer Krijtuj ni pali uduk eta, a met je jolar aja i due. **17** Ari ma amen mi ren Krijtuj, nan a wilikapadar; men maj momelar, kilan, karoj wilikapada. **18** A meakan karoj jan ren Kot, me koton kalolamau on pein i kitail ki lejup Krijtuj, me kotiki on kit at koa dodok, duen padak en kalolmau. **19** Pwe Kot kotikot ren Krijtuj o koton kalokalolamau on pein i jappa, o jolar kapokon on irail dip arail akan, o kotiki on kitail majan en kalolamau. **20** Ari, kit men en kadar en Krijtuj, pwe Kot kin panauki kit. Kit wiliandi Krijtuj ap poekipoeki kin komail: Komail kalolamau pein komail on Kot! **21** Pwe Kot kin kapokonki on, me jo dip a, dip atail, pwe kitail en pun kila pa ren Kot.

6 KIT men jauaja kai, men panauki komail, pwe komail de ale mal mak en Kot. **2** Pwe a koton majani: I ron uk er ni anjau mau, o ni ran en kamaur I katoi uk adar. Kilan anjau wet anjau mau; anjau wet ran en kamaur. **3** Kit jota kadipikelekel on meakot, pwe at koa dodok ede kalok jued. **4** A ni meakarot kit kin wia janjal en papa en Kot akai: Ni kanonama melel, ni kamekam, ni paiaio kan, ni kamajak kan, **5** Ni wokwok, nan imaten, ni moromoron, ni dodok, ni majamajan, ni ijekol. **6** Ni makelekel, ni leolekon, ni lolin, ni kadek, ni Nen jaraui, ni limpok melel, **7** Ni majan melel, ni manaman en Kot, ki tatan mauin en pun pali maun o pali main, **8** Ni kaka, o jokaka, ni kalok jued, o kalok mau, dene kaweid japun, ari jo, me melel, **9** Dene pajaje, ari jo, kit me indand; koren ion mela, a kilan kit memaureta; me kin kamekam, ap jota kamela, **10** Ni injenjued, ap pereperen anjau karoj, me jamama, ap kakepwawpala me toto, jota at meakot, ap aneki meakarot. **11** Men Korint, au at ritidan komail, o nan monion it me laudi on komail. **12** Kaidin me titikit deu'mail nan monion it, a monion omail me titikit. **13** I kin padaki on komail dueta on jeri kan, pwe komail en pil wiai on ia dueta, o

kalaudela nan monion omail. **14** Komail ender paroki on me jo pojonaakan, pwe iaduen, pun kak minimin on japon? De marain pan kak waroki on rototor? **15** De iaduen Krijtuj o Pelial ara kak parok pena? De pawij en me pojona ren me jopojon? **16** De tanpaj en Kot pan kak pat on an i mal akan? Pwe tanpaj en Kot ieiaj iei komail, duen Kot koton majanier: I pan kaujon re'rail o daudaulole irail, o Nai pan arail Kot, a irail pan nai aramaj akan. **17** Komail ari muez jan irail o katoror jan pein komail, me Kaun o koton majani, o ender doke me kajaut kot, Nai ap pan awpali komail, **18** O i pan Jam omail, o komail pan nai ol o li akan, me Kaun lapalap koton majani.

7 KOMPOKE pai kan, pweki inau pukat kitail en muez jan kajaut en uduk o nen atail karoj, o kitail en dadaurata atail kajaraui na wauneki Kot. **2** Komail awpali kit, jota amen me je wia japon on, jota amen me kit kawelar, jota amen me kit kulia jan okotme. **3** Mepukat i inda kaidin pwen kadeikada, pwe i apton indada, me deu omail nan monion it, pwen ian mela o ian memaur. **4** Nai ari aima on komail, o ai kapina komail me lapalap, o i direki kamait; nai me peren kida melel ni at kalokolok karoj. **5** Pwe ni at leler Majetonien, uduk at jota diar kamol, pwe je kalokolok waja karoj: Pali liki pepeji o pali lole majak. **6** A Kot me kin kamaitala me karakarakan, a koton kamait kit ala ki en Tituj a pwarador. **7** A kaidin a pwarador eta, pwe pil kamait o, me pein a kamait kila komail, ni a kajajaledan kit omail anane, o omail Janejan o mail iolete kin ia; i me kalaudela ai peren. **8** Pwe ma i kainjenjuedi kin komail er kijin likau o, i jota kalula, a ma i kalular maj o, pwe i diaradar me kijin likau kainjenjuede kidar komail anjau kij, **9** A met i peren kidar, kaidin pweki omail injenjued, a pweki omail injenjued on kalula, pwe omail injenjued duen kupur en Kot, pwe komail ender ale me jued kot re at. **10** Pwe injenjued duen kupur en Kot kareda kalula on maur, me aramaj jota pan kulu kila, a injenjued en jappa kareda mela. **11** Pwe kilan, omail injenjued duen kupur en Kot, kare on komail Jon toto: Porijk, o pukoki, o makar, o majak, o anane, o inon ion, o depuk! A komail kajajaledar ni jon karoj, me komail makelekel ni mepukat. **12** I intin won komail er, kaidin pweki i, me kainjenjued, pil kaidin pweki i, me a kainjenjued on, a pweki at apapwali komail en janjal re omail mon Kot. **13** Kit ari kamaitalar, kit peren kida kaualap en Tituj a peren, pwe nen e dapwenda komail. **14** Pwe ni ai kapinaki komail re a, i jota namenokki, pwe duen ai lokaia karoj on komail me melel, iduen at juaiki mon Tituj pwaider melel. **15** O a kin pok on komail melel ni a tamatamanda omail oke, duen omail kajamo i ni majak o refer. **16** I peren kida, me i kak kamelele komail ni jon karoj.

8 RI ai kan, je men padaki on komail duen mak en Kot en momodijou en Majetonien akan, duen ar kikiwei; **2** Pwe ar kalokolok meid laud, o irail pil meid jamama, ari jo, mepukat imwilan peren o mairon laud, **3** Pwe nai kadele irail, me re kida duen me re kak on o laude jan. **4** Pein irail inon ion ap nidenideki on kit, en ale ar kijakij, o ar ian jauaja kijakij wet on jaraui kan. **5** O re wiadar mepukat, kaidin duen at kaporoporeki, a re ki on Kaun o pein irail maj, ap pil on kit pan kupur en Kot. **6** Kit ari panauki Tituj en kanikiela mak wet re omail duen a tapiadar maj o. **7** A duen omail kapwapwaki jon karoj: Ni pojona majan, o leolekon, o porijk, o omail limpok on kit, iduen komail pil inon ion, en kapwapwa ni mak wet. **8** I indai on komail met, kaidin kujoned eu, a pweki porijk en me tei kan, o i kin kajonejon omail limpok, ma a pun de jo. **9** Pwe komail ajaer mak en atail Kaun lejup Krijtuj, duen a kapwapwa, ap jamamalar pweki komail, pwe komail en kapwapwa kila i. **10** A let ai lamelam me i men kajaleda, a meid katepa on komail, pwe komail tapiadar inon ion ap pil kapwaiada

dodok mau wet ni par jamalar. **11** Komail ari kanikiela dodok wet, pwe duen omail men ian onop, iduen komail en wiada jan ni omail kapwapwa. **12** A ma amen inon ion, ian dodok wet, a pan konekonela duen me a pan kak on, kaidin duen me a iota kak on. **13** Pwe irail ender mararaki, a komail id toutouki; a karoj en parok pena. **14** Pwe anjau wet omail kapwapwa en kaitar arail jamama, a arail kapwapwa en kaitar omail jamama, pwe karoj en parok pena. **15** Duen a intinidier: Me rik penaer mo toto, a iota men nak, o me rik penaer me malaulau, a iota kin dupok. **16** Danke on Kot, me kotin kainon ion monion en Tituj; **17** Pwe a duki on at poeki, a pil pein i inon ion madan pwar won komail. **18** A kit pil kadar wei ri atail ol o ian i, me indandeki a padaki wei ronamau ni momodijou kan karoj. **19** A kaidin i eta, pwe momodijou kan pil piladar i, en ian kit papaki mak wet, me kit kin apapwali on kalinanada Kaun o kapina omail inon ion mau. **20** Kanakanai on, pwe amen de kajapune kin kit at paki kijakij laud wet, **21** Kit pil kin majamajan, pwe karoj en inen, kaidin mon Kaun eta, pwe pil mon aramaj akan. **22** A kit kadar ir wei ianaki ri atail o, me diarokadar ni jon toto, me a porijok, a anjau wet a porijok jan maj ni a liki komail. **23** Ari, ma amen pan idok duen Tituj, i ai warok o jauaja pai re omail; a duen ri atail akan, irail me men en kadar en momodijou kan o linan en Krijtuj. **24** Komail ari kajanjale on irail mon momodijou kan omail limpok ni omail apapwali irail duen i kapina kin komail.

9 A DUEN dodok on me jaraui kan, i jolar pan intin won komail. **2** Pwe i aja, me omail inon ion me mau, me i kin juaiki on men Majetonien, me men Akaia inon ion mepukat jan ni par jamalar, a komail kainon ion me toto. **3** I ap ilakiawei ri atail akan, pwe at kapin pa omail ender mal la ni mepukat, pwe komail en onop duen me i inda. **4** Pwe ma men Majetonien kai pan ian ia, ap konodi komail ni omail jo onop, kit, je iota men inda komail, ap pan namenok kila ni at liki wet. **5** Ari, i ap lamedar, en poeki ren ri atail akan, ren tio mo at kolan komail, pwen kaonopada pai wet, me komail inaukidar maj o, pwen pailel eu, a iermen norok jued. **6** A iet me i inda: Me kin kamorok tikitik, pan dolun tikitik, a me kin kamorok toto, pan dolun me toto. **7** Amen amen duen a kileledier nan monion i; der kija kol, de akpatik, pwe Kot kotin pok on me kin pein perenki kijakij. **8** A Kot me kotin manaman on en kalaudelan komail jon en mak kan karoj, pwe komail en kapwapwa ni jon karoj o anjau karoj, ap kak on jon en wiawia mau karoj, **9** Duen a intinidier: A kamoredier, a kijakij wei on me jamama kan; a pun pan mimeta kokolata. (**aiōn g165**) **10** A me kin kotiki on jaumat kijin war akan, o prot men mana, a pan katotoela omail war akan, o a pan kotin kawojada omail wan pun kan, **11** Pwe komail en kapwapwala ni jon karoj, pwen wiawia mau karoj, me kin karedan kit, en danke Kot. **12** Pwe wiawia pan dodok wet kaidin jauaj pan jaraui kan ta, pwe me toto kin danke Kot. **13** Arail kapwaiada dodok wet kin kalinanada Kot pweki omail upai on kadede en ronamau en Krijtuj, o omail japan kijakij on irail o on karoj, **14** O ni arail nidinide kin komail, re kin anane komail pweki mak lapalap en Kot on komail. **15** Daken on Kot pweki a pai lapalap!

10 ARI pein nai Pauluj men panau komail nin tiak en opampap o limpok en Krijtuj; pwe ni ai mi nan pun omail, i kin aktikitik, a ni ai doo wei jan komail, i kin kelail on komail. **2** A i kin kapakapeki, pwe i ender kelail ni ai pan korendo; pwe i kileledier o lamelame, me i pan kelail on akai, me kin wia kin kit men kekeideki tiak en pali uduk. **3** Pwe melel, je kin mimita nan uduk, ap jota pepe i ni tiak en uduk. **4** Pwe kapwa en at pei kaidin men ni pali uduk, pwe me manaman mon Kot, me mau on Kawela waja teneten kan. **5** Ni at kin Kawela me akupan o me aklapalap, me kin palian erpit en Kot; o kit kin jaliedi jon en lamelam karoj, pwen oke Krijtuj. **6** O audaude on kaloedi me katiwo karoj, omail peik lao pwanokadar.

7 Komail kin kilekilan meakan me janjal? Ma amen lamelame, me pein i jpwilim en Krijtuj, i en pein lameda, me kit pil jpwilim en Krijtuj dueta i. **8** Pwe ma i pan juaiki laude jan at manaman, me Kaun o kotiki on kit, pwen kamauna a kaidin kawe komail la, i iota pan namenokki. **9** Pwe ender janjal duen amen me men kamajak kin komail nai kijin likau kan, **10** Pwe irail me inda: Kijin likau kan me kajampwal o manaman, a janjal en pali war a me luet, o a padak me mal kot. **11** A me duen met, a en aja duen at kin inda nan kijin likau kan ni at doo wei jan komail, iduen pein kit ni at wiawia kan nan pun omail. **12** Pwe kit jota man mauki waroki on me kin juaiki pein irail; a irail me jololekon, pweki ar jojon pein irail nan pun arail. **13** A kit jota men juaiki me laud jan me kon on, a duen men jon eu, me Kot kotin pan on kit, jon eu, me itar lel on komail. **14** Pwe kit jota inon ion, me jota kon on, dene je jota pwar won komail er, a je pil walon komail ronamau en Krijtuj. **15** Kit jota kin juaiki me laud jan me kon on, dene je juaiki en amen a dodok. A je kaporoporeki omail pojon lao kakairida, at dodok pil pan laud jan re omail, **16** Pwen pil padaki ronamau nin jap akan palila jan komail, a kaidin wajan dodok en amen o jota juaiki me wiawier. **17** A ma amen men juaiki, i en juaiki Kaun o. **18** Pwe kaidin i meakot, me kin kapina pein i, pwe i eta, me Kaun o kin kapina.

11 I mauki, komail en mueid on ia kijin pweipwei, iei ta komail pan mueid on ia. **2** Pwe nai me per kin komail dueta Kot, pwe nai me kileledier komail on ol amen, pwe i en kajale komail on Krijtuj duen jeripein makelekel amen. **3** A i majak jerpent widinok, me kotaue Ewa, ma a jota pan pil kawela omail lamelam jan ni opampap en Krijtuj. **4** Pwe ma amen pan pwarado, me kin padaki duen amen lejui, me je jota padaki, de ma komail pan ale eu nen, me komail jota aleer, de eu ronamau, me komail jota wuki on, kaidin komail pan peren kida? **5** Pwe i lamelame, me nai kaidin tikitik jan wanporon lapalap akan. **6** A ma i jota koiok on lokaia a kaidin ni ai dedeki, pwe kit janjal on komail ni jon o waja karoj. **7** De nai me wiadar dip eu ni ai akmalkila pein nai? Pwe komail en indandala ki ai padaki on komail ronamau en Kot jo pwaipwai. **8** I atia jan momotijou tei kan ni ai aleer pwain en dodok, pwe i en kak dodok on komail. **9** O ni ai mimi re omail o lao jamamala, kaidin amen, me i uki pa meakot, pwe ni ai jolar ai meakot, ri atail akan me kodo jan Majetonien me kija don ia; nai ari jota katoutou komail ni meakot, o i pil pan due! **10** A duen melel en Krijtuj mimi lol i, iduen i jota pan mueid on amen, en kawela kapin wet nan jap en Akaia kan. **11** Pwekida? Pweki ai jo pok on komail? Kot me kotin manier. **12** A me i kin wia, i me i pan wiada, pwen kawela karep en akai me inon ion karep en ar juaiki dene irail dueta kit, jota lipilipil ij i. **13** Pwe wanporon likam pukat o toun dodok likam akan irail, kin kawukilan wanporon akan en Krijtuj pein irail. **14** A kaidin kapuriamui eu, pwe iduen Jatan kin kawukila pein i, wuki on tounlan en marain amen. **15** I me kaidin kapuriamui eu, ma nä papa kan pil pan wukilan papa en pun kan; a imwilar pan duen ar wiawia kan. **16** I puron indada, jota amen en apkweipwei kin ia, a ma iei, komail ap maki on ia ai pweipwei, pwe i en juai kin ia ekij. **17** A me i inda, kaidin Kaun o me i pwili jan, pwe a tapi jan ni tiak en pweipwei, pwe i juaiki pein nai; **18** Pwe me toto kin juaiki ni pali uduk, i pil pan juaiki pein nai. **19** Pwe komail kin mauki me solepon kan, pweki komail me solepon. **20** Pwe komail kin mued on amen, en wia kin komail ladu kan, de ma amen kaloake komail, de ma amen kuli komail edi, de ma amen aklapalap, de ma amen pikir komail. **21** Mepukat i indan komail, pwen kanamenok ki komail, dene kit luetalar. A ma meamen aima, nai pil aima, i kin lokaia nin tiak en pweipwei. **22** Irail men Ipru, pil nai; irail men Irael, pil nai; irail kadaudok en Apraam, pil nai; **23** Irail me papan Krijtuj, i kin lokaia dueta me iak amen, nai me lapa jan; ai dodok laud jan, i

kalokolok laud jan; i jadilid toto jan, i koren ion mela pan pak toto. **24** Pan me limpak Juj oko ki on ia wok paeijok, eu katoror jan, **25** A pan me jilepak re woki kin ia jokon; pan mepak me i pakajuk; pan me jilepak takepa i jop olar; pon o ran, me i pepe jili nan madau. **26** Ai jailok me toto; i diar ai apwal nan pilap akan; i diar ai apwal ren lolap akan; i diar ai apwal ren ai kainok; i diar ai apwal nan jat tan; i diar ai apwal nan madau; i diar ai apwal ren jaulan likam akan; **27** Ni dodox apwal, ni jonjonemaj, ni men manadar o men nim piladar, ni ijekol pan pak toto, ni pou o jo kidi pa; **28** O me pil kin lel on ia ni ran karoj, o ai apapwali momodijou akan karoj. **29** Ij me luet, a nai jota pan luet? Ij me kin kamakar, a nai jo? **30** Ma i en juaiki, i pan juaiki a luet. **31** Kot o Jam en Kaun lejui, me iajanai kokolata, kin mani, me i jota kin likam. (**aiōn g165**) **32** Nan Damajuk nain nanmarki Aretaj kopina amen jinjila kanim en men Damajuk nai a inon ion jaik ia di. **33** I ap apikidi kopou eu jan ni wanim tuk en kel o, ap piti jan ni pa a kan.

12 ARI, ai juaiki jota katepa on ia. Ari jo, i pan kapareda kaudial akai o kadiarok kai ren Kaun o. **2** I aja duen aramaj amen ren Krijtuj, mon jaunpar ejok paieu; i jaja, ma a mi nan war a, de ma a mi likin war a, i pil jaja, Kot me kotin mani, i aramaj o, me peukadala lel nanlan kajilu. **3** O i aja, iei aramaj o, ma a mi nan war a de likin war a, i jaja, Kot me kotin mani. **4** I me peukadalan paradij, waja a ronadar kajoi kai, me jota muei on aramaj amen en inda. **5** I me i pan juaiki; a pein nai jota pan juaiki meakot, ai luet eta. **6** A ma i men juaiki pein nai, i jota pan pweipwei, pwe i pan lokaia melel. Ari jo, i jota pan wia, pwe amen ender wia kin ia me lapa jan duen a kin kilan ia o duen a kin ron ia. **7** A pwe i ende aklapalapaki kaudial kapuriamui kai, tuka teketeke pot mi nan uduk ai, iei nain Jatan, me kin dokodoko ia, pwe i ende aklapalap. **8** Pan jile pak i nidinid on Kaun o, en kotiki jan ia me. **9** I ari majani on ia: Ai mak itar on uk, pwe manaman ai kin janjal ren me luet akan. Nan i me i pan juaiki a luet akan, pwe manaman en Krijtuj en kotikot re i. **10** I me i perenki ai luet akan, o jo konekon, o anjau apwal, o kamekam, o patau pweki Krijtuj, pwe ma i luet, nai me kelail. **11** Nai wialar pweipwei men, i me komail kare on ia, mak eta, komail en kapina kin ia, pwe i jota tikitik jan wanporon lapalap akan; ari jo, jota meakot nai. **12** Pwe manidi en wanporon wiauier nan pun omal ni kanonama melel o ni kilel akan, o ni men kapuriamui kan, o ni manaman akan. **13** Pwe nii da, me komail tikitikki jan momodijou tei kan, ele iet eta: I jota katoutoui kin komail meakot? Komail ari makeki on ia japon wet. **14** Kilan, i onoper pwar won komail kajilepak, o i jota pan kaponede komail, pwe i jota kin rapaki me noumail, a komail. Pwe kaidin jeri kan en naka penan me wia ir ada, a me wia ir da on jeri kan. **15** A i mauki melel kiki wei meakaroj, pil pein nai on nen omal, i jota injenoki, ma omal pok on ia tikitik jan ai limpok lapalap on komail. **16** Ari i eta, i jota kaponedeer komail; a pweki ai lolekon, i kaloedier komail. **17** De iaduen, i adia jan amen komail ekij ren me i kadar won komail er? **18** I poeki ren Tituj ap kadar won komail pil ri atail ian i. Ari da, Tituj pitia jan komail meakot? Kit jo aluki nen ota de ni lip ota? **19** Anjau warai me komail kiki on me je pan pur on, kapunala pein kit on komail. Kit kin lokaia ki Krijtuj mon Kot. Kompok kan, mepuakat karoj kin wiaui, pwen kamauiada komail. **20** Pwe i majak ni ai pan pwar won komail, me i jota pan diar komail, duen me i mauki, o komail pil jota pan diar ia, duen me komail mauki. Ele kapei lokaia, o peirin, o makar, o akamai, o kawaikoto, o lidou monin, o aklapalap, o moromoron mi re omal. **21** Pwe ni ai pan pure won komail, ele Kot pan kotin kanamenok kin ia komail, o i pan injenjuedeki me toto, me wiadar dip maj o, ap jota kalukila ar jamin, o nenek, o dodok jueed, me re wiadar.

13 METET ai pwar won komail kajilepak, karoj ap pan pun kila jaunkadeda riamen de jilimen. **2** A duen me i inda maj o o pil ni ai pwar won komail er kariapak iduen i pil indan komail anjau wet, mon ai pan mi re omal, irail me wiadar dip maj o, o pil me tei kan karoj, i lao pwar won komail kajilepak, i jota pan dukedi, karoj lao punier. **3** Pwe komail kin rapaki kilel eu, duen me Krijtuj kin kalokaia ia, me jota luet nan pun omal, a a kin manaman nan pun omal, **4** Pwe a kamatala ni a luet, ap id ieiajki manaman en Kot, a ma kit ian i luet, kit ap pan ian i memaureki manaman en Kot nan pun omal. **5** Komail jojon pein komail, ma komail kin weweideki pojon; komail kajau pein komail; de komail jo aja duen pein komail, me lejui Krijtuj kotikot lol omal? A ma jo, komail me japon. **6** A i kaporoporeki, me komail pan dedeki, me kaidin kit me japon. **7** A je kin kapak ren Kot, komail ender wia me jued. Kaidin pweki kit en indand mau a pwe komail en wia me pun a kit en dueta me jo katepa. **8** Pwe ki jota kak palian melel, a kapwaiada me melel. **9** Pwe kit peren, ma je me luet, a komail me kelail, o i me je men, komail en unjokala. **10** Ari, i me i intinki wei mepuakat ni ai doo wei, pwe i de nil patik ni ai koren, duen manaman, me Kaun o kotiki on ia, pwen kamaui, a kaidin pwen kawela. **11** Ari ri ai kan, komail en pereperen o unjokala, o injenemau pena, komail lol ta pot o popol! Kot en limpok o popol ap pan kotikot re omal. **12** Komail ranamauki pena metik jaraui. **13** En jaraui kan karoj ar ranamau won komail. **14** Mak en Kaun lejui Krijtuj, o limpok en Kot, o atail jaupena ren Nen jaraui en komail re omal karoj! Amen.

Men Kalejia

1 PAULUJ wanporon amen kaidin jan ren aramaj akan, pil kaidin pan aramaj akan, a pan lejuj Krijtuj o Kot Jam, me kotin kaijadjar i jan ren me mlar akan, 2 O ri atail akan karoj, me mi re i, at ranamau on momodijou en Kalejia kan: 3 Mak o popol jan ren Kot Jam o atail Kaun lejuj Krijtuj en mi re omail; 4 Me kotin jokonpaude ki pein i ki dip atail, pwen dore kitail jan ni me jued akan mi jappa, duen kupur en Kot o Jam atail. (aiōn g165) 5 Linan en ko on i kokolata! Amen. (aiōn g165) 6 I puriamuiki omai madan wuki jan i, me molipe komaii pan mak en Krijtuj, ap wuki on eu ranamau; 7 A jota eu mia. Ari jo, akai mia, me kin kapinadu komail, o irail men kalkame ronamau en Krijtuj. 8 A ma kit de tounlan amen jan nlanian pan padaki on komail eu ronamau, me toror jan ronamau, me je padaki on komail er, i en riala. 9 Duen me je indada maj o, iduen je pil puron inda: Ma amen pan padaki on komail eu ronamau, me toror jan me komail aleer, i en riala. 10 Iaduen, i kin men kaperenda aramaj akan de Kot? De i kin rapaki konekon ren aramaj akan? Ma i men konekon ren aramaj akan, i ap jota ladun Krijtuj. 11 I katitiki on komail ri ai kan, ronamau me i padakier, a jota tapi jan ren aramaj. 12 Pwe i jota ale jan ren aramaj amen, o jota me padaki on ia, a a koki don ia kajale pan lejuj Krijtuj. 13 Pwe komail roner duen ai wiawia en maj nan pun en men Juj akan, duen i kin morouo on momodijou en Kot lapalapia o kawe ir ala. 14 O i kakairida nin lamalam en Juj akan madan jan me toto, me kit ti ta ieu o toun jap ta ieu, o i nantion kapwaiada padok en jam at akan. 15 A Kot lao kupureda, me kotin kilele ia di jan ni kaped en in ai, o me kotin molipe ia ki a mak, 16 En kajale on ia jappwilim a Ol, pwe i en padaki on men liki kan duen i, i ap pitipit wiada o jota kalelapok ren uduk o nta. 17 O i pil jo pwar lan lerujalem ren irail, me wanporon akan mo i, a i kolan Arapien ap pil pure don Damajkuj. 18 Ari, murin par jilu i ap kodalan lerujalem, pwen kilan Kepaj. I ap mimieta re a ran ejoklimau. 19 A jota amen ren wanporon akan, me i kilan, lakopuj ta, ri en Kaun o. 20 A me i intin won komail, Kot me kotin mani, me i jota likam. 21 Muri i ap kola nan wein Jirien o Jiliji. 22 A momodijou en ludaa kan me mi pan kupur en Krijtuj jaja ia. 23 A i eta, irail roner, me i me kin morouo on kit maj o, i me kin padaki pojona anjau wet, me a kin kaokaoe maj o. 24 Irail ap kalinanda Kot pweki nai.

2 KADEKADEO murin par ejok paieu nai pil kodalan lerujalem ian Parnapaj o Tituj pil ian ia. 2 A i kokidala kajalepa eu; padaki on irail duen ronamau, me i kin padaki on men liki kan, ap katoror on ir, me kalok mau, pwe i ender tan mal, ma met de mur. 3 A pil Tituj, me fan ia, men Krik amen, re jota kakaliki on i, en jirkomajjela, 4 A pweki akai jaulan likam, me wailon, pwen majamajan at jaledokalar, me je aleer ren Krijtuj lejuj, pwen kalidui kit ala. 5 A je jota man peiki on irail, pwe melel en ronamau en mimieta re omail. 6 A irail me kalok mau, i jota aja duen ar tiak en maj o, a pil menda re i, pwe Kot jota kin lipilipil aramaj amen, irail me indand mau, jota ki on ia eu padak toror. 7 A irail lao kilaner, me i aleer ai koa, en padaki on me jojirkomajj ronamau, dueta Petruj on me jirkomajj. 8 A me kamanada Petruj, pwen kapwaiada a koa en wanporon ren jirkomajj i me i pil keleki ni ai dodok ren men liki kan. 9 A lakopuj, o Kepaj, o loanej, me re wiaki ur oko, re lao kilaner mak o me i aleer, rap itipa ki on nai o Parnapaj pali maun en pa, o kit karoj wiaki eu, me kit en kola ren men liki kan, a irail ren jirkomajj. 10 A re kakaliki on kit, me jen apapwali me jamama kan. Nai ari nantion kapwaiada. 11 A Kepaj lao pwaralan Antiokiem, i ap palian i pwe kalok jued mi re a. 12 Pwe mon akai pwarado jan ren lakopuj, a jakajak ren men liki kai, a ni ar pwarador, a puei jan katororela pein i, pwe a majak men

jirkomajj. 13 O pil Juj tei ko ian i malamalaundar, o Parnapaj lodi on pil wia malaun. 14 A ni aikilane, me re jota inen weita, duen melel en ronamau, i ap indai on Kepaj mon irail karoj; ma koe men Juj amen kin wia tiak en men liki kan, a jo tiak en men Juj, menda koe kin kakaliki on men liki kan, ren wiada tiak en men Juj? 15 Kita udan men Juj a jota dipan dueta men liki kan, 16 Ap aja, me aramaj amen jota kak pun kila wiawia en kapun kan, pwe a pojona lejuj Krijtuj eta i me kitail pil pojoneki Krijtuj lejuj, pwe kitail en pun kila pojona Krijtuj, a kaidin wiawia en kapun kan; pwe uduk jota kak pun kila wiawia en kapun kan. 17 A ma kitail men pun kila Krijtuj, ap diarokada, me kitail me dipan, daduen, Krijtuj me papan dip? O jo! 18 Pwe ma i pan pur on kauada, me i kawelar, nan i pan wia kin ia me dipan amen. 19 Pwe i mekilar kapun, ap jolar memauri on kapun, pwen mauri on Kot; nai lopular ian Krijtuj. 20 Kaidin nai me memauri, pwe Krijtuj kotin ieijajata lolei. Pwe arain ai maur en pali uduk, i kin memaureki pojona Japwilim en Kot, me kotin pok on ia o jokonpaudeki on ia pein i. 21 I jota kajamal la mak en Kot; pwe ma aramaj kak pun kila wiawia en kapun kan, Krijtuj ap matala mal.

3 O komail men Kalejia pweipwei, ij me kotaue komail? Pwe mom en lejuj Krijtuj a lopular wiawier mon maj omai. 2 Iet eta me i men kalelapok re omail: Komail aleer Nen ni wiawia en kapun kan, de ni padak en pojona? 3 Iduen omai lolepon? Komail tapia kidar Nen, a komail men kaimwijk kilar uduk? 4 Komail kalokolok laud, ap jota pan katepa? Ma idue met a jota kak wiaui. 5 Me kotiki on komail er Nen, o wia manaman akan nan pun omai daduen, wiawian kapun kan me kareda, de padak en pojona? 6 Dueta Apraam me pojona Kot, ap wadok on i kapuna pa. 7 Komail ap aja duen irail me kin pojona, irail jeri en Apraam. 8 A kijin likau o ajaer maj o, me Kot, pan kin kapunala men liki kan ki pojona, i me a padaki on Apraam ronamau maj o: Wein jappa karoj pan paie kin uk! 9 Pwe karoj me pojona, pan ian Apraam pojona kapaida. 10 Pwe me kin kaporoporeki wiawia en kapun kan, pan kariala. Pwe a intinidier: Karoj me riala, me jota pan dadaurata meakaroj, me intinidier nan puk en kapun, pwen kapwaiada. 11 A janjal, me jota amen kak pun kila kapun ren Kot; pwe me pun amen pan memaureki pojona. 12 A kapun jota tapi jan ni pojona, pwe meamien kapwaiada mepukat, pan memauri kida. 13 Krijtuj me kin dore kitail jan ni karia pan kapun, ni a ria kin kitail lar; pwe a intinidier: Amen amen me lanalon nin tuka o me riala. 14 Pwe pai en Apraam, me tapi jan ren Krijtuj lejuj, en lel penan men liki kan; pwe kitail en ale inau en Nen ki pojona. 15 Ri ai kan, i pan lokaia ni tiak en aramaj akan. Iaduen inau en aramaj eu me kileledier, jota amen me pan kawela de ekij, me a pan pouje on. 16 Ari, inau o wiawier on Apraam o kadaudok a. A jota majanier: Kadaudok a toto, pwe duen me ta men: Kadaudok om me ta men, iei Krijtuj. 17 Iet me i inda: Inau me Kot kin kileledier, a jota kak okila kapun o, me wiawier jaunpar papuki jilejok murin inau o, pwe inau ede pwaida. 18 Pwe ma jojo tapi jan kapun, a jota kak tapi jan inau; a Kot kotiki on Apraam ki inau. 19 A menda kapun? A wiawier pweki jupon kan, kadaudok o lao pwarado, me inau wiawui on, me wiawier ren tounlan kan ki pa en jaunkapun. 20 Ari, jaunkapun jota kin kelej eta, a Kot me kelej eta. 21 A iaduen, kapun o kin palian inau en Kot akan? O jo! A ma kapun eu pan wiawui, me pan kak kamaurela, nan melel, pun ap pan tapi jan nan kapun. 22 A kijin likau o me kol penan dip meakaroj pwe inau en tapi jan ni pojona lejuj Krijtuj, en pai on irail, me pojona. 23 Ni anjau pojona jaikenta pwarado, kitail niknik o jalidier pan kapun, lao pojona pan kajanjaleda. 24 Ari, kapun atail jaunpadak, lao Krijtuj pwarado, pwe kitail en pun kila pojona. 25 A pojona lao pwarador, kitail jolar mi pan jaunpadak o. 26 Pwe komail karoj jeri en Kot, ki pojona Krijtuj lejuj. 27 Pwe komail me paptaijer on Krijtuj, komail likau kidar Krijtuj. 28 Jolar men Juj de Krik, jolar ladu de me maioda, jolar

ol de li komail karoj dupeneta ren Krijtuj leuju. 29 A ma komail japwilim en Krijtuj, nan komail pil kadaudok en Apraam, o jeri jojo duen inau o.

4 A iet me i men inda: Jojo men arain a jeri, a jo toror jan ladu men, ari jo, a kaun en meakaroj. 2 A kin upa on jaunpadak o jaunkoa kan lao lel anjau me jam a kileledier. 3 Iduen kitail ni atail kijin jeri, kitail kin upai on padak en jappa kan. 4 A anjau lao leler, Kot ap kotin poronedo japwilim a Ol, me ipwidu jan ren li amen, ap mi pan kapun o. 5 Pwen kajaledorka ir ala, me mi pan kapun, pwe kitail en wiala japwilim a jeri. 6 Komail ari jeri kan, i me Kot ap kotin poronedo Nen en japwilim a Ol nan monion atail, me kin likelikwir: Apa Jam! 7 Ari, jolar ladu men, pwe jeri ta: a ma jeri nan pil jeri jojo en Kot. 8 A ni anjau o me komail jaja Kot, komail papae me kaidin udan kot akan. 9 A metet komail ajalar Kot, o Kot me kotin mani komail melel, menda komail pil jalap lan lamalam jued o jakanekan, me komail men pur on papa? 10 Komail kin kajarauiela ran akai, o jaunipon kai, o anjau kai, o jaunpar kai. 11 I non kin komail, pwe ele ai dodok on komail jota pan kadepa. 12 Ri ai kan, i nidinidi kin komail, en dueta nai, pwe nai kin dueta komail, pwe jota me jued kot, me komail wiia on ia er. 13 A komail aja due i maj o, me i padaki on komail er ronamau ni ai luet en pali uduk. 14 O komail jota mamaleki ai jonejon ni uduk ai o tata kin ia; a komail apwali ia la dueta nai tounlan en Kot amen, de dueta leuju Krijtuj. 15 Laduen wan omai pai ni anjau o! Pwe i kadede duen komail, ma a kak pa omai, komail pan pwadika jan por en maj omai ap ki on ia. 16 Laduen, i wiala omai imwintiti, pweki a lokaia melel on komail. 17 Arali nanantion rapaki komail me jota mau; irail men kamueit kitail pajan, pwe komail en id idauen irail. 18 Me mau anjau karoj en nantion me mau kan, a kaidin ta ni ai mi re omai. 19 Nai jeri kan! I naitik jalap komail ki madak, lau Krijtuj kawuk komail la on pein mom a. 20 I men mi re omai anjau wet o men kawukila nil ai, pwe i ajalar ir omai. 21 Komail, me kin men mi pan kapun o, indan ia, ma komail jota kin ron kapun o? 22 Pwe a intinidier, me nain Apraam putak riamen mia, amen jan ren na lidu, a amen jan ren me maioda. 23 A me jon ren lidu ipwiku uduk, a me jan ren me maioda, ipwiku inau en Kot. 24 Mepukat karajepa eu, pwe met inau riau, eu jan ni nana Jinai, me kin naitiki on na kan papa, i me Akar. 25 Pwe Akar nana Jinai nan Arapien, me rajon lerujalem en met, o kin lidilidui ian na jeri kan. 26 A lerujalem, me mi poa, me maioda iei in atail. 27 Pwe a intinidier: Pereperen koe me li dapwan, me jota kin naitik, kadalon o werida koe, me jo kajpwi on, pwe nain li dapwan jeri kan me toto jan me a warok mia. 28 A komail ri ai ol akan, me rajon Ijaak, me jeri en inau kan. 29 A duen maj o, me ipwiku uduk, me kailonki me ipwiku Nen o, iduen anjau wet. 30 A da me kijin likau o majani? Kajela li lidu o na putak! Pwe putak en lidu jota pan ian nain li me maioda jojoki. 31 Ari ri ai kan, kitail jota jeri en lidu, pwe nain me maioda.

5 KOMAIL ari dadaurata en Krijtuj a kin kamaioda kitail, komail ari kalaka pein komail, pwe komail der pur on ni omai kanaudok. 2 Kilan, nai Pauluj indai on komail, ma komail pan ian jirkomajai, nan Krijtuj jota pan katepai on komail. 3 I pil kadede on aramaj karoj, me pan jirkomajaijela, i en kapwaiada kapun pokon. 4 Komail, me men pun kila kapun o, muez janer Krijtuj o pup wei janer mak. 5 A kit kin auaiai ren Nen ki pojon kaporopor en pun. 6 Pwe ren Krijtuj leuju jirkomajai de jojirkomajai jota meakot, pwe pojon ta, me kin janjaleki dodok en limpok. 7 Komail taner mau, ij me karompwa komail, pwe ender peiki on melel? 8 I Jon en kaweid jota kin tapi jan me molipe komail er. 9 Kalap kij kin kamatala dolepa karoj; 10 I kaporoporeki ren Kaun o me komail jota pan wia eu lamalam toror. A me kin kapin komail da, pan lodi on kapun

o, jota lipilipil ij i. 11 A nai, ri ai kan, ma i poden padaki duen jirkomajai, menda i kankanneranirla? Pwe ma iduen, a jolar men kamakar pan lopu. 12 I men irail me kin kawee komail la, ren pil kawela pein irail. 13 A ri ai kan, komail paeker on maio, komail der men maio, pwe tiak en pali uduk en pwaidea, a komail papa amen amen ni limpok. 14 Pwe kapun pon kapwai pan majan ta ieu: Koe en pok on men imp om due pein uk. 15 A ma komail pakolok kaokaes amen o amen, kalaka, pwe komail de momela. 16 A nai inda: Aluki Nen komail ap jota pan kapwaiada inon jued en uduk. 17 Pwe uduk kin inon ion me toror jan Nen, a Nen kin kotin inon ion me toror jan uduk, a ira paronaron pena, iei me komail jota wia kida, me komail kin men wia. 18 A ma Nen pan kotin kalua komail, komail jota mimi pan kapun. 19 Wiawia kan en uduk me janjal. Iet akan: Nenek, jamin, monepil, 20 Poni on ari mal, wun ani, kailuk, akatuk, luuk, makar, akamai, kamaouou, padak likam. 21 Peirin, kamom joko, kaped en mana ape. Iran mepukat i padaki on komail er maj o, me irail, me kin kapwaiada mepukat, jota pan jojoki wein Kot. 22 A iet akan wa en Nen: Limpok, peren, popol, kanonama, kadek, kamaau, pojon, opampap liki jan me jued. 23 Jota kapun pan mepukat. 24 A me japwilim en Krijtuj, kalopuelar uduk ianaki tiak jued o inon jued akan. 25 Ma kitail memaureki Nen, kitail en pil alualuki Nen o. 26 Kitail der inon ion wau ren aramaj, o der kamoronada on amen amen, o der peipeirin amen amen.

6 Ri ai kan ma aramaj amen pan lodi on me jued kot, komail, me nenin kajapaledo i ni nen en opampap, ap majamajan pein uk, pwe koe ender pil lodi on jonejon. 2 Pelikitki pena nan pun omai katoutou pamail, pwe iduen komail pan kapwaiada kapun en Krijtuj. 3 Pwe ma amen lamelame, me i meakot, nan a kin kotaue pein i, pwe jota i meakot. 4 A amen amen en kajajon on pein a wiawia, ap pan juaike pein i, a kaidin amen aramaj. 5 Pwe amen amen en pein wa audepa. 6 A me kin padakki majan o, en kida jan en mau karoj on i, me kin padaki i. 7 Komail der kiki on, me komail pan kak piti Kot, pwe meakot aramaj kin kamoredi on, i me a pan dolun jan. 8 Pwe me kin kamoredi on ni uduk a, a pan dolun jan ni uduk a men joredi; a me kin kamoredi on Nen, a pan tunole jan ren Nen maur joutuk. (aiōnios g166) 9 Kitail der panaki atail wiawia mau kan, pwe ni anjau me kon on, kitail pan dolun, ma kitail jota pan panadar. 10 Ma a kak pa atail, kitail en wia mau on karoj, a maj on kijan me pojon akan. 11 Kilan duen kijin likau laud, me i intin won komail er ki pein pa i. 12 Ir me kin men lolok mau ni uduk, kin inon ion komail en jirkomajaijelas; pwe irail ender kamekame ki lopu en Krijtuj. 13 Pwe pein irail me jirkomajaijela, jota kin kapwaiada kapun, a irail kin men, komail en jirkomajaijela, pwen juaike uduk omai. 14 A duen nai, i jota man mauki juaike, a iet eta iran lopu en atail Kaun leuju Krijtuj, pweki i jappa katia jan ia o nai katia jan jappa. 15 Pwe jirkomajai de jojirkomajai jota meakot, a me kawiliikapadar. 16 Irail karoj me inen ki wei ta padak pot et, en popol o kalanian, o on Irael en Kot. 17 Jan met kokolata jota amen en morouo on ia, pwe i wa jili ta nan war ai lip en leuju akan. 18 Mak en atail Kaun leuju Krijtuj en kotikot ren nen omai ri ai kan! Amen.

Men Epijuj

1 PAULUJ wanporon en lejuj Krijtuj amen pan kupur en Kot on me jaraui o lelapok kan ren Krijtuj lejuj me mi Epijuj. **2** Mak o popul jan ren Kot Jam atail o atail Kaun lejuj Krijtuj en mi re omail! **3** Meid iajanai Kot o Jam en atail Kaun lejuj Krijtuj, me kapaia kin kitail lar jon en pai nenin karoj jan nanlan ren Krijtuj. **4** A kotin pil kitail dar re a, mon jappa jaikenta pajondier, pwe kitail en jaraui o minla mo a ni limpok. **5** Me pil kileledier, me kitail, en wiala jpwilim a jeri ki lejuj Krijtuj, duen a kotin kupura mauki. **6** Pwen kalinanada a mak lapalap, me a kotin make kin kitail ren Kompoke pa a, **7** Me kotin dore kin kitail la nta o lapwadan dip akan ki a mak lapalap. **8** Me a kotik on kitail ni jon en lolekon o koik karoj, **9** Ni a kotin diarov on kitail er me rir en kupur a duen a kotin kupuramauki o duen a kileledier ren pein i. **10** Pwen pwaida anjau lao leler en wjjik penan tapwi ta ieu meakaroj, ren Krijtuj, men nanlan kan o men jappa kan on pein i. **11** Me pil kare on kitail jojo eu, kitail me kileledier duen kupur en i, me kin wiada meakan karoj, duen a kotin kupura. **12** Pwe kitail en wiala men kalinanada i, kitail, me kaproporeki Krijtuj, **13** Me komail pil kaproporeki murin omair roner majan en melel o ronamau en kamaur; me pil kilele komail kidier Nen jaraui en inau, ni omair pojorlar. **14** lei men kamelele en atail jojo, lao lel anjau en atail konodi maur joutuk, pwen wiala jpwilim en Kot o men kapina en linan. **15** Ari, i lao ronadar duen omair pojor Kaun lejuj o duen omair limpok on jaraui kan karoj, **16** I jota kin dukedi jan ai danke pweiki komail, o i kin tamatamanda komail ni ai kapakap akan; **17** Pwe Kot en atail Kaun lejuj Krijtuj, Jam en linan, en kotiki on komail nen en erpit o kaudial, pwen ajada i, **18** O kotin kamaraini maj en monion omair, pwe komail en kak dedeki kaporopor en omair paeker, o linan laud en jojo, me onoper on jaraui kan, **19** O a manaman kaualap on kitail, me pojorlar, duen a dodox manaman, **20** Me a kotin kajanaledar ren Krijtuj ni a kotin kajajada i jan ren me mela akan, ap kajapwiladan pali maun nanlan, **21** Ilela jan meakan karoj, o manaman karoj, o kelail o men poa kan o mar karoj, kaidin ni mwei wet eta, pwe pil ni mwei kokodo. (aiōn g165) **22** O a kotiki on meakaroj pan aluwilu a kan, o kotin kajapwiladan tapwi meakaroj ren momodijou, **23** lei war a, iei kadir pan me kadirela meakaroj.

2 PIL dueta komail ni omair melaki japon o dip akan, **2** Me komail dadaureki maj duen tiak en jappa et, o duen wiawia en jaupeidi o, me manaman pan lan, iei nen o, me kin dodok ren jeri jopeik kan anjau wet. (aiōn g165) **3** A kitail karoj pil weweid nan pun arail maj o ni inon en uduk atail, o kapwaiada inon en uduk o lamelam, o kitail me udan jeri en onion akan dueta me tei kan. **4** A Kot, me dir en kalanen, pweiki a limpok me a kotin pok on kitail lar, **5** Nin dokan atail melaki japon kan, nan a kamaur kitail dar ki Krijtuj, pwe mak o, me komail dore kila, **6** O pil kotin kamaur kitail dar o kotin kajapwil kitail dan nanlan ren Krijtuj lejuj, **7** Pwe a en kotin kajanaleda a mak o kalanen lapalap ni mwei kokodo on kitail ren Krijtuj lejuj. (aiōn g165) **8** Pwe ni pojor komail kamaur kilar mak; a kaidin pweiki pein komail, a pai eu ren Kot, **9** Kaidin ki wiawia kan, pwe jota amen en akjuai. **10** Pwe jpwilim a dodox kitail, me wiawier ren Krijtuj lejuj on wiawia mau kan, me Kot kin kaonopadan kitail er, pwe kitail en dadaurata. **11** Komail ari tamatamanda, me komail men liki maj o, me aluki uduk pwel, men kaindinda jojirkomajai ren me jirkomajai, me kin wiawia ni uduk manin pa. **12** Pwe ni anjau o komail likin Krijtuj, o likin pai en Ijrael, o likin inau en jojo kan; i me jota omair kaporopor o jota omair Kot ni jappa wet. **13** A komail me doo wei jan mepukat maj o, a anjau wet komail me korendor o mi ren Krijtuj lejuj pweiki ntan Krijtuj. **14** Pwe i atail popul, me wia kin ira eu, o me kotin kawela kel o, me

mi nan pun ara, **15** Ni a kotiki jan imwintiti re'ra ki pali uduk a. lei kapun o me audekier kujoned akan, pwe en kotin wia kin ir ala aramaj kap ta men on pein i. **16** Pwen kalolamaui on Kot ira ni war ta ieu pan lopu murin a kotin tiakedi imwintiti ki lopu. **17** O a kotidoer padaki popul on komail, me doo wei jan, o popul on me koren akan. **18** Nan pweiki i kita karoj kak tu on Jam ki Nen ta ieu. **19** Komail ari jolar men liki o men wai, a me pweledan akan ianaki jaraui kan o kijan penainai en Kot. **20** Me kakauda pon pajon en wanporon o jaukop akan, a pein lejuj Krijtuj me takain pukakaim. **21** I waja kajukajuk kin koda jan ia, wiala tanpaj jaraui en Kaun o, **22** Me komail pil ian kokon penan mol en Kot ren Nen.

3 I mei nai Pauluj en lejuj Krijtuj a jalidi men pweiki komail men liki kan, **2** Due me komail ronadar iran ai koa dodok en mak en Kot, me i aleer pweiki komail. **3** A kaudial eu, me kajajale on ia, me rir akan, duen ai intin motomot on komail er nin tapi o. **4** Ari, ma komail pan wadok, komail ap pan diar, duen ai lolekon ni me rir akan ren Krijtuj. **5** Me jota kadiarov on aramaj akan ni mueni maj o, ap kadiarov on jpwilim a wanporon o jaukop jaraui kan ren Nen: **6** Pwe men liki kan en ian jojo o ian kijan war a, o ian a inau ren Krijtuj lejuj ki ronamau, **7** Me nai wiala papa men duen ai pai en mak en Kot, me i aleer ki a manaman lapalap. **8** Nai, me tikitik jan jaraui kan karoj, aleer mak wet, en padaki on men liki kan duen kapwapwa lapalapia en Krijtuj. **9** O pwen kamaraini amen amen duen koa dodok en rir akan, me nekinek jan nin tapin kaua ren Kot, me kotin kapikadar meakan karoj. (aiōn g165) **10** Pwe anjau wet men poa kan o me manaman akan, me kotikot nanlan, en erek momodijou jon en erpit en Kot karoj. **11** Duen kupur a, me a kotin kileledier ni tapin kaua ren Krijtuj lejuj atail Kaun. (aiōn g165) **12** Pweiki i me kitail pil kak aimaki tu on Kot ni atail kaporopor o pojor i. **13** Nan i me i men poeki, komail ender motot ki ai kamekam kin komail, pwe men kalinanada komail. **14** I me i kin kelepuki on Jam en atail Kaun lejuj Krijtuj, **15** Me mar en penainai pokon nanlan o jappa tapi jan ia. **16** Pwen kotiki on komail manaman, duen a kapwapwa en a linan, en kelaileki Nen i nan pali lol en aramaj, **17** Pwe Krijtuj en kotikot nan monion omair pweiki omair pojor, pwe komail en tenedi o jondi ni limpok, **18** Ap kak on ian jaraui kan karoj dedekida tälap, o aned, o lol, o ile; **19** O en pil ajada limpok en Krijtuj, me jikida jan erpit karoj, pwe komail en direki kupur en Kot karoj. **20** A i, me manaman on wiada, me lapa jan atail poeki o lamelame duen o manaman o, me kin dodok loi atail. **21** Linan en ko on i ni momodijou pan Krijtuj lejuj kokolata joutuk. Amen. (aiōn g165)

4 NAI en Kaun a jalidi men, kin panaui komail, pwe komail en kekeid inenweita ni koa eu, me komail paeker on, **2** Ni karakarak melel, o opampap, o kanonama, o limpok pena nan pun omair. **3** Ankelail on wia minimin eu ni Nen jaupena ki jal en popul. **4** War ta ieu, o Nen ta ieu, duen me komail paeker on ni kaporopor ta ieu, en omair paeker on. **5** Kaun ta men, pojor ta ieu, paptaj ta ieu, **6** Kot o Jam en karoj me ta men me kotin poedi meakaroj o daudaulole, o me kotikot lol atail karoj. **7** A kitail karoj aleer atail pai en mak duen jon en kupur en Krijtuj. **8** I me a kotin majani: Ni a kotidalan poa, a kotin jalidi me jalidi kan, o a kotiki on aramaj pai kan. **9** A iaduen, ma a kotidalan poa, kaidin a pil jo kotidilar pa jed, waja lolia maj o? **10** Me kotidila, i ota, me kotida wei ileila jan nanlan kan karoj, pwen kadirela waja karoj. **11** O a kotin kajapwilada akai, en wanporon akan o akai en jaukop akan, o akai en waronamau kan, o akai en jilepa o jaunpadak kan. **12** Pwen kapunala jaraui kan on wiawia dodok eu, me pan kauada war en Krijtuj. **13** Kitail karoj lao lel on pojor ta ieu, o lolekon ki Jpwilim en Kot, o wiala ol melel, me paroki on

Krijtuj ni a unjokela, **14** Pwe kitail en jolar tau en jeri pwelel, me mokimokideki jili padak likam, me kin pwai kida kotaue en aramaj akan o ar likam, o widiwinid me re kin wiada, pwen kaweid japon. **15** A kitail en melel ni limpok, ap kakairida ni jon karoj on Krijtuj, me tapwi o. **16** Me war pon kakauda jan o kokon akan karoj kateneten pena ia; a kokon pukat papa pena, duen dodek en kokon akan eu eu, duen ar itar on, iduen war o kin kakairida o maular ni limpok. **17** I me i indai on komail o kadede kila Kaun o, me komail ender weweid dueta men lki kan kin wia ni aklapalap en nen ir. **18** Me nen arail rotorotalar, o re jan maur en Kot, pweki ar jololekon me mi lol arail o pweki monion arail kapitakailar. **19** Me jolar pam waja, ap mueid on pein irail, en dender o inon ion kapwaiada jon en jaut akan karoj. **20** A kaidin iduen, me komail ajadar ren Krijtuj. **21** Ma komail roner duen i o padakki i, me tiak melel mi ren lejup. **22** Komail ari mwei jan tiak en maj o aramaj marin, me kin kawe kila pein i inon jued. **23** A komail en kawililikapada nen omal! **24** O danwar anekila aramaj kap, me wiauier duen kupur en Kot, ni melel o pun o jaraui. **25** I me komail en kajela likam amen amen ap lokaia melel on men impa, pwe kitail jau ta ieu. **26** Ni makar komail der wia dip, o katipin der kirila mon omal injenemaula. **27** Ender duki on tewil o! **28** Me piraip, ender pur on piraip, a mak eta, en dodek, kadokeki pa kan dipijou mau, pwen kaonop da kijakij on me jamama kan. **29** Kajoi jaut ender ko wei jan nan au omal, a men kamau, pwen papaki on me karon akan me mau. **30** Komail der kamauke Nen jaraui en Kot, me komail kilelekier on ran en kajapaledo! **31** A limelimek jued, o linaranar, o makar, o men pei, o lalaue en doo wei jan komail, o pil jan en jued karoj. **32** A komail en kadek pena, o poka pena, o mak pena amen amen, dueta Kot koton maki on komail ren Krijtuj.

5 KOMAIL kaalemoni Kot dueta jeri kompok kan. **2** O kekeid ni limpok dueta Krijtuj, me koton, pok on kitail, ap koton jokonpaude kin kitail, pwen wiala kijakij o mairon eu, me kin pomau on Kot. **3** A nenek, o jon en jaut karoj, o norok kapwa ender man pwaida re omal, duen me kon on jaraui kan. **4** Pil der lokaia jued, o kaman, o lokaia mal, me jota kon on, a iet: Komail en danke. **5** Mepukat komail en aja o dedeki, me jota me nenek, de jamin, de me norok kapwa, me poni ani tikitik, pan kak jojoki wein Krijtuj o Kot. **6** Jota amen en kotau ki komail lokaia mal, pwe mepukat kin kareda onion en Kot on jeri jopeik kan. **7** Komail ender kij arail. **8** Pwe maj o komail me rotorot, a met komail marainlar ren Kaun o; weweid wei duen jeri en marain akan. **9** Pwe wan marain mepukat: Kamau, o pun o melel. **10** O kajauila, me kin kaperenda kupur en Kaun o. **11** O der waroki on wiawia jued en me rotorot akan, a mak eta, en kapun on irail. **12** Pwe me re kin wiada waja rir, me jued o jota mau on, en inda. **13** A karoj me pan kajanaleda, pan kadiarok kida marain, pwe marain kin kajanaleda meakaroj. **14** I me a koton majani: Pirida koe me mamair, o paurida jan ren me mlar akan, a Krijtuj pan kamarain uk ada. **15** Kalaka, pwe komail en keid ineneweita, kaidin duen me lolepon a duen me lolekon kan. **16** Audaud anjau mau, pweki ran akan me jued. **17** Komail ari ender lamponla, a en lolekon, pwe i duen kupur en Kaun. **18** Ender kamom wain, pwe a kin kareda tiak jued, a komail en direki Nen. **19** O jauaj pena ki pjalm, o kaul en kapin, o kaul nenin; komail kaul o kajan on Kaun o nan monion omal. **20** Danke kaukaule Kot o Jam ni mar en atail Kaun lejup Krijtuj. **21** O papa komail pena amen amen ni majak dol en Krijtuj. **22** Komail li akan, udi on pein omal warok kan dueta on Kaun. **23** Pwe ol o me tapwin a paud, dueta Krijtuj me tapwin momodijou, o i me Jaunkamaur pan war a. **24** A duen momodijou kin udi on Krijtuj, iduen li akan en udi on ar warok kan ni meakaroj. **25** Komail ol akan pok on pein omal warok kan, dueta Krijtuj koton

pok on momodijou o kotiki don i pein i. **26** Pwen kajarauala i, o kamakeleleeda i ki pil o, iei a majan. **27** Pwen kajanale don pein i momodijou linan, me jota topala o omrok ape, a me jaraui o jo kaopa kot. **28** Nan iduen ol akan en pok on ar warok kan dueta pein war arail akan. Me kin pok on a warok, kin pok on pein i. **29** Jota amen kin juedeki pein uduk a; pwe a kin kamana o kanainai eta, dueta Krijtuj kin koton apwali momodijou. **30** Pwe kitail me kajan en war a, o uduk a, o a kokon akan. **31** I me aramaj o pan muei jan jam a o in a, ap muei on a paud, ira ari pan uduk ta ieu la. **32** Meid kaponepon lapalap eu; a nai kaparokki duen Krijtuj a warokeki on momodijou. **33** Pil dueta komail, amen amen komail en pok on a warok dueta pein i, a li o en kakaki a warok.

6 **KOMAIL** jeri kan peiki on me wia komail ada pan Kaun o, pwe i me pun. **2** Kakaki jam om o in om, iei tapin kujoned, me inaupa mia, **3** Pwe koe en injenemau o pil maur warai nin jappa. **4** Komail jam akan der kamakar mal noumail jeri kan, kakair irail ada ni kaian mau o panau on Kaun o. **5** Komail ladu kan en oke omal jaumaj akan ni pali uduk ni majak o rerer o pil ni tiak en karakarak en monion omal dueta on Krijtuj. **6** Kaidin janjal mon aramaj eta, pwen konekon re'lail, a en dueta ladu en Krijtuj, me kin pereperen wiawia kupur en Kot jan monion omal. **7** O komail en papa mau, pwe on Kaun o, a kaidin on aramaj akan. **8** Pwe komail aja, me mau kot, me amen pan wiada, Kaun pan katini on i jota lipilipil ij i, ma ladu de me maioda amen. **9** O komail jaumaj akan en wia dueta on irail, o der jakone irail, pwe komail aja, me arail o pil omal Jaumaj kotikot nanlan, o a jota koton lipilipil aramaj amen. **10** Ikmuri ri ai kan komail kelaileki Kaun o ni a manaman. **11** Purion tatan mauin karoj en Kot, pwe komail en kak kelai palian tewil a widiwinid kan. **12** Pwe kaidin uduk o nta, me kitail en pei on, a on jaupedi o manaman akan, o on jaumaj en jappa kan, me kin kakaunda nan rotorot wet, o on kaun nenin en lan akan. (aiōn g165) **13** Ari, pweki mepukat komail en ale tatan mauin karoj en Kot, pwe komail en kak kelai ni ran jued, o kajinenda murin omal kapwaiadar meakaroj. **14** Komail ari kajinenda, luke pamail en katenetenki melel o perekere pan maramara me pun. **15** O nä omal en kitekit pena, pwen onop on wa jili ronamau en popol. **16** A pil eu pan ko on mepukat: Komail ale perepa en pojon, pwen kakun kila katieu kijiniae en me jued o. **17** Komail pil ale lijorop en kamaur o koldaj en Nen, me majan en Kot. **18** O podidi on kapakap o wia poekipoeki. Nidinidiki Nen ni meakaroj. O majamajan, o poden kapakapaki jaraui kan karoj. **19** O kapakapa kin ia, pwe i en nil meledok o au ai en jara pajan ai ainar en kaweweda me rir en ronamau. **20** Me nai jaunpadakepa, me jalidier, pwe i en kelail on padapadaki, duen me kon on. **21** A pwe komail en aja ir ai kan, o me i kin wiada, ri atail kompok Tikukij o papa lelapok en Kaun o, pan padaki on komail meakaroj. **22** I me i kadarala, pwe komail en ajadar ir at akan, o pwe i en kamait monion omal. **23** Popol on ri atail, o limpok ianaki pojon jan ren Kot Jam o Kaun lejup Krijtuj! **24** Mak en mimi ren karoj, me kin pok on atail Kaun lejup Krijtuj kokolata!

Men Pilipi

1 PAULUJ o Timoteuj ladun lejuj Krijtuj on me jaraui kan karoj en Krijtuj lejuj o pijop o jaunkoa kan nan Pilipi. **2** Mak o popol jan ren Kot Jam atail o Kaun lejuj Krijtuj en mi re omail! **3** I kin danke ai Kot ni ai tamatamanda komail. **4** I me i kin wiada ni ai kapakap kin komail anjau karoj, o i kin kapakap ni pereperen. **5** Pweki omail dadaurata ronamau jan ni tapi o kokodo lel met. **6** O i kamelele me i, me tapiadar wiavia mau eu re omail, pil pan kanikiela lao lel ran en lejuj Krijtuj. **7** Me pun i en kamelele mepukat duen komail karoj, pwe i kin kolekol komail nan monion i ni ai jalidi wet, waja i kin kaweweda o kadedona ronamau; a komail karoj kin ian ia kapwaiada mak wet. **8** Pwe Kot ai jaunkade, duen i kin loleitiki komail pan kupur en Krijtuj lejuj. **9** O me i pil kapakapaki pwe omail limpok en lapalapala kakairida ni solekon o lamalamakan. **10** Pwe komail en kajauia, da me mau jan karoj, pwe komail en melel o pun lao lel ran en Krijtuj. **11** O direki wan pun kan, me kin wiaui ren lejuj Krijtuj men kalinanada o kapina Kot. **12** Ri ai kan, i men, komail en aja ia i, me dianal kaindindar ronamau, **13** Nan i ai jalidi kan pweki Krijtuj, me pwarapwaradar nan im en monjap o waja karoj. **14** O ri atail toto pan kupur en Kaun, me ainaid kida ai jalidi kan, ap aima jan maj o, en padaki majan en Kot ap jo majak. **15** A akai kin padaki duen Krijtuj akepirin, o akamai, o akai jan nan ar inon mau. **16** A met akan ni limpok, pwe re aja, me nai jalidier, pwen kadepe pan ronamau. **17** Irlai kin padaki duen Krijtuj kapei lokaia o jo melel, re kiki on, me re pan kalaudela ai jalidi kan; **18** A pil menda? Pwe Krijtuj kin lolok jili ni jon karoj, ma ni akamai de ni melel, i me i peren kida, ei i pan pereperen. **19** Pwe i aja, mepukat pan kare on ia maur joutuk ki omail kapakap o jauaj pan Nen en lejuj Krijtuj. **20** Duen ai inon ion, o auiaui, o kaporoporeki, me i iota pan namenokala ni eu jon. A duen maj o, iduen anjau wet Krijtuj en kapinan laud ni war ai, ma ni ai pan memaurata de mela. **21** Pwe Krijtuj, i maur i, o mela ai pai. **22** A ma i pan memaurata ni pali uduk, ai wiavia kan pan kadepa; ari i ap jaja, da me i en pilada. **23** Pwe i mauki ira karoj: I inon ion mela, pwen mila ren Krijtuj, pwe i eta me mau. **24** A i mimieta ni pali uduk me mau jon pweki komail. **25** Ari, i ap aja, me i pan mimieta re omail karoj, pwen jauaja omail peren o pojon, **26** Pwe omail kapin en lapalapala ren Krijtuj lejuj ki ai pwaralan komail. **27** Ari, komail weweid duen me waron ronamau en Krijtuj, pwe ma i pwaralan komail, de ni ai doo, i en ron, me komail keleki nen ta ieu, o komail lamalam ta pot, i ian kelaii dodok on ronamau ki pojon. **28** O komail ender waponki, me kin palian komail akan, pwe i kajanjale pan arail pan lokidokila, a omail pan maurela; a mepukat jan ren Kot. **29** Pwe a maei on komail er pan kupur en Krijtuj, kaidin pojona eta, pwen pil kalokolokeki i, **30** Pwe komail kin wia pei ota, me komail kilaner re i, o me komail kin ron duen nai.

2 MA panapanau eu ren Krijtuj mia, ma kamait en limpok, ma jau pena en Nen, ma limpok melel, o kadek jan nan nen omail, **2** Komail ap kaunjokela ai peren ni omail lamalam ta pot, o limpok ta ieu, o min ta ieu, o inon ion jon ta ieu, **3** O der aklemai o der wia meakot ni aklapalap a ni karakarak, amen en kakaki amen mo a. **4** Amen amen ender awali pein a dipijou kan, a amen amen en awali en akai ar dipijou. **5** Pwe i tiak en mi re omail, me pil mi ren lejuj Krijtuj. **6** Me mom en Kot, ap jota men ale on pein i en dueta Kot. **7** Ap akamaleki pein i o wiala ladu men o jon en aramaj akan. **8** O kotin janjaleda ni mom en aramaj, o kajapwilidi pein i, o ni a kotin peiki on lel mela, ei lel mela ni lopu. **9** Nan i me Kot kotin kajapwilida i waja ileile, o kotiki on i mar eu, jikida jan mar karoj. **10** Pwe karoj en kelepukidi ni mar en lejuj, me mi nanlan o nin jappa o pan jappa. **11** O lo karoj en kadedeki, me lejuj Krijtuj

me Kaun pwen kalinanada Kot Jam. **12** Ari kompoke pai kan, duen omail okoke kokodo, kaidin ni omail wokaren ia do, a me jikidar anjau wet ni ai doo, en pere ki, o lomwiniki kadokede kamaur pamail. **13** Pwe Kot me koton wiada karoj nan lol omail: Inon o kapwaiada duen kupur a. **14** Komail wiada meakarjo jo, lipanede o jo peikajal. **15** Pwe komail en pun o melel o jeri en Kot akan, me jo lol riapot nan pun en di jued o japon, me komail jer janjal nan pun arail, dueta jer en jappa kan. **16** Kajanjaleda majan en maur, pwen kapin pa i ni ran en Krijtuj, pwe i ender tan mal de dodok mal. **17** A ma i dueta mairon urak eu wudoki on mairon o dodok en omail pojon, i kin peren kida, o i pan ian komail karoj pereperen. **18** I me komail en pil perenki o komail en ian ia pereperen. **19** A i kaporoporeki Kaun lejuj, me i pan madan kadar won komail Timoteuj, pwe i en pil injenemau, i lao aja ir omail. **20** Pwe jota amen mi re i, me dueta i, me kin awali komail melel. **21** Pwe karoj kin rapaki me pein ar, a kaidin me japidilim en Krijtuj. **22** A komail aja, me a tiak me pun, pwe a jauaja ia ni ronamau dueta jeri men on a papa. **23** I me i kaporoporeki, me i pan kadarala eden, i lao aja ir ai. **24** A i liki Kaun o, me pein nai pil pan pwara wei madan. **25** A i lamedar, me mau en kadarlan komail ri ai Eaprotituj me ai warok ni ai dodok o ai peipei, iei omail men en kadar, o me papa ia ni ai jamama. **26** Pwe komail a, a non kin komail melel, o a patauki melel omail ronadar, me a jomau. **27** Melel, a jomau meid laud, koren ion mela. A Kot me koton kupredar i; a kaidin i eta, pwe pil hai, pwe i de paikola pokon. **28** A i madan kadarala i, pwe komail en kilan i, ap peren kida, o ai injenjued en pil titikitelka. **29** Komail ari kajamo i ni Kaun o popol, o wauneki me dueta i kan. **30** Pweki wiavia en Krijtuj a koren ion mela, ni a jota kajampwaleki pein maur i, pwen jauaja ia wiliandi komail.

3 A PIL eu ri ai kan, komail en perenki Kaun o! I kin intin won komail jon ta ieu anjau karoj, ari jo, i me i iota injenjuedeki, pwe a kin kakelaile kin komail. **2** Kalaka kidi kan! Kalaka toun dodok jued akan! Kalaka jon en jirkomajai jued! **3** Pwe kitail, me kaudok on Kot ki nen o juaiki Krijtuj lejuj, o jo kaporoporeki uduk, me jirkomajai. **4** Ari jo, men juaiki uduk pil, mi re i. O ma amen kin lamelame, me a kak juaiki uduk, a nai kak laud jan. **5** Pwe nai jirkomajielar ni auel en ran, nai kijan men Ijrael o kainok en Peniamin, o men Ipru amen me tapi jan men Ipru, a nin tiak en kapun Parijar amen. **6** A nai nantion mepukat lao lel on kaloke momodijou kan, o ni ai kapwaiada tiak en kapun, nai me pun melel. **7** A me pao on ia, i mamaleki pweki Krijtuj. **8** Iei melel, i mamaleki meakarjo pwe meid kajampwal en dedoki Krijtuj lejuj ai Kaun, i me i maei jan karoj o wia pwel kilar, pwe i en anekila Krijtuj. **9** O i en kadiarokada re a, me jota pein ai pun, me pwili jan kapun, a me pwili jan pojona Krijtuj, iei pun, me Kot koton wadok on pojon. **10** Pwe i en dedeki i o manaman en a iajadar, o ai warok ki on kalokolok pwe i en duela a mata. **11** Pwe i en konodi maureda jan ren me melar akan. **12** Kaidin likamata i konodier de nai unjokelar; a i kin dadaurata, pwe i en konodi murin Krijtuj lejuj kotin kono ia dier. **13** Ri ai kan i iota lamelame, me i konodier, **14** A iet eu, me i kin wiada: I likidmalieka men likin jakeri, ap inon ion meakan, me mi moa, o i kilekilan ap tan won kilel o, me mi moa, iei katin, me Kot koton kileledi on i ren Krijtuj lejuj. **15** Ari karoj me unjokelar, en lamelame due met. A ma komail wuki jan meakot ni lamalam, Kot pan koton kadiarok on komail. **16** A me kital konotier, kitail en inenki wei eta ni lip ota. **17** Ri ai kan idauen ia do, o ale jan me kin kekeid wei duen me komail kilaner re at. **18** Pwe pan pak toto i indan komail er duen me toto, me kin kekeid wei, a met i indan komail ki jenejan, me irail imwintiti pan lopu en Krijtuj, **19** Me pan lokidokila ni imwi'rail, me wia aniki kaped arail, me ar

wau pan joredi, me kin paieki dipijou en jappa. **20** A deu atail mi nanlan, waja me je kin auiaui Kaun lejuj Krijtuj atail Jaunkamaur pan pwarado jan ia. **21** Me pan kotin kalinanada war atail pwel, pwen raj on war a linan ki manaman, me a pan kotin kaloe kidi meakan karoj.

4 ARI ri ai kompok kan, ai peren o ai linan komail, katenetendi ren Kaun o kompoke pa i kan! **2** I panaui Ewodia o i panaui Jintike, pwe ira en minimin pena ren Kaun o. **3** O i pil poeki re omui ai warok melel, jauaja ira, me ian ia er dodok ni ronamau, ianaki Klemenj o ai warok tei kan, me arail mar akan mi nan puk en maur. **4** Komail peren ki Kaun o anjau karoj! I pil pan indada: Komail pereperen! **5** Komail kadek on aramaj akan karoj, Kaun o me kotin korendor. **6** Komail der patauki meakot, a komail kajale on Kot meakaroj me komail inon ion ni omail kapakap o nidinid ki danke. **7** O popol en Kot, me lapa jan lolekon, pan apapwali monion omail o omail lamelam ren Krijtuj lejuj. **8** Pil eu ri ai kan, karoj me melel, karoj me kon on, karoj me pun, karoj me min, karoj me kajelel, karoj me kalok mau, o ma pil eu tiak mau de men kapin, komail ap madamadaua due! **9** Meakan, me komail padakkier o aleer, o ronadar, o kilaner re i, i me komail wia, a Kot en popol ap pan kotikot re omail. **10** A nai me perenki Kaun o kaualap, pweki ni anjau wet omail apwali ia me tapwendar; ari jo, komail apwali ia anjau karoj, a anjau kij komail jota kak on. **11** I jota inda mepukat pweki ai jamamalar, pwe i kin injenemau ni ai jamama o ni ai kapwapwa. **12** I ajada duen tiak en jamama o duen tiak en kapwapwa. Nai koiokki meakaroj o jon karoj, i kak metier o men manadar, o muei met o tutupok. **13** I kak on meakaroj, pweki i, me katin ia da. **14** Ari jo, me mau omail apwali ia la ni ai paiolar akan. **15** A komail men Pilipi pil ajaer, me jota momodijou apapwali ia ni meakaroj dueta komail jan ni tapin ronamau, ni ai ko wei jan Majetonien. **16** Pwe komail kijakij don ia pan riapak ni ai jamamalar nan Tejalonik. **17** Kaidin kijakij, me i kin rapaki, a i kin rapaki wa, pwen kalaudela noumail kijin likau. **18** Pwe me mi re i itar on ia, op il laud jan. Muei met mi re i, ni ai aleer omail kijakij ren Epaprotituj. Meakan raj on pomau eu o mairon mau eu, me kon on Kot. **19** A ai Kot pan kotin kaitar omail jamama duen a kapwapwa ni linan ren Krijtuj lejuj. **20** A linan en ko on Kot o Jam atail kokolata! Amen. (aiōn g165) **21** Ai ranamau on jaraui kan karoj ren Krijtuj lejuj. Ri atail akan, me mi re i, kin ranamau won komail. **22** Jaraui kan karoj kin ranamau won komail, pil toun im en Jija mon karoj. **23** Mak en atail Kaun lejuj Krijtuj en mi ren nen omail! Amen.

Men Koloje

1 PAULUJ wanporon en Krijtuj lejuj amen pan kupur en Kot o ri atail Timoteuj, **2** On ri at jaraui o lelapok ren Krijuj akan, me mi Koloje; mak o popol jan ren Kot Jam atail o Kaun lejuj Krijtuj! **3** Kit kin danke Kot o Jam en atail Kaun lejuj Krijtuj o kapakapa kin komail kaukaule. **4** Kit lao ronadar duen omail pojon Krijtuj lejuj, o omail limpok on jaraui kan karoj, **5** Pweki kaporopor eu, me nekiniki on komail nanlan, duen me komail ronadar maj o ni padak melel en ronamau, **6** Me lel won komail o pil jip akan karoj, o a kin wada o kakairida dueta re omail jan ni ran o, me komail ronadar o dedekier melel mak en Kot; **7** Duen omail padakki jan ren Eparaj at warok kompok amen, me papa lelapok en Krijtuj on komail amen, **8** Me pil kaireki don kit duen omail limpok pena ni Nen. **9** I me je jota kin dukedi jan at kapakapa kin komail o poekipoeki jan ni ran en at ronadar, pwe komail en direki erpit en kupur a, o komail enolekon o koiok nenin, **10** O kekeid wei duen me kon on Kaun o, o kapareda wan wiawia mau karoj, o kakairida ki aja Kot, **11** O keleki kel karoj duen manaman en a linan pwen dadaurata o kanonama ki peren, **12** Danke Jam o, me kotin kamau kitail lar, en ian pwaijaneki jojo en me jaraui kan nan marain. **13** Me kotin kapiti jan kitail manaman en rotorot, ap kotin kajau kitail don nan wein Na komopeka, **14** Me kotin dore kitail la iei lapwan dip atail, **15** I me kajale pan Kot, me jo janjal, me mejeni en audepa karoj. **16** Pwe karoj wiawiki i, karoj me mi nanlan o jappa, me janjal o me jo janjal, ma me poe kan, de jaumaj akan, de wei kan, de manaman akan, meakaroj wiawiki i o on i. **17** O i me kotikot mon meakaroj o meakaroj memaureki i. **18** O i tapwin war a, iei momodijou, o i me tapi o mejeni en me iajadar jan ren me melar akan, pwe i en mon meakaroj. **19** Pwe Kot kotin kileledier me mau kan karoj en mi re a. **20** I ari kalolamau penan pein i meakan karoj, ma ni jappa de nanlan, ni a kin wiada muiet mau ki ntan a lopu. **21** O komail, me doo wei jan o iwmintiti maj o ni omail lamelame o wiawia jued akan, **22** Akin kalolamau komail lar ki war a uduk ni a matala, pwen kapware kin komail da jaraui o pun o jo kadeik pa omail mo a. **23** Ma komail dadaurata pojon o teneten o jo mokid wei jan ni kaporopor ki ronamau, me komail ronadar, o me lolok on audepa karoj me mi pan lan, me nai Pauluj wialar papa men. **24** I ap perenki ai kalokolok ki komail o men kaimwijok kila uduk ai me luedi ni kamekam en Krijtuj, pweki war a, iei momodijou, **25** Me i wialar papa men duen koa dodok en Kot, me i aleer pweki komail pwen ujela majan en Kot. **26** Lei me rir kot, me rir jan nin tapin kaua o men kaua, a met a kadiarok on japwilim a jaraui kan, (aiōn g165) **27** Me Kot men kajanaleda kapwapwa en linan en rir wet on men liki kan, iei Krijtuj me komot lol omail, i kaporopor en linan. **28** I me kit kin padaki o panapanau aramaj karoj, o padapadaki aramaj karoj ni lelokon karoj, pwe kit en kapwareda aramaj karoj niunjoki on Krijtuj. **29** I me i pil dodok kelail, duen wiawia en i me kin dodok kelail lol i.

2 A I men, komail en aja iran ai pei laud pweki komail, o men Laodijää, o irail karoj, me jota kilan maj ai ni uduk o. **2** Pwe monion arail en kamaitala o irail en warok pena ni limpok o irail en kakairida ni ar dedeki melel duen me rir en Kot. **3** Pwe pai en erpit o dedeki, me okiok re a. **4** I me i inda mepukat, pwe aramaj amen ede kotau ki komail lokaia widin kan. **5** A ni pali uduk o nai me doo, a ni pali nen i nai mi re omail, i perenki o kilan omail jondi mau, o omail pojon kelail Krijtuj. **6** A duen omail wuki on Krijtuj lejuj Kaun o, iduen komail en weweideki i, **7** O podidi on i, o kakau kida i, o komail kelail ni pojon, duen me komail padak kidar, o nantion danke. **8** Kalaka pwe amen ede jali kin komail padak mal

o padok en kaua duen tiak en aramaj akan en jappa, a kaidin tiak en Krijtuj. **9** Pwe aude pan me udan Kot karoj kotikot re a, nan pein war a. **10** O komail me unjok kilar i, me tapwin wei karoj o manaman karoj. **11** Me komail pil jirkomajaijeki on jirkomajaij eu, me jo manin pa, a duen pwilividiki war en uduk ni jirkomajaij eu, me ren Krijtuj. **12** Ni atail ian i jerkidi paptaij, o me komail pil maur kida pojona manaman en Kot, me kaiajada i jan ren me melar akan. **13** O ni anjaun omail mela ni dip o jojirkomajaij en uduk omail, a kin kamau komail da ianaki i, ni a kin maki on kitail japon kan karoj. **14** O a kin iroj wei jan intin o, me kapokon on kitail, me audekier kujoned akan, ap palian kitail, i me a kin kawelar ni a pajuredi on i nin lopu. **15** A lau kaloedier wei kan o manaman akan, ap kajanjankei irail ada o wia kin i kilel en kaperen eu. **16** Jota amen en kadeik komail da pweki kijin mana, de pil nim, de ran a akai, de maram pul, de japat akan. **17** Pwe mepukat mot en me pan pwarado, a war o iei Krijtuj. **18** Jota me pan kataue jan komail katin pamaail; pwe iei i me kin wiawia pein injen a ni a karakarak o ponii on tounlan kan, me a jota kilaner o me aklapalap o perenki pein i ni tiak en uduk a. **19** O a jota kin keleki tapwi, me war pon ale jan kijin mana ki kokon akan, iduen a pan kakairida ni kuper en Kot. **20** A ma komail ian Krijtuj melar jan tiak en jappa, menda komail pil lodi on tiak kan likamata komail memaureta nin jappa. **21** Re kin inda: Koe der doke, koe der jon, koe der jair! **22** A mepukat karoj pan okila kadokepa; ari kijin kujoned mal akan, me aramaj akan ta wiadar. **23** Me janjal en lelokon ni ar wiada pein ar kaudok o karakarak o ar kaloke pali war arail; a mepukat kin kapwaizada pali uduk eta.

3 ARI, ma komail ian Krijtuj iajadar, en rapaki me pali poa kan, waia Krijtuj kotikot la ni pali maun en Kot. **2** Inon ion me mi pali poa a kaidin me mi nin jappa. **3** Pwe komail melar, o maur omail riron Krijtuj ren Kot. **4** Krijtuj, iei maur atail, lao pwarado, kitail pan pil ian i pwarado ni linan o. **5** Komail ari kamela kokon omail, me mi jappa: Nenek, jamin, tiak jued, inon jued, norok kapwa, pwe iei kaudok jued. **6** Pweki mepukan onion en Kot kin lel on jeri jopeik kan. **7** Me komail pil kekeideki maj o, anjaun omail akmemaurki. **8** A metet komail pwilividier meakaroj: Makar, linaranar, katantat, lalaue, kajaujant nan au omail; **9** Ender likam nan pun omail, pwe komail pwilividier aramaj marin ianaki a wiawia kan, **10** Ap aleer me kap, me wilikapadan lelokon duen mom en me kaujediar i. **11** Wajan jota men Krik, jota Juj, jota jirkomajaij, pil jota jojirkomajaij, jota men liki, jota Jite, jota ladu o jota me maioda men, a Krijtuj eta me komotki ni karoj. **12** Pwli po omail duen en Kot a pilidat akan, me jaraui o kompok, limpok en naan monion, o kadek, o karakarak, o opampap, o kanonama, **13** Apwali amen amen, o mak pena, ma amen kainjenjuedi amen, duen Krijtuj kotin mak on komail er, iduen komail. **14** O moneki limpok, me ora pena kamau pokon. **15** O popol en Krijtuj en kaunda naan monion omail, me komail pil paeker pena ni war ta ieu, o komail danke. **16** Komail nantion dodoxiki majan en Krijtuj nan pun omail ni lelokon karoj; padapadaki o panapanau komail pena, ki pajam, o kaul en kapin, o kaul nenin, o kaulak on Kot naan monion omail ki mak. **17** O karoj, me komail kin wiia nlokaia, o wiawia kan, en wiada ni mar en Kaun lejuj, o danke Kot o Jam pweki i. **18** Komail li akan udi on omail warok kan ni Kaun o, duen me kon on. **19** Komail ol akan, pok on omail warok kan o der makar pa'rail. **20** Komail jeri kan, peiki on me wia komail da ni meakaroj, pwe i me kon on Kaun o. **21** Komail jam akan, der kamakar mal noumail jeri kan, pwe ren der jan komail la. **22** Komail ladu kan, peiki on omail jaumaj ni uduk ni meakaroj kaidin ni dodok mon aramaj, pwen konekon ren aramaj, a ni impimpai en monion o, o lan Kaun o. **23** O karoj, me komail wiada en lolm on wiada, dueta on Kaun o a kaidin on aramaj akan. **24** Ap aja, me komail pan ale katin en jojo ren Kaun

o, pwe komail kin papa Kaun Krijtuj. **25** A me wia japan, pan pein pukoki japan me a wiadar pwe Kot jota kin lipilipil aramaj amen.

4 KOMAIL jaumaj akan, pwain on omail ladu kan me pun o me mau, pwe komail aja, me pil omail Jaumaj kotikot nanlan. **2** Podidi on kapakap o majamajan o danke. **3** O pil kapakapa kin kit, pwe Kot en kotin ritinidan kit wanim en majan eu, en kaweweda en Krijtuj a me rir kot, me nai jali kidier, **4** Pwe i en kaparoki duen me pun. **5** Kekeid lelapok wei mon men liki kan, kadokedoke anjau mau. **6** Omail kajoi en wiaui ni mak o doleki jol anjau karoj, pwe komail en ajada, duen me komail pun japenki amen amen. **7** Ri atail kompok Tikikuj o papa lelapok o ladu en Kaun amen pan kaire kin komail ir ai karoj. **8** Pwe i me i kadar won komail er, pwen aja ir omail, o kamait monion omail, **9** Onejimuj pil ian i, i ri atail lelapok kompok amen, me kij omail. Ira pan kaire kin komail karoj, me wiauier met. **10** Arijtarkuj, me ian ia jalidi, kin ranamau won komail, o Markuj nain ri en Parnapaj pwe komail ale er kujoned akan duen i; a lao pware won komail, komail kajamo i; **11** O leujuj, me ad a lujt, me kijan jirkomajai. Ira iai warok en dodok ni wein Kot; ira me kamait pa i. **12** Epapraj, me kij omail, o me ladun Krijtuj leujuj amen, kin ranamau won komail, a nidinide jauaja komail ni a kapakap akan kaukaule, pwe komail en dadaurata o unjokila o direki kupur en Kot. **13** Nai me kade i, me a porijok melel ni a apapwali komail o irail nan Laodijea o Irapolij. **14** En jaunwini Lukaj kompok o Demaj ara ranamau won komail. **15** Ranamau won ri atail akan en Laodijea o Nimpaj o momodijou nan im a. **16** A kijin likau kij et lao wadawader re omail, komail kanaion, pwen pil wadawad ren momodijou en Laodijea, o komail pil pan wadok, me i kadalaran Laodijea. **17** Komail indai on Arkipuj: Kanekanai on dodok, me koe aleer jan ren Kaun o, pwe koe en kapwaiada. **18** Iet nai Pauluj intinki pa i ai ranamau. Tamatamanda ai jalidi. Mak en mimieta re omail!

Men Tejalonik I

1 PAULUJ, o Jilwanuj, o Timoteuj on momodijou en Tejalonik, me ren Kot Jam o Kaun leuju Krijtuj. Mak o popol en mi re omaj! **2** Je kin poden danke Kot ki komail karoj o tamataman kin komail ni at kapakap akan. **3** O je kin tamatamanda omaj wiawia kan ni pojona, o omaj dodok ni limpok, o omaj kanonama ni kaporoporeki atail Kaun leuju Krijtuj janjal on Kot o Jam atail. **4** Pwe ri ai kan o kompoke pan Kot akan, je aja duen omaj lipilipil re a, **5** Pwe at ronamau lel on komail er, kaidin nin lokaia ta, a pil ni manaman o Nen jaraui, o ni kamelelepa kaualap, pwe komail aja jan en aramaj da kit re omaj pweki komail. **6** A komail ale janer kit o jan Kaun o, ni omaj aleer majan o ni kamekam kaualap o ni peren en Nen jaraui. **7** Komail wialar kilel en jaulan karoj mi Majetonien o Akaia. **8** Pwe jan re omaj majan en Kaun o kaparaparalar, kaidin nan Majetonien o Akaia eta, pwe pil waja karoj omaj pojona Kot lokila ia; ari, jolar me je pan inda. **9** Pwe pein irail kaire kin kit, duen at pwaralan komail me pwaida, o duen omaj wuki on Kot jan dikedik en anai kan, pwen papan Kot, me udan maur o melel. **10** O auiaui jpwilim a Ol jan nanlan, me a kotin kaiajada jan ren me melar akan, leuju, me kotin dore kitail jan ni onion en Kot, me pan janjaldo.

2 PWE pein komail aja, ri ai kan, duen at pwaralan komail kaidin me jo kadepa. **2** A murin at kamekam nan Pilipi o at kalokolok waja o, duen me komail aja, kit aimaki atail Kot padaki on komail ronamau en Kot ni apwal laud. **3** Pwe at panapanau komail jota wiaui ni kotaue, de jamin, de widin. **4** Pwe duen kit ale jan ren Kot en padaki ronamau, iduen at padak kin wiaui, kaidin pwen konekonlar ren aramaj akan, a Kot me kotin kajauuada monion it. **5** Jota eu anjau me je linkapina komail, duen me komail aja, de norok kapwa, Kot me jaunkadade en mepukat. **6** Je pil jota rapaki konekon ren aramaj akan, ma re omaj de ren akai. A je pan kak katoutoui komail, pwe kit wanporon en Krijtij akan. **7** Ari jo, kit kin materok nam pun omaj dueta li en kamait amen, me kin apwali na jeri kan. **8** Iduen at non kin komail melel, je mauki katunole kin komail ronamau en Kot, a kaidin i eta, a pein maur at, pwe komail wialar kompoke pat. **9** Ri ai kan, komail kin tamanda duen at dodok o at apwal akan. Pwe je dodok ni ran o ni pon, pwen der katoutoui amen komail, o je padaki on komail ronamau en Kot. **10** Komail o Kot at jaunkadade duen at makelekel, o pun, o inen re omaj me pojona akan. **11** O duen komail aja, me kit panaui o kamekamait amen amen re omaj dueta papa men wiai on na jeri kan. **12** O je padaki on komail er, me komail en alu inen wei ta, duen me kon on Kot, me kotin molipe komail on pein a wei o pein a linan. **13** I me je kin poden danke Kot, pwe ni omaj aleer majan en Kot, komail aleer kaidin dueta padak en aramaj akan, pwe dueta majan en Kot melel, me pil kin dodok nan lol omaj me pojona akan. **14** Pwe ri ai kan, komail ale janer momodijou en Kot akan nan ludaua ren Krijtij leuju; pwe komail kamekame ren toun omaj wei, dueta irail me kamekame ren Juj akan. **15** Me pil kamatalar Kaun leuju, o jaukop akan, me re kaloke, o re jota konekon ren Kot, o re kin palian aramaj akan karoj. **16** O re kainapwi jan kit, ender padak on men liki kan, pwe ren der maurela, pwe re kin kadirela dip arail anjau karoj, a onion mi po'rail. **17** A kit ri ai kan ni at doo wei jan komail anjau kij ni pali war at, a kaidin ni monion it, je ap nantion o inon ion melel kilan maj omaj. **18** I me je men pwar won komail, nai Pauluj pan mepak o pan riapak, a Jatan karompa kit. **19** Pwe ij me kapore pat, de kaperen pat, de kapina pat? Kaidin komail mon Kaun patail leuju ni a kotido? **20** Pwe komail kalina pat o kaperen pat.

3 I ME je jolar kak nenen la, pwe je maukida kelepa la Aten, **2** Ap kadar won komail Timoteuj ri atail o papan Kot ni ronamau en Krijtuj, pwen katene komail o kamait komail la iran omaj pojona. **3** Pwe jota amen en luet kila kamekam wet, pwe pein komail aja, mepukat kileledier on kitail. **4** Pwe ni at mimi re omaj, je kokopai don komail kamekam; duen a pwaider o duen me komail aja. **5** I me i jolar kak nenenla, a i ilakila, pwe i en aja, duen omaj pojona, ma men kajonejon jo kajonejon komail, o ma at dodok jota pan dodok mal. **6** A metet ni en Timoteuj pware don kin jan re omaj, o padaki on kit ron mau duen omaj pojona o limpok, o duen omaj tamataman kit anjau karoj, o duen komail men kilan kit, i dueta kit kin inon ion kilan komail. **7** Ri ai kan, kit ap kamait kilar komail ni at kamekam o apwal akan ki omaj pojona. **8** Pwe anjau wet kit maureda, ma komail poden tenedi on Kaun o. **9** Pwe ia danche me jen dankeki Kot pweki komail, me pan raj on peren, me je peren kida mon Kot ki komail? **10** Je kin poden kapakapa kin komail ni pon ni ran o nidinidiki, jen kilan maj omaj o kaunjokala omaj pojona. **11** Ari, pein Kot, o Jam atail, o atail Kaun leuju en kotin kalua kit won komail. **12** A Kaun o en kotin kanedere komail la o kalaudela omaj limpok nan pun omaj o on amen amen dueta kit on komail. **13** O kotin kateneten monion omaj pwen mau melel, ni jaraui mon Kot o Jam atail on ni ran en atail Kaun leuju, me pan kotido o jpwilim a jaraui kan karoj ian i.

4 ARI, ri ai kan, je pil poeki re omaj o panaui kin komail Kaun leuju, duen me komail aleer jan kit, o duen me komail en kekeideki wei, o kaperenda Kot, iduen omaj kakairida. **2** Pwe komail aja duen kujoned akan, me je pan on komail ren Kaun leuju. **3** Pwe iet kupur en Kot, omaj jarauila, pwe komail en liki jan nenek. **4** Amen amen en kanai on pein war a, pwen jaraui o wau o liki jan inon jued, **5** Kaidin ni dender on inon jued duen men liki kan, me jo aja Kot; **6** O jota me pan piti de kajapuni on ri a ni meakot, pwe Kaun o pan kotin iki on i, duen me kit inda o kadeode on komail er maj o. **7** Pwe Kot jota molipe kitail on jamin, a pwen jaraui. **8** A ma amen komail pan mamaleki mepukat, kaidin aramaj me a pan mamaleki pwe Kot, me pil kotiki on komail er jpwilim a Nen jaraui. **9** A duen limpok en jaulan, menda i en intinki won komail, pwe pein komail padakki jan ren Kot, me komail en poke pena. **10** Nan met komail kin wiai on jaulan karoj, me mimi Majetonien pon. A je panaui kin komail ri at akan, komail en kakairida. **11** O komail nenenla o inon ion apwali pein omaj dodok, kadokeki pein pa omaj, duen me je padaki on komail er, **12** Pwe komail en janjal mau mon me mi liki kan, o komail der mau on amen en apwali komail. **13** Ri ai kan, je jota men oki jan komail duen me mairelar akan, pwe komail der injenjued dueta irail, me jota ar kaporopor. **14** Pwe ma kitail kamelele, me leuju matala ap iajadar, nan iduen me mairelar ren leuju, Kot pil pan kalua ir ala re a. **15** Pwe ieteten me je indan komail ni majan en Kaun o, kit me memaureta lao Kaun o pan kotin pwarado, jota pan ko wei mon me mair akan. **16** Pwe pein Kaun o pan kotido jan nanlan ki majan laud, o kapiti en toulan lapalap amen, o koronete en Kot; me melar akan ren Krijtij ap pan maureda maj. **17** Kit me memaureta luadi ap pan ian ir peukadala nan dapok kan, ko on ren Kaun o nan wawä, kitail ap pan mimieti ren Kaun o kokolata. **18** Komail ari kamaiteki komail la padak pot et.

5 A DUEN anjau o auer, ri ai kan, menda i en intin won komail. **2** Pwe pein komail aja mau, me ran en Kaun o pan pwarado dueta lipirap amen ni pon. **3** Pwe irail lao pan inda: A muij mau, o jota apwali kot mia, i anjau kaupa pan lel on irail dueta li lijean amen; a irail jota pan pitila. **4** A komail ri ai kan, jolar mi ni rotorot, pwe ran o de konodi komail duen lipirap amen. **5** Komail karoj jeri en marain, o jeri en ran. Kitail jo kijan pon o rotorot. **6** Kitail ari

ender mamair dueta me tei kan, a kitail en majamajan o daulikin.
7 Pwe me mair, kin mamair ni pon, o me jokolar, kin jokolar ni pon.
8 A kitail, me kijan ran, en liki jan, til won nan pere pan marmar en
pojon o limpok, o lijoropeki kaporopor pan maur. 9 Pwe kaidin
onion, me Kot kin kileledi on kitail, a jen konodi maur joutuk ki
atail Kaun lejuj Krijtuj, 10 Me mata kin kitail er, pwe ma kitail papat
de mamair, en maur pena re a. 11 Komail ari panau o jauaj pena
nan pun omail duen me komail kin wia. 12 A je poeki re omail,
ri ai kan, komail, en apwali me kin dodok nan pun omail, o me
kaun komail da pan Kaun o, o me kin panaui komail. 13 Komail
kaka kin ir kaualap ni limpok, pweki ar wiawia; o komail popol
pena. 14 Je panaui kin komail, ri ai kan, komail en kapun on me
katiwo kan, o kamait, me ar pojon tikitik, o apapwali me luet akan,
o kanonama on karoj. 15 Komail majamajan, pwe amen ender
depukki on amen me jued me jued, a en inon ion me mau eta nan
pun omail o on amen amen. 16 Komail pereperen anjau karoj.
17 Kapakapta joutuk. 18 Komail danke ni meakaroj, pwe iduen
kupur en Kot ren Krijtuj lejuj on komail. 19 Der kakundi Nen. 20
Der mamaleki deideikop akan. 21 Kajojon on meakan karoj, ap
koledi me mau. 22 Liki jan jon en jued karoj. 23 A Kot en popol
en kajaruai komail la kaualap, nen omail, o monion omail, o war
omial en nekinek mau on en atail Kaun lejuj Krijtuj a pwarado. 24
Melel i, me kotin molipe komail er, me pan pil wiada. 25 Ri ai kan
kapakapa kin kit. 26 Ranamauki ri at akan karoj metik jaraui. 27 I
kauki on Kaun, me komail pan wadok kijin likau kij et on jaulan
jaraui kan karoj. 28 Mak en atail Kaun lejuj Krijtuj en mi re omail!

Men Tejalonik II

1 PAULUJ o Jilwanuj, o Timoteuj on momodijou en Tejalonik me ren Kot Jam atail, o atail Kaun lejuj Krijtuj. **2** Mak o popol jan ren Kot Jam atail o atail Kaun lejuj Krijtuj en mi re omail! **3** Mak eta jen poden danke Kot pweki komail, ri ai kan, pwe omail pojondin laudela kaualap, o omail limpok pena pwaida kaualap. **4** I me kit juai kin komail on momodijou en Kot akan pweki omail kanonama o pojondin o-mail kalokolok o kamekam, me lel on komail. **5** lei me kajanjal pan kadeik pun en Kot, komail ap pan kon on wein Kot, me komail kamekamki. **6** Pwe me pun ta on Kot en depukki on irail me moromorou on komail. **7** A komail, me kalokolok, pan ian kit meleleleila, ni kajale pan Kaun lejuj jan nanlan ian jarpwili a tounlan manaman akan, **8** Janjaldo ni kijinaiumpumpul, kapukapun on irail me poponjaja Kot, o on irail, me jo peiki on ronamau en atail Kaun lejuj Krijtuj. **9** O me pan lokidokilan kamekam joutuk jan mon jilan en Kaun o jan mon a manaman linan. (aiōnios g166) **10** Ni a pan kotido o linan kila jarpwili a jaraujan, ni ran o, o ujan kin i karoj, me pojondar i, pwe komail kamelele atail kadeke. **11** I me je kin pil poden kapakapa kin komail, pwe Kot en kotin kakonekon komail on paeker o a kotin kaerela omail kapunlol o kapwaiada wiawia en pojondin manaman. **12** Pwe mar en atail Kaun lejuj Krijtuj en kalinanada re omail, o komail en konekonla re a duen mak en atail Kot o atail Kaun lejuj Krijtuj.

2 JE men poeki re omail ri at akan iran atail Kaun lejuj Krijtuj a pan kotin pwarado, o atail pan peukedalan i, **2** Komail der wukiwuk jili o der wapon kida nen eu, de kajoi pot, de kijin likau, me dene kit kadar won komail, me dene ran en Kaun o mier. **3** Jota amen en kotau komail la ni meakot. Pwe ran o jota pan pwarado, lao wiawia en maj more wei jan, o aramaj en dip janjal la, nain me jued. **4** Me pan palian meakaroj o kajapwilada pein i, en ileila jan karoj, me udan Kot de men kaudok kan, A pan mondi nan tanpaj en Kot o mome on pein i Kot. **5** Komail jota tamanda ni ai mimi re omail, i katiti on komail mepukat? **6** Ari met komail ajaer, me meakot mia, me kin kapwandela a pan pwarado. **7** A ri en japon kan ap mur pwaida met. Ari jo, a mimieta me kin kapwandela, lao a pan poioki wei jan; **8** I anjau me likin kapun o pan janjaleda, me Kaun lejuj pan kotin kame kila an en jilan i, o kawe kila linan en a pan pwarado. **9** I me pan pwara kido mana en Jatan, ianaki manaman o kilel akai o kapuriam ni likam kai. **10** O ianaki widin en japon karoj on irail, me pan lokidokila, pwe re kan limpok on melel, pwe ren dorela. **11** I me Kot kotin mueid on irail ni manaman jued eu men kapin ir ada, pwe ren kamelele likam. **12** Pwe karoj pan pakadeikada me jo kamelele majan melel, a me mauki me japon. **13** A mak eta, jen danke Kot anjau karoj pweki komail, ri ai kompok kan, o pwe jan nin tapi o Kot me kotin pila kidar komail on maur potopot ni jarau la pan Nen o ni pojondin melel o. **14** Pwe on mepukat a kotin molipei komail er pan at ronamau, pwe komail en pwaij aneki linan en atail Kaun lejuj Krijtuj. **15** Ari ri at akan, tenedi on o apwali padak, me komail padakkier, ma jan ni kajoi de at kijin likau. **16** A pein atail Kaun lejuj Krijtuj o Kot o Jam atail, me pok on kitail o kupura don kitail kamait joutuk o kapor mau pan mak, (aiōnios g166) **17** I en kamaitala monion omail, o katini komail on ni wiawia mau karoj o padak.

3 ARI ri at akan, komail kapakapa kin kit, pwe majan en Kaun o en pwaida o linanla duen a wiauier re omail. **2** O pwe kit en japedokala jan aramaj jolelapok kan; pwe pojondin pwaij en aramaj karoj. **3** A Kaun o me melel, me pan katene komail o nikid jan ni me jued. **4** Je kaporoporeki Kaun o re omail, me komail kin dadaurata o pan wiada, me je kakaliki on komail er. **5** A Kaun o en

kotin wiawia monion omail, pwe komail en direki limpok en Kot o kanonama en Krijtuj. **6** Ri ai kan, je kakaliki on komail ni mar en atail Kaun lejuj Krijtuj, me komail en muei jan jaulan karoj, me kin dadaurata padak, me komail roner jan kit. **7** Pwe komail aja duen idedauen kit, pwe kit jota wiadar japon nan pun omail. **8** O je jota ale jan amen kan at mana, ap jota pwaipwai, pwe je dodok apwal ni pon o ni ran, pwe jen der katoutouki amen komail. **9** A kaidin pwe a jota muei on kit, a pwe jen wia kin kit kilel en me komail en alale jan. **10** Pwe ni at mimi re omail, iet me je kakaliki on komail, meamen me kan wia dodok, a pil jota pan mana. **11** Pwe je roner, me akai mi re omail, me kin weweid ni mejued ni ar jolar kin dodok, a re apwali kijin tiak mal. **12** Ari, irail me due met, je indai on o panaui irail, pan Kaun lejuj Krijtuj, me irail en dodok, o nenenola o tunole pein kan ar mana. **13** A komail, ri ai kan, der panki omail wiawia mau. **14** A ma amen kan oke at padak nam kijin likau et, i me komail en kileledi, o komail der apwali i, pwe i en namenokela. **15** A komail der wiaki i imwintiti amen, a jauaja i dueta ri omail amen. **16** A Kaun en popol en pein kotiti on komail popol anjau karoj o ni jon karoj! Kaun o en kotikot re omail karoj! **17** Nai Pauluj ranamau ni manin pa i, me kijin likau karoj kilelekidi, iduen ai intin. **18** Mak en atail Kaun lejuj Krijtuj en mi re omail karoj!

Timoteuj I

1 PAULUJ wanporon en lejuj Krijtuj amen pan kujoned en Kot Jaunkamaur patail o Krijtuj lejuj, me kitail kaporoporeki, **2** On Timoteuj nai jeri melel ni pojon mak o limpok, o popol jan ren Kot Jam o Krijtuj lejuj atail Kaun. **3** Duen ai poeki re om, en mimienda Epijij ni ai pan kola Majetonien, pwe koe en kapun on akai, ren der wia padak toror. **4** Pil der kamelele kajoi mal o padok en di toto, me kareda akamai ap jota jauaja koa dodok en Kot, me tapi jan pojon. **5** Pwe aude pan kujoned limpok jan nan monion makelekel, o injen mau, o pojon melel. **6** Jan mepukat akai muez janer, rap wuki on poupopulap. **7** Re men wiala jaunpadak en kapun, ap jo weweki, me re inda, o me re kin men padaka kaualap. **8** A kitail aja, kapun me mau, ma amen jo kajapune. **9** O je aja, me jota kapun en wiau on me pun amen, a on me jupun kan, o katiwo kan, o me doo jan Kot akan, o me dipan akan, o me jo jaraui kan, o me jan Kot akan, o me kin kaloke jam ar in ar, o me kamelele aramaj akan. **10** O me neneh kan, o me madon jaut on ol oko, o me kin pirap aramaj akan, o me likam kan, o me kaula likam akan, o ma pil meakot mia, me jo kon on padak en kamour. **11** Duen ronamau en linan en Kot iajanai me pan don ia. **12** I ap danke Krijtuj lejuj atail Kaun, me kotin kamana ia da o kamelel ia ni a kotin kajapwil ia dan dokod. **13** Pwe maj o nai lalaue amen, o kaloke jaulan kan, o lolap amen, ari jo i diaradar mak o, pwe i wiadar mepukat ap jaja o ni ai jopojon. **14** A mak en atail Kaun me lapalap alar kaualap ni pojon o limpok, me mi ren Krijtuj lejuj. **15** Melel lepen kajoi lep, o me mau on kamelele: Krijtuj lejuj pwara don jappa, pwen dorela me dipan akan; a nai me jued jan karoj. **16** Ari jo, i diaradar mak o, pwe lejuj Krijtuj en kotin kajaleda a kanonama lapalap re i, pwe men kaalemoni on me pan pojon, pwen maur joutuk. (aiōnios g166) **17** A Nanmarki potopot, me jo kak mor pajan, o jo janjal, i Kot eta. Wau o linan en ko on i potopotata! Amen. (aiōn g165) **18** Kujoned wet i men pan on uk, nai jeri Timoteuj, duen deideikop akan, me wiau on uk er, pwe ren jauaju uk, en wia pei mau eu, **19** Ni om dadaurata pojona o kanakanai on injen om mau, me akai pein kaje jan irail, ap peila jan nin pojona. **20** Amen irail Imenäuj o amen Alekzander, me panalan Jatan, pwe ren lelapok ki kalokolok, ap jolar lalaue.

2 Let me i men panaui maj: Komail nidinideki o kapakapki, o poekipoeki aramaj akan karoj, o wia danke. **2** Kapakapaki nanmarki o jaumaj akan karoj, pwe jen meleilei o injememau, wiawia me kon on Kot o melel. **3** Pwe i me mau o kon on atail Jaunkamaur Kot, **4** Me kotin men, aramaj akan karoj en dorela o lolekon kila melel. **5** Pwe Kot me ta men o wilia patail me ta men nan pun en Kot o aramaj akan, iet Aramaj Krijtuj lejuj. **6** Me kotin wiala en aramaj karoj ar men pwaipwai, kadele en met, en lolok jili ni anjau me kon on. **7** I me i wia kila jaunkair o wanporon amen, i kin lokaia melel o jo likam, o jaunpadak on men liki kan ni pojona o melel. **8** I me i men, ol akan en kapakap ni waja karoj, ni ar pokada pa ar jaraui, jo makar o jo peikajal. **9** Pil dueta li akan, ren kapwadeki likau makelekel o lelapok, o tiak mau, a kaidin ni inid pit en mona, de kold, de manaman akan, de likau linan, **10** A me kon on li akan, me men kajaleda ar majak Kot ni ar wiawia mau kan. **11** Li akan en nenenla, ap padapadakki ni tiak en impimpai. **12** I jota mueid on li amen, en wiada padak, de kaunda ol, a en nenenla. **13** Pwe Adam me wiawier maj, a muri Ewa. **14** A kaidin Adam, me katiamaula, a li o me katiamaula, ap pupedi ni me jupun. **15** A pa dorela ni a naitik ma a pan podidi on pojona, o limpok, o jaraui, o tiak mau.

3 MELEL kajoi pot et: Ma amen rapaki koa en pijop, a kin inon ion wiawia mau eu. **2** A pijop o en pun, o warok en li ta men, o jo kowei kodo, a lelapok, o tiak mau, o apwali men kairu, o koik on padak; **3** A der kamom joko, o jo pamara, a en materok, o der inon ion akamai, o der pok on moni. **4** Me kin kaunda mau pein toun im a, o me na jeri kan kin peiki on ni tiak pun. **5** A ma amen, me jokoik on kaunda pein toun im a, iaduen a pan kak kaunda momodijou en Kot? **6** Pil kaidin jaulan kap amen, pwe a ende aklapalap, ap lodi on kadeik en tewil. **7** O en pil kalok mau ren me mi liki, pwe a de lodi on kanamenok o katikatiama pan tewil. **8** Pil dueta jaunkoa kan en lelapok, jo lo riapot, jo kamom joko, jo noroke moni. **9** Me kin kolekol nan injen arail makelekel rir en pojona. **10** Mepukat en kajojonla maj, irail ap pan papa, ma irail me pun. **11** Pil dueta en jaunkoa ar warok kan, ren wia me kon on, o jo likinekine, o jo kowei kodo, o melel ni meakarjo. **12** Jaunkoa kan en warok en li ta men o ren kaunda mau nair jeri kan o toun im arail. **13** A me papa mau, kin kalok mau pein irail, o re pan perepereni melel pojona me mi ren Krijtuj lejuj. **14** Mepukat i intin won uk, o i kaporoporeki, me i pan pwarala re om madan. **15** A ma i pwawpawd, koe en aja duen me koe pan wia nan tanpaj en Kot, iei momodijou en Kot ietaj, o ur o pajon en melel. **16** Meid lapalap rir en pai ren Kot: Kot janjaleda ni uduk, ap diarokada me pun amen ren Nen, ap pwaralan tounlan kan, ap lolok on men liki kan, ap kamelel lar ren toun jappa, ap peukadalan waja linan.

4 A NEN me kotin kokop melel, ni imwin kaua akai pan pupe wei jan pojona, ap id wuki on nen widin o padak en tewil akan, **2** Me kin janjale mau ki liki, ap likilikan o injen arail kakaluakalar ki kijin mata karakar. **3** Re kin inapwiedi kapapaud, o dene ren liki jan Jon en mana, me Kot kin wiadan irail, me danke, o pojona, o dedekila melel o. **4** Pwe audepa karoj, en Kot me mau, o jota meakot me mal, ma aramaj pan tunole ap danke. **5** Pwe a pan kajaraui kila majan Kot o kapakap. **6** Ma koe pan padaki on ri atail akan, koe ap pan papa en Krijtuj lejuj mau amen, me kin keleki majan en pojona o padak mau, me koe dadaureta mau lel met. **7** A koe en kan kajoi likam en li laud akai o kaianekei pein uk me kon on Kot. **8** Pwe kaiane kin uk pali war, a jota non katepa, a meid mau paieki Kot ni meakarjo, pwe iei kaporopor en maur et o pil maur kokodo. **9** Nan melel kajoi pot et o war on kitail en apwaleila. **10** Pwe iet me je kin dokod on o kalokolokki, at kaporoporeki Kot ietaj, me Jaunkamaur en aramaj akan karoj, a maj on irail me pojona. **11** Mepukat koe in katitiki o kaukaweweki. **12** Jota amen me pan mamaleki om manakap, a wiala men kaalemoni on jaulan kan, ni om lokaia o wiawia kan, o limpok, o pojona, o makelekel. **13** O nantion wadok, o panaui, o padak lao i pan pwar wei. **14** Der kajamal la pai en mak o, me koe aleer ki deideikop o ni en jaunkoa kan ar pwil pa ar po om. **15** Koe en podidi o jojipokki mepukat, pwe om lolekon en janjal on karoj. **16** Kalaka pein uk o padak o, tenedi on jon pukat, pwe ma koe pan wiada due, koe ap pan dorela pein uk o pil, me kin ron uk.

5 KOE der lokaia kelail on ol laud amen, a panaui i due jam amen, a me pulepul due ri om akan, **2** Li laud due in akan, a me pulepul due ri om li akan ni makelekel melel. **3** Kakaki li odi kan, me li odi melel. **4** A ma li odi na jeri kan mia, de wa en na jeri ko, re pan padakki maj apwali pein ar penainai, o depuk on ar papa o nono, pwe i me mau o kon on Kot. **5** A iet li odi melel amen, me kelep, me kin kaporoporeki Kot, o podidi on nidinid o kapakap akan ni pon o ni ran. **6** A me kin kapwaiada a inon jued nan i melar ni a memaur. **7** Mepukat padapadaki, pwe ren jota karaunepa. **8** A ma amen jota kin apwali na kan, a maj toun im a kan, i me kajela pojona, o a jued jan me jopojon amen. **9** Li odi men pan kileledi, ma a jota pulepul jan jaunpar woneijok o ma a

warok en ol ta men. **10** O me kalok mau ki a wiawia mau, o me wiada jeri, o me apwali men kairu, o me widen nā en jarau kan, o me kadek on me kamekame kan, o me kapwaiaada jan en wiawia mau karoj. **11** A der tuki on li odi pulepul akan, pwe irail lao inon wei jan Krijtuj, re men pur on papaud. **12** A irail pan pakadeikada, pwe re muez janer tapin pojon. **13** A re pil ponkake o papan jili im akan, a kaidin ponkaka ta, pwe re pil poupou jili, o pil uja jili en amen a wiawia, o ar lokelokaia me jota mau. **14** A i men, li odi pulepul en papaud, o naitik, o apwali im ar, o der kare on me jued o, en lalaue. **15** Pwe akai me wuki wei, wuki on Jatan. **16** A ma li odi men mi ren ol me pojon amen de ren li me pojon amen, a en pein apapwali i o der katoutou momodijou, pwen itar on me li odi melel. **17** Jaunkoa kan me kin dodok mau, pan wauvla melel, ir me kin jauaja ni padak o kawewe. **18** Pwe kijin likau o majani: Koe der penadi au en kau ol, me tiakedi wan wit. O toun dodok me war on pwain en dodok. **19** Karaun pan jaunkoa men der kamelele, ma jo jaunkadeda riamen de jilimen mia. **20** Ir me wia dip, kapun on mon karoj, pwe me tei kan en majakala. **21** I kakaliki on uk mon Kot Krijtuj leluj o tounlan lipilipil akan, koe en wiada mepukat, o jo lipilipil, o jo pwen konekon ren aramaj. **22** Der madan pokadan pon amen pa om, o pil der dipane kila dip en amen kai, a pein koe en makelekel. **23** Koe der nim pil, a wain kij me kon on kaped om o pweki om jomau pan pak toto. **24** Dip en akai aramaj me janjal ap mau on kadeikada anjau wet, a dip en me tei kan pan janjal eu ran. **25** Pil dueta en akai ar wiawia mau me janjal metet, a me tei kan jota kak rirala.

6 LADU kan karoj en wauneki melel ar jaumaj akan, pwe mar en Kot o lamalam der lalauela. **2** A irail me ar jaumaj akan kin pojon ren der mamale kin ir aki ar jaulan, a mak eta ren peiki on irail, pweki ar lelapok o kompokelar. Mepukat padapadakiki o panauki. **3** A ma amen kin wia eu padak toror, o a jota pan dadaurata majan mau en atail Kaun leluj Krijtuj o lamalam, me kon on Kot, **4** Nan a aklapalap o jota weweki meakot, a jomauki akamai o lokaia jued, me kin kareda peirin, kapei lokaia, lalaue, o karaune mal. **5** O jon en akamai en aramaj akan, me kin juedela ni lol arail, re liki jan melel, re kiki on, me pai ren Kot pan kareda kapwa. **6** A pai ren Kot o lolapot, iei me pai kajampwalia. **7** Pwe jota, me kitail wa don jappa a janjal, me kitail pil jota pan wawei jan meakot. **8** A ma kan atail kijin mana o at likau mia, kitail en injenemauki. **9** A irail, me inon ion kapwapwala, pan lodi on jonejon, o kotauepa kan, o inon jued, o kamatok, me kakirdilan aramaj akan, wajan kamekam o jued. **10** Pwe limpok on moni me tapin jon jued karoj, me akai inon ion, rap jalonalan jan pojon o kare on pein irail kamadak toto. **11** A koe aramaj en Kot amen, tan wei jan mepukat, a inon ion me pun o pai ren Kot, pojon, limpok, kanonama, opampap en Nen. **12** Wiada pei mau en pojon, aneki maur joutuk, me koe pil paeker on o kadededa kadededa mau o mon jaunkadeda toto. **(aiōnios g166)** **13** I kakaliki on uk mon Kot, me kotin kamaureda meakaroj o mon Krijtuj leluj, me kotin kadededa mon Pontiuj Pilatuj kadededa mau o. **14** Koe en kanikid kujoned, o jo jamin, o jo japan, lao en atail Kaun leluj Krijtuj a kotin pwarado, **15** Me Kaun iajanai pan kajanaleda ni a anjau, iei Nanmarki en nanmarki kan o Kaun en kaun akan, **16** Pwe i eta ieiaj joutuk, me kotikot nan marain, me jota meamen kak on, me jota aramaj kilaner, o jo kak kilan, i en wauvla manaman joutuk! Amen. **(aiōnios g166)** **17** Koe en kapun on me kapwapwaki dipijou en jappa et, me re der aklapalap o pil der kaporoporeki kapwa jomelel, a Kot, me kupurai on kitail japan meakan karoj, pwe kitail en paie kida. **(aiōnios g165)** **18** Irail en dadaureta ni arail wiawia mau kan, o ren rokekila dok mau kan, o nek pajan, o japan men jauaja. **19** Wiawia on pein irail pajon mau eu o ki pena on anjau kokodo pwe irail en konodi

maur melel. **(aiōnios g166)** **20** O Timoteuj, pereki pai, me panalan re om, ni om liki jan poupou mal kai o padak likam en me aklolekon. **21** Me akai lodi on ap jalonalan jan pojon. Mak o en me re om!

Timoteuj II

1 PAULUJ, wanporon en lejuj Krijtuj pan kupur en Kot, duen inau en maur ren Krijtuj lejuj. **2** On Timoteuj nai jeri kompope pai: Mak o kapunlol, o popol jan ren Kot Jam, o Krijtuj lejuj atail Kaun en mi re om. **3** I danke Kot, me i kin papaki injen ai min jan ren jam ai ko maj due i kin poden lamelame uk ni ai kapakap akan ni pon o niñ ran. **4** O inon ion kilan uk ni ai tamatamanta duen om janejan, pwe i em direki peren. **5** O ni ai tamanda pojond melel, me mi re om, me mi maj ren in om liakalap Loij o in om Oinike o i aja, me a pil mi lol om. **6** Ari, i me i men kataman kin uk, koe en kamakamaur pai en Kot, me mi lol om ki pwil pa i kat po om, **7** Pwe Kot jota kotiki on kitail nen en majak, a en manaman, o limpok o lelapok. **8** Koe ari der namenokki om kadedeki atail Kaun, de nai japwilim a jalidi men, a koe en ian ia kamekameki ronamau duen manaman en Kot. **9** Me kotin kamaur kitail da o worone kin kitail woron jaraui, kaidin iran atail wiawia kan, a pweki pein a kupur o mak me a kotin kupura on kitail ren Krijtuj lejuj mon tapin kaua. (aïonios g166) **10** A majan wet a janjaleda ni en atail Jaunkamaur lejuj Krijtuj, me kotin kapuiala mana en mela, ap kapwareda maur o jo mor paajan ki ronamau. **11** I me i kajapwilad, pwen jaukair o wanporon, o jaunpadak en men liki kan. **12** I me i pil kin kalokolok ki. A i jota kin namenok kila, pwe i aja me i kin kamelele; o i aja, me a kak nekiniekid ai paí, me i aleer, lao lei ran o. **13** Dadaurata jan en padak en kamaur, me koe ron jan ia er, o pojond o limpok ren Krijtuj lejuj. **14** Pai mau o me pwilidier re om, pera ki Nen jaraui, me kotikot lol atail. **15** Koe aja, me irail karoj, me mi Ajien, wuki jan ia; kijan ir Pikeluj o Ermokenej. **16** Kaun o en kotin maki on toun im en Onejiporu, pwe pan pak toto a kadek on ia, o a jota namenok ki ai jal mata. **17** Pwe ni a mi Rom, a nantion rapa kin ia, ap diar ia da. **18** Kaun o en kotin kupura on i kalanan en Kaun o ni ran kokodo. A koe aja mau, duen a papa nan Epijuj.

2 ARI nai jeri keleki mak o, me mi ren Krijtuj lejuj. **2** O me koe roner jan ia impan jaunkadete toto, koe en ujai on aramaj lelapok kan, me koiok on padaki me tei kan. **3** Koe ian ia kamekam duen jaunpei en Krijtuj lejuj mau amen. **4** Jaunpei amen jota kin kadoki pein kan a mana, pwen kon on me ale i. **5** O ma amen pan weir, a jota pan ale katin, ma a jota weir mau. **6** A jaumat amen, me kin japatap en tunole maj wa kan. **7** Madamadaue duen me i inda, pwe Kaun o pan kotin kalolekon kin uk ni meakaroj. **8** Tamataman lejuj Krijtuj, me iajada jan ren me melar akan, kadaudok en Dawid duen ai ronamau, **9** Me i kamekameki o jalikidi dueta me jued amen, a majan en Kot me jo jalidier. **10** Mepukat karoj i kin kamekameki me piladar akan, pwe ren pil konodi maur joutuk ren Krijtuj lejuj ianaki a linan joutuk (aïonios g166) **11** Meid melel, ma kitail ian mata, kitail pil pan ian ielajata; **12** Ma kitail dadaurata, kitail pan ian kaunda; ma kitail ponjaja, a pil pan ponjaja kitail; **13** Ma kitail jota pan dadaurata, a pan kotin melel weita, pwe a jo kak kalikame pein i. **14** Kataman kin irail mepukat, kadeke on irail mon Kaun o, ren der akamai ki jip en lokaia kan, me jota pan katepau on meakot, pwe a pan kajapune irala, me karon akan. **15** Nantion konekonela ren Kot dueta toun dodok amen, me jo karepen namenokala mia, me kin padak weita pun majan melel. **16** A koe en kan poupou mal akan, pwe ar japun pan lapalapala. **17** Arai padak me pan paraparada due kinj. Kijan irail Imenäuj o Piletuj, **18** Me pirok jan melel ni a inda me dene mauredan aramaj wiawier, rap kawela pojond en aksa. **19** A pajon en Kot pan duedueta, a iet kilel: Kaun o kin mani japwilim a kan, o: Karoj, me aja mar en Kaun o, en muez jan me japun. **20** Nan im

lapalap kaidin dal kold o jlper eta me mia, pwe pil dal tuka o dal pwel, akai men kalinan, o akai kaidin men kalinan. **21** A ma amen pan muez jan jon en aramaj due met, a pan rajon dal men kalinan me kajarauala, o katepa on Kaun o mau on jon en wiawia mau karoj. **22** Tan wei jan inon jued en manakap, ap tan won pun, o pojond o limpok, o popol ianaki karoj, me kin kapakapaki on Kaun o jan nan monion ar makelekel; **23** A padak mal o likam kan kan, pwe koe aja, me re pan naitikada akamai. **24** Ladu en Kaun men ender akamai, a en kadek on karoj, o koiok on padak o kanonama on me jued akan. **25** O opampap ni a kapun on me katiwo kan, pwe ele Kot pan koton jauaja ir, pwe ren wukilanolekon en melel. **26** O ren pil piti jan ni injar en tewil, me a injara kin ir di on injen a.

3 A IET me koe en aja, ni imwi en ran akan anjau apwal pan pwaida. **2** Pwe aramaj akan pan kajampwaleki pein irail, o norok moni, o pommaju, o aklapalap, o lalaue, o jota peiki on me wia ir adar, o jo danke, o me jued. **3** O jempok, o jaja mak, o likinekine, o weit, o jo kadek, jo pok on me mau kan, **4** O me kin panala me jaraui, o me katil la, o kala, o inon ion me jued mon Kot. **5** Me janjalki lelapok ap jaja a manaman; muez wei jan mepukat. **6** Pwe akai irail kin wailon on nan im akan o kaloedi li akai, me toutouki dip, o me inon jued kin kaua ir jili. **7** Me kin jukukul anjau karoj, ap jota lolekon kila melel. **8** A duen lanej o lamprej palian Mojek, iduen mepukat kin palian melel, i jen on aramaj akan me juedelar ni lol arail, o me jota mau on pojond. **9** A re jota pan pwaida, pwe ar lolepon pan janjal on karoj dueta a wiawier ren irail. **10** A koe ale jan ai padak o ai tiak, o ai lamalam o pojond, o dadaurata, o limpok, o kanonama, **11** O kamekam akan, o kalokolok kan, me lel on ia nan Antiokién, o Ikonien, o Lijitra; jen en kalokolok toto, me lel on ia. A Kaun o kin dore ia lar jan ir karoj. **12** A karoj me men dadaurata duen me kon on Kot ren Krijtuj lejuj, pan kamekameki. **13** A aramaj jued o malaun akan pan kakairida ni ar jued, irail pan kotaue aramaj akan o re pan kotaue irail. **14** A koe dadaurata, me koe padakkier pwe koe ajaer, me koe padakki jan er. **15** O koe aja kijin likau jaraui kan jan ni om jeri, me kak kalolekoni uk on maur potopot ki pojond me mi ren Krijtuj lejuj. **16** Pwe majan en kijin likau kan karoj tapi jan ren Nen en Kot, me mau on padak, o kapun, o kamaur, o kainene on me pun. **17** Pwe aramaj en Kot en unjokela o koiok on wiawia mau karoj.

4 I KAKALIKI on uk melel mon Kot o Krijtuj lejuj, me pan kadeikada me maur o me melar akan ni a pan kotido ni a wei, **2** Padaki majan nantion eta ni anjau mau o ni anjau me jued kajaleda dip, o kapunada, o panaui ni kanonama, o kaukawewe. **3** Pwe eu anjau kokodo re jota pan mauki padak en kamaur, a duen pein arail inon kajapwilada jaunpadak kai, me pan wiada padak duen me re mauki. **4** O re pan kawuki jan melel jalon arail, ap kawuki on kajoi mal akan. **5** A koe en majamajan ni meakaroj. Peren ki kamekam, kapwaiada wiawia en wanporon amen. Kapwaiada mau on koa. **6** Metet nai kamekamela on anjau en ai mela leler. **7** I wiadar pei mau eu, i kanikielar ai weir en tan, i dadaurata pojond. **8** Ari, nin en me pun nekiniek on ia, me Kaun o pan kotiki on ia ni ran o, iei jaunkapun pun, a kaidin on nai ta, pwe on karoj, me anane a pwarado. **9** Kaporijokki uk, pwen madan kodo re i. **10** Pwe Demaj me kaje ia lar pwe a pok on jappa et, ap jamalaner Tejalonik, Krejeni Kalejja, Tituj Dalmatién, (aïon g165) **11** Lukaj eta mi re i, ukada Markuj, pwen ian kodo met, pwe a katepa on ia ni ai dodok. **12** A Tikikuj i kadaralan Epijuj. **13** Likau pup, me i pwilidier Troaj ren Karpuj, wado ni om pan pwarado, o puk kan o kijin likau kan. **14** Alekjander jaummatia wia on ia me jued toto, Kaun o en kin depuk on i duen a wiawia kan! **15** Koe pil kalaka i, pwe a kin nantion palian at padak. **16** Ni tapin ai pan

pakadeikada, jota amen me jauaja, pwe karoj tan jan ia, mepukat
ender pwaipwai on irail. **17** A Kaun o kotin ieian ia o kamana
ia da, pwe i en kak kanikiela ai padapadak o men liki kan karoj
en ron. I dorelar jan au en laien. **18** A Kaun o pan kotin kapit ia
la jan ni wiawia jued karoj, o kotin kalua won ia wein nanlan, i
en linan kokolata! Amen. (aiōn g165) **19** Ranamau, won Prijka o
Akwila o toun im en Oneijporuj. **20** Erajtuj mondi Korint, a Tropimuj
jomaudar, i ap pwilikidi Miletuj. **21** Kaporijokki uk, pwen kodo mon
anjaun kapau. En Eupuluj a ranamau won uk, o pil en Pudenj, o
Linuj, o Klaudia, o ri atail karoj. **22** Kaun o en kotikot ni nen om!
Mak en mi re omaill!

Tituj

1 PAULUJ ladun Kot o wanporon en lejuj Krijtuj amen, duen pojon en me pilipildar en Kot akan o duen erpit en melel on pai ren Kot; **2** O kaporoporeki maur joutuk, me Kot jo likam inaukidar mon tapin kaua. (aiōnios g166) **3** A ni a anjau a koton kajanaledar a majan ki padak, me ko on ia, duen kujoned en Kot atail Jaunkamaur. **4** On Tituj nai jeri melel ni ata pojon ta ieu: Mak o popol jan ren Kot Jam o Krijtuj lejuj atail Jaunkamaur en mi re om! **5** let karepen ai kamodan uk edi Kreta, pwe koe en kapwaiada, me kaikonta wiawuer o kajapwilada jaunkoa kan ni kanim karoj, due i kakaliki on uk. **6** Jaunkoa amen en indand mau, o warok en li ta men, o me na jeri kan pojona, o jo kaindandeki, me re kamom de jopeik. **7** Pwe pijop en punla, duen jaunkoa en Kot amen, der katiwo, der purianikom, der kamom wain, der pamara, der norok moni. **8** A ren awpali men kairu o pok on me mau, o kanonama, o pun, o jaraui, o makelekel. **9** Kolekoleta majan, me udan pun o koiok on padak, pwen kak on panauiki padak en kamaur o kapun on me katiwo kan. **10** Pwe ir me toto me malaua o kapei lokai a me kaweid japon, iet eten, kijan men jirkomjaij. **11** Me mau on au ar en pinapinla, pwe re kin kawukila toun im toto, o me kin padapadaki, me jota mau, pweki moni. **12** Amen irail, pein arail jaukop amen inda: Men Kreta me kalap likam, man jued o laualo, nain mana. **13** Kadede pot et me melel. Ari, i me koe en kapun kelail on irail, pwe ren kelailada ni pojon. **14** O ren der injenoki en Juj oko ar kajoi mal akan o kujoned en aramaj akan, me muei jan melel. **15** Karoj me kon on makelekel akan, a jota me kon on me jamin o jo pojon akan, pwe arail lamelema o pil injen arail me jamin. **16** Re kin inda, me re aja Kot, a ni ar wiawia kan re kin ponjaja i. Irail meid jued, o jopeik, o jo koiok on jon en wiawia mau karoj.

2 A KOE en padapadakeki duen me kon on lamalam en kamaur. **2** Padaki on ol ma kan, ren der wukiwuk jili, a ren indand mau o nenin, o kelail ni pojon, o ni limpok, o ni kanonama. **3** Pil dueta li ma kan, ren wiawia duen me kon on jaraui kan, ren der likinekine der lidun wain, a ren jaunpadak en me mau, **4** Pwe ren panau li pulepul akan, en apawpali ar paud o pok on nair jeri kan. **5** Ren lelapok, min, awpali nan im ar akan, kadek, peiki on ar warok kan, pwe majan en Kot ender lalauela. **6** Pil dueta manakap akan, panau ir, ren lelapok. **7** Ni wiawia mau kan karoj koe kajaleda pein uk kaalemoni mau amen, ni om padak melel o lelapok. **8** Kida padak en kamaur o namenokala, pwe me palian kitail en namenokala, o jota diar me jued kot men karaune kitail. **9** Padaki on ladu kan, me ren peiki on ar jaumaj ni meakaroj ren kaperen ir ada, o ren der katiwo. **10** Ren der pirap, a irail en mau o melel on irail, pwe ren kalinanada lamalam en Kot atail Jaunkamaur ni meakaroj. **11** Pwe mak en Kot pwarado kamaureda aramaj akan karoj. **12** O padapadaki on kitail, me kitail en muei jan meakan me doo jan Kot o inon jued en jappa, ap lelapok, o pun, o dadaureta me kon on ni jappa et. (aiōn g165) **13** O auauliki kapon mau, o janjal linan en atail Kot lapalap o atail Jaunkamaur Krijtuj lejuj. **14** Me jokonpaudeki pein i ki kitail, pwen dore jan kitail japon karoj, o kamakelekel on pein i aramaj, me a pan japwilim aneki, me kin nantion wiawia mau karoj. **15** Mepukat padake kida, o panauiki, o kapun kelail on; jota amen me pan mamale kin uk.

3 KATAMAN kin irail ren peiki on monjap o me manaman akan, o ren awpali wiawia mau karoj. **2** Der lalaue amen, der akamai, a en kamantik, o opampap on aramaj akan karoj. **3** Pwe kitail pil pweipwei maj o, o jopeik, o jalonal, o papa jon en inon o madon jued akan, kokoa me jued, o peirin, pakailok, o kailonki amen

amen. **4** A kalanan o limpok en Kot atail Jaundor lao pwarado, **5** A kotin dore kitail la kaidin pweki pein atail wiawia pun, a pein a kupur ki paptaij en kaipwi kap o kawilia kap ren Nen jaraui. **6** Me a koton kupura don kitail kaualap ren lejuj Krijtuj atail Jaundor. **7** Pwe kitail en pun kila a mak, pwen jojoki maur joutuk duen at kaporopor. (aiōnios g166) **8** Melel padak pot et o i men, koe en nantion kaweweda, pwe irail, me pojona Kot, en kadoke kin ir wiawia mau, mepukat me mau o kon on aramaj akan. **9** A liki jan peidok mal akan, o padok en tiak kan, o akamai, o akamai ki kapun, pwe mepukat jota kadepa o me mal. **10** Aramaj likin panau amen, panau pan mepak de riapak ap muei jan i. **11** Pwe koe aja, me i me japon o kin wiā dip, a kadekada pein i. **12** I lao kadar won uk Artemaj de Tikikuj, koe madan don ia, Nikopolij, pwe i kileledier me i pan kaujon waja o ni anjaun kapau. **13** Jaunkawewe Jenaj o Apoloj kadora don ia madan. Jauaja ira, pwe ira de anane meakot. **14** O naitail akan en porijok o koiokki on wiawia mau, pwe ren der jo wa'rail. **15** Karoj, me mi re i, kin ranamau won uk. Ranamau won karoj, me kin pok on kit ni pojon. Mak o en mi re omail karoj!

Pilemon

1 PAULUJ jalidi en Krijtuj lejuj amen, o ri atail Timoteuj on Pilemon kompoke pat o at warok ni dodok kan. **2** O ri atail li Apia, o jauaj pat Arkipuj, o momodijou, me mi nan tanpaj omui; **3** Mak o popol jan ren Kot jam atail o atail Kaun lejuj Krijtuj en mi re omui! **4** I kin danke ai Kot ni ai kapakap kin komui anjau karoj. **5** Pwe i roner duen omui limpok o pojon on Kaun lejuj o on jaraui kan karoj. **6** Pwe pojon o me mi re'tail en kakairida re omui, ni omui dedeki duen me mau kan karoj, me mi reatail jan ren Krijtuj. **7** Kit peren kidar o kamait kilar omui limpok, pwe monion en jaraui kan en kelail kilar komui, ri ai. **8** I me i aimaki ren Krijtuj kujoned eki on komui duen me pan wiaui. **9** Ari jo, pweki ai limpok on komui i men poeki ta re omui, pwe nai Pauluj likailapalar o jalidi en Krijtuj amen. **10** I poeki re omui nai jeri Onejimuj, me i wiadar ni ai jalidi, **11** Me jo katepa on komui maj o, a met a katepa on komui o nai. **12** I me i kapure on komui, komui ari apwali i, dueta pein monion i. **13** Pwe i mauki a en mimieti re i, pwen papa ia ni ai jaliekidi ronamau, wiliandi komui, **14** A i iota men wia meakot, me jota pwili jan kupur omui, pwe omui via mau ender manjairen a jomanjairen. **15** Ele a tan jan re omui anjau kij, pwe komui en pur on naineki i kokolata. (aiōnios g166) **16** Kaidin due ladu amen, a mau jan ladu amen, pwe due ri omui kompok amen; iduen re i, a re omui pan laud jan ni pali uduk a o ni pali en Kaun. **17** Ma komui akawarok kin ia, apwali i dueta pein nai. **18** A ma a wia japon on komui er, de pwaipwand on komui, i pan kapunala. **19** Met nai Pauluj intinkier pein pa i, i pan pwain, ari jo, i jo pan inda, me komui pwaipwand ki on ia pein komui. **20** Ei ri ai, i men paeikin komui ren Kaun o, kainjenemauda monion i ren Krijtuj. **21** I kaporoporeki om peik, ap intin won komui. A i aja, me komui pan wia laud jan, me inda. **22** I men, komui en kaonopada deu i, pwe i kaporoporeki, me i pan lapwadan komail ki omai kapakap. **23** En Epapraj, ai warok ni ai jalidi pan Krijtuj lejui, a ranamau won komui. **24** O Markuj, o Arijtarkuj, o Demaj, o Lukaj ai warok en dodok kan. **25** Mak en atail Kaun lejuj Krijtuj kin ian nen omai! Amen.

Men Ipru

1 MURIN majan toto, me Kot koton kadedeki jaukop akan ni tapin kaua on jam atail akan, **2** A ni imwin kaua o ran pukat, a koton majan kidon kitail Na, me a koton kajapwilada, pwen jojoki meakan karoj, o me a koton wia kida wei pokon, (*aiōn g165*) **3** Me kijan a linan o wewe mau on mom a, o koton kaun kida meakaroj a majan manaman, a lao koton kamakelekele ki jan dip atail ki pein i, ap kaipokedi ni pali maun en Kaun lapalap poa. **4** I me a lapalapalar kaulap jan tounlan kan, pwe a aleer mar eu, me lap jan mar arail. **5** Pwe ij ren tounlan kan, me a koton majani on: Koe nai Ol, ran wet I kaipwi ukadar? O pil eu: I pan wiala Jam a, o a pan wiala nai Ol? **6** O pil eu: A lao pan pil kare don jappa Mejeni o, a koton majani: Tounlan en Kot karoj pan poni i. **7** A duen tounlan kan a koton majani: A wiaki japwilim a tounlan kan man en kadar o a papa kan umpsul en kijiniae. **8** A duen Japwilim a a koton majani: Mol omui, Main Kot, pan potopot eta. O jokon en pun, iei jokon en wei omui. (*aiōn g165*) **9** Komui pok oner me pun, ap kailonki tiak japun; iei me omui Kot keie kin komui Main Kot, potik kaperen, pwen lapa jan nanmarki kan karoj. **10** O pil eu: Komui Main pajonedier jappa nin tapi o, o lan akan wiawia en lim omui kan. **11** Iraill pan momela, a komui pan kotikot eta, o irail karoj pan marinalar dueta likau eu, **12** Komui pan koton wilitip ir pena dueta likau eu, o irail pan wukila, dueta likau eu; a komui pan duedueta o omui par akan jota pan rojela. **13** A ij ren tounlan kan, me a koton majani on: Mondi on ni pali maun i, I lao kaloedi om imwintiti kan pan nā om? **14** Kaidin irail karoj nen en men papa me kin pakadarala pwen papa irail, me pan jojoki maur joutuk?

2 I ME kitail en nantion madamadaua, duen me kitail ronadar, pwe kitail ender jo konoti. **2** Pwe ma majan o, me pouja jan ren tounlan kan, me inen o kaopa karoj o katiwo karoj kalokoloker duen kapun o, **3** laduen atail pan kak pitila, ma kitail mamaleki kamaurpa lapalap wet, me tapida ni a kalok jan ren Kaun o ap pil jan ren me ronoron i kan! **4** A pil Kot, me koton kadedeki ni kilel akan, o manaman akan, o jon en wiawia kelai akan, o kijakij en Nen jaraui, duen pein kupur a. **5** Pwe a jota kotiki on tounlan kan, en koaki jappa kokodo, duen me je indinda. **6** A amen me kadede o inda ekij waja: Dakot aramaj o, pwe komui kin koton kupura i, de nain aramaj amen, pwe komui koton apwali i? **7** Komui koton kajapwilida i anjau kij pan tounlan kan, ap koton nine kin i linan o wau. **8** Kom koton kaloedier karoj pan aluwilu a kan. A ni a koton kaloedi on i meakaroj, jolar, me jota lodi on i. A met kitail jaikenta kilan, me karoj lodi on i. **9** A kitail kilan leujuj, me kajapwilidi anjau kij pan tounlan kan, pweki a kalokolok on kamatala, ap nine kida linan o wau, pwen mata kila amen amen duen mak en Kot. **10** Pwe me mau on i, me dipijou kan karoj wiawi oner o wiawi kidor, ni a koton kalua won linan jeri toto, en kaunjokala Tapin maur arail ki kamekam, **11** Pwe i, me kin kajaraui, o irail, me pan kajarauila, karoj tapi jan me ta men, i me a jota koton namenokki riane kin irail, **12** Duen a koton majani: I pan padaki on ri ai kan mar omui, o nan pun en momodijou i pan kaul kapin on komui. **13** O pil eu: I pan liki i. O pil eu: Majani, iet nai o jeri kan, me Kot kotiki on ia er. **14** A duen jeri kan, me kijan pali nta o uduk, i me a pil koton ale on pein i mepukat, pwe ni a matala i en kaloedi i, me kaun en mela, iei tewil o, **15** O koton lapwada irail karoj, me lodi on majak mela, ap lidulidu arain arail maur. **16** Pwe kaidin tounlan kan, me a koton apapwali, pwe a koton apapwali kadaudok en Apraam. **17** I me a koton udan duela ri a kan ni meakaroj, pwen kalanan o wiala jamero lapalap melel amen, mon Kot, pwen tomki dip en aramaj akan, **18** Pwe duen pein i kanaudokalar o jonejon, a koton mani duen jauaja irail, me jonejoner.

3 I ME, ri ai jaraui kan, komail me pwaijanekier en lan a eker, komail madamadaua duen wanporon o jamero lapalap en atail lamalam: leujuj. **2** Me melel on i me kajapwilada i, dueta Mojek me melel waja karoj nan tanpaj en Kot. **3** Pwe linan en Ol men et me lapa jan linan en Mojek, dueta aramaj amen, me wiadar im eu, me kaka jan im o. **4** Pwe im karoj wiauieda ren aramaj amen, a me wiadar meakan karoj, iei Kot. **5** A Mojek me melel ni a koaki tanpaj en Kot, dueta papa amen, pwen jaunkadeed en meakan me pan lokido. **6** A Krijtuj me udan Na, ap melel nan pein tanpaj a. A tanpaj a iei kitail, ma kitail kolekoleta pojon o peren en kaporpor lao lel imwi. **7** I me Nen jaraui koton majani: Ran wet, ma komail pan ron kapitie, **8** Komail der kapitakaila monion omail, due ni anjau en kaonion ni ran en jonejon nan jan tan. **9** Waja me jam omail akan kakaudud o kajojon ia o irail kilaner ai wiawia kan jaunpar paeijok. **10** lei me I makaraki pan ti o, ap inda: Monion arail kin poden japunla. A irail jolelapokki ai al akan. **11** lei me I kaukila ni ai makar: Irail jota pan konodi ai moleleli. **12** Kalaka ri ai kan, pwe monion en amen de juedela, ap jo pojon o muez wei jan Kot ieiaj. **13** A komail panau pena ran karoj arain omail kak inda: Ran wet; pwe amen de kapitakai kila widin en dip. **14** Pwe kitail wialar kijan Krijtuj, ma kitail kolekoleta tapin atail liki lao imwijkela. **15** Duen a lokido: Ran wet, ma komail pan ron kapitie, komail de kapitakaila monion omail, due ni anjau en kaonion. **16** A ij irail, me kaudud on i ni ar ronadar? Kaidin irail karoj, me ko wei jan Akipienten Mojej? **17** A ij irail, me a koton onion kidor par paeijok? Kaidin irail, me wiadar dip, me war arail pupedi nan jan tan? **18** A ij irail, me a koton kaukila, me re jota pan konodi a moleleli? Kaidin irail eta, me jota peiki on i. **19** Ari, kitail diarada, me re jota kak, konodi, aki ar jo pojon.

4 KITAIL ari kanakanaion pein kitail, pwe inau pan pedelon on nan a moleleli mimieta, pwe amen re omail ender diarokada duen amen, me jota konodier. **2** Pwe ronamau pil lolok don kitail er dueta on irail; a arail ran majan o jota kadepa on irail, a jota doleki pojon ren me ronadar akan. **3** A kitail me pojontlar, pan pedelon on nan moleleli o, duen a koton majanier: I kaular ni ai makar: Re jota pan pedelon on nan ai moleleli. Ari jo, wiawia kan unjokalar ni a koton kapikadar jappa, **4** Pwe ekij waja a koton majanier duen ran kaiju: Kot koton moleleli jan a wiawia kan karoj ni ran kaiju. **5** O waja et a pil koton majani: Irail jota pan pedelon on nan ai moleleli. **6** Ari, a kak ren akai en pedelon on nan moleleli o; a irail, me aleer ronamau maj o, jota pedelon on, pweki ar jopeik. **7** Kot ap pil koton kileledier ran eu: Ran wet! Ni a koton majanier ren Dawid murin anjau warai, duen a majan moa: Ran wet, ma komail pan ron kapitie, komail der kapitakaila monion omail. **8** Pwe ma lojau kamoleleli ir ala, a jota pan koton katitiki duen eu ran. **9** Ari kamol en japat pan japwilim en Kot akan mia. **10** Pwe i, me pedelon on nan a moleleli, a pein pil moleleilela jan a wiawia kan, dueta Kot jan japwilim a kan. **11** Kitail ari kaporjoki pein kitail, en pedelon on nan moleleli o, pwe amen ender lodi on jon en jopeik ota. **12** Pwe majan en Kot me maur, o manaman, o kon jan kodlaj au riau, o kin til won, lao a kajare pajan maur o nen, pil kokon akan o kanan en ti o; o kadeikada lamelam o inon en monion o, **13** O jota man me maur kot me rir jan i, pwe meakaroj me janjal o kadiarokada mon jilan i. Kitail en kapunala pein kitail re a. **14** Ari, pweki atail jamero lapalap kajampwal leujuj, Japwilim en Kot, me koidala nanlan, kitail en dadaurata lamalam. **15** Pwe atail jamero lapalap kaidin i amen, me jota kin koton pam atail luet akan. A i amen me jonejon ni jon karoj dueta kitail ap jota dip a. **16** lei me kitail en aima ko don mol en mak, pwe kitail en tunole kalanan o mak, pwen jauaj patail ni anjau me mau on.

5 PWE jamero lapalap karoj, me pilipildar jan ren aramaj akan, pan kajapwilada, pwen jauaja aramaj akan ren Kot, pwen wiada kijakij o mairon pweki dip; **2** Me kak pamada duen me japan o jalonalan kan, pwe i pil me lued. **3** I me a udan kida mairon pein dip a, dueta a kin tomeki dip en aramaj akan. **4** O jota amen, me kin kajapwilada pein i, pwe a pan kajapwilada jan ren Kot dueta Aron. **5** Pil dueta Krijtuj, me jota kalinanada pein i, pwen wiala jamero lapalap, a i me wiadar me majani on i: Koe nai Ol, ran wet I kaipwi uk adar. **6** Duen a pil kotin majani eikij waja: Koe jamero duen al en Melkijedek kokolata. (aiōn g165) **7** O ni ran akan, me a kotikot ni pali uduk, a kotin maironki laolao, o nidinid, o kaukauwet, o tontori on i, me pana kak dorela i jan a pan matala, o pweki a wauneki Kot, a laolao pil pwaidar. **8** I me Japwilim a, ari jo, a kotin padakki peik ni a kalokolok. **9** O ni a unjokalar a kotin wialar kamaran pan maur joutuk on irail karoj, me kin oke i. (aiōnios g166) **10** O Kot pil kotin kamare kin i jamero lapalap duen al en Melkijedek. **11** Iran mepukat kajoi toto mi re at, a me awpal en kaweweda, aki omail jota dedeki. **12** Nan a daulier anjau, me komail en wiala jaunpadak, ari jo, komail me pil mau on, amen en kawewe on komail tapin lamalam en majan en Kot, wialar jon dueta irail, me kin tunole pil en didi, a kaidin kijin mana. **13** Pwe amen amen me kin tunole pil en didi, me man jalponon ni majan en pun, pwe a rajon jeri pwelel. **14** A me unjokalar akan me mau on kijin mana, pwe irail me anlar lamalam pweki ar laudelar, ap aja duen me mau o me jued.

6 I me kitail pan muei jan tapin padak en Krijtuj, ap kakairida o unjokela, a kaidin pur on wia pajon ni at kalukila wiawia en mela kan, de pojon Kot, **2** De padak duen paptaj, o pokada pa kan poa, o duen an me melar akan ar pan mauraeda, o duen kadeik joutuk. (aiōnios g166) **3** A i me kitail pan wiada, ma Kot pan kotin mueid on. **4** Pwe a jo kak pa'rail, me marainlar, o me wewekier kijakij jan lan, o audaudkier Nen jaraui, **5** O leolek kilar majan en Kot mau, o manaman en muei mau kokodo, (aiōn g165) **6** Ma irail pan pup wei jan, re jolar pan kak pur on kalula, pwe irail pein kalopuela Japwilim en Kot o kanamenokalar i. **7** Pwe jap me lamelamur kitala, me kin purepure moredi on, o me kawojadan irail, me kin wia japajap kapwa mau, iei jat o me kin ale pae ren Kot. **8** A ma a kin kawojada tuka teketeck o dip, iei me jued o mau on kariala o ni imwi a pan karonala. **9** A kompoke pat akan, je aja, me komail jota kin duota ni meakan me kareda maur, ari jo, iduen at kin padapadak. **10** Pwe Kot jota japan, o a jota jak maliela omail wiawia kan o omail dodok limpok, me komail kajanjalie on mar a ni omail papaer me jaraui kan, o ni omail kin papa. **11** A kit kin inon ion, amen amen komail en nantion dueduela kajanjaleda kaporor por melel lao lel imwi. **12** Pwe komail der tananala, a komail aleale jan irail, me pojon o kanonama ap jojoki inau kan. **13** Pwe ni en Kot a kin inauki on Apraam, a kin kaukila pein i, pwe jota me lap jan en kau kila, **14** Majani: Melel I pan kapai uk ala o kaneder uk ala. **15** I ari auiauia ni kanonama ap pwaida inau o. **16** Pwe aramaj akan kin kaukila me lap jan ir, o kaula kin kaimwijkala akamai karoj. **17** I me Kot pil kin kaukila, pwen kajale on irail, me pan jojoki pai en a inau o, me a inau jota kak wukila. **18** Pwe jan riau me jo kak wuk, pwe Kot jota kak likam, en kamait kit ala melel, pwe kitail en tan won kaporor, me mi mo atail. **19** Kaporor wet me rajon paipon en nen atail, me melel o ten, me kak lel won nan pera jaraui. **20** Iei waja atail jaunkair kotila ia pweki kitail, lejuij, me wiala jamero lapalap ni al en Melkijedek kokolata. (aiōn g165)

7 IEI Melkijedek namarki en Jalem o jamero en Kot lapalap amen, me kotalan tu on Apraam, ni a pure do jan a kaloedi namarki kai, ap kapaida i; **2** Me Apraam pil kotiki on ejok kij en jan ni a dipijou karoj. Iet wewe kaiue en mar a: Nanmarki en

pun; ap pil: Nanmarki en Jalem, iet wewe: Nanmarki en popol; **3** Me jota jam a, jota in a, jota a kainok, jota tapin a ran akan, pil jota imwin maur. A a raj on Japwilim en Kot, o a pan jamero kokolata. **4** Komail kilan ol lapalap men et, me jam atail Apraam kotiki on ejok kij eu en a dipijou, me lodier. **5** Melel eta kadaudok en Lewi, me kajapwiladan dodok en jamero, arail kujoned mia, me ren ale jan ren aramaj akan, iei ri arail akan, ejok kij eu, duen kapun, a ir pil kijan kadaudok en Apraam. **6** A i, me jota kijan irail, ale ejok kij eu jan ren Apraam o kapaiada i, me aleer inau o. **7** Nan melel kaualap me titikitik o kin paida jan ren me lapalap. **8** Ari met, aramaj akan me udan mela, kin ale ejok kij eu, a mo amen, me kadeedepa mia, duen a ieiajata. **9** Ari melel, pil kadaudok en Lewi me kin ale ejok kij eu, kida ejok kij eu on (Melkijedek) kira Apraam. **10** Pwe a mimieti nan lonelon en jam a, ni anjau Melkijedek kotalan tu on i. **11** Ari, ma dodok en jamero Lewi unjokela — pwe i anjau irail aleer kapun o — da katepan amen jamero en pwarado ni al en Melkijedek, a kaidin ni al en Aron? **12** Pwe ma dodok en jamero wukila, nan kapun pan pil wukila. **13** A i, me je indinda, i kijan eu kainok, a jota amen jan nan kadaudok wet apwalier pei jaraui. **14** Pwe meid janjal, me Kaun patail tapi jan luda. Ari, iran jau wet Mojjej jota katitiki meakot duen jamero. **15** Mepukat janjal melel, ma amen jamero pan kotido ni al en Melkijedek, **16** Me jota kajapwiladar pan tiak en kujoned uduken, pwe pan manaman en maur joutuk. **17** Pwe iet kadeedepa: Komui jamero joutuk amen duen al en Melkijedek. (aiōn g165) **18** Pwe i me kujoned en maj nikier, pwe me luet o jota katepa, **19** Pwe kapun jota kak kaunjokala meakot, a kaporopor me mau jan men maj, pan id pwarado, me kitail kak tuki on Kot. **20** O iet pil eu kajampwal: Pwe a kajapwil kida kaula — a irail wiala jamero ni jota kaula. **21** A men et japwilikida kaula ren i, me kotin majani on i: Kaun o kaular, a ap jota pan kalu kila: Komui jamero joutuk amen duen al en Melkijedek. (aiōn g165) **22** Iei me lejuij pil wiala kapun pan inau, me mau jan men maj. **23** A irail me toto, me wialar jamero, pweki ar matalar, kareda, me irail jota kak minieti. **24** A i me potopoteta, pwe a kinotin aleer dodok en jamero joutuk. (aiōn g165) **25** Ari, i me a kinotin kakaureda melel ir karoj, me kai ki on Kot i, pwe a kinotin ieiajata, pwen laolao kin ir. **26** Pwe iduen jamero lapalap me mau on kitail, me jaraui, o jo japon, o jo jamin, o me liki jan me dipan akan, o ileila jan nanlan. **27** Me jota rajon jamero lapalap akan, me kin kida maj mairon pweki pein dip arail ap pweki en aramaj akan ni ran karoj. Pwe i me a kinotin wiadar pan pak ta ieu, ni a kinotin mueid on Kot pein i. **28** Pwe kapun kin kajapwiladan jamero aramaj luet akan, a majan en kaula, me wiawier murin kapun, kajapwiladar Japwilim a, me unjokalar joutuk. (aiōn g165)

8 A iet orlepan me je indinda: Atail jamero lapalap, me kotikot ni pali maun en mol en Kaun lapalap nanlan. **2** Iei papu en pera jaraui o im likau melel, me Kaun kinotin kauada, kaidin aramaj amen; **3** Pwe jamero lapalap karoj pan kajapwilada, en kida kijakij o mairon kan. I me udan pun men et en pil kida meakot, me a pan kinotin maironki. **4** Ma a kinotik jappa, a jota pan kak jamero, pwe jamero kan mia, me kin kidan kijakij duen kapun o, **5** Me kin aleale jan meakai mi lan, duen Mojjej, me Kot kinotin kaloekonla, ni a pan kauada im likau. Pwe a kinotin majani on i: Kanai on, o wiada meakaroj, duen me kajanjalie on uk er nin nana! **6** A i me aleer papu eu, me mau jan arail, pwe i kapwai pan inau, me mau jan men maj, pwe a tapi jan majan en inau, me mau jan men maj o. **7** Pwe ma inau en maj o unjokalar, jota me pan rapaki waja en eu inau. **8** Pwe a kinotin kuper juep kin irail majani: Kilan, ni ran oko, me pan kodo, I pan ki on men Ijrael o kainok en luda inau kap eu; iei me Kaun o kinotin majani. **9** Kaidin dueta inau o, me I ki on jam ar akan, ni ran o, me I koledi pa arail, pwen kalua irail do jan nan

jap en Äkipten, pwe re jota podidi on ai inau; ari, I ap jota injeno kin irail, me Kaun o kotin majani. **10** A iet inau o, me I pan wiai on men Ijrael murin ran oko, me Kaun o kotin majani: I pan audeki nen arail ai kapun, o intiniedi nan monion arail, I pan wiala arail Kot, o re pan wiala nai aramaj. **11** Jota amen me pan padaki on men imp a, o ri a indinda: Lelapokki Kaun! Pwe amen amen pan lelapok kin ia jan ren me tikitik o lel on me lapalap re'rail. **12** Pwe I pan makeki on ir ar japon kan, o dip arail I jolar pan tamanda. **13** Ni a kotin majani: Inau kap, a kotin kamarinala men maj o. A me marinalar o malar, me mau on lokidokila.

9 A inau kaieu pil a kujoned en wia jaraui mia, o pera jaraui me janjal. **2** Pwe im likau eu wiauier, a ni pali liki lamp mia, o tepel, o prot en kajanjal; iei waja, me adaneki waja jaraui; **3** A pallia jan pera, ilolon, i waja me adaneki waja jaraui melel. **4** Iei wajan pei jaraui kold en kijinai o kopa en inau, me kitimeki pena kold waja karoj, a dal kold lanaki mana, o en Aron a jokon, me majel pajan, o jlet en inau. **5** A ponanik kopa o Kerupin en linan mia, me kompaledi wajan tom. A anjau wet i jota pan padaki on komail due. **6** A mepukat karoj lao onoper, jamero kan kin pedelon on nan im likau moa kapwaiada dodok on Kot anjau karoj. **7** A nan im likau kariau jamero lapalap eta kotilon on keleb pan me pak nan par eu ianaki nta, me a tom kida pein dip a o dip en aramaj akan. **8** I me Nen jaraui kotin kajanjale kida, me al en nan pera jaraui melel jaikenta wiauier, arain im likau moa mia. **9** Mepukat karajepa eu en anjau wet, pwe kijakij o mairon en wiau lole, a re jota kak kapunala nan injen en i, me kin kapwaiada dodok on Kot wet. **10** Pwe met akan wiauita, pwen pil ian mana o nim, o jon en kamakelekel akan, o tiak en kamaui pali uduk, me pan wiau, lao lel anjau me mau Jon. **11** A Krijtuj me kotido, pwen jamero lapalap en dipijou en mur, ap kotin weid nan im likau eu, me lapa jan o mau jan men maj o, me kaidin wiaui kidar pa, o me jota udan pali pa et, **12** Pil jota kotikilon ntan kut ol de kau pul a pein nta pan mepak, me a kotikilon nan pera jaraui melel, pwen lapwapan dip joutuk. (aiōnios g166) **13** Pwe ma ntan kut o kau ol o paj en kau li ujupeki me jamin kan ap kaminela o kajarauala pali uduk o, **14** Daduen ntan Krijtuj jo mau jan kaualap, me tonmeteki pein on Kot ren Nen joutuk, me jota me juet kot pit, pwen kamakelekel injen atail jan ni wiawia mela kan, pwen papa Kot ietaj! (aiōnios g166) **15** I me a kotin wiala jauntom en inau kap; a matala wiauier, pwen lapwada japon kan, me wiauier pan inau kaieu, pwe irail me paeker akan en ale inau en jojo joutuk. (aiōnios g166) **16** Pwe ma inau en jojo en pwaida, i me wiadar inau o, pan mela maj. **17** Pwe inau en jojo kak pwaida murin aramaj a mela, ma jo, a jota pan kareda meakot, arain maur en i, me wiadar inau o. **18** I me inau kaieu jota pan pwaida, ma nta jo ian. **19** Pwe kujoned en kapun karoj lao loki on aramaj karoj ren Mojek, a ap ale ntan kau o kut ianaki pil o wunen man waitata o ijop, ap ujupeki puk o aramaj akan karoj, majani: **20** Iet ntan inau, me Kot kotiki on komail er. **21** A pil ujupeki nta im likau o kapwa en papa kan. **22** O koren ion karoj pan makelekele kida nta duen kapun o, a ma jo nta, nan jota dip me pan lapwada. **23** I me a mao on mom en dipijou en nanlan kan en kamakelekele kida mepukat. A dipijou en nanlan en kamakele kida mairon eu, me mau jan mepukat. **24** Pwe Krijtuj jota kotilon on nan pera jaraui, me pa wiaui kida pwe i mom en me melel, a a kotilon on nan nanlan, pwen pwaralan mon jilan en Kot pweki kitail. **25** A jota kotilon on, pwen tomki pein i pan pak toto dueta jamero lapalap, me kin pedelon on nan pera jaraui ni par karoj ianaki ntan man oko. **26** Ma iduen, nan a pan matala pan pak toto jan nia tapin aramaj akan, a met ni imwina anjau kan, a kotin pwarado man mepak, pwen lapwada dip akan ki pein a mairon. (aiōn g165) **27** A duen a kileledier on aramaj akan, en mela pan mepak, a muri kadeik o, **28** Iduen Krijtuj me matalar pan

mepak, pwen lapwada dip en me toto. A ni a pan kotin puredo, a pan pwarea don ir, me kin auiaui i, a kaidin pweki dip, a pwen kamaaur ir ala.

10 PWE kapun o iei motan dipijou en mur, a kaidin pein mom en dipijou, a jota kak kaunjok kilar mairon ota irail, me kin wia ir ada ni par karoj. **2** A ma iei, arail mairon pan dukedi, pwe jolar kataman pan dip en irail, me apwali mairon; **3** Pwe mepukat kin wiau, pwen katamanda dip ni par karoj. **4** Pwe ntan kau ol o kut jota kak wa jan dip akan. **5** Ari, ni a kotin pwarea don jappa, majani: Mairon o kijakij komui jota kotin mauki, a komui kotiki on ia er pali war ai. **6** Komota peren kida mairon ijj o mairon men tom. **7** I ap inda: Kilan, I kokodo, nan puk o me intindier duen nai, pwen kapwaiada kuper omui, Main Kot. **8** Maj a majanier: Mairon, o kijakij, o mairon ijj, o mairon men tom, kom jota kotin mauki, o kom jota kuper peren ki mepukat, me wiauier duen kapun o. **9** Ap pil majanier: Kilan, I pwara don kapwaiada kuper omui. A kotiki jan men maj, pwen kapwaiada men mur. **10** Ni kuper wet kitail kajaraular ki mairon en war en lejuj Krijtuj pa me pak. **11** Jamero karoj me kajapwilar, pwen apwali dodok ni ran karoj o purepure mairon ota, me jo kak lapwada dip akan. **12** A men et, me kin maironki pan mepak dip akan, ap kaipokedi ni pali maun en Kot kokolata. **13** O a kotin auiaui, lao a imwintiti pan wiala utipan aluwila a kan. **14** Pwe a kotin kaunjokila tom ta ieu karoj, me pan kajaraulia. **15** Nen jaraui pil kotin kadeed on kitail duen mepukat, pwe murin a kotin majanier: **16** Iet inau, me I pan wiai on irail murin ran pukat, me Kaun o kotin majanier: I pan ki on monion arail ai kapun, o I pan intiniedi on nan nent arail. **17** Dip arail, o arail japon kan I jolar pan tamanda. **18** A ma re lapwadar, ap jolar mairon en dip pan wiau. **19** Ari ri ai kan, ma a mueli on kitail er, en pedelon on nan pera jaraui ki ntan lejuj. **20** Pwe a kotin wiai on kitail er al en maur kap pot et lel pali lan likau ki uduk a. **21** A ma atail jamero kajampwal en tanpaj en Kot mia. **22** Kitail ap pan pwaralan i ni melel en monion atail, o pojon melel, o ujupeki monion atail, o maio jan injen jued, o widenki pil makelekel war atail, **23** O kitail en tenedi on atail kadeed en kaporoper o der wukiuwuk jili, pwe i me melel, me kotikida inau o. **24** O kitail en apwali nan pun atail ni atail kainon ion limpok o wiawia mau kan. **25** O kitail ender dukedi jan atail mod on kaudok pena, duen me kin wiaui ren akai. A kitail en nantion panau pena, pwe komail kilan, me ran o me korendor. **26** Pwe ma kitail inon ion wia dip, murin atail marainikey melel, jolar mairon men tom ki dip atail, **27** A kitail pan mimieta ni atail majak kadeik apwalia o onion en kijinai, me pan karojela imwintiti kan. **28** Ma amen pan tiakedi kapun en Mojek, a jota pan diar mak, pwe a pan kamela, ma jaunkadete riamen de jilimn mia. **29** Ari, da me komail lamelame, duen me pan tiakedi Japwilim en Kot, o kajaminela ntan inau kap, me a kajaraular o lalaue Nen en mak, a jo pan kalokolok laud jan irail? **30** Pwe kitail aja i, me majanier: Ikepa ai dok, I pan depuki on. O pil eu: Kaun o pan kotin kapun on japwilim a aramaj akan. **31** Nan meid kalom, en lodi on ni lim en Kot ietaj. **32** A komail tamanda ran en maj oko murin omail marainilar, ap dadaurata ni omail kalokolok laud. **33** Ni omail kenkaur janjal o pan kidau o kamekam, o ni omail riane kin ir, me pil lejued. **34** Pwe komail ianaki me jalidi kan ni ar kalokolok, o komail pil pereperen ni omail kapwa kan kulia wei jan, pwe komail aja, me komail aneki dipijou en lan, me mau jan o me jota pan jorela. **35** Komail ari der kajeta omail liki, me pan kareda katinpa lapalap. **36** Pwe kanonama me mau on komai, pwen kapwaiada kuper en Kot o konodi inau o. **37** Anjau tar kij, me onoper pan pwarado, a jota pan pwand. **38** A me pun o pan maureki pojon, a nen i jota pan peren kida, ma a pan pure wei

jan. 39 A kitail jota kijan ir, me pure wei jan, ap lokidokila, a kijan irail, me kin pojona pamaur nen arail.

11 POJON me pajon en me kitail kin kaporoporeki o kadede pan me jo janjal. 2 Pwe i me men kaua aleer kadede parail. 3 Ni pojona kitail aja, me lan o jappa wiauikier majan en Kot, ie i me dipijou kan, me kitail kin kilan, jo wiauiki meakai me janjal. (aiōn g165) 4 Ni pojona Apel maironiki on Kot me mau jan Cain, ap dedekil, me i me pun, pwe Kot koton kupukupura a kijakij. O i me a kin padapadaki murin a melar lao lel met. 5 Ni pojona Enok peukadala, pwen der kilan mela, ari, a joer diarokada, pwe Kot koton ukadala i, a mon a peukadala kadedepa mia, duen a kon on Kot. 6 A ma jo pojona, jota me pan kak kon on Kot. Pwe me men tu on Kot, en pojona, me a koton mia, o me a pan koton katini on ir, me rapaki i. 7 Ni pojona Noa majakadar, ni a kauada war im, pwen kamaureda toun im a, ni a aleer majan en Kot, duen me jaikenta janjal, o i me a kadeikada jappa, o jojoki pun, me pwili jan pojona. 8 Ni pojona Apraam peiki on Kot, ni a paeker, en lipalan eu jap, me a pan jojoki; i ari lipalan o jota aja, waja me a pan kotila ia. 9 Ni pojona wiala men wai amen nan jap en inau, o kotikot nan im likau kai, a ljaak o lakop, me pan pil ale jojo en inau ota, ian i, 10 Pwe a auiau kanim eu, me a pajon mia, me wiauieda ren Kot. 11 Pil Jara keleki pojona ni a pan ljeanda, ap naikitada jeri amen, ni a li dapwan, pwe a aja, me i melel amen, me kotiki on i inau o. 12 I me jan me ta men, me rajon mela amen, me toto tapida jan, due uju en lan me totoia, o me rajon pik en ni oror, me jota kak wadawad. 13 Mepukat karoj matalar nin pojona kaikenta paieku inau o, a re kilaner jan ni waja doo, ap peren kidar o kadeded, me re men kairu o men wai nin jappa. 14 A ni ar wia due met, re kin kajaleda, me re rapaki udan jap arail. 15 A ma irail nonki japo o, me re ko janer, irail pan kak purelan. 16 A jo, pwe re inon ion eu jap, me mau jan jappa, me mi nanlan, i me Kot jota koton namenokki wiala arail Kot, pwe a koton kaonop on irail er kanim eu. 17 Ni pojona Apraam maironki ljaak, ni a kajonejon o muidala na ieroj, murin a aleer inau o. 18 Iran i a lokido: Jan ljaak kadaudok om me pan irerok wei. 19 Pwe a aja, me Kot pil koton kak kamaurada i jan ren me melar akan, i me a pil pur on naine kin i, pwen wia karajepa eu. 20 Ni pojona ljaak kapaiadan lakop o Ejau meakan me pan wiaui. 21 Ni pojona lakop kapaiada nain lojep putak riamen, ni a pan matala, o a pairukila pon a jokon. 22 Ni pojona lojep, ni a pan matala, a kokopada duen kadaudok en ljaer ar pan lipala, o a kakalik on ir duen ti a kan. 23 Ni pojona Mojek, ni a ipwidier, okiokilar ren jam a in a jaunpon jilu, pwe ira kilaner, me a jeri kajelel amen, o ira jota majak en nanmarki a kujoned. 24 Ni pojona Mojek lao laudala, kan inaneki nain Parao jeripein. 25 O a piladar en ian jpwilim en Kot aramaj akan kamekam, jan peren mal en dip me motomot. 26 O a kajampwaleki kanamenok en Krijutu jan kapwa en Äkipten, pwe a kupukupura katipna. 27 Ni pojona a lipa jan Äkipten, jota lomwika onion en nanmarki, pwe a koton kaporoporeki, me a jota kilaner, dueta a kilan i. 28 Ni pojona wia paja o ujup en nta, pwe me pan kamela mejeni kan, ender kai on ir. 29 Ni pojona irail kotelai jed waitata, likamata nan jap madekon, me men Äkipten oko pil jan, rap mopedar. 30 Ni pojona kel en kanim leriko ronki pajan murin ar pidaki ran iju. 31 Ni pojona Raap, li jued amen, jota ian ir, me jopojon, kamela, pweki a popol awpalii liparok kan. 32 O da me i en pil kajoia? Pwe anjau me tikitik en wia kajoi duen Kideon, o Parak, o Jimjon, o lepta, o Dawid, o Jamuel, o jaukop akan. 33 Duen ar kaloekidi wei kan pojona, kapwaiada lamalam pun, paieku inau kan, kaku pena au en laien, 34 Kakanla kel en kijinai, pitii jan au en kodlaj, luetalar rap kelail lar, komad ni mavin, kaloedier jaunpei en wai kan. 35 Li akai pil aleer nair me melar akan, pwen mauredar. A akai kalokoloker o kan maiolar, pwe re

men konodi maureda jan ren me melar akan me mau melel. 36 Pil akai wewelokelar, o wokiwiok, o pil jalidi, o lodi on nan imaten. 37 Irail pakajuk, de raja raja pajan, de kame kila kodlaj; re janjarawar jili, likauki kil en jip o kut, jamamalar, kaankamekam, o awpal akan. 38 A men liki jota war on mepukat. Irail koko jili nan jap tan, nin nana kan, pan paip o por kai. 39 Mepukat karoj lok mau kilar ar pojona, a jota paieku inau o. 40 Pwe Kot koton kaonopadan kitail me mau jan arail pai, pwe irail ender unjokalar mo atail.

12 ARI, pweki jaunkadeda pukat, me raj on dapok kalaimun eu, me kapil pena kitail, kitail en meui jan katoutou patail o dip, me kin kolekole kitail, ap dadaurata tan ni weir, me mi mo'tail. 2 Ududial leuju, me tapi pan o kaimwijoke pan atail pojona, me jota koton kupukupure peren me moa, ap koton kanonama ni lopu, mamaleki kanamenokpa, ap kotidi ni pali maun en mol en Kot. 3 Komail tamanda i, me wonewei ni kaupa ren me dipan akan, pwe komail ender panada o nen omail ender lueta. 4 Pwe komail jaikenta kelail on en palian dip, me kareda kamela. 5 O komail monokelar kamait pa'mail, me padaki on komail ni tiak en jeri: Nai ol, koe der ronaronan joreki kapun en Kaun o, o der lueta lar ni a pan koton kapun uk ala. 6 Pwe Kaun o kin koton kame, me a kin pok on o kin kaloke jeri karoj, me a pan jpwilimanek. 7 A ma komail pan kanonama on kalokolok, nan Kot kin koton wiai on komail duen on jpwilim a kan. Pwe ia jeri men, me jam a jota kin kaloke? 8 A ma komail jota pan kalokolok dueta irail karoj, nan kaidin komail jeri, pwe jota jam omail. 9 A ma jam atail en pali uduk kaloke kitail er, o kitail majak irail, iaduen, kitail jota pan peik kaualap on Jam en nen akan, pwen memaur kila? 10 Pwe irail kaloke kitail ran me malau, duen injen arail, a i pwen kamaui kitail la, pwe kitail en tunole kijan a jarau. 11 A kalokolok karoj kaidin likamata peren, ni a pan lel on kitail, pwe injenjued, a mur a pan kareda wan pun o popol on ir me anlar. 12 Komail ari kakelada pa o pukie omail luet akan. 13 O kakeki wei nā omail, pwe me jikilil ender pirokala jan al o, a ren kelailada. 14 Nantion popol on amen amen o jarau; a ma jo, jota me pan kak kilan Kaun o. 15 O kalaka, pwe amen depa jota konodi mak en Kot, pwe karepen me jued ende pwaidea, kawe komail, o me toto pan jamin kila. 16 Pwe jota me pan nene, de me jued amen due Ejau, me netikila a jojo ni kijin mana ta ieu. 17 Pwe komail aja, duen muri, ni a men ale pai, a lokidokila, pwe a jota kak diar anjaun kalula, me a roporopeki pil en maj a. 18 Pwe komail jota lel nana, me aramaj kak doke, o me inkinkon, o pil jota lel waja rotorot, o waja pon, o melimel. 19 Pil jota lel nil laud en koronete, de maod en lokaia, me irail, me ronadar, poeki, ender pur on. 20 Pwe re jota kak on ron: O pil man amen, ma a pan jairi nana o, a pan pakajuk. 21 Iduen kajanjal a kamajak melel, pwe Mojek majanier: I ap lomwineki o rerer. 22 A komail leler nana Jion, o kanim en Kot ieiaj, lerusalem en lan, o pokon en tounlan nederenia, 23 O momodijou mejeni, me mar arail kiletedier nanlan, o ren Kot jaunkapun en karoj, o ren nen en me pun kan me unjokelar. 24 O ren leuju jauntom en inau kap o ntan ujup, me mau jan en Apel. 25 Komail kalaka, pwe komail depa jikirwei, me kin mamajani. Pwe ma irail jota kak pitila, me jikin wei i, me koton padapadak on irail nin jappa, nan melel, kitail jota pan kak pitila, ma kitail pan jikin wei i, me majan don kitail jan nanlan. 26 I anjau o kapitie kamokidada jappa. A met a koton inauki majani: I pan pil kamokidada kaidin jappa eta, pwe pil nanlan. 27 A iet wewe en: I pan pil: Me mokidadar pan kawukila, pwe iei dipijou me wiauier, pwen ir, me jota kamokidada, en mimieta. 28 Kitail pan ale wei eu, me jota pan kak mokidada, i me kitail en dodok on Kot duen me kon on i, ni makelel o majak. 29 Pwe atail Kot kijinai nikon.

13 KOMAIL tenedi on limpok en jaulan! **2** Komail der monokela, en awpali men kairu kan. Pwe i me akai kajamoki tounlan kai, ap jaja. **3** Komail tamanda me jalidi kan, due pein komail jalidier, o irail me kaankamekam, due pein komail, me memaureki pali war. **4** Karoj en wauneki inau en papaud o loj en jojamin, a me neneck o kamal akan Kot me pan kotin kadeik on irada. **5** Komail der norok moni, a komail injenemauki me mi re omail. Pwe a kotin majanier: I jota pan muei jan uk de kaje uk ala. **6** Ari, kitail ap aimai on indinda: Kaun o jauaj pa i, i jota pan majak, pwe da me aramaj amen pan kak wiāi on ia? **7** Tamamatanda omail jaunpadak kan, me kawewe on komail er majan en Kot, alale jan arail pojona, o madamadada imwin arail wiawia. **8** Lejui Krijtuj me dueduetu, aio, ran wet, o kokolata. (aiōn g165) **9** Komail ender wukiwukki jili padak likam akai; pwe pāi kajampwal eu, monion atail en tenetenela, me kin wiawiki mak, a kaidin ni kijin mana, me jo kadepa on, me kin apapwali. **10** Atail pei jaraui mia, me jota mau on, irail en tunole jan, me kin papa nan im likau. **11** Pwe war en man akan, me ntar wijkilon on nan pera jaraui ren jamero lapalap aki dip, ijjier likin kanim. **12** Iduen lejui, pwen kajarauiala aramaj akan ki nta, kamekamela likin kanim. **13** Kitail ari en koie lan re a likin kanim o ian i kankaururla. **14** Pwe jota atail kanim potopot met, a kitail raparapaki eu, me mi mo'tail. **15** Kitail ari poden maironki kapin on Kot ren (lejui); iei wan kilin aua, me kadededa mar a. **16** Wiawia mau o kijakij, komail der monokela, pwe i mairon me Kot kotin kupura. **17** Peiki on omail kaun akan o duki on irail! Pwe re kin tauli kin nen omail, duen me pan pakajau ren Kot, pwe ren wiawia mepukat ni peren, a jo ni injenjued, pwe i me japai on komail. **18** Kapakapa kin kit. Je kin peren kida atail injen mau, o je kin nantion wiawia mau ren aramaj karoj. **19** I panaui komail en porijok wia met, pwe i en kak pitipit pwaralan komail. **20** A Kot en popol, me kotin kaiajadar Jilepan jip lapalap, iei atail Kaun lejui jan ren me meler akan, ki ntan inau joutuk, (aiōnios g166) **21** I en kotin kamaui komail en kapwaiada kupu a o jon en wiawia mau ren lejui Krijtuj. I me udan linan kokolatal Amen. (aiōn g165) **22** Ri ai kan, i panaui komail, peiki on ai panaau wet. Pwe i intin won komail er motomot. **23** Komail aja, ri atail Timoteuj jaladokelar; ma a pan madan don ia, i pan ian i kilan komail. **24** Ranamau on omail kaun akan karoj o me jaraui kan karoj. Men Italien kan ar ranamau won komail. **25** Mak en mi re omail karoj!

lakopuj

1 IET nai lakopuj ladu en Kot o Kaun leujuj Krijtuj on kainok ejjok riau, me pakajar pajaner; komail perenda! **2** Ri ai ko, komail perenki ma komail lel on kajonejon. **3** O aja, ma omail pojone pun, a pan kareda kanonama. **4** A kanonama pan duedueta lao lel imwi, pwe komail en anla o unjok, o jolar anane meakot. **5** A ma amen re omail jota aolekon, i en poeki ren Kot, me kin kotiki on amen amen ni jo kidaue, ari, a pan ale. **6** A i en poeki ni pojone, der peikajal, pwe me kin peikajal, me rajon iluk en madau, me a kin ipir wei pukepuk. **7** Pwe i aramaj ender lamelame, me a pan tunole meakot jan ren Kaun o. **8** A ol amen me peikajal, kin kowekodo ni a dodox karoj. **9** A ri atail amen, me jamama, en juaike a kapwapwa. **10** A me kapwapwa en juaike a jamama, pwe duen majal en rä a pan monedi. **11** Pwe katipin dakada, ap karakar, ap kamonedi rä kan o majal en rä pupedier, o mom a kajelet olar, iduen me kapwapwa o pan jora jan ni a wiawia kan. **12** Meid pai ol o, me wonweita ni Jonapa, pwe murin a poedi, a pan ale nin in maur, me Kot koton inauki on me pok on i. **13** Ma amen pan jonejon, a depa inda, me a jonejon ren Kot. Pwe Kot jota kak mi pan jonejon en mejued, o a pil jota kin kajonejon amen. **14** A amen amen kin jonejon ni a inon jued. **15** A inon jued lao wiawier, ap naitikadar dip; a dip, ni a unjokelar, kin naitikada mela. **16** Ri ai kompok kan, komail der ponepon kida. **17** Kijakij mau karoj o a japan kodido jan poa, jan ren Jam en marain akan, me jota man jon toror o jota man wukila. **18** A koton kanaitik kida kitail majan melel, pwe kitail en wiala mejeni en japwilim a kan. **19** Ri ai kompok kan, komail aja, aramaj karoj en madan ron, a pwand en lokaia, o pwand en makar. **20** Pwe makar en ol o jota kin kapwareda pun en Kot. **21** I me komail en kajela pwel karoj o me jued karoj, ap ale on komail majan o, me padedier lol omail nin tiak en karakar, i me kak on kamaurena nen omail. **22** A komail en kapwaiada majan o kaidin ron eta, a ma iduen, komail kin kotaue pein komail. **23** Pwe ma meamen kin ron majan o, ap jota kapwaiada, nan a raj on ol amen, me kin kilekilan maj en pali war a nan klaj, **24** Pwe murin a kilekilaner duen pein i, a koie la o pitipit monokela duen a janjal. **25** A me kin kilekilan melel nan kapun unjok o kajaledok, o kapwaiada, o ma a jota pan monokela, me a roner, a kapwaiada, nan i pan pai kida a wiawia kan. **26** Ma amen lamelame, me a kin papa Kot, ap jota kaineneda lo a, o ma a piti pein monion i, nan a dodox on Kot me mal kot. **27** A dodox min o pun mon Kot o Jam me wet: En apapwali japoupou o li odi kan ni ar apwal akan, o pera ki pein i jan jappa.

2 Ri ai ko, komail pojone atail Kaun leujuj Krijtuj en linan, der lipiliki aramaj amen. **2** Pwe ma ol amen pan ian omail jaraui, me kapwateki rin kold likau linan, o pil jamama amen, me a tuken likau o jakanekan pan pedelon, **3** A ma komail pan kilekilan me mi nan likau linan, o komail pan indan i: Re kotido kaipokedi met, waja mau, ap indan me jamama: Koe en uda mo, de met impai utipa! **4** Laduen komail lipilipil han pun omail, o komail wiala jaunkapun kan ni omail lamalam jued? **5** Ri ai kompok kan, komail ron! Kot jota kin pilafar me jamama nan jappa et, me kapwapwaki pojone, o me pan jojoki wei, me a koton inauki on irail, me pok on i? **6** A komail mamaleki me jamama o. Kaidin me kapwapwa kan kin wi jued on komail o panalan komail mol en kadeik kan? **7** Irail jota kin lalaue mar ijou, me komail maranekier? **8** Ma komail kapwaiada kapun ijou duen majan o: Koe en pok on men imp om dueta pein uk, nan komail wia me mau. **9** A ma komail pan lipilipil aramaj, komail kin wia dip, o kapun pan kadirok on komail, me komail me dipan. **10** Pwe meamen kapwaiada kapun pon, ap kawela kujoned

eu, nan i me tiakedi karoj. **11** Pwe me koton majaner: Koe der kamal, i me pil majaner: Koe der kamela aramaj! Ari, ma koe jota kamal, a ma koe kamela aramaj, nan koe me tiakeder kapun o. **12** Komail ari lokaia o wiawia duen irail, me pan pakadeikada ren kapun en kamaio. **13** A me jota kin kadeik, pan lodi on kadeik apwal, a me kadeik, kin juaike kadeik o. **14** Ri ai ko, da katepan aramaj amen, me pan inda, me a pojone mia, ap jota a wiawia mau kan? Laduen pojone pan kak dorela i? **15** Ma ri atail ol de li amen mia, me jolar a likau, o jolar kan ar kijin mana kaukaule, **16** A ma amen komail pan indan i: Kola popol raneran o manamana! Ap jota, me komail pan ki on i, me mau on pali war a, da katepa? **17** Iduen pojone, ma a kelej o jota wiawia ian, nan a melar. **18** A ele amen pan inda: Om pojone mia, a i wiawia kan mia; kajale on ia om pojone, me jota wiawia kan mia, a nai pan kajale on uk ai pojone ni ai wiawia kan. **19** Koe kamelele me Kot me ta men mia, me mau, nan tewil akan pil kin kamelele ap majakada. **20** A koe aramaj aklapalap, ma koe men dedeki, me pojone me mal kot, ma jota wiawia kan ian? **21** Laduen jam atail Apraam? A jota pun kila a wiawia kan, ni a pan maironki japwilim a kijin putak Ijaak pon pei jaraui? **22** I me koe kilan, me pojone jauaja a wiawia kan, o pojone unjok kilar a wiawia kan. **23** Ari majan o pwaider: Apraam pojone Kot, o i me a pun kilar o a maraneki: Kompoke pan Kot. **24** Komail ari kilaner, me aramaj amen pun pila kila a wiawia kan a kaidin pojone ta. **25** Pil dueta Raap, li jued amen, kaidin a wiawia kan, me a pun kilar, ni a kajamo men en kadar, o kadar ir ala ni apot al toror? **26** Pwe duen pali war mela, ma jota nen, iduen pojone a mela, ma jota wiawia kan ian.

3 Ri ai ko, me jota mau, ma komail me toto inon ion jaunpadakala, pwe komail aja, me kitail pan lel on kadeik laud. **2** Pwe pan pak totail kin japan, a ma amen jota kin japunki lokaia kij, nan i ol melel amen, o a kak koaki pali war a pokon. **3** Kilan, kitail kin ki on nan au en oj kijin mata, pwe ren peiki on kitail, o kitail kin kawuk jili war arail pokon. **4** Kilan, pil jop akan! Irail me kalaimun o an kin ipir wei, ari jo, men ilil tikitik kak kawuki on waja, me kaptin kin inon ion ia. **5** Iduen lo me kokon tikitik eu, a a juaijuai lapalap. Kilan, duen kijinai tikitik kin ijkjada nana kalaimun! **6** Iduen lo en aramaj, a rajon kijinai o aude pan japan karoj. Lo o kijan kokon atail, ap kajaminela war pon, a kin ijkjada wiawia en nan maur atail karoj, a pein i ijj jan nan pweleko. (**Geenna g1067**) **7** Pwe jan en man laualo karoj, o manpir, o me karop, o man akan, me kin memaur nan jed, kin kamandalia o kaloedi ren aramaj akan. **8** A lo o jota aramaj amen me kak kaloedi, nan me jued kot, me dir en men kamela. **9** I me kitail kapinaki Kaun o Jam, o kitail kariaki i aramaj akan, me wiawier ni mom en Kot. **10** Jon ni au ota kapai o karia kin tapi jan ia. Ri ai ko, me jota pun, mepukat en wiaui due. **11** Daduen utun pil pot, a kin ki wei pil iau o jadik jan ni por ta ieu? **12** Ri ai ko, pik pot pil kak wa wan le, de wain pan kak wan pik? Pil dueta parer jol eu jota kak kida pil. **13** Ij me lolekon re omail, o erekila padak? I en kajaleda ni lamalam mau a wiawia kan ni impai o lolekon. **14** A ma peirin o akamai mier nan monion omail, komail der juaike palian melel o der kalkame me melel. **15** Pwe lolekon wet, me jota tapi jan poa a udan pa et, pali uduk, pali tewil. **16** Pwe waja peirin o akamai mia, nan i wajan jaminimin o dodox jued karoj kin wiawiaua ia. **17** A lolekon, me tapi jan ni pali poa, maj a kin makelekel, ap pil kamiminim, o kampai, o matarok, o dir en kadeik, o wa mau, o jo peikajal, o jo malaun. **18** A wan pun pan kamoremoredi ni popul ren ir, me kin tom pena.

4 IA waja akamai o pei nan pun omail kin tapi jan ia? Kaidin jan nan omail inon jued akan, me kin pepei nan omail kokon akan? **2** Komail kin inon ion, ap jota aneki, komail kin kamela o kailonki, ap jota, me komail pan ale; komail kin akamai o mauin. A jota

omail meakot, pwe komail jota kin poeki. **3** Komail kin poeki, ap jota pwaida, pwe komail kin poeki japon, pwe komail kin kapwaida kida omail inon jueed akan. **4** Komail kamal akan, komail jota aja me waroki on jappa et, kin imwintiti on Kot? Ari meamen, me men kompoke pan jappa, nan i imwintiti en Kot amen. **5** De komail kiki on, me puk jarau majani mal: Nen o me kotikot lol omail, kin inon ion o nantion dodok on Kot. **6** A meid laud a mak on kitail. I me a koton majanieki: Kot kin kotin palian me aklapalap, ap maki on me opampap akan. **7** Komail ari duki on Kot a palian tewil, a ap pan tan wei jan komail. **8** Kakondak monion on Kot, a ap pan kupukupura komail, kamakelekel pa omail, komail me dipan; o kaminelia monion omail, komail me lol riapot. **9** Kainjino, o maiei, o janejan; omail kaukaurur en wuki on me mauk, o omail peren on injenjued. **10** Akitikitik ki pein komail mon Kaun o, a ap pan kajawil komail da. **11** Ri ai ko komail de lokaia jueed nan pun omail. Pwe me kin lokaia jueed duen ri a, de kadeikada ri a, a kin lokaia jueed on kapun o kin kadeikada kapun o. A ma koe kadeikada kapun, pwe jaunkapun amen koe. **12** Amen ta jaunkapun o jaunkadeik, me kak on kamaurela o kariala. A ij koe, me kin kadeikada men imp a? **13** let pil eu, komail me kin inda: Ran wet de lakap je pan kolan kanim wet o kaujon waja o par eu, o netinet ap kapwapwala. **14** A komail kin jaja, da me pan wiaui lakap, pwe da omail maur? Pwe komail kin raj on tokoi, me kin mi anjau kij, ap mokonaidi. **15** Mak eta komail en inda: Ma Kaun o kotin kupura, o ma kitail memaureta, kitail pan wiada met de mo. **16** A jo, komail kin perenki omail jujuuai, nan jujuuai due met me jueed. **17** Ari, melel ta, meamen me lelapok ki me mau, ap jota wia, nan i me dip on i.

5 A KOMAIL kapwapwa kan, janejanki o weriwereki, kampamail pan lel on komail! **2** Omail kapwa kan olar, o man en mot kanalar omail likau kan. **3** Omail kold o jilper mirelar, ari, ar mir me pan kadeede on komail, o pan nar pajan uduk omail due kijiniae. Nan komail nakier kapwa ni imwin ran akan. **4** Komail nar, pwain en toun dodok, me kop penaer dipijou en jap omail, me komail kulia janer, kin weriwer; o likwir en jaundolun akan lel on karona en Kaun Jepaot. **5** Komail ipuepuarok kier me jueed nin jappa, dender on, komail kamue matier monion omail rajon man wi, me pan kamela. **6** Komail kadeikada o kamela me pun o, a a jota palian komail er. **7** Ari ri ai ko, komail kanonama lao lel en atail Kaun a pan kotin pwarado. Kilan, jaumat amen kin auiaui wa mau en jap o, o a kin kanonama lao katau en maj o mur moredier. **8** Komail ari pil kanonama eta, katene monion omail, pwe en atail Kaun a pwarado me korendor. **9** Ri ai ko, komail der pilipil en pan moli ki amen amen, pwe komail ender pakadeikada. Kilan, jaunkadeik o mi pan wanim. **10** Ri ai ko, ni omail kalokolok o kanonama komail alale jan jaukop akan, me kokopeki ni mar en Kaun o. **11** Kilan, kitail kin kapina me dadauratar. Komail roner duen kanonama en lop, o kilaner imwin Kaun O, pwe Kaun o kin kupukupura o kapunlol kaualap. **12** Ri ai ko, komail kalaka, pwe komail der kaula; der kaukila lan de jappa, o der wia eu jon en kaula; a omail jaben en ei ta, o omail jo en jo, pwe komail de lodi on kadeik o. **13** Ma amen re omail kamekam, a en kapakap, a ma amen injenemau, a en kauleki pjalm. **14** Ma amen mi re omail me jomau, en ukado jaunkoa en momodijou kan, pwe irail en kapakapa kin i, murin ar keie kin i le ni mar en Kaun o. **15** Ari, kapakap pojond pan kamaureda me jomau o, o Kaun o pan kakelada i, o ma a wiaer dip kai, re pan japedokalar jan. **16** I me komail en week pena dip omail o kapakapaki amen amen, pwe komail en kelail la. Kapakap melel en me pun amen kin kareda me toto. **17** Eliaj aramaaj amen dueta kitail, a kapakapaki katau ender moredi, ari jolar katau moredi on jappa ni par jilu o jaunipon wonu. **18** O a koton pur on kapakap, nanlan ap kamoredier katau, o jap

kapareda wa kan. **19** Ri ai ko, meamen mi re omail, me jalonalala ni melel, o amen kajapaledo i, **20** I en aja, me kajapaledo me dipan amen jan ni a jalonalala, a kamaureda jan mela nen eu, me a pan pwain kidi dip toto.

Petruj I

1 IET nai Petruj wanporon en leuju Krijtuj amen on me pilipildar ren me kaikairu pakajar lan Pontuj, Kalejia, Kapadojien, Ajien o Pitinien. **2** Me pilipildar pan kupur en Kot Jam, ap kajaraui kila Nen, pwen peik o makelekeleda pan ntan leuju Krijtuj. Mak o popol en rok re omai! **3** Kapin on Kot, o Jam en Kaun patail leuju Krijtuj, me kotin kaipwi kap kitail on kaporopor maur, pweiki a kalanan lapalap pan leuju Krijtuj a iajadar jan ren me melar akan, **4** On jojo eu, me jota pan dukedi o jo jamin, o jo monedi, me nekiniekid on komail nanlan. **5** Komail me pakolekoleki mana en Kot ni pojona on maur potopot, me pan janjaldo ni imwin ran akan. **6** Iran met komail kin peren kida, murin omail injenjuedeki jonejonekai anjau motomot, ma i duen kupur a. **7** Pwe omail pojona en diarokada ni pun o, pan kajampwal jan kold jor, a me kin diarok kida kijinai, men kapin, o linan, o wau, ni en leuju Krijtuj a pan janjaleda. **8** Me komail jota kilaner, ari jo, komail kin pok on i, o komail kin pojona on, me komail jota kin kilan anjau wet, a i me komail kin peren kida peren laud kualaplia. **9** I me pan kare on komail imwin omail pojona, iei dorelan nen omail. **10** Lei mau o, me jaukop oko raparapaki o kalekalelapok, me kokop kida mak, me pan pwara don komail. **11** O re raparapaki, iad anjau o duen anjau me Nen en Krijtuj me kotikot re'rail, kotin kajaledar, o me kotin kokopkido kamekam en Krijtuj o a linan, me mi muri. **12** A pakair pwara don irail, kaidin pwen papa pein irail, a komail, rap kalok on komail er jan ren me padaki on komail ronamau ki Nen jaraui, me pakadarado jan nanlan, me pil tounlan kan inon ion kilan. **13** I me komail en katenedi lonelone en nen omail. Komail majamajen o kaporoporeki melel mak en Kot, me pan wijkee don komail ni en leuju Krijtuj a pan janjaleda. **14** Komail dueta jeri en peik kan, komail der paroki on inon jued en maj o, me mi re omail ni anjau omail rotorot. **15** A duen i, me kotin molipe komail er, me jaraui, iduen komail en pil jaraui ni jon en wiawia karoj. **16** Pwe a intinidier: Komail en jaraui, pwe nai me jaraui. **17** O ma komail pan kapakap on Jam, me jota kin lipilipil aramaj amen, pwe a pan kotin kadekida duen dodok en amen amen, komail ari kekeide ki ni majak arain omail kaikairu nin jappa et. **18** Pwe komail aja, kaidin kapwa jor: Jilper de kold, me komail kamaio kila jan omail dadaurata kaudok o, me men kaua padokedi on komail, **19** A ki ntan Krijtuj kajampwal dueta jippul amen, me jo jamin o jo muaimuai. **20** Me kileledier mon jappa pajonedier, ap janjaleda ni imwin ran akan pweki komail. **21** Komail me pojona Kot ki i, me Kot kin kajajadar jan ren me melar akan, ap koton kalinanada i, pwe komail en pojona o kaporoporeki Kot. **22** O komail kamekameleki nen omail ni peik o melel, pwen pokepoka melel ri omail akan. Komail ari teneten limpok pena jan monion omail makelekel. **23** Dueta ir, me ip jalap, kaidin jan ni wa mor, a jan ni me jomor, iet: Jan nan majan maur en Kot, me pan duedueta. (aiōn g165) **24** Pwe uduk karoj me rajon rā, o ar linan karoj me rajon majal en wan rā. Rā o monidier o majal en wan rā moredier. **25** A majan en atail Kaun pan potopoteta kokolata, i majan o, me kalok on komail ni ronamau. (aiōn g165)

2 KOMAIL ari muez jan jon en jued karoj o widin karoj, o malaun, o peirin, o karaun mal karoj. **2** A komail en dueta jeri pwelel, me apton ipwidier, ap inon ion pil en didi mau o melel, pwe komail en kakairu kida i, **3** Ma komail diaradar, me Kaun o me kalanan. **4** Komail waroki on i me rajon takai maur, me aramaj akan kajelar, ap lipilipiler o kajampwal ren Kot. **5** O pein komail en kakauda duen takai memaur, wiala im nenin o pwin en jamero jaraui, pwen kida mairon, me pwili jan Nen o, me Kot kin kupura ki leuju Krijtuj. **6** I me intinidier nan puk jaraui: Kilan, I kidi on nan Jion

takai en pukakaim, me lipilipil o kajampwal, o me pojona i, jota pan namenokala. **7** Komail ari, me liki i, pan ale pai kajampwal o; a ren me jopojon akan, a rajon takai eu, me men kau im akan kajelar; ari jo, a wiwal takai en pukakaim, **8** O takai en kapupedi, o paip en kamakar, irail kin dipikelekel, aki re jota peik ion majan o, i me pi kileledi on irail. **9** A komail jau lipilipil eu, jamero iju kan, pokon jaraui, aramaj me netier, pwen kapara jili manaman akan en me kotin molipedo komail jan nan rotorot on a marain kapuriamui. **10** Maj komail jota wei eu, a met komail wein Kot; o maj komail jota konekona, a met, komail konekona. **11** Kompok kan, i panaui komail pwe komail men kairu o men wai, komail muez jan inon jued en uduk, me kin palian nen. **12** Omail wiawia kan nan pun en men liki kan en pun, pwe ni ar kine likam on komail, dene komail me jued kai, ir lao kilan omail wiawia me mau, ren kapina Kot ni ran en kajanjal. **13** Komail ari duki on kaun pan aramaj akan karoj pweki Kaun: Ma nanmarki, pwe i ta kaun lapalap. **14** A ma jaumaj akan, me pakadarado jan re a, pwen depuk on me japon kan, ap kapina me kin wiawia mau. **15** Pwe iet eten duen kupur en Kot: Komail en kadukie kidi omail wiawia mau dodok en aramaj pweipwei kan. **16** Duen me jaladokalar, ap jota wia kin arail jaladok, men pwaindi dip arail, a duen ladun Kot. **17** Kakaki amen amen, pok on jaulan kan, lan Kot, wauneki nanmarki! **18** Komail papa kan, upai on omail kaun akan ni majak, kaidin on me mau o kalanana eta, a pil on me kin kowei kodo. **19** Pwe mak eta, amen en kamekameki a pun ren Kot, o kanonama pan me jued. **20** Pwe da kadepa, ma komail pan pukoki pein dip omail? A ni omail wiawia me mau, ap kamekameki o kanonama, nan i me mak ren Kot. **21** Pwe i me komail paeker kido, pwe pil Krijtuj kamekam kin komail, wiala kilel pa'mail, pwe komail en idauen wei lip a. **22** Me jota wia dip, pil jota widin diarok nin jilan i. **23** Kajuedi, kaankamekam, ap jota akdepuk, a a meuid on i, me kin kadiekada pun. **24** Pein i tomki dip atail nan war a nin tuka o, pwe kitail en mela jan dip atail akan, ap pan maur ion me pun, me moun lip a komail kelail kida. **25** Pwe komail rajon jip, me jalonalalar, a met komail japale don jilepa'mail o Kaun pan nen omail.

3 PIL dueta komail li akan, udi on pein omail warok kan, pwe irail me jo pojona majan o, en pil dore kila wiawia mau en li akan o arail nenenla. **2** Ni arail kilekilan omail wiawia min ianaki lan. **3** Arail kapwat ender ni pali liki ni arail inid pena pit en mona de kapwat ki kold, de dilion nan likau linan. **4** A kapwat me jo janjal mi nan monion en aramaj, me jo jor, impai, opampap, iei me kajampwal ren Kot. **5** Pwe iduen kapwat en li jaraui en kaua kan, me kaporoporeki Kot o duki on pein arail warok kan. **6** Duen Jara, me peiki on Apraam o kamare kin i: Ai kaun; a komail wiala na jeri kan, ma komail pan wiawia mau o jota majak. **7** Pil dueta komail ol akan, lelapoki on omail warok kan, kaka kin irail, pwe koma jojoki pena mak en maur, pwe omail kapakap ender poula. **8** A iet imwin mepukat: Komail karoj en lamalam ta pot, o pokop pena, o pok on ri omail akan, o kadek, o aktikitik. **9** Komail der depukki me jued me jued, de lokaia jued lokaia jued, a kapaiada, ap aja, me a kilele on komail, en jojoki pai kan. **10** Pwe me men pok on maur o inon ion ran mau akan, i en pera jan jued lo a, o kil en au a, pwe re depa kotaue. **11** A en muez jan me jued, ap wia me mau, en rapaki popol, ap dadaurata. **12** Pwe jilan in Kaun o kin pera me pun kan, o karon a me mani ar kapakap. A jilan in Kaun o kin palian irail me wia jued. **13** Ij i me pan kaokaoe komail, ma komail dadaurata me mau? **14** A ma komail kamekameki me pun, komail meid pai; komail der majak irail o der waponda. **15** A komail en kajarauiki nan monion omail Kaun Krijtuj. Anjau karoj komail en kak jaben on amen amen me kalelapok re omail duen kaporopor o, me mi lol omail. **16** A mepukat en wiaui nin tiak

en opampap, o majak, o injen makelekel, pwe irail, me kinekine likam on komail ni omail wiawia mau ren Krijtuj, ren namenokala ni ar karaun kin komail likam. **17** Me mau, ma i kupur en Kot, komail kamekameki me mau, jan omail kamekameki me jued. **18** Pwe pil Krijtuj kamekame ki dip pan mepak, me Pun wiliandi me japan kan; pwen kalua kitail don Kot. Pali uduk kamekamelar ap kaiaja kida Nen. **19** I me a kotidilan waja teneten, pwen padaki on nen akan, **20** Me jota peik maj o, ni anjau me Kot koton auaiai o kanonama on ir ni muein Noa, ni anjau, me war im wiauier, me malaulau, ir me walemen, maure kila pil o. **21** I me pil kin kamaur komail la anjau wet ni paptaj a kaidin kaminela pali uduk, pwe inau en injen mau on Kot eu, ki en lejui Krijtuj a iajadar. **22** A kotidilan nanlan, kotikot ni pali maun en Kot. Tounlan kan, o lapalap akan, o manaman akan upai on i.

4 ARI, pweki Krijtuj kamekame ki kitail ni pali uduk a, i me komail en pil ale on komail lamelam ota, pwe me kin kamekame ni pali uduk, muei janer dip. **2** Pwe a der poden dadaurata inon jued en aramaj akan, a dadaurata kupur en Kot arain a memaur ni uduk. **3** Pwe a itarer, omail wiawia en maj duen lamalam en men liki kan, ni omail kekeid ni tiak jued, o inon jued, o jokolar, o kaped en mana, o kamom joko, o kaudoki on anjakanekan. **4** I me re puriamuiki, me komail jolar kin ian irail ni ar wia jued o kaped en mana, o lalaue. **5** A re pan weokadan i, me pan kadeikada me maur o me melar akan. **6** Pwe i me ronamau pil loloki on me melar akan, pwe irail en maurela. Ari jo, ni pali war arail re lodi oner kadeik o duen a kin wiaui ren aramaj akan, a ni pali nen arail re memaur duen kupur en Kot. **7** A imwin meakaroj me korendor, komail ari majamajan o nantion kapakap. **8** A met eta, komail dadaurata omail poke pena, pwe limpok kin pwaindi dip toto. **9** Komail apapwali men kairu o der lipalipaned. **10** Duen omail aleer omail pai en mak kan, iduen omail papa pena duen jaunkoa mau en mak en Kot. **11** Ma amen pan wiada padak, a en wiada duen majan en Kot, o ma amen kin papa, a en papa duen Kot koton kupurai on i a mana, pwe kapin en ko on Kot ni meakan karoj, ren lejui Krijtuj, me wau o manaman en ko on kokolata joutuk! Amen. (aiōn g165) **12** Kompok kan, komail der puriamuiki jonapa'mail karakar, me pan lel on komail, pwen kajonejon komail, der lamelame, me komail ta lel on mepukat. **13** A komail peren kida, pwe komail pwaijaneki en Krijtuj a kamekam, pwe ni a linan janjaldo, komail pil pan perenda kaualapia. **14** Komail meid pai, ma aramaj pan kaurur kin komail pweki mat en Krijtuj! Pwe Nen en linan o en Kot kotikot re omail. **15** A jota amen re omail en kamekameki kamela aramaj, de lipirap, de me wia jued, de kauntenkoma en aramaj a wiawia kan. **16** A ma a kamekameki a jaulan, a ender namenokki; a en kapina Kot ni mepukat. **17** Pwe a leler anjaun kamekam, me pan tapida jan ni tanpaj en Kot; a ma a tapida re'tail, ia pan imwi en me jota pojon ronamau en Kot? **18** A ma me apwal, en kamaureda me pun o, a ia waja, me jan Kot o me dipan akan pan pwaralan ia? **19** Ari, irail me kamekam pan kupur en Kot, ren liki on Kot melel nen arail, ni arail wiawia mau.

5 I panaui jaunkoa kan, me mi nan pun omail, pwe nai pil kijan jaunkoa kan o jaunkadede en kamekam en Krijtuj, o pil ian pwaijaneki linan, me pan kajanaleda. **2** Komail kamana pwin ijou en Kot, me mi re omail, a kaidin manjairen, pwe ni injenemau ni omail ariri Kot, kaidin pweki moni, a ni peren o limpok. **3** O kaidin akajaupeidi on momodijou, a men kaalemoni, pwe pwin ijou en ale jan. **4** Ari, ni en jilepa lapalap a pan pwarado, komail pan ale mar en linan, me jota pan monela. **5** Pil dueta komail me pulepul akan, peiki on me laud akan. Komail karoj upa pena o tenedi on opampap. Pwe Kot kin koton palian me aklapalap akan, ap koton maki on me karakarak kan. **6** Komail ari karakarak pan lim en Kot

manaman, pwe a en kotin kajapwil komail ada, ni eu anjau me kon on. **7** Kadakadar on i omail inon karoj, pwe a kin kotin kupuro kin komail. **8** Komail lelapok o majamajan, pwe omail imwintiti tewil koko jili dueta laien weriwer amen o raparapaki, me a pan katalala. **9** Komail ari kelail palian i o teneten ni pojon, o aja, me kamekam ota kin lel on ri omail akan nin jappa, **10** A Kot en mak karoj, me kotin molipe komail won a linan joutuk, ren Krijtuj, pan kin kaunjokala, o kakelada, o kamanada, o pajonedi, me pan kalokolok anjau motomot. (aiōnios g166) **11** I me udan manaman potopoteta! Amen. (aiōn g165) **12** I intin won komail kijin likau kij et ren Jilwanuj ri omail melel, duen me i kin lamelame, pwe i men panaui komail o katiti on komail, me i eta mak melel en Kot, me komail en keleki. **13** Irail, me ian komail pilipildar nan Papilon o nai o Markuj ara ranamau won komail. **14** Komail ranamauike pena metik en limpok. Popol en mi re omail karoj, me warok ki on er Krijtuj! Amen.

Petruj II

1 IET nai Jimon Petruj ladu o wanporon en lejup Krijtuj on irail, me paikier pojond kajampwal ota dueta kit, me kitail aleer ki pun en atail Kot o Jaunkamaur lejup Krijtuj. **2** Mak o popol en roklan komail ki erpit en Kot o lejup atail Kaun. **3** Jon en manaman en Kot karoj, me itar on maur o lelapok, kijakij don kitail er, ki kupurkon en i, me koton molipe kitail ki pein a linan o manaman. **4** Ni mepukat a koton kijakij ki don kitail inau lapalapia o kajampwalia kan, pwen kare on komail maur en Kot, o tan wei janer me jued akan, me mi jappa ki inon jued. **5** Komail ari nantion eta, kida jar mau ni omair pojond, o ni jar mau lolekon. **6** O ni lolekon koton, o ni koton kanonama, o ni kanonama lelapok. **7** O ni lelapok limpok on jaulan kan, o ni limpok on jaulan kan limpok on amen amen. **8** Pwe ma mepukat mi re omair, o pwaida re omair, komail ap jota pan tanana de jo wa ni lolekonki atail Kaun lejup Krijtuj. **9** A me jota pwaijaneki mepukat, nan i majkun, o a kin dedam jili waja, aki a monokela a wideud jan ni dip a dip en maj. **10** Ri ai ko, i me komail nantion katedeni omair paeker o pilipil, pwe ma komail pan wiada mepukat, komail jota pan pupedi. **11** Pwe i me komail pan pedelonki peren nan wei joutuk en atail Kaun o Jaunkamaur lejup Krijtuj. (aiōnios g166) **12** I me i pan kataman kin komail anjau karoj, menda ma komail aja mepukat, o komail keleki melel. **13** I lamelame, a pun, i en kataman kin komail o kamana komail da, arain ai pan mimieta nan im pwai wet. **14** Pwe i aja, eten i pan pwilikidi war ai duen atail Kaun lejup Krijtuj koton majani on ia er. **15** A i pan nantion, pwe komail en poden tamatamanda mepukat murin ai jamala. **16** Pwe je jo idauenda kajoi widin ni at padaki on komail duen manaman en atail Kaun lejup Krijtuj, o a koton pan japaledo, a pein kit kilaner a linan. **17** Pwe ni a koton aleer wau o linan jan ren Kot Jam ni anjau nil eu peidido jan nan linan lapalap katitiki: let nai Ol kompok, me I kin peren kida. **18** Nil wet, me peidido jan nanlan, je roner ni at ian i mimieda pon dol jaraui. **19** Ari majan en kokop me pun melel re atail, o meid mau, komail en kajampwaleki dueta marain eu, me kin dakareda waja rotorot lao ran pajan o uju ran pan pwara dan monion omair. **20** let me komail en aja maj: Jota kokop nan puk jaraui me tapida jan ren aramaj. **21** Pwe jota man kokop pwili jan ni injen en aramaj amen, pwe aramaj jaraui en Kot akan kokopada mokimokideli Nen jaraui.

2 A ren men Ijrael jaukop likam kai pil mia, duen jaunpadak likam me pan mi re omair, me pan kawailon do pwin jued kai, o re kin kamamki Kaun o, me dore ir ala, a i me re pan kare on pein irail kaopar madan. **2** O me toto pan idauen ar padak japon, i me lamalam melel me pan kaankaurula. **3** O pweki ar nonorok ni lokaia widin re pan paie kin komail; ari, kadeik par duen men majota pan pwand, o ar pakamekjam jota kin moleilei. **4** Pwe, ma Kot jota koton kupura tounlan ko, me wiadar dip, a a koton kaje ir di lan nan pwelleko, ap jalie kidi jal mata en rotorot, nekineki on ran en kadeik, (Tartaroō g5020) **5** O ma a jota kupura men kaua kan, a kamaureda Noa, jaunpadak en lamalam pun, ianaki pil ijimen, ni a kotiki on toun jappa jued nolik lapalap. **6** O a koton wia kila paj kanim Jodom o Komora, o wukidedi, o kadeik ira da en ola, o wia kin ira kilel eu on me jan Kot akan, me pan pwararo mur. **7** O a koton kapitala Lot pun amen, me aramaj jued wiai on jon en me jued karoj ni ar tiak jued. **8** Pwe i ol pun o kaukaujoun nan pun arail, kilekilan o roneron ar wiawia, kupur a pun ap lokelokki ar wiawia japon kaukaule. **9** A Kaun o koton kak on kamaiala jan ni jonapan lelapok kan o nekinekid on ran en kadeik me japon kan, pwe ren kalokolok. **10** A irail eta, me weweidi ni inon jamin en pali uduk, o mamaleki monjap akan, o laumaum, o katiwo, o jomajak, o lalaue me linan akan. **11** A tounlan kan, me lapalap o kelai jan

irail, jota kin lalaue o kadeik irail da mon Kaun o. **12** A mepukat rajon man akan, me jota ar lamelam, me udan kileledier on jalidi o kamela, pwe re lalaue, me re jaja, o re pan mekila ar wiawia jued. **13** Re pan ale katin en ar japon. Re kin kajampwaleki kaped en mana ni ran o. Iraill men kajamin, o kanamenok, o kin ponmajuki omair mairon, o jokraui omair kapwa. **14** O por en maj arail me dir en kamal, o re jota kak dukedi jan wia dip, kotakotaue ir, me monion ar jo ten, o monion arail nonorok, iei jeri en rialar akan. **15** Me kajela al inen, ap jalonal, idedauen al en Pileam, nain Peor, me pok on pwain en me japon. **16** A a pokoki dip a, man aj loton lokelokaia ki nil en aramaj, kapueoki jan jaukop o ni a wiawia japon. **17** Iraill me rajon utin pil matada, o dapok me melimel kin iririp jili; nan rotorot lapalap me nekinekid on irail. (questioned) **18** Pwe re kin kida padak aklapalap, me jota kadeba, o ni ar wiawia jamin, re kin kainon ion inon jued en uduk, irail me apton muei jan me japunki padak likam. **19** Re inauki on irail, ren jaledokala, a pein irail ladu en kajuedpar. Pwe melel, me amen lodi oner, i me a kin liduue kila. **20** Pwe ma re pitila jan nan pwel en jappa, ki ar ajaer Kaun o Jaunkamaur lejup Krijtuj, rap pur on lijelepin kila o lodi on i nan ar wiawia en mur me jued jan men maj. **21** Mak eta, ma re jota aja duen al en pun, jan ar aja, ap wuki wei jan kujoned jaraui, me re aleer. **22** Pwe, karajeraj o pwaida re'rail, me inda: Kiti men kin pur on kan a muj, o pwik, me duduer, pur on uledok nan pwel.

3 IET kijin likau kariau, me i intin won komail, kompok kan, pwen kataman kin komail o kapirada nen omair makelekel. **2** Pwe komail en tamanda majan en jaukop jaraui kan, kujoned en Kaun o Jaunkamaur, me wanporon oko, me pakadar won komail, wa don komail. **3** O iet eta komail en aja, ni imwiv ran akan aramaj lalaue pan pwararo, me pan weweidi ni pein ar inon jued. **4** Indada: Ia kilel en a pan kotido? Pwe jan ni ran o, jam akan mlar kokodo lel met, meakaroj kin dueta nin tapiro. **5** Pwe irail kin men ponjaja, me majia lan akan o jappa eu mia nan pil o, ap pwarada jan nan pil ki majan en Kot. **6** I me jappa en maj o okilar nolik lapalap. **7** Pil dueta lan akan o jappa en met nekinek kita majan ota on kijinai ni ran en kadeik o kampan aramaj me jan Kot akan. **8** Kompok kan, iet eta komail en aja, me ran ta ieu o par kid raj pena ta ren Kaun o, o par kid o ran eu dupeneta. **9** Kaun o jota kin kapwandela inau o, duen akai kin kiki on, pwe a koton kanonama on komail, pwe a jota koton mauki, akai en lokidokila, pwe karoj en wilikapala. **10** A ran en Kaun o pan pwararo dueta lipirap amen. I dokan lan akan pan mor pajan ni moron lapalap o tapipa kan pan pei pajan ki kijinai kel, o jappa o a dipijou kan pan ronala. **11** Ari, ma mepukat karoj pan ola, iaduen a pan re omair ni omair wiawia mau o lelapok. **12** Pwe komail kin auiaui o inon ion ran en Kot, me lan akan pan ron kila kijinai, o tapipa kan pei pajan, pwe karakar muletok. **13** A kitail kin auiaui lan kap akan o jappa kap, waja me lamalam pun pan wiawia, duen a koton inaukidar. **14** Kompok kan, pweki omair auiaui mepukat, komail en nantion, pwe komail en diarokada re a jo jamin, o jo japon ni popul. **15** Pwe komail aja duen kanonama en atail Kaun, pwe i kamaur pa'mail, duen ri atail Pauluj kompok intin won komail er ni lolekon, me ko on i. **16** Duen a kajokajoi nan a kijin likau karoj, a akai waja me apwal en dedeki, me jololekon o jo lolin akan kin kawukila, dueta ar pil kawukila majan tei kan, me pan kare on irail pein ar lokidokila. **17** Kompok kan, pweki omair aja mepukat, komail kalaka, pwe komail der japon kila padak en me jued akan, ap pupedi jan kateneten komail. **18** A komail kairida ni mak o lolekonki padak en atail Kaun o Jaunkamaur lejup Krijtuj. I me kon on en ale wau metet o kokolata lel on ni ran joutuk. (aiōn g165)

loanej I

1 ME kin mia jan ni tapi o, me je ronadar, me je kilan kier pein maj at, me je ududialer, o me pa at dokeer, iei majan en maur; **2** O maur janjaledar, o je kilaner, o kadele, o padaki on komail maur joutuk, me kotikot ren Jam, a ap janjal don kitail. (aiōnios g166) **3** Me je kilaner, o roner, iei me je pil katitiki on komail, pwe komail en pil waroki on kit. A kitail waroki on Jam o Japwilim a lejuj Krijtuj. **4** Mepukat je intiniedi, pwe at peren enunjokala. **5** A ietet padak, me je ron jan i, ap katitiki on komail: Kot marain eu, o jota man rotorot mi re a. **6** Ma kitail inda, me kitail waroki on i ap weweidi ni rotorot, kitail kin likam, ap jota wia melel. **7** A ma kitail weweidi ni marain, dueta i me kotikot ni marain, kitail warok penaer, o ntan lejuj Krijtuj jpwilim a Ol kamakele kitail jan ni dip karoj. **8** Ma kitail inda: Jota dip atail, kitail piti pein kitail, o melel jota mi re atail. **9** A ma kitail weokada dip atail, i me melel o pun, en makeki on kitail dip atail o kamine jan me japun karoj. **10** Ma kitail inda: Kitail jota wiadar dip, kitail kalikame i, o a majan jota mi re atail.

2 JAMA ko, mepukat i intin won komail, pwe komail de wia dip, a ma amen wia dip, jauaja patail mia ren Jam, lejuj Krijtuj, me pun. **2** lei me tom en dip atail, a kaidin atail ta, pwe pil en toun jappa karoj. **3** I me kitail dedeki, me kitail ajaer i, ma kitail kapwaiada kujoned akan. **4** Me inda: I aja i, ap jota kapwaiada a kujoned akan, i me likam amen, melel jota mi re a. **5** A me kapwaiada a majan, i me limpok en Kotunjokeler re a, i me kitail ajaki, me kitail udan jpwilim a. **6** Me kin inda: I potopot re a, mak eta, i en weweidi wei dueta a kotin weweider. **7** Kompok kan, kaidin kujoned kap eu, me i intin won komail, a kujoned en maj o, me mi re omal jan ni tapi o. Kujoned en maj, iei majan o, me komail roner. **8** Pil eu kujoned kap, me i intin won komail, me melel re a o re omal, pwe rotorot mur titikitla, a marain melel ap dakadar. **9** Me inda, me a mi ni marain, ap kailon kin ri a, nan a mimieta ni rotorot lel met. **10** Me kin pok on ri a, pan mimieta ni marain, ap jolar men kamakar mi re a. **11** A me kin tataki ri a, mier ni rotorot, o weweidi ni rotorot, ap kin jaja, waja a kin ko on ia, pwe rotorot karotonala maj a kan. **12** I intin won komail, jama ko, pwe dip omal lapwadar ki mar a. **13** I intin won komail, jam akan, pwe komail aja i, me kotikot eta jan ni tapi o. I intin won komail manakap akan, pwe komail kaloedier me jued o. I intin won komail er, jama ko, pwe komail ajaer Jam. **14** I intin won komail er, jam akan, pwe komail aja i, me kotikot jan ni tapi o. I intin won komail er, manakap akan, pwe komail me kelail, o majan en Kot en mimieta re omal, o komail kaloedier me jued o. **15** Der pok on jappa, de dipijou mimi jappa. Ma amen pok on jappa, limpok en Jam me jota mi re a. **16** Pwe meakaroj mi jappa, inon en ni uduk, o inon en ni maj oko, o linan mal en maur, a jota tapida jan ren Jam, a jan ni jappa. **17** A jappa pan jorola o a me jued akan, a me wia kupur en Kot, pan mimieta kokolata. (aiōn g165) **18** Jama ko, metet imwin auer o, o duen omal roner, me krijuj likam pan pwarado, nan anjau wet krijuj likam me toto, me pwaradar, i me kitail ajaki, met imwin auer leler. **19** Iraill me kola jan kitail, a kaidin kij atail, pwe ma irail kij atail, re pan mimieta re atail. A irail kola jan kitail, pwen janjal, me kaidin irail karoj kij atail. **20** A komail keidier ren me jaraui, o komail ajaer meakaroj. **21** I jota intin won komail er, dene jota aja duen melel, a pwe komail aja, o likam jo tapida jan ni melel. **22** Ij me likam amen? Kaidin i, me kamamada me lejuj udan Krijtuj. I me krijuj likam, me kamama kida Jam o Na. **23** Amen amen, me kamam kida Na, nan Jam pil jota mi re a, a me ponaja Na, i me pil jpwilim en Jam. **24** Me komail roner jan ni tapi o, en potopoteta re omal. Ma a pan

mimi re omal, me komail roner jan ni tapi o, komail ap pil pan potopot ren Na o Jam. **25** A iet inau o, me a kotin inauki on kitail er. Maur joutuk. (aiōnios g166) **26** Mepukat me i intin won komail er duen irail, me kajapune komail. **27** A omal kei, me komail aleer a, pan mimieta re omal. Komail ap jolar mau on, amen en padaki on komail. A duen kei wet kin padaki on komail meakaroj, iduen me melel, a kaidin likam pot, o duen a padaki on komail er, iduen komail en dadaurata. **28** Ari jama ko, podidi on i, pwe ni a pan kotin pwarado, kitail en aima, a jo namenok mo a, ni a kotin pwarado. **29** Ma komail aja, me i me pun, komail en pil aja, meamen, me wia me pun, me ipwi jan i er.

3 KILAN jon en limpok lapalap, me Jam kotiki don kitail er, pwe kitail en adane kila jeri en Kot, ari, iei kitail. I me jappa jaja kin kitail, pwe re kin jaja i. **2** Kompok kan, kitail ari jeri en Kot, ap jaikenta janjal, da me kitail pan wiala. Ari jo, kitail aja, ni a pwarado, kitail pan duäla i, pwe kitail pan kilan i ni udan mom a. **3** O amen amen, me kaporopor due met, a en kamakelelekele pein i duen i me makelekel. **4** Amen amen me kin wia dip, pil kin palian kapun, pwe iei dip palian kapun. **5** O komail aja, i me a pwarado, pwen lapwada dip akan. A dip jota kin mi re a. **6** Meamen, me pot re a, jota kin wia dip; meamen wia dip, jota kilan i o jota dedeki. **7** Jama ko, kalaka, pwe amen de kajapuna komail. Me kin wia pun, nan i me pun amen, due i me pun. **8** Me kin wia dip, i nain tewil, pwe tewil me wia dip jan ni tapi o. I me Jpwilim en Kot kin pwarado, pwen kawela wiawia en tewil. **9** Meamen me ipwi jan Kot, jota kin wia dip, pwe war a mi re a, o a jo kak wia dip, pwe a ipwi jan ren Kot. **10** I me jeri en Kot o jeri en tewil janjale kida, me jo wia me pun, i me jo jan ren Kot, o me jo pok on ri a. **11** Pwe iet padak, me komail roner jan ni tapi o, kitail en pokepoke pena. **12** Kaidin due Kain, me udan me jued amen, ap kamela ri a. Ari, menda a kamela i? Aki a wiawia me jued, a en ri a me pun. **13** Ri ai ko, der puriamuiki, ma men jappa kin tata kin komail. **14** Kitail aja, me kitail daulier mela, ap ko on maur, pwe kitail kin pok on ri atail akan. Ari, me jo limpok, pan mimieta nan mela. **15** Meamen, me kin tata ki ri a, nan i me kamela men. A komail aja, maur joutuk jota kin mi ren me kamela men. (aiōnios g166) **16** I me kitail diar kida limpok. A kotiki wei maur pweki kitail; kitail ari pwaipwandekei maur atail on ri atail akan. **17** Meamen me mieu met ap kilan ri a dupokala, ap jota jauaja i, iaduen limpok en Kot pan kak mi re a? **18** Jama ko, kitail der pok pena ni lokaia ta o lo, a ni wiawia o melel pot. **19** I me kitail pan ajaki, me kitail kijan melel, o kainjenemauila monion atail re a, **20** Pwe ma monion atail kadeikada kitail, nan Kot me lapa jan monion atail o lelapokki meakan karoj. **21** Kompok kan, ma monion atail jo kadeikada kitail, nan kitail aima on Kot. **22** O meakot kitail poeki re a, kitail pan tunole jan i, pwe kitail nekinekid a kujoned akan, o wiada meakan, me a kin pole kila. **23** Letet a kujoned: Kitail en pojona en jpwilim a Ol lejuj Krijtuj, o poke pena, duen a kotiki on kitail kujoned o. **24** A me kin nekinekid a kujoned akan, pan pot re a, o i pan kotikot re a; o iet me kitail ajaki, a kotikot re atail: Nen o, me a kupurai don kitail er.

4 KOMPOK kan, komail der pojona nen karoj, a kajauj jan en nen akan, ma re tapida jan ren Kot. Pwe jaukop likam me toto kaparapar jili jappa. **2** Let me komail ajaki Nen en Kot: Nen karoj, me kadele, me lejuj Krijtuj koto don uduk, nan i me tapida jan ren Kot. **3** O nen karoj, me jo kadele, lejuj a jota tapida jan ren Kot, Nan i krijuj likam, duen me komail roner, me a pan pwarado, nan a mier jappa metet. **4** Jama ko, komail tapi jan ren Kot o kaloe irail edi, pwe i, me kotikot re omal, me lapa jan i, me mi ni jappa. **5** Iraill me udan jappa, iei me irail lokaiai jappa, o jappa kin ron irail.

6 Kitail tapi janer ren Kot, me aja Kot, kin ron kitail. A me jo jan ren Kot, jota kin ron kitail. lei me kitail ajaki Nen en melel, o me udan likam. 7 Kompok kan, kitail kin poke pena, pwe limpok tapi jan ren Kot, A amen amen, me kin limpok, ipwi jan ren Kot, o a aja Kot. 8 Me jo kin limpok, jaja Kot, pwe Kot udan limpok. 9 Ni met limpok en Kot janjal don kitail: Kot koton porone don jappa japwilim a leroj eu, pwe kitail en maur ki i. 10 letet pajon en limpok, kaidin kitail me tapin limpok on Kot, pwe a tapin pok on kitail, o poronedo japwilim a Ol, wiala jauntom pan dip atail. 11 Kompok kan, ma Kot kin limpoki on kitail due met, kitail en pil limpok pena. 12 Jota me kilaner Kot ni anjau eu. Ma kitail limpok pena, nan Kot pan kotikot re atail, o a limpok me unjokelar re atail. 13 I me kitail ajaki, me kitail mimieti re a, o a kotikot re atail, pwe a kotin kupurai don kitail er Nen i. 14 O je kilaner o kadededa, me Jam poronedo japwilim a Ol, en wiala Jaunkamaur pan jappa. 15 Meamen me ponaja lejui, me Japwilim en Kot, nan Kot me kotikot re a, o i ren Kot. 16 O kitail dedekier o kamelele limpok, me Kot koton wiai on kitail. Kot me limpok, o me kin potopot ni limpok, kin potopot ren Kot, o Kot kotikot re a. 17 let unjok en atail limpok: Kitail pan aima ni ran en kadeik, pwe duen i, iduen kitail nin jappa et. 18 Jota majak ni limpok, pwe limpok melel kin kauja jan majak, pwe majak kin kareda kamekam. Ari, me kin majak, nan a limpok jaikenta unjokala. 19 Kitail kin limpok, pwe i me kotin tapiadar pok on kitail. 20 Ma amen kin inda: I kin pok on Kot, ap kin jempok on ri a, nan i me likam amen, pwe me kin jempok on ri a, me a kilaner, da a pan kak pok on Kot, me a jota kilaner? 21 A kujoned pot et kitail aleer jan re a, me i, me pok on Kot, en pil pok on ri a.

5 MEAMEN me kamelele, me lejui me Krijtuj, nan i me ipwi jan ren Kot, o me kin pok on me kajpwidi i, kin pil pok on, me ipwi janer. 2 I me kitail ajaki, me kitail pok on jeri en Kot akan, ni atail pok on Kot o oke a kujoned akan. 3 let limpok on Kot, atail kapwaiada a kujoned akan, a a kujoned akan me jota apwal. 4 Pwe meamen, me ipwi jan ren Kot, kin kaloedi jappa. let pai en pei, me kaloedier jappa, atail pojon. 5 Ij me kaloedi jappa, kaidin i eta, me kamelele, me lejui Japwilim en Kot? 6 I met, me kokido pil o nta, lejui Krijtuj; kaidin pil eta, pwe pil o nta. Nen me kadedeki, pwe Nen melel. 7 Iral me jilimen me kadede: 8 Nen, o pil, o nta; irail kin minimin pena. 9 Ma kitail kamelele kadede en aramaj akan, nan kadede en Kot me lap jan, pwe i en Kot a kadede me a koton kadedeki japwilim a Ol. 10 Me kamelele Japwilim en Kot, a men kadede mi lole, me jo kin kamelele Kot, kin kakikame i, pwe a jota kamelele kadede en Kot duen japwilim a Ol, 11 A iet kadede o: Kot me kotiki on kitail er maur joutuk; a i jon en maur mi ren japwilim a Ol. (aiōnios g166) 12 Me aneki Na, i me aneki maur, a me jota aneki Japwilim en Kot, a pil jota aneki maur. 13 Mepukat i intin won komail er, pwe komail en aja, me maur joutuk mi re omail, a komail, me pojona mar en Japwilim en Kot. (aiōnios g166) 14 O iet at kaporopor kaperen: Meakot kitail poeki re a duen kupur a, a koton mani kitail. 15 A ma kitail aja, me a koton mani kitail, iran meakot kitail poeki re a, kitail ap aja, me kitail pwaj anekier, me kitail kapakapaki. 16 Meamen me kilanada ri a wia dip, me jo imwilan mela, i en kapakapaki, Kot ap pan kotiki on i maur, on ir, me jo wia dip, me udan mela. A eu jon en dip mia, me imwilan mela, duen jon en i jota inda, meamen en kapakapaki. 17 Japun karoj me dip, a jon en dip mia, me jota imwilan mela. 18 Kitail aja, meamen me ipwi jan ren Kot, jota kin wia dip; a me ipwi jan ren Kot, apapwali pein i, a men juev o jota pan doke i. 19 Kitail aja, me kitail tapi jan ren Kot, a jappa karoj mi ni me juev. 20 A kitail aja, me Japwilim en Kot pwarador, kalolekon kitail er, pwe kitail en aja i me melel, o kitail kijan i me melel, iei japwilim a lejui Krijtuj. Me Kot melel o maur joutuk. (aiōnios g166) 21 Jama ko, kalaka pein komail jan dikeklik en ani kan!

loanej II

1 IET nai me laud o ranamau won li lipilipil o na jeri kan, me i kin pokepoke melel; a kaidin nai ta, pwe pil irail karoj, me aja melel, **2** Pweki melel o, me mi re atail, o a pan mi re atail kokolata. (aiōn g165) **3** Mak o kalanan, o popol pan mi re atail jan ren Kot Jam, o jan ren lejuj Krijtuj, me Japwilim en Jam ni melel o limpok. **4** I ap peren kida kaualap, pwe i diaradar, me akai noum jeri kan alialu wei ta ni melel, duen atail aleer kujoned jan ren Jam. **5** Ari, i poeki re omui, Main, kaidin kujoned kap pot, me i intin won komui, a me kitail aleer jan ni tapi o kitail en pololol pena. **6** A iet limpok, pwe jen alu weita duen a kujoned akan. A met kujoned o, duen komail roner jan ni tapi, jen alialuta ia. **7** Men kotaue me toto pwara don jappa, me jota kin kadede, me lejuj Krijtuj wia uduk ala, i men kotaue o kriktuj likam o. **8** Komail kalaka pein komail, pwe omail pai, me komail dodok on er, de jalonal a komail en ale pwaipwai pokon. **9** Meamen me dauli mepukat, o me jota tenedi on padak en Krijtuj, a jota paieki Kot; a me tenedi on padak o, i me paiekier karoj, Jam o japwilim a Ol. **10** Ma amen ko don komail, me jota wado padak et, der kajamo lon on nan im omair, o der ranamau i. **11** Pwe me kin ranamau i, a pan pwaijaneki a wiawia jue. **12** Kajoi me toto mi re i, me i men intin won komail, a i jota pan wiaki ki kijin likau o ink, pwe i kaporoporeki, me i pan pwara won komail, kitail ap pan kajoi pena, pwe atail peren enunjokela. **13** Ari, nain ri om li lipilipil jeriko me ranamau won komui. Amen.

loanej III

1 IET nai me laud o ranamau won Kaiuj kompok, me i kin pokopoke melel. **2** Kompoke pa i, i kin men, koe en pwaida o rojon ni wiawia karoj duen nen om me pwaida. **3** Pwe i peren kida kaualap, ri atail oko lao pwarado, katitiki on ia duen om melel o duen om kin alialu wei ta ni melel. **4** Jota ai peren me lapa jan met, ni ai ron duen nai jeri kan, me kin alu wei ta ni melel. **5** Kompoke pa i, me mau, me koe kin wiai on ri atail o pil men kairu kan, **6** Me katitiki on momodijou duen om limpok; me mau, ma koe pan jauaja irail, duen me kon on Kot. **7** Pweki mar a re kin koko wei ta, jota tunole meakot ren men liki kan. **8** I me kitail en jauaja jan due met, pwe kitail en wia jauaj pan melel. **9** Meakot i intinki woner momodijou, a Diotrepej me akajaumaj on irail, jota duki on kit. **10** Ari, i lao pwara wei, i pan katamanki i a wiawia kan, me a kin wiada, pwe a kin lokaia jueed duen kit. A kaidin i eta, pwe pein i jota kin kajamo ri atail ko, ap pil inapwiedi, me kin men apwali ir, o kajapok ir ala jan nan momodijou. **11** Kompoke pa i, der idauen me jueed a me mau. Me kin wia me mau, me jan ren Kot, a me kin wia me jueed, jota kilaner Kot. **12** Demetrij indand ren amen amen o pil ni melel. O kit pil kadededa, a koe aja, me at kadede me melel. **13** Kajoi toto me mi re i, me i kak intin won uk, a i jota men intinki ink o men intin. **14** A i kaporoporeki, me koren, me i pan kilan uk, kita ap pan kajokajoi pena. Popol en mi re om. Komppok kan kin ranamau won uk. Ranamaueki kompok kan mar arail.

Iudaj

1 IUDAJ, Iadu en lejui Krijtuj amen, o ri en Iakopuj, ranamau won irail, me pilipildar o me kompoke pan Kot Jam, o me nekinek ren lejui Krijtuj. **2** Kalanan, o popol, o limpok en rokalan komail! **3** Kompok kan, ni ai nonki kaualap, intin won komail ekij, duen atail dorela ni lamalam ta pot, i men intin won komail o panaui komail, en upaliki pojon, me udan panalan jaraui kan. **4** Pwe aramaj akai wailon on, me ar pakadeik mia jan maj o: Irail me doo jan Kot, o re kawukila mak en Kot, on kapwaiada inon jued en uduk, o re kamameki Kot o atail Kaun lejui Krijtuj, me iei eta Kaun. **5** Komail ajaer meakaroj, ari jo, i men kataman kin komail, me Kaun o kotin jauaja japwilim a aramaj akan ren men Äkipten, a mur a kotin kame ir ala, me jota pojon. **6** O tounlan kai, me jota kajampwaleki arail koa, ap muei jan udan deu arail, a kotin nekid kin arail jal mata joutik ni waja rotorot on ran en kadeik lapalap. (aïdios g126) **7** Dueta Jodom, O Komora, o kanim akan, me mi imp ara, me pil nenenek niin tiak ota, dueta ira, o inon ion uduk toror, ap wiala kilel eu, ni ar kamekameki kijiniae joutik. (aiōnios g166) **8** I dueta mepukat, me kalap auramen, kin kajaminela uduk, o jota duki on kaun o, lalaue me linan akan. **9** A Mikael, tounlan lapalap amen, ni a akamai on tewil, akakamaiki kalep en Mojéj, a jota kotin ainar on lalaue o kadeikada i, pwe a kotin majanier: Kaun en kotin kapun on uk! **10** A mepukat kin lalaue, me re jaja; a meakan me re udan aja, dueta man akan, me jota ar lamalam, kawela pein irail. **11** Juedi on irail! Irail weweid kier al en Kain, o re lodi on pakotaue en Pileam pweki moni, o ni ar kanudi dueta Kora, re mekilar, **12** Ir pukat me kaopan omai kamadip limpok kan, ni ar jokrau jomajak o kamana pein irail. Re rajon dapok madekon kan, me an kin wewa jili, o rajon tuka, me jo ta o jo wa kan mia, me melar pan riapak, o jolar due'rail. **13** Re rajon iluk em matau, me punpun potpoteta, kapwereda pein ar kanamenok kan, rajon moal en uju, ap nekinek on rotorot joutuk. (aiōn g165) **14** Enok kaijimen murin Adam pil kokop duen irail majanier: Kilan, Kaun o kotido ian japwilim a jaraui kan, me kid neder. **15** Pwen kadeikada karoj, o kapunada me jan Kot akan karoj, pweki ar dodok o wiawia jued akan, me re wiadar ni ar doo jan Kot, o pil ar lokaia jued, me irail dipan akan wiia on i. **16** Mepukat kin lipaned o pilipil en pan moli anjau karoj, aki ar kapwaiada ar inon jued, o irail aklapalap ni ar lokaia, o lipilipil janjal en aramaj pweki moni. **17** A komail, kompok kan, tamanda majan akan, me wanporon en atail Kaun lejui Krijtuj akan majanier maj o, **18** Ni ar majani on komail, me aramaj lalaue pan pwarade ni imwin anjau, me jan Kot, ap kekeideki pein ar inon jued. **19** Ir pukat kin kamueit pajan jaulan kan, irail me pali uduk eta, a jota nen arail. **20** A komail kompok kan, kaua kida pein komail omai pojon melel, o jaraui, o kapakapaki Nen jaraui. **21** Nekinek pein komail ni limpok en Kot, o kaporoporeki kalanan en atail Kaun lejui Krijtuj on maur joutuk. (aiōnios g166) **22** O akai irail me peikajal, komail kadek on, **23** Jaro kin ir wei jan nan kijiniae o dore ir ala. O kadek on me tei kan ni majak. O komail pil juedeki likau jamin en pali uduk. **24** A i me kak pera komail, jan omai pan depikelekel, o kamotan di on komail mon a linan, makelekel, o pereperen, **25** I Kot eta Jaunkamaur patail, ren lejui Krijtuj atail Kaun linan, lomin, o wiawia, o manaman en ko on, met o potopot eta kokolata! Amen. (aiōn g165)

Kaudial

1 IET kajale pan lejuij Krijtuj, me Kot kotiki on i, en kajale on jarpwili a ladu kan meakai, me pan wiaui met koren. A kotin poronela jarpwili a tounlan, me a kotin kajaleki on jarpwili a ladu loanej. **2** Me kadedeki majan en Kot, o kadede pan lejuij Krijtuj karoj, me a kilaner. **3** Meid paï, me wadokedi o ir, me ron majan en kokop akan, o nekinekid me intinidier lole, pwe anjau me koren. **4** Iet nai loanej, on momodijou iju nan Ajien: Mak o popol on komail jan ren i, me kotikot met, o me kotikot maj o, o me pan kotido, o jan ren Nen iju, me kotikot mon mol a, **5** O jan ren lejuij Krijtuj, me jaunkadede melel, me mejeni ren me iajadar jan ren me melar akan, o Kaun en nanmarki en jappa kan, me kotin kupura kitail o widen jan kitail dip atail ki nta, **6** O kotin wia kin kitail er jamero on Kot o Jam a. Linan o manaman en mi re a kokolata! Amen. (aiōn g165) **7** Kilan, a kotido nan dapok kan, o maj karoj pan kilan i, o irail me doke i, o kainok en jappa karoj pan janejanki i. Melel, Amen. **8** Nai Alpa o Omeka, me Kaun Kot kotin majani, me kotikot eta, o me kotikot maj o, o me pan kotido, iei Dinkel amen. **9** Nai loanej, ri omail, o omail warok ni kamekam, o ni wei, o ni atail auiaui lejuij, i lel don nin dake o, me ad a Patmoj, ki majan en Kot o kadede par lejuij. **10** Nen jaraua kotikot po i ni ran en Kaun, i ap ronadar mur i nil laud eu, me rajon nil en koronete majani: **11** Me koe kilan, intiniedi nan puk eu, ap kadar won momodijou iju en Epijuj, o Jmirna, o Perkamuj, o Tiatira, o Jardej, o Piladelpia, o Laodijea. **12** I ap joupei on, en kilan nil o, me kajoi on ia. A i lao joupeilar, i kilan lamp kold iju. **13** O nan pun en lamp akan amen mia, me rajon Nain aramaj, likauie kida likau eu, me leldi on aluwilu a, o lukom kida ni maramar waiwai kold eu. **14** A kadokenmai o pit en peipei puetepueteta wun en jip puetepuet, o rajon jno, o jilan i rajon umpul en kijinai, **15** O aluwilu a rajon praj linan likamata a linalin nan kijinai, o kapitie rajon nirjok en pil toto. **16** O ni lim a pali maun uju iju mia, o jan nan jilan i kodlaj kon o au a riau u wei jan, o jilan i rajon katipin, jiran kelailia. **17** A ni kilan i, i ap pupudi ni aluwilu a dueta mela amen. O a kotikidan po i lim a pali maun mamajani: Ender majak, nai men maj o men mur. **18** O me maur men, o ai melar amen, ari kilan, i memaureta kokolata, o men kapir en mela o wajan mela mi re i. (aiōn g165, Hadēs g86) **19** Koe ari intiniedi meakan, me koe kilaner, o me mier, o me pan wiaui mur. **20** Wewe en uju iju, me koe kilaner nan pa i pali maun, o lamp kold iju. Uju iju, iei tounlan en momodijou iju, o lamp iju, iei momodijou iju.

2 INTIN won tounlan en momodijou en Epijuj: Iet majan en i, me kolekoleta ni lim a pali maun uju iju, o me kin weweid nan pun en lamp kold iju. **2** I aja om wiawia kan, o om dodok, o om dadaurata, o duen om jota kin mauki me jued akan, o koe kajau ir adar, me akawanporon, a me jo, ap diar ir ada me likam. **3** O koe kin kanonama on o kadokeki mar ai, ap jota panadar. **4** A iet me I juedeki re om: Koe muei janer tapin om limpok. **5** Koe ari tamanda, me koe pupe wei janer, o kalula, o kapwaiaida wiawia en maj o; a ma jo, i pan ko don uk, kajau wei jan om lamp jan ni deu a, ma koe jota kalula. **6** A iet me koe kin wia, koe kin juedeki wiawia en nain Nikolauj akan, me I pil kin juedeki. **7** Me jalon a mia, i en ron, me Nen o majani on momodijou kan! Me dadaurata, I pan ki on i, en tunole jan tuka en kamaur, me m nan paradij en Kot. **8** Intin won tounlan en momodijou en Jmirna: Iet majan en men maj o men mur, me melar ap mauredar. **9** I aja om kamekam, o om jamama ari jo, koe me kapwapwa, o lalaue en ir, me kin inda, dene irail men Juj, a kaidin irail men Juj, pwe pwin en Jatan eu. **10** Koe der majak, me koe pan kalokolokki. Kilan, tewil o pan

kajelon on nan imaten akai komail, pwe komail en kajonejon, o komail pan kalokolok ran eijok. Dadaurata lel mela. I ap pan ki on uk mar en maur joutuk. **11** Me jalon a mia, i en ron, me Nen o majani on momodijou kan! Me dadaurata, jota pan kamekam kila mela kariau. **12** Intin won tounlan en momodijou en Perkamuj: Iet majan en me na kodlaj kon o au riau mia: **13** I aja, waja koe kaujon ia, ni wajan mol en Jatan, o koe kin podidi on mar ai, o koe jota kamama kida om pojona pil jo ni ran oko, me Antipaj, ai jaunkadede melel men, kamekamelar nan pun omair, waja Jatan kin kaujon ia. **14** A ekij tikitik ta, me I juedeki re om: Akai mi re om, me kin apwali lamalam en Pileam, me padaki on Palak, en kajedi on mon kadaudok en Ijrael kajapun par, ren tunole kijin man, me olu oner dikedik en anai kan, o ren nenek. **15** O pil akai mi re om, me pil apwali lamalam en nain Nikolauj akan. **16** Ari, kalula! A ma jo, I pan madan won uk o pepej on irail ki kodlaj en au ai. **17** Me jalon a mia, i en ron, me Nen o majani on momodijou kan! Me dadaurata, I pan ki on i mana jojanjal, o I pan ki on i takai puetepuet eu o nan takai mar kap intinidier, jota amen me dedeki, i eta, me pan ale. **18** Intin won tounlan en momodijou en Tiatira: Iet majan en me Japwilim en Kot, me jilan i rajon umpul en kijinai o aluwilu a rajon praj linan. **19** I aja om wiawia kan, o om limpok, o om pojona, o om papa, o om kanonama, o duen om wiawia men mur, me toto jan men maj. **20** A iet me I juedeki re om: Koe kin mueid on li Ijepel, me kin inda duen pein i, dene i jaukop amen, me kin padaki o kotaue na! ladu kan, ren nenek, o ren tunole, me olu on dikedik en anai. **21** O I ki on i er anjau en kalula, a a kan kalukila a nenek. **22** Kilan, I pan kajedi i nan loj, o irail me kin kamal re a, nan kamekam lapalap, ma re jota pan kalukila wiawia en Ijepel akan. **23** O I pan kamekila na jeri kan kamekam eu. Ari, momodijou karoj pan ajaki, me nai i, me kin ireron nan mudilik o monion kan, o I pan ki on amen amen komail iran omair wiawia kan. **24** A I indai on komail tel kan, me mi Tiatira, karoj me jota apwali lamalam wet, me jo dedeki widin en Jatan, duen ar lokaia. I jota pan ki on komail eu katoutou pa'mail. **25** A me mi re omair, kolekoleta, I lao pwarado. **26** O me dadaurata o me kanekid ai wiawia kan lel imwi, i me I pan kajapwilada pon wei kan. **27** A pan kaun kida ir jokon mata, due dal en jaupal kin okaualap, o due I pil aleer mana jan ren Jam ai, **28** I ap pan ki on i uju ran. **29** Me jalon a mia, i en ron me Nen o majani on momodijou kan!

3 INTIN won tounlan en momodijou en Jardej: Iet majan en me Nen en Kot iju o uju iju mi re a: I aja om wiawia kan, o me mar en maur mi re om, a jo, koe melar. **2** Pirida, katene me lua, me nok mela, pwe I jota diaradar, me om wiawia kan unjokela ren ai Kot. **3** I me koe en tamanda, duen koe tunoler, o roner, o kanekid, o kalula. Ma koe jota pan pirida, I pan pwarado due lipirap amen, o koe pan jaja auer, me I pan pwara don uk. **4** A mar malaulau mi re om nan Jardej, me jota kapwelepwel lar ar likau kan, re pan alialu re i nan likau puetepuet, pwe re kon on. **5** Me dadaurata, pan kapwad kida likau puetepuet, o I jota pan irije jan nan puk en maur mar a. O I pan kadede mar a mon Jam ai o mon na tounlan kan. **6** Me jalon a mia en ron, me Nen o majani on momodijou kan! **7** Intin won tounlan en momodijou en Piladelpia: Iet majan en me jarau, me melel, me men kapir en Dawid mi re a, me kin ritinida, o jota amen, me kak ritinidi, o me kin ritinida, o jota amen, me kak ritinida. **8** I aja om wiawia kan. Kilan, I ki on uk er wanim ritidat eu o jota amen, me kak ritinidi, pwe om kel me tikitik, o koe kin kanekid ai majan, o koe jota kamam kida mar ai. **9** Kilan, I kanain kin uk akai, me udan pwin en Jatan, kijan irail, me akauj, a jo, re likam. Kilan, I pan kainon ir do, en poni ni nä om, o ren aja, me I kin pok on uk. **10** Aki om kanekid ai majan en kanonama, I pil pan kanekid uk ni auer en kajonejon, me pan udon toun jappa karoj,

en kajonejon irail, me kaujon jappa. **11** I pan pwarado madan. Kolekol, me koe anekier, pwe jota amen en kulia jan mar om. **12** Me dadaurata, I pan wiaki i ur eu nan tanpaj en ai Kot, o a jolar pan pedoi jan kokolata. I pan intin po a mar en ai Kot, o ad en kanim en ai Kot, lerujalem kap, me peidido jan ai Kot nanlan o mar ai kap. **13** Me jalon a mia, en ron, me Nen o majani on momodijou kan! **14** Intin won tounlan en momodijou en Laodijea: let majan en me maraneki Amen, me jaunkadede lelapok melel, me tapin dodok en Kot. **15** I aja om wiawia kan, koe jota karakar o pil jota lamelamur. I men, koe en lamelamur de karakar! **16** Ari, koe me lou, a kaidin karakar de lamelamur, I ap pan muj kin uk wei jan nan au ai. **17** Pwe koe inda: Nai kapwapwa, i anekier kapwa kan, o i jota kin anane meakot, ap jaja, me koe jakanekan, o jo konekon, o jamama, o majkun, o kilijo. **18** I panaui uk, koe en neti jan ia kold linan, aki jkiniaji, pwe koe en kapwapwala, o likau puetepuet, pwe koe en likauie uk, o kanamenok pan om kilijo der janjal, o wini en maj o, men elieliki maj om, en kilan waja. **19** I kin kapun on o kaloke karoj, me I pokepoke. Koe nantion kalula! **20** Kilan, I kin u pan wanim o letelet. Meamen pan ron nil ai, ap ritinida wanim o, I pan pedelon re a, ap ian i mot on raj jaraui, o a ian ia. **21** Me dadaurata, I pan ki on i, en ian, ia mondi pon mol ai, dueta nai pil dadaurata, ap ian Jam ai mondi pon mol a. **22** Me jalon a mia, i en ron, me Nen o majani on momodijou kan!

4 MURIN mepukat i kilaner kajanjal eu: Kilan, wanim eu ritidar nanlan, o nil, me i roner maj, dueta koronete eu kajokajoi on ia: Koda don met! I pan kajale on uk, me pan wiaui mur en mepukat. **2** Nai pitipit katia Nen. A kilan, mol eu mi nanlan, o amen kotidi pon mol o. **3** A janjal en me kotidi poa rajon takai lajipj o Jardij o aia me liteui mol o, me janjal dueta takai jmarakd. **4** O mol o kapilkil pena mol riejok paieu, o lapalap riek pamen kotikot poa, likau kida likau puetepuet o nin kida nin kold. **5** O jan ni mol o liol, o nil akai, o nanjapwe kai uje wei jan, o lamp iju umpumpul mon mol o, iei Nen iju en Kot. **6** O mon mol o dueta jed eu, me rajon kraj o krijtal, o nan waron en mol o, o impan mol o man maur pamen, me rok ki por en maj mo ar o mur ir. **7** Man en maj me rajon laien amen, o man kariamen rajon kau ol amen, o man kajilimen kar i rajon aramaj, o man kapamen rajon manpir ikel. **8** O man maur pamen ko pa en pir wonu mi ren amen amen, me rokki por en maj ni kaila o lole, o re jota nenenla ni ran o ni pon, indinda: Me jaraui, me jaraui, me jaraui, Kaun Kot, Kaun en meakarjo, me kotikot maj, o me kotikot met, o me pan kotin pwarado. **9** Ari man maur oko, lao pan kalinanada, o kakaki, o danke i me kotidi pon mol o, me ieiaj joutuk, (aiōn g165) **10** Me lapalap riek pamen ap pan poridi on i, me kotidi pon mol o, o re pan pon i, me ieiajata kokolata, o re pan pwilikit mar ar mon mol o, indada: (aiōn g165) **11** Komui Main, at Kaun, o at Kot, me kon on, en linanla, o kakala, o manaman, pwe ir me kotin kapikadar meakan karoj o pweki kupur omui re mia kier o wiaui kidar.

5 O i kilaner nan lim pali maun, en me kotidi pon mol o, puk eu, intindier lole o liki o kateneki pena men katen iju. **2** O i kilan tounlan kelail amen, pepeidokki nil laud: ij me kon on pak pajan puk o, o lapwada a men katen kan? **3** A jota amen, me mi nanlan de nin jappa, de pan jappa, me kak on pak pajan puk, o udial i. **4** Ari, i ap janejan kaualap, aki jota amen, me diarokadar, me kon on, en pak pajan puk o, de udial i. **5** O amen ren me lapalap akan majani on ia: Koe der janejan! Kilan, Laien, me udan kainok en luda, tapin Dawid, me pwaider ni a peipei, pwen kon on, pak pajan puk o, o lapwa jan men katen iju. **6** O i kilan nan waron en mol o nan pun en man pamen o nan pun en lapalap akan Jippul amen u due kamekamelar, me oje iju o por en maj a iju mia, iei Nen en Kot iju me pakadaralan dol en jappa karoj. **7** A

kotido, ap kotiki jan puk o ni lim a maun en me kaipokedi pon mol o. **8** A ni a kotin aleer puk o, man maur pamen, o lapalap riek pamen poridi on mon Jippul o. Amen amen re irail kolekol a arp o dal kold, me dir en potik en ijj, iei kapakap en jaraui kan. **9** Irlai kauleki kaul kap pot indinda: Ir me kotin kon on, kotikida puk o, o lapwada a men katen ko, pwe komui kamatalar o neti ki on Kot nt' omui jan ni kainok karoj, o lokaia karoj, o men liki karoj, o wei karoj. **10** O kotin wia kin irail la wei eu on atail Kot, pwen jamero kan, o re pan nanmarki nin jappa. **11** O i kilaner o i roner nil en tounlan toto impan mol o, o man maur ko, o lapalap oko; irail me nederenia nen nen o kid kid, **12** Irlai indinda ni nil laud: Jippul o me kamekamelar, me kon on aineki manaman, o kapwa, o erpit, o kel, o kaka, o linan, o pai kan. **13** Ir karujia nanlan, o jappa, o pan jappa, o pon madau, o aude pan arail karoj, i roner me re indinda: Me kotidi pon mol o, o Jippul en kapinanal, o kakala, o kalinanada o manaman kokolata. (aiōn g165) **14** Man maur pamen majani: Amen, O lapalap akan poridi on pon i.

6 I kilan ni en Jippul a lauad pajan eu ren katen iju, o i roner amen ren man pamen majaneki nil me rajon nanjapwe: Kodo! **2** I ap kilaner oj puetepuet amen, o me mondi poa kajik katiue mi re a, o mar eu ko on i, i ari koti wei, pwen kalokaloedi. **3** Ni a lauad pajan katen kariau, i ap roner man kariamen majanier: Kodo! **4** Amen oj me waitata ap pwarado, a me mondi poa a muez on i, en kawela muez mau nin jappa, o tou a kan pakamekam pena, a kodlaj kalaimun me panalan i. **5** Ni a lauad pajan katen kajilu, i roner man kajilimen majani: Kodo! I ap kilaner oj tontol amen, o me mondi poa, men tenok mi ni lim a. **6** O i roner nil eu nan pun en man pamen indinda: Jon en wit eu denar eu, o jon en korn jilu denar eu, a le o wain der kawela! **7** Ni a lauad pajan katen kapaeua, i roner nil en man kapamen majani: Kodo! **8** I ap kilaner oj pajaj, o me mondi poa, mar a Mela, o wajan mela me idauen i. A kapi on i en kaunda pakij eu en jappa, en kamekila kodlaj, o ijejol, o mela, o ren man laualo en jappa kan. (Hadēs g86) **9** A ni a lauad pajan katen kalimau, i kilaner pan pei jaraui nen en me kamekila majan en Kot, o ar kadeede, me re wia. **10** Irlai likelikwirki nil laud indinda: Arai da, Main, Kaun jaraui o melel, komui jo kadekikada o iki kin nt' at on irail, me kaujon jappa? **11** Likau puetepuet me panalan irail karoj, o a kotin majani on irail, ren moleilei maj ekij, a lao ian ar o ri ar akan unjokelar, me pan kamekamelia dueta pein irail. **12** O i kilaner ni a lauad pajan katen kawonu, rerer en jappa lapalap ap wiaui, katipin rotala dueta dueta ntontol, wunen eu o maram waitatala dueta ntta. **13** O uju en lan akan pupedi on jappa, due tuka pik pot kajedi wa kan me pul, ni a tuālok ki an ma, **14** O lan kajaula dueta kijin likau ni a limlim pena, o nana karoj o dake karoj torak jan deu ar, **15** O nanmarki en jappa kan, o monjap, o jaumaj akan, o kapwapwa kan, o me kelail, o ladu kan karoj, o maio kan rukila nan por o pan paip en nana kan. **16** Ap indan nana o paip akan: Pupedi po at o pwain kidi jan mon jilan en i me kotidi pon mol o, o jan ni onion en Jippul. **17** Pwe a leler ran lapalap en a onion; o ij me pan kak pwaider?

7 MURIN met i kilaner tounlan pamen uda ni kaim en jappa paieu kolekol an paieu en jappa, pwe an ender ipuij don jappa, de pon jed, de nin tuka pot. **2** O i kilaner amen tounlan pwarada jan ni maj en lan, kilekedi kilel en Kot ieiaj. A likwirki nil laud on tounlan pamen, me udan kawela japo jed, **3** Indinda: Der kawela jappa de madau, de tuka kan, a lao kileledier ladu en at Kot akan ni tam ar! **4** Nai ari ronadar arail wadok me kileledier me lop panen pakid jan ni kainok en Irael akan karoj. **5** Jan ni kainok en luda nen riakid kileledier, jan ni kainok en Rupen nen riakid, jan ni kainok en Kat nen riakid, **6** Jan ni kainok en Ajer nen riakid, jan ni kainok en Naptali nen riakid, jan ni kainok en Manaje

nen riakid, 7 Jan ni kainok en Jimeon nen riakid, jan ni kainok en Lewi nen riakid, jan ni kainok en Ijajar nen riakid, 8 Jan ni kainok en Jepulon nen riakid, jan ni kainok en lojep nen riakid, jan ni kainok en Peniamin nen riakid. 9 Murin mepukat i kilaner pokon kalaimunia, jota amen me kak wadokedi jan ni wei karoj, o kainok karoj, o men liki karoj, o lokaia karoj, o mon mol o, o mon Jippul likau kida likau puetepuet o paini ni lim ar, 10 O re nil laudedda indinda: Kot kamaur pat, me kaipokedi pon mol o o Jippul. 11 Tounlan karoj u kapil pena mol o, o lapalap akan, o man pamem, irail pori kidi maj ar mon mol o, poni Kot, 12 Indinda: Amen! Pai, o linan, o erpit, o danke, o wau, o rojon, o manaman on atail Kot kokolata! Amen. (aiōn g165) 13 Amen ren me lapalap akan jaben majani on ia: Ij irail me likau kida likau puetepuet, o irail kodo jan ia? 14 I ap potoan on i: Main, komui manier. A jaben ia: Ir me pwaida jan ni kaankamekam, o re lope ar likau, o kapwad kida ntan Jippul. 15 I me re mikier mon mol en Kot, o papa i ni ran o ni pon nan jappilim a im en kaudok, o me kaipokedi pon mol o, pan apapwali irail. 16 Irail jolar pan men mana potopoteta, o jolar men nim pilada, o katipin jolar pan daker ir, de eu jon en karakar pan lel. 17 Pwe Jippul ni waron en mol o pan kotin wia jile parail, o a pan kalua ir won ni pil en maur, o Kot pan lim wei jan pil en maj arail.

8 NI a lauad pajan katen kaiju, kaporamen wiaui nanlan alep en auer. 2 O i kilaner tounlan ijimen, me uda mon Kot, o koronete iju panalan irail. 3 Amen tounlan me kotido u pon pei jaraui, dal kold, men ijik potik, mi re a; potik ijij toto panalan re a, pwen kamanada kapakap en jaulan kan, me mi mon mol o. 4 Ad in ijik ianaki kapakap en me jaraui kan adidalan Kot jan ni lim en tounlan o. 5 Tounlan ari aleda dal en potik o, ap aude kida kijinai en pei jaraui, ap kajedi on jappa; ari, nanjapwe, o nil akan, o liol, o rerer en jappa wiauier. 6 A tounlan ijimen, me ar koronete iju mia, kaonopadan pepeuk. 7 Men maj pepeuk koronete, akel o kijinai ianaki nta ap wiauier o pijikind ian jappa; a jilekij eu en jappa ronala, o jilekij eu en tuka ronala, o rā karoj ronala. 8 O tounlan kariamen pepeuk koronete ap likamata nana lapalap eu ijijiki kijinai ap pijkeind ian madau; a jilekij eu en madau ap wialar nta. 9 O jilekij eu en tou a mau mellar nan jed, o jilekij eu en jop akan olar. 10 A tounlan kajilimen pepeuk koronete, uju lapalap ap pupedi jan nanlan likamata jer umpumpul eu pupedi pon jilekij eu en pilap akan o utun pil akan. 11 Ad en uju o Jadik; jilekij eu en pil akan ap jadikalar, o aramaj toto mekilar pil aki ar jadik. 12 A tounlan kapamen pepeuk koronete, jilekij eu en katipin, o jilekij eu en maram, o jilekij eu en uju kan ap olar. Jilekij eu ari rototala o ran jolar marain ni a jilekij eu o pil dueta pon. 13 O i kilaner o roner ikel amen pipir nan waron en lan, indindaki nil laud: Apwal, apwal on irail, me kaukaujonta jappa, pweki nil en koronete en tounlan jilimen, me pan pepeuk mur.

9 TOUNLAN kalimen pepeuk koronete, i ap kilan uju en lan eu, me pupedi on jappa, o ki em waja lol me panalan i. (Abysso g12) 2 A ritinida au en waja lol, adinaiap adida jan nan waja lol o, dueta adinaien en um kalaimun, o katipin o pan lan rototorata, pweki adinaien en waja lol. (Abysso g12) 3 O maniek kan me pwaroad jan nan adinai, rap paraparalan jappa, o manaman panalan irail dueta jkorpcion en jappa. 4 A majani on irail, ren der kawela rā nan jap, de tuka ta tontol, o pil jo tuka laud, a aramaj akan ta, me jo kilekiki kilel en Kot ni tam arail. 5 A jo muez on irail, en kame ir ala, a ren kaloke irail jaunipon limau; o ar wairok me laud dueta lip en jkorpcion, ma a pan ke aramaj amen. 6 Ni ran puko aramaj pan rapaki mela, ap jota pan diarada; o re pan inon ion mela, a mela pan tan wei jan irail. 7 Mom en maniek kan dueta oj, me onoper mauin, o pon mon arail meakot, me rajon mar kold, o maj ar dueta maj en aramaj. 8 Pit en mon arail rajon pit en mon en li, o ni arail

dueta ni en laien. 9 Pere me mi re'rail dueta pere mata, o nirjok en pa arail dueta nirjok en war, me oj toto me tanaki won nan mauin. 10 O iki'rail dueta jkorpcion, o oje ar mia, o re keleki iki'rail, o re kin kame aramaj jaunipon limau. 11 O arail nanmarki ani en kadar en waja lol, ad a ni lokaia en Ipru Apadon, a ad a ni lokaia en Krik Apolion. (Abysso g12) 12 Ari, tapin apwal akan daulier, a kilan, pil riau pan pwarado mur. 13 Tounlan kawonemem pepeuk koronete, i ap ron nil eu, me tapida jan nan oje paieu en pei jaraui, me mi mon Kot. 14 Amen indan tounlan kawonemem, me a koronete mia: Lapwada tounlan pamem, me jalidier ni kailan pilap Oiprat. 15 Ari, tounlan pamem oko jadokalar, me onoper on auer, o ran, o jaunipon, o par, pwe ren kamela jilekij eu en aramaj akan. 16 Wadawad en tounpear, me dake oj riajap; o i roner duen toto ar. 17 Iduen ai kilaner oj akan ni kajanjal o, irail, me mod po arail, pere praj arail dueta kijinai, me meimei o dueta jwepel, o mon en oj oko dueta mon en laien; o jan ni au arail kijinai, o ad, o jwepel kin adewei. 18 Kariapa jilu pukat jilekij eu en aramaj akan, me kamekilar, kijinai, o ad, o jwepel, me adewei jan ni au arail. 19 Kelail en oj akan mi nan au ar, o ni padaik arail, pwe padaik arail dueta jerpent kan, o mon ar mia, o re kamekamki ir padaik ar. 20 A luan aramaj akan, me jo kamekilar kamekam pukat, kan kaluki wiwia en pa arail, pwe ender poni on tewil akan o dikeklik en ani, me wiaki kold, o jilper, o praj, o takai, o tuka, me jo kak nar waja, o jo ron waja, o jo alialu. 21 Irail jota kaluki ar kamela, o ar wun ani, o ar nene, o ar lipirap.

10 O i kilaner amen tounlan kelail, me kotidido jan nanlan, me likauda dapok eu, o aia mi pon kadokele, o jilan i dueta katipin, o aluwilu a dueta ur kijinai. 2 Ni lim a kijin puk mia, me papak pajan, o aluwilu a pali maun jokedi pon madau, a pali main pon jappa, 3 O a koton molipe kida nil laud, due laien amen ni a weriweri, o ni a molipeer, nanjapwe iju ap nirinir. 4 A nanjapwe iju niriniridar, i men intin, i ap ron nil eu jan nanlan majani: Katene meakan, me nanjapwe iju majanier, der intin ir edit! 5 Tounlan o, me i kilaner u pon madau o jappa, puekada lim a pali maun, 6 Ap kauki i, me ieiajata joutuk, me kotin kapikadar lan o meakan mi lole, o jappa o meakan mi lole, o madau o meakan mi lole, me jolar pan anjau. (aiōn g165) 7 A ni dokan nil en tounlan kajilimen ni a pan pepeuk, iei anjau karir pan Kot kaunjokalar, duen a koton kokop on jappilim a ladu jaukop akan ronamau o. 8 Nil o, me i roner jan nanlan, a pil majani on ia er majani: U ko wei, aleda kijin puk, me papak pajaner, ni lim en tounlan, me uda pon madau o pon jappa! 9 Ari, i ap ko won tounlan o, potoan on i, en ki don ia kijin puk o. A majani on ia: Ale, ap kanala, a pan kajadikala kaped om, a ni au om a pan iau dueta onik. 10 I ap aleer kijin puk o jan ni lim en tounlan ap kanalar. Ari, nan au i me iau due onik, a murin i kaner, kaped i ap jadikalar. 11 A majani on ia: Koe nok pil kokopada iran men liki kan, o aramaj akan, o lokaia kan, o nanmarki toto.

11 O MEN jon dueta jokon pot pan don ia. Amen inda: Uda, jan im en kaudok en Kot, o pei jaraui, o irail me kaukaujot lole! 2 A kapil penan im en kaudok kajela liki o der jon, pwe a panalaner men liki kan o kanim jaraui re pan kakauje jaunipon paejok riau. 3 O i pan kamanada nai jaunkadete riamen, o ira pan kokop wei ran kid riepuki wonejok, likau kida likau tol. 4 Ira tuka olip riapot o lamp riau, me mimi mon Kaun en jappa. 5 Ma amen men kame ira, kijinai pan luji wei jan nan au ar, ap karonala naira imwintiti kin. O ma amen men kame ira, a pan kamela. 6 Ira manaman on en pinala lan, pwe ede katau arain ara kokopada, o ira kaun en pil, ira kak kawuk on nta pil akan o kame ki jappa jan en kamekam karoj, due ira inon ion. 7 Ira lao kanikiela ara kadede, man o, me pan pwarada jan waja lol, pan pei on ira, kaloe ira di, kame ira la.

(Abyssos g12) 8 O kalep ara pan wonon nani al en kanim lapalap, me ad a ni karajeraj Jodom o Äkipten, waja ar Kaun pil kalopular. 9 Ari, me toto jan ren men liki kan, o kainok, o lokaia, o aramaj akan pan kilan kalep ara ran jilu alep, o irail jota pan mueid on, me ara kalep pan jaredi nan joujou. 10 O irail, me kaukaujou jappa, kaneket kin ira o pereperen, re pan pakijakij pena, pwe jaukop riamen et kin kaloke irail, me kaukaujou jappa. 11 A murin ran jilu alep maur jan ren Kot pil til won lol ara, rap u ni nä ara, a irail, me kilan ira, majakada kaualap. 12 O i roner nil laud eu jan lan mamajani on ira: Koma koda don met! Ira ap kokedalan dapok, o imwintiti ara kilan ira. 13 Ni auer ota jappa rerer kaualap, eijokkij eu en kanim olar ni rerer, o mar ijekid en aramaj mekilär, me tei kan majakalar, rap landar Kot en lan. 14 Kamekam kariau wiauier. Kilan kamekam kajilu me pan pitipit wiauier. 15 Tounlan kaijimen pepeuk koronete. Nil laud ap wiauier nanlan indinda: Wein jappa id wiwal wein atail Kaun o japwilim a Krijtuj. A pan kotin kaunda kokolata. (aiōn g165) 16 A lapalap riek pamen, me ariri Kot pon mol arail, rap pupedi ni jilan ir poni Kot majani: 17 Je danke komui, Main Kot, Kaun en meakaroj, me kotikot metet, o me kotikot maj o, pwe re kotin aleer ar manaman lapalap, o kotin Nammarki lar. 18 O wei kan makaradar, a ar onion leler, o a leler anjaun melaar akan pakadeit, o a leler anjaun en katini japwilim omui ladu jaukop akan o jaraui kan; irail, me lomwineki mar ar, tikitik kan o lapalap akan, o en kawe irail, me kin kawela jappa. 19 Im en kaudok en Kot, mi nanlan, ritidär, o kopa en inau pinnar nan im en kaudok o; a liol, o nil akan, o nanjapwe kan, o rerer en jappa, o akel lapalap wiauiedar.

12 KILEL lapalap eu pinnar nanlan: Li amen linaneki katipin, o maram pan nä a, o a mareda uju eijokriau. 2 A lijeanlar, a weriwer en naitik, waiwairok en japedokla jan. 3 Pil eu kilel pinnar nanlan: Kilan, drake lapalap waitata, mona me iju, o jalou a eijok, o mar iju pon mon a. 4 O a padaik urakiwei jilekij eu en uju en lan, ap jipidi ir on jappa. O drake uda mon li o, me pan naitik, pwe lao a naitiker, a en katalala na jeri. 5 Ari, a naitikadar na jeri ol, me pan kaun kida kainok karoj jokon mata; ari, na jeri peukadalan Kot on mol a, 6 Li o tan won jat tan, me deu a onoper ren Kot, iei waja o re kin kamana i ran kid riepuki woneijok. 7 Maiuin pwaidar nanlan. Mikael o japwilim a tounlan kan mauini on drake o, o drake o na kan mauini on. 8 A re jo pwaida o jolar deu ar nanlan. 9 O drake lapalap pijikindila, iei jerpente, me ad a Tewil o Jatan, katiamau pan jappa karoj, i me pijikindila lan jappa, o na kan ian o pijikindila. 10 O i roner nil lapalap eu nanlan indinda: Metet me pwaidar kamaapan, o wiauipan, o wei en atail Kot, o manaman en jpwilim a Krijtuj, pwe karaune pan ri atail pijikindila, me kin karaun kin irail mon Kot ni ran o ni pon. 11 A re kaledi i aki ntan Jippul o, o pweki majan en ar kadededa lamalam; o re jo pok on maur arail lao lel on mela. 12 I me lan en perenda, o komail me kaukaujou lole! A mejued on jappa o madau, pwe tewil me kolidan komail, makarada kaualap, pwe a aja, me a anjau me motomot. 13 Drake o ni a kilaner, me a pijikindier jappa, a kajiore li, me naitiker jeri ol. 14 Pa riau en manpir ikel lapalap, me panalan li o, pwen pirlan deu a nan jat tan, waja o a pan nekinek ia anjau eu, o anjau kan, o alep en anjau, doo jan maj en jerpente, waja a pan kamana ia. 15 A jerpente o kujepoke wei jan nan au a on li o pil, dueta pilap pot, pwen kapwilki wei li o. 16 A jappa puporki li o, o jappa jara pajan au a nimala pilap o, me drake o kujepoke wei jan nan au a. 17 O drake makar pan li o, ap kola, en mauini on luan kadaudok a, me kin nekidal a kujoned en Kot akan o koledi kadede pan lejuij. A nai uda pon pik en oror.

13 I AP kajinenda pon pik en oror o kilaner man amen pwaradar jan nan madau, me a oje ek o mona iju mia, o mar eijok mier

pon oje kan, o ni mona ad en lalaue kan. 2 Man o, me i kilaner, dueta pader amen, o nä a dueta nä en pär amen, o au a rajon au en laien. O drake ki on i a kelail, o mol a, o a manaman lapalap. 3 O i kilaner mona eu dueta kamekamelar, ari jo, a kamekam motier, a toun jappa karoj puriamuiki man o. 4 Irail ari poni on drake, pwe a kapikei man o a kelail, o re poni on man o indinda: Ij me rajon man o? O ij me pan kak mauini on i? 5 O a pan on i au en juai lapalap, o en lalau eu, o a pan on i, en mimieta jaunipon paeijok riau. 6 Ari, a jara pajan au a, en lalaue Kot, en laue mar a o tanpaj a jaraui, o irail me kotikot nanlan. 7 O a kapikei i, en mauini on jaraui kan o kaloe irail edi; o a kapikei i, en kaunda wei karoj, o men liki kan, o lokaia, o kainok kan. 8 O irail karoj, me kaukaujou jappa, pan poni on i karoj, me mar arail jota intinidier nan puk en maur en Jippul, me kamekamelar jan nin tapin jappa. 9 Meamen jalou a mia, en ron. 10 Ma amen pan kaledi, nan pein i pan lodi; o ma amen pan kamekila, kodlaj, nan a pan kamekila kodlaj. Nan iet en jaraui kan ar konomana o ar pojon.

11 O i kilaner, amen man pwarado jan nan pwel, oje riau mia, rajon jippul amen, o a kajoi dueta drake amen. 12 O man o kin wia manaman akan karoj dueta men maj mon por en maj a. O a wiada, me toun jappa en poni on man o, me kelaladar jan a kamekam. 13 A wiadar kilel lapalap, kamoredi jan lan kijinai pon jappa mon aramaj akan. 14 O a kotaue kin ir, me kaukaujou jappa a kilel akan, me kapi on i, en wiada mon man o, indai on irail, me kaukaujou jappa, ren wiai on man o, me a lop en kodlaj mier, ap mauredar, dikedik eu. 15 O a kapi on i, en kamaureda dikedik en man o, pwe dikedik en man o en pil lokaia, o en wiai on irail, me kan poni dikedik en man, en kamekamela. 16 O wiai on karoj, me tik o me lap akan, o kapwapwa kan, o jamama kan, o me maio, o ladu kan, ren wiai kilel eu ni pa ar pali maun de ni tam ar. 17 Pwe jota amen en kak net de netikila, pwe ir eta, me kileledier, kileleki mar en man de wad en mar a. 18 let lolekon. Me lolekon kan en wadokdi mar en man o, pwe a rajon wad en aramaj amen; iet a wad: Woneupuki woneijok wonu.

14 O i kilaner Jippul o kotikot pon dol en Jion o me ian i lop panen pakid, o mar a o mar en Jam a intinidier ni tam ar. 2 O i roner nil eu jan nanlan dueta punupun en pil toto o dueta nirlir lapalap en nanjapwe; nil o, me i ronadar, dueta nil en jaunkaul pikipikir ar arp akan. 3 Irail kauleki kaul kap pot mon mol o, o mon man pamen o lapalap akan; o jota amen me kak koledi kaul o, irail lop panen pakid eta, irail me net japat jan nin jappa. 4 Iei irail, me jo jamin kila li, pwe irail me makelekel. Iei irail me idedauen Jippul o, waja a kin kotila ia. Mepukat net japat jan ren aramaj akan, me mejeni on Kot o Jippul. 5 O nan au ar jota likam me diarokadar, nan jota ar jamin. 6 O i kilaner amen tounlan, pipir ni waron en lan, ronamau joutuk mi re a, pwen padaki on irail, me kaujou jappa, o on wei karoj, o kainok karoj, o lokaia o aramaj akan. (aiōnios g166) 7 A majani ki nil laud: Landa Kot, o wau i, pwe auer en a pan kotin kadekada me pwarer; o poni i, me kotin wiadar lan, o jappa, o madau, o utun pil akan. 8 O amen tounlan, kariamen, idauein i majani: A ronkilas, a ronkilas, Papilon lapalap, me kare on kainok karoj kamekam, aki ar nenek re a! 9 O amen tounlan, kajilimen, me idauein ir katitiki nil laud: Ma amen poni man o kilel en man, o ale kilel ni tam a o ni pa a, 10 A pan tunole en Kot a onion, me wiauier jokadolepa dal en onion en Kot, o a pan kalokeki kijinai o jwepel mon tounlan jaraui kan o mon Jippul o. 11 O adinaiia en a lokolok peipeidalia potopoteta, re jo moleilei ni ran de ni pon, irail me poni man o a kilel, o irail me kilelekidar mar a. (aiōn g165) 12 let en jaraui kan ar konomana, me kin nekinekid kujoned en Kot akan o pojon on lejuij. 13 O i ron nil eu jan lan majani: Intiniedi: Meid pai irail me mela ren Kaun o,

met o kokolata! Iei, Nen o me kotin majani, irail en moleilei jan ar wiawia kan, pwe ar wiawia kan ian irail. **14** O i kilaner dapok puetepet eu, o Amen kotikot pon dapok o, me rajon Nain aramaj, marakier mar kold, o ni lim a naip kon apot. **15** O amen tounlan pedoi wei jan nan im en kaudok, ekekerki nil laud on i, me kotidi pon dapok o: Komui kadar om naip paledi, pwe a leler auer en paledi, pwe rak en jappa mater kaualap! **16** Me kotidi pon dapok kajadi jappa a naip, rak kiri jan jappa. **17** O amen tounlan pedoi wei jan nan im en kaudok, me mi nanlan, pil naip kon apot mi re a. **18** O amen tounlan me pwarado jan impan pei jaraui, me kin kakau kijinai, likwir on i, me a naip kon mia, majani: Paledit Toluna jan wan wain en jappa, pwe wa me matier. **19** Ari, tounlan o paleki jappa naip, o tolun jan wan wain en jappa, o kajedi on napa laud en onion en Kot eu. **20** Irail tiakedi nan kopa en wain likin kanim, a nta kujewie jan nan kopa o lel on jal en oj, lel lan jtadien kid wonepuki.

15 O i kilaner pil kilel eu nanlan, me lap o kalom: Tounlan ijimen, a kalokolok iju mi re'rail, pwe onion en Kot kaimwijkorri i la. **2** O i kilaner jed klaj eu, me doleki kijinai o irail me kaledi man o dikedik en man, o wadawad en mar a, udi na kailan jed o, o arp en Kot mi re'rail, **3** O irail kauleki kaul en Mojeb ladu en Kot amen, o kaul en Jippul indinda: Omui wiawia kan me lapalap o kalom. Main Kot, me pun o melel omui wiawia kan, komui Nanmarki en wei kan, Kaun en meakaroy. **4** Ij me jo pan landa komui, Main, o wauneki mar omui? Pwe komui ta me jaraui, pwe wei karoy pan pwarado poni komui, pwe omui wiawia pun me janjaleda. **5** Murin mepukat i kilaner nan im en kaudok kadedepa mi nanlan me ritida. **6** O tounlan ijimen pedoi wei jan nan im en kaudok kalokolok iju re'rail, kapwateki likau min o puetepet, o ir piraki ni pan ati waiwai kold. **7** O amen ren man pamen panalan tounlan ijimen dal kold iju, direki onion en Kot, me ieiajata joutuk. (**aiōn g165**) **8** O im en kaudok me topkila adiniai tapida jan linan en Kot o a manaman; o jota amen me kak pedelon on nan im en kaudok o lao kalokolok iju en tounlan ijimen wiauier.

16 O i roner nil laud eu jan nan im en kaudok o, mamajani on tounlan ijimen: Komail kowei, wudokedi on jappa dal iju, me audekier onion en Kot. **2** Men maj ap koteiwe wudokila on jappa a dal, ap wiala kinj jued on aramaj akan, me kilelekidi kilel en man o, o me poni a kilel. **3** O kariamen wudokila a dal on nan madau ap wiala nta due nt' en melar amen, ari me maur karoy nan madau ap melar. **4** O kajilimen wudokila a dal pon pilap o utun pil akan, rap ntalar. **5** I roner tounlan en pil akan majani: Komui me pun, me kotikot, o me kotikot maj, me jaraui, pwe komui kadekada due met. **6** Pwe irail kieledier ntan me jaraui o jaukop akan, ari, kom kotin katunole kin ir nta; ari, me mau on irail. **7** I roner me pei jaraui o majani: Ei, Main Kot, Kaun en meakaroy, melel o me pun omui kadeik kan. **8** A kapamen wudokila a dal pon katipin, a kapi on i, en ijiki kijinai aramaj akan. **9** Ari, aramaj ronkila karakar kaualap, o re lalaue mar en Kot, me Kaun pan kamekam pukat; a re jota kalukila, pwen wauneki i. **10** O tounlan kalimen wudokila a dal pon mol en man o; ari a wei rotorotata; o re ke pajan lo arail pweki motakan madak. **11** O irail lalaue Kot en lan, aki ar madak o ar kinj akan, o re jota kalukila ar wiawia kan. **12** O tounlan kawonemem wudokila a dal pon pilap Oiprat, a pil ap nalenaledi, pwen kaonopada ai mon nanmarki, me kotido jan ni pali maj en lan. **13** O i kilaner, me jan nan au en drake, o jan nan au en man o, o jan nan au en jaukop likam nen jamin jili dueta proj kai koda jan. **14** Ir nen en tewil kai, wiawia kilel kai, me kin pwaralan nanmarki en jappa kan, en kapokon ir penan mauin en ran lapalap en Kot manaman. **15** Kilan, I pwarado dueta lipirap amen; meid pai, me kin majamajan, nekinekid a likau kan, pwe

a de kiljola, rap kilan a kanamenok. **16** O re kapokon ir penan waja, me ad a ni lokaia en Ipru Armakedon. **17** O tounlan kaijimen wudokila a dal nin wāwā, nil laud ap pwaradar jan im en kaudok nanlan, jan ni mol o mamajani: A wiauier. **18** Ari, liol o nil kai o nanjapwe wiauier, o jappa rerer kaualap, jota due jan tapin aramaj mi jappa, pwe me lapalap o mulatok. **19** Ari, kanim lapalap pal pajan wiala jilekij jilu, o kanim en japa akan ronk pajan, o Kot kotin tamanda kanim Papilon, pwen kotiki on i dal en wain en a onion lapalap. **20** O dake karoy mokid wei jan o nana kan jolar janjal. **21** O akel lapalap, toutouki paun epuki, me moredi jan lan lel aramaj akan, o aramaj lalaue Kot pweki kamekam akel, pwe iei kamekam me lapalapia.

17 **TOUNLAN** amen, kijan ijimen me ar dal iju mia, pwara do, majani on ia: Kodo, i pan kajale on uk en li jued, me kaunda pil toto, a pan kalokolok. **2** Me nanmarki en jappa kan nenekei, o me kaukaujion jappa pweipweikier wain en a neneke. **3** Ari, a uke ia lan nan jap tan ren nen. I ap kilaner li amen, mondi pon man waitata amen, ad a laue toto mia, mona iju o a oje ejok mia. **4** Li o likau kida likau tontol o waitata, o kapwata kida kold o takai kajampwal, o manaman kai, o ni pa a dal kold eu mia, me dir kila me jamin o me jaut en a neneke. **5** O ni tam a mar eu intinidier, iet: Okiok pot, Papilon lapalap in en me neneke kan o jaut akan en jappa. **6** O i kilan li o a pweipweiki nt' en jaraui kan o nt' en jaunkadade en lejūj akan. Ari, ni ai kilaner i, i ap puriamui kaualap. **7** A tounlan o majani on ia: Menda koe waponki? I pan kajale on uk karajepan om waponki li o, o man o, o me a kin dake, me a mona iju o a oje ejok mia. **8** Man o, me koe kilaner, a mia maj ap joer mia, a nok pwaradado jan waja lol, ap pan kolan wajan kamekam; o irail, me kaukaujion jappa, pan wapon ki irail, me mar arail jo intinidier nam puk en maur jan nin tapin jappa, ni ar kilan man o, due a mier maj, ap joer mia, ap nok pwarado. (**Abyssos g12**) **9** Ari, iet lolekon: Mona iju rajon nana iju, me li o mondi poa. **10** O irail nanmarki ijimen. Limen nikilar, me ta men mia, a amen kaikenta pwarado, a lao pwarado, a pan jpwilada anjau kij. **11** A man o men maj, ap joer mia, i kawalemen, kijan ijimen, ap pan kalokolok. **12** A oje ejok, me koe kilaner, rajon nanmarki ek, me kaikenta ar wei, a re aleer manaman dueta nanmarki kan, pwen jpwileda auer ta ieu ren man o. **13** Ir pukat kin wia injen ta ieu, o re pan ki on man o ar manaman paki i ar anianin o. **14** Ir pan mauini on Jippul, a Jippul pan kaloē ir edi; pwe i ta Kaun en kaun akan o Nammarki en nanmarki kan. O me ian i, me paeker, o pilier, o melel. **15** A majani on ia: Pil oko, me koe kilaner, waja me li jued o mondi ia, iei irail men liki, o kainok kan, o aramaj akan, o lokaia kan. **16** O oje ejok, me koe kilaner, o man o, irail me pan tataki li jued o, o kajamaliala i, o kakilijauia ta, o re pan kanala uduk a, karonki i kijinai. **17** Pwe Kot kotin kainonada monion ar, en wia kuper a, o en wia lamalam ta pot o en upai man o, a lao majan en Kot pwaida. **18** Li o, me koe kilaner, iei kanim lapalap, me kakaun nanmarki kan nan jappa.

18 **MURIN** mepukat i kilaner amen tounlan kodido jan lan, me manaman kaualap, o jappa marain kila a linan. **2** A kotin molipeki kapitie laud majani: A ronk pajan, o ronk pajan, Papilon lapalap, ap id wiala deun tewil akan, o deun nen jaut karoy, o deun manpir jamin, o katantat. **3** Pwe wei karoy nim jan wain makar en a neneke, o nanmarki en jappa nenekei re a, o jaunet en jappa kapwawakier a kapwa kajampwal akan. **4** O i roner eu nil jan lan majani: Ko wei jan i nai aramaj akan, pwe komail der ainekida dip ar kan, pwe komail der pukoki kompar akan. **5** Pwe dip a kan lel oner lan, o Kot kotin tamanda a jued akan. **6** Depuk on i, duen pein i wiadar! O depuk on i pan riapak, duen a mau on a wiawia kan; dal o, me a audedar, i dal ota komail aude on i pan riapak!

7 Duen a kin kalinanda pein i, o kamuei matier, iei due ki on i kalokepa o kajonlolpa, pwe a moneleoleki: Nai nanmarki li amen, o i jo pan li odi, o i jota pan kilan mejued kot. 8 I me kompa kan pan lel on i ni ran ota: Mela, o maiei, o lek, o a pan ron kila kijinai, pwe Kaun Kot me manaman, me kadeikada i; 9 O nanmarki en jappa kan, me nene re a, o maei mat jan i, re pan maieiki, o weriwereki i ni ar kilan adinai en a ronala. 10 O re pan u waja doo waponki a kamekam indada: Apwal, apwal Papilon, kanim lapalap, Papilon kanim kelail! Ni aur ta ieu kadeik paom pwaida. 11 O jaunet en jappa kan maiei o janejanki i, pwe jota amen me neti ar kapwa kan. 12 Kapwa kold, o jilper, o takai kajampwal akan, o manaman akan, o likau linen kajeje, o likau tol, o likau jilk, o likau waitata, o jon en tuka pomau karoj, o jon en dal karoj, me wia kidor ni en elefant, o dal akan, wia kidor tuka kajampwal, o mata praj, o mata, o marmor, 13 O jimet, o potik, o men ijj, o me pomau, o pomau en ijj, o wain, o le, o plaua kajampwal, o wan wit, o man akan, o man jip, o oj akan, o dake pan oj, o ladu kan, o nen en aramaj akan, 14 O wan tuka kan, me kaped om kin iauki, roje jan uk er, o dipijou linan o kajeje roje jan uk er, a jolar pan diarokada kokolata. 15 Jaunet en mepukat, me kapwapwadar re a, me pan u waja doo, wapon kida a kamekam janejan o mamaiei. 16 Indinda: Apwal, apwal kanim lapalap, me kapwadeki likau ankotitik, o tol, o waitata, o kapwadeki kold, o takai kajampwal, o manaman! 17 Pwe ni auer ta ieu kapwa toto pukat olar. O jaupal en jop, o ir, me touj op, o jeler akan, o jaunet en nan madau, ir uda waja doo. 18 O weriwereda, ni ar kilaner adinai en a ijj, indinda: Ia kanim, me rajon kanim lapalap wet! 19 Iraij tukatuk en mon wereda, janejan, mamaiei, indinda: Apwal apwal kanim lapalap! Tou a, me ar jop akan mi nan madau, kapwapwalar, pwe a neti re a mulatokia. Ni auer ta ieu a mokonadier. 20 Kaneketekei i lan, o jaraui kan, o wanporon kan, o jaukop akan, pwe Kot me kotin iki on i komail. 21 Tounlan rojon amen pokada takai due takai lap men irij plaua, ap kajedi on madau, majani: Iduen Papilon kanim lap pan karonk pajan, ap pan jolar mia. 22 Nil en me wia arp akan o kakau akan, o me peuk kajan plöte, o me peuk koronete, pan jolar me pan ron re a, o jolar jaupal, me pan diarok lol om, o nirjok en takai irij plaua jolar me pan ron lol om. 23 O marain en lamp pan jolarjen jerjer lol om, o nil en ol kamod o li kamod jolar me pan ron lol om, pwe noum jaunet akan, jaumaj en jappa, kainok karoj pakotaue kilar om widin kan. 24 O ntan jaukop o jaraui kan me diarokadar lol om, o ntan karoj, me kamekamelar jappa.

19 MURIN mepukat i roner likamada moron en pokon kalaimun nanlan, majani: Aleluia, kamaur, o linan, o manaman udan atail Kot! 2 Pwe melel o me pun ar kadeik kan; pwe a kotin kadeikadar li jued lapalap, me kajuedie kilar toun jappa a nene kan o a ikier ntan na ladu kan. 3 Pil kariapak re inda: Aleluia! A adinai adidala kokolata. (aiōn g165) 4 O lapalap riekpamen o man pamen rap poridi poni on Kot, me kaipokedi pon mol a, majani: Amen Aleluia! 5 O nil, me peido jan mol o majani: Kapina atail Kot, komail japplim a ladu kan, komail, me lan i, me tiktit o me lapalap akan! 6 O i roner moron en pokon kalaimun, o due nil en pil toto, o due nimirin en nanjapwe kan indinda: Aleluia, pwe Kaun atail Kot, me Kaun en meakaroj a wialar Nanmarki. 7 Kitail en injenemau, o pereperen, o wauneki i, pwe a leler en Jippul a kapapaud, o li kamod onopadar. 8 O a maei on i, en likauwia kida likau linen, me min o makelekel; pwe likau linen makelekel iei kadeik pun en me wiau pweki jaraui kan. 9 A majani on ia: Intiniedi: Re meid pai, me luke don kamadip en kapapaud en Jippul o. O a majani on ia: Mepukat majan melel akan en Kot. 10 I ap pupedi ni aluwila a, en poni i. A majani on ia: Koe der, nai jau om, o ri om, me aneki kadeke pan lejuij; poni Kot. A nen en kokop iei kadeke pan lejuij.

11 O i kilaner lan a ritidat o oj puetepuet amen, o me kaipokedi poa, me oroneki Pun o Melel; a kadeikada o mauinda ni me pun. 12 Por en jilan i me rajon umpsul en kijinai, o mar a toto mia ni tapwi, a mar eu intinidier, me jota amen me aja, pein i ta. 13 A likau kida likau eu, me kadueki nta, o mar a oroneki: Majan en Kot. 14 O karij en jaunpei en nanlan idauen i pon oj puetepuet akan, likau kida linen puetepuet o min. 15 O jan nan jilan i kodlaj kon luij da jan, men kamekameki wein jappa. A pan kotin kaun kida jokon mata pot; o a tiakedi kopa en wain, me onion en Kot, Kaun en meakaroj. 16 Ni a likau o ni lanelane a mar a intinidier: Nanmarki en nanmarki o Kaun en kaun akan. 17 O i kilaner tounlan amen uda nan katipin; a molipeiki nil laud majani on manpir akan, me pipir nan waron en lan: Kodo, pokon don kamadip lapalap en Kot. 18 Pwe komail en kan uduk en nanmarki kan, o uduk en kaun akan, o uduk en manaman akan, o uduk en oj akan, o me mondi po arial, o uduk en me maio ko o ladu kan, me tiktit o me lapalap akan. 19 O i kilaner man o, o nanmarki en jappa kan, o nair karij akan pokon penan mauini on i, me kaipokedi pon oj o na karij akan. 20 Man o lodi on ianaki jaukop likam, me wia kilel kai mo a, me a kotaue kida irail, me kilele kidi kilel en man o, o ir me poni a kilel. Ira karoj lokidokilan nan le en kijinai, me roneronki jwepel ni ara memaur. (Limnē Pyr g3041 g4442) 21 Me lu akan kamekame kila kodlaj en i, me kaipokedi pon oj o, iei kodlaj, me luja jan nan jilan i; ari manpir akan maei mat kilar uduk arial.

20 I kilaner tounlan amen kotido jan lan, ki en waja lol mi re a nan lim a o jal mata lapalap. (Abyssos g12) 2 A jaikidi drake o jerpent en kaua, iei Tewil o Jatan, ap jaledi i par kid. 3 O kajedi on nan waja lol jo kapi, ritiniedi o kileledi poa, pwe ender katikatiama toun jappa, a lao par kid imwijkala. Muri a nok japidokala anjau kij. (Abyssos g12) 4 O i kilaner mol akan, o ir me kaipokedi poa, kadeikada; o i kilaner nen en ir, me mon ar lepuki janer pweki kadekeden lejuij o majan en Kot, o ir, me jo ponj man o, o a kilel, o jo kileleka a kilel ni tam ar o ni pa ar. Iraij mauredar ap ian Krijtuj kakaun par kid. 5 A me melar tei kan jota maureda lao par kid imwijkala, iei iajada kaieu. 6 A meid pai o jaraui, me pan konodi iaj kaieu; mela kariau jo kokoa irail, pwe irail wiala jamero en Kot o en Krijtuj akan, o re pan ian i kakaun par kid. 7 Par kid lao imwijkela, Jatan ap pan japedokla jan a im en katen. 8 A ap pan parwei katikatiama toun jat akan, me mi ni kaim paieu en jappa, Kok o Makok, kapokon ir penan mauin; ir me nederenia rajon pik en oror. 9 Iraij paraparalan nan jappa, rap kapil pena pokon en jaraui kan, o kanim kapai; kijinai ap moredi jan lan, karon ir ala. 10 O tewil, me kotaue ir, lokidokila nan le en kijinai o jwepel, waja me man o jaukop likam mia ia, o re pan kalokolok ni ran o ni pon kokolata joutuk. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 O i kilaner mol puetepuet lapalap eu, o i me kaipokedi poa jappa o lan tan wei jan mon jilan i, ap jolar deu ara me diarokadar. 12 O i kilaner melar akan tiktit o lapalap akan u mon mol o, o puk kan pak pajaner, o pil eu puk me pak pajaner, me puk en kamaur. Melar akan ap pakadeik kida meakan, me intinier nan puk kan duen ar wiawia kan. 13 O madau kapeida melar akan, me mimi lole, o mela o wajan mela kidaer, me mi lol ir. Ir karoj pakadeikadar iran ar wiawia kan. (Hadēs g86) 14 Mela o wajan mela me pижикинди lan le en kijinai; iei mela kariau. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 O meamen, me jo intinidier nan puk en kamaur, a pижикинди lan le en kijinai. (Limnē Pyr g3041 g4442)

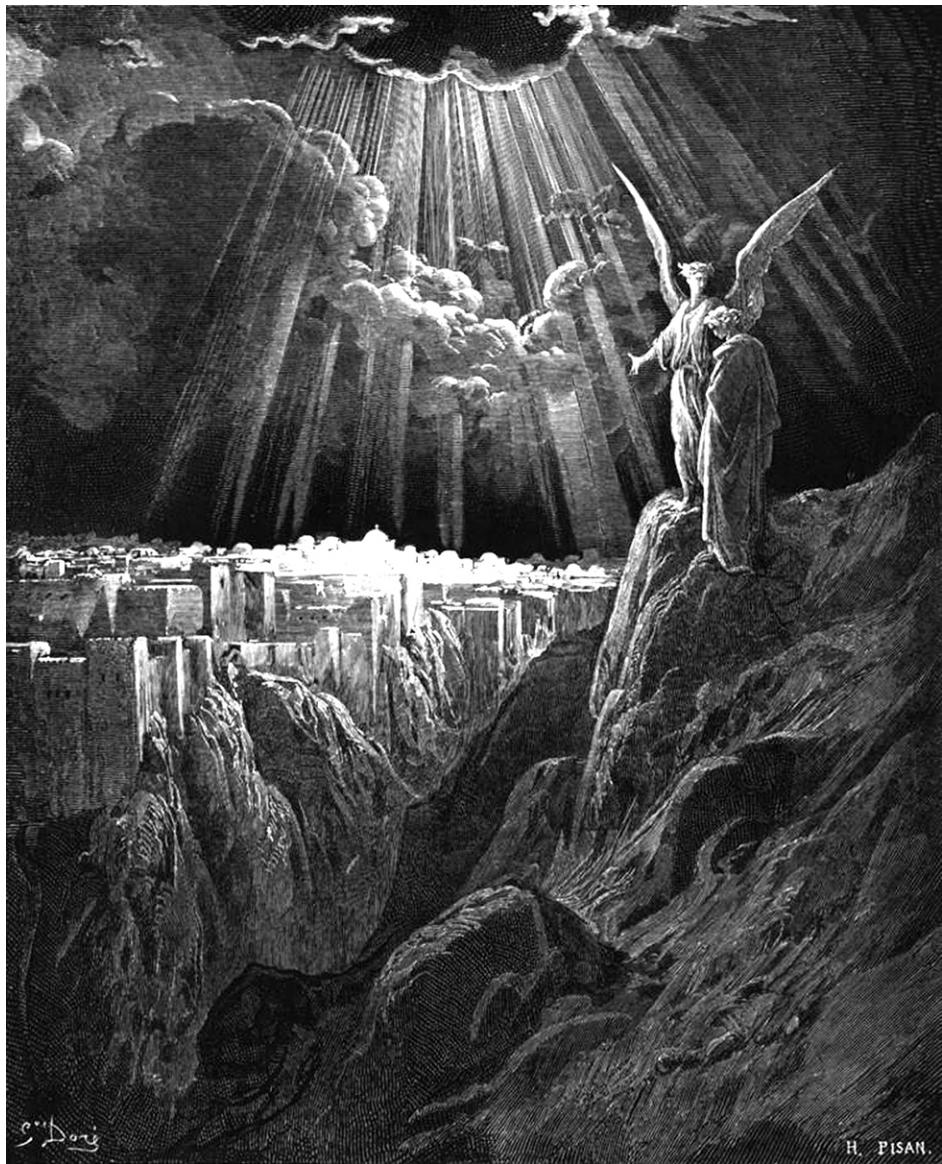
21 O i kilaner lan kap o jappa kap, pwe lan maj o jappa maj jolar mia, o jolar madau. 2 O i kilaner kanim ijou, lerujalem kap, peidido jan lan ren Kot, kapwater due li kamod kapwater on a paud ol. 3 O i roner nil laud jan mol o majani: Kilan, tanpaj en Kot mi ren aramaj akan, o a pan kotikot re'rail, o irail pan wia japplim a

aramaj ala, o pein Kot pan kotikot re'ail. **4** O a pan kotin limwi jan pil en maj ar karoj; o mela pan jolar, pil jolar maiei, o jolar janejan, madak kokolata, pwe men maj jolar mia. **5** O me kaipokedi pon mol o majani: Kilan, I pan kawilikapada meakan karoj. O a kotin majani: Intiniedi; pwe majan pukat me pun o mele! **6** A kotin majani on ia: A pwaider. Nai Alpa o Omeka, Tapi o Imwi. I pan ki on, me men nim pil adar, en nim jan utun pil en maur japan. **7** Me pan dadaurata, a pan jojoki mepukat, o I pan wia na Kot la, o a pan wiala nai jeri. **8** A me majak, o jokamelele, o jaut akan o men kamela kan, o nenen kan, o wun ani kan, o me poni dikedik en ani kan, o likam kan karoj deu ar nan le, me roneronki kijinai o jwepel, iei mela kariau. (**Linné Pyr g3041 g4442**) **9** O tounlan amen, kijan ijimen, me dal en kalokolok iju en kaimwijokela mi re a, pwarado majani on ia: Ko don met, i pan kajale on uk li kamod, warok en Jippul o. **10** Ari a kotin kalia kuia kin la ren nen pon nana lapalap eu o ileile, ap kajale on ia kanim ijou lerujialem, peipeidido jan lan ren Kot; **11** Linaneki linan en Kot; a marain me rajon takai kajampwal, rajon iajpij linan eu, **12** A kel lapalap ileile mia, o wanim ejokriau, o tounlan ekriamen mi ni wanim ko, o mar akan intinidier, me mar en nain Ijrael ekriamen. **13** Ni maj en lan wanim jilu, o ni apon wanim jilu, o ni air wanim jilu, o ni kapi wanim jilu. **14** Pajon en kel en kanim o me ejokriau, o mar en wanporon en Jippul o ekriamen intinidier po ar. **15** Me majani on ia mepukat, men jon jokon kold mi re a, pwen jon kanim o, o a wanim akan o a kel o. **16** Pali en kanim pali paieu, o anet a dueta täläp a; a jonki kanim men jon o, me anet a jatdien nenriakid. Anet a o täläp o ileile duepeneta. **17** A jojon kel o, ari me tipon en pa epuki paeijok paieu, duen men jon en aramaj o, me mi ren tounlan o. **18** A kel o wia kidar iajpij, a kanim o wia kidar kold eta, me rajon klaj makelekel. **19** Pajon en kel en kanim o ujunakier jon en takai kajampwalia karoj. Tapin pajon takai iajpij, a kariau japid, a kajilu kaljedonia, a kapaeu jmarakd, **20** A kalimau jardonikj, a kawonu jardij, a kajju krijolit, a kawalu peril, a katuau topaj, a kaeijok krijopraj, a kaeijokeu iajint, a kaeijokriau ametitj. **21** O wanim ejokriau manaman ejokriau; ari, wanim eu iei manaman eu; o al en kanim o me kold makelekel, linan due klaj. **22** O iota kilaner im en kaudok lole, pwe Kaun Kot, Kaun en meakaroj o Jippul iei ar im en kaudok. **23** O kanim jota mau on katipin de maram, pwen dakedaker, pwe linan en Kot kamaraini i, o Jippul iei arail lamp. **24** O wei kan pan weid wei ni a linan; o nanmarki en jappa kan pan walani i ar linan. **25** O a wanim akan jota pan ritidi ni ran, pwe jolar pon waja o. **26** O irail pan wa don i linan o wau en wei kan, **27** Jota me pan pedelon on me jamin, de me kin wia jaut, de likam, a irail eta, me mar arail intinidier nan puk en maur en Jippul.

22 O A kotin kajale on ia pilap en kamaur pot, makelekel due kritjal, me u wei jan ni mol en Kot o Jippul. **2** Ni kailan pilap pali karoj tukan kamaur mia, me kin wa jan en wa ejokriau, me wa jaunipon kaukaule; o tan tuka kan men kamaur toun jappa. **3** O jolar men kariala kokolata; a mol en Kot o Jippul me mi lole; o japwilim a ladu kan pan upa i, **4** O re pan kilan jilan i, o mar a pan mi ni tam ar. **5** O jolar pon ni waja o kokolata; re jolar anane marain en lamp, pil jolar marain en katipin, pwe Kaun Kot pan kotin kamaraini ir, o re pan nanmarki kokolata. (**aiōn g165**) **6** A majani on ia: Majan me pun o melel, o Kaun Kot en nen en jaukop akan poronedo japwilim a tounlan, en kajale on japwilim a ladu kan, me pan wiaui ni anjau koren. **7** Kilan, I pan madan pwarado, meid pai, me kanekid majan akan en kokop en puk wet! **8** Nai loanej, me roner o kilaner mepukat, o ni ai roner o kilaner, i ap poridier poni mon aluwilu en tounlan, me kajale on ia mepukat. **9** O a majani on ia: Koe der, nai pil ian uk papa amen o ian ri om jaukop akan, o ian ir, me kanekid majan en puk wet, poni Kot! **10**

O a majani on ia: Koe der katene majan en kokop en puk wet, pwe anjau o korendor. **11** Me jo pun, en japejapuneta, o me jamin, en jamijamineta, o me pun, en punepuneta, o me jaraui en jarauita. **12** Kilan, i madan pwarado o ai pwain mi re i, en pwain on amen amen duen ar wiwia kan. **13** Nai Alpa o Omeka, men Maj o Men mur, Tapi o Imwi. **14** Re meid pai, me lope ar likau, pwe ren kon on tuka en kamaur, o pedelon on nan wanim en kanim akan! **15** Liki kiti kan mia, o widinok kan, o nenen kan, o kamela kan, o me poni dikedik en ani, o amen amen me mauki o me wiada likam. **16** Nai lejuij kadar doer nai tounlan, en kadele on komail mepukat, mon momodijou kan. Nai tapin kadaudok en Dawid, uju ran umpumpul. **17** Nen o li kamod majani: Kodo! O me pan ron, en inda: Kodo! O me men nim, en kodo, meamen me inon ion, en tunole pil en kamaur japan. **18** I kadele on amen amen me ron majan en kokop en puk wet, ma amen pan ujai on, Kot pan kotiki on i kampa kan, me intinidier nan puk wet. **19** O ma amen pan kaje jon ekij majan en kokop wet, Kot pan kotiki jan pwaij a nin tukan kamaur o kanim ijou, me intinidier nan puk wet. **20** Me kin kadele mepukat, majanier: lei I pan madan pwarado. Amen, kotido Main lejuij! **21** Mak en Kaun lejuij Krijtuj en mi ren jaraui kan karoj! Amen.

*O i kilaner kanim ijou, Ierujalem kap, peidido jan lan ren Kot, kapwater due li kamod kapwater
on a paud ol. O i roner nil laud jan mol o majani: Kilan, tanpaj en Kot mi ren aramaj akan, o a
pan kotikot re'rail, o irail pan wia japwilim a aramaj ala, o pein Kot pan kotikot re'rail.*

Kaudial 21:2-3

Reader's Guide

Pohnpeian at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of ten special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Pohnpeian at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates ten special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Strong's: g12

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios

Language: Koine Greek

Speech: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Strong's: g126

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn

Language: Koine Greek

Speech: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Strong's: g165

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios

Language: Koine Greek

Speech: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Strong's: g166

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

Geenna

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Strong's: g1067

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Strong's: g86

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Strong's: g3041 g4442

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol

Language: Hebrew

Speech: proper noun, place

Usage: 65 times in 17 books, 50 chapters, and 63 verses

Strong's: h7585

Meaning:

The grave or afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving.

Tartaroō

Language: Koine Greek

Speech: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Strong's: g5020

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Pohnpeian---Pohnpeian-NT-Psalms-Old-Alphabet/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 63 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Lukaj 8:31
Men Rom 10:7
Kaudial 9:1
Kaudial 9:2
Kaudial 9:11
Kaudial 11:7
Kaudial 17:8
Kaudial 20:1
Kaudial 20:3

Wiawia 3:21
Wiawia 15:18
Men Rom 1:25
Men Rom 9:5
Men Rom 11:36
Men Rom 12:2
Men Rom 16:27
Men Korint I 1:20
Men Korint I 2:6
Men Korint I 2:7
Men Korint I 2:8
Men Korint I 3:18
Men Korint I 8:13
Men Korint I 10:11
Men Korint II 4:4

Petruj I 1:25
Petruj I 4:11
Petruj I 5:11
Petruj II 3:18
Ioanej I 2:17
Ioanej II 1:2
Iudaj 1:13
Iudaj 1:25
Kaudial 1:6
Kaudial 1:18
Kaudial 4:9
Kaudial 4:10
Kaudial 5:13
Kaudial 7:12
Kaudial 10:6
Kaudial 11:15
Kaudial 14:11
Kaudial 15:7
Kaudial 19:3
Kaudial 20:10
Kaudial 22:5

aïdios

Men Rom 1:20
Iudaj 1:6

Men Korint II 9:9
Men Korint II 11:31
Men Kalejia 1:4
Men Kalejia 1:5
Men Epiju 1:21
Men Epiju 2:2
Men Epiju 2:7
Men Epiju 3:9
Men Epiju 3:11
Men Epiju 3:21
Men Epiju 6:12
Men Pilipi 4:20
Men Koloje 1:26
Timoteuj I 1:17
Timoteuj I 6:17
Timoteuj II 4:10
Timoteuj II 4:18
Tituj 2:12
Men Ipru 1:2
Men Ipru 1:8
Men Ipru 5:6
Men Ipru 6:5
Men Ipru 6:20
Men Ipru 7:17
Men Ipru 7:21
Men Ipru 7:24
Men Ipru 7:28
Men Ipru 9:26
Men Ipru 11:3
Men Ipru 13:8
Men Ipru 13:21
Petruj I 1:23

aiōnios

Matäuj 12:32
Matäuj 13:22
Matäuj 13:39
Matäuj 13:40
Matäuj 13:49
Matäuj 21:19
Matäuj 24:3
Matäuj 28:20
Markuj 3:29
Markuj 4:19
Markuj 10:30
Markuj 11:14
Lukaj 1:33
Lukaj 1:55
Lukaj 1:70
Lukaj 16:8
Lukaj 18:30
Lukaj 20:34
Lukaj 20:35
Ioanej 4:14
Ioanej 6:51
Ioanej 6:58
Ioanej 8:35
Ioanej 8:51
Ioanej 8:52
Ioanej 9:32
Ioanej 10:28
Ioanej 11:26
Ioanej 12:34
Ioanej 13:8
Ioanej 14:16

Matäuj 18:8
Matäuj 19:16
Matäuj 19:29
Matäuj 25:41
Matäuj 25:46
Markuj 3:29
Markuj 10:17
Markuj 10:30
Lukaj 10:25
Lukaj 16:9
Lukaj 18:18
Lukaj 18:30
Ioanej 3:15
Ioanej 3:16
Ioanej 3:36
Ioanej 4:14
Ioanej 4:36
Ioanej 5:24
Ioanej 5:39
Ioanej 6:27
Ioanej 6:40
Ioanej 6:47
Ioanej 6:54
Ioanej 6:68

Ioanej 10:28
Ioanej 12:25
Ioanej 12:50
Ioanej 17:2
Ioanej 17:3
Wiawia 13:46
Wiawia 13:48
Men Rom 2:7
Men Rom 5:21
Men Rom 6:22
Men Rom 6:23
Men Rom 16:25
Men Rom 16:26
Men Korint II 4:17
Men Korint II 4:18
Men Korint II 5:1
Men Kalejia 6:8
Men Tejalonik II 1:9
Men Tejalonik II 2:16
Timoteuj I 1:16
Timoteuj I 6:12
Timoteuj I 6:16
Timoteuj I 6:19
Timoteuj II 1:9
Timoteuj II 2:10
Tituj 1:2
Tituj 3:7
Pilemon 1:15
Men Ipru 5:9
Men Ipru 6:2
Men Ipru 9:12
Men Ipru 9:14
Men Ipru 9:15
Men Ipru 13:20
Petruj I 5:10
Petruj II 1:11
Ioanej I 1:2
Ioanej I 2:25
Ioanej I 3:15
Ioanej I 5:11
Ioanej I 5:13
Ioanej I 5:20
Iudaj 1:7
Iudaj 1:21
Kaudial 14:6

Geenna
Matäuj 5:22
Matäuj 5:29
Matäuj 5:30
Matäuj 10:28
Matäuj 18:9
Matäuj 23:15
Matäuj 23:33
Markuj 9:43
Markuj 9:45
Markuj 9:47

Lukaj 12:5
Iakopuj 3:6
Hadēs
Matäuj 11:23
Matäuj 16:18
Lukaj 10:15
Lukaj 16:23
Wiawia 2:27
Wiawia 2:31
Men Korint I 15:55
Kaudial 1:18
Kaudial 6:8
Kaudial 20:13
Kaudial 20:14
Limnē Pyr
Kaudial 19:20
Kaudial 20:10
Kaudial 20:14
Kaudial 20:15
Kaudial 21:8
Sheol
Senesis 37:35
Senesis 42:38
Senesis 44:29
Senesis 44:31
Nempe Kan 16:30
Nempe Kan 16:33
Deuteronomi 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Nanmwarki Kan 2:6
1 Nanmwarki Kan 2:9
Sohp 7:9
Sohp 11:8
Sohp 14:13
Sohp 17:13
Sohp 17:16
Sohp 21:13
Sohp 24:19
Sohp 26:6
Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48
Psalms 116:3
Psalms 139:8

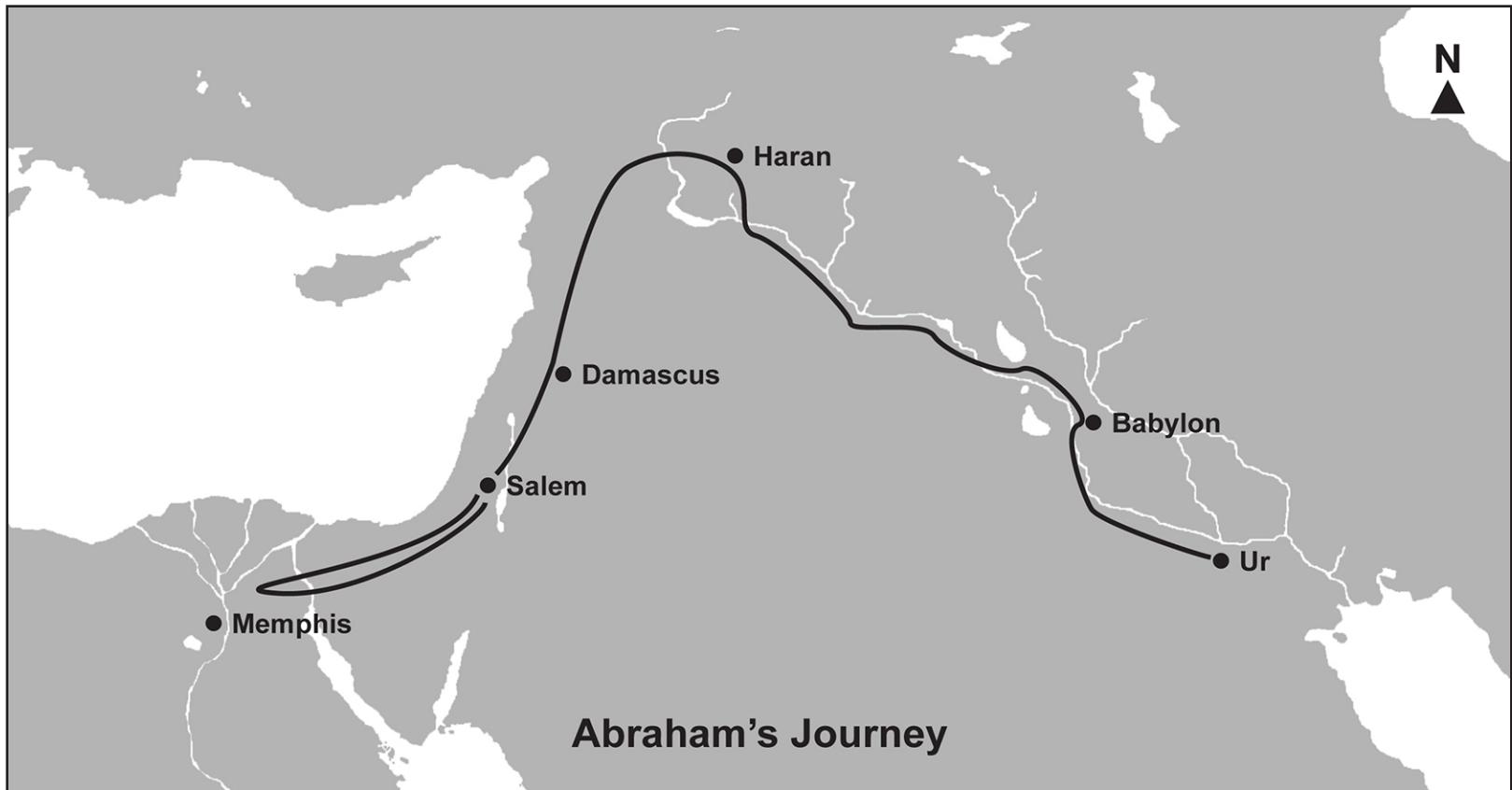
Psalms 141:7
Lepin Padahk Audapan Kan 1:12
Lepin Padahk Audapan Kan 5:5
Lepin Padahk Audapan Kan 7:27
Lepin Padahk Audapan Kan 9:18
Lepin Padahk Audapan Kan 15:11
Lepin Padahk Audapan Kan 15:24
Lepin Padahk Audapan Kan 23:14
Lepin Padahk Audapan Kan 27:20
Lepin Padahk Audapan Kan 30:16
Eklesiades 9:10
Melkahkahn Melkahka Kan 8:6
Aiseia 5:14
Aiseia 14:9
Aiseia 14:11
Aiseia 14:15
Aiseia 28:15
Aiseia 28:18
Aiseia 38:10
Aiseia 38:18
Aiseia 57:9
Esekiel 31:15
Esekiel 31:16
Esekiel 31:17
Esekiel 32:21
Esekiel 32:27
Oseia 13:14
Eimwos 9:2
Sona 2:2
Apakuk 2:5

Tartaroō

Petruj II 2:4

Questioned

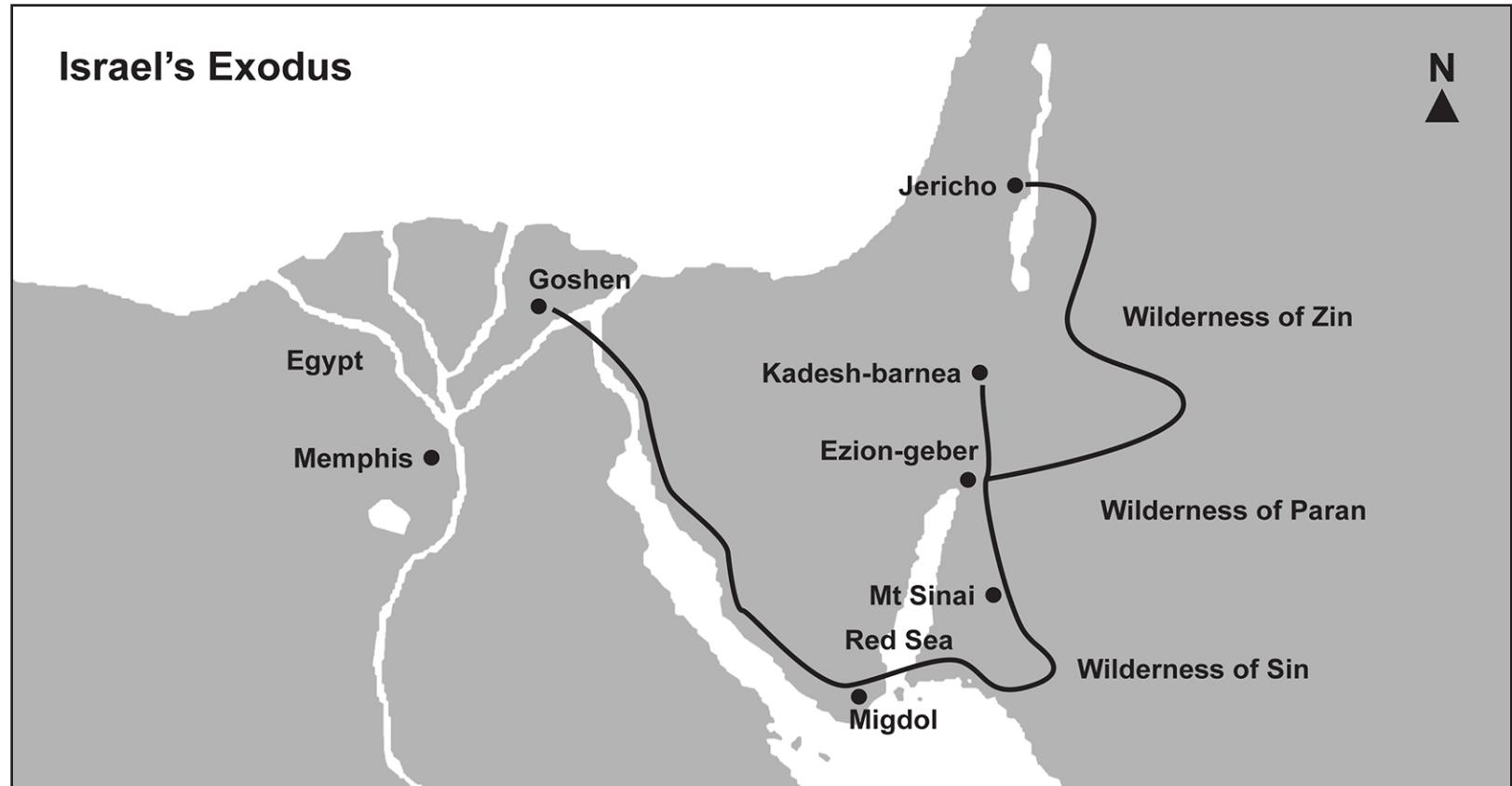
Petruj II 2:17

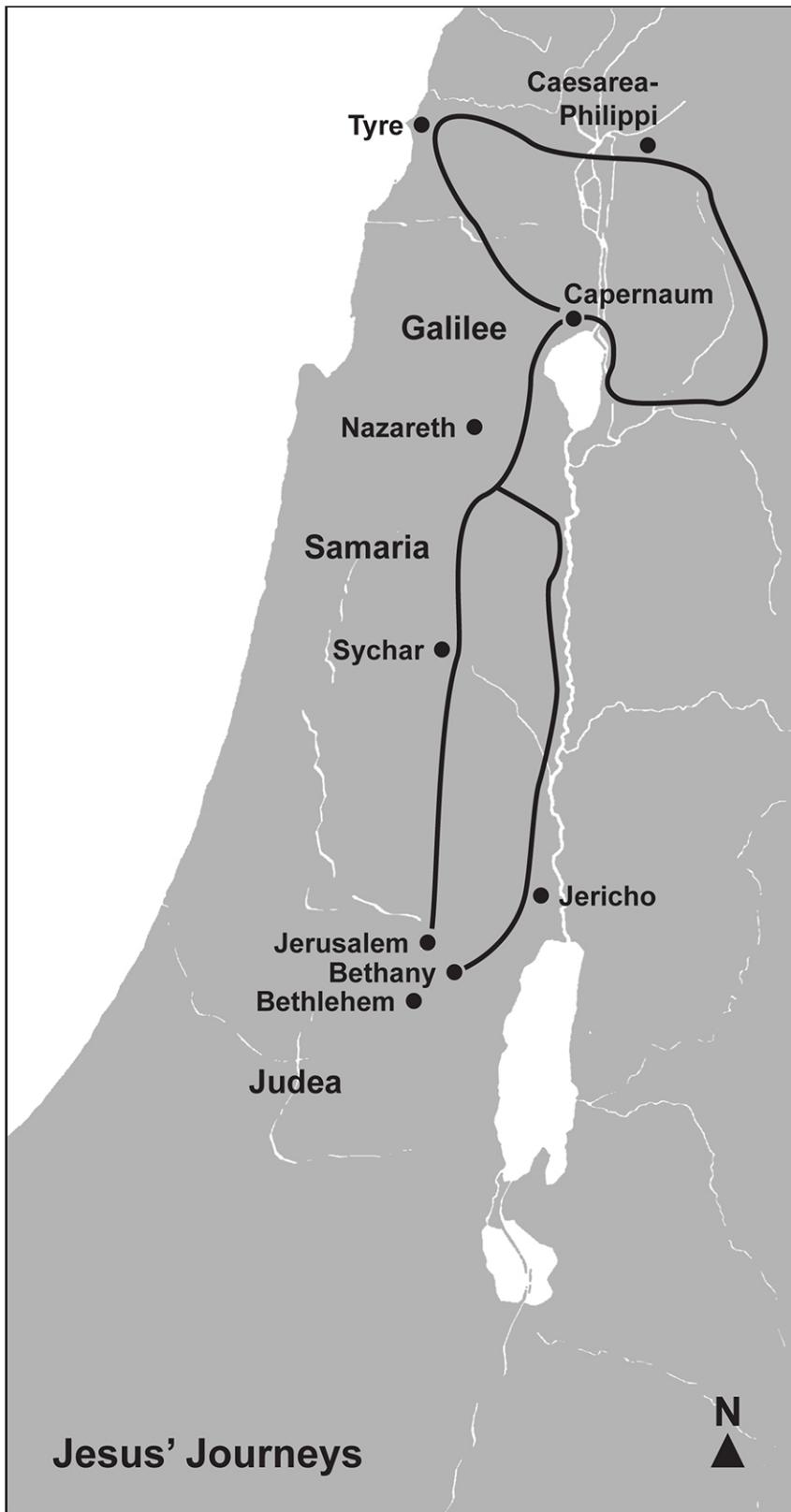
Ni pojona Apraam peiki on Kot, ni a paeker, en lipalan eu jap, me a pan jojoki; i ari lipalan o jota aja, waja me a pan kotila ia. - Men Ipru 11:8

Israel's Exodus

N

Ni Parao eh mweidalahr aramas akan en kohkohla sang nan sapwellime wehi, Koht sohte ketin kahluwa irail ni ahl me mi pohn oaroahr kohlahng Pilisdia, mehnda eh ahl keren pwoat. Pwe e kupwukupwure, "Re de wekidala ar lamalam oh men pwuralahng Isip ni ar pahn diarada me re pahn mahweniong imwintihi kan." - Eksodus 13:17

Jesus' Journeys

Pyne pil Nain aramaj jota kotido, piwe en papa i, a piwen papa on irail, kida maur i willandi me toto. - Markuij 10:45

PAULUJ ladun lejju Krijtuj men, me paeker, en wiala wanporon amen, me katoror on papa ronamau en Kot, - Men Rom 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyred in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyred in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Titus destroys the Jewish Temple
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3		Mankind is created in God's image, male and female He created us							
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19		Sin entered the world through Adam and then death through sin							
Where are we? ◀			When are we? ▼									
			Innocence		Fallen			Glory				
Who are we? ►	God	Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth				
		Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light			Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City				
		Son			John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise					
		Holy Spirit			Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers						
	Mankind	Living			Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth							
		Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise							
		Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment							
	Angels	Holy	Genesis 1:1 No Creation No people		Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command			Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels				
		Imprisoned			2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus							
		Fugitive			Revelation 20:13 Thalaasa							
		First Beast			1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind							
		False Prophet			Revelation 19:20 Lake of Fire							
		Satan			Revelation 20:2 Abyss							
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7		For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all							

Komail ari kola o padaki on toun jappa karoj o papataij ir ala ni mar en Jam o Na o Nen jaraui. - Matäuj 28:19